

ĪĀTĪRUPĀ CHĀNDRIKĀ

WITH

THE DHĀTUPĀTHĀ OF PĀNINI

CONTAINING

ALL IRREGULAR AND NOTEWORTHY FORMS

BY

P. V. UPĀDHYE,

Formerly Assistant Master, Poona New English School.

Second Edition.

BOMBAY

GOPAL NARAYEN & Co,
BOOKSELLERS & PUBLISHERS.

1927.

Price Rupees ~~5.00~~

ALL RIGHTS RESERVED BY THE PUBLISHERS,
GOPAL NARAYEN & Co, BOOKSELLERS.
REGISTERED UNDER ACT XXV OF 1867

Printed by C S Deole at the Bombay Vaibhav Press,
Servants of India Society's Home, Sandhurst Road,
Girgaum, Bombay

AND

Published by D. V Mulgaokar, Proprietor,
Gopal Narayen & Co., Booksellers, Kalbadevi,
Road, Bombay.

PREFACE.

The correct forms of a Sanskrit root in all its Tenses and Moods are not arrived at, as in other languages, by the simple process of applying directly the terminations to the root. In Sanskrit the Tenses and Moods being divided into two classes, viz the Conjugational and Non-conjugational ones, the root has to undergo, before the terminations are applied, peculiar modifications consequent on the division. The latter division entails the necessity of remembering whether the root is Set, Wet or Anit, while the former has necessitated the grouping of 2200 roots into ten classes and unless the student is able to tell the particular class to which each root belongs, he is at a loss to make up the correct conjugational forms. This is not all. He is further called upon to remember two different sets of conjugational terminations, as the ten classes are again divided into two groups. In the second group the terminations are divided into "strong" and "weak" ones, which occasions or precludes the necessity of gunating the vowels of roots. Moreover the main division of terminations into Parasmaipadī and Atmanepadī ones is to be attended to, as particular roots take particular terminations, while some take both and others change their proper "Pada" when used in particular senses or when preceded by certain prepositions. In addition, there are so many irregularities of the same root belonging to different conjugations, or of the root assuming or rejecting particular forms in particular cases or of the roots changing from Set, Wet and Anit into one or the other in different Non-conjugational Tenses and Moods, that the student is thoroughly overcome and his consequent abhorrence for the Sanskrit Grammar is the final result. The Sanskrit Grammar has reached to the dignity of a science and to arrive at a particular form, the mind has to follow a certain process of synthesis as is done in

IV

Euclid To master, therefore, everything in this respect is a hard work of time. The study of Sanskrit has received a strong impetus from Dr Bhandarkar's works which have satisfied all the adequate requirements of Sanskrit students and his name is permanently connected with the Sanskrit language. I have had to admire him for framing and wording many rules from the difficult aphorisms in *Siddhânta-Kaumudî*, and I make ample and cordial acknowledgments to the learned Doctor for following him thoroughly while compiling this book.

There are already many books in which the subject of the Sanskrit 'verb' is treated of summarily. They do not fulfil the minute conditions though they satisfy some of the requirements of the students. There is only one useful work by Mr D N. Gandhi which is solely devoted to the verb. But the plan and arrangement of the subject matter in some of the chapters admit of improvements, and Mr M R Kale has done much justice to them in his chapter on the "Conjugation of Verbs". He has however abridged in many places the treatment of some of the important parts of the Sanskrit verb, which he could not avoid as he has treated all the parts of the Sanskrit Grammar in one and the same book.

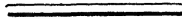
My chief object, therefore, in compiling the present "*Dhâturupa-chandrikâ*" has been to offer to the students of Sanskrit a production in which the plan and arrangement of the subject matter are intended to impart thorough clearness and facility of forms and to make the subject at once as complete and comprehensive as possible. In doing this I have chiefly drawn upon the "*Siddhânta-Kaumudî*". Here I take the opportunity of referring the students to the chapters on the second and third conjugations, on Perfect and Aorist, on Derivative verbs and the Participles, Gerund and Infinitives. The body of the work is divided into four Parts. The first Part treats of the first class

of conjugations, viz the first, fourth, sixth and tenth. The second Part deals with the second class of conjugations, viz the second, third, fifth, seventh, eighth, and ninth. Non-conjugational Tenses and Moods are considered in the third Part and the fourth Part entertains Derivative verbs, the Participles, Gerund and Infinitives. Where the same root belongs to different conjugations or assumes or rejects particular forms in particular cases, the forms given on pages 12—13—14—15, 21—22, 28—29—30, 35—36—37, 52—53—54—55—56—57—58, 103—104, 130—131, 141—142, 156—157—158, 172—173—174—175, will help the memory of the student to remember all irregularities at once, and the rules regarding them will be more familiar to him. Chapter XVIII provides a list of 2200 roots in the “ Dhâtupâtha ” by Pāṇini with almost all irregular and noteworthy forms. I hope this compilation will be found to be a practically useful and reliable guide in the study of Sanskrit verb.

In a work of this abstruse nature there might possibly be several defects and errors both of composition and typography and if the readers will do me the favour of pointing out the required corrections, additions, alterations, omissions, or improvements, I shall be very happy to give the suggestions my best consideration in the second edition.

BOMBAY }
1st August 1900 }

P. V. UPADHYE.

CONTENTS.

Chapter.		Page.
I	First Conjugation .. .	5
II	Fourth Conjugation . .	24
III	Sixth Conjugation . ..	32
IV	Tenth Conjugation . ..	40
V	Second Conjugation	65
VI	Third Conjugation	105
VII	Fifth Conjugation	131
VIII	Seventh Conjugation	143
IX	Eighth Conjugation .	158
X	Ninth Conjugation . . .	164
XI	The Perfect	178
XII	The Aorist	230
XIII	The Futures	278
XIV	The Conditional & Benedictive Moods	287
XV	The Passive Voice & Impersonal Construction	298
XVI	The Derivative Verbs ...	309
XVII	The Participle, the Gerund and the Infinitive	350
XVIII	Dhatupatha	373

ABBREVIATIONS USED IN THE BOOK.

A.	..	...	Atmanepada.
Atm.	.		Atmanepada.
Aor.	...	...	Aorist
Bene.	...	..	Benedictive.
Caus.	..	...	Causal.
Denom		...	Denominative
Desid		..	Desiderative.
D.		..	Dual
Deri.	...	.	Derivatives.
Freq.	...		Frequentative
Ger.	...		Gerund.
Inf.	.	..	Infinitive
P.	...		Parasmaipada or Plural
Par.	.	..	Parasmaipada.
Pass.		..	Passive
P. P.		.	Past Passive Participle.
Pre. P.	...	...	Present Participle.
S.	...	.	Singular.
U.			Ubhayapada.
V. D.	.	..	Vedic.

DHATURUPACHANDRIKA.

TENSES AND MOODS.

1 There are six Tenses and four Moods in Sanskrit, which are technically termed the ten Lakaras (लकारः) by Sanskrit grammarians

TENSES काला

लट् or भवती वृत्ति (Present वर्तमान)

Three kinds of Past Tense.

लङ् or ह्यस्तनी वृत्ति (Imperfect अनद्यतनभूत)

लिट् or परोक्षावृत्ति (Perfect परोक्षभूत)

लुङ् or अद्यतनी वृत्ति (Aorist भूत)

Two kinds of Future Tense

लृट् or श्वस्तनी वृत्ति (1st Future भविष्यत्)

लृङ् or भविष्यंती वृत्ति (2nd Future अनद्यतनभविष्यत्)

Besides these there is one—

लेट् The Vedic Subjunctive, (used only in the Vedas)

The terms “*Imperfect* and “*Perfect*” are not used here in the sense in which they are taken in English They are mere technical terms here

MOODS अर्था.

लोट् (Imperative आज्ञा)

विधिलिट् or सप्तमी वृत्ति (Potential विधि)

आशीलिट् or आशीवृत्ति (Benedictive आशी.)

लङ् or कियतिपत्ति (Conditional संकेत)

The nomenclature of the Tenses and Moods, viz लट्—लङ्—लिट्—लृङ्, &c. as adopted by Panini is merely fanciful The terminology भवती—ह्यस्तनी, &c. as shown above is rational, but there too the names पञ्चमी and सप्तमी are quite artificial

2 With reference to certain peculiar modifications (विकरणः) which the roots undergo before the Terminations of the two

Tenses "Present and Imperfect" and the two Moods "Imperative and Potential" Sanskrit verbs are divided into ten classes (गणा) called Conjugations. Each class or conjugation is named by Sanskrit grammarians after the root it begins with; for instance, the First Conjugation is called भ्वादि —II अदादि:— III जुहोत्यादि —IV दिवादि —V स्वादि —VI तुदादि —VII. रुधादि —VIII तनादि —IX ङ्यादि and X चुरादि

3 The characteristics (विकरण) of the ten classes or conjugations of verbs appear alone in the two Tenses and the two Moods, named above, and the Tenses and Moods in Sanskrit are, therefore, distinguished as Special or Conjugational (सार्वधातुक), and General or Non-conjugational (आर्धधातुक). Conjugational or Special Tenses and Moods

Tenses	{	Present वर्तमान	{	कालौ
		Imperfect अनद्यतनभूतः		
Moods	{	Imperative आज्ञा	{	अर्थौ
		Potential विधि		

Non-conjugational or General Tenses and Moods.

Tenses	{	Perfect परोक्षभूत	{	काला
		Aorist भूत.		
		1st Future भविष्यत्		
		2nd Future अनद्यतनभविष्यत्		
Moods	{	Benedictive आशी	{	अर्थौ
		Conditional सकेत		

The term सार्वधातुक is technically applied by Pāṇini to the Personal Terminations of all Tenses and Moods with the exception of those of the Perfect and Benedictive, to the various characteristics (विकरण) of the nine conjugations except that of the 8th and to the terminations of the Present Participle Parasmaipada and Atmanepada. The characteristics of the 8th and 10th conjugations, the affixes added to make up the causal

base and certain denominations, the affixes **स्य** and **तास्** of the 2nd Future and conditional, the affix **स** of the desiderative, **य** of the Passive and those of the Aorist, of past participles Active and Passive, of Infinitive and the Verbal Indeclinables &c are called **आर्धधातुक**

4. Verbs in Sanskrit are of two kinds, Primitive and Derivative

(a) Those roots which belong to the first nine conjugations (**गणा**) and a few of the tenth are Primitive verbs

(b) As regards Derivative verbs a new base^{*} is to be formed first from the root and then the terminations and the characteristics (**विकरण**) of the ten conjugations are applied to it. The new base does not generally vary in the Conjugational as well as in the Non-conjugational Tenses and Moods

Those roots which belong to the tenth conjugation, the roots **गुप्—धृप्—विष्—पण्—पठ्—कृत्** and **कम्**, the Causals (**णिजन्त**), Desideratives (**सञ्जन्त**), Frequentatives (**यङ्जन्त**), and Denominative (**नामधातव**) are Derivative verbs

(c) Every Derivative verb has six Tenses and four Moods as well as the Primitive one

5 Sanskrit verbs are conjugated in three Voices (**प्रयोगा**), the Active Voice (**कर्तरिप्रयोगः**), the Passive Voice (**कर्मणिप्रयोगः**) and the Impersonal construction (**भावेप्रयोगः**)

(a) Transitive verbs are used in the Active and Passive Voices

(b) Intransitive verbs are conjugated in the Active and Impersonal construction

6 Personal Terminations in Sanskrit are divided into two sets, one **Parasmaipada** and the other **Atmānepada**. Some roots

---

* The base (**अग**) of a root or a noun is that form which it takes before the terminations are applied

are conjugated in one Pada only, either Parasmaipada or Atmanepada while some are conjugated in both the Padas

(a) Several roots, though Parasmaipada take Atmanepada Terminations and *vice versa* when preceded by certain prepositions (उपसर्गs) or when they change their meaning These will be noted down in their proper places

(b) Verbs are conjugated in three numbers.—singular—dual—and plural with three persons in each

(c) The general scheme of Personal Terminations, given in Sanskrit Grammars, is as follows —

	Parasmaipada			Atmanepada		
	S.	D	P	S	D.	P
1st Person (उत्तम पुरुष)	मि	व	म	इ	वहि	महि
2nd „ (मध्यमपुरुष)	सि	य	थ	या	आयाम्	ध्वम्
3rd „ (प्रथमपुरुष)	ति	त	अन्ति	त	आताम्	अन्त

These general terminations undergo various modifications in different Tenses, Moods and Conjugations

7. The Personal Terminations as applied in the Conjugational Tenses and Moods (सार्वधातुक) to all the ten conjugations (गणा) differ in some particulars, in consequence of which the ten conjugations (गणा) are grouped into two classes, the first including the 1st—4th—6th—10th, and the second, 2nd—3rd—5th—7th—8th and 9th

The base of the first group ends in अ while that of the second does not end in अ

Verbs in the ten conjugations (गणा) as shown in article (2) will in this book be conjugated in the conjugational Tenses and Moods (सार्वधातुक) in the order of the 1st and 2nd class of conjugations Non-conjugational Tenses and Moods shall be treated in Part III

PART I.

FIRST CLASS OF CONJUGATIONS, (1st, 4th, 6th, and 10th)

The terminations as applied to the First class of conjugations in the conjugational Tenses and Moods are as follow —

लट् Present Tense.

	Parasmaipada			Atmanepada		
	S	D	P	S	D	P
1st Person	मि	व	म	इ	वहे	महे
2nd ,	सि	थ	थ	से	इये	ध्वे
3rd ,	ति	त	अन्ति	ते	इते	अन्ते

लङ् Imperfect Tense

1st Person	अस्	व	म	इ	वहि	महि
2nd ,	स् ( ) तस्	त		थास् ( )	इथास्	ध्वस्
3rd ,	त्	तास्	अत्	त	इतास्	अन्त

लोट् Imperative Mood

1st	आनि	भाव	आम	ऐ	भावहे	आमहे
2nd*	none	तस्	त	स्व	इथास्	ध्वस्
3rd*	तु	तास्	अन्तु	तास्	इतास्	अन्तास्

The 2nd and 3rd person singular terminations Parasmaipada of the Imperative are optionally replaced by तात्* if the Imperative has a Benedictive sense

विधिलिङ् Potential.

1st	ईय	ईव	ईम	ईय	ईवहि	ईमहि
2nd	इस् ( ) ईतस्	ईत		ईयास् ( )	ईयाथास्	ईध्वस्
3rd	ईत्	ईतास्	ईयु	ईत	ईयातास्	ईरस्

CHAPTER I.

FIRST CONJUGATION

8 The characteristic (विकरण) of the first conjugation

Roots of the first or भ्वादि class take अ in the conjugational Tenses and Moods (सार्वधातुक) before the terminations are applied

* तुह्योस्तातड्वाशिष्यन्यतरस्याम्

9 The ending vowel (अन्त्यस्वर) of roots short or long and the penultimate short (उपान्त्यःह्रस्वस्वर) substitute their Guna* before the Vikarana अ of the first conjugation. The Guna of इ or ई is ए, of उ or ऊ is ओ, of क् or कृ is अर् and of ल is अल्

10 लट् or Present Tenses.

Terminations

Persons	Parasmaipada.			Atmanepada		
	S	D	P.	S	D	P
1st	मि	व	म	1st	इ	वहे महे
2nd	सि	थ	थ	2nd	से	इथे ध्वे
3rd	ति	त	अन्ति	3rd	ते	इते अन्ते

(a) † The final अ of a base (अङ्ग) is lengthened before any conjugational termination beginning with a semi-vowel, nasal, or the letter ह, झ् or भ्

(b) ‡ When the final अ of a base is followed by अ, ए or ओ, the latter vowel is substituted for both

(c) § When इ-उ-क्-ल् short or long follow अ or आ, the substitute for both is the corresponding Guna letter

ह (हर्) I P A To take away

Parasmaipada			Atmanepada		
S	D	P	S	D	P
1st	हरामि	हरावः	हराम	हरे	हरावहे हरामहे
2nd	हरसि	हरथ	हरथ	हरसे	हरथे हरध्वे
3rd	हरति	हरत	हरन्ति	हरते	हरते हरन्ते

बुध् (बोध) I P A to know or understand

Parasmaipada			Atmanepada		
S	D	P	S	D	P
1st	बोधामि	बोधावः	बोधामि	बोधे	बोधावहे बोधामहे
2nd	बोधसि	बोधथ	बोधथ	बोधसे	बोधथे बोधध्वे
3rd	बोधति	बोधत	बोधन्ति	बोधते	बोधते बोधन्ते

* अदेङ्गुण

† अतोदीर्घोयञि ।

‡ अतोऽगुणे ।

§ आहुण ।

नी (ने changed to नय्) I P A To lead or carry

1st	नयामि	नयाव	नयाम	नये	नयावहे	नयामहे
2nd	नयसि	नयथ	नयथ	नयसे	नयेथे	नयध्वे
3rd	नयति	नयत	नयन्ति	नयते	नयेते	नयन्ते

The ending क् of ह् substitutes its Guna अर् and becomes हर before the Vikarana अ of the first conjugation Thus ह् (हर्)+ अ + ति—त becomes हरति—हरत

Again हर + अ + मि—व —म —वहे—महे=हरामि—हराव —हराम —हरावहे—हरामहे by (10 a)

हर + अ + अन्ति—अन्ते=हरन्ति—हरन्त by (10 b)

हर + अ + इ—इथे—इते=हरं—हरेथे—हरेते by (10 c)

The penultimate short उ of बुध् substitutes its Guna ओ, and becomes बोध् before the Vikarana अ

The final ई of नी substitutes its Guna ए, and becomes ने before the Vikarna अ Thus नी changed to ने + अ + ति

(a)* When ए—ऐ—ओ—औ are followed by a vowel, अय्—आय्—अव्—आव् are respectively substituted for them

Thus ने + अ + ति=नय् + अ + ति=नयति

11 There are 2200 roots treated of by Panini, out of which 1079 belong to the भ्वादि class Some of these latter undergo peculiar changes and others take certain substitutes in the Conjugational Tenses and Moods before the conjugational sign is applied These are as follows —

(a) The penultimate short vowel of the following roots is lengthened

† क्रम् (क्राम्) I P To walk or step, when Atmanepada, it does not lengthen its अ

आचम् (आचाम्) I P to drink, चम् without आ does not lengthen its अ

कृम् (कृाम्) I P to be fatigued

* एचोयवायाव ।

† क्रम परस्मैपदेषु ।

(b) * श्चिच् (श्चिच्) I. P. to spit

(c) गुह् (गुह्) I P A To cover or keep secret

(d) ‡ When the penultimate र् or व् of a root is followed by a consonant, the vowels इ—उ—ऋ—ए preceding the र् or व् are lengthened

1st Conjugation

Parasmaipada

हृच्छ् (हृच्छ्) To act dishonestly or to be crooked	उर्व् (उर्व्)	} To kill
मुच्छ् (मुच्छ् or मूर्च्छ्) To faint or swoon	सुर्व् (सुर्व्)	
स्फुच्छ् (स्फुच्छ्) To spread or forget	धुर्व् (धुर्व्)	
स्फुज् (स्फुज्) To thunder, to shine, to burst forth.	धुर्व् (धुर्व्)	
	गुर्व् (गुर्व्) To try	
	पुर्व् (पुर्व्) To fill	

1st Conjugation

Atmanepada

उर्द् (उर्द्) To measure or play	खुर्द् (खुर्द्)	} To play.
कुर्द् (कुर्द्) To play	गुर्द् (गुर्द्)	

(e) The vowel of मृज् takes Vriddhi, कृप् and कुप् become कल्प् and the स् of लस्ज् and सस्ज् is changed to ज्

मृज् § (मार्ज्) I P To sound	} लस्ज्** (लज्ज्) I.
कृप् ‡ (कल्प्) I A. To be fit for	
ऊप् ‡ (कल्प्) I A To be able	
	A To blush
	सस्ज् (सज्ज्) I.
	P To become ready.

* श्चिक्कुमुचमांशिति। Vartika on this is आडिचमइतिवक्तव्यम् ।

† ऊङ्पधायागोह ॥ गुह् lengthens its उ in the Conjugational Tenses and Moods as well as before the strong terminations beginning with a vowel

‡ उपधायाश्च ।

§ मृश्चवृद्धि ॥ उरपरपर ।

† कृपोराल ॥

** स्तो. श्चुनाश्चु ॥ झालां जज्ञझशि ॥

The Vriddhi* of अ is आ, of इ or ई is ऐ, of उ or ऊ is औ, of क् is क् is आर्, and of ल् is आल्

(f) The following roots have आय् added on to them in the Conjugational Tenses and Moods.

युप् † (गोपाय्) 1 P To defend or protect

धृप् (धूपाय्) 1 P To heat or to be heated

विच्छ् (विच्छाय्) 1 P To go or approach

पप् (पनाय्) 1 P To praise, but A. to bet, has पयते

पप् (पनाय्) 1 P To praise, but A पनते

(g) The root कम् lengthens its vowel and has अय् added on to it before the conjugational sign

कम् § (कामय्) 1 A to desire

(h) ‡ कृत् has ईय् added on to it before the conjugational sign.

कृत् (कृतीय्) 1 A to reproach, to pity, to go, to rival

(i) The following roots drop their nasal

रञ्ज् §§ (रज्) 1 P A. To be dyed, to be pleased, to be in love with.

वृञ्ज्** (वृज्) 1 P To bite or sting

सञ्ज् (सज्) 1 P To cling or adhere to

स्वञ्ज् (स्वज्) 1 A To embrace

(j) The following one adds a nasal जम् †† (जम्भ्) 1 A To yawn.

(k) The roots given below take the substitutes, as shown in the brackets, before the conjugational sign is applied

* वृद्धिरावेच् ।

† गुप्धृपविच्छिपणिपनिभ्यआय ।

§ कमेणिङ् ।

‡ कृतेरीयङ् ।

§§ रञ्जेश्च ।

** वृञ्जसञ्जस्यञ्जोश्चपि ।

†† रधिजभोराधि ॥

Parasmaipada.

पा* (पिब्) to drink	दृश् (पश्य्) to see.
घ्रा (जिघ्र्) to smell.	गच्छ (गच्छ्) to go or get.
ध्मा (धम्) to blow	स्र (धाव्) to run
स्था (तिष्ठ्) to stand	शद् (शीय्) to perish or decay.
ज्ञा (मन्) to learn or remember	सद् (सीद्) to sit down, to be weary, to decay
दा (यच्छ्) to give	गम् † (गच्छ्) to go
	यम् (यच्छ्) to check or stop

The root † शद् though Parasmaipadi becomes Atmanepadi in the conjugational Tenses and Moods.

(1) The following seven roots, though Desiderative in form are considered as Primitive ones. These retain the same base in the Conjugational as well as in the Non-conjugational Tenses and Moods

किट् (चिकित्स्)	1 P to cure
बध् (बीभत्स्)	1 A to lothe or feel disgust
दाट् (दीदांस्)	1 P A to make straight
शार् (शीशांस्)	1 P A to sharpen or to whet
मान् (मीमांस्)	1 A to seek knowledge
तिज् (तितिक्)	1 A to endure or suffer with courage.
यप् (जुयप्)	1 A to censure

The following are declined like the 5th Conjugation

श्रु § (शृणु)	P. to hear
धित्व** (धितु)	P to delight or please
कृण्व् (कृणु)	P to kill or to go

* पाघ्राभ्मास्थाम्नाशण्दृश्यर्तिसर्तिसहसदा—

म्पिबजिघ्रमतिष्ठमनयच्छपश्यर्क्षधौशीयसीदा ॥

† द्रष्टुगमियमाञ्छ ॥ छेच ॥

‡ शदे शित ॥

§ अक् शृच्च ॥

** धित्विकृण्वोरच ॥ अतोलोप ॥

The following roots add a penultimate nasal necessarily in the Conjugational Tenses and Moods —

Parasmaipada.

कद् (कंद्) to grieve

चद् (चंद्) to shine

बिद् (बिंद्) to split.

भिद् (भिंद्) to cut.

Atmanepada.

अह् (अंह्) to go

पिङ् (पिंङ्) to roll into a lump

गुद् (गुंद्) to go or move

श्विद् (श्विंद्) to become white

The following add a penultimate nasal optionally —

Parasmaipada.

गृञ् or गृञ्ज् to roar

जञ् or जञ्ज् to fight

नञ् or नञ्ज् to go

दृह् or दृह्ज् to be firm, to grow

मुच् or मुञ्च् to go

म्लच् or म्लञ्च् to go

लख् or लख्ज् to go

धृञ् or धृञ्ज् to go or move

भ्रञ् or भ्रञ्ज् to go

ध्वञ् or ध्वञ्ज् to go

सुञ् or सुञ्ज् to cleanse or sound.

लुच् or लुञ्च् to pluck

वख् or वख्ज् to go or move

हृम् or हृम्ज् to kill or injure

Atmanepada

गुञ् or गुञ्ज् to hum or buzz.

जम् or जंम् to yawn or gape.

श्वच् or श्वञ्च् to go or to be opened.

The following roots change their meanings in the Parasmaipada

Par

एञ् to shine

कच् to sound.

गुप् to protect

क्षिब् (क्षिब्ज्) to sound inarticulately

जम् or जंम् to copulate

नाय् to ask, to be master of, to harass

पण् to praise

Atm.

to shake

to bind.

to censure or conceal

to melt

to gape

to bless

to bet

Par	Atm.
मंघ् to adorn	1 to cheat 2 to begin 3 to censure 4 to start 5 to move quickly
मंङ् to decorate	to surround to distract to dress
मुङ् to shave	to sink
रुद् to strike	to resist or torment
लुद् to wallow	to oppose, to shine, to suffer pain
लुद् to knock down	to go or wallow
शल् to go, to run	to shake, to agitate
हैङ् to surround, to attire	to disregard
होङ् to go	to disregard

Forms of third Person of Irregular verbs of the first Conjugation

Roots	Present Tenses, 3rd Person		
क्रम् A	क्रमते	क्रमेते	क्रमन्ते
क्रम् P	क्रामति	क्रामत	क्रामन्ति
आचम् P	आचामति	आचामत	आचामन्ति
चम् P	चमति	चमत	चमन्ति
क्लम् P	क्लामति	क्लामत	क्लामन्ति
छिप् P to spit	छीवति	छीवत	छीवन्ति
गुह् P.	गुहति	गुहत	गुहन्ति
—A	गूहते	गूहेते	गूहन्ते
मूर्च्छ् P to faint	मूर्च्छति	मूर्च्छत	मूर्च्छन्ति
स्फूर्ज् P	स्फूर्जति	स्फूर्जत	स्फूर्जन्ति
मृज् P to be clean	मार्जति	मार्जत	मार्जन्ति
क्लृप् A to be able	कल्पते	कल्पेते	कल्पन्ते
क्लृप् A to be fit for	”	”	”
गुप् P to protect	गोपायति	गोपायत	गोपायन्ति
धृप् P	धृपायति	धृपायत	धृपायन्ति

Roots

Present Tenses, 3rd Person

विच्छ् P	विच्छायति	विच्छायत	विच्छायन्ति
पण् P	पणायति	पणायत	पणायन्ति
पण् A	पणते	पणते	पणन्ते
पन् P	पनार्थात	पनायत	पनायन्ति
पन् A	पनते	पनते	पनन्ते
कम् A	कामयते	कामयेते	कामयन्ते
कृत् A	कृतीयते	कृतीयेते	कृतीयन्ते
रञ्ज् P	रजति	रजत	रजन्ति
रञ्ज् A	रजते	रजेते	रजन्ते
दृश् P	दृशति	दृशत	दृशन्ति
सञ्ज् P	सजति	सजत	सजन्ति
स्वञ्ज् A	स्वजते	स्वजेते	स्वजन्ते
जम्भ् A	जम्भते	जम्भेते	जम्भन्ते
पा P	पिबति	पिबत	पिबन्ति
प्रा P	जिघ्रति	जिघ्रत	जिघ्रन्ति
भ्मा P.	धमति	धमत	धमन्ति
स्था P	तिष्ठति	तिष्ठत	तिष्ठन्ति
म्ना P	मनति	मनत	मनन्ति
हा P.	यच्छति	यच्छत	यच्छन्ति
दृश् P	पश्यति	पश्यत	पश्यन्ति
क्व P	क्वच्छति	क्वच्छत	क्वच्छन्ति
सृ P	धावति	धावत	धावन्ति
शङ् P becomes A in the Conjugational Tenses & Moods			
—A	शीयते	शीयेते	शीयन्ते
सङ् P	सीदति	सीदत	सीदन्ति
गम् P	गच्छति	गच्छत	गच्छन्ति
यम् P	यच्छति	यच्छत	यच्छन्ति
कित् P to cure	चिकित्सति	चिकित्सत	चिकित्सन्ति
„ desire or live	केतति	केतत	केतन्ति
बध् A	बीभस्सते	बीभस्सेते	बीभस्सन्ते
शान् { To make } P	शीर्षसति	शीर्षसत	शीर्षसन्ति
{ straight } A	शीर्षसते	शीर्षसते	शीर्षसन्ते

Roots.

Present Tenses, 3rd Person

हान् To cut } P. } A	हानति हानते	हानत हानेते	हानन्ति हानन्ते
शान् P —A	शीशांसति शीशांसते	शीशांसत शीशांसेते	शीशांसन्ति शीशांसन्ते
मान् A	मीमांसते	मीमांसेते	मीमांसन्ते
तिज् A	तितिक्षते	तितिक्षेते	तितिक्षन्ते
गुप् A to censure	जुगुप्सते	जुगुप्सेते	जुगुप्सन्ते
गुप् A to conceal	गोपते	गोपेते	गोपन्ते
लृज् A	लङ्गते	लङ्गते	लङ्गन्ते
सृज् P	सज्जति	सज्जत	सज्जन्ति
भृद् A	अंहते	अंहते	अंहन्ते
पिङ् To roll A	पिडते	पिडेते	पिडन्ते
धिद् ”	धिदते	धिदेते	धिदन्ते
कृद् P	कंसति	कंसत	कंसन्ति
चृद् P.	चंसति	चंसत	चंसन्ति
बिद् P.	बिदति	बिदत	बिदन्ति
भिद् P.	भिदति	भिदत	भिदन्ति
शुद् P To purify	शुण्ति	शुण्तत	शुणन्ति
श्रग् P	श्रगति	श्रगत	श्रगन्ति
गुज् A	{ गोजते } गुंजते	गोजते गुंजेते	गोजन्ते गुंजन्ते
जभ् A	{ जभते } जंभते	जभते जंभेते	जभन्ते जंभन्ते
श्वच् P	{ श्वचते } श्वंचते	श्वचते श्वंचेते	श्वचन्ते श्वंचन्ते
गृज् P	{ गर्जति } गृंजति	गर्जत गृंजत	गर्जन्ति गृंजन्ति
जज् P	{ जजति } जंजति	जजत जंजत	जजन्ति जंजन्ति
त्रख् P	{ त्रखति } त्रंखति	त्रखत त्रंखत	त्रखन्ति त्रंखन्ति
त्रुप् P	{ त्रोपति } त्रुंपति	त्रोपत त्रुंपत	त्रोपन्ति त्रुंपन्ति

Roots	Present Tenses, 3rd Person		
दृह् P	{ दृहति दृहत	दृहत	दृहन्ति दृहन्ति
धृज् P	{ धर्जति धृजति	धर्जत धृजत	धर्जन्ति धृजन्ति
ध्रज् P	{ ध्रजति धृजति	ध्रजत धृजत	ध्रजन्ति धृजन्ति
ध्वज् P	{ ध्वजति ध्वजति	ध्वजत ध्वजत	ध्वजन्ति ध्वजन्ति
मुज् P	{ मोजति मुजति	मोजत मुजत	मोजन्ति मुजन्ति
मुच् P	{ मोचति मुचति	मोचत मुचत	मोचन्ति मुचन्ति
ग्लुच् P	{ ग्लोचति ग्लुचति	ग्लोचत ग्लुचत	ग्लोचन्ति ग्लुचन्ति
लख् P	{ लखति लखति	लखत लखत	लखन्ति लखन्ति
लुच् P	{ लोचति लुचति	लोचत लुचत	लोचन्ति लुचन्ति
वल् P	{ वलति वल्ति	वलत वल्त	वलन्ति वल्ति
सृभ् P	{ सर्भति सृभति	सर्भत सृभत	सर्भन्ति सृभन्ति

12 Roots of the first Conjugation which are conjugated in one Pada or the other when used in Particular senses or with Particular Prepositions prefixed to them

* क्रम् (क्राम्) P To go, to approach, to traverse, to go up or ascend, to leap

क्रम्	{ A {	To go unobstructed,
उपक्रम्		To show energy for,
परिक्रम्		To be developed in, or
परिक्रम्		To be at home with a subject

* वृत्तिसर्गनायनेषुक्रम । उपपराभ्याम् । आङ उङ्गमने । वे.पादयिहरणे ओपाभ्याम् । समर्थाभ्याम् । अनुपसर्गाद्वा ।

आक्राम् P To cover To go up or ascend

आक्रम् A "To rise" said of a luminary

विक्राम् P To split

विक्रम् A To walk or step

प्रक्राम् P To go

प्रक्रम् A To begin

उपक्राम् P To come

उपक्रम् A To begin

क्रीड्* P To play

अनुक्रीड् A To play

परिक्रीड् „—, —

आक्रीड् „—, —

संक्रीड् „—, —

सक्रोड् P To make noise to creak or break.

चर् P To go or walk

उच्चर् When Transitive, A To transgress

उच्चर् When Intransitive P To go up

सचर् (When used with the Instrumental of a conveyance) A.

To go or pass

संगम् † (संगच्छ्) A To join or unite with

‡ जि (जय्) To conquer

विजि (विजय्) A To be victorious

पराजि (पराजय्) A To defeat

तप् § P To shine

वितप् { When intransitively used or with "a limb of the
A body" for its object

नी §§ (नय्) P A

नी (नय्) A = To instruct in or investigate

* क्रीडोऽनसंपरिभ्यश्च ।

† समोगमृच्छिभ्याम् ।

‡ विपराभ्यांजे ।

§ उद्भिभ्यांत्प । स्वांगकर्मकाच्चेतिवक्तव्यम् ।

§§ संमाननोत्संजनाचार्यकरणज्ञानभृतिविगणनव्यथेष्टानिय

विनी (विनय्) A. To pay off as a debt or tribute, to spend or when the object is something else than "a part of the body "

उन्नी (उन्नय्) A To lift up.

उपनी (उपनय्) A To invest with a sacred thread or to hire

यस् * (यच्छ्) To check or stop

आयस् (आयच्छ्) A To spread, stretch, when Intransitive, or with "a limb of the body" or with something else than "a literary composition" for its object

संयस् (संयच्छ्) A To gather

उयस् (उयच्छ्) A To lift up, with something else than "a literary composition" for its object

उयस् (उयच्छ्) P To try hard, to learn, with "a literary composition" for its object

उपयस् (उपयच्छ्) A To marry

रस् † A To sport

विरस् P To stop

आरस् P. To rest

परिरस् P To be pleased with

उपरस् P A To stop or desist, when Intransitively used

वद् ‡ P to speak

वद् A To show proficiency in, to know, to toil or labour

उपवद् A To conciliate or flatter

विवद् A To differ or conflict

संप्रवद् A To speak loudly and distinctly

संप्रवद् P "To utter sound" as used in the case of beasts and birds

* आडोयमहत । समुदाङ्भ्यो यमोऽग्रथे । उपायम स्वीकरणे ।

† व्याङ् परिभ्यो रम । विभाषाऽकर्मकात् ।

‡ भासनोपसभाषाज्ञानयत्नविमत्यपमन्त्रणेषुवद् । व्यक्तवाचां समुच्चारणे ।
अनोरकर्मकात् विभाषा विप्रलापे ।

अनुवद् A. To imitate, when used intransitively and with respect to men only.

अनुवद् P To recapitulate when used transitively or with respect to inanimate or animate objects other than 'men.'

विप्रवद् P A To dispute or to be at variance with.

अपवद् A To reproach or revile

स्था * (तिष्ठ) P To stand

स्था (तिष्ठ) A To disclose one's intentions To accept as umpire

संस्था (संतिष्ठ) A to act up to one's word

अवस्था (अवतिष्ठ) A to remain

प्रस्था (प्रतिष्ठ) A to set out

विस्था (वितिष्ठ) A To stand apart. To remain stationary

आस्था (आतिष्ठ) A to declare solemnly, to assert confidently

उत्तिष्ठ P to get up

उत्तिष्ठ A To try, to aspire, to rise (used figuratively)

उपतिष्ठ A To worship or wait upon according to religious Mantras 2 To join or unite 3 To form friendship with 4 To lead to (as a way)

उपतिष्ठ P A to wait with the desire of getting something 2 To stand near when used intransitively

हृ† (हर्) P A to take away

अनुहर A to practise constantly

अनुहर P to resemble.

ह्व† (ह्वय्) to call

आह्वय् P to call

सह्वय् A to call or invoke.

आह्वय् A to challenge

उपह्वय् " "

निह्वय् A to call or invoke

विह्वय् " "

* समवप्रविभ्य स्थ । आड प्रतिज्ञायामुपसङ्ख्यानम् । अकर्मकाच्च । प्रकाशनस्थेयख्यायोश्चउदोऽनूर्ध्वकर्मणि । उपानमंत्रकरणे । उपाद्देवपूजा सगति करणमित्रकरणपथिष्वितिवाच्यम् ।

† हरतेर्गतिताच्छील्ये ।

‡ स्पर्धायामाङ् । निसमुपविभ्योह्व ।

सृ (स्वर) P To sound
to praise, to go

संस्र A To roar

आस्र A. To utter a loud sound.

13

लङ् Imperfect tense अनद्यतनभूत
Terminations.

Persons		Parasm.		Atm.	
I.	अम्	व	म	इ	वहि महि
II	स् ()	तम्	त	थास् ()	इथाम् ध्वम्
III	त्	ताम्	अन्	त	इताम् अन्त

14 The augment अ is prefixed to roots in the Imperfect, Aorist and Conditional

(a) This अ is replaced by आ in the case of roots beginning with a vowel, which when followed by इ—उ—ऋ short or long becomes ऐ—औ—आर् respectively

(b) When a preposition (उपसर्ग) is prefixed to roots, the augment अ or आ of the Imperfect Tense comes between the preposition and the root, and then the following Sandhi rules have to be applied —

Similar vowels, followed by similar ones, substitute for both the same vowel lengthened *

When a dissimilar vowel follows इ, उ, ऋ, लृ, short or long, य्, व्, र्, लृ, † are respectively substituted for them

15

हृ (हर) 1 P. A

	S	D	P.	S	D	P
I	अहरम्	अहराव	अहराम	I	अहरे	अहरावहि अहरामहि
II	अहर	अहरतम्	अहरत	II	अहरथा	अहरेथाम् अहरध्वम्
III	अहरत्	अहरताम्	अहरन्	III.	अहरत	अहरेताम् अहरन्त

* अक. सवर्णे दीर्घ ।

† इको यणचि ।

बुध (बोध्) P.

नी (नय्) A

S.	D.	P.	S.	D	P.
----	----	----	----	---	----

I	अबोधम्	अबोधाव	अबोधाम्	I	अनये	अनयावहि	अनयामहि
II	अबोध	अबोधतम्	अबोधत	II	अनयथा	अनयेथाम्	अनयध्वम्
III.	अबोधत्	अबोधताम्	अबोधन्	III	अनयत	अनयेताम्	अनयन्त

इक्ष् 1 P To go or move

S	D.	P
---	----	---

I	ऐखम्	ऐखाव	ऐखाम्
II	ऐख	ऐखतम्	ऐखत
III	ऐखत्	ऐखताम्	ऐखन्

उक्ष् 1 P To sprinkle

I	औक्षम्	औक्षाव	औक्षाम्
II	औक्ष	औक्षतम्	औक्षत
III.	औक्षत्	औक्षताम्	औक्षन्

क् (क्च्छ्) P.

I	आच्छम्	आच्छाव	आच्छाम्
II.	आच्छ	आच्छतम्	आच्छत

III आच्छत् आच्छताम् आच्छन्

ईक्ष् 1 A. To see

S.	D	P
----	---	---

I	ऐक्षे	ऐक्षावहि	ऐक्षामहि
II.	ऐक्षथा	ऐक्षेथाम्	ऐक्षध्वम्
III	ऐक्षत	ऐक्षेताम्	ऐक्षन्त

ऊह् 1 A To conjecture or reason

I	औहे	औहावहि	औहामहि
II	औहथा	औहेथाम्	औहध्वम्
III.	औहत	औहेताम्	औहन्त

कर् (कृतीष्) A

I	आर्तीये	आर्तीयावहि	आर्तीयामहि
II	आर्तीयथा	आर्तीयेथाम्	आर्ती- यध्वम्

III आर्तीयत आर्तीयेताम् आर्तीयन्त

In this Tense first comes the Augment+Root+Conjuncti-
gational sign+Termination Thus —

अ+हर्+अ+अम्—अन्—अन्त=अहरम्—अहरन् and अहरन्त, the
base अहर being followed by अ the latter अ is substituted for
both vowels by (10 b)

अ+हर्+अ+व—म—वहि and महि=अहराव—अहराम—अहरावहि
and अहरामहि, the अ of the base अहर being lengthened by (10a)

अ+हर्+अ+इ—इथाम् and इताम्=अहरे—अहग्थाम् and अहरेताम्
by (10c)

अ+बोध् (the substitute for बुध् by 9)+अ=अबोध is the base.

अ+ने (the substitute for नी by 9)+अ=अ+नय् (by 10d);
+अ=अनय is the base.

आ + इख् + अ = ऐख् and not एख् as by (10 c)				
आ + ईक्ष् + अ = ऐक्ष्	—, —, —	एक्ष्	—, —	
आ + उक्ष् + अ = औक्ष्	—, —, —	औक्ष्	—, —	
आ + ऊह् + अ = औह्	—, —, —	औह्	—, —	
आ + कृच्छ् + अ = आच्छ्	—, —, —	अच्छ्	—, —	
आ + कर्त्तय् + अ = आर्तीय्	—, —, —	अर्तीय्	—, —	

is the
base
by (14a)

16. Forms of third person—(Imperfect Tense) of Irregular verbs of the 1st Conjugation.

Roots

Imperfect Tense 3rd person.

क्रम्	A	अक्रमत्	अक्रमेताम्	अक्रमन्त
क्रम्	P	अक्रामत्	अक्रामताम्	अक्रामन्
आचम्	P	आचामत्	आचामताम्	आचामन्
चम्	P	अचमत्	अचमताम्	अचमन्
क्लम्	P	अक्लामत्	अक्लामताम्	अक्लामन्
ष्टिच्	P	अष्टीवत्	अष्टीवताम्	अष्टीवन्
गृह्	{ P A	अगूहत् अगूहत	अगूहताम् अगूहेताम्	अगूहन् अगूहन्त
मृच्छ्	P	अमृच्छत्	अमृच्छताम्	अमृच्छन्
स्फूर्ज्	P	अस्फूर्जत्	अस्फूर्जताम्	अस्फूर्जन्
मृज्	P	अमार्जत्	अमार्जताम्	अमार्जन्
कृप्	A	अकल्पत्	अकल्पेताम्	अकल्पन्त
गुप्	P	अगोपायत्	अगोपायताम्	अगोपायन्
धृप्	P	अधूपायत्	अधूपायताम्	अधूपायन्
विच्छ्	P	अविच्छायत्	अविच्छायताम्	अविच्छायन्
पण्	{ P A	अपणायत् अपणत	अपणायताम् अपणेताम्	अपणायन् अपणन्त
पञ्	{ P A	अपनायत् अपनत	अपनायताम् अपनेताम्	अपनायन् अपनन्त
कम्	A	अकामयत्	अकामयेताम्	अकामयन्त
कर्त्	A	आर्तीयत्	आर्तियेताम्	आर्तियन्त
रज्ज्	{ P A	अरजत् अरजत	अरजताम् अरजेताम्	अरजन् अरजन्त
दंश्	P	अदशत्	अदशताम्	अदशन्

Roots	Imperfect	Tense 3rd	person.
सञ्ज् P.	असजत्	असजताम्	असजन्
स्वञ्ज् A	अस्वजत्	अस्वजेताम्	अस्वजन्त
जम् A	अजम्भत्	अजम्भेताम्	अजम्भन्त
पा P	अपिबत्	अपिबताम्	अपिबन्
प्रा P	अजिघ्रत्	अजिघ्रताम्	अजिघ्रन्
ध्मा P	अधमत्	अधमताम्	अधमन्
स्था P.	अतिष्ठत्	अतिष्ठताम्	अतिष्ठन्
म्ना P	अमनत्	अमनताम्	अमनन्
दा P	अयच्छत्	अयच्छताम्	अयच्छन्
दृश् P	अपश्यत्	अपश्यताम्	अपश्यन्
क्त् P	आर्च्छत्	आर्च्छताम्	आर्च्छन्
ष्ट P	अधावत्	अधावताम्	अधावन्
शद् P } A }	used as A in the Conj	Tenses and Moods	
अशीयत्	अशीयेताम्	अशीयन्त	
सद् P.	असीदत्	असीदताम्	असीदन्
गम् P	अगच्छत्	अगच्छताम्	अगच्छन्
यम् P	अयच्छत्	अयच्छताम्	अयच्छन्
कित् P	अचिकित्सत्	अचिकित्सताम्	अचिकित्सन्
बध् A	अबीभत्सत्	अबीभत्सेताम्	अबीभत्सन्त
दान् { P A.	अदीदांसत्	अदीदांसताम्	अदीदांसन्
	अदीदांसत्	अदीदांसेताम्	अदीदांसन्त
शान् { P A.	अशीशासत्	अशीशांसताम्	अशीशांसन्
	अशीशासत्	अशीशांसेताम्	अशीशांसन्त
मान् A.	अमीमांसत्	अमीमांसताम्	अमीमांसन्त
तिज् A.	अतितिक्षत्	अतितिक्षेताम्	अतितिक्षन्त
गुप् A	अजुगुप्सत्	अजुगुप्सेताम्	अजुगुप्सन्त

17 लोट् Imperative Mood आज्ञार्थं

Terminations.

	Parasmaipada			Atmanepada		
	S	D	P	S	D	P.
I	आनि	आव	आम	ऐ	आवहै	आमहै
II	(none)	तम्	त	स्व	इथाम्	ध्वम्
III	तु	ताम्	अन्तु	ताम्	इताम्	अन्ताम्

हृ (हर) I

Parasm			Atm.		
S	D	P	S	D	P
I. हराणि	हराव	हराम	हरै	हरावहै	हरामहै
II हर	हरतम्	हरत	हरस्व	हरेथाम्	हरध्वम्
III हरतु	हरताम्	हरन्तु	हरताम्	हरेताम्	हरन्ताम्
बुध् (बोध्) P			नी (नय्) A		
I बोधानि	बोधाव	बोधाम	नयै	नयावहै	नयामहै
II बोध	बोधतम्	बोधत	नयस्व	नयेथाम्	नयध्वम्
III बोधतु	बोधताम्	बोधन्तु	नयताम्	नयेताम्	नयन्ताम्

हर+अ+आनि

18 When न् follows क्—र or घ् in the same word or follows any vowels, semi-vowels (ल् excepted), and letters of the guttural or labial class with क्—र or घ् before them, it is changed to ण्. It remains as न् when it is at the end of a grammatical form, or when it is followed by a letter of the Dental class

Thus, हर+अ+आनि=हराणि. 2nd Person singular is हर+अ=हर as no termination follows

हर+अ+ऐ

(a) If अ or आ is followed by ए—ऐ—ओ—औ, the substitute for both is ऐ in the first two cases and औ in the last two. So

हर+अ+ऐ=हरै

हर+अ+इथाम्=इताम्=हरेथाम् and हरेताम् by (10 c)

हर+अ+अन्तु=अन्ताम्=हरन्तु and हरन्ताम् by (10 b)

बोध् (Substitute for बुध् by 9)+अ=बोध is the base

ने (substitute for नी by 9)+अ=नय् (by 10 d)+अ=नय

is the base

19

विधिलिङ् Potential Mood विध्यर्थ

Terminations.

Paras			Atm		
S	D	P	S	D.	P
I. ईयम्	ईव	ईम	ईय	ईवहि	ईमहि
II ईस् ( )	ईतम्	ईत	ईथा	ईयाथाम्	ईध्वम्
III ईत्	ईताम्	ईयु	ईत	ईयाताम्	ईरन्

हृ (हर) I.

Parasm.			Atm		
S	D.	P	S	D.	P
I. हरेयम्	हरेव	हरेम	हरेय	हरेवहि	हरेमहि
II हरे	हरेतम्	हरेत	हरेथा	हरेयाथाम्	हरेध्वम्
III हरेत्	हरेताम्	हरेयु	हरेत	हरेयाताम्	हरेरन्
बुध्र (बोध) P			नी (नय) A.		
I बोधेयम्	बोधेव	बोधेम	नयेय	नयेवहि	नयेमहि
II बोधे	बोधेतम्	बोधेत	नयेथा	नयेयाथाम्	नयेध्वम्
III. बोधेत्	बोधेताम्	बोधेयु	नयेत	नयेयाताम्	नयेरन्

CHAPTER II

20. Fourth Conjugation or दिवादि class

21 The characteristic of the Fourth Conjugation —Roots of the 4th or दिवादि class take य् in the conjugational tenses and moods before the terminations are applied

22 The final ओ of roots of the 4th conjugation is dropped before the conjugational sign

23 लट् Present Tense वर्तमान

नृत् 4 P To dance			युध् 4 A to fight		
S	D.	P	S.	D	P
I नृत्यामि	नृत्याव	नृत्याम	I युध्ये	युध्यावहे	युध्यामहे
II नृत्यासि	नृत्यथ	नृत्यथ	II युध्यसे	युध्येथे	युध्यध्वे
III नृत्याति	नृत्यत.	नृत्यन्ति	III युध्यते	युध्येते	युध्यन्ते
सो 4 P To finish or destroy			जू 4 P To grow old		
S	D	P	S	D	P
I स्यामि	स्याव	स्याम	I जीर्यामि	जीर्याव	जीर्याम
II स्यासि	स्यथ	स्यथ	II जीर्यसि	जीर्यथ	जीर्यथ
III स्याति	स्यत	स्यन्ति	III जीर्यति	जीर्यत	जीर्यन्ति

नृत् + य + मि—व—म = नृत्यामि—नृत्याव—नृत्याम by (10 a)

नृत् + य + अन्ति = नृत्यन्ति (10 b)

युध् + य + इ—इथे—इते = युध्ये—युध्येथे—युध्येते (10 c)

स् (from सो by 22) + य् + ति = स्याति

जू + य + ति

(a) When the long ऋ * of a root, whether penultimate or final, does not take Guṇa or Vriddhi substitute, it is changed to इर्, but if the ऋ follows a labial or व्, it is changed to उर्. The इ or उ of these is lengthened before a consonant.

Thus the ऋ of जृ does not take Guṇa or Vriddhi by any rule, and so becomes जिर, but as it is followed by the consonant य, the conjugational sign, the इ is lengthened, and the substitute for जृ is जीर्, जीर् + य + ति = जीर्यति.

24 One hundred and forty-four roots belong to the दिवादि class, out of which the following ones have irregular bases in the Conjugational Tenses and Moods —

(a) The penultimate अ of the following roots is lengthened

क्रम् (क्राम्) To go	दम् (दाम्) 4 P To restrain
क्लम् (क्लाम्) To be fatigued	To pacify
भ्रम् (भ्राम्) To wander	भ्रम् (भ्राम्) To be weary
शम् (शाम्)† To be calm	क्षम् (क्षाम्) To bear or
तम् (ताम्) To be fatigued	forgive
or uneasy	मद् (माद्) To be mad or
	intoxicated

(b) Roots ending in र् † or व् when followed by a consonant lengthen their penultimate इ—उ—ऋ & लृ

दिव् (दीव्) 4 P To shine To play

सिव् (सीव्) 4 P To sew—To write To join

ष्टिव् (ष्टीव्) 1 & 4 P To spit

स्निव् (स्नीव्) 4 P To go To become dry

(c) By 22 the following roots drop their ending ओ.

शो § (ञ्) 4 P. To sharpen To make thin

* ऋतइद्धातो । उरणरपर । हलिच । उदोष्ठचपूर्वस्य । रपरत्वम् । हलिच
(रेफवकारान्तस्य धातोरुपधाया इको दीर्घस्याद्धलि)

† मशामष्टानां दीर्घ इयनि ।

‡ रेफवकारान्तस्य धातोरुपधाया इको दीर्घस्याद्धलि ।

§ ओत इयनि ।

छो (छ्) 4 P To cut.

सो (स्) 4 P To finish or destroy.

दो (द्) 4 P To cut To divide

(d) रञ्ज् drops its nasal in both the Padas and अञ् or अस् when Parasmaipadi only, जन्* substitutes जा; the penultimate इ of मिद् takes Guna and the य of व्यध् Samprasaraṇa (संप्रसारण) The substitute ‡ of य्—व्—र्—ल् for इ—उ—ऊ—ल respectively is called संप्रसारण

रञ्ज् (रज्) 1st and 4th P A. To be dyed

अश् or अस् 1 A. }
अश् or अस् 4 P } To fall To decline

जन् (जा) 1 A To be born, to be produced

मिद् (मेद्) 4 P A To melt

व्यध् (विध्) 4 P. To hurt To pierce

(e) By 23 a.

वृ (जीर्) 4 P To grow old

झृ (झीर्) ,, ,,

दृ (दीर्) ,, To tear or split

25 The following roots belong both to the 1st and to the 4th Conjugations

भाश्	1st and 4th	A = To shine
भास्	,, ,,	,, ,,
भ्राश्	,, ,,	,, ,,
काश्	,, ,,	,, ,,
ढी	,, ,,	To fly
अस् 1 P	}	To wander
अस् or अाम् 4 P		
कृश् (क्काम्)	1st and 4th	P = To be fatigued
त्रस्	,, ,,	To tremble To fear
लष्	,, ,,	To desire

* ज्ञाजनोर्जा ।

† मिदेर्धुण ।

‡ इग्यण. संप्रसारणम् ॥

क्षीव्	1st and 4th	P	To spit To be drunk.
रिष्	"	"	To kill To fail. To die.
छिप् (क्षीप्)	"	"	To spit
सुख्	"	"	To respect To disregard.
स्रस्	"	"	To eject To inhabit
हृष्	"	"	To be delighted.
श्लिष् (श्लेष)	1 P	To burn	
श्लिष्	4 P	To embrace	To join
तिस् (तेस्)	1 P	To be wet	
तिस्	4 P	To make wet	
रुष् (रोष्)	1 P	To vex	
रुष्	4 P	To be angry	
यस्	1st and 4th	P =	To endeavour.
सयस् *	"	"	"

But यस् belongs to the 4th conjugation alone when any other preposition except सम् is prefixed as

प्रयस्	4 P	To strive, to labour	
सिध् (सेध्)	1 P.	To turn out auspiciously	To intrust
		To interdict To restrain	To drive off. To go
सिध्	4 P	To succeed	
सह् 1 A	}	To bear	To endure
सह् 4 P			
अंश् or अंस् 1 A	}	To fall	To decline.
अंश् or अंस् 4 P			
रञ्ज् (रज्)	1st and 4th	P A.	To be coloured
शप्	"	"	To curse To swear
बुध् (बोध्)	1st P. A	}	To know
	4 A		
क्षिब् (क्षेब्)	{	1 P =	To sound inarticulately
		1 A =	To melt
ध्विब्	4 P	To hum	To whistle
शुच् (शोच्)	1 P	To bewail	
शुच्	4 P A	To be afflicted	To be wet

* यसोऽनुपसर्गात् संयसश्च ।

क्रम्	1 A.	To walk
क्रम् (क्राम्)	1st and 4th P.	To step
क्षम्	1 A }	To endure To forgive
क्षम् (क्षाम्)	4 P }	
स्विद् (स्वेद्)	1 A	= To be greasy.
स्विद्	4 P	= To perspire
	1 P }	To sound
अण्	4 A }	
		To breathe.

26 Forms of Present Tense 3rd Person of Irregular verbs of the 4th conjugation —

Roots	Present Tense 3rd Person		
क्रम् 1 A	क्रमते	क्रमेते	क्रमन्ते
1 P	क्रामति	क्रामत	क्रामन्ति
4 P	क्राम्यति	क्राम्यत	क्राम्यन्ति
कृष् 1 P	क्रामति	क्रामत	क्रामन्ति
4 P	क्राम्यति	क्राम्यत	क्राम्यन्ति
भ्रम् 1 P	भ्रमति	भ्रमत	भ्रमन्ति
4 P	भ्रम्यति	भ्रम्यत	भ्रम्यन्ति
4 P.	भ्राम्यति	भ्राम्यत	भ्राम्यन्ति
शम् 4 P	शाम्यति	शाम्यत	शाम्यन्ति
तम् 4 P.	ताम्यति	ताम्यत	ताम्यन्ति
दम् 4 P	दाम्यति	दाम्यत	दाम्यन्ति
अश् "	आम्यति	आम्यत	आम्यन्ति
क्षम् { 1 A	क्षमते	क्षमेते	क्षमन्ते
{ 4 P	क्षाम्यति	क्षाम्यत	क्षाम्यन्ति
मद् "	माद्यति	माद्यत	माद्यन्ति
दिद् "	दीव्यति	दीव्यत	दीव्यन्ति
सिद् "	सीव्यति	सीव्यत	सीव्यन्ति
स्रिद् "	स्रीव्यति	स्रीव्यत	स्रीव्यन्ति
ष्टिद् "	ष्टीव्यति	ष्टीव्यत	ष्टीव्यन्ति
—1 "	ष्टीवति	ष्टीवत	ष्टीवन्ति
शो 4 P	श्यति	श्यत	श्यन्ति
छो "	छद्यति	छद्यत	छद्यन्ति
सो "	स्यति	स्यत	स्यन्ति

Roots

Present tense 3rd Person

दो	4 P.	धाति	धत	धन्ति
रञ्ज्	1 P	रजति	रजत	रजन्ति
रञ्ज्	1 A	रजते	रजेते	रजन्ते
—	4 P	रज्यति	रज्यत	रज्यन्ति
—	4 A	रज्यते	रज्येते	रज्यन्ते
अश्	1 A	अशते	अंशेते	अंशन्ते
अश्	4 P	अशयति	अशयत	अशयन्ति
अस्	1 A	असते	असेते	असन्ते
अस्	4 P	अस्यति	अस्यत	अस्यन्ति
जन्	4 A	जायते	जायेते	जायन्ते
व्यध्	4 P	विध्यति	विध्यत	विध्यन्ति
मिद्	4 P	मेद्यति	मेद्यत	मेद्यन्ति
मिद्	4 A	मेद्यते	मेद्येते	मेद्यन्ते
जृ	4 P	जीर्यति	जीर्यत	जीर्यन्ति
झृ	,	झीर्यति	झीर्यत	झीर्यन्ति
दृ	,	दीर्यति	दीर्यत	दीर्यन्ति
आश्	1 A	आशते	आशेते	आशन्ते
आश्	4 A	आश्यते	आश्येते	आश्यन्ते
भ्लाश्	1 A	भ्लाशते	भ्लाशेते	भ्लाशन्ते
भ्लाश्	4 A	भ्लाश्यते	भ्लाश्येते	भ्लाश्यन्ते
आसृ	1 A	आसते	आसेते	आसन्ते
आसृ	4 A	आस्यते	आस्येते	आस्यन्ते
काश्	1 A	काशते	काशेते	काशन्ते
काश्	4 A	काश्यते	काश्येते	काश्यन्ते
डी	1 A	डयते	डयेते	डयन्ते
डी	4 A	डीयते	डीयेते	डीयन्ते
असृ	1 P.	असति	असत	असन्ति
असृ	4 P.	अस्यति	अस्यत	अस्यन्ति
लष्	1 P	लषति	लषत	लषन्ति
लष्	4 P	लष्यति	लष्यत	लष्यन्ति
क्षीव	1 P.	क्षीवति	क्षीवत	क्षीवन्ति
क्षीव	4 P.	क्षीव्यति	क्षीव्यत	क्षीव्यन्ति
रिष्	1 P	रेषति	रेषत	रेषन्ति
रिष्	4 P	रिष्यति	रिष्यत	रिष्यन्ति

Roots	Present Tense 3rd Person				
सृक्ष्	1 P	सृक्षति	सृक्षत	सृक्षन्ति	
	4 P	सृक्ष्यति	सृक्ष्यत	सृक्ष्यन्ति	
स्नस्	1 P	स्नसति	स्नसत	स्नसन्ति	
	4 P	स्नस्यति	स्नस्यत	स्नस्यन्ति	
हृष्	1 P	हर्षति	हर्षत	हर्षन्ति	
	4 P.	हृष्यति	हृष्यत	हृष्यन्ति	
श्लिष्	1 P.	श्लेषति	श्लेषत	श्लेषन्ति	
	4 P	श्लिष्यति	श्लिष्यत	श्लिष्यन्ति	
तिम्	1 P	तेमति	तेमत	तेमन्ति	
	4 P	तिम्यति	तिम्यत	तिम्यन्ति	
रुष्	1 P.	रोषति	रोषत	रोषन्ति	
	4 P	रुष्यति	रुष्यत	रुष्यन्ति	
यस्	1 P	यसति	यसत	यसन्ति	
	4 P	यस्यति	यस्यत	यस्यन्ति	
सयस्	1 P	संयसति	संयसत	संयसन्ति	
	4 P	संयस्यति	संयस्यत	संयस्यन्ति	
प्रयस्	4 P	प्रयस्यति	प्रयस्यत	प्रयस्यन्ति	
सिध्	1 P	सेधति	सेधत	सेधन्ति	
	4 P	सिध्यति	सिध्यत	सिध्यन्ति	
शप्	1 P	शपति	शपत	शपन्ति	
	1 A	शपते	शपेते	शपन्ते	
	4 P.	शप्यति	शप्यत	शप्यन्ति	
	4 A	शप्यते	शप्येते	शप्यन्ते	
बुध्	1 P	बोधति	बोधत	बोधन्ति	
	1 A	बोधते	बोधेते	बोधन्ते	
	4 A	बुध्यते	बुध्येते	बुध्यन्ते	
क्षिब्द्	1 P	क्ष्वेदति	क्ष्वेदत	क्ष्वेदन्ति	
	1 A	क्ष्वेदते	क्ष्वेदेते	क्ष्वेदन्ते	
	4 P	क्ष्विद्यति	क्ष्विद्यत	क्ष्विद्यन्ति	
शुच्	1 P	शोचति	शोचत.	शोचन्ति	
	4 P	शुच्यति	शुच्यत	शुच्यन्ति	
	4 A	शुच्यते	शुच्येते	शुच्यन्ते	
स्विद्	1 A	स्वेदते	स्वेदेते	स्वेदन्ते	
	4 P	स्विद्यति	स्विद्यत	स्विद्यन्ति	
अण्	1 P	अणति	अणत	अणन्ति	
	4 A.	अण्यते	अण्येते	अण्यन्ते	

27. सेनह् when it means "To prepare," "To be ready for" is Atmanepadi and अस् 4 P "To throw" with any preposition is both Parasmaipadi and Atmanepadi.

28. लङ् Imperfect Tense अनद्यतनभूत

	S	D.	P
	नृत् 4 P.		
I	अनृत्यम्	अनृत्याव	अनृत्याम
II	अनृत्य	अनृत्यतम्	अनृत्यत
III.	अनृत्यत्	अनृत्यताम्	अनृत्यन्

युष् 4 A

I	अयुध्ये	अयुध्यावहि	अयुध्यामहि
II	अयुध्यथा	अयुध्येथाम्	अयुध्यध्वम्
III	अयुध्यत	अयुध्येताम्	अयुध्यन्त

सो 4 P

जू 4 P.

	S	D	P		S	D	P.
I	अस्यम्	अस्याव	अस्याम	I	अजीर्यम्	अजीर्याव	अजीर्याम
II	अस्य	अस्यतम्	अस्यत	II.	अजीर्य	अजीर्यतम्	अजीर्यत
III	अस्यत्	अस्यताम्	अस्यन्	III	अजीर्यत्	अजीर्यताम्	अजीर्यन्

29 लोट् Imperative Mood आज्ञार्थ

नृत् 4 P

युष् 4 A.

I	नृत्यानि	नृत्याव	नृत्याम	I	युध्यै	युध्यावहै	युध्यामहै
II.	नृत्य	नृत्यतम्	नृत्यत	II	युध्यस्व	युध्येथाम्	युध्यध्वम्
III.	नृत्यतु	नृत्यताम्	नृत्यन्तु	III	युध्यताम्	युध्येताम्	युध्यन्ताम्

सो 4 P.

जू 4 P

	S.	D	D.		S.	D.	P
I	स्यानि	स्याव	स्याम	I	जीर्याणि	जीर्याव	जीर्याम
II	स्य	स्यतम्	स्यत	II	जीय	जीर्यतम्	जीर्यत
III.	स्यतु	स्यताम्	स्यन्तु	III	जीर्यतु	जीर्यताम्	जीर्यन्तु

30

विधिलिङ् *Potential Mood* विध्यर्थ

नृत् 4 P			युध् 4 A.		
S.	D.	P.	S.	D.	P.
I नृत्येयम्	नृत्येव	नृत्येम	I. युध्येय	युध्येवहि	युध्येमहि
II नृत्ये.	नृत्येतम्	नृत्येत	II युध्येथा	युध्येयाथाम्	युध्येध्वम्
III नृत्येत्	नृत्येताम्	नृत्येयु	III. युध्येत	युध्येयाताम्	युध्येरन्
सो 4 P			जु 4 P		
I स्येयम्	स्येव	स्येम	I. जीर्येयम्	जीर्येव	जीर्येम
II. स्ये	स्येतम्	स्येत	II जीर्ये	जीर्येतम्	जीर्येत
III स्येत्	स्येताम्	स्येयु	III जीर्येत	जीर्येताम्	जीर्येयु-

CHAPTER III

31. Sixth Conjugation or तुदादि class

Characteristic of the 6th conjugation.—

अ is added on to the roots of the sixth or तुदादि class before the terminations in the conjugational Tenses and Moods Final vowel and penultimate short of roots of the 6th conjugation do not undergo Guna substitute as those of the 1st conjugation

32 The final इ or उ short or long, of roots of the sixth conjugation is changed to इश् or उश् respectively before the conjugational sign, as धि=धियति, कु=कुवते

33 The final ऋ (short) of roots of the sixth conjugation takes रि as its substitute, which is changed to रिश् before the conjugational sign, as, वृ—व्रियते

34

लट् *Present Tense* वर्तमान

दिश् P A To show.

Paras			Atm.		
S	D	P	S	D	P
I दिशामि	दिशाव	दिशाम	दिशे	दिशावहे	दिशामहे
II दिशसि	दिशथ	दिशथ	दिशसे	दिशेथे	दिशध्वे
III. दिशति	दिशत	दिशन्ति	दिशते	दिशेते	दिशन्ते

नृ (नृक्) 6 P to praise			कु (कुक्) 6 A to moan or cry		
I. नृवामि	नृवाव	नृवाम	कुवे	कुवावहे	कुवामहे
II नृवसि	नृवथ	नृवथ	कुवसे	कुवेथे	कुवध्वे
III नृवति	नृवत	नृवन्ति	कुवते	कुवेते	कुवन्ते
धि (धिक्) 6 P to have, to hold			दृ (दृक्) 6 A to worship, to regard		
I धियामि	धियाव	धियाम	द्रिये	द्रियावहे	द्रियामहे
II धियसि	धियथ	धियथ	द्रियसे	द्रियेथे	द्रियध्वे
III धियति	धियत	धियन्ति	द्रियते	द्रियेते	द्रियन्ते

35 The sixth or तुदादि class includes (167) roots

(a) These, noted below, are irregular in their bases in the conjugational Tenses and Moods

Those roots insert a nasal before the conjugational sign —

कृत् (कृन्त्) 6 P to cut	लिप् (लिम्प्) 6 U to anoint, to smear
खिद् (खिन्द्) 6 P to be distressed, to be displeased, or offended	लुप् (लुम्प्) 6 U to rob, to plunder, to deprive of
पिश् (पिश्) 6 P to form, to kindle, to light	विद् (विन्द्) 6 U to get or obtain
मुच्* (मुञ्च्) 6 P to leave, to release	सिच् (सिञ्च्) 6 U to sprinkle

(b) The following ones insert a nasal optionally —

उभ or (उम्भ्) 6 P to confine, ऋप् (ऋम्भ्) 6 P to kill, to fill with, to cover over

(c) By 32

कु (कुक्) 6 A to sound	धु (धुक्) 6 P to shake,
कृ (कुक्) 6 A to moan or cry	नु (नुक्) 6 P to praise
धि (धिक्) 6 P to have, to hold	पि (पिक्) 6 P to go or shake
	रि (रिक्) 6 P to go or move

* शेषचादीनाम् ।

(d) By 33

दृ (द्रिप्) 6 A to worship,
to regard

वृ (प्रिप्) 6 A to be busy

मृ (म्रिप्) 6 A to die

धृ (ध्रिप्) 6 A to be, to
remain, to hold

(e) By (23 a).

कृ (किर्) 6 P to scatter.

गृ (गिर्) 6 P to swallow.

गृ becomes गिल् also, the र being changed to ल optionally in the special Tenses

(f) The roots प्रच्छ्, व्रश्च्, व्यच् and भ्रस्ज् take Samprasasana
प्रच्छ् (पृच्छ्) 6 P to ask व्यच् (विच्) 6 P to cheat, to pervade
व्रश्च् (वृश्च्) 6 P to cut भ्रस्ज् (भृज्ज्) 6 U to fry

(g) The स् of भ्रस्ज् and मस्ज् is changed to ज्

भ्रस्ज् (भृज्ज्) 6 U. to fry. मस्ज् (मज्ज्) 6 P to bathe.

(h) इष् has इच्छ्

इष् (इच्छ्) 6 P to wish.

36 The following roots belong both to the 1st and 6th conjugations —

छृ { 1 P to divide.
6 P to envelop.

तुप् 1 & 6 P to kill

वृप् 1 & 6 P to kill

वृप् 1 & 6 P to kill

सद् 1 & 6 P to sit down

कृष् 1 P & 6 U to plough,
to draw.

मिष् { 1 P to wet, to sprinkle
6 P to open the eyes,
to look at

उद् { 1 P to stir, to churn.
6 P to cover, to adhere.

उद् { 1 P to go
6 P to dive, to collect.

मुच् { 1 A. to cheat
6 U. to leave, to release.

{ 1 A to return, to ex-
change
6 P to strike against.

वृर्ण् { 1 A to move to & fro.
6 P. to whirl.

{ 1 A to roll, to whirl,
to take, to receive.
6 P to roll.

तुङ् 1 U. & 6 P. to tear, or
kill.

37. The following roots belong to the 4th and 6th conjugations

* अचिविभाषा ।

गुर	{ 4 A to kill 6 A to make an effort	क्षिप्	{ 4 P & 6 U to throw 4 P to confound
लुभ्	{ 4 P to covet, to be perplexed 6 P to perplex	लुप्	{ 6 U to take away, to rob to plunder, to deprive of
सृज्	{ 4 A to let loose or send forth 6 P to create	लिश्	{ 4 U to become small 6 P to go, to hurt

38 Forms of present Tense, 3rd person of irregular verbs of the 6th conjugation

Roots	Present	Tense 3rd	Person
कृत् P	कृन्तति	कृन्तत	कृन्तन्ति
खिद् P	खिन्दति	खिन्दत	खिन्दन्ति
पिश् P	पिशति	पिशत	पिशन्ति
मुच् {	P मुञ्चति A मुञ्चते	मुञ्चत मुञ्चते	मुञ्चन्ति मुञ्चन्ते
लिप् {	P लिम्पति A लिम्पते	लिम्पत लिम्पेते	लिम्पन्ति लिम्पन्ते
लुप् {	P लुंपति A लुंपते	लुम्पत लुंपेते	लुम्पन्ति लुम्पन्ते
विद् {	P विन्दति A. विन्दते	विन्दत विन्देते	विन्दन्ति विन्दन्ते
सिच् {	P सिञ्चति A. सिञ्चते	सिञ्चत सिञ्चते	सिञ्चन्ति सिञ्चन्ते
उभ् P {	उभति उंभति	उभत उंभत	उभन्ति उंभन्ति
क्फ् P {	क्फति क्फति	क्फत क्फत	क्फन्ति क्फन्ति
कु or कृ A	कुवते	कुवेते	कुवन्ते
नू P	नुवति	नुवत	नुवन्ति
धु P	धुवति	धुवत	धुवन्ति
ध्रि P	ध्रियति	ध्रियत	ध्रियन्ति
पि P	पियति	पियत	पियन्ति
रि P	रियति	रियत	रियन्ति

Roots	Present	Tense	3rd person.
दृ	A द्वियते	द्वियेते	द्वियन्ते
सृ	A म्रियते	म्रियेते	म्रियन्ते
धृ	A ध्रियते	ध्रियेते	ध्रियन्ते
कृ	P किरति	किरत	किरन्ति
गृ P {	गिरति	गिरत	गिरन्ति
	गिलति	गिलत	गिलन्ति
प्रच्छ्	P पृच्छति	पृच्छत	पृच्छन्ति
वृश्च	P वृश्चति	वृश्चत	वृश्चन्ति
व्यच्	P विचति	विचत	विचन्ति
भृज् {	P भृज्जति	भृज्जत	भृज्जन्ति
	A भृज्जते	भृज्जते	भृज्जन्ते
मज्ज्	P मज्जति	मज्जत	मज्जन्ति
इष्	P इच्छति	इच्छत	इच्छन्ति
छुर {	1 P छोरति	छोरत	छोरन्ति
	6 P छुरति	छुरत	छुरन्ति
तुप् {	1 P तोपति	तोपत	तोपन्ति
	6 P तुपति	तुपत	तुपन्ति
तुप् {	1 P त्रोपति	त्रोपत	त्रोपन्ति
	6 P तुपति	तुपत	तुपन्ति
तुप् 1 P {	तुपति	तुपत	तुपन्ति
— 6 P {			
सद् 1 P {	सीदति	सीदत	सीदन्ति
6 P {			
कृष् {	1 P कर्षति	कर्षत	कर्षन्ति
	6 P कृषति	कृषत	कृषन्ति
	6 A कृषते	कृषेते	कृषन्ते
घुट् {	1 A घोटते	घोटते	घोटन्ते
	6 P घुटति	घुटत	घुटन्ति
घुर्ण् {	1 A घुर्णते	घुर्णते	घुर्णन्ते
	6 P घुर्णाति	घुर्णत	घुर्णन्ति
घुण् {	1 A घोणते	घोणते	घोणन्ते
	6 P घुणाति	घुणत	घुणन्ति

Roots	Present	Tense	3rd Person
तुङ्	1 P तोडति 1 A तोडते 6 P तुडति	तोडत तोडेते तुडत	तोडन्ति तोडन्ते तुडन्ति
गुर्	4 A गुर्यते 6 A गुरते	गुर्येते गुरेते	गुर्यन्ते गुरन्ते
लुभ्	4 P लुभ्यति 6 P लुभति	लुभ्यत लुभत	लुभ्यन्ति लुभन्ति
सृज्	4 A सृज्यते 6 P सृजति	सृज्येते सृजत	सृज्यन्ते सृजन्ति
क्षिप्	4 P क्षिप्यति 6 P क्षिपति 6 A क्षिपते	क्षिप्यत क्षिपत क्षिपेते	क्षिप्यन्ति क्षिपन्ति क्षिपन्ते
लिश्	4 P लिश्यति 4 A लिश्यते 6 P लिशति	लिश्यत लिश्येते लिशत	लिश्यन्ति लिश्यन्ते लिशन्ति

39 Roots of the 6th Conjugation that change their Pada when certain prepositions are prefixed to them or when used in particular senses

कृ (किर्)⁴ 6 P to scatter.

अपकिर्, to scatter, is Parasm

अपस्किर्, to throw up, to scratch for making an abode or for maintenance, is Atm

† गृ (गिर) 6 P to swallow

अवगिर 6 A to swallow, to drink, &c

सगिर 6 A to promise, to proclaim.

संगिर 6 P to swallow.

⁴ अपाञ्चतुष्पाच्छकुनिष्वालेखने । VI 3 142 अपात्किरते सुहस्यात् ।
सुडपिहर्षादिष्वेववक्तव्य । Sid Kau.

† अवाद्म । सम प्रतिज्ञाने । I 3 51-52

प्रच्छ् (पृच्छ्) 6 P to ask

आपृच्छ् 6 A to take leave of, to bid adieu to

सपृच्छ् 6 A to ascertain (used intransitively)

‡ विष् 6 P to enter

निविष् 6 A to enter

अभिनिविष् 6 A to enter

‡ क्षिप् 6 P A to throw

अभिक्षिप् to throw up
अतिक्षिप् to throw out
प्रतिक्षिप् to throw back } are Parasm

40

लङ् Imperfect

दिश् P A to show

Parasm

	S.	D	P
1st	अदिशम्	अदिशाव	अदिशाम
2nd	अदिश	अदिशतम्	अदिशत
3rd	अदिशत्	अदिशताम्	अदिशन्

Atm

	S	D.	P
1st	अदिशे	अदिशावहि	अदिशामहि
2nd	अदिशथा	अदिशेथाम्	अदिशध्वम्
3rd	अदिशत	अदिशेताम्	अदिशन्त

वृ (लृ) P

1st	अनुवम्	अनुवाव	अनुवाम
2nd	अनुव	अनुवतम्	अनुवत
3rd	अनुवत्	अनुवताम्	अनुवन्

* अङि नुप्रच्छयो । Vartuk

† नेर्विश I 3. 17

‡ अभि प्रत्यतिभ्य क्षिप । I 3 80

कु (कुब्) A

6st	अकुवे	अकुवावहि	अकुवामहि
2nd.	अकुवथा	अकुवेथाम्	अकुवध्वम्
3rd	अकुवत	अकुवेताम्	अकुवन्त

धि (धिय्) P

1st	अधियम्	अधियाव	अधियाम
2nd	अधिय	अधियतम्	अधियत
3rd	अधियत्	अधियताम्	अधियन्

दृ (द्रिय्) A

1st.	अद्रिये	अद्रियावहि	अद्रियामहि
2nd.	अद्रियथा	अद्रियेथाम्	अद्रियध्वम्
3rd	अद्रियत	अद्रियेताम्	अद्रियन्त

41 लोट् *Imperative Mood*

दिश्

Parasm

Atm

	S	D	P.
1st	दिशानि	दिशाव	दिशाम
2nd	दिश	दिशतम्	दिशत
3rd	दिशतु	दिशताम्	दिशन्तु

	S	D	P.
	दिशै	दिशावहै	दिशामहै
	दिशस्व	दिशेथाम्	दिशध्वम्
	दिशताम्	दिशेताम्	दिशन्ताम्

नू (नुव्) P

1st.	नुवानि	नुवाव	नुवाम
2nd	नुव	नुवतम्	नुवत
3rd	नुवतु	नुवताम्	नुवन्तु

कु or कू (कुब्) A

कुवै	कुवावहै	कुवामहै
कुवस्व	कुवेथाम्	कुवध्वम्
कुवताम्	कुवेताम्	कुवन्ताम्

धि (धिय्) P

1st.	धियानि	धियाव	धियाम
2nd	धिय	धियतम्	धियत
3rd	धियतु	धियताम्	धियन्तु

दृ (द्रिय्) A

द्रियै	द्रियावहै	द्रियामहै
द्रियस्व	द्रियेथाम्	द्रियध्वम्
द्रियताम्	द्रियेताम्	द्रियन्ताम्

दिश् *P A*

<i>Parasm</i>			<i>Atm.</i>		
1st	दिशेयम्	दिशेव	दिशेम	दिशेय	दिशेवहि दिशेमहि
2nd	दिशे	दिशेतम्	दिशेत	दिशेथा	दिशेयाथाम् दिशेध्वम्
3rd	दिशेत्	दिशेताम्	दिशेयु	दिशेत	दिशेयाताम् दिशेरन्
नू (नुव्) <i>Parasm</i>			कु (कुव्) <i>Atm</i>		
1st	नुवेयम्	नुवेव	नुवेम	कुवेय	कुवेवहि कुवेमहि
2nd	नुवे	नुवेतम्	नुवेत	कुवेथा	कुवेयाथाम् कुवेध्वम्
3rd	नुवेत्	नुवेताम्	नुवेयु	कुवेत	कुवेयाताम् कुवेरन्
धि (धिय्) <i>Parasm</i>			दृ (द्रिय्) <i>Atm</i>		
S	D	P	S	D	P.
1st	धियेयम्	धियेव	धियेम	द्रियेय	द्रियेवहि द्रियेमहि
2nd	धिये	धियेतम्	धियेत	द्रियेथा	द्रियेयाथाम् द्रियेध्वम्
3rd	धियेत्	धियेताम्	धियेयु	द्रियेत	द्रियेयाताम् द्रियेरन्

CHAPTER IV

Tenth Conjugation or चुरादि class.

43 The characteristic of the Tenth Conjugation —

Roots of the Tenth Conj & e चुरादि class take अय in the Conjugational Tenses and Moods before the terminations are applied

44 The penultimate short vowel, except in certain roots, takes its Guna substitute, and

45 The ending vowels and the penultimate अ, except in certain roots, substitute their Vriddhi before the अय of the Tenth Conjugation

46.

लट् *Present Tense.*

घुष् (घोष्) 10 P. A. To proclaim

Parasm

	S.	D	P
1st	घोषयामि	घोषयाव	घोषयाम
2nd	घोषयसि	घोषयथ	घोषयथ
3rd	घोषयति	घोषयत	घोषयन्ति

Atm.

	S	D.	P
1st.	घोषये	घोषयावहे	घोषयामहे
2nd	घोषयसे	घोषयेथे	घोषयध्वे
3rd	घोषयते	घोषयेते	घोषयन्ते

स्पृह् 10 P A to desire

Parasm

1st	स्पृहयामि	स्पृहयाव	स्पृहयाम
2nd	स्पृहयसि	स्पृहयथ	स्पृहयथ
3rd	स्पृहयति	स्पृहयत	स्पृहयन्ति

Atm.

1st	स्पृहये	स्पृहयावहे	स्पृहयामहे
2nd	स्पृहयसे	स्पृहयेथे	स्पृहयध्वे
3rd	स्पृहयते	स्पृहयेते	स्पृहयन्ते

कथ् 10 P A to tell

Parasm

1st	कथयामि	कथयाव	कथयाम
2nd.	कथयसि	कथयथ	कथयथ
3rd.	कथयति	कथयत	कथयन्ति

Atm

1st	कथये	कथयावहे	कथयामहे
2nd.	कथयसे	कथयेथे	कथयध्वे
3rd.	कथयते	कथयेते	कथयन्ते

क्षल् (क्षाल्) 10 P. A. to wash

Parasm

1st	क्षालयामि	क्षालयाव	क्षालयाम
2nd	क्षालयसि	क्षालयथ	क्षालयथ
3rd	क्षालयति	क्षालयत	क्षालयन्ति

Atm

1st	क्षालये	क्षालयावहे	क्षालयामहे
2nd.	क्षालयसे	क्षालयेथे	क्षालयध्वे
3rd.	क्षालयते	क्षालयेते	क्षालयन्ते

कृत् (कीर्त्) 10 P. A. to celebrate, to praise.

Parasm.

	S	D.	P.
1st.	कीर्तयामि	कीर्तयाव	कीर्तयाम
2nd.	कीर्तयसि	कीर्तयथ	कीर्तयथ
3rd	कीर्तयति	कीर्तयत	कीर्तयन्ति

Atm

	S.	D	P
1st	कीर्तये	कीर्तयावहे	कीर्तयामहे
2nd	कीर्तयसे	कीर्तयेथे	कीर्तयध्वे
3rd.	कीर्तयते	कीर्तयेते	कीर्तयन्ते

स्पृह्, it may be observed, does not take Guna

कश् does not lengthen its penultimate अ, whereas क्षल् does it and the क् of कृत् substitutes इर् which being followed by a consonant becomes ईर् by (23 a)

47 Roots (464) belong to the चुरादि class The following are irregular in their bases in the Conjugational Tenses and Moods.

(a) Roots, the penultimate short vowel of which does not undergo Guna substitute

कुह् 10 A to astonish, to cheat	पुह् in the senses of "to grind, to speak and to shine" becomes पाह्
पुह् 10 U. to bind together, to be in contact with	स्फुह् 10 U to break open, to burst into view
सुह् 10 A to seek	
स्पृह् 10 U to wish, to long for, to envy	

(b) Roots the penultimate अ of which does not take Vriddhi substitute

कथ् 10 U to tell, to show, to describe	भह् 10 U to speak, to censure
क्षप् 10 U to send or throw, to miss	मह् 10 U to increase, to revere, to delight
गल् { 10 U to filter 10 A to flow	रक् 10 U to arrange, to compose, to decorate
गण् 10 U to count, regard or consider, to attribute to.	रस् 10 U to taste, to feel or perceive, to love
घह् 10 U to kill, to collect together, to shine, to grind, or pound, to cheat	रह् 10 U to quit or abandon
तप् 10 U to grind, or pound, to cheat	स्थ् 10 U to be loose, to be weak, to relax, to hurt
चह् 10 U to be wicked, to cheat, to be haughty, to pound, or grind	सम् 10 U to be agitated
प्रथ् 10 U to proclaim, to publish	व्रण् 10 U to hurt, to wound
वह् 10 U to till, to divide, to surround, to tie	शह् 10 P to finish, to leave unfinished, to go or move, to be idle, to deceive, to speak ill or well of
वर् 10 U to ask for, to choose, to seek, to get	स्तन् 10 U to thunder, to sound, to groan, to sigh
	स्यम् { 10 U to go 10 A to reflect
	स्वर् 10 U to find fault, to reprove.

(c) Roots, the penultimate अ of which takes Vriddhi optionally in particular senses

कल् 10 U (कलयति—ते) to utter a sound, to count, to put on, to know, to regard, to be influenced by, to perform, to go, to furnish with, to urge on	अथ् 10 U (आथयति—ते,) to hurt or kill, to loosen
—10 P (कालयति) to proclaim the time, to push on, to carry off, to collect, to cast	लज् 10 P (लजयति) to seem or appear, to shine
पद् 10 U (पटयति—ते) to string or weave, to envelop or surround	— 10 P (लज—लाजयति) to cover or conceal
— (पाटयति—ते) to tear asunder, to pierce, to eradicate, to pluck out, to shine, to speak	लङ् 10 P (लङयति) to throw, to blame, to loll the tongue, to harass
बल् 10 U (बलयति—ते) to live	—10 U (लाङयति—ते) to fondle, to annoy
—10 A (बालयते) to describe	लल् 10 U (ललयति—ते) to fondle, to loll the tongue, to desire
व्यय् 10 U (व्यययति—ते) to go or move, to expend	— 10 U (लालयति—ते) to fondle, to desire
— 10 U (व्याययति—ते,) to throw, to drive	वस् 10 U (वसयति—ते,) to scent, to perfume
अथ् 10 U (अथयति—ते,) to make efforts, to be busy, to be weak, to be glad	— 10 U (वासयति—ते,) to cut off, to love, to take, to kill, to offer
	श्वद् 10 U (श्वठ—श्वाठयति—ते) to speak ill, to go or move, to adorn

(d) The following roots take the substitute shown in the brackets

- ज्ञा (ज्ञाप्) 10 U. to direct, धृ (धृन्) 10 U to shake.
वा (वाप्) 10 U to go, to be happy, to worship

(e) The following roots of the 10th conjugation are exclusively Atmanepadi

अर्थ् to request, to obtain, to desire, to strive	चित् (चेत्) to perceive, to know, to regain consciousness, to aim at, to long for, to be anxious about, to resolve upon, to shine, to be regarded as, to remind of, to teach, to comprehend
कुत्स् to abuse, to revile	दिद् to suffer pain or lament
कुह् (कुहयते) to astonish, to deceive	हिक् to hurt or kill
कृण् to close, to contract	मव् to hold consultation, to advise, to charm, to mutter
मद् to please	सृग् to seek, to hunt, to strive after, to investigate, to beg of one, to visit
बल् (बाल्) to describe	यश् to honour, to worship
तर्च् to threaten, &c	युज् (योज्) to censure
डिप् (डेप्) to gather	विद् (वेद्) to tell, to declare, to feel, to dwell
तृप् to fill up	शल् (शाल्) to praise
निष्क् to weigh or measure	स्पर्श् to touch, to unite, to embrace
भर्त्स् to threaten, to reproach, to deride	
भू (भावय्) to obtain, to gain	
भृण् to confide, to fear, to hope	
शल् (शाल्) to praise	
गंध् to injure, to ask, to go, to adorn	
गल् to flow	

(f) The following ones are exclusively Parasmaipadi,

रिच् (रेच्) to divide, to join, to abandon	त्रि (त्राय्) to grow old
लज् (लजयति) to seem, &c	शद् to finish, &c
जल् (जाल्) to cover, to screen	ह्रप् (ह्राप्) to speak, to creak
लड् to throw, &c	हृप् (ह्राप्) to speak, to creak
अर्च् to worship, to praise	अर्ह् to honour, to worship

48 Roots belonging optionally to the First or Tenth Conjugation

अङ् 1A to move in a curve
10 U to count or mark,
to brand, to walk

अर्च 1 U } to worship, to
— 10 A } praise

अर्ह 1 P to deserve
10 P to honour or
worship

कण्ड 1 U { to be anxious, to
— 10 U. { miss or remember
with regret

कण्ड 1 U to be glad or
proud
10 U to protect, to
unhusk

कल् 1A to count, to sound
10 U to utter a sound,
to proclaim time, &c.

क्रन् 1 P to cry or weep,
to howl or yell, to call
out piteously to any one, to
exclaim, to neigh, or roar
— 10 U. to cry out con-
tinuously, to roar, to rave

क्षप् 1 U to fast
10 U (क्षप्) to send
or throw, to miss

घृ (घर्) 1 P } to sprinkle,
— (घार) 10 U } to wet

चद् 1 P to cover, to
break, to rain
10 U (चाद्) to
kill, to pierce

चप् 1 P to console
10 U (चप्) to grind, &c

चर्व 1 P. } to chew, to suck up,
— 10 U } to taste

गर्ह 1 P 10 U to sound or
roar

गर्ह 1 U to blame
10 A to reproach

गल् 1 P to trickle, to drop
down, to vanish,
to swallow
10 U (गल्) to filter.
10 A to flow

ग्रस् 1 A to swallow, to
seize, to destroy
1 P or U (ग्रास्) to
swallow

गल्ह 1 U } to gamble, to
— 10 U ग्लाह } receive

घद् 1 A to be busy or
united with, to
reach, to happen
10 U (घद्) to kill, &c.

घट्ट 1 A } to shake, to touch,
to stroke, to
— 10 U. } speak spitefully,
to disturb.

घुष् (घोष्) 1 P. } to proclaim,
to sound, to
— 10 U } praise, to fill
with cries

तुल् (तोल्) 1 P. 10 U. to
weigh, to ponder, to lift
up, to support, to compare,
to match, to despise, to
suspect, to put to test, to
counterbalance, to attain

दिर्व (दिर्व) 1 P To torment
10 U To ask, to beg

चद् 1 P }	to be wicked, &c
—10 U }	
चिद् (चिद्) 1 P }	to send out
—10 U }	as a servant
चुद् 1 P }	to kiss, to touch
—10 U }	softly, to graze
छद् 1 U }	to cover to hide,
—10 U छाद् }	to keep secret
जि (जय्) 1 P }	to conquer
— जाय् }	to grow old
जल् 1 P }	to be rich, to hide
	or cover, to encircle, to be
	sharp, to be cold
—10 P (जाल्) }	to cover or
	screen
तर्ज् 1 P }	to threaten, to cen-
—10 A }	sure, to deride
तंस् 1 P }	to decorate
—10 U }	
तिज् (तेज्) }	1 A to endure
	10 U to sharpen or
	whet, to excite
प्रथ् 1 A }	To increase (wealth),
	to spread abroad (as fame
	or rumour), to become
	famous, to arise, to occur to
	mind
—10 U (प्रथ्) }	to proclaim, to
	manifest, to increase, to dis-
	close, to spend, to throw
वल् }	1 U To breathe, to
	hoard grain, to
	give, to hurt, to
	speak, to see, to
	live
— 10 A (वाल्) }	To describe
	(वल्) To live

धृप् 1 P. (धृषायति) }	To heat,
	or to be heated
—10 U (धृषयति-ते) }	To
	incense, to make fra-
	grant, to shine to
	speak
नद् }	1 P To act, to dance,
	to injure
— 10 U (नाद्) }	To drop, to
	fall, to shine, to injure
पद् }	1 P To go or move
	10 U (पद्-पाद्) To
	string, to split, &c
पणद् }	1 A To go, to move,
	10 U To heap
पथ् }	1 P To go, to move
	10 U (पाथ्) to throw
पिणद् 1 A. }	To roll into a ball,
— 10 U }	to join, to heap
पिस् (पेस्) }	1 P to go, to
	move 10 U to go,
	to be strong, to
	dwelt, to hurt,
	to give, to take
मह् 1 P. }	To respect, to re-
	vere, to delight,
—10 U (मह्) }	to aggrandize
मार्ग 1 P }	To seek, to hunt
	after, to strive
—10 U }	after, to solicit,
	to trace out
मुज् or मुज् 1 P }	To purify
— 10 U }	to sound
मुद् (मोद्) }	1 A To rejoice
	10 U To mix
	to purify

पक्ष 1 P } To side with, —10 U } To accept, to seize	मूल 1 U } To take root, to be firm 10 U } To plant, to germinate
भज् 1 A To spare, to assign, to accept, to resort to, to practise, to enjoy, to wait upon, to worship, to select —10 U (भाज्) To cook, to give	मोक्ष 1 P } To release, to un- tie, to hurl, to 10 U } shed, to extract
भद्र 1 P to foster, to hire, to receive wages 10 U (भद्) To speak or converse	म्रश्च 1 P To rub, to heap to hurt or kill 10 U To heap, to smear, to mix, to speak dis- tinctly
भट् 1 A To chide, to mock, to speak, to joke —10 U To make fortunate, to cheat	यज् 1 U } To restrain, to —10 U } fasten, to compel
भूष् 1 P } To adorn, to over- —10 U } spread	रंघ् 1 U } to go, hasten, 10 U } to shine, to speak
मङ् 1 P } To adorn —10 U }	रस् 1 P To roar, to yell, to cry out, to scream, to tinkle, to sing —10 U To taste, &c.
—1 A To dress, to surround, to distribute.	रह् 1 P } To quit or 10 U. (रह्) } abandon
रुद् (रोट्) 1 A } to resist, to shine, to speak, — 10 U } to suffer pain	लल 1 U to play, to frolic 10 U (ललयति ते) fondle, to desire.
लभ् 1 A to observe. 10 U. to notice, to see, to denote, to define, to aim at, to think	लण्ड् 1 P } to throw up, to — 10 U } speak
लग् 1 P to stick, to touch, to have an effect on, to be- come united, to happen im- mediately, to detain —10 U (लाग्) to taste, to obtain.	वज् 1 P to go, to move, to roam about 10 U (वाज्) to trim, to feather an arrow, to go
	वट् 1 P to surround 10 U (वद्) to till, &c
	वण्ट् 1 P } to divide or 10 U } share

लज् 1 P to traduce, to roast
or fry

— 10 U to endure or kill,
to give, to speak, to shine,
to be strong, to dwell, to
be manifest

लिङ् { 1 P. to go or move
10 U to paint, to
inflect a noun accord-
ing to its gender

लुप् { 1 P to adorn
10 U to hurt, to rob,
to plunder

लोक { 1 A to see
10 U to speak, to shine.

लङ् 1 P to play
— 1 P & 10 P (लङ्यति) to
throw, to blame, to loll
the tongue, to harass
— 10 U (लाडयति) to fondle,
to annoy

बल् { 1 A to be pre-eminent,
to cover, to kill, to
speak, to give
10 U to speak, to
shine

बल् { 1 P to go, to be
wanton, to shake
10 U to count the time

व्यल् { 1 U to move, to go
10 U. (व्यल्) to go, to
expend, to bestow

— 10 U (व्याल् or व्याप्) to
throw or cast, to drive

व्रल् { 1 P to sound
10 U to hurt, to wound

व्रीस् 1 P } to injure or kill
— 10 U }

शद् { 1 P to cheat, to hurt,
to suffer pain
10 P (शद्) to finish, &c.

शल् { 1 A to shape, to cover.
1 P. to go, to run fast.
10 A (शाल्) to praise.

शीक् { 1 A to wet, to sprinkle,
to move gently
1 P. & 10 A to be
angry, to wet, to be pa-
tient, to speak, to shine.

शील् { 1 P to contemplate, to
worship, to do
10 U to worship, to
exercise, to study, to
wear, to go to

शुद् (शोद्) { 1 P to be hun-
dered, to limp, to
resist
10 U to be idle
or lazy

शुण् 1 P. { to purify, to be-
— 10 U { come dry

शुध् 1 U { to be purified, to
— 10 U { purify

अण् 1 P } (आण्) to bestow
— 10 U } upon

शम्ब् { 1 P to go
10 P to collect, to
heap together

सीक् { 1 A to sprinkle, to go
1 P & 10 U to be im-
patient, to be patient,
to touch

सुद् 1 A to strike, to hurt, to
pour out, to deposit, to
distil, to throw away

सृद् 10 U. to excite, to strike,
to cook, to pour out, to
promise, to assent

स्कृद् 1 P to jump, to rise, to
fall, to burst, to perish, to
ooze, to emit, to go, to be-
come dry

—10 U to collect.

स्तेप् { 1 A. to ooze
10 U to send, to throw

स्फण्ड् or स्फुण्ड् { 1 P to open,
to expand
10 U to joke

स्फण्ड् 1 P { to laugh at
— 10 U { to joke with

स्फुण्ड् { 1 A to open or expand
— 10 U to joke

स्यम् 1 P { to sound, to shout
— 10 U { to go.

— 10 A to reflect

स्वद् { 1 A to be liked, to
task, to please, to
sweeten
10 U (स्वाद्) to taste,
to sweeten

सम्भ् { 1 P to go
10 U to collect

हिक् 1 U to make an inarticu-
late sound, to hicough
— 10 A to hurt or kill

49 Roots belonging optionally to the Fourth or Tenth
conjugation

पुर् 4 A to fill, to satisfy
—10 U to fill, to blow (as a
couchshell), to cover, to
draw (as a bow,) to spend
(time), to load with gift,
to fulfil, to intensify

सृग् 4 P { to seek, to hunt, to
examine, to strive
—10 A. { after, to beg

शम् (शाम्) 4 P to grow calm,
to cease, to come to an end,
to be quelled, to desist, to
destroy

— 10 U (शाम्) to show, to
look at

स्तृप् 4 P { to heap up, to
— 10 U { erect

50 The following ones belong to the Sixth and Tenth
conjugations

चर्च् 6 P to discuss, to besmear,
to abuse, to menace, to hurt
—10 U. to read over or study

रुज् 6 P to break to pieces,
to afflict, to pain, to bend.
— 10 U to hurt or kill

51. Roots belonging to the First, Fourth and Tenth con-
jugations.

- छप् 1 P (गोपायति) to protect
 — 1 A (गोपते) to conceal, (जुगुप्सते) to censure, to shun
 — 4 P. to be confused.
 — 10 U (गोपयति-ते) to speak, to shine
 जस् 4 P to set free, to be exhausted, to go.
 — 1 P 10 P (जास्) to hurt or injure, to despise
 तप् 1 P (transitive) to heat, to learn, to hurt, to pain.
 — (intran) to shine, to be hot, to suffer pain, to undergo penance
 तप् 4 A to be powerful or heated
 — 10 U (ताप्) to heat or torment
 त्रस् 1 & 4 P to tremble, to fear, to run away
 — 10 U to go, to oppose, to hold, to seize (त्रासयति-ते)
 दस् (दंस्) 1 P } to bite, to see,
 — 10 U } to shine
 — 4 P to throw up, to decay, to perish
 दिव् (देव्) 1 P 10 U to cause to lament, to vex
 — 10 A to lament, to vex.
- 4 P (दीव्) to shine, to play with dice, to rejoice, to be drunk, to be sleepy, to wish for, to squander, to deal in, to bet
 मद् 1 P to be proud, to be poor.
 — 4 P (माद्) to be drunk or mad, to be glad, to enjoy supreme felicity
 — 10 A to please, to gratify (मादयते).
 मिद् (मेद्) 1 A 4 U 10 U to melt, to be greasy or fat, to love
 मृष् (मर्ष्) 1 U to sprinkle, to endure
 मृष् 4 U 10 U to suffer, to pardon, to permit, to forget or neglect
 लप् 1 U } to wish, to long
 — 4 U } for
 — 10 U to be eager for
 रुद् 1 A to oppose, to shine, to suffer pain
 — 1 P to wallow, to plunder
 — 4 P to roll
 — 10 U to speak, to shine
 वृत् (वर्त्) 1 A (but P also in the Aorist, 2nd future and Conditional) to be, to happen, to live on, to revolve, to be occupied in, to behave, to act up to, to have the sense of, to tend
 — 4 A to divide
 — 10 U to shine

52 Root belonging to the First, Sixth, and Tenth conjugations

तिष् (तेष्) 1 P. to go	लुट् (लोड्) 1 P. To strike
— 6 P & 10 U to be greasy, to besmear	— 1 A To go, to wallow, to oppose
चल् 1 P to move	लुट् 6 P To wallow, to agitate
— 6 P to sport	— 10 U To rob, to plunder
चल् 10 P to foster चालयति-ते	विच्छ् 1 P विच्छति } to go or
जुष् 1 P } To think, to examine, to hurt, to	6 P विच्छायति } move
— 10 U } be satisfied	— 10 U विच्छयति-ते To shine or speak
6 A to like, to be pleased, to frequent, to resort to, to choose, to possess, to happen to	स्फुट् 1 U 6 P To burst open, to split, to blossom, to disperse, to burst into view
धृ 6 A to be, to remain, to resolve upon	— 10 U (स्फुटयति-ते) To break open, To burst into view.
धृ 1 P 10 U to hold or bear, to support or sustain To possess or keep, to assume, to wear, to restrain, to suffer, to assign, to owe, to practise, to cite, to preserve	पुड् 6 P To embrace, to intertwine
लज् 6 A To be ashamed	— 10 U (पुडयति-ते) To be in contact with, to fasten (पोटयति-ते) To grind, to speak, to shine
— 1 P To blame	— 1 P To grind, to rub
— 10 P. To seem, to conceal.	

53 The root ङिप् belongs to the 4th, 6th and 10th conjugations

ङिप् 4, 6 & 10 P to throw, to direct, to send

ङिप् 10 A to heap together

54	Roots	Present	Tense	3rd Person
कल् 10 U {	कलयति	कलयत	कलयन्ति	
	कलयते	कलयेते	कलयन्ते	
— 10 P	कालयति	कालयत.	कालयन्ति	

Roots	Present	Tense	3rd Person.
पट् 10 U {	पटयति पटयेते पाटयति पाटयेते	पटयत पटयेते पाटयत. पाटयेते	पटयन्ति पटयन्ते पाटयन्ति पाटयन्ते
बल् 10 U {	बलयति बलयते	बलयत बलयेते	बलयन्ति बलयन्ते
बल् 10 A	बालयते	बालयेते	बालयन्ते
लज् 10 P {	लजयति लाजयति	लजयत लाजयत	लजयन्ति लाजयन्ति
लङ् 10 P	लङयति	लङयत	लङयन्ति
लङ् 10 U {	लाङयति लाङयते	लाङयत लाङयेते	लाङयन्ति लाङयन्ते
लल् 10 U {	ललयति ललयते लालयति लालयते	ललयत ललयेते लालयत लालयेते	ललयन्ति ललयन्ते लालयन्ति लालयन्ते
वस् 10 U {	वसयति वसयते वासयति वासयते	वसयत वसयेते वासयत वासयेते	वसयन्ति वसयन्ते वासयन्ति वासयन्ते
व्यय् 10 U {	व्यययति व्यययते व्याययति व्याययते व्यापयति व्यापयते	व्यययत व्यययेते व्याययत व्याययेते व्यापयत व्यापयेते	व्यययन्ति व्यययन्ते व्याययन्ति व्याययन्ते व्यापयन्ति व्यापयन्ते
अथ् 10 U {	अथयति अथयते आथयति आथयते	अथयत अथयेते आथयत आथयेते	अथयन्ति अथयन्ते आथयन्ति आथयन्ते
श्वाद् 10 U {	श्वाठयति श्वाठयते श्वाठयति श्वाठयते	श्वाठयत श्वाठयेते श्वाठयत श्वाठयेते	श्वाठयन्ति श्वाठयन्ते श्वाठयन्ति श्वाठयन्ते
ज्ञा 10 U {	ज्ञापयति ज्ञापयते	ज्ञापयत ज्ञापयेते	ज्ञापयन्ति ज्ञापयन्ते

Roots		Present	Tense	3rd Person
वा	10 U	{ वापयति वापयते	वापयत वापयेते	वापयन्ति वापयन्ते
धृ	10 U	{ धूनयति धूनयते	धूनयत धूनयेते	धूनयन्ति धूनयन्ते
अर्थ्	10 A	अर्थयते	अर्थयेते	अर्थयन्ते
कुत्स्	"	कुत्सयते	कुत्सयेते	कुत्सयन्ते
कुह्	"	कुहयते	कुहयेते	कुहयन्ते
कृण्	"	कृणयते	कृणयेते	कृणयन्ते
गर्ह्	"	गर्हयते	गर्हयेते	गर्हयन्ते
गध्	"	गधयते	गंधयेते	गंधयन्ते
गल्	"	गलयते	गलयेते	गलयन्ते
चित्	"	चेतयते	चेतयेते	चेतयन्ते
बल्	"	बालयते	बालयेते	बालयन्ते
तर्ज्	"	तर्जयते	तर्जयेते	तर्जयन्ते
डेप्	"	डेपयते	डेपयेते	डेपयन्ते
तूण्	"	तूणयते	तूणयेते	तूणयन्ते
निष्कृ	"	निष्कयते	निष्कयेते	निष्कयन्ते
भर्त्स्	"	भर्त्सयते	भर्त्सयेते	भर्त्सयन्ते
भू	"	भावयते	भाषयेते	भावयन्ते
भ्रूण्	"	भ्रूणयते	भ्रूणयेते	भ्रूणयन्ते
शल्	"	शालयते	शालयेते	शालयन्ते
हिकृ	"	हिक्रयते	हिक्रयेते	हिक्रयन्ते
मंत्र्	"	मंत्रयते	मंत्रयेते	मंत्रयन्ते
यक्ष्	"	यक्षयते	यक्षयेते	यक्षयन्ते
युज्	"	योजयते	योजयेते	योजयन्ते
विद्	"	वेदयते	वेदयेते	वेदयन्ते
शल्	"	शालयते	शालयेते	शालयन्ते
स्पर्श	"	स्पर्शयते	स्पर्शयेते	स्पर्शयन्ते
रिच्	10 P	रेचयति	रेचयत	रेचयन्ति
जल्	"	जालयति	जालयत-	जालयन्ति
अर्च	"	अर्चयति	अर्चयत-	अर्चयन्ति

Roots	Present	Tense	3rd Person.
ञि 10 P.	ञाययति	ञाययतः	ञाययन्ति
शठ् ”	शठयति	शठयत	शठयन्ति
ह्णप् ”	ह्णाययति	ह्णाययत	ह्णाययन्ति
हृप् ”	ह्रापयति	ह्रापयत	ह्रापयन्ति
अर्ह् ”	अर्हयति	अर्हयत	अर्हयन्ति
पूर 4 A	पूर्यते	पूर्यते	पूर्यन्ते
पूर 10 U. }	पूरयति	पूरयत	पूरयन्ति
	पूरयते	पूरयेते	पूरयन्ते
मृग्य 4 P }	मृगयति	मृगयत	मृगयन्ति
—10 A }	मृगयते	मृगयेते	मृगयन्ते
शाम् 4. P	शाम्यति	शाम्यत	शाम्यन्ति
—10 U }	शामयति	शामयत	शामयन्ति
	शामयते	शामयेते	शामयन्ते
स्तूप 4 P.	स्तूपयति	स्तूपयत	स्तूपयन्ति
स्तूप 10 U }	स्तूपयति	स्तूपयत	स्तूपयन्ति
	स्तूपयते	स्तूपयेते	स्तूपयन्ते
चर्च् 6 P	चर्चति	चर्चत	चर्चन्ति
चर्च् 10 U }	चर्चयति	चर्चयत	चर्चयन्ति
	चर्चयते	चर्चयेते	चर्चयन्ते
रुज् 6 P	रुजति	रुजत	रुजन्ति
रुज् 10 U. }	रोजयति	रोजयत	रोजयन्ति
	रोजयते	रोजयेते	रोजयन्ते
तप् 1 P	तपति	तपत.	तपन्ति
—4 A	तप्यते	तप्येते	तप्यन्ते
—10 U }	तापयति	तापयत	तापयन्ति
	तापयते	तापयेते	तापयन्ते
गुप् 1 P	गोपायति	गोपायत	गोपायन्ति
—1 A	गोपते	गोपेते	गोपन्ते
—4 P	गुप्यति	गुप्यत	गुप्यन्ति
गुप् 10 U. }	गोपयति	गोपयत	गोपयन्ति
	गोपयते	गोपयेते	गोपयन्ते
व्रस् 1 P	व्रसति	व्रसत	व्रसन्ति
—4 P.	व्रस्यति	व्रस्यत	व्रस्यन्ति

Roots	Present	Tense	3rd Person
—10 P {	त्रासयति	त्रासयत.	त्रासयन्ति
दस् 4 P {	त्रासयते	त्रासयेते	त्रासयन्ते
दस् 1 P. {	दस्यति	दस्यत	दस्यन्ति
—10 U {	दंसति	दंसत	दंसन्ति
—10 U {	दंसयति	दंसयत	दंसयन्ति
दिक् 1 P {	दंसयते	दंसयेते	दंसयन्ते
दिक् 4 P {	देवति	देवत	देवन्ति
—10 U {	दीव्यति	दीव्यत	दीव्यन्ति
—10 U {	देवयति	देवयत	देवयन्ति
मद् 1 P {	देवयते	देवयेते	देवयन्ते
मद् 4 P {	मदति	मदत	मदन्ति
मद् 10 A {	माद्यति	माद्यत	माद्यन्ति
मिद् 1 A {	माद्यते	माद्येते	माद्यन्ते
मिद् 4 U {	मेदते	मेदेते	मेदन्ते
—10 U {	मेद्यति	मेद्यत	मेद्यन्ति
—10 U {	मेद्यते	मेद्येते	मेद्यन्ते
सृष् 1 U {	मर्षति	मर्षत	मर्षन्ति
—4 U {	मर्षते	मर्षेते	मर्षन्ते
—4 U {	सृष्यति	सृष्यत.	सृष्यन्ति
—10 U {	सृष्यते	सृष्येते	सृष्यन्ते
—10 U {	मर्षयति	मर्षयत	मर्षयन्ति
लष् 1 U {	मर्षयते	मर्षयेते	मर्षयन्ते
—4 U {	लपति	लपत	लपन्ति
—4 U {	लपते	लपेते	लपन्ते
—4 U {	लप्यति	लप्यत	लप्यन्ति
लष् 10 U {	लप्यते	लप्येते	लप्यन्ते
—4 U {	लषयति	लषयत	लषयन्ति
—4 U {	लषयते	लषयेते	लषयन्ते
लुट् 1 A {	लोटते	लोटेते	लोटन्ते
लुट् 1 P {	लोटति	लोटत	लोटन्ति
लुट् 4 P. {	लुट्यति	लुट्यत	लुट्यन्ति
—10 U {	लोटयति	लोटयत	लोटयन्ति
—10 U {	लोटयते	लोटयेते	लोटयन्ते

Roots	Present	Tense	3rd Person.
तिल् 1 P } 6 P }	तेलति तिलति	तेलत तिलत	तेलन्ति तिलन्ति
— 10 U }	तेलयति तेलयते	तेलयत तेलयते	तेलयन्ति तेलयन्ते
चल् 1 P } 6 P }	चलति ”	चलत ”	चलन्ति ”
10 P }	चालयति	चालयत	चालयन्ति
जुष् 1 P }	जोषति	जोषत	जोषन्ति
— 10 U }	जोषयति जोषयते	जोषयत जोषयेते	जोषयन्ति जोषयन्ते
धृ 6 A } 1 P }	ध्रियते धरति	ध्रियेते धरत	ध्रियन्ते धरन्ति
— 10 U }	धारयति धारयते	धारयत धारयेते	धारयन्ति धारयन्ते
लज् 6 A } 1 P }	लजते लजति	लजेते लजत	लजन्ते लजन्ति
— 10 P }	लजयति लाजयति	लजयत लाजयत	लजयन्ति लाजयन्ति
विच्छ् 1 P } 6 P }	विच्छति विच्छायति	विच्छत विच्छायत	विच्छन्ति विच्छायन्ति
— 10 U }	विच्छयति विच्छयते	विच्छयत विच्छयेते	विच्छयन्ति विच्छयन्ते
स्फुट् 6 P }	स्फुटति	स्फुटत	स्फुटन्ति
— 1 U }	स्फोटति स्फोटते	स्फोटत स्फोटते	स्फोटन्ति स्फोटन्ते
— 10 U }	स्फुटयति स्फुटयते	स्फुटयत स्फुटयेते	स्फुटयन्ति स्फुटयन्ते
पुट् 1 P }	पोटति	पोटत	पोटन्ति
— 6 P }	पुटति	पुटत	पुटन्ति
— 10 U }	पुटयति पुटयते पोटयति पोटयते	पुटयत पुटयेते पोटयत पोटयेते	पुटयन्ति पुटयन्ते पोटयन्ति पोटयन्ते
डिप् 4 P }	डिप्यति	डिप्यत	डिप्यन्ति
— 6 P }	डिपति	डिपत	डिपन्ति

Roots	Present	Tense	3rd Person.
— 10 U } 55. S	डेपयति डेपयते	डेपयत डेपयते	डेपयन्ति डेपयन्ते
	लङ् Imperfect Tense अनद्यतनभूत		
	घुष् To proclaim		
	<i>Parasmaipada</i>		
	S	D	P.
1st	अघोषयम्	अघोषयाव	अघोषयाम
2nd.	अघोषय	अघोषयतम्	अघोषयत
3rd	अघोषयत्	अघोषयताम्	अघोषयन्
	<i>Atmanepada</i>		
1st	अघोषये	अघोषयावहि	अघोषयामहि
2nd	अघोषयथा	अघोषयेथाम्	अघोषयध्वम्
3rd	अघोषयत	अघोषयेताम्	अघोषयन्त
	स्पृह् To desire		
	<i>Parasmaipada</i>		
1st	अस्पृहयम्	अस्पृहयाव	अस्पृहयाम
2nd	अस्पृहय	अस्पृहयतम्	अस्पृहयत
3rd	अस्पृहयत्	अस्पृहयताम्	अस्पृहयन्
	<i>Atmanepada</i>		
1st	अस्पृहये	अस्पृहयावहि	अस्पृहयामहि
2nd	अस्पृहयथी	अस्पृहयेथाम्	अस्पृहयध्वम्
3rd.	अस्पृहयत	अस्पृहयेताम्	अस्पृहयन्त
	कथ् To tell		
	<i>Parasmaipada</i>		
1st	अकथयम्	अकथयाव	अकथयाम
2nd	अकथय	अकथयतम्	अकथयत
3rd	अकथयत्	अकथयताम्	अकथयन्
	<i>Atmanepada</i>		
1st	अकथये	अकथयावहि	अकथयामहि
2nd	अकथयथा	अकथयेथाम्	अकथयध्वम्
3rd	अकथयत	अकथयेताम्	अकथयन्त

क्षल् (क्षाल्) to wash

Parasmaipada

	S	D.	P.
1st	अक्षालयस्	अक्षालयाव	अक्षालयाम
2nd.	अक्षालय	अक्षालयतस्	अक्षालयत
3rd	अक्षालयत्	अक्षालयताम्	अक्षालयन्

Atm.

1st.	अक्षालये	अक्षालयावहि	अक्षालयामहि
2nd.	अक्षालयथा	अक्षालयेथाम्	अक्षालयध्वम्
3rd.	अक्षालयत	अक्षालयेताम्	अक्षालयन्त

कृत् (कीर्त्) *Parasmaipada*

1st.	अकीर्तयस्	अकीर्तयाव	अकीर्तयाम
2nd.	अकीर्तय	अकीर्तयतस्	अकीर्तयत
3rd.	अकीर्तयत्	अकीर्तयताम्	अकीर्तयन्

Atmanepada.

1st	अकीर्तये	अकीर्तयावहि	अकीर्तयामहि
2nd	अकीर्तयथा.	अकीर्तयेथाम्	अकीर्तयध्वम्
3rd.	अकीर्तयत	अकीर्तयेताम्	अकीर्तयन्त

(66) लोट् Imperative Mood आज्ञार्थ

घुष्

Parasm.

1st	घोषयाणि	घोषयाव	घोषयाम
2nd.	घोषय	घोषयतस्	घोषयत
3rd	घोषयतु	घोषयताम्	घोषयन्तु

Atm

1st.	घोषयै	घोषयावहै	घोषयामहै
2nd	घोषयस्व	घोषयेथाम्	घोषयध्वम्
3rd.	घोषयताम्	घोषयेताम्	घोषयन्ताम्

स्पृह्			
<i>Parasmaipada</i>			
	S.	D	P.
1st.	स्पृहयानि	स्पृहयाव	स्पृहयाम
2nd	स्पृहय	स्पृहयतम्	स्पृहयते
3rd.	स्पृहयतु	स्पृहयताम्	स्पृहयन्तु
<i>Atmanepada</i>			
1st.	स्पृहयै	स्पृहयावहै	स्पृहयामहै
2nd	स्पृहयस्व	स्पृहयेथास्	स्पृहयध्वस्
3rd.	स्पृहयताम्	स्पृहयेताम्	स्पृहयन्ताम्

कथ् *Parasmaipada.*

	S.	D	P.
1st	कथयानि	कथयाव	कथयाम
2nd	कथय	कथयतम्	कथयते
3rd	कथयतु	कथयताम्	कथयन्तु
<i>Atmanepada</i>			
1st	कथयै	कथयावहै	कथयामहै
2nd	कथयस्व	कथयेथास्	कथयध्वस्
3rd	कथयताम्	कथयेताम्	कथयन्ताम्

क्षल् (क्षाल्)

Parasmaipada

	S.	D	P.
1st	क्षालयानि	क्षालयाव	क्षालयाम
2nd	क्षालय	क्षालयतम्	क्षालयते
3rd	क्षालयतु	क्षालयताम्	क्षालयन्तु

Atmanepada

	S.	D	P.
1st	क्षालयै	क्षालयावहै	क्षालयामहै
2nd	क्षालयस्व	क्षालयेथास्	क्षालयध्वस्
3rd	क्षालयताम्	क्षालयेताम्	क्षालयन्ताम्

कृत् (कीर्त्) *Parasmaipada*

	S.	D	P.
1st	कीर्तयानि	कीर्तयाव	कीर्तयाम
2nd.	कीर्तय	कीर्तयतम्	कीर्तयते
3rd	कीर्तयतु	कीर्तयताम्	कीर्तयन्तु

Atmanepada

	S	D	P
1st	कीर्तये	कीर्तयावहै	कीर्तयामहै
2nd.	कीर्तयस्व	कीर्तयेथास्	कीर्तयध्वस्
3rd	कीर्तयताम्	कीर्तयेताम्	कीर्तयन्ताम्

67 विधिलिङ् Potential Mood. विध्यर्थ.

घुष्

Parasmaipada

1st	घोषयेयस्	घोषयेव	घोषयेम
2nd	घोषये	घोषयेतस्	घोषयेत
3rd	घोषयेत्	घोषयेताम्	घोषयेयु

Atmanepada

1st	घोषयेय	घोषयेवहि	घोषयेमहि
2nd	घोषयेथा	घोषयेयाथास्	घोषयेध्वस्
3rd	घोषयेत	घोषयेयाताम्	घोषयेरन्

स्पृह्—*Parasmaipada*.

1st	स्पृहयेयस्	स्पृहयेव	स्पृहयेम
2nd	स्पृहये	स्पृहयेतस्	स्पृहयेत
3rd	स्पृहयेत्	स्पृहयेताम्	स्पृहयेयु

Atmanepada

1st	स्पृहयेय	स्पृहयेवहि	स्पृहयेमहि
2nd	स्पृहयेथा	स्पृहयेयाथास्	स्पृहयेध्वस्
3rd	स्पृहयेत	स्पृहयेयाताम्	स्पृहयेरन्

कथ्—*Parasmaipada*.

1st	कथयेयस्	कथयेव	कथयेम
2nd.	कथये	कथयेतस्	कथयेत
3rd	कथयेत्	कथयेताम्	कथयेयु

Atmanepada

	S.	D	P
1st.	कथयेय	कथयेवहि	कथयेमहि
2nd.	कथयेथा	कथयेयाथाम्	कथयेध्वम्
3rd.	कथयेत्	कथयेयाताम्	कथयेरन्

क्षल् (क्षाल्)

Parasmaepada

1st.	क्षालयेयम्	क्षालयेव	क्षालयेम
2nd.	क्षालये	क्षालयेतम्	क्षालयेत
3rd.	क्षालयेत्	क्षालयेताम्	क्षालयेयु

Atmanepada

1st	क्षालयेय	क्षालयेवहि	क्षालयेमहि
2nd.	क्षालयेथा	क्षालयेयाथाम्	क्षालयेध्वम्
3rd	क्षालयेत्	क्षालयेयाताम्	क्षालयेरन्

कृत् (कीर्त्) *Parasmaepada*

1st.	कीर्तयेयम्	कीर्तयेव	कीर्तयेम
2nd.	कीर्तये	कीर्तयेतम्	कीर्तयेत
3rd	कीर्तयेत्	कीर्तयेताम्	कीर्तयेयु

Atmanepada.

1st	कीर्तयेय	कीर्तयेवहि	कीर्तयेमहि
2nd	कीर्तयेथा	कीर्तयेयाथाम्	कीर्तयेध्वम्
3rd.	कीर्तयेत्	कीर्तयेयाताम्	कीर्तयेरन्

PART II.

Second class of conjugations (2nd, 3rd, 5th, 7th, 8th and 9th).

68. The set of Terminations as applied to the roots of the Second class of conjugations differs in some particulars from that of the First class and is as follows —

Terminations

लट् Present Tense

	<i>Parasmaipada</i>				<i>Atmanepada</i>		
	S	D	P.		S.	D	P
1st Person	मि	व	म		ए	वहे	महे
2nd „	सि	थ	थ		से	आथे	ध्वे
3rd „	ति	त	अन्ति		ते	आते	अते

Parasmaipada लङ् Imperfect Tense *Atmanepada*.

	S	D	P		S	D	P
1st Person	अम्	व	म		इ	वहि	महि
2nd „	स्	तस्	त		था	आथाम्	ध्वम्
3rd „	त्	ताम्	अन्तु		त	आताम्	अत

लोट् Imperative Mood

	S.	D	P		S.	D	P.
1st Person	आनि	आव	आम		ऐ	आवहै	आमहै
2nd „	हि	तस्	त		स्व	आथाम्	ध्वम्
3rd „	तु	ताम्	अन्तु		ताम्	आताम्	अताम्

विधिलिङ् Potential.

	S.	D	P		S.	D	P.
1st Person	याम्	याव	याम		ईय	ईवहि	ईमहि
2nd „	या	यातम्	यात		ईथाः	ईयाथाम्	ईध्वम्
3rd „	यात्	याताम्	यु		ईत	ईयाताम्	ईरन्

It will be seen that the 1st Person singular Atmanepada termination is ए instead of इ, the vowel इ appearing in इथे-इते, and इथाम्-इताम् the 2nd and 3rd Person dual terminations of the Present, Imperfect and Imperative Mood, is replaced by आ and र् in अन्ते, अन्त and अन्ताम् the third person plural terminations, is dropped

The Parasmaipada Terminations of the Present Tense, Imperfect Tense, and those of the Imperative Mood with the exception of the second person singular are the same as those applied to the roots of the First class of conjugations. The set of Potential Terminations is replaced by one quite different

The Parasmaipada Terminations however undergo certain modifications in respect to some conjugations which are noted below

(a) The third person plural termination as appended to the roots of the 3rd conjugation and to the roots शास्-जक्ष् चकास्-दरिद्रा and जागृ all of the 2nd conjugation loses its र् in Parasmaipada, the अन्ति and अन्तु of the Present Tense and Imperative Mood become therefore अति and अतु

(b) अन् The Parasmaipada termination of the Imperfect Tense third person plural is replaced by उस् necessarily in the case of roots विद्-शास्-जक्ष् चकास् दरिद्रा and जागृ and optionally in the case of roots of the 2nd conjugation ending in आ and the root द्विष् 2 P A 'to hate'

(c) हि is the Imperative 2nd Person singular Parasmaipada termination in the second class of conjugation.

This हि is changed to धि in the case of roots whose base ends in any consonant except a nasal or a semi-vowel and the root हृ 3 P to sacrifice.

हि is dropped in the 5th conjugation when the root ends in a vowel and in the 8th in all cases.

हि replaced by आन in the case of roots ending in a consonant in the 9th conjugation.

The following forms are irregular —

Roots		2nd Person Imperative
अस्	2 P to be	एधि
चकास्	,, - to shine	चकाद्धि or चकाधि
वग्	,, - to wish	उङ्क्षि
शास्	,, - to govern	शाधि
हन्	,, - to kill	जहि
दा	3 P to give	देहि
धा	,, - to hold	धेहि
हा	,, - to abandon	जहाहि-जहीहि-जहिहि

(69) These terminations are divided into two classes, "strong" and "weak"

(a) मि-सि-ति, अस्-स्-त्, आनि-आव-आम and तु of the Parasmaipada and ऐ, आवहै-आमहै of the Atmanepada terminations are strong

(b) the rest are weak

(70) The final vowel and the penultimate short of the base substitute their Guna (गुण) before strong terminations

CHAPTER V

Second Conjugation or अदादि Class

(71) Roots of the Second or अदादि class take no विकरण and terminations are therefore directly applied to them

(72) Roots ending in आ have no peculiarities except that the form of the Imperfect third person plural is made up by adding उस् optionally, before which the final vowel is dropped. (Exception—the root दरिद्रा to be poor)

पा 2nd conj. Parasm to protect, to rule, to be aware of

<i>Present</i>			<i>Imperfect.</i>			
	S	D	P	S	D	P
1st Person	पामि	पाव	पाम	अपाम्	अपाव	अपाम
2nd „	पासि	पाथ	पाथ	अपा	अपातम्	अपात
3rd „	पाति	पात	पान्ति	अपात्	अपाताम्	अपान् or अपु
<i>Imperative</i>			<i>Potential</i>			
1st Person	पानि	पाव	पाम	पायाम्	पायाव	पायाम
2nd „	पाहि	पातम्	पात	पाया	पायातम्	पायात
3rd „	पातु	पाताम्	पान्तु	पायात्	पायाताम्	पायु

(a) The following roots are similarly conjugated

ख्या	2 P	To tell or declare, to communicate with,
दा	„	To cut
प्रा	„	To fill,
प्सा	„	To eat,
द्रा	„	To run away, To sleep, To make haste, to be ashamed
भा	„	To seem, to appear, to be, to exist, to show one's self, to shine
रा	„	To give, to grant, to bestow
ला	„	To give, to take
वा	„	To blow, to go or move, to hurt or injure.
आ	„	To cook, to sweat,
स्ना	„	To bathe
या	„	To go or walk, to invade, to set out for, to depart, to vanish, to last, to happen, to be reduced to any state, to undertake, to have carnal intercourse with, to request, to discover, to behave.
मा	2 P	To measure, to limit, to compare with, to be comprised in, to prepare or arrange, to infer or conclude, to build, to display, to sound.

(b) The root दृश् changes its final vowel to इ before consonantal weak terminations and drops it before the weak terminations beginning with a vowel

दृश् P to be poor.

Present.

	S	D	P
1st Person	दृशामि	दृशिव	दृशिम
2nd „	दृशिषि	दृशित्वि	दृशित्वि
3rd „	दृशति	दृशित	दृशति

Imperfect.

1st Person	अदृशाम्	अदृशिव	अदृशिम
2nd „	अदृशिषि	अदृशित्वि	अदृशित्वि
3rd „	अदृशति	अदृशितम्	अदृशितु

Imperative

1st	दृशाणि	दृशिव	दृशाम
2nd	दृशिहि	दृशित्वि	दृशित्वि
3rd	दृशतु	दृशित्वि	दृशित्वि

Potential.

1st „	दृशियाम्	दृशियाव	दृशियाम
2nd „	दृशिया	दृशियातम्	दृशियात
3rd „	दृशियात्	दृशियाताम्	दृशियु

For the forms दृशति—दृशितु and अदृशितु see (68 a) and (68 b)

(73) Roots ending in इ or उ, short or long, change their final to इय् or उय् when followed by a vowel weak termination

इ with अधि to 'study,' Atm

Present

	S	D.	P
1st Person	अधीये	अधीवहे	अधीमहे
2nd „	अधीषे	अधीयाथे	अधीध्वे
3rd „	अधीति	अधीयाते	अधीयते

Imperfect			
	S	D	P
1st Person	अध्यैयि	अध्यैवहि	अध्यैमहि
2nd „	अध्यैथा	अध्यैयाथाम्	अध्यैध्वम्
3rd „	अध्यैत	अध्यैयाताम्	अध्यैयत
Imperative			
1st „	अध्यै	अध्ययावहै	अध्ययामहै
2nd „	अधीष्व	अधीयाथाम्	अधीध्वम्
3rd „	अधीताम्	अधीयाताम्	अधीयताम्
Potential			
1st „	अधीयीय	अधीयीवहि	अधीयीमहि
2nd „	अधीयीथा	अधीयीयाथाम्	अधीयीध्वम्
3rd „	अधीयीत	अधीयीयाताम्	अधीयीरन्

In the case of अध्यैयि—अध्यैयाथाम्—अध्यैयाताम् and अध्यैयत the root इ is changed to इय्, the इ of the latter together with the augment अ of the Imperfect being changed to ऐ by (14 a) we have अधि + आ + इय् + इ—आथाम्, आताम् and अत = अध्य् + ऐ य् + इ—आथाम्, आताम् and अत, = अध्यैयि—अध्यैयाथाम्—अध्यैयाताम् and अध्यैयत In the case of Imperative 1st Person the terminations being strong, इ is gunated to ए which is then changed to अय्

Exception —The root इ to go 2 P In this case इ is changed to य् and not to इय् by the above rule

इ 2 P to go

Present				Imperative		
	S.	D	P.	S	D.	P.
1st Person	एमि	इव.	इम	अयानि	अयाव	अयाम
2nd „	एषि	इथ	इथ	इहि	इतम्	इत
3rd „	एति	इत	यन्ति	एतु	इताम्	यन्तु
Imperfect				Potential		
1st „	आयम्	ऐव	ऐम	इयाम्	इयाव	इयाम
2nd „	ऐ	ऐतम्	ऐत	इया	इयातम्	इयात
3rd „	ऐत्	ऐताम्	आयन्	इयात्	इयाताम्	इयु-

Here इ is gunated to ए before strong terminations and with the augment अ of the Imperfect is changed to ऐ Before vowel weak terminations इ is changed to य and not to इय् by the general rule

इ 2 P To go, to shine, to pervade, to desire, to throw, to eat, to become pregnant

Present.			Imperative		
S	D.	P	S	D	P
1st Person एमि	ईव	ईम	अयानि	अयाव	अयाम
2nd ,, एषि	ईथ	ईथ	ईहि	ईतम्	ईत
3rd ,, एति	ईत	इयन्ति	एतु	ईताम्	इयन्तु
Imperfect			Potential		
1st Person आयम्	ऐव	ऐम	ईयाम्	ईयाव	ईयाम
2nd ,, ऐ	ऐतम्	ऐत	ईया	ईयातम्	ईयात
3rd ,, ऐत्	ऐताम्	आयन्	ईयात्	ईयाताम्	ईयु

वी 2 P To go, &c same as इ

Present			Imperative		
S	D.	P	S	D	P
1st Person वेमि	वीव	वीम	वयानि	वयाव	वयाम
2nd ,, वेषि	वीथ	वीथ	वीहि	वीतम्	वीत
3rd ,, वेति	वीत	वियन्ति	वेतु	वीताम्	वियन्तु
Imperfect			Potential		
1st Person अवयम्	अवीव	अवीम	वीयाम्	वीयाव	वीयाम
2nd ,, अवे	अवीतम्	अवीत	वीया	वीयातम्	वीयात
3rd ,, अवेत्-द्	अवीताम्	अवियन्	वीयात्	वीयाताम्	वीयु

The third person Imperfect plural is optionally अवयन् by some, and the singular is अवेत् or अवेद् by the following rule

(74) The final consonant of a word or form except a nasal is changed to the first or third of its class Under the same circumstances ष is changed to ढ or ड्

Potential.

	S.	D.	P
1st Person	वेवियीय	वेवियीवहि	वेवियीमहि
2nd ,,	वेवियीथा	वेवियीयाथाम्	वेवियीध्वम्
3rd ,,	वेवियीत	वेवियीयाताम्	वेवियीरम्

Exception —The root शी 2 A “ to lie down or sleep ” is an exception to Rule 73 Its final vowel is gunated before all the personal terminations, and र is prefixed to the termination of the third person plural

शी 2 A. To lie down, to sleep

	Present			Imperative.		
	S.	D	P	S.	D	P
1st Person,	शये	शेवहे	शेमहे	शये	शयावहे	शयामहे
2nd ,	शेषे	शयाथे	शेध्वे	शेष्व	शयाथाम्	शेध्वम्
3rd ,,	शेते	शयाते	शेरते	शेताम्	शयाताम्	शेरताम्
	Imperfect			Potential		

1st Person अशयि अशेवहि अशेमहि | शयीय शयीवहि शयीमहि
 2nd , अशेथा अशयाथाम् अशेध्वम् | शयीथा शयीयाथाम् शयीध्वम्
 3rd ,, अशेत अशयाताम् अशेरत | शयीत शयीयाताम् शयीरन्

(75) Roots ending in (short) उ change it to औ before a consonantal strong termination

The root हु being Atm , there are only three strong terminations, but they begin with a vowel and the above rule does not apply, while rule 73 does and उ is changed to उव before vowel weak terminations

हु 2 A To conceal, to take away, to rob

	Present.			Imperative		
	S	D	P	S.	D	P.
1st Person	हुवे	हुवहे	हुमहे	हुवे	हुवावहे	हुवामहे
2nd ,,	हुषे	हुवाथे	हुध्वे	हुष्व	हुवाथाम्	हुध्वम्
3rd ,,	हुते	हुवाते	हुवते	हुताम्	हुवाताम्	हुवताम्

Imperfect.

	S	D	P
1st Person	अहूवि	अहूविहि	अहूमहि
2nd „	अहूथा	अहूवाथाम्	अहूध्वम्
3rd „	अहूत	अहूवाताम्	अहूवत

Potential.

	S	D	P
1st Person	हूवीय	हूवीविहि	हूवीमहि
2nd „	हूवीथा	हूवीयाथाम्	हूवीध्वम्
3rd „	हूवीत	हूवीयाताम्	हूवीरन्

यु 2 P To join, to unite, to mix

Present

Imperative

	S.	D	P	S	D	P
1st Person	यौमि	युव	युम	यवानि	यवाव	यवाम
2nd „	यौषि	युथ	युथ	युहि	युतम्	युत
3rd „	यौति	युत	युवन्ति	यौतु	युताम्	युवन्तु

Imperfect

	S	D	P
1st Person	अयवम्	अयुव	अयुम
2nd „	अयौ	अयुतम्	अयुत
3rd „	अयौत्	अयुताम्	अयुवन्

Potential

	S	D	P
1st „	युयाम्	युयाव	युयाम
2nd „	युया	युयातम्	युयात
3rd „	युयात्	युयाताम्	युयु

यु is changed to यौ before consonantal strong terminations मि—स—ति—स्—त् and तु and to यो and then to यव्, उ taking its Guna before vowel strong terminations Before vowel weak terminations उ is changed to उव् and hence the forms युवन्ति—युवन्तु and अयुवन्.

(a) The following roots are to be similarly conjugated

कु 2 P. To hum or coo (as a bee)

क्षु—''—To sneeze, to cough

क्षु—''—To whet or sharpen

क्षु—' —I'o advance towards, to attack or assail

क्षु—''—To praise or commend, to roar or cry, to sound or shout

क्षु—'—To possess power or supremacy

क्षु—To drip or trickle, to flow or stream

(b) The ending उ of the root कर्णु takes its Vriddhi substitute optionally before the Parasmaipada consonantal strong terminations of the Present Tense and Imperative Mood

कर्णु 2 U To cover or hide, to surround

Parasmaipada

Present

	S	D	P
1st Person	कर्णोमि } कर्णामि }	कर्णव	कर्णम
2nd "	कर्णोषि } कर्णामि }	कर्णथ	कर्णथ
3rd "	कर्णोति } कर्णामि }	कर्णत	कर्णवन्ति

Imperfect.

1st Person	और्णवम्	और्णव	और्णम
2nd "	और्णो	और्णतम्	और्णत
3rd "	और्णोत्	और्णताम्	और्णवन्

Imperative

1st "	कर्णवानि	कर्णवाव	कर्णवाम
2nd "	कर्णहि	कर्णतम्	कर्णत
3rd "	कर्णोतु } कर्णामि }	कर्णताम्	कर्णवन्तु

Potential

		S.	D.	P
1st	„	ऊर्णयाम	ऊर्णयाव	ऊर्णयाम
2nd	„	ऊर्णया	ऊर्णयातम्	ऊर्णयात
3rd	„	ऊर्णयात्	ऊर्णयाताम्	ऊर्णयु

Atmanepada

Present

1st	Person	ऊर्णवे	ऊर्णवहे	ऊर्णमहे
2nd	„	ऊर्णपे	ऊर्णवाथे	ऊर्णध्वे
3rd	„	ऊर्णते	ऊर्णवाते	ऊर्णवते

Imperfect

1st	Person	और्णवि	और्णवहि	और्णमहि
2nd	„	और्णथा	और्णवाथाम्	और्णध्वम्
3rd	„	और्णत	और्णवाताम्	और्णवत

Imperative

1st	„	ऊर्णवे	ऊर्णवावहे	ऊर्णवामहे
2nd	„	ऊर्णष्व	ऊर्णवाथाम्	ऊर्णध्वम्
3rd	„	ऊर्णताम्	ऊर्णवाताम्	ऊर्णवताम्

Potential

1st	„	ऊर्णवीय	ऊर्णवीवहि	ऊर्णवीमहि
2nd	„	ऊर्णवीथा	ऊर्णवीयाथाम्	ऊर्णवीध्वम्
3rd	„	ऊर्णवीत	ऊर्णवीयाताम्	ऊर्णवीरन्

उ is changed to उक् before vowel weak terminations

(c) After स्तु, तु, and रु, the consonantal terminations have the augment ई optionally prefixed to them

स्तु 2 U To praise, to celebrate or praise in song, to worship by hymns

Parasmaipada.

Present

		S.	D	P
1st	Person	{ स्तौमि स्तवीमि	स्तुव स्तुवीव	स्तुम स्तुवीम

	S	D	P
2nd "	{ स्तौषि स्तवीषि	स्तुथ स्तुवीथ	स्तुथ स्तुवीथ
3rd "	{ स्तौति स्तवीति	स्तुत स्तुवीत	स्तुवन्ति

Imperfect

1st Person	{ अस्तवम् अस्तवीव	अस्तुव अस्तुवीव	अस्तुम अस्तुवीम
2nd "	{ अस्तौ अस्तवी	अस्तुतम् अस्तुवीतम्	अस्तुत अस्तुवीत
3rd "	{ अस्तौत् अस्तवीत्	अस्तुताम् अस्तुवीताम्	अस्तुवन्

Imperative

1st "	स्तवानि	स्तवाव	स्तवाम
2nd "	{ स्तुहि स्तुवीहि	स्तुतम् स्तुवीतम्	स्तुत स्तुवीत
3rd "	{ स्तौतु स्तवीतु	स्तुताम् स्तुवीताम्	स्तुवन्तु

Potential

1st "	{ स्तुयाम् स्तुवीयाम्	स्तुयाव स्तुवीयाव	स्तुयाम स्तुवीयाम
2nd "	{ स्तुया स्तुवीया	स्तुयातम् स्तुवीयातम्	स्तुयात स्तुवीयात
3rd "	{ स्तुयात् स्तुवीयात्	स्तुयाताम् स्तुवीयाताम्	स्तुयु स्तुवीयु

Atmanepada

Present

	S	D	P.
1st Person	{ स्तुवे स्तुवीवे	स्तुवहे स्तुवीवहे	स्तुमहे स्तुवीमहे
2nd "	{ स्तुषे स्तुवीषे	स्तुवाथे	स्तुध्वे स्तुवीध्वे
3rd "	{ स्तुते स्तुवीते	स्तुवाते	स्तुवते

Imperfect

	S.	D	P.
1st Person {	अस्तुवि	अस्तुविहि अस्तुवीविहि	अस्तुमहि अस्तुमीमहि
2nd ,, {	अस्तुथा अस्तुवीथा.	अस्तुवाथाम्	अस्तुध्वम् अस्तुवीध्वम्
3rd ,, {	अस्तुत अस्तुवीत	अस्तुवाताम्	अस्तुवत

Imperative

1st ,,	स्तवै	स्तवाचहै	स्तवामहै
2nd ,, {	स्तुष्व स्तुवीष्व	स्तुवाथाम्	स्तुध्वम् स्तुवीध्वम्
3rd ,, {	स्तुताम् स्तुवीताम्	स्तुवाताम्	स्तुवताम्

Potential.

1st ,,	स्तुवीय	स्तुवीविहि	स्तुवीमहि
2nd ,,	स्तुवीथा	स्तुवीयाथाम्	स्तुवीध्वम्
3rd ,,	स्तुवीत	स्तुवीयाताम्	स्तुवीरन्

To roots रु 2 P To cry, howl, scream, yell, shout or roar, to hum, and तु 2 P to go, to grow, to kill, are to be conjugated like स्तु

(d) After ब्रू the consonantal strong terminations have the augment ई necessarily prefixed to them They thus become ईमि, ईषि, ईति, ई, ईत् and ईतु Before all these terminations the final ऊ takes its Guna and is then changed to अङ् as it does before the remaining strong terminations Besides there are five irregular forms of the Present Tense, for the 2nd Person singular and dual, and all numbers of the 3rd Person which are noted below

In the Non-conjugational Tenses, this root is defective and its forms are made up from वच्.

३ २ U To speak

Parasmaipada

Present				Imperative		
	S	D	P	S.	D	P
1st Pers	ब्रवीमि	ब्रूव	ब्रूम	ब्रवाणि	ब्रवाव	ब्रवाम
2nd „	{ ब्रवीषि	ब्रूथ	ब्रूथ	ब्रूहि	ब्रूतम्	ब्रूत
	{ आत्थ	आहथु				
3rd „	{ ब्रवीति	ब्रूत	ब्रूवन्ति	ब्रवीतु	ब्रूताम्	ब्रूवन्तु
	{ आह	आहतु	आहु			
Imperfect				Potential		
1st „	अब्रवम्	अब्रूव	अब्रूम	ब्रूयाम्	ब्रूयाव	ब्रूयाम
2nd „	अब्रवी	अब्रूतम्	अब्रूत	ब्रूया	ब्रूयातम्	ब्रूयात
3rd „	अब्रवीत्	अब्रूताम्	अब्रूवन्	ब्रूयात्	ब्रूयाताम्	ब्रूयु

Atmanepada

Present				Imperative		
	S	D	P	S.	D	P
1st Person	ब्रूवे	ब्रूवहे	ब्रूमहे	ब्रूवै	ब्रूवावहे	ब्रूवामहे
2nd „	ब्रूषे	ब्रूवाथे	ब्रूध्वे	ब्रूष्व	ब्रूवाथाम्	ब्रूध्वम्
3rd „	ब्रूते	ब्रूवाते	ब्रूवते	ब्रूताम्	ब्रूवाताम्	ब्रूवताम्
Imperfect				Potensial		
	S	D	P	S.	D	P
1st „	अब्रूवि	अब्रूवहि	अब्रूमहि	ब्रूवीय	ब्रूवीवहि	ब्रूवीमहि
2nd „	अब्रूथा	अब्रूवाथाम्	अब्रूध्वम्	ब्रूवीथा	ब्रूवीयाथाम्	ब्रूवीध्वम्
3rd „	अब्रूत	अब्रूवाताम्	अब्रूवत	ब्रूवीत	ब्रूवीयाताम्	ब्रूवीरन्

(e) The ending ऊ of the root सू २ A 'To beget or bring forth' does not take Guna before the strong terminations ऐ—आवहै—आमहै of the Imperative

सू २ A To beget or bring forth

Present				Imperative		
	S	D	P	S	D	P
1st Person	सूवे	सूवहे	सूमहे	सूवै	सूवावहै	सूवावहै
2nd „	सूषे	सूवाथे	सूध्वे	सूष्व	सूवाथाम्	सूध्वम्
3rd „	सूते	सूवाते	सूवते	सूताम्	सूवाताम्	सूवताम्

Imperfect

	S	D	P
1st Person	असुवि	असुवहि	असूमहि
2nd „	असूथा	असुवाथाम्	असूध्वम्
3rd „	असूत	असुवाताम्	असुवत

Potential

	S	D	P
1st „	सुवीय	सुवीवहि	सुवीमहि
2nd „	सुवीथा	सुवीयाथाम्	सुवीध्वम्
3rd „	सुवीत	सुवीयाताम्	सुवीरन्

(76) By (68 a and b) अति--अतु—and उस् are the third person plural terminations of the Present Tense, Imperative Mood, and Imperfect Tense to be appended to the root जाण्, the ending vowel taking its Guna before उस्

(77) The second and third person singular terminations of the Imperfect are dropped after a consonant

जाण् 2 P To be awake or watchful, To sit up,						
Present			Imperative			
	S	D	P	S	D	P
1st Person	जागर्मि	जागृव	जागृम	जागराणि	जागराव	जागराम
2nd „	जागर्षि	जागृथ	जागृथ	जागृहि	जागृतम्	जागृत
3rd „	जागर्ति	जागृत	जाग्रति	जागर्तु	जागृताम्	जाग्रतु

Imperfect.

	S	D.	P
1st „	अजागरम्	अजागृव	अजागृम
2nd „	अजाग	अजागृतम्	अजागृत
3rd „	अजाग	अजागृताम्	अजागरु

Potential

	S	D.	P
1st „	जागृयास्	जागृयाव	जागृयाम
2nd „	जागृया	जागृयातम्	जागृयात
3rd „	जागृयात्	जागृयाताम्	जागृयु

अ+जाण्+स् or त्=अजागर+स् or त् the latter being dropped by 77, अजागर्=अजाग only remains

(78) In the case of the roots रुद्—स्वप्—श्वस्—अन् and जङ्, the terminations beginning with any consonant except य have the augment इ prefixed to them

(a) The second and third person singular terminations (स् and त्) of the Imperfect, as appended to the roots mentioned above have the augment ई or अ prefixed to them

(b) For जङ् see (68 a and b)

रुद् 2 P To cry, weep, lament or mourn, to shed tears, to howl, roar or scream

Present			Imperative		
	S	D	P	S	D. P
1st Person	रोदिमि	रुदिव	रुदिम	रोदानि	रोदाव रोदाम
2nd „	रोदिषि	रुदिथ	रुदिथ	रुदिहि	रुदितम् रुदित
3rd „	रोदिति	रुदित	रुदन्ति	रोदिह्यु	रुदिताम् रुदन्तु

Imperfect

1st Person	अरोदम्	अरुदिव	अरुदिम
2nd „	{ अरोदी अरोद	अरुदितम्	अरुदित
3rd „	{ अरोदीत् अरोदत्	अरुदिताम्	अरुदन्

Potential.

1st Person	रुद्याम्	रुद्याव	रुद्याम
2nd „	रुद्या	रुद्यातम्	रुद्यात
3rd „	रुद्यात्	रुद्याताम्	रुद्यु

स्वप् 2 P To sleep

Present			Imperative		
	S	D	P	S	D. P
1st Person	स्वपिमि	स्वपिव	स्वपिम	स्वपानि	स्वपाव स्वपाम
2nd „	स्वपिषि	स्वपिथ	स्वपिथ	स्वपिहि	स्वपितम् स्वपित
3rd „	स्वपिति	स्वपित	स्वपन्ति	स्वपिह्यु	स्वपिताम् स्वपन्तु

Imperfect

1st „	अस्वपम्	अस्वपिव	अस्वपिम
2nd „	{ अस्वपी अस्वप	अस्वपितम्	अस्वपित
3rd „	{ अस्वपीत् अस्वपत्	अस्वपिताम्	अस्वपन्

		Potential.	
1st „	स्वप्याम्	स्वप्याव	स्वप्याम
2nd „	स्वप्या	स्वप्यातम्	स्वप्यात
3rd „	स्वप्यात्	स्वप्याताम्	स्वप्यु

अस् 2 P To breathe

	S	D	P
1st Person	अस्मि	असिब.	अस्मि
2nd „	असिषि	असिथ	असिथ
3rd „	असिति	असित	असन्ति
	Imperfect		
1st „	अश्वसम्	अश्वसिब	अश्वसाम
2nd „	{ अश्वसी अश्वस	अश्वसितम्	अश्वसित
3rd „	{ अश्वसीत् अश्वसत्	अश्वसिताम्	अश्वसन्

Imperative

1st „	असानि	असाव	असाम
2nd „	असिहि	असितम्	असित
3rd „	असितु	असिताम्	असन्तु

Potential

1st „	अश्वस्याम्	अश्वस्याव	अश्वस्याम
2nd „	अश्वस्या	अश्वस्यातम्	अश्वस्यात
3rd „	अश्वस्यात्	अश्वस्याताम्	अश्वस्यु

अस् 2 P To breathe

	Present			Imperative		
	S	D	P	S	D	P
1st	अनिमि	अनिब	अनिम	अनान	अनाव	अनाम
2nd	अनिषि	अनिथ	अनिथ	अनिहि	अनितम्	अनित
3rd	अनिति	अनित	अनन्ति	अनितु	अनिताम्	अनन्तु
	Imperfect			Potential		
1st	आनम्	आनिब	आनिम	अन्याम्	अन्याव	अन्याम
2nd	{ आनी आन	आनितम्	आनित	अन्या	अन्यातम्	अन्यात
3rd	{ आनीत् आनत्	आनिताम्	आनन्	अन्यात्	अन्याताम्	अन्यु-

जक्ष् 2 P To eat, to consume, to destroy

*Present**Imperative*

	S	D.	P	S	D	P
1st	जक्षिमि	जक्षिव	जक्षिम	जक्षाणि	जक्षाव	जक्षाम
2nd	जक्षिषि	जक्षिथ	जक्षिथ	जक्षिहि	जक्षितम्	जक्षित
3rd	जक्षति	जक्षित	जक्षति	जक्षतु	जक्षिताम्	जक्षतु

Imperfect

	S	D	P.
1st	अजक्षम्	अजक्षिव	अजक्षिम
2nd	{ अजक्षी अजक्ष	अजक्षितम्	अजक्षित
3rd	{ अजक्षीत अजक्षत्	अजक्षिताम्	अजक्षु

Potential

1st	जक्ष्याम्	जक्ष्याव	जक्ष्याम
2nd	जक्ष्या	जक्ष्यातम्	जक्ष्यात
3rd	जक्ष्यात्	जक्ष्याताम्	जक्ष्यु

For the forms जक्षति—जक्षतु and अजक्षु see (68 a & 68 b)

Most of the remaining roots ending in a consonant are irregular. Several phonetic changes take place while applying the terminations to the roots, which will be noted down in their proper places.

चक्ष् 2 A (To speak, say or tell, to see or perceive, to abandon or leave) obeys the following Sandhi rules

(79) * The स् or क्, occurring as the first member of a conjunct consonant, is dropped when the latter is at the end of a word or followed by any consonant except a nasal or a semi-vowel

(80) † इ or ए before स् becomes क्

^a स्को सयोगाद्योरन्तेच VIII 2. 29.

† षटो क सि VIII 2. 41.

(81) When Dentals are compounded with Linguals, the Linguals are substituted for the corresponding Dentals

(82) † A consonant except a nasal or a semi-vowel, followed by the third or fourth letter of a class, substitutes the third one of its class ङ् takes the place of ष् in such cases

(83) ‡ When स् , not being at the end of a word and forming a part of a substitute or a termination, follows a vowel except अ or आ , a semi-vowel, a letter of the guttural class or ह् , it becomes ष् रामेषु—सुपिसौ and हरिस्तत्र are examples

चक्ष् 2 A To speak, to see

	Present			Imperative.		
	S.	D	P	S	D	P
1st Person	चक्षे	चक्ष्वहे	चक्षमहे	चक्षै	चक्षावहै	चक्षामहै
2nd „	चक्षे	चक्षाथे	चङ्क्ष्वहे	चक्ष्व	चक्षाथाम्	चङ्क्ष्वम्
3rd „	चष्टे	चक्षाते	चक्षते	चष्टाम्	चक्षाताम्	चक्षताम्

Imperative

	S	D,	P.
1st Person	अचक्षि	अचक्ष्वहि	अचक्षमहि
2nd „	अचक्षा	अचक्षाथाम्	अचङ्क्ष्वम्
3rd „	अचष्ट	अचक्षाताम्	अचक्षत

Potential

1st „	चक्षीय	चक्षीवहि	चक्षीमहि
3rd „	चक्षीथा	चक्षीयाथाम्	चक्षीध्वम्
3rd „	चक्षीत	चक्षीयाताम्	चक्षीरन्

चक्ष् + से—स्व = चष् + से—स्व by (79) = चक् + से—स्व by (80)
= चक् + षे—स्व by (83) = चक्षे and चक्ष्व second person singulars,
Present Tense and Imperative Mood

‡ छुनाट्ट VIII. 4 41

† झला जग् झशि VIII 4 53.

‡ अपदान्तस्य मूर्धन्य । इणको । आदेश प्रत्यययो । VIII 3. 55. 57. 59

चक्ष्+ध्वे—ध्वस्=चष्+ध्वे—ध्वस् by (79)=चङ्+ध्वे—ध्वस् by (82)=चङ्+ङ्वे—ङ्वस्=चङ्ङ्वे—अचङ्ङ्वस् and चङ्ङ्वस् by (81)

चक्ष्+ते—था, —त, —ताम्=चष्+ते, था, त, ताम् by (79)=चष्+टे, ठा, ट, टाम्, (81)=चष्टे,—चष्टा, अचष्ट, चष्टाम्

वच् 2 P (To speak or say, to relate or describe, to tell or communicate, to name or call) In conjugational tenses this root is said to be defective in the third person plural by some, in the whole plural by others, or in the third person plural of the Present Tense only

(84) * च् followed by a hard consonant is changed to क् and by any soft consonant except a nasal or a semi-vowel becomes ग्

वच् 2 P to speak

<i>Present</i>			<i>Imperative</i>		
S	D.	P	S	D	P
1st Person वक्ष्मि	वक्ष्व	वक्ष्म	वक्षानि	वक्षाव	वक्षाम्
2nd „ वक्षि	वक्षथ	वक्षथ	वग्धि	वक्षाम्	वक्त
3rd „ वक्ति	वक्त	+	वक्तु	वक्षाम्	वचन्तु

Imperfect

	S	D	P
1st Person	अवचम्	अवच्व	अवचम्
2nd „	अवक्—ग्	अवक्तम्	अवक्त
3rd „	अवक्—ग्	अवक्ताम्	अवचन्

Potential

	S	D	P
1st Person	वक्ष्याम्	वक्ष्याव	वक्ष्याम
2nd „	वक्ष्या	वक्ष्यातम्	वक्ष्यात
3rd „	वक्ष्यात्	वक्ष्याताम्	वक्ष्यु

वच्+सि=वक्+सि by (84)=वक्+षि=वक्षि by (83), but in the second person singular Imperfect the termination is स् and we have अवच्+स्=अवक्+स् by (84)

स् being dropped by (77) अवक् is changed to अवक् or अवग् by (74)

वच् + थ—थ—ति—त—तस्—तास्—तु=वक्थ, वक्थ, वक्ति, वक्त वक्तस्, वक्तास् and वक्तु by (84)

वच् ends in a consonant, which is not a nasal or a semi vowel and has therefore धि for its second person singular Imperative वच् + धि=वग्धि by (84)

अवच् + त् third person singular Imperfect, त् being dropped by (77) अवक् or अवग् by (74)

पृच् 2 A To come in contact with

Present

Imprative

	S	D	P	S	D	P
1st Person	पृचे	पृच्वहे	पृचमहे	पृचै	पृचावहे	पृचामहे
2nd "	पृक्षे	पृचाथे	पृग्ध्वे	पृक्ष्व	पृचाथाम्	पृग्ध्वम्
3rd "	पृक्ते	पृचाते	पृचते	पृक्ताम्	पृचाताम्	पृचताम्

Imperfect

	S.	D	P.
1st Person	अपृचि	अपृच्वहि	अपृचमहि
2nd "	अपृक्था	अपृचाथाम्	अपृग्ध्वम्
3rd "	अपृक्त	अपृचाताम्	अपृचत

Potential

1st "	पृचीय	पृचीवहि	पृचीमहि
2nd "	पृचीथा	पृचीयाथाम्	पृचीध्वम्
3rd "	पृचीत	पृचीयाताम्	पृचीरन्

पृच् + से—स्व=पृक्+से—स्व by (84) पृक् + षे—ष्व=पृक्षे, पृक्ष्व by (83), पृच् + ध्वे—ध्वम्=पृग्ध्वे—पृग्ध्वम् by (84)

(85) ज् followed by a hard consonant becomes क्, and by a soft consonant except a nasal or a semi-vowel becomes ग्

वृज् 2 A To avoid, to abandon

Present

Imperative.

	S	D	P	S	D	P
1st Person	वृजे	वृज्वहे	वृजमहे	वृजै	वृजावहे	वृजामहे
2nd "	वृक्षे	वृजाथे	वृग्ध्वे	वृक्ष्व	वृजाथाम्	वृग्ध्वम्
3rd "	वृक्ते	वृजाते	वृजते	वृक्ताम्	वृजाताम्	वृजताम्

Imperfect.

	S	D.	P.
1st Person	अवृजि	अवृज्वहि	अवृज्महि
2nd „	अवृक्था	अवृजाथाम्	अवृग्ध्वम्
3rd „	अवृक्त	अवृजाताम्	अवृजत

Potential.

	S	D.	P.
1st „	वृजीय	वृजिवहि	वृजीमहि
2nd „	वृजीथा	वृजीयाथाम्	वृजीध्वम्
3rd „	वृजीत	वृजीयाताम्	वृजीरन्

वृज् + से—स्व=वृक् + से—स्व by (85) and by (83) वृक्षे—वृक्ष्व.

वृज् + ध्वे, ध्वम्=वृग्ध्वे, वृग्ध्वम् by (85)

निज् 2 A To wash, to purify, to cleanse

Present.

	S	D.	P.
1st Person	निजे	निज्वहे	निज्महे
2nd „	निक्षे	निजाथे	निग्ध्वे
3rd „	निक्ते	निजाते	निजते

Imperative

	S	D.	P.
1st „	निजै	निजावहै	निजामहै
2nd „	निक्ष्व	निजाथाम्	निग्ध्वम्
3rd „	निक्ताम्	निजाताम्	निजताम्

Imperfect

	S	D.	P.
1st „	अनिजि	अनिज्वहि	अनिज्महि
2nd „	अनिक्थाः	अनिजाथाम्	अनिग्ध्वम्
3rd „	अनिक्त	अनिजाताम्	अनिजत

Potential.

	S	D.	P.
1st „	निजीय	निजीवहि	निजीमहि
2nd „	निजीथा	निजीयाथाम्	निजीध्वम्
3rd „	निजीत	निजीयाताम्	निजीरन्

The following roots are similarly conjugated —

पिज् 2 A. To tinge, to dye, to touch, to adore, to sound,

to join.

वृज् 2 A To come in contact with, to touch

वृज् 2 A To abandon

शिञ् } 2A To tinkle or rattle, to roar, sound or bellow,
पिञ् } to make an inarticulate sound

(a) Exception वृज् To wash off, to cleanse. This root substitutes Vriddhi for its penultimate ऋ necessarily when followed by strong terminations and optionally before weak terminations beginning with a vowel. Therefore the base is मार्ज् before मि—सि—ति, अस्—स्—त. आनि, आव, आम; तु, and वृज् and मार्ज् before अन्ति, अन् and अन्तु

(b) वृज् substitutes ष् for ज् : e becomes वृष् when followed by any consonant except a nasal or a semi-vowel or by nothing

वृज् 2 P. To wash off, to cleanse.

Present

	S	D.	P
1st Person	मार्ज्मि	वृज्व	वृज्म
2nd "	मार्ज्मि	वृज्व	वृज्व
3rd "	मार्ज्मि	वृज्व	मार्जन्ति-वृजन्ति

Imperfect

1st Person	अमार्ज्मि	अवृज्व	अवृज्म
2nd "	अमार्ज्मि	अवृज्व	अवृज्व
3rd "	अमार्ज्मि	अवृज्व	अमार्जन्-अवृजन्

Imperative

1st Person	मार्जानि	मार्जाव	मार्जाम
2nd "	वृज्वि	वृज्व	वृज्व
3rd "	मार्ज्वि	वृज्व	मार्जन्तु-वृजन्तु

Potential.

1st Person	वृज्याम्	वृज्याव	वृज्याम
2nd "	वृज्या	वृज्यातम्	वृज्यात
3rd "	वृज्यात्	वृज्याताम्	वृज्युः

वृज् + सि = मार्ज् + सि by (85 a) = मार्ज् + सि by (85 b) = मार्ज् + सि by (80) = मार्ज् + पि by (83) = मार्ज्मि.

सृज् + थ, थ ति, त, तस्, त & ताम् = सृष् + थ, थ, ति, त, तस्, त and ताम् by (85 b) Here linguals are compounded with dentals and by (81) we have सृष्ट, सृष्ट, मार्ष्टि, सृष्ट, सृष्टस्, सृष्ट, सृष्टाम् &c

असृज् + स् and त् = अमार्ज् + स् and त् by (85 a) = अमार्ज् + स् and त् by (85 b) and स् and त् being dropped by (77) we have अमार्ज् — अमार्ज् by (74).

सृज् + धि Second person singular Imperative = सृष् + धि by (85 b) = सृष्ट् + धि by (82) = सृष्ट् + णि by (81) = सृष्टि.

(86) * After the roots ईङ् and ईञ्, the terminations beginning with स् or ध्व with the exception of the Imperfect second person plural, have the augment इ prefixed to them

ईङ् 2 A To praise, to implore or request.

Present

	S	D.	P
1st Person	ईङे	ईङुहे	ईङ्गहे
2nd „	ईङिषे	ईङाथे	ईङिध्वे
3rd „	ईङे	ईङाते	ईङते

Imperative

	S	D.	P.
1st Person	ईङे	ईङावहे	ईङामहे
2nd „	ईङिष्व	ईङाथाम्	ईङिध्वम्
3rd „	ईङाम्	ईङाताम्	ईङताम्

Imperfect.

	S	D.	P.
1st Person	ऐङि	ऐङुहि	ऐङ्गहि
2nd „	ऐङ्ढा	ऐङाथाम्	ऐङ्ग्वम्
3rd „	ऐङु	ऐङाताम्	ऐङत

Potential.

	S	D.	P.
1st Person	ईङीय	ईङीवहि	ईङीमहि
2nd „	ईङीथा	ईङीयाथाम्	ईङीध्वम्
3rd „	ईङीत	ईङीयाताम्	ईङीरन्

* ईश् से VII 1 2 1 77 ईङजनोर्ध्वेच VII 2 78.

(87) * A consonant except a nasal or a semi-vowel followed by a hard consonant, substitutes the first letter of its class

ईङ् + ते, थाः, त, ताम् = ईङ् + ते, था, त, and ताम् by (87), and इङ्गे, ऐङ्गा, ऐङ्ग and ईङ्गाम् by (81).

आ + ईङ् + ध्वस् = ऐङ् + ध्वस् by (14 a) = ऐङ् + ध्वस् by (81) = ऐङ्गुस्

(88) After अद् 2 P to eat, the terminations स् and त् of the second and third person singular of the Imperfect tense have the augment अ prefixed to them

अद् 2 P To eat or devour, to destroy

<i>Present</i>			<i>Imperative</i>		
S	D	P	S	D	P
1st Person अद्मि	अद्म	अद्म	अदानि	अदाव	अदाम
2nd ,, अत्सि	अत्थ	अत्थ	अद्धि	अत्तम्	अत्त
3rd ,, अत्ति	अत्त	अदन्ति	अत्तु	अत्ताम्	अदन्तु
<i>Imperfect</i>			<i>Potential</i>		
1st Person आदम्	आद्म	आद्म	अयाम्	अद्याव	अयाम
2nd ,, आद	आत्तम्	आत्त	अद्या	अद्यातम्	अद्यात
3rd ,, आदत्	आत्ताम्	आदन्	अद्यात्	अद्याताम्	अद्यु

अद् + सि—थ—ति = अत् + सि—थ—ति by (87), अत्सि then अत्थ, अत्ति, आ + अद् + स्—त् = आ + अद् + अस्—अत् (88) = आद, आदत्

(89) † Roots ending in द् change it to र् or visarga optionally in the Imperfect second person singular

Thus the root विद् 2 P. "To know" has अवेद् + स् = अवे by (89 and 77) and अवेर् or अवेत् by (74 and 77)

(90) Besides this, the root विद् has optional forms for the Present Tense and Imperative Mood Those of the Present Tense are made up by adding the terminations of the Perfect and those of the Imperative mood by the corresponding forms of

* खल्वि VIII. 1. 55.

† दश्च VIII. 2. 75 । खरवसानयोर्विसर्जनीय VIII 3 15.

“कृ 8 U. to do” added to विदास् Refer to the chapters on the Perfect and the 8th conjugation

विद् 2 P To know, understand, ascertain or discover, to feel or experience, to consider or look upon

Present

	S	D	P.
1st Person	{ वेद्मि वेद	विद्म विद	विद्म विद
2nd „	{ वेत्सि वेत्थ	वित्थ विदथु	वित्थ विद
3rd „	{ वेत्ति वेद	वित्त विदतु	विदान्ति विदु

Imperfect

1st Person	अवेदस्	अविद्	अविद्म
2nd „	{ अवे अवेत्-अवेद्	अवित्तस्	अवित्त
3rd „	अवेत् or अवेद्	अवित्तास्	अविदु

Imperative

	S	D	P
1st Person	{ वेदानि विदांकरवाणि	वेदाव विदाकरवाव	वेदाम विदांकरवाम
2nd „	{ विद्धि विदाकुरु	वित्तस् विदाकुरुतस्	वित्त विदांकुरुत
3rd „	{ वेत्तु विदाकरोतु	वित्तास् विदाकुरुतास्	विदन्तु विदांकुर्वन्तु

Potential

1st Person	विद्याम्	विद्याव	विद्याम
2nd „	विद्या	विद्यातस्	विद्यात
3rd „	विद्यात्	विद्यातास्	विद्युः

अ + विद् + उस् Imperfect third person plural is अविदु by (68 b), and इ is changed to त् by (87) in very many cases.

(91) The root हन् drops its final consonant and becomes ह before a weak termination beginning with any consonant

except a nasal or a semi-vowel, and drops its penultimate अ before a vowel weak termination i e it stands as हन्, the ह् of which changing to घ्, the base becomes घ्न *.

(92) † म् or न् occurring in the body of a word is changed into an Anuswara when followed by a consonant except a nasal or a semi-vowel. This Anuswara, followed by any consonant except श्, ष्, स् and ह्, is changed to the nasal of that class to which the following letter belongs.

It follows that म् or न् when in the middle of a word is necessarily changed into an Anuswara before श्, ष्, स् and ह्.

हन् 2 P (sometimes A) To kill, to destroy

Parasmaipada

<i>Present</i>			<i>Imperative</i>		
S.	D	P	S	D	P.
1st Person हन्मि	हन्व	हन्म	हनानि	हनाव	हनाम
2nd „ हंसी	हथ	हथ	जहि	हतम्	हत
3rd „ हन्ति	हत	घन्ति	हन्तु	हताम्	घन्तु
<i>Imperfect</i>			<i>Potential</i>		
1st Person अहन्म	अहन्व	अहन्म	हन्याम्	हन्याव	हन्याम
2nd „ अहन्	अहतम्	अहत	हन्या	हन्यातम्	हन्यात
3rd „ अहन्	अहताम्	अघ्नन्	हन्यात	हन्याताम्	हन्यु

Atmanepada

<i>Present</i>			<i>Imperative.</i>		
S.	D	P	S	D	P.
1st Person घ्ने	हन्वहे	हन्महे	हनै	हनावहै	हनामहै
2nd „ हसे	घ्नाथे	हध्वे	हस्व	घ्नाथाम्	हध्वम्
3rd „ हते	घ्नाते	घ्नते	हताम्	घ्नाताम्	घ्नताम्
<i>Imperfect</i>					
1st Person अघ्नि		अहन्वहि		अहन्महि	
2nd „ अहथा		अघ्नाथाम्		अहध्वम्	
3rd „ अहत		अघ्नाताम्		अघ्नत	

* अनुदात्तोपदेशवनतितनोत्यादीनामनुनासिकलोपो झलि कृति VI. 4. 37.
अल्लोपोऽज. VI 4. 134 । होहन्तर्जिन्नेषु VII 3 54

† नश्चापदान्त झलि ॥ अनुस्वारस्यययिपरसवर्ण । वापदान्तस्य ।

Potential

1st Person	ग्रीय	ग्रीवाहि	ग्रीमहि
2nd „	ग्रीथा	ग्रीयाथाम्	ग्रीध्वम्
3rd „	ग्रीत	ग्रीयाताम्	ग्रीरन्

ईश् 2 A To go or move

*Present**Imperative*

	S	D	P.	S.	D.	P.
1st	ईरे	ईर्वहे	ईर्महे	ईरे	ईरावहै	ईरामहै
2nd	ईरे	ईराथे	ईर्ध्वे	ईर्ष्व	ईराथाम्	ईर्ध्वम्
3rd	ईरे	ईराते	ईरते	ईर्ताम्	ईराताम्	ईरताम्

*Imperfect**Potential*

1st	ऐरि	ऐर्वहि	ऐर्महि	ईरीय	ईरीवहि	ईरीमहि
2nd	ऐर्या	ऐराथाम्	ऐर्ध्वम्	ईरीथा	ईरीयाथाम्	ईरीध्वम्
3rd	ऐरत	ऐराथाम्	ऐरत	ईरीत	ईरीयाथाम्	ईरीरन्

(93) The final *र* or *ल* of roots and the ending consonant of the roots *ब्रश्*, *भ्रश्*, *सृज्*, *मृज्*, *यज्*, *राज्* and *भ्राज्* is changed to *र्* when followed by any consonant except a nasal or a semi-vowel, or by nothing *

ईश् † 2 A To rule, to be master of, to command

*Present**Imperative*

	S	D.	P	S	D	P
1st	ईशे	ईश्वहे	ईश्महे	ईशौ	ईशावहै	ईशामहै
2nd	ईशिषे	ईशाथे	ईशिध्वे	ईशिष्व	ईशाथाम्	ईशिध्वम्
3rd	ईष्टे	ईशाते	ईशते	ईष्टाम्	ईशाताम्	ईशताम्

*Imperfect**Potential*

1st	ऐशि	ऐश्वहि	ऐश्महि	ईशीय	ईशीवहि	ईशीमहि
2nd	ऐष्टा.	ऐशाथाम्	ऐश्म्वम्	ईशीथा	ईशीयाथाम्	ईशीध्वम्
3rd	ऐष्ट	ऐशाताम्	ऐशत	ईशीत	ईशीयाताम्	ईशीरन्

For the forms *ईशिषे*, *ईशिध्वे*, *ईशिष्व* and *ईशिध्वम्* see (86)
 ईश् + ते—था = ईष् + ते—था by (93) = ईष् + टे—ठा = ईष्टे,—ऐष्टा by (14 a and 81)

* वश्चभ्रस्जृस्जृजृयजराजभ्राजञ्छशा ष VIII 2 36

† ईश् से VII 2. 77 ईडजनोर्ध्वे च VII 2 78

ईष् + ध्वम् = ईड् + ध्वम् by (82) = ईड् + द्वम् (81), and by (14a) we have ऐड्द्वम्

कश् 2 A. To go, to command

<i>Present</i>			<i>Imperative</i>		
S	D.	P	S	D	P
1st कश्	कश्वे	कश्महे	कश्	कशावहे	कशामहे
2nd कक्षे	कशाथे	कश्द्वे	कक्ष	कशाथाम्	कश्द्वम्
3rd कष्टे	कशाते	कशत	कष्टाम्	कशाताम्	कशताम्
<i>Imperfect.</i>			<i>Potential</i>		
1st अकशि	अकश्वेहि	अकश्महि	कशीय	कशीवहि	कशीमहि
2nd अकष्टा	अकशाथाम्	अकश्द्वम्	कशीथा	कशीयाथाम्	कशीध्वम्
3rd अकष्ट	अकशाताम्	अकशत	कशीत	कशीयाताम्	कशीरन्

कश् + से—स्व = कष् + से—स्व by (93) = कक् + से—स्व by (80) = कक् + पे—ष्व by (83) = कक्षे—कक्ष.

कष्टे—कष्टाम्—अकष्टा and अकष्ट by (93 and 81) कश्द्वे—कश्द्वम् by (93—82 and 81)

(94) * The व of वश् 2 P “ To wish ” takes संप्रसारण before weak terminations

वश् 2 P To wish

<i>Present</i>			<i>Imperative</i>		
वश्मि	उश्च	उश्म	वशानि	वशाव	वशाम
वक्षि	उष्ट	उष्ट	उड्ढि	उष्टम्	उष्ट
वष्टि	उष्ट	उशन्ति	वष्टु	उष्टाम्	उशन्तु
<i>Imperfect</i>			<i>Potential</i>		
S	D.	P	S.	D.	P
अवशाम्	औश्च	औश्म	उद्याम्	उद्याव	उद्याम
अवद्—इ	औष्टम्	औष्ट	उद्या	उद्यातम्	उद्यात
अवद्—इ	औष्टाम्	औशन्	उद्यात्	उद्याताम्	उद्युः

वक्षि by (93, 80 and 83), वष्टि—उष्ट &c by (93 and 81), अवद्—अवद् by (74), उड्ढि by (93, 94, 82 and 81)

द्विष् 2 U To hate, to dishke

Parasmaipada

<i>Present</i>			<i>Imperative</i>		
S	D	P.	S.	D.	P.
द्वेषि	द्विष्व	द्विष्मः	द्वेषाणि	द्वेषाव	द्वेषाम
द्वेक्षि	द्विष्ठ	द्विष्ट	द्विष्टु	द्विष्टम्	द्विष्ट
द्वेष्टि	द्विष्ट	द्विषान्ति	द्वेष्टु	द्विष्टाम्	द्विषन्तु
<i>Imperfect</i>			<i>Potential</i>		
अद्वेषम्	अद्विष्व	अद्विष्म	द्विष्याम्	द्विष्याव	द्विष्याम
अद्वेद्-इ	अद्विष्टम्	अद्विष्ट	द्विष्या	द्विष्यातम्	द्विष्यात
अद्वेद्-इ	अद्विष्टाम्	{ अद्विषन् अद्विषु	द्विष्यात्	द्विष्याताम्	द्विष्युः

Atmanepada

<i>Present</i>			<i>Imperative</i>		
द्विषे	द्विष्वहे	द्विष्महे	द्वेषे	द्वेषावहे	द्वेषामहे
द्विक्षे	द्विषाथे	द्विद्धे	द्विक्ष्व	द्विषाथाम्	द्विद्धुम्
द्विष्टे	द्विषाते	द्विषते	द्विष्टाम्	द्विषाताम्	द्विषताम्
<i>Imperfect</i>			<i>Potential</i>		
अद्विषि	अद्विष्वहि	अद्विष्महि	द्विषीय	द्विषीवहि	द्विषीमहि
अद्विषा	अद्विषाथाम्	अद्विद्धुम्	द्विषीथा	द्विषीयाथाम्	द्विषीध्वम्
अद्विष्ट	अद्विषाताम्	अद्विषत	द्विषीत	द्विषीयाताम्	द्विषीरन्

For अद्विषन् and अद्विषु see (68 b)

(95) *अस् 2 P (A) "To be" loses its अ and remains as स् before the weak terminations

(a) † अस् loses its स् before a termination beginning with स्

(b) § After अस्, the terminations स् and त् of the 2nd and 3rd person singular of the Imperfect have the augment ई prefixed to them.

* असौरह्योप VI 4 III

† तासस्योर्लोप VII 4 50.

§ अस्तिसिचोऽपृक्ते VII 3 96.

(96) * स्, followed by a termination beginning with धू is dropped

अस् to be

Parasmaipada

	<i>Present</i>				<i>Imperative</i>		
	S	D	P	S	D	P	
1st Person	अस्मि	स्व	स्म	अस्मानि	असाव	असाम	
2nd „	असि	स्थ	स्थ	एधि	स्तम्	स्त	
3rd „	अस्ति	स्त	सन्ति	अस्तु	स्ताम्	सन्तु	

Imperfect

Potential

1st Person	आसम्	आस्व	आस्म	स्याम्	स्याव	स्याम
2nd „	आसी	आस्तम्	आस्त	स्या	स्यातम्	स्यात
3rd „	आसीत्	आस्ताम्	आसन्	स्यात्	स्याताम्	स्युः

Atmanepada

	<i>Present</i>				<i>Imperative</i>		
1st Person	हे	स्वहे	स्महे	असै	असावहै	असामहै	
2nd „	से	साथे	ध्वे	स्व	साथाम्	ध्वम्	
3rd „	स्ते	साते	सते	स्ताम्	साताम्	सताम्	

Imperfect

	S.	D.	P.
1st Person	आसि	आस्वहि	आस्महि
2nd „	आस्था	आसाथाम्	आध्वम्
3rd „	आस्त	आसाताम्	आसत

Potential

1st Person	सीय	सीवहि	सीमहि
2nd „	सीथा	सीयाथाम्	सीध्वम्
3rd „	सीत	सीयाताम्	सीरन्

असि (by 95 a), से and स्व by (95 and 95 a), आसी and आसीत् by (95 b) हे and एधि are irregular by (ह एति VII. 4. 52, and ध्वनोरेद्धावभ्यासलोपश्च VI 4 119), ध्वे and ध्वम् by (95 and 96)

आस् 2 A To sit

<i>Present.</i>				<i>Imperative</i>		
	S.	D	P	S	D	P.
1st Person	आसे	आस्वहे	आस्महे	आसै	आसावहै	आसामहै
2nd „	आस्ते	आसाथे	आध्वे	आस्व	आसाथाम्	आध्वम्
3rd „	आस्ते	आसाते	आसते	आस्ताम्	आसाताम्	आसताम्

Imperfect

	S	D	P
1st Person	आसि	आस्वहि	आस्महि
2nd „	आस्था	आसाथाम्	आध्वम्
3rd „	आस्त	आसाताम्	आसत

Potential

1st Person	आसीय	आसीवहि	आसीमहि
2nd „	आसीथा	आसीयाथाम्	आसीध्वम्
3rd „	आसीत	आसीयाताम्	आसीरन्

आध्वे and आध्वम् by (96)

कस् or कंस 2 A To go, to destroy

	<i>Present</i>			<i>Imperative</i>		
	S	D	P	S	D	P
1st Person	कसे	कस्वहे	कस्महे	कसै	कसावहै	कसामहै
2nd „	कस्ते	कसाथे	कध्वे	कस्व	कसाथाम्	कध्वम्
3rd „	कस्ते	कसाते	कसते	कस्ताम्	कसाताम्	कसताम्

	S	D	P
1st Person	अकसि	अकस्वहि	अकस्महि
2nd „	अकस्था	अकसाथाम्	अकध्वम्
3rd „	अकस्त	अकसाताम्	अकसत

Potential

	S	D	P
1st Person	कसीय	कसीवहि	कसीमहि
2nd „	कसीथा	कसीयाथाम्	कसीध्वम्
3rd „	कसीत	कसीयाताम्	कसीरन्

कध्वे—कध्वम्—अकध्वम् by (96)

The forms of कंस् are the same as those given above with an Anuswára on each form

वस् 2 A “To wear or put on” should be similarly conjugated
(97) * Roots ending in स् change it to त् or द् before त् and optionally before स् †, the 3rd and 2nd person singular terminations of the Imperfect

(98) ‡ The penultimate आ of शास् 2 P “to instruct, to rule” is changed to इ before weak terminations beginning with consonants

चकास् 2 P To shine, to be prosperous

Present

	S.	D	P
1st Person	चकास्मि	चकास्व	चकास्म
2nd „	चकास्ति	चकास्थ	चकास्थ
3rd „	चकास्ति	चकास्त	चकासति

Imperative

1st Person	चकासानि	चकासाव	चकासाम
2nd „	चकाद्धि-धि	चकास्तम्	चकास्त
3rd „	चकास्तु	चकास्ताम्	चकासतु

Imperfect

1st Person	अचकासम्	अचकास्व	अचकास्म
2nd „	{ अचका अचकात्-द्	अचकास्तम्	अचकास्त
3rd „	अचकात्-द्	अचकास्ताम्	अचकास्तु

Potential

1st Person	चकास्याम्	चकास्याव	चकास्याम
2nd „	चकास्या	चकास्यातम्	चकास्यात
3rd „	चकास्यात्	चकास्याताम्	चकास्यु

* तिप्प्यनस्ते VIII 2 73

† सिपि धातोरुर्वा VIII 2 74.

‡ शाम् इदद्दहलो VI. 4. 34.

For चकासति and चकासतु see (68 a), and for अचकासु, see (68 b), for चकाद्धि and चकाधि see (68 c), अचका, अचकात् and अचकाद् by (97)

शास् 2 P To instruct, to rule

	<i>Present</i>			<i>Imperative</i>			
	S	D.	P	S	D.	P	
1st Person	शास्मि	शिष्व	शिष्म	शासानि	शासाव	शासाम	
2nd „	शासि	शिष्ट	शिष्ट		शाधि	शिष्टम्	शिष्ट
3rd „	शास्ति	शिष्ट	शासति		शास्तु	शिष्टाम्	शासतु

Imperfect

	S	D	P
1st Person	अशासम्	अशिष्व	अशिष्म
2nd „	{ अशा अशात्-द्	अशिष्टम्	अशिष्ट
3rd „	अशात्-द्	अशिष्टाम्	अशासु

Potential.

1st Person	शिष्याम्	शिष्याव	शिष्याम
2nd „	शिष्या	शिष्यातम्	शिष्यात
3rd „	शिष्यात्	शिष्याताम्	शिष्यु

शासति-शासतु by (68 a), अशासु (68 b), शाधि (68 c), अशा, अशात् and अशाद् (by 97), and शिष्व, शिष्म &c by (98).

(99) * Roots ending in ह् and roots, beginning with इ and ending in ह्, change the ह् to इ and घ् respectively when followed by any consonant except a nasal or a semi-vowel or by nothing

(100) † The initial त् or थ् of a termination following the 4th letter of a class is changed to घ्

(101) ‡ इ or ए followed by इ or ए respectively is dropped and the preceding vowel, if short, is made long

* होट VIII 2 31 दृढेर्धातोर्व VIII 2. 32

† झषस्तथोर्बोऽथ VIII 2 40.

‡ दो ढे लोप VIII. 3 13 द्रलोपे पूर्वस्य दीर्घोऽण VI 3 III

(102) * Roots beginning with ब्, ग्, ङ्, ञ् and ending with the fourth letter of a class or ह्, change the ब्, ग्, ङ्, ञ् to भ्, घ्, ङ्, ञ् respectively when followed by स्, च् or nothing

दिह् २ U To anoint, to defile, to increase

Parasmaipada

<i>Present</i>				<i>Imperative</i>		
	S.	D	P	S	D.	P
1st Person	देहि	दिह्व	दिह्व	देहानि	देहाव	देहाम
2nd „	धेक्षि	दिग्ध	दिग्ध	दिग्धि	दिग्धम्	दिग्ध
3rd „	देग्धि	दिग्ध	दिहन्ति	देग्धु	दिग्धाम्	दिहन्तु

Imperfect

	S.	D.	P.
1st Person	अदेहम्	अदिह्व	अदिह्व
2nd „	अधेक्—ग्	अदिग्धम्	अदिग्ध
3rd „	अधेक्—ग्	अदिग्धाम्	अदिहन्

Potential

	S.	D.	P.
1st Person	दिह्याम्	दिह्याव	दिह्याम
2nd „	दिह्या	दिह्यातम्	दिह्यात
3rd „	दिह्यात्	दिह्याताम्	दिह्यु

Atmanepada.

	<i>Present.</i>			<i>Imperative.</i>		
	S	D	P	S	D	P.
1st Person	दिहे	दिह्वे	दिह्वे	देहै	देहावहै	देहामहै
2nd „	धिक्से	दिहाते	धिग्ध्वे	धिक्स्व	दिहाथाम्	धिग्ध्वम्
3rd „	दिग्धे	दिहाते	दिहते	दिग्धाम्	दिहाताम्	दिहताम्

Imperfect

	S.	D.	P.
1st Person	अदिहि	अदिह्वहि	अदिह्वहि
2nd „	अदिग्धा	अदिहाथाम्	अधिग्ध्वम्
3rd „	अदिग्ध	अदिहाताम्	अदिहत

* एकाचो वशोभष् झषन्तस्य स्थो VIII. 2 37.

Potential.

	S.	D.	P.
1st Person	दिहीय	दिहीवहि	दिहीमहि
2nd „	दिहीथा	दिहीयाथाम्	दिहीध्वम्
3rd „	दिहीत	दिहीयाताम्	दिहीरन्

दिह् + सि = देह् + सि by (70), = देष् + सि by (99), = धेष् + सि by (102), = धेक् + सि by (87), = धेक् + षि by (83), = धेक्षि
Forms अधेक्, धिक्षे, धिग्ध्वे, धिक्ष्व, धिग्ध्वम्, and अधिग्ध्वम् to be similarly formed

दिह् + थ and त = दिष् + थ and त by (99), = दिष् + ध by (100), = दिष् + ध by (82), = in both cases दिग्ध

दुह् 2 U To milk, to drain a thing of its contents, to yield or grant, to enjoy

Parasmaipada

	<i>Present</i>			<i>Imperative</i>		
	S	D	P	S	D	P
1st Person	दोक्षि	दुह्	दुह्	दोहानि	दोहाव	दोहाम
2nd „	दोक्षि	दुग्ध	दुग्ध	दुग्धि	दुग्धम्	दुग्ध
3rd „	दोग्धि	दुग्ध	दुहन्ति	दोग्धु	दुग्धाम्	दुहन्तु

*Imperfect.**Potential*

1st Per	अदोहम्	अदुह्	अदुह्	दुह्याम्	दुह्याव	दुह्याम
2nd „	अधोक्-ग्	अदुग्धम्	अदुग्ध	दुह्या	दुह्यातम्	दुह्यात
3rd „	अधोक्-ग्	अदुग्धाम्	अदुहन्	दुह्यात्	दुह्याताम्	दुह्यु

Atmanepada

	<i>Present</i>			<i>Imperative</i>		
1st Person	दुहे •	दुहहे	दुहहे	दोहे	दोहावहे	दोहामहे
2nd „	धुक्षे	दुहाथे	धुग्ध्वे	धुक्ष्व	दुहाथाम्	धुग्ध्वम्
3rd „	दुग्धे	दुहाते	दुहते	दुग्धाम्	दुहाताम्	दुहताम्

Imperfect

	S.	D	P
1st Person	अदुहि	अदुहहि	अदुहामि
2nd „	अदुग्धा.	अदुहाथाम्	अधुग्ध्वम्
3rd „	अदुग्ध	अदुहाताम्	अदुहत

Potential

	S.	D.	P.
1st Person	दुहीय	दुहीवहि	दुहीमहि
2nd	दुहीथा	दुहीयाथाम्	दुहीध्वम्
3rd	दुहीत	दुहीयाताम्	दुहीरन्

दुह् + सि = दोह् + सि by (70), = दोष् + सि by (99), = घोष् + सि by (102), = घोक् + सि by (87), = घोक् + वि by (83) = घोक्षि.

Form अधोक्—ग्, धुक्षे, धुग्ध्वे, धुक्व, धुग्ध्वम् and अधुग्ध्वम् to be similarly formed

दुह् + थ, and त = दुष् + थ and त by (99), = दुष् + ध by (100) in both cases = दुग्ध by (82)

लिङ् To lick, to taste or sip

Parasmaipada

	<i>Present</i>			<i>Imperative</i>		
	S.	D.	P.	S.	D.	P.
1st	लेक्षि	लिह्व	लिह्व	लेहानि	लेहाव	लेहाम
2nd	लेक्षि	लीढ	लीढ	लीढि	लीढम्	लीढ
3rd	लेढि	लीढ	लिहन्ति	लेढु	लीढाम्	लिहन्तु

	<i>Imperfect</i>			<i>Potential</i>		
	S.	D.	P.	S.	D.	P.
1st	अलेहम्	अलिह्व	अलिह्व	लिह्याम्	लिह्याव	लिह्याम
2nd	अलेद्-ङ्	अलीढम्	अलीढ	लिह्या	लिह्यातम्	लिह्यात
3rd	अलेद्-ङ्	अलीढाम्	अलिहन्	लिह्यात्	लिह्याताम्	लिह्यु

Atmanepada

	<i>Present</i>			<i>Imperative</i>		
	S.	D.	P.	S.	D.	P.
1st	लिह्वे	लिह्वे	लिह्वे	लेहै	लेहावहै	लेहामहै
2nd	लिक्षे	लिहाथे	लीढ्वे	लिक्व	लिहाथाम्	लीढ्वम्
3rd	लीढे	लिहाते	लिहते	लीढाम्	लिहाताम्	लिहताम्

Imperfect

	S.	D.	P.
1st Person	अलिहि	अलिह्वहि	अलिह्वहि
2nd	अलीढा	अलिहाथाम्	अलीढ्वम्
3rd	अलीढ	अलिहाताम्	अलिहत

Potential

	S	D	P
1st Person	लिहीय	लिहीवहि	लिहीमहि
2nd „	लिहीथा	लिहीयाथास्	लिहीध्वस्
3rd „	लिहीत	लिहीयातास्	लिहीरन्

लिह्+सि=लेह्+सि by (70),=लेढ्+सि by (99),=लेक्+सि by (80),=लेक्+षि by (83),=लेक्षि. लिक्षे and लिद्ब to be similarly formed

लिह्+थ and त=लिढ्+ढ by (81),=लीढ. by (101), लीढ, लेढ्, लेदि, लीदि, &c to be similarly formed

(103) Roots belonging to the 1st and 2nd conjugations

कस् 1 P. To go, to approach	हु (न्) 1 A to go
कस् or कंस् 2 A To go or destroy	हु 2 P To praise, &c
दुह् (दोह्) 1 P To hurt, pain, or distress	पा (पिब्), 1 P To drink, to kiss, to inhale
दुह 2 U To milk, &c	पा 2 P To Protect
	रु (रब्), 1 A To go or move, to hurt
	रु 2 P To cry, &c

(a) Those that belong to the 1st, 2nd, and 10th conjugations.

ईर् 1 P } To go, move or shake, to raise one's voice,
2 A } to retire, to agitate, to rise or spring from

ईर् 10 U To agitate, to throw, to excite, to prompt, to produce, to pronounce, to proclaim, to say, to move, to attract to elevate, to employ, to revive

सृज् (मार्ज्) 1 P. To sound.

सृज् (मार्ज्) 2 P and 10 U } To wash off, to sweep clean, to rub, to deck, to purify.

शिञ् 1 A }
2 A } To tinkle or rattle, to roar, to sound, to bellow
10 U }

(b) The following roots belong optionally to the conjugations shown below :—

- आस् 2 A To sit, &c 4 P to enclose or border
इ (अप्) 1 U To go, 2 P To go, to retire, to arrive, &c.
इ— 4 A To come, appear, run, wander, request
ई 2 P To go, to show, to pervade, 4 A To go
कु (कब्) 1 A To sound 2 P to hum or coo
कु (कुब्) 6 A To moan, groan or cry, &c
विज् 2 A To tinge or dye, to touch, to adore, to sound
10 U To give, to take, to shine, To be powerful, &c
वस् 1 P To dwell, to inhabit, to live, to stay
2 A To dress, to wear, to put on
4 P To be straight, to be firm, to fix
10 U (वास्) or (वस्) (see 47 c).
वा 2 P To blow, to go or move, to hurt or injure
4 P To be dried up, to dry, to be extinguished
वा (वाप्) 10 U To go or move, to be happy,
स् 2 A } To beget or bring forth
4 A }

सू (सुव्) 6 P To excite or incite, to impel

(104) The following roots change their proper Pada with the prepositions prefixed as shown in each case

इ 2 P To go

अधि+इ=अधी 2 A To study, to learn by heart

This root takes the Parasmaipada terminations in the causal, as अध्यापयति He teaches

क्षु 2 P To whet or sharpen.

* संक्षु 2 A To whet or sharpen, as शस्त्रं संक्षुते he whets his weapon,

तु 2 P To praise

† आनु 2 A To praise, आनुते he praises

* सम क्षुब. । 1 3. 65

† आङिनुप्रच्छयो Vartika.

विद् 2 P To know or understand.

* संविद् meaning "to recognize" or used intransitively in the sense of "To know or be aware of" is Atmanepad. This root adds र् to द् optionally in the third person plural as संविदते or संविदन्ते

शास् 2 P To teach or rule.

आशास् 2 A when meaning "to give a blessing," "to desire or wish," "to praise," and "to order" In the last sense it is also Parasmaipada

प्रशास् 2 A meaning 'To pray, ask, or seek for'

हन् 2 P. To kill

आहन् 2 A when intransitively used or with "a limb of one's own body" for its object, as स्वशिर आहते, but परस्य शिर आहन्ति

(105)	Roots.	Present	Tense 3rd	Person.
	कस् 1 P	कसति	कसत	कसन्ति
	कस् 2 A	कस्ते	कसाते	कसते
	कंस् 2 A	कंस्ते	कंसाते	कंसते
	दुह 1 P	दोहति	दोहत	दोहन्ति
	दुह { 2 P	दोग्धि	दुग्ध	दुहन्ति
	दुह { 2 A.	दुग्धे	दुहाते	दुहते
	वृ 1 A	नवते	नवेते	नवन्ते
	वृ 2 P	नौति	वृत्	वृन्ति
	पा 1 P	पिबति	पिबत	पिबन्ति
	पा 2 P	पाति	पात	पान्ति
	रु 1 A	रवते	रवेते	रवन्ते
	रु 2 P	{ रौति रूवीति	रुत् रुवीत्	रुवन्ति
	ईर् 1 P	ईरति	ईरत	ईरन्ति
	ईर् 2 A	ईर्ते	ईराते	ईरते

* विदिप्रच्छिस्वरतनिगुपसख्यानम् Vartak । वेत्तेर्विभाषा VII. 1 7

Roots	Present	Tense	3rd Person
ई 10 U	{ ईरयति ईरयते	ईरयत ईरयेते	ईरयन्ति ईरयन्ते
सृज् 1 P	मार्जयति	मार्जयत	मार्जयन्ति
सृज् 2 P	मार्जयते	मार्जयते	मार्जयन्ते
सृज् 10 U	{ मार्जयति मार्जयते	मार्जयत मार्जयेते	मार्जयन्ति मार्जयन्ते
शिज् 1 A.	शिजते	शिजते	शिजन्ते
शिज् 2 A	शिकते	शिजाते	शिजते
शिज् 10 U	{ शिजयति शिजयते	शिजयत शिजयेते	शिजयन्ति शिजयन्ते
आस् 2 A	आस्ते	आसाते	आसते
आस् 4 P	आस्यति	आस्यत	आस्यन्ति
इ 1 U	{ अयति अयते	अयत अयेते	अयन्ति अयन्ते
इ 2 P	एति	इत	यन्ति
इ 4 A.	इयते	इयेते	इयन्ते
ई 2 P	एति	ईत	इयन्ति
ई 4 A	ईयते	ईयेते	ईयन्ते
कु 1 A	कवते	कवेते	कवन्ते
कु 2 P.	कौति	कुत	कुवन्ति
कु 6 A	कुवते	कुवेते	कुवन्ते
पिज् 2 A	पिकते	पिजाते	पिजते
पिज् 10 U	{ पिजयति पिजयते	पिजयत पिजयेते	पिजयन्ति पिजयन्ते
वस् 1 P	वसति	वसत	वसन्ति
वस् 2 A	वस्ते	वसाते	वसते
वस् 4 P	वस्यति	वस्यत	वस्यन्ति
वस् 10 U	see Page 53		
वा 2 P	वाति	वात	वान्ति
वा 10 U	see page 54		
सू 2 A	सूते	सुवाते	सुवते
सू 4 A.	सूयते	सूयेते	सूयन्ते
सू 6 P	सुवति	सुवत	सुवन्ति

CHAPTER VI

Third Conjugation or जुहोत्यादि class.

(106) * Roots of the third or जुहोत्यादि class form their base by reduplication

(107). † अन् the Parasmaipada termination of the Imperfect third person plural is replaced by उस् in the third conjugation

(108) ‡ The ending इ, उ and ऋ, short or long, of roots of the third conjugation take their Guna substitute, and the ending आ is dropped before उस् of the Imperfect

Rules of Reduplication

(109) § Roots consisting of one vowel reduplicate : e repeat or double the initial vowel, if any, or the initial consonant together with the following vowel Thus इस् becomes इइस् and एस् becomes एएस्

(110). || In the case of roots consisting of two or more vowels the consonant following the initial vowel is reduplicated instead of the initial vowel

(a) × Roots with an initial vowel and न्, इ, र्, as the first member of a conjunct consonant following it, reduplicate the the second member of a conjunct consonant Thus ऊर्ण् becomes ऊर्णन्, न् being repeated instead of र्

(111) §§ Roots with an initial conjunct consonant reduplicate the first member of it only with the following vowel Thus ह्रस् becomes ह्रह्रस्

* श्लो VI 1 10

† सिजभ्यस्तविदिभ्यश्च III 4 109

‡ जुसि च VII 3 83 and उस् पदान्तात् VI 1 96

§ एकाचोद्धे प्रथमस्य VI 1 1

|| अजदिर्द्वितीयस्य VI I 2

× नन्द्वा सयोगादय VI. 1 3

§§ हलादि-शेष VII 4 60

Roots	Present	Tense	3rd Person
ईर् 10 U	{ ईरयति ईरयते	ईरयत्. ईरयेते	ईरयन्ति ईरयन्ते
सृज् 1 P	मार्जति	मार्जत	मार्जन्ति
सृज् 2 P	मार्ष्टि	सृष्ट	सृजन्ति-मार्जन्ति
सृज् 10 U	{ मार्जयति मार्जयते	मार्जयत् मार्जयेते	मार्जयन्ति मार्जयन्ते
शिञ् 1 A	शिजते	शिजेते	शिजन्ते
शिञ् 2 A	शिक्ते	शिजाते	शिजते
शिञ् 10 U.	{ शिजयति शिजयते	शिजयत् शिजयेते	शिजयन्ति शिजयन्ते
आस् 2 A	आस्ते	आसाते	आसते
आस् 4 P.	आस्यति	आस्यत	आस्यन्ति
इ 1 U	{ अयति अयते	अयत् अयेते	अयन्ति अयन्ते
इ 2 P	एति	इत्.	यन्ति
इ 4 A.	इयते	इयेते	इयन्ते
ई 2 P	एति	ईत्	इयन्ति
ई 4 A.	ईयते	ईयेते	ईयन्ते
कु 1 A	कवते	कवेते	कवन्ते
कु 2 P.	कौति	कुत	कुवन्ति
कु 6 A	कुवते	कुबेते	कुवन्ते
पिञ् 2 A	पिक्ते	पिजाते	पिजते
पिञ् 10 U	{ पिजयति पिजयते	पिजयत् पिजयेते	पिजयन्ति पिजयन्ते
वस् 1 P	वसति	वसत	वसन्ति
वस् 2 A	वस्ते	वसाते	वसते
वस् 4 P	वस्यति	वस्यत्	वस्यन्ति
वस् 10 U	see Page 53		
वा 2 P	वाति	वात	वान्ति
वा 10 U	see page 54.		
सृ 2 A	सृते	सृवाते	सृवते
सृ 4 A	सृयते	सृयेते	सृयन्ते
सृ 6 P.	सृवति	सृवत	सृवन्ति

CHAPTER VI

Third Conjugation or जुहोत्यादि class.

(106) * Roots of the third or जुहोत्यादि class form their base by reduplication

(107). † अन् the Parasmaipada termination of the Imperfect third person plural is replaced by उस् in the third conjugation

(108) ‡ The ending इ, उ and ऋ, short or long, of roots of the third conjugation take their Guna substitute, and the ending आ is dropped before उस् of the Imperfect

Rules of Reduplication

(109) § Roots consisting of one vowel reduplicate : e repeat or double the initial vowel, if any, or the initial consonant together with the following vowel Thus इक् becomes इइक् and एक् becomes एएक्

(110). || In the case of roots consisting of two or more vowels the consonant following the initial vowel is reduplicated instead of the initial vowel

(a) × Roots with an initial vowel and च, इ, र, as the first member of a conjunct consonant following it, reduplicate the the second member of a conjunct consonant Thus ऊर्ण becomes ऊर्णर्ण, र्ण being repeated instead of र्

(111) §§ Roots with an initial conjunct consonant reduplicate the first member of it only with the following vowel Thus कृक् becomes कृकृक्

* श्लो VI 1 10

† सिजभ्यस्ताविदिभ्यश्च III 4. 109

‡ जुसि च VII 3 83 and उस् पदान्तात् VI 1 96.

§ एकाचोद्वे प्रथमस्य VI 1 1

|| अजदिर्द्वितीयस्य VI 1 2

× नन्द्वा सयोगादय VI 1 3

§§ हलादि शेष VII 4 60

(a) * Roots with an initial conjunct consonant, the first member of which is a sibilant and the second a hard consonant, reduplicate the second member with the following vowel. Thus *स्पन्द्* becomes *पस्पन्द्*.

(112) † The syllable so reduplicated or repeated is called "the reduplicative syllable". Thus the first *इ* in *इइस्*, *उ* in *उउष्*, and *दु* in *दुदुह्* is the reduplicative syllable.

(113) ‡ In the reduplicative syllable, a radical hard or soft aspirate *i* *e* the second or fourth letter of a class is replaced by its corresponding hard or soft unaspirate *i* *e* the first or third letter of the class. Thus *स्कुद्* becomes *कुस्कुद्* and then *पुस्कुद्*, *घिन्व*, *फण्-भञ्* become *दिघिन्व*, *पफण्* and *बभञ्*.

(114) § A guttural is replaced by its corresponding palatal and *ह्* is changed to *ज्*. Thus *कुप्*, *खिद्*, *गद्* *घुष्* and *हिस्* become *चुकुप्*, *छिखिद्* and then *चिखिद्*, *जगद्*, *झुघुष्* and then *जुघुष्*, and *जिहिस्*.

(115) || A reduplicative long vowel becomes short, and *क्व* is replaced by *अ*. Thus *बाध्* becomes *बाबाध्* by (109), and then *बबाध्*, *भाष्-बभाष्*, *भृ-भृभृ-बभृ*.

(116) × If the reduplicative syllable be *अ* only, it is lengthened.

(117) §§ Roots beginning with *क्व* and those beginning with *अ* and ending with two consonants and the root *अञ्* 5. A. "to pervade" take *न्* after the reduplicative syllable *क्वच्-* *आनच्*, *अर्च्-आनच्* and *अञ्-आनञ्*.

* शर्पूर्वा खय VII 4 6.

† पूर्वोऽभ्यास VI 2 4.

‡ अभ्यासे चर्च VIII 4 54 (इशा जश । खया चर । प्रकृति जश्चरा प्रकृतिजश्चर)

§ कुहोश्च VII 4 62

|| द्वस् VII. 4. 59 and उरत् VII 4 66.

× अत आदे VII 4. 70.

§§ तस्मान्नुद्दिहल VII 4. 71 and अन्नेनेश्च VII. 4 72

(118) * The reduplicative इ and उ are changed to इय् and उव् respectively before a dissimilar vowel Thus उउव्—becomes उओव् before a strong termination and then to उवोव्

(119) The reduplicative ए—ऐ and ओ—औ becomes इ and उ respectively Thus खेल्—खेखेल् by (109), छेखेल् by (114), चेखेल् by (113), and चिखेल् by (119) प्रोथ्—प्रुप्रोथ्

There are 25 roots of the third conjugation, some of them are irregular in their bases from a change in the reduplicative syllable and their ending vowels, while others such as घृ, हृ, ऋ (used in the classic language also), स्र, भस्, त्र, धिष्, धव्, जव् and ग् are restricted to the Vedas The irregularities are noted with each root

(120) † The roots मा 3 A, हा 3 A to go, and गा 3 P. change the vowel in the reduplicative syllable to इ Their final vowel is changed to ई before consonantal weak terminations and dropped before vowel weak ones, while it is retained before strong terminations

मा 3 A To measure, to sound

Present

	S	D	P
1st Person	मिमे	मिमिवहे	मिमिमहे
2nd „	मिमिषे	मिमाथे	मिमिध्वे
3rd „	मिमिति	मिमाते	मिमते

Imperative

1st Person	मिमै	मिमावहै	मिमामहै
2nd „	मिमिष्व	मिमाथास्	मिमिध्वस्
3rd „	मिमितास्	मिमातास्	मिमतास्

* अम्यास्त्यास्तवर्णे VI. 4 78

† भृजामित् VII 4 75. ई हल्यवो III 4, 113 श्राम्यस्त्यो रात. VI 4. 112.

Imperfect.

	S	D	P
1st Person	अमिमि	अमिमीवहि	अमिमीमहि
2nd „	अमिमीथा	अमिमाथाम्	अमिमीध्वम्
3rd „	अमिमीत	अमिमाताम्	अमिमत

Potential

1st Person	मिमीय	मिमीवहि	मिमीमहि
2nd „	मिमीथा	मिमीयाथाम्	मिमीध्वम्
3rd „	मिमीत	मिमीयाताम्	मिमीरन्

मा by (109) मामा,—by (115) ममा,—by (120) मिमा before strong terminations, मिम् and मिमी are the bases before vowel and consonantal weak ones

हा 3 A To go or move, to get or attain

Present

1st Person	जिहे	जिहीवहे	जिहीमहे
2nd „	जिहीषे	जिहाथे	जिहीध्वे
3rd „	जिहीते	जिहाते	जिहते

Imperative

1st Person	जिहै	जिहावहै	जिहामहै
2nd „	जिहीष्व	जिहाथाम्	जिहीध्वम्
3rd „	जिहीताम्	जिहाताम्	जिहताम्

Imperfect

1st Person	अजिहि	अजिहीवहि	अजिहीमहि
2nd „	अजिहीथा	अजिहाथाम्	अजिहीध्वम्
3rd „	अजिहीत	अजिहाताम्	अजिहत

Potential

1st Person	जिहीय	जिहीवहि	जिहीमहि
2nd „	जिहीथा	जिहीयाथाम्	जिहीध्वम्
3rd „	जिहीत	जिहीयाताम्	जिहीरन्

हा by (109) हाहा,—by (115) हहा,—by (114) जहा, by (120) जिहा before strong terminations, जिह् and जिही are the bases before vowel and consonantal weak ones

गा 3 P To praise or sing, to go

Present

	S	D	P
1st Person	जिगामि	जिगीव	जिगीम
2nd „	जिगासि	जिगीथ	जिगीथ
3rd „	जिगाति	जिगीत	जिगति

Imperative

1st Person	जिगानि	जिगाव	जिगाम
2nd „	जिगीहि	जिगीतम्	जिगीत
3rd „	जिगातु	जिगीताम्	जिगदु

Imperfect

1st Person	अजिगाम्	अजिगीव	अजिगीम
2nd „	अजिगा	अजिगीतम्	अजिगीत
3rd „	अजिगात्	अजिगीताम्	अजिगु.

Potential

1st Person	जिगीयाम्	जिगीयाव	जिगीयाम
2nd „	जिगीया	जिगीयातम्	जिगीयात
3rd „	जिगीयात्	जिगीयाताम्	जिगीयु

गा by (109) गागा,—by (115) गगा,—by (114) जगा, by (120) जिगा before strong terminations, जिग् and जिगी are the bases before vowel and consonantal weak ones.

(121) * The ending आ of हा 3 P “to abandon” is changed to ई or इ before consonantal weak terminations of the Present Tense, Imperfect Tense, Imperative Mood, and it is dropped before vowel weak terminations and those of the Potential Mood. The ending आ is optionally retained in the Imperative second person singular, and the अ in the reduplicative syllable is not changed to इ like that of हा A to go’

हा 3 P To leave or abandon, to omit or disregard

Present

	S.	D.	P
{	जहामि	जहीव जहिव	जहीम जहिम

* जहानेश्व VI 4 116 लोपोयि VI 4 118 आ च हौ VI 4 117.

S.	D	P
{ जहासि	जहीथ जहिथ	जहीथ जहिथ
{ जहाति	जहीत जहित	जहाति

Imperative

जहानि	जहाव	जहाम
{ जहाहि-जहिहि	जहीतम्	जहीत
{ जहीहि	जहितम्	जहित
{ जहातु	जहीतात्	जहतु
	जहिताम्	

Imperfect

{ अजहाम्	अजहीव अजहिव	अजहीम अजहिम
{ अजहा	अजहीतम् अजहितम्	अजहीत अजहित
{ अजहात्	अजहीताम् अजहिताम्	अजहु

Potential

जह्याम्	जह्याव	जह्याम
जह्या.	जह्यातम्	जह्यात
जह्यात्	जह्याताम्	जह्यु

हा by (109) हाहा,—by (115) हहा,—by (114) जहा, by (121) जहा—जहि—जही and जहु are the bases.

(122) * The roots दा and घा assume the forms of दद् and दध् respectively by dropping the ending आ before the weak terminations दध् of घा before स्, ध्व्, त्, and थ् becomes घत्. The Parasmaipadī Imperative singulars are देहि and धेहि. respectively

---

* आतोलोप इटि च VI 4. 64

दधस्तथेश्च VIII. 2. 38.

दा 3 U To give.

*Parasmaipada**Present*

	S	D	P
1st Person	ददामि	दद्व	दद्य
2nd „	ददासि	दत्थ	दत्थ
3rd „	ददाति	दत्त	ददाति

Imperative

1st Person	ददानि	ददाव	ददाम
2nd „	देहि	दत्तम्	दत्त
3rd „	ददातु	दत्ताम्	ददतु

Imperfect.

1st Person	अददाम्	अदद्व	अदद्य
2nd „	अददा	अदत्तम्	अदत्त
3rd „	अददात्	अदत्ताम्	अददतु

Potential

1st Person	दद्याम्	दद्याव	दद्याम
2nd „	दद्या	दद्याताम्	दद्यात
3rd „	दद्यात्	दद्याताम्	दद्युः

*Atmanepada**Present.*

1st Person	ददे	दद्वहे	दद्यहे
2nd „	दत्से	ददाथे	दद्वे
3rd „	दत्ते	ददाते	ददते

Imperative.

1st Person	ददै	ददावहै	ददामहै
2nd „	दत्स्व	ददाथास्	दद्वस्
3rd „	दत्तास्	ददाताम्	ददताम्

Imperfect

1st Person	अददि	अदद्वहि	अदद्यहि
2nd „	अदत्था	अददाथास्	अदद्वस्
3rd „	अदत्त	अददाताम्	अददत्त

Potential

		S	D.	P
1st	Person	ददीय	ददीवहि	ददीमहि
2nd	,,	ददीथा	ददीयाथाम्	ददीध्वम्
3rd	,,	ददीत	ददीयाताम्	ददीरन्

धा 3 U To hold, to maintain, to put, to do.

*Parasmaipada**Present.*

1st	Person	दधामि	दध्व	दधम
2nd	,,	दधासि	धत्थ	धत्थ
3rd	,,	दधाति	धत्त	दधाति

Imperative

1st	Person	दधानि	दधाव	दधाम
2nd	,,	धेहि	धत्तम्	धत्त
3rd	,,	दधातु	धत्ताम्	दधतु

Imperfect

1st	Person	अदधाम्	अदध्व	अदधम
2nd	,,	अदधा	अधत्तम्	अधत्त
3rd	,,	अदधात्	अधत्ताम्	अदधु-

Potential

1st	Person	दध्याम्	दध्याव	दध्याम
2nd	,,	दध्या	दध्यातम्	दध्यात
3rd	,,	दध्यात्	दध्याताम्	दध्यु-

*Atmanepada.**Present**Imperative*

	S	D	P	S	D	P
1st Person	दधे	दध्वहे	दधमहे	दधै	दधावहे	दधामहे
2nd ,,	दधि	दधाते	धद्धे	धत्स्व	दधाथाम्	धद्धम्
3rd ,,	धत्ते	दधाते	दधते	धत्ताम्	दधाताम्	दधताम्

Imperfect.

	S	D.	P.
1st Person	अदधि	अदध्वहि	अदध्महि
2nd „	अधत्था	अदधाथास्	अधद्भुस्
3rd „	अधत्त	अदधाताम्	अदधत

Potential

1st Person	दधीय	दधीवहि	दधीमाहि
2nd „	दधीथा	दधीयाथास्	दधीध्वस्
3rd „	दधीत	दधीयाताम्	दधीरन्

कि 3 P To know

Present

1st Person	चिकेमि	चिकिव	चिकिम
2nd „	चिकेषि	चिकिथ	चिकिथ
3rd „	चिकेति	चिकित	चिक्यति

Imperative.

1st Person	चिकयानि	चिकयाव	चिकयाम
2nd „	चिकिहि	चिकितम्	चिकित
3rd „	चिकेतु	चिकितास्	चिक्यतु

Imperfect

1st Person	अचिकयस्	अचिकिव	अचिकिम
2nd „	अचिके	अचिकितम्	अचिकित
3rd „	अचिकेत्	अचिकिताम्	अचिक्यु

Potential

1st Person	चिकियास्	चिकियाव	चिकियाम
2nd „	चिक्रिया	चिक्रियातम्	चिक्रियात
3rd „	चिक्रियात्	चिक्रियाताम्	चिक्रियु

कि by (109), किकि,—by (114) चिकि is the base चिक्यति and चिक्यतु by (14 b), and अचिक्यु by (108), the इ of कि taking Guna

(123) * Roots ending in इ or ई and not preceded by a conjunct consonant change इ or ई to यु before a vowel weak termination when the base consists of more than one syllable

* एरनेकाचोऽस्तयोगपूर्वस्य VI 4 82

(124) * The ई of भी is optionally shortened when followed by consonantal weak terminations.

भी 3 P. to fear, to be afraid of

Present

	S	D.	P
1st Person	बिभेमि	{ बिभीव बिभिव	बिभीम बिभिम.
2nd „	बिभेषि	{ बिभीथ बिभित्थ.	बिभीथ बिभित्थ
3rd „	बिभेति	{ बिभीत बिभित	बिभ्यति

Imperative

1st Person	बिभयानि	बिभयाव	बिभयाम्
2nd „	{ बिभीहि बिभिहि	बिभीतम् बिभितम्	बिभीत बिभित
3rd „	{ बिभेतु	बिभीताम् बिभिताम्	बिभ्यतु

Imperfect

1st Person	अबिभयम्	{ अबिभीव अबिभिव	अबिभीम अबिभिम
2nd „	अबिभे	{ अबिभीतम् अबिभितम्	अबिभीत अबिभित
3rd „	अबिभेत्	{ अबिभीताम् अबिभिताम्	अबिभ्यु.

Potential

1st Person	{ बिभीयाम् बिभियाम्	बिभीयाव बिभियाव	बिभीयाम बिभियाम
2nd „	{ बिभीया बिभिया	बिभीयातम् बिभियातम्	बिभीयात बिभियात
3rd „	{ बिभीयात् बिभियात्	बिभीयाताम् बिभियाताम्	बिभीयु बिभियु

भी by (109) भीभी —by (110) बीभी, —by (115) बिभी
is the base

* भियोऽन्यतरस्याम् VI 4. 115.

अबिभ्यु. by (108), the ई of भी taking its Guna before उस्, बिभी + अति and अतु = बिभ्यति and बिभ्यतु by (123), the base बिभी consisting of two syllables and the ई of भी not being preceded by a conjunct consonant

ही 3 P. to blush, to be ashamed

Present

	S	D	P
1st Person	जिहमि	जिहीव	जिहीम.
2nd „	जिहषि	जिहीथ	जिहीथ
3rd „	जिहति	जिहीत	जिहियति

Imperative

1st Person	जिह्याणि	जिह्याव	जिह्याम
2nd „	जिहीहि	जिहीतम्	जिहीत
3rd „	जिहेतु	जिहीताम्	जिहियतु

Imperfect.

1st Person	अजिह्यम्	अजिहीव	अजिहीम
2nd „	अजिहे	अजिहीतम्	अजिहीत
3rd „	अजिहेत्	अजिहीताम्	अजिह्यु

Potential

1st „	जिहीयाम्	जिहीयाव	जिहीयाम
2nd „	जिहीया.	जिहीयातम्	जिहीयात
3rd „	जिहीयात्	जिहीयाताम्	जिहीयु.

ही by (111) हीही,—by (114) जीही,—by (115) जिही is the base

जिही + अति and अतु = जिहियति and जिहियतु, the ई of ही is preceded by ह् a conjunct consonant and is not therefore changed to य् by (123) but to ह्य् by (73)

अजिह्यु by (108), the ई of ही taking its Guna before उस्.

(125) * In the case of the root हु 3 P. “ to sacrifice ” the Imperative second person singular termination is चि instead of हि

(a) हु * changes its vowel to व् when followed by a vowel weak termination, and not to उव् by (73)

हु 3 P. to sacrifice, to eat

Present

	S	D	P
1st Person	जुहोमि	जुहुव	जुहम
2nd „	जुहोषि	जुहुथ	जुहुथ
3rd „	जुहोति	जुहुत	जुहति

Imperative

1st Person	जुह्वानि	जुह्वाव	जुह्वाम
2nd „	जुहुधि	जुहतम्	जुहत
3rd „	जुहोतु	जुहताम्	जुहतु

Imperfect

1st Person	अजुहवम्	अजुहुव	अजुहम
2nd „	अजुहो	अजुहुतम्	अजुहत
3rd „	अजुहोतु	अजुहुताम्	अजुहवु

Potential

1st Person	जुहुयाम्	जुहुयाव	जुहुयाम
2nd „	जुहुया	जुहुयातम्	जुहुयात
3rd „	जुहुयात	जुहुयाताम्	जुहुयु

हु by (109) हुहु,—by (114) जुहु is the base

अजुहवु by (108) the उ of हु taking its Guna before उस्.

(126) † The root कृ 3 P “to go” changes its vowel in the reduplicative syllable to इ By (118) this इ is changed to इय् (इ being followed by कृ a dissimilar vowel) and the base becomes इय्

कृ (mostly used in the Veda) 3 P To go

Present

1st Person	इयमि	इय्व	इय्म
2nd „	इयषि	इय्थ	इय्थ
3rd „	इयति	इय्त	इयाति

* हुश्रुवो सावधातुके VI 4 87

† अतिपिपत्योश्च VII 4 77

Imperative.

	S.	D.	P
1st Person	इयराणि	इयराव	इयराम
2nd „	इयृहि	इयृतम्	इयृत
3rd „	इयतु	इयताम्	इयतु

Imperfect

	S.	D.	P
1st Person	ऐयरम्	ऐयव	ऐयम्
2nd „	ऐय.	ऐयृतम्	ऐयृत
3rd „	ऐय	ऐयताम्	ऐयरु

Potential.

	S.	D.	P
1st Person	इय्याम्	इय्याव	इय्याम
2nd „	इय्या	इय्यातम्	इय्यात
3rd „	इय्यात्	इय्याताम्	इय्यु

क् by (109) कक्,—by (115) अक्,—by (126) इक्,—by 118) इयृ is the base.

ऐयरम् by (14 a), इयति and इयतु by (14 b) and ऐयरु by (108).

सु 3 P. To go.

Present

	S.	D.	P
1st Person	ससमि	ससृव	ससृम
2nd „	ससमि	ससृथ	ससृथ
3rd „	ससति	ससृत	ससति

Imperative

	S.	D.	P
1st Person	ससराणि	ससराव	ससराम
2nd „	ससृहि	ससृताम्	ससृत
3rd „	ससतु	ससृताम्	ससृतु

Imperfect

	S.	D.	P
1st Person.	अससरम्	अससृव	अससृम
2nd „	असस	अससृतम्	अससृत
3rd „	असस.	अससृताम्	अससरुः

Potential

	S.	D.	P
1st Person	ससृयाम्	ससृयाव	ससृयाम
2nd „	ससृया	ससृयातम्	ससृयात
3rd „	ससृयात्	ससृयाताम्	ससृयु

सृ by (109) and सृष्टृ, = by (115) सृष्टृ is the base सृजति and ससृष्टृ by (14 b) and अससृष्टृ by (108)

(127) * The roots घृ 3 P. "to sprinkle, to shine," हृ 3 P "to take by force," पू or पृ 3 P "to fill," and भृ 3 U "to support or bear," change their vowel in the reduplicative syllable to इ

घृ 3 P to sprinkle or shine

Present

	S.	D.	P.
1st Person	जिघर्मि	जिघृष	जिघृम.
2nd "	जिघर्षि	जिघृथ	जिघृथ
3rd "	जिघर्ति	जिघृत.	जिघ्रति

Imperative

1st Person	जिघराणि	जिघराव	जिघराम
2nd "	जिघृहि	जिघृतम्	जिघृत
3rd "	जिघर्तु	जिघृताम्	जिघ्रतु

Imperfect.

1st Person	अजिघरम्	अजिघृष	अजिघृम
2nd "	अजिघः	अजिघृतम्	अजिघृत
3rd "	अजिघ	अजिघृताम्	अजिघरु.

Potential

1st Person	जिघृयाम्	जिघृयाव	जिघृयाम
2nd "	जिघृया.	जिघृयातम्	जिघृयात
3rd "	जिघृयात्	जिघृयाताम्	जिघृयु.

वृ by (109) घृष्टृ, by (115) घृष्टृ,—by (113) गृष्टृ,—by (114) अष्टृ, and by (127) जिघृ is the base.

हृ 3 P "to take by force"

Present

1st Person	जिहर्मि	जिहृव.	जिहृम.
2nd "	जिहर्षि	जिहृथ	जिहृथ
3rd "	जिहर्ति	जिहृत	जिह्रति

* बहुल छन्दसि VII. 4. 78 अतिपिपत्योश्च VII. 4. 77 भुजामिह VII. 4 76

Imperative

	S	D.	P.
1st Person	जिहराणि	जिहराव	जिहराम
2nd "	जिह्वहि	जिह्वतम्	जिह्वत
3rd "	जिह्वतु	जिह्वताम्	जिह्वतु

Imperfect

1st Person	अजिहरम्	अजिह्व	अजिह्वम
2nd "	अजिह्व	अजिह्वतम्	अजिह्वत
3rd "	अजिह्व	अजिह्वताम्	अजिह्वरु

Potential

1st Person	जिह्व्याम्	जिह्व्याव	जिह्व्याम
2nd "	जिह्व्या	जिह्व्यातम्	जिह्व्यात
3rd "	जिह्व्यात्	जिह्व्याताम्	जिह्व्युः

हृ by (109) हृह्, by (115) हृह्,—by (114) जहृ and by

(127) जिहृ is the base.

पृ 3 P To fill, to sustain, to bring or carry over, to deliver from

Present

1st Person	पिपर्मि	पिपृवः	पिपृम
2nd "	पिपृषि	पिपृथ	पिपृथ
3rd "	पिपृति	पिपृत	पिपृति

Imperative.

1st Person	पिपराणि	पिपराव	पिपराम
2nd "	पिपृहि	पिपृतम्	पिपृत
3rd "	पिपृतु	पिपृताम्	पिपृतु

Imperfect.

1st Person	अपिपरम्	अपिपृव	अपिपृम
2nd "	अपिप	अपिपृतम्	अपिपृत
3rd "	अपिपः	अपिपृताम्	अपिपृरुः

Potential.

1st Person	पिपृयाम्	पिपृयाव	पिपृयाम
2nd "	पिपृया	पिपृयातम्	पिपृयात
3rd "	पिपृयात्	पिपृयाताम्	पिपृयुः

पृ by (109) पृष्टृ,—by (115) पष्टृ, and by (127) पिष्टृ is the base

पृ 3 P. To fill, to gratify (as hopes), to blow (as couch or flute), to refresh, to rear

Present.

	S	D.	P.
1st Person	पिपमि	पिपुर्व	पिपुर्म
2nd „	पिपिषि	पिपुर्थ	पिपुर्थ
3rd „	पिपति	पिपुर्त	पिपुरति

Imperative

1st Person	पिपराणि	पिपराव	पिपराम
2nd „	पिपूहि	पिपूतम्	पिपूत
3rd „	पिपुर्तु	पिपूताम्	पिपुरतु

Imperfect

1st Person	अपिपरम्	अपिपूर्व	अपिपुर्म
2nd „	अपिप	अपिपूतम्	अपिपूत
3rd „	अपिप	अपिपूताम्	अपिपरु

Potential

1st Person	पिपूर्याम्	पिपूर्याव	पिपूर्यामि
2nd „	पिपूर्या	पिपूर्यातम्	पिपूर्याति
3rd „	पिपूर्यात्	पिपूर्याताम्	पिपूर्युः

पृ by (109) पृष्टृ,—by (115) पष्टृ, by (127) पिष्टृ=पिपर before the strong by (70) and पिपुर् and पिपुर् by (23a) before the consonantal and vowel weak terminations are the bases.

भृ 3 U to fill; to support, to pervade

Parasmaipada

	Present			Imperative.		
	S	D	P.	S	D	P
1st Person	बिभर्मि	बिभृव	बिभृम	बिभराणि	बिभराव	बिभराम
2nd „	बिभिषि	बिभृथ	बिभृथ	बिभृहि	बिभृतम्	बिभृत
3rd „	बिभति	बिभृत.	बिभ्रति	बिभर्तु	बिभृताम्	बिभ्रतु

Imperfect.

	S	D.	P
1st Person	अविभरम्	अविभृव	अविभृम
2nd „	अविभ	अविभृतम्	अविभृत
3rd „	अविभ	अविभृताम्	अविभरु

Potential.

1st Person	बिभृयाम्	बिभृयाव	बिभृयाम
2nd „	बिभृया	बिभृयातम्	बिभृयात
3rd „	बिभृयात्	बिभृयाताम्	बिभृयु

*Atmanepada.**Present.*

1st Person	बिभ्रे	बिभृवहे	बिभृमहे
2nd „	बिभृषे	बिभ्राथे	बिभृध्वे
3rd „	बिभृते	बिभ्राते	बिभ्रते

Imperative

1st Person	बिभ्रै	बिभरावहे	बिभरामहे
2nd „	बिभृष्व	बिभ्राथाम्	बिभृध्वम्
3rd „	बिभृताम्	बिभ्राताम्	बिभ्रताम्

Imperfect

1st Person	अविभ्रि	अविभृवहि	अविभृमहि
2nd „	अविभृथा	अविभ्राथाम्	अविभृध्वम्
3rd „	अविभृत	अविभ्राताम्	अविभ्रत

Potential.

1st Person	बिभ्रीय	बिभ्रीवहि	बिभ्रीमहि
2nd „	बिभ्रीथा	बिभ्रीयाथाम्	बिभ्रीध्वम्
3rd „	बिभ्रीत	बिभ्रीयाताम्	बिभ्रीरन्

भृ by (109) भृम्, —by (115) भम्, —by (113) भम्, by (127) बिभृ, बिभर before the strong, बिभृ before consonantal weak and बिभ्र before the vowel weak terminations are the bases अविभरु by (108).

(128) * In the third conjugation, the penultimate short vowel does not take its Guna substitute before a strong termination beginning with a vowel

* नाम्यस्तस्याचि षिति सार्वधातुके VII 3 87.

(129) * The vowel of the reduplicative syllable of निष्, विष् and निष् takes its Guna substitute before all personal terminations, चिष् follows the general rules of reduplication.

निष् 3 U To cleanse, to purify

Parasmaipada

Present

	S	D.	P
1st Person	नेनेज्मि	नेनेज्व	नेनेज्म.
2nd „	नेनेक्षि	नेनेक्थः	नेनेक्थ
3rd „	नेनेक्ति	नेनेक्त	नेनेजति

Imperative.

1st Person	नेनेजानि	नेनेजाव	नेनेजाम
2nd „	नेनेग्धि	नेनेक्तम्	नेनेक्त
3rd „	नेनेक्तु	नेनेक्ताम्	नेनेजतु

Imperfect

1st Person	अनेनेजम्	अनेनेज्व	अनेनेज्म
2nd „	अनेनेक्-ग्	अनेनेक्तम्	अनेनेक्त
3rd „	अनेनेक्-ग्	अनेनेक्ताम्	अनेनेज्नु

Potential

1st Person	नेनेज्याम्	नेनेज्याव	नेनेज्याम
2nd „	नेनेज्या-	नेनेज्यातम्	नेनेज्यात
3rd „	नेनेज्यात्	नेनेज्याताम्	नेनेज्यु

Atmanepada.

Present

1st Person	नेनेजे	नेनेज्वहे	नेनेज्महे
2nd „	नेनेक्षे	नेनेजाथे	नेनेग्ध्वे
3rd „	नेनेक्ते	नेनेजाते	नेनेजते

Imperative

1st Person	नेनेजै	नेनेजावहै	नेनेजामहै
2nd „	नेनेक्ष्व	नेनेजाथाम्	नेनेग्ध्वम्
3rd „	नेनेक्ताम्	नेनेजाताम्	नेनेजताम्

* णिजा त्रयाणा युण श्लो VII 4. 75

Imperfect

	S	D.	P
1st Person	अनेनिजि	अनेनिज्वाहि	अनेनिज्महि
2nd "	अनेनिक्था	अनेनिजाथाम्	अनेनिग्ध्वम्
3rd "	अनेनिक्त	अनेनिजाताम्	अनेनिजत

Potential

1st Person	नेनिजीय	नेनिजीवाहि	नेनिजीमहि
2nd "	नेनिजीथा	नेनिजीयाथाम्	नेनिजीध्वम्
3rd "	नेनिजीत	नेनिजीयाताम्	नेनिजीरम्

निज् by (109) निनिज्,—by (129) नेनिज्,—by (70) नेनेज्, is the base before the strong terminations, but by (128) नेनिज् is the base before आनि—आव—आम and ऐ—आवहै—आमहै though the terminations are strong

नेनेक्षि—नेनिक्षे and नेनिक्ष्व (85 and 83), नेनिज् is changed to नेनिक् or नेनिग् by (85)

विज् 3 U To separate, to divide, to distinguish.

*Parasmaipada**Present*

1st Person	वेवेज्मि	वेवेज्व	वेवेज्म.
2nd "	वेवेक्षि	वेवेक्थ	वेवेक्थ
3rd "	वेवेक्ति	वेवेक्त	वेवेजति

Imperative.

1st Person	वेविजानि	वेविजाव	वेविजाम
2nd "	वेविग्धि	वेविक्तम्	वेविक्त
3rd "	वेवेक्तु	वेविकताम्	वेविजतु

Imperfect.

1st Person	अवेविजम्	अवेविज्व	अवेविज्म
2nd "	अवेवेक्-ग्	अवेविक्तम्	अवेविक्त
3rd "	अवेवेक्-ग्	अवेविकताम्	अवेविजु

Potential.

1st Person	वेविज्याम्	वेविज्याव	वेविज्याम
2nd "	वेविज्या	वेविज्यातम्	वेविज्यात
3rd "	वेविज्यात्	वेविज्याताम्	वेविज्यु

*Atmanepada**Present.*

	S.	D	P
1st Person	वेविजे	वेविज्वहे	वेविज्महे
2nd "	वेविक्षे	वेविजाथे	वेविग्ध्वे
3rd "	वेविकते	वेविजाते	वेविजते

Imperative

1st Person	वेविजै	वेविजावहै	वेविजामहै
2nd "	वेविक्ष्व	वेविजाथाम्	वेविग्ध्वम्
3rd "	वेविक्ताम्	वेविजाताम्	वेविजताम्

Imperfect.

1st Person	अवेविजि	अवेविज्वहि	अवेविज्महि
2nd "	अवेविक्ष्वा	अवेविजाथाम्	अवेविग्ध्वम्
2rd "	अवेविक्त	अवेविजाताम्	अवेविजत

Potential

1st Person	वेविजीय	वेविजीवहि	वेविजीमहि
2nd "	वेविजीथा	वेविजीयाथाम्	वेविजीध्वम्
3rd "	वेविजीत	वेविजीयाताम्	वेविजीरन्

विज् by (109) विविज्,—by (129) वेविज्,—by (128) वेविज्
as the base before आनि-आव-आम and ऐ-आवहै-आमहै though the
terminations are strong

विष् 3 U To surround, to pervade, to embrace.

*Parasmaipada.**Present*

	S	D	P.
1st	वेविष्मि	वेविष्व	वेविष्म-
2nd	वेविक्षि	वेविष्ठ	वेविष्ठ
3rd	वेविष्टि	वेविष्ट	वविशति

Imperative.

	S.	D	P.
1st	वेविषाणि	वेविषाव	वेविषाम
2nd	वेविद्धि	वेविष्टम्	वेविष्ट
3rd	वेवेष्टु	वेविष्टाम्	वेविष्टु

Imperfect

	S	D	P.
1st Person	अवेविषम्	अवेविष्व	अवेविष्म
2nd "	अवेवेद्-इ	अवेविष्टम्	अवेविष्ट
3rd "	अवेवेद्-इ	अवेविष्टाम्	अवेविष्टुः

Potential

	S.	D.	P
1st Person	वेविष्याम्	वेविष्याव	वेविष्याम
2nd „	वेविष्या	वेविष्यातम्	वेविष्यात
3rd „	वेविष्यात्	वेविष्याताम्	वेविष्यु

*Atmanepada**Present*

1st Person	वेविषे	वेविष्वहे	वेविष्महे
2nd „	वेविक्षे	वेविषाथे	वेविङ्द्वे
3rd „	वेविष्टे	वेविषाते	वेविषते

Imperative

1st Person	वेविषे	वेविषावहे	वेविषामहे
2nd „	वेविक्ष्व	वेविषाथाम्	वेविङ्द्वम्
3rd „	वेविष्टाम्	वेविषाताम्	वेविषताम्

Imperfect

1st Person	अवेविषि	अवेविष्वहि	अवेविष्महि
2nd „	अवेविष्टाः	अवेविषाथाम्	अवेविङ्द्वम्
3rd „	अवेविष्ट	अवेविषाताम्	अवेविषत

Potential

1st Person	वेविषीय	वेविषीवहि	वेविषीमहि
2nd „	वेविषीथा	वेविषीयाथाम्	वेविषीध्वम्
3rd „	वेविषीत	वेविषीयाताम्	वेविषीरन्

वेवेक्षि—वेवेक्षे and वेवेक्ष्व by (80 and 83), वेविष्ट—वेविष्टः

&c by (81), वेविङ्द्वि—वेविङ्द्वे—वेविङ्द्वम्,—by (82 and 81)

धिष् 3 P To sound

Present.

1st Person	दिधिष्मि	दिधिष्य	दिधिष्म
2nd „	दिधिक्षि	दिधिष्ट	दिधिष्ट
3rd „	दिधिष्टि	दिधिष्ट	दिधिषति

Imperative.

1st Person	दिधिषाणि	दिधिषाव	दिधिषाम
2nd „	दिधिङ्क्षि	दिधिष्टम्	दिधिष्ट
3rd „	दिधिष्टु	दिधिष्टाम्	दिधिषतु

Imperfect

	S.	D	P.
1st Person	अविधिषम्	अदिधिष्व	अदिधिष्म
2nd „	अदिधेद्-इ	अदिधिष्टम्	अदिधिष्ट
3rd „	अदिधेद्-इ	अदिधिष्टाम्	अदिधिष्टु

Potential

1st Person	दिधिष्याम्	विधिष्याव	दिधिष्याम
2nd „	दिधिष्या	दिधिष्यातम्	दिधिष्यात
3rd „	दिधिष्यात्	दिधिष्याताम्	दिधिष्यु

धिधिष्—(by 109), दिधिष् by (113),—दि of दिधिष् does not take Guna like the vowel of the reduplicative syllable of निज्—विज्—and विष्

धन् 3 P. to bear fruit

Present

1st Person	दधन्मि	दधन्व	दधन्म
2nd „	दधसि	दधन्थ	दधन्थ
3rd „	दधन्ति	दधन्त	दधनति

Imperative

1st Person	दधनानि	दधनाव	दधनाम
2nd „	दधहि	दधन्तम्	दधन्त
3rd „	दधन्तु	दधन्ताम्	दधन्तु

Imperfect

1st Person	अदधनम्	अदधन्व	अदधन्म
2nd „	अदधन्	अदधन्तम्	अदधन्त
3rd „	अदधन्	अदधन्ताम्	अदधन्तु

Potential.

1st Person	दधन्याम्	दधन्याव	दधन्याम
2nd „	दधन्या	दधन्यातम्	दधन्यात
3rd „	दधन्यात्	दधन्याताम्	दधन्यु

दधंसि and दधहि by (92), अदधन् by (77), धन् by (109)
धधन्—by (113) दधन् is the base

(130) * जन् drops its final and lengthens its vowel : *e*. becomes जा before weak terminations beginning with any consonant except a nasal or semi-vowel. But this change is optional in the case of terminations of the Potential Mood before which the root takes reduplication optionally. Before vowel weak terminations, it drops its penultimate necessarily and the two consonants combine and form ज्ञ्.

जन् 3 P to be produced.

Present

	S	D	P
1st Person	जजान्मि	जजन्व	जजन्म
2nd „	जजंस्ति	जजाथ	जजाथ
3rd „	जजन्ति	जजात	जज्ञति

Imperative

1st Person	जजनानि	जजनाव	जजनाम
2nd „	जजाहि	जजातम्	जजात
3rd „	जजन्तु	जजाताम्	जज्ञतु

Imperfect.

1st Person	अजजनस्	अजजन्व	अजजन्म
2nd „	अजजन्	अजजातस्	अजजात
3rd „	अजजन्	अजजाताम्	अजज्ञु*

Potential.

1st Person	{ जजन्यास् जजायास्	जजन्याव जजायाव	जजन्याम जजायाम
2nd „	{ जजन्या* जजाया	जजन्यातस् जजायातस्	जजन्यात जजायात
3rd „	{ जजन्यात् जजायात्	जजन्याताम् जजायाताम्	जजन्यु जजायु

* जनसनखना सन्झलो VI 4. 42 ये विभाषा VI 4 43 गमहन-
जनखनधसा लोप द्वित्यनङि. VI 4 98

	S	D	P.
1st Person	{ जन्यास् जायास्	जन्याव जायाव	जन्याम जायाम
2nd „	{ जन्या जाया	जन्यातस् जायातस्	जन्यात जायात
3rd „	{ जन्यात् जायात्	जन्यातास् जायातास्	जन्यु- जायु

तु ३ P To make haste or run.

Present

1st Person	तुतोमि	तुतुर्व	तुतुर्मः
2nd „	तुतोषि	तुतुर्थ	तुतुर्थ
3rd „	तुतोति	तुतुर्त	तुतुरति

Imperative

1st Person	तुतुराणि	तुतुराव	तुतुराम
2nd „	तुतुर्हि	तुतुर्तम्	तुतुर्त
3rd „	तुतोतु	तुतुर्ताम्	तुतुरतु

Imperfect.

1st Person	अतुतुरम्	अतुतुर्व	अतुतुर्म
2nd „	अतुतो	अतुतुर्तम्	अतुतुर्त
3rd „	अतुतो	अतुतुर्ताम्	अतुतोरु

Potential

1st Person	तुतुर्याम्	तुतुर्याव	तुतुर्याम
2nd „	तुतुर्या	तुतुर्यातम्	तुतुर्यात
3rd „	तुतुर्यात्	तुतुर्याताम्	तुतुर्यु

The उ of तु is lengthened before consonantal weak terminations by the last aphorism of (23 a) and is gunated before strong ones except before vowel strong terminations by (70 and 128)

(131)* The roots घस् and भस् lose their penultimate when followed by consonantal weak terminations

* वसिष्ठोहलि च VI. 4 100.

भस् 3 P. To shine or revile.

Present

	S	D	P
1st Person	बभस्मि	बभस्व	बभस्म
2nd „	बभस्सि	बब्ध	बब्ध
3rd „	बभस्ति	बब्ध	बभ्सति

Imperative

1st Person	बभसानि	बभसाव	बभसाम
2nd „	बब्धि	बब्धम्	बब्ध
3rd „	बभस्तु	बब्धाम्	बभस्तु

Imperfect

1st Person	अबभसम्	अबभस्व	अबभस्म
2nd „	अबभ	अबब्धम्	अबब्ध
3rd „	अबभ	अबब्धाम्	अबभ्तु

Potential

1st Person	बभस्याम्	बभस्याव	बभस्याम
2nd „	बभस्या	बभस्यातम्	बभस्यात
3rd „	बभस्यात्	बभस्याताम्	बभस्तु

भस् by (109) भभस् —by (113) बभस् is the base बभस्+व = बभस्+व by this = बभस्+व by (87) = बभस्व

बभस्+थ = बभस्+थ by this rule, = बभस्+थ by (100), = बभ्+थ by (96), = बब+थ by (82), बब्ध

(132) Roots belonging to the 1st and 3rd conjugations

घञ्	{ 1 P to sound 3 P to bear fruit
भस्	{ 1 P to eat 3 P to shine or revile
भृ	{ 1 U to fall, to support, 3 U to fear, to possess,

to wear, to experience (joy or sorrow), to confer, to remember, to hire, to bring, to transport

हृ	{ 3 P to take by force 1 U to take away, to rob
	to cure, to captivate, to obtain, to possess, to surpass, to marry, to divide, to cast, to accept, to offer

1 P { to go or move,
3 P { to approach,
to assail, to slip away from,
to blow (as wind), to flow.

(a) The following roots belong to the conjugations shown below —

गा	1 A	{	to go, to come to any state to praise or sing.
	2 A		
	3 P		
मा	2 P	{	to measure, &c
	3 A		
	4 P		
दा	1 P	{	to give or grant
	2 P		to cut.
	4 P		to bind
	3 U		to give, to offer, to yield, to present, to pay, to deliver over, to give in marriage, to return, to sacrifice or surrender
	3 P		to be produced to born, to grow or spring up.
जन्	1 A	{	to happen, to be possible, to be destined for anything
	3 P		
तुर	3 P	{	to hurry or hasten, to run,
	6 U		to overcome, to go or injure.

(133) दा 3 U to give, &c

आदा in the sense of "taking or accepting" is Atmanepadī,
but in the sense of "opening" it is Parasmaipadī,

(134)

Roots		Present tense 3rd Person.			
धञ्	{	1 P	धनति	धनत	धनन्ति
	{	3 P	दधन्ति	दधन्त	दधन्ति
भस्	{	1 P	भसति	भसत	भसन्ति
	{	3 P	बभस्ति	बब्ध	बप्सति
भृ	{	1 U	भरति	भरत	भरन्ति
	{		भग्ते	भरेते	भरन्ते
	{	3 U	बिभर्ति	बिभृत	बिभ्रति
	{		बिभृते	बिभ्राते	बिभ्रते
हृ	{	1 U	हरति	हरत	हरन्ति
	{		हग्ते	हरेते	हरन्ते
	{	3 P	जिहर्ति	जिहृत	जिह्रति
	{				
सृ	{	1 P	सरति	सरत	सरन्ति
	{		धावति	धावत	धावन्ति
	{	3 P.	ससति	ससृत	सस्रति

3rd Person, Present Tense

मा	{	2 P	माति	मात	मान्ति
		3 P	मिमीति	मिमाते	मिमन्ते
		4 A	मीयते	मीयेते	मीयन्ते
दा	{	1 P	यच्छति	यच्छत	यच्छन्ति
		2 P	दानि	दात	दान्ति
		4 P	दायति	दायत	दायन्ति
		3 U	ददाति	दत्त	ददति
			दत्ते	ददाते	ददते
जन्	{	3 P	जजन्ति	जजात	जज्ञति
		4 A	जायते	जायेते	जायन्ते
तुर	{	3 P	तुतोर्ति	तुतूर्त	तुतुरति
		6 V	तुरति	तुरत	तुरन्ति
			तुरते	तुरेते	तुरन्ते

CHAPTER VII

Fifth conjugation or स्वादि class

(135)* The characteristic of the Fifth conjugation —Roots of the Fifth or स्वादि class take नु in the Conjugational Tenses before the terminations are applied

(136)† In the case of the roots of the 5th conjugation ending in a vowel (a) the उ of नु is dropped optionally before the terminations of the first person beginning with व् and झ्, (b) it is changed to व् before a vowel weak termination, and (c) हि the Parasmaipada termination of the 2nd person singular of the Imperative is dropped

(137) ‡ When the root ends in the consonant, the of उ of नु is changed to उव् before a vowel weak termination.

* स्वादिभ्यश्चु III 1 73

† (a) लोपश्चास्यान्यतस्या म्बो VI 4. 107

(b) ह्रश्चो सार्वधातुके VI 4 87

(c) उतश्च प्रत्ययादसयोगपर्यात् VI 4 107

‡ अविभुधातुभुवाभोरियडुवडौ VI 4. 77

(138)

Paradigms

चि 5 U to collect, to gain, to heap up, to cover.

*Parasmaipada**Present*

	S.	D	P
1st Person	चिनोमि	{ चिनुव चिन्व	चिनुम चिन्म
2nd „	चिनोषि	चिनुथ	चिनुथ
3rd „	चिनोति	चिनुत	चिन्वन्ति

Imperative.

1st Person	चिनवानि	चिनवाम	चिनवाम
2nd „	चिनु	चिनुतम्	चिनुत
3rd „	चिनोतु	चिनुताम्	चिन्वन्तु

Imperfect

1st Person	अचिनवम्	{ अचिनुव अचिन्व	अचिनुम अचिन्म
2nd „	अचिनो	अचिनुतम्	अचिनुत
3rd „	अचिनोत्	अचिनुताम्	अचिन्वन्

Potential

1st Person	चिनुयास्	चिनुयाव	चिनुयाम
2nd „	चिनुया	चिनुयातम्	चिनुयात
3rd „	चिनुयात्	चिनुयाताम्	चिनुयु

*Atmanepada**Present*

	S.	D.	P
1st Person	चिन्वे	{ चिनुवहे चिन्वहे	चिनुमहे चिन्महे
2nd „	चिनुषे	चिन्वाथे	चिनुध्वे
3rd „	चिनुते	चिन्वाते	चिन्वते

Imperative

1st Person	चिनवै	चिनवावहै	चिनवामहै
2nd „	चिनुष्व	चिन्वाथाम्	चिनुध्वम्
3rd „	चिनुताम्	चिन्वाताम्	चिन्वताम्

Imperfect

	S.	D.	P.
1st Person	अचिन्वि	{ अचिनुवहि अचिन्वहि	अचिनुमहि अचिन्महि
2nd „	अचिनुथा	अचिन्वाथाम्	अचिनुध्वम्
3rd „	अचिनुत	अचिन्वाताम्	अचिन्वत

Potential

1st Person	चिन्वीय	चिन्वीवहि	चिन्वीमहि
2nd „	चिन्वीथा	चिन्वीयाथाम्	चिन्वीध्वम्
3rd „	चिन्वीत	चिन्वीयाताम्	चिन्वीरन्

चि+नु=चिनु is the base, but by (70) it becomes चिनो before the strong and चिन् by (136 b) before the vowel weak terminations.

By (136 a) there are two forms चिनुव, चिन्व, &c and by (136 c) चिनु is the Parasmaipada 2nd person singular of the Imperative mood

(a) The following roots are to be similarly conjugated

सि 5 U. To bind, to ensnare

शि „ To whet, to excite, to be attentive, to be sharp

मि „ Rarely used in the classical literature
To throw or scatter, to build, to measure, to establish, to observe

(Vedic) To fix in the earth

हि 5. P To send forth, to shoot, to discharge, to excite or urge, to promote, to gratify; to go or proceed.

क्षि „ To destroy or diminish, to kill, to spend (as time)

ति 5 P. To hurt

चिरि „ { (used only in the Veda) To kill, injure
जिरि „ { or hurt

धु or धृ ऽ U To shake, to blow away, to kindle, to treat roughly, to free oneself from, to resist

Parasmaipada

Present

		S	D	P.
1st	Person	धुनोमि	{ धुनुव धुन्व	धुनुम धुन्म
2nd	,,	धुनोषि	धुनुथ	धुनुथ
3rd	,,	धुनोति	धुनुत	धुन्वन्ति

Imperative.

1st	Person	धुनवानि	धुनवाव	धुनवाम
2nd	,,	धुनु	धुनुतम्	धुनुत
3rd	,,	धुनोतु	धुनुताम्	धुन्वन्तु

Imperfect.

1st	Person	अधुनवम्	{ अधुनुव अधुन्व	अधुनुम अधुन्म
2nd	,,	अधुनो	अधुनुतम्	अधुनुत
3rd	,,	अधुनोत्	अधुनुताम्	अधुन्वन्

Potential.

1st	Person	धुनुयाम्	धुनुयाव	धुनुयाम
2nd	,,	धुनुया	धुनुयातम्	धुनुयात
3rd	,,	धुनुयान्	धुनुयाताम्	धुनुयु

Atmanepada.

Present.

1st	Person	धुन्वे	{ धुनुवहे धुन्वहे	धुनुमहे धुन्महे
2nd	,,	धुनुषे	धुन्वाथे	धुनुध्वे
3rd	,,	धुनुते	धुन्वाते	धुन्वते

Imperative.

1st	Person	धुनवै	धुनवावहै	धुनवामहै
2nd	,,	धुनुष्व	धुन्वाथाम्	धुनुध्वम्
3rd	,,	धुनुताम्	धुन्वाताम्	धुन्वताम्

Imperfect

	S	D	P
1st Person	अधुन्वि	{ अधुनुवहि अधुन्वहि	अधुनुमहि अधुन्महि
2nd "	अधुनुथा	अधुन्वाथाम्	अधुनुध्वम्
3rd "	अधुनुत	अधुन्वाताम्	अधुन्वत

Potential

1st Person	धुन्वीय	धुन्वीवहि	धुन्वीमहि
2nd "	धुन्वीथा	धुन्वीयाथाम्	धुन्वीध्वम्
3rd "	धुन्वीत	धुन्वीयाताम्	धुन्वीरन्

धु+नु=धुनु is the base, but by (70) it becomes धुनो before the strong and धुन् by (136 b) before the vowel weak terminations. By (136 a) there are two forms धुनुव, धुन्व, &c and by (136 c) धुनु is the Parasmaipada 2nd person singular of the Imperative mood.

(b) The following roots are to be similarly conjugated

सु 5 U To extract juice, to perform a Soma sacrifice, to bathe, to churn

दु 5 P To torment, to burn.

धू same as धु

स्तु 5 U To spread, to scatter, to cover, to kill

*Parasmaipada.**Present*

	S	D	P.
1st Person	स्तृणोमि	{ स्तृणुव स्तृण्व	स्तृणुम स्तृणम
2nd "	स्तृणोषि	स्तृणुथ	स्तृणुथ
3rd "	स्तृणोति	स्तृणुत	स्तृण्वन्ति

Imperative

1st Person	स्तृण्वानि	स्तृणवाव	स्तृणवाम
2nd "	स्तृणु	स्तृणुतम्	स्तृणुत
3rd "	स्तृणोतु	स्तृणुताम्	स्तृण्वन्तु

Imperfect.

	S	D.	P.
1st Person	अस्तृणवम्	{ अस्तृण्व अस्तृण्व	अस्तृणुम अस्तृणम
2nd "	अस्तृणो	अस्तृणुतम्	अस्तृणुत
3rd "	अस्तृणोत्	अस्तृणुताम्	अस्तृण्वन्

Potential.

1st Person	स्तृणयाम्	स्तृणयाव	स्तृणयाम
2nd "	स्तृणया	स्तृणयातम्	स्तृणयात
3rd "	स्तृणयात्	स्तृणयाताम्	स्तृणयु

*Atmanepada**Present*

1st Person	स्तृण्वे	{ स्तृण्वहे स्तृण्वहे	स्तृणुमहे स्तृणमहे
2nd "	स्तृण्वे	स्तृण्वथे	स्तृणुध्वे
3rd "	स्तृणुते	स्तृण्वाने	स्तृण्वते

Imperative

1st Person	स्तृण्वै	स्तृणवावहे	स्तृणवामहे
2nd "	स्तृणुष्व	स्तृण्वथायाम्	स्तृणुध्वम्
3rd "	स्तृणुताम्	स्तृणवाताम्	स्तृण्वताम्

Imperfect

1st Person	अस्तृण्वि	{ अस्तृण्वहि अस्तृण्वहि	अस्तृणुमहि अस्तृणमहि
2nd "	अस्तृणुथा	अस्तृणवाथाम्	अस्तृणुध्वम्
3rd "	अस्तृणुत	अस्तृणवाताम्	अस्तृण्वत

Potential

1st Person	स्तृणवीय	स्तृणवीवहि	स्तृणवीमहि
2nd "	स्तृणवीथा.	स्तृणवीयाथाम्	स्तृणवीध्वम्
3rd "	स्तृणवीत	स्तृणवीयाताम्	स्तृणवीरन्

(c) Roots to be similarly conjugated

क् 5 U To hurt, injure or kill

वृ ॥ To choose, to choose in marriage or woo

पृ 5 P. To please, to be pleased or delighted.

सृट् „ To deliver or extricate from, to gratify, to grant,
to protect, to live.

सृष्ट् „ To please, to protect, to live

हृट् „ To hurt or kill

शक् 5 to be able, to bear or endure to be powerful.

Present

	S.	D	P.
1st Person	शक्नोमि	शक्नुव	शक्नुम
2nd „	शक्नोषि	शक्नुथ	शक्नुथ
3rd „	शक्नोति	शक्नुत	शक्नुवन्ति

Imperative

1st Person	शक्नवानि	शक्नवाव	शक्नवाम
2nd „	शक्नुहि	शक्नुतम्	शक्नुत
3rd „	शक्नोतु	शक्नुताम्	शक्नुवन्तु

Imperfect

1st Person	अशक्नवम्	अशक्नुव	अशक्नुम
2nd „	अशक्नो	अशक्नुतम्	अशक्नुत
3rd „	अशक्नोत्	अशक्नुताम्	अशक्नुवन्

Potential

1st Person	शक्नुयाम्	शक्नुयाव	शक्नुयाम
2nd „	शक्नुया	शक्नुयातम्	शक्नुयात
3rd „	शक्नुयात्	शक्नुयाताम्	शक्नुयु

शक् + नु = शक्नु is the base, by (70) it becomes शक्नो before the strong and शक्नुव् by (137) before the vowel weak terminations

(d) Roots to be similarly conjugated

आप् 5 P To obtain, to reach, to pervade, to undergo

राध् 5 P To propitiate or please, to accomplish or achieve,
to prepare, to injure or kill

साध् „ To accomplish, to finish; to conquer

तिक् . To go or attack, to wound, to seek, to injure or
kill, to challenge This root is also written
as तिग् or तिघ् .

सच् ५ P. To hurt, injure, or kill, to accept, to support or bear

धृष् „ To be bold or proud, to dare or venture

दम् }
or } „ To hurt, injure or kill, to deceive or cheat, to go.
दम् }

ऋष् „ To flourish, to increase, to satisfy, to accomplish.

तृप् „ To please to be pleased or satisfied

अह् }
or } „ To pervade
अह् }

दृष् „ To hurt, injure or kill, to go or lead, to protect.

दाह् „ To hurt injure or kill

अह् ५ A To pervade, to get or obtain, to heap,

(Vedic) To master or be able

Pres nt

	S	D	P
1st Person	अह्नुवे	अह्नुवहे	अह्नुमहे
2nd „	अह्नुपे	अह्नुवाथे	अह्नुध्वे
3rd „	अह्नुते	अह्नुवाते	अह्नुवते

Imperative

1st Person	अहनवै	अहनवावहै	अहनवामहै
2nd „	अह्नुष्व	अह्नुवाथाम्	अह्नुध्वम्
3rd „	अह्नुताम्	अह्नुवाताम्	अह्नुवताम्

Imperfect

1st Person	आह्नुवि	आह्नुवहि	आह्नुमहि
2nd „	आह्नुथा	आह्नुवाथाम्	आह्नुध्वम्
3rd „	आह्नुत	आह्नुवाताम्	आह्नुवत

Potential

1st Person	अह्नुवीय	अह्नुवीवहि	अह्नुवीमहि
2nd „	अह्नुवीथा	अह्नुवीयाथाम्	अह्नुवीध्वम्
3rd „	अह्नुवीत	अह्नुवीयाताम्	अह्नुवीरन्

Before vowel weak terminations अह्नु becomes अह्नुव् by (137).

(e) स्विष् (5 A To ascend, to attack, to ooze) is to be similarly conjugated

(139). Roots belonging to the 1st, 5th and 10th conjugations.

अह् or अंह् $\left. \begin{array}{l} 1 \text{ A} \\ 10 \text{ U} \end{array} \right\}$ To go or approach, to set out,

अह् $\left. \begin{array}{l} 1 \text{ P} \\ 5 \text{ P} \end{array} \right\}$ To compose, to celebrate, to prepare
To pervade.

अह् is also a defective verb preserved only in five forms
(आत्य, आहथु, आह, आहतु and आहु) To say, speak, or mention,
(see page 77 d)

चि $\left. \begin{array}{l} 1 \text{ A} \\ 10 \text{ U} \\ 5 \text{ U} \end{array} \right\}$ To detest, to revenge
To fear, to honour, to observe
To collect or gather

दम् or दंम् $\left. \begin{array}{l} 1 \text{ P} \\ 5 \end{array} \right\}$ To injure, to deceive, to go

10 U To impel, to kill

10 A To collect or arrange

दाश् $\left. \begin{array}{l} 1 \text{ U} \\ 10 \text{ U} \end{array} \right\}$ To give or grant, to offer an oblation

5 P To hurt or kill

धृ $\left. \begin{array}{l} 1 \text{ P} \\ 10 \text{ U} \end{array} \right\}$ To offend or hurt, to defy, to violate or outrage
(as a woman)

5 P To be bold or proud

(a) Those that belong to the 4th and 5th conjugations

शक् $\left. \begin{array}{l} 5 \text{ P} \\ 4 \text{ U} \end{array} \right\}$ To be able, to bear or endure, to be powerful

to be able, to give, to aid, to know (mostly
Vedic in these senses)

रक्ष $\left. \begin{array}{l} 5 \text{ P} \\ 4 \text{ P} \end{array} \right\}$ To kill; to go, to protect

(Vedic) To go or flow, to reach or attain, to go
away.

राश् $\left. \begin{array}{l} 5 \text{ P} \\ 4 \text{ P} \end{array} \right\}$ To accomplish, to finish

To be favourable, to be accomplished, to propitiate,
to prosper, to be ready, to kill

साध् 5 P To accomplish, to conquer.

4 P To be accomplished

(b) Those belonging to the 1st and 5th conjugations

स्मृ 1 P. To remember

5 P To please to protect to live

तिक् }
 तिग् } 5 P To go, &c तिक् 1 A. To go or move
 तिच् }

श्रु 1 P To go or move

5 P. To hear or listen, to learn or study.

(c) The following roots belong optionally to the conjugations shown below —

उ 1 U To go or move 1 P, 2 P To possess supremacy.

5 U To extract juice

दु 1 P To go or move 4 A. To be afflicted or pained.

5 P To torment, &c,

उ 1 P To go or move, to rise

3 P (mostly used in the Veda)

5 P To injure, hurt or kill, to attack

हृ 5 P To hurt or kill 6 A. to respect to apply, to desire.

धृ 1 P To sprinkle 10 U To wet or moisten

3 P }
 5 U } To sprinkle, to shine

तृप् 1 P }
 10 U } To kindle or light up To please or gladden

10 A. To be satisfied.

4 P }
 5 P. } To become satisfied or pleased

6 P } To please or gratify

(140) श्रु (शृ 5 P To hear)

संश्रु P. when transitively used

संश्रु A when used intransitively

(141) Roots Third person Present Tense.

अह्	{	1 A	अहते	अहेते	अहन्ते
		10 U	अंहयति अंहयते	अहयत अंहयते	अंहयन्ति अंहयन्ते
अह्	{	1 U	अहति	अहत	अहन्ति
			अहते	अहेते	अहन्ते
		10 U	अहयति अहयते	अहयत अहयते	अहयन्ति अहयन्ते
		5 P	अह्नाति	अह्नुत	अह्नुवन्ति
		defective	आह	आहत्	आह
चि	{	1 A	चयते	चयेते	चयन्ते
		10 U	चाययति चाययते	चाययत चाययेते	चाययन्ति चाययन्ते
		5 U	चिनोति चिनुते	चिनुत चिन्वाते	चिन्वन्ति चिन्वते
दभ् or दभ्	{	1 P	दभति दंभति	दभत दभत	दभन्ति दंभति
		5 P	दभ्नाति	दभ्नुत	दभ्नुवन्ति
		10 U	दभयति दभयते	दभयत दभयेते	दभयन्ति दभयन्ते
दाश्	{	1 U	दाशति दाशते	दाशत दाशते	दाशन्ति दाशन्ते
		10 U	दाशयति दाशयते	दाशयतः दाशयते	दाशयन्ति दाशयन्ते
		5 P	दाश्नाति	दाश्नुत	दाश्नुवन्ति
धृष्	{	1 P	धर्षति	धर्षत	धर्षन्ति
		10 U	धर्षयति धर्षयते	धर्षयत धर्षयेते	धर्षयन्ति धर्षयन्ते
		5 P	धृष्णाति	धृष्णुत	धृष्णुवन्ति
शक्	{	5 P	शक्नोति	शक्नुत	शक्नुवन्ति
		4 U	शक्यति शक्यते	शक्यत शक्यते	शक्यन्ति शक्यन्ते
दध्	{	5 P	दध्नाति	दध्नुत	दध्नुवन्ति
		4 P	दध्यति	दध्यत	दध्यन्ति
राध्	{	5 P	राध्नाति	राध्नुत	राध्नुवन्ति
		4 P.	राध्यति	राध्यत	राध्यन्ति

Roots		3rd Person Present Tense		
साध्	{ 5 P 4 P	साध्नोति साध्यति	साध्नुत साध्यतः	साध्नुवन्ति साध्यन्ति
स्मृ	{ 1 P 5 P	स्मरति स्मृणोति	स्मरत स्मृणुत	स्मरन्ति स्मृण्वन्ति
तिक्	{ 1 A 5 P	तेकते तिक्कोति	तेकते तिक्कुत.	तेकन्ते तिक्कुवन्ति
श्रु	{ 1 P. 5 P	श्रवति शृणोति	श्रवत शृणुत	श्रवन्ति शृण्वन्ति
सु	{ 1 P. 2 P 5 U.	सवति सौति सुनोति सुनुते	सवत सुत सुनुत सुन्वाते	सवन्ति सुवन्ति सुन्वन्ति सुन्वते
दृ	{ 1 P 5 P 4 A	दवति दुनोति द्वयते	दवत दुनुत द्वयते	दवन्ति दुन्वन्ति द्वयन्त
क्व	{ 1 P 3 P 5 P	क्वच्छति इयाति क्वणोति	क्वच्छत इयूत क्वणुत	क्वच्छन्ति इयति क्वण्वन्ति
दृ	{ 5 P 6 A	दृणोति द्वियते	दृणुत द्वियते	दृण्वन्ति द्वियन्ते
धृ	{ 1 P- 10 U 3 P 5 U	धरति धारयति धारयते जिघ्रति धृणोति धृणुते	धरत धारयत धारयते जिघ्रत धृणुत धृण्वाते	धरन्ति धारयन्ति धारयन्ते जिघ्रति धृण्वन्ति धृण्वते
तृप्	{ 1 P 10 U 4 P 5 P 6 P	तर्पति तर्पयति तर्पयते तृप्यति तृप्नाति तृपति	तर्पत तर्पयत तर्पयते तृप्यत तृप्नुत तृपत	तर्पन्ति तर्पयन्ति तर्पयन्ते तृप्यन्ति तृप्नुवन्ति तृपन्ति

CHAPTER VIII

Seventh Conjugation or रुधादि Class

(142) * Roots of the seventh or रुधादि class form their base by inserting न between the radical vowel and the final consonant

(143) † The अ of this न is dropped before weak terminations. न् is then changed to the nasal of that class to which the following letter belongs

(144) ‡ The radical nasal of a root is dropped in this conjugation

(145) रिच् 7 U To empty or evacuate to separate or divide, to deprive of to give up.

*Parasmaipada.**Present.*

	S.	D.	P
1st Person	रिणचिभ	रिञ्च्व	रिञ्चम
2nd "	रिणक्षि	रिङ्क्षथ	रिङ्क्षथ
3rd "	रिणक्ति	रिङ्क्ते	रिञ्चन्ति

Imperative.

1st Person	रिणचानि	रिणचाव	रिणचाम
2nd "	रिङ्गिथ	रिङ्क्षम्	रिङ्क्ष
3rd ,	रिणक्तु	रिङ्क्षाम्	रिञ्चन्तु

Imperfect.

1st Person	अरिणचम्	अरिञ्च्व	अरिञ्चम
2nd "	अरिणक्-ग्	अरिङ्क्षम्	अरिक्त
3rd "	अरिणक्-ग्	अरिङ्क्षाम्	अरिञ्चन्

Potential

1st Person	रिञ्च्याम्	रिञ्च्याव	रिञ्च्याम
2nd "	रिञ्च्या	रिञ्च्यातम्	रिञ्च्यात
3rd ,	रिञ्च्यात्	रिञ्च्याताम्	रिञ्च्यु

* रुधादिभ्यश्च III-1 78

† क्षमाग्लाप VI 4-111

‡ क्षान्तलोप VI-4-23

*Atmanepada**Present*

	S	D	P
1st Person	रिञ्चे	रिञ्चवहे	रिञ्चमहे
2nd ,	रिङ्क्षे	रिञ्चाथे	रिङ्गध्वे
3rd ,	रिङ्के	रिञ्चाते	रिञ्चते

Imperative

1st Person	रिणचै	रिणचावहे	रिणचामहे
2nd ,	रिङ्क्ष्व	रिञ्चाथास्	रिङ्गध्वस्
3rd ,	रिङ्काम्	रिञ्चाताम्	रिञ्चताम्

Imperfect

1st Person	अरिञ्चि	अरिञ्चवहि	अरिञ्चमहि
2nd ,	अरिङ्क्था	अरिञ्चाथास्	अरिङ्गध्वस्
3rd ,	अरिङ्क	अरिञ्चाताम्	अरिञ्चत

Potential.

1st Person	रिञ्चीय	रिञ्चीवहि	रिञ्चीमहि
2nd ,	रिञ्चीथा	रिञ्चीयाथास्	रिञ्चीध्वस्
3rd ,	रिञ्चीत	रिञ्चीयाताम्	रिञ्चीरन्

रिच् + मि = रिणच् + मि by (142) = रिणचि रिच् + सि = रिणच् + सि by (113) = रिणक् + सि by (84), = रिणक् + पि by (83) = रिणक्षि
अरिणक्-ग् by (77 and 74) रिङ्गि and रिङ्कस् by (143) and 84

(a) The following roots are to be similarly conjugated.

तञ्च् 7 P To contract or shrink

पृच् 7 P To bring into contact with, to join,
to mix, to touch, to satisfy, to satiate to augment
(Vedic) to give bountifully

वृच् 7 P To choose

विच् 7 U To separate, to distinguish, to deprive of

(146) अञ्ज् 7 P To anoint, to make clear,
to show, to go, To shine, to honour, to decorate,

Present

1st Person	अनाजिम्	अञ्ज्व	अञ्जम्
2nd ,	अनाक्षि	अङ्क्थ	अङ्क्थ
3rd ,	अनाक्ति	अङ्क	अञ्जान्ति

Imperative

	S.	D	P
1st Person	अनजानि	अनजाव	अनजाम
2nd	„ अङ्गिधि	अङ्कम्	अङ्कम्
3rd	„ अनक्तु	अङ्काम्	अञ्जन्तु

Imperfect

1st Person	आनजम्	आञ्ज्व	आञ्जम्
2nd	„ आनक्-ग्	आङ्कम्	आङ्कम्
3rd	„ आनक्-ग्	आङ्काम्	आञ्जन्

Potential

1st Person	अञ्ज्याम्	अञ्ज्याव	अञ्ज्याम्
2nd	„ अञ्ज्या	अञ्ज्यातम्	अञ्ज्यात
3rd	„ अञ्ज्यात्	अञ्ज्याताम्	अञ्ज्युः

युञ् 7 U. To join, to yoke, to furnish, to use or employ, to apply, to appoint, to direct, to prepare, to give, to adhere, to insert, to think upon

*Parasmaipada**Present*

	S	D	P
1st Person	युनज्मि	युञ्ज्व	युञ्जम्
2nd	„ युनक्षि	युङ्क्थ	युङ्क्थ
3rd	„ युनक्ति	युङ्क्	युञ्जन्ति

Imperative

1st Person	युनजानि	युनजाव	युनजाम
2nd	„ युङ्गिधि	युङ्कम्	युङ्कम्
3rd	„ युनक्तु	युङ्काम्	युञ्जन्तु

Imperfect.

1st Person	अयुनजम्	अयुञ्ज्व	अयुञ्जम्
2nd	„ अयुनक्-ग्	अयुङ्कम्	अयुङ्कम्
3rd	„ अयुनक्-ग्	अयुङ्काम्	अयुञ्जन्

Potential.

1st Person	युञ्ज्याम्	युञ्ज्याव	युञ्ज्याम्
2nd	„ युञ्ज्याः	युञ्ज्यातम्	युञ्ज्यात
3rd	„ युञ्ज्यात्	युञ्ज्याताम्	युञ्ज्युः

*Atmanepada**Present*

	S.	D	P
1st Person	युञ्जे	युञ्ज्वहे	युञ्जमहे
2nd "	युङ्क्षे	युञ्जाते	युङ्ग्ध्वे
3rd "	युक्ते	युञ्जाते	युञ्जते

Imperative

1st Person	युनजै	युनजावहे	युनजामहे
2nd "	युङ्क्ष्व	युञ्जाताम्	युङ्ग्ध्वम्
3rd "	युङ्क्ताम्	युञ्जाताम्	युञ्जताम्

Imperfect.

1st Person	अयुञ्जि	अयुञ्ज्वहि	अयुञ्जमहि
2nd "	अयुङ्क्था	अयुञ्जाताम्	अयुङ्ग्ध्वम्
3rd "	अयुङ्क्ते	अयुञ्जाताम्	अयुञ्जत

Potential.

1st Person	युञ्जीय	युञ्जीवहि	युञ्जीमहि
2nd "	युञ्जीथा	युञ्जीयाताम्	युञ्जीध्वम्
3rd "	युञ्जीत	युञ्जीयाताम्	युञ्जीरन्

(a) Roots to be similarly conjugated

भञ्ज् 7 P To break, to devastate, to frustrate, to arrest or check, to defeat.

भुज् 7 A To eat, to enjoy, to rule, (P) to protect, to endure, to pass time.

विज् 7 P. To shake, to tremble with fear, to be afraid, to be afflicted

वृज् 7 P To avoid, to choose, to atone for, to efface, to purify, to remove, to give; to hurt, injure, or kill.

(147) कृत् 7 P To spin, to surround, to attire

Present.

	S	D	P
1st Person	कृणाक्षि	कृन्द्	कृन्म
2nd "	कृणस्ति	कृन्थ	कृन्थ
3rd "	कृणन्ति	कृन्त	कृन्न्ति

Imperative.

	S	D	P
1st Person	कृण्वानि	कृण्वाव	कृण्वाम
2nd ,	कृन्धि	कृन्तम्	कृन्त
3rd ,	कृणतु	कृन्ताम्	कृन्दन्तु

Imperfect.

1st Person	अकृण्वद्	अकृन्द्	अकृन्व
2nd ,	अकृणत्-द्	अकृन्तम्	अकृन्त
3rd ,	अकृणत्-द्	अकृन्ताम्	अकृन्दन्

Potential

1st Person	कृन्वाम्	कृन्वाव	कृन्वाम
2nd ,	कृन्था	कृन्थातम्	कृन्थात
3rd ,	कृन्थात्	कृन्थाताम्	कृन्थुः

कृत् + मि = कृणत् + मि by (142 and 18) = कृणद् + मि by the following rule.

(148) A consonant except a nasal, followed by a soft consonant or the initial vowel of a word, takes the third consonant of its class as its substitute

कृन्द् by (143 and the last portion of 18) न् being followed by a letter of the Dental class is not changed to ण्.

कृन्दन्ति—कृण्वानि, &c by (148)

अकृणत्-द् by (77 and 74)

(149) उन्द् 7 P To wet or moisten, to bathe, to flow.

Present.

	S.	D.	P
1st Person	उनञ्चि	उन्द्	उन्व
2nd ,	उनत्ति	उन्थ	उन्थ
3rd ,	उनत्ति	उन्तः	उन्दन्ति

Imperative.

1st Person	उनद्वानि	उनदाव	उनद्वाम
2nd ,	उन्धि	उन्तम्	उन्त
3rd ,	उनतु	उन्ताम्	उन्दन्तु

Imperfect

	S.	D.	P.
1st Person	औनदस्	औन्द्	औन्द्
2nd "	औन-औनत्-द्	औन्तस्	औन्त
3rd "	औनत्-द्	औन्तास्	औन्दन्

Potential

1st Person	उन्यास्	उन्याव	उन्याम
2nd "	उन्या	उन्यातस्	उन्यात
3rd "	उन्यात्	उन्यातास्	उन्यु

औनदस्, &c by (14 a) औन by (89),

उनत्ति by (87); औनत्-द् by (77) and (74)

भिद् 7 U to break, to dig, to displace, to violate to remove.
to interrupt, to change; to expand; to scatter

*Parasmaipada.**Present.*

	S	D	P
1st Person	मिनद्मि	मिन्द	मिन्म
2nd "	मिनत्ति	मिन्थ	मिन्थ
3rd "	मिनत्ति	मिन्त.	मिन्दन्ति

Imperative

1st Person	मिनदानि	मिनदाव	मिनदाम
2nd "	मिन्धि	मिन्तस्	मिन्त
3rd "	मिनतु	मिन्तास्	मिन्दन्तु

Imperfect

1st Person	अमिनदस्	अमिन्द	अमिन्म
2nd "	अमिन अभिनत्-द्	अमिन्तस्	अमिन्त
3rd "	अभिनत्-द्		

Potential.

1st Person	मिन्यास्	मिन्याव	मिन्याम
2nd "	मिन्या	मिन्यातस्	मिन्यात
3rd "	मिन्यात्	मिन्यातास्	मिन्युः

मिनत्ति by (87); अमिनः by (89), अभिनत्-द् by (77 and 74).

*Atmanepada**Present*

	S	D	P.
1st Person	भिन्दे	भिन्दहे	भिन्महे
2nd „	भिन्ते	भिन्दाथे	भिन्दे
3rd „	भिन्ते	भिन्दाते	भिन्दते

Imperative

1st Person	भिन्दै	भिन्दावहै	भिन्दामहै
2nd „	भिन्स्व	भिन्दाथास्	भिन्ध्वस्
3rd „	भिन्तास्	भिन्दातास्	भिन्दातास्

Imperfect.

1st Person	अभिन्दि	अभिन्दहि	अभिन्महि
2nd „	अभिन्त्याः	अभिन्दाथास्	अभिन्ध्वस्
3rd „	अभिन्त	अभिन्दातास्	अभिन्दत

Potential

1st Person	भिन्दीय	भिन्दीवहि	भिन्दीमहि
2nd „	भिन्दीथा	भिन्दीयाथास्	भिन्दीध्वस्
3rd „	भिन्दीत	भिन्दीयातास्	भिन्दीरन्

(a) Roots to be similarly conjugated.

छुद् 7 U To pond, to trample upon, to strike against, to crush; to move or be agitated

खिद् 7 A To suffer pain, to be afflicted, to feel tired, to be exhausted

छिद् 7 U To cut, to lop off, to hew, to mow, to tear; to pierce; to break; to rend, to split; to divide, to disturb, to destroy, to deprive of

वृद् 7 P To play, to shine, to vomit

वृद् 7 U To cleave, to split, to destroy, to kill; to set free; to disregard

विद् 7 A To know or understand, to regard; to meet with, to reflect, to examine.

(150) * A consonant except a nasal, a semi-vowel or ह, preceded by any consonant and followed by a homogeneous one (viz a consonant belonging to the same class and requiring an equal effort to pronounce it) is optionally dropped.

(151) इन्ध् 7 A To kindle, to light, to set on fire

Present

	S	D	P.
1st Person	इन्धे	इन्धवहे	इन्धमहे
2nd "	इन्त्से	इन्धाथे	इन्द्धे-इन्ध्वे
3rd "	इन्द्धे-इन्धे	इन्धाते	इन्धते

Imperative

1st Person	इनधै	इनधावहे	इनधामहे
2nd "	इन्त्स्व	इन्धाथास्व	इन्द्धस्व-इन्ध्वस्व
3rd "	इन्द्धाम्-इन्धाम्	इन्धाताम्	इन्धताम्

Imperfect

1st Person	ऐन्धि	ऐन्ध्वहि	ऐन्धमहि
2nd "	ऐन्द्धा-ऐन्धा	ऐन्धाथास्व	ऐन्द्धस्व-ऐन्ध्वस्व
3rd "	ऐन्द्ध-ऐन्ध	ऐन्धाताम्	ऐन्धत

Potential.

1st Person	इन्धीय	इन्धीवहि	इन्धीमहि
2nd "	इन्धीथा	इन्धीयाथास्व	इन्धीध्वस्व
3rd "	इन्धीत	इन्धीयाताम्	इन्धीरन्

इन्त्से by (87), इन्ध्वे or इन्द्धे by (150), ध् being followed by इ and preceded by न् is optionally dropped. In the third person singular the termination ते is homogeneous to ध् and hence two forms

इनधै by (142)

रुध् 7 U To obstruct, to preserve, to close, to confine, to besiege, to obscure, to oppress

रुध् 7 U.

*Parasmaipada**Present*

	S	D	P
1st Person	रुणधिम	रुन्ध्व	रुन्धम
2nd "	रुणत्सि	रुन्ध्व-रुन्ध	रुन्ध्व-रुन्ध
3rd "	रुणद्धि-रुणधि	रुन्ध्व-रुन्ध	रुन्धन्ति

Imperative.

1st Person	रुणधानि	रुणधाव	रुणधाम
2nd "	रुन्धि-रुन्धि	रुन्ध्व-रुन्ध्व	रुन्ध्व-रुन्ध
3rd "	रुणध्व-रुणधु	रुन्ध्व-रुन्ध्व	रुन्धन्तु

Imperfect

1st Person	अरुणधम्	अरुन्ध्व	अरुन्धम
2nd "	अरुणत् व्	अरुन्ध्वम् } अरुन्धम् }	अरुन्ध्व } अरुन्ध }
3rd "	अरुणत्-इ	अरुन्ध्वाम् } अरुन्धाम् }	अरुन्धन्

Potential.

1st Person	रुन्ध्याम्	रुन्ध्याव	रुन्ध्याम
2nd "	रुन्ध्या	रुन्ध्यातम्	रुन्ध्यात
3rd "	रुन्ध्यात्	रुन्ध्याताम्	रुन्ध्यु

*Atmanepada.**Present.*

	S	D	P
1st Person	रुन्धे	रुन्ध्वहे	रुन्धमहे
2nd "	रुन्त्से	रुन्धाथे	रुन्ध्वे-रुन्ध्वे
3rd "	रुन्ध्वे-रुन्धे	रुन्धाते	रुन्धते

Imperative

1st Person	रुणधै	रुणधावहे	रुणधामहे
2nd "	रुन्त्स्व	रुन्धाथाम्	रुन्ध्वम् रुन्ध्वम्
3rd "	रुन्ध्वाम् रुन्ध्याम्	रुन्धाताम्	रुन्धताम्

Imperfect

	S	D	P
1st Person	अरुन्धि	अरुन्ध्वहि	अरुन्धमहि
2nd	अरुन्धा	अरुन्धाथाम्	अरुन्ध्वम्
3rd	अरुन्ध-अरुन्ध	अरुन्धाताम्	अरुन्ध्वत्

Potential

1st Person	रुन्धीय	रुन्धीवहि	रुन्धीमहि
2nd	रुन्धीथा	रुन्धीयाथाम्	रुन्धीध्वम्
3rd	रुन्धीत	रुन्धीयाताम्	रुन्धीरन्

रुध् + थ or ति = रुन्ध् + थ or रुणध् + ति = रुन्ध् + ध or रुणध् + धि by (100) = रुन्ध् + ध or रुणध् + धि by (82) = रुन्ध्. or रुणद्धि. or optionally रुन्ध or रुणधि by (150)

(152) पिष् 7 P To pound, to grind, to pulverize, to crush, to hurt, to injure or kill.

Present

	S.	D.	P
1st Person	पिन्भि	पिष्व	पिष्म
2nd	पिन्क्षि	पिष्ट	पिष्ट
3rd	पिन्ष्टि	पिष्ट	पिषन्ति

Imperative

1st Person	पिन्षाणि	पिन्षाव	पिन्षाम्
2nd	पिण्डु	पिष्टम्	पिष्ट
3rd	पिन्ष्टु	पिष्टाम्	पिषन्तु

Imperfect

1st Person	अपिन्षम्	अपिष्व	अपिष्म
2nd	अपिन्ध्-इ	अपिष्टम्	अपिष्ट
3rd	अपिन्ध्-इ	अपिष्टाम्	अपिषन्

Potential.

1st Person	पिष्याम्	पिष्याव	पिष्याम
2nd	पिष्याः	पिष्याताम्	पिष्यात
3rd	पिष्यात्	पिष्याताम्	पिष्युः

पिब् + व = पिब्व by (143 & 92), पिनाक्षि by (142, 80 and 83)

पिब् and पिनाक्षि by (81), पिनाक्षि by (142 and 18).

पिब् + धि = पिब्व् + धि by (143) = पिब्व् + धि by (82)
= पिब्व् + धि by (81) = पिब्व्.

अपिब्व्-इ (77 and 74)

(a) शिब्व् (P to leave a remainder, to distinguish or discriminate,) is to be similarly conjugated

(153) हिस्व 7 P To hurt, injure or kill, to afflict or torment.

Present

	S.	D	P
1st Person	हिनस्मि	हिस्व	हिस्म
2nd "	हिनस्ति	हिस्थ	हिस्थ
3rd "	हिनस्ति	हिस्त	हिसन्ति

Imperative

1st Person	हिनसानि	हिनसाव	हिनसाम
2nd "	हिन्धि	हिंस्तम्	हिंस्त
3rd "	हिनस्तु	हिस्ताम्	हिसन्तु

Imperfect.

1st Person	अहिनसम्	अहिस्व	अहिस्म
2nd "	अहिन	अहिंस्तम्	अहिंस्त
3rd "	अहिनत्-इ		
	अहिनत्-इ	अहिंस्ताम्	अहिसन्

Potential

1st Person	हिस्याम्	हिंस्याव	हिंस्याम
2nd "	हिस्या.	हिंस्यातम्	हिंस्यात
3rd "	हिस्यात्	हिंस्याताम्	हिंस्यु

हिस्व + व = हिस्व by (141, 143, and 92), हिन्धि by (96)
अहिन—अहिनत्-इ by (97)

(154) * In the case of the root तृह्, इ is added to न when it is followed by the consonantal strong terminations

The base of तृह् therefore is तृणेह् before consonantal strong terminations, तृणह् before vowel strong and तृंह् before weak terminations

तृह् 7 P. to hurt, injure or kill

Present.

		S.	D.	P
1st	Person	तृणेक्षि	तृह्व-	तृह्वः
2nd	,,	तृणेक्ष	तृण्ड	तृण्ड
3rd	,,	तृणेदि	तृण्ड	तृहन्ति

Imperative.

1st	Person	तृणहानि	तृणहाव	तृणहाम
2nd	,,	तृण्ड	तृण्डम्	तृण्ड
3rd	,,	तृण्डु	तृण्डाम्	तृहन्तु

Imperfect.

1st	Person	अतृणहम्	अतृह्व	अतृह्व
2nd	,,	अतृणेद् ड	अतृण्डम्	अतृण्ड
3rd	,,	अतृणेद् ड्	अतृण्डाम्	अतृहन्

Potential.

1st	Person	तृह्याम्	तृह्याव	तृह्याम्
2nd	,,	तृह्या	तृह्यातम्	तृह्यात
3rd	,,	तृह्यात्	तृह्याताम्	तृह्युः

तृह् + सि = तृणेह् + सि by (154) = तृणेह् + सि by (99), तृणेह् + सि by 80 = तृणेक्षि by (83.)

तृह् + ति = तृणेह् + ति by (154) = तृणेह् + ति by (99) = तृणेह् + धि by (100) = तृणेह् + दि by (81) = तृणेदि by (101)

तृह् + धि = तृह्व + धि by (143) = तृह्व + धि by (99) = तृण्ड् + धि by (143) = तृण्ड् + दि (81) = तृण्डि by (101)

(155) Roots belonging to the 1st, 7th and 10th conjugations

कृ	1 P 10 U	}	To kindle.	7 P To play, &c.
गिष	1 P 10 U	}	To go or move	7 P To pound, &c.
रिच्	1 P 10 P	}	To divide, separate To leave, to join or mix.	7 U To empty, &c.
शिष	1 P 10 U	}	To hurt, injure or kill To leave a remainder	7 P To distinguish, &c

हिंस्र 1 P }
7 P } To hurt, injure or kill
10 U }

(1) Those that belong to 1st & 7th conjugations.

भिद् 1 P } To break, &c तञ्-तज् 1 P To go 7 P contract.
7 U }

वृद् 1 P } To cleave, &c रुद् 1 P To grow or germinate
7 U } To obstruct, &c

(b) Those belonging to the 1st, 2nd, 7th & 10th conjugations

वृच् 1 P } To touch, 2 A To touch
10 U } To oppose. 7 P To bring into contact

वृज् 1 P } To avoid, to abandon, to exclude, to cut to
10 U } pieces, to deprive of

2 A To avoid 7 P To avoid, to choose, &c.

(c) Roots belonging to the 6th and 7th conjugations.

कृत् 6 P To cut, to destroy 7 P To spin, &c

भुज् 6 P To bend or curve 7 U To eat, &c.

(d) The following roots belong optionally to the conjugations shown below —

विच् 3 }
7 } U To separate, &c

भज् 7 P To break, &c 10 U To brighten, to shine, to speak

खिद् 6 P afflict 4 7 A To suffer pain, &c.

6 P }
7 P } To hurt,
10 U } To injure or kill

विज् 3 U. To separate, &c 6 A. 7 U To shake or tremble

युज् 1 P To join 4 A To concentrate the mind
10 U. To join, to censure 7 U To unite, &c

विद् 2 P. To know, &c. 4 A To be, to happen.
6 U To get or obtain 7 A To know, &c
10 A To tell or declare, to feel or experience, to dwell

Roots			Third Person Present Tense,		
छृद्	1 P	छर्दति	छर्दत	छर्दन्ति	
	7 P	छृणान्ति	छृन्त	छृन्दन्ति	
	10 U	छर्दयति	छर्दयत	छर्दयन्ति	
		छर्दयते	छर्दयेते	छर्दयन्ते	
पिष्	1 P	पेषति	पेषत	पेषन्ति	
	7 P	पिनाष्टि	पिष्ट	पिषन्ति	
	10 U	पेषयति	पेषयत	पेषयन्ति	
		पेषयते	पेषयेते	पेषयन्ते	
रिच्	1 P	रेचति	रेचत	रेचन्ति	
	7 U	रिणक्ति	रिङ्क्ते	रिश्चन्ति	
		रिङ्क्ते	रिश्चाते	रिश्चते	
	10 P	रेचयति	रेचयत	रेचयन्ति	
शिष्	1 P	शेषति	शेषत	शेषन्ति	
	7 P	शिनष्टि	शिष्ट	शिषन्ति	
	10 U	शेषयति	शेषयत	शेषयन्ति	
		शेषयते	शेषयेते	शेषयन्ते	
हिस्	1 P	हिसति	हिसत	हिसन्ति	
	7 P	हिनस्ति	हिस्त	हिसन्ति	
	10 U	हिसयति	हिसयत	हिसयन्ति	
		हिसयते	हिसयेते	हिसयन्ते	
भिद्	1 P	भिदति	भिदत	भिदन्ति	
	7 U	भिनक्ति	भिन्त	भिन्दन्ति	
		भिन्ते	भिन्दाते	भिन्दते	
तंच्	1 P	तंचति	तंचत	तंचन्ति	
	7 P	तनक्ति	तङ्क्ते	तश्चन्ति	
तृद्	1 P	तर्दति	तर्दत	तर्दन्ति	
	7 U	तृणान्ति	तृन्त	तृन्दन्ति	
		तृन्ते	तृन्दाते	तृन्दते	
रुध	1 P	रोधति	रोधत	रोधन्ति	

Forms

Third Person Present Tense

रुध् 7 U	रुणाद्धि } रुणाधि }	रुन्द्ध } रुन्ध }	रुन्धन्ति
	रुन्द्धे } रुन्धे }	रुन्धाते	रुन्धते
पृच् 1 P	पर्चति	पर्चत	पर्चन्ति
2 A	पृक्ते	पृचाते	पृचते
7 P	पृणाक्ति	पृङ्क्ते	पृथ्वन्ति
10 U	पर्चयति पर्चयते	पर्चयत पर्चयेते	पर्चयन्ति पर्चयन्ते
वृज् 1 P	वर्जति	वर्जत	वर्जन्ति
2 A	वृक्ते	वृजाते	वृजते
7 P	वृणाक्ति	वृङ्क्ते	वृञ्जन्ति
10 U	वर्जयति वर्जयते	वर्जयत वर्जयेते	वर्जयन्ति वर्जयन्ते
ऊत् 6 P	ऊतति	ऊतत	ऊतन्ति
7 P	ऊणन्ति	ऊन्त	ऊहन्ति
भुज् 6 P	भुजति	भुजत	भुजन्ति
7 P	भुनक्ति भुङ्क्ते	भुङ्क्त भुञ्जाते	भुञ्जन्ति भुञ्जते
विच् 3 U	वेवेक्ति वेवेक्ते	वेवेक्तिः वेवेजाते	वेविजति वेविजते
7 U	विनक्ति विङ्क्ते	विङ्क्त विश्वाते	विश्चन्ति विश्चते
भञ्ज् 7 P	भनक्ति	भङ्क्त	भञ्जन्ति
10 U	भञ्जयति भञ्जयते	भञ्जयत भञ्जयेते	भञ्जयन्ति भञ्जयन्ते
खिद् 4 A	खिद्यते	खिद्येते	खिद्यन्ते
6 P	खिदति	खिदत	खिदन्ति
7 A	खिन्दते	खिन्दाते	खिन्दते
तृह् 6 P	तृहति	तृहत	तृहन्ति

Roots	Third Person Present Tense		
तृह् 7 P	तृणेहि	तृणह	तृहन्ति
10 U	तर्हयति	तर्हयत	तर्हयन्ति
	तर्हयते	तर्हयेते	तर्हयन्ते
युज् 1 P	योजति	योजत	योजन्ति
4 A	युज्यते	युज्येते	युज्यन्ते
7 U	युनक्ति	युङ्क्ते	युञ्जन्ति
	युङ्क्ते	युञ्जाते	युञ्जते
10 U	योजयति	योजयत	योजयन्ति
	योजयते	योजयेते	योजयन्ते
विद् 2 P	{ वेत्ति	विच	विदन्ति
	{ वेद	विदतु	विदु
4 A	विद्यते	विद्येते	विद्यन्ते
6 U	विंदति	विंदत	विंदन्ति
	विंदते	विंदेते	विंदन्ते
7 A	विन्दते	विन्दते	विन्दते
10 A	वेदयते	वेदयेते	वेदयन्ते

(157) The following roots change their proper Pada in the senses noted below —

भुज्* is Parasmaipadi in the sense of “protecting” only

युज् † with प्र, उप or any preposition beginning or ending with a vowel is Atmanepadi, except with reference to sacrificial vessels

CHAPTER IX.

Eighth Conjugation or तनादि Class

(158) ‡ Roots of the Eighth conjugation beginning with तन् and the roots कृ take उ before the terminations in the conjugational tenses

* भुजोऽनवने ॥ 1 3 66

† प्रोषाम्या युजेरयज्ञपात्रेषु ॥. 1 3 64, स्वराद्यन्तोपसर्गादिति वक्तव्यम्
Vartika.

‡ ततादिक्क्यउ ॥ III, I 79.

(159) * Vīkarana कृ is dropped optionally before the terminations of the first person beginning with स् and त् and necessarily † before स्-च् and च्-‡ of the Potential in the case of the root कृ "to do"

(160) § कृ to do 8th conj. U. becomes कुरु before the weak terminations.

(161) ** हि the second person singular Parasmaipada termination is dropped in the 8th conjugation

(162) तन् 8 U To stretch, to spread, to perform, to compose, to bend, to weave, to last, to emboss,

Parasmaipada.

Present.

	S.	D	P.
1st Person	तनोमि	तनुष तन्व }	तनुम तन्म }
2nd „	तनोषि	तनुथ	तनुथ
3rd „	तनोति	तनुतः	तन्वन्ति

Imperative

1st Person	तनवानि	तनवाव	तनवाम
2nd „	तनु	तनुतस्	तनुत
3rd „	तनोतु	तनुताम्	तन्वन्तु

Imperfect.

1st Person	अतनवम्	अतनुव अतन्व }	अतनुम अतन्म }
2nd „	अतनो	अतनुतस्	अतनुत
3rd „	अतनोत्	अतनुताम्	अतन्वन्

* लोपश्चास्यान्यतरस्या म्बो ॥ VI 4 107.

† नित्य करोति ॥ VI 4 108.

‡ ये च ॥ VI 4 109

§ अतउत्सार्वधातुके ॥ VI. 4 110

** कुरुवो सार्वधातुके ॥ VI 4 87

Potential.

	S.	D.	P.
1st Person	तनुयास्	तनुयाव	तनुयाम्
2nd „	तनुया	तनुयातस्	तनुयात
3rd „	तनुयात्	तनुयाताम्	तनुयुः

*Atmanepada.**Present.*

1st Person	तन्वे	तनुवहे } तन्वहे }	तनुमहे } तन्महे }
2nd „	तनुषे	तन्वाथे	तनुध्वे
3rd „	तनुते	तन्वाते	तन्वते

Imperative.

1st Person	तनवै	तनवावहै	तनवामहै
2nd „	तनुष्व	तन्वाथास्	तनुध्वस्
3rd „	तनुताम्	तन्वाताम्	तन्वताम्

Imperfect.

1st Person	अतन्वि	अतनुवहि } अतन्वहि }	अतनुमहि } अतन्महि }
2nd „	अतनुथा	अतन्वाथास्	अतनुध्वस्
3rd „	अतनुत	अतन्वाताम्	अतन्वत

Potential.

1st Person	तन्वीय	तन्वीवहि	तन्वीमहि
2nd „	तन्वीथा	तन्वीयाथास्	तन्वीध्वस्
3rd „	तन्वीत	तन्वीयाताम्	तन्वीरन्

(a) The following roots are to be similarly conjugated:

गृष् 8 U=To go.

क्षृष् or क्षिष् 8 U To hurt, injure or kill.

वृष् 8 P—To shine or burn.

वृष् 8 U=To graze.

मन् 8 A=To think, to consider, to honour, to know or understand, to consent to, to intend, to devise, to appear.

वन् 8 U=To beg or ask, to conquer, to possess. Vedic—to like or love, to wish, to prepare, to hurt

सन् 8 U To love or like, to honour, to obtain, to bestow,

(163) कृ 8 U To do, to manufacture, to build, to produce, to compose to perform, to obey, to place, to appoint

Parasmaipada

Present

	S	D	P
1st Person	करोमि	कुर्वे	कुर्म
2nd „	करोषि	कुरुथ	कुरुथ
3rd „	करोति	कुरुत	कुर्वन्ति

Imperative

1st Person	करवाणि	करवाव	करवाम
2nd „	कुरु	कुरुतम्	कुरुत
3rd „	करोतु	*कुरुताम्	कुर्वन्तु

Imperfect

1st Person	अकरवम्	अकुर्व	अकुर्म
2nd „	अकरो	अकुरुतम्	अकुरुत
3rd „	अकरोत्	अकुरुताम्	अकुर्वन्

Potential

1st Person	कुर्याम्	कुर्याव	कुर्याम
2nd „	कुर्या	कुर्यातम्	कुर्यात
3rd „	कुर्यात्	कुर्याताम्	कुर्युः

Atmanepada.

Present.

1st Person	कुर्वे	कुर्वहे	कुर्महे
2nd „	कुरुषे	कुर्वथि	कुरुध्वे
3rd „	कुरुते	कुर्वति	कुर्वते

Imperative

1st Person	करवै	करवावहै	करवामहै
2nd „	कुरुष्व	कुर्वथास्व	कुरुध्वस्व
3rd „	कुरुताम्	कुर्वताम्	कुर्वताम्

Imperfect.

1st Person	अकुर्वि	अकुर्वहि	अकुर्महि
2nd „	अकुरुथा	अकुर्वाथाम्	अकुरुध्वम्
3rd „	अकुरुत	अकुर्वाताम्	अकुर्वत

Potential.

1st Person	कुर्वीय	कुर्वीवहि	कुर्वीमहि
2nd „	कुर्वीथा	कुर्वीयाथाम्	कुर्वीध्वम्
3rd „	कुर्वीत	कुर्वीयाताम्	कुर्वीरन्

करोमि—कराषि by (158 and 70), कुर्व —कुर्म —कुर्याम् by (159 and 160,) कुरु by (161)

(164) The following roots belong to the conjugations shown below —

घृष्	1	A=To seize
	8	P=To shine, to burn,
सन्	1	P } To love &c
	8	U }
कृ	5	U=To hurt, injure or kill
	8	U=To do &c
तन्	1	P } To confide, to help, to pain, to be harmless,
	10	U } to sound
	8	U —To stretch, &c.
वन्	1	P } To favour, to hurt, to sound, to confide in
	10	U }
	8	U=To beg, &c.
मन्	1	P } To be proud, to worship
	10	A }
	4	A } =To think, &c
	8	A }

(165) Roots 3rd Person Present Tense.

घृष्	1	A	घृणते	घृणते	घृणन्ते
	8	P.	घृणोति	घृणत	घृणवन्ति

Roots	3rd Person	Present	Tense
सन् 1 P	सनति	सनत	सनन्ति
8 U	सनोति	सनुत	सन्वन्ति
	सनुते	सन्वाते	सन्वते
कृ 5 U.	कृणोति	कृणुत	कृण्वन्ति
	कृणुते	कृण्वाते	कृण्वते
8 U	करोति	कुरुत	कुर्वन्ति
	कुरुते	कुर्वते	कुर्वते
तन् 1 P	तनति	तनत	तनन्ति
8 U	तनोति	तनुत	तन्वन्ति
	तनुते	तन्वाते	तन्वते
10 U	तानयति	तानयत	तानयन्ति
	तानयते	तानयेते	तानयन्ते

1 P }
 वन् 8 U } The same as above (व् being substituted for त्)
 10 U }

मन् 1 P	मनति	मनत	मनन्ति
4 A	मन्यते	मन्येते	मन्यन्ते
8 A	मनुते	मन्वाते	मन्वते
10 A	मानयते	मानयेते	मानयन्ते

(166) The root कृ “to do” by itself and उपकृ in the sense of “doing good to” are used in both the Padas ⁴ पराकृ, ⁴ अनुकृ and विकृ in the sense of “affecting” only are always Parasmaipadi. कृ with the following prepositions and in the following senses is always

† Atmanepadi

‡ अधिकृ “to bear, forgive or overpower.”

§ विकृ “to utter sounds” or intransitively used.

* अनुपराभ्या कृञ् (परस्मैपद्) 1 3 79.

† गधनाबलेपणसेवनसाहसिक्यप्रातियत्नप्रकथनोपयोगेषु कृञ् ॥ 1. 3. 32.

‡ अथे प्रहसने 1 3 33.

§ वे शब्दकर्मण 1 3 34 अरुमकाच्च 1 3. 5.

उत्कृ ' to do an injury to '

उदाकृ " to overcome, blame or censure."

उपकृ " to serve "

प्रकृ " to outrage, to reside, to apply or use "

उपस्कृ " to prepare or cook."

CHAPTER X

Ninth Conjugation or क्रयादि Class.

(167) * ना is added on to roots of the Ninth or क्रयादि class in the conjugational tenses before the terminations are applied

(168) † ई is substituted for आ of ना viz ना becomes नी before consonantal weak terminations

(169) ‡ ना drops its आ before vowel weak terminations

(170) § The penultimate ऋ of a root, ending in a consonant and not marked with a mute इ is dropped before the strong and weak terminations

Roots of the Ninth conjugation are not distinguished by a mute इ and hence the penultimate nasal is invariably dropped

(171) §§ गू and the 21 roots, that follow it, shorten their final vowel in the conjugational tenses, while व्री-व्री and क्षि do it optionally.

* क्रयादिभ्य आ ॥ III 1 81

† ई हल्यघो ॥ III 4 113

‡ श्राम्यास्तयोरान VI 4 112.

§ अनदिता हल उपधाया कृति ॥ VI 4. 24.

इत्येतदित्सङ्गक येषा नास्तिषाहलन्तानामङ्गानामुपधायानस्यलोप
स्वात्किङितिचिप्रत्ययेपरे ॥

§§ ज्वादिनाह्रस्व ॥ VII 3 80

(172) * हि the Imperative 2nd person singular *Parasmaipada* termination is replaced by आन before which the vikarana नी is omitted, in the case of roots of the 9th conjugation ending in a consonant

(173) क्री 9 U To buy, to barter, to win

Parasmaipada.

Present

	S	D	P
1st Person	क्रीणामि	क्रीणीव	क्रीणीम
2nd "	क्रीणासि	क्रीणीथ	क्रीणीथ
3rd "	क्रीणाति	क्रीणीत	क्रीणन्ति

Imperative.

1st Person	क्रीणानि	क्रीणाव	क्रीणाम
2nd "	क्रीणीहि	क्रीणीतम्	क्रीणीत
3rd "	क्रीणातु	क्रीणीताम्	क्रीणन्तु

Imperfect

1st Person	अक्रीणाम्	अक्रीणीव	अक्रीणीम
2nd "	अक्रीणा	अक्रीणीतम्	अक्रीणीत
3rd "	अक्रीणात्	अक्रीणीताम्	अक्रीणन्

Potential

1st Person	क्रीणीयाम्	क्रीणीयाव	क्रीणीयाम
2nd "	क्रीणीया	क्रीणीयातम्	क्रीणीयात
3rd "	क्रीणीयात्	क्रीणीयाताम्	क्रीणीयु

Atmanepada.

Present

1st Person	क्रीणे	क्रीणीवहे	क्रीणीमहे
2nd "	क्रीणीषे	क्रीणाथे	क्रीणीध्वे
3rd "	क्रीणीति	क्रीणाते	क्रीणते

* हलश्च शानञ्चौ ॥ IJI. 1 83.

Imperative.

		S.	D	P.
1st	Person	क्रीणे	क्रीणावहे	क्रीणामहे
2nd	,,	क्रीणीष्व	क्रीणाथास्	क्रीणीध्वस्
3rd	,,	क्रीणीताम्	क्रीणाताम्	क्रीणताम्

Imperfect

1st	Person	अक्रीणि	अक्रीणीवहि	अक्रीणीमहि
2nd	,,	अक्रीणीथा	अक्रीणाथास्	अक्रीणीध्वस्
3rd	,,	अक्रीणीत	अक्रीणाताम्	अक्रीणत

Potential.

1st	Person	क्रीणीय	क्रीणीवहि	क्रीणीमहि
2nd	,,	क्रीणीथा	क्रीणीयाथास्	क्रीणीध्वस्
3rd	,,	क्रीणीत	क्रीणीयाताम्	क्रीणीरन्

(a) Roots to be similarly conjugated

प्री १ U=To please or be pleased, to show kindness to, to be cheerful.

ग्री १ P=To go or move

भी १ P=To fear

मी १ U=To hurt, to lessen, to alter, to transgress, to disappear, to stray

री १ U=To go or move, to hurt, to howl.

ली १ P=To adhere, to melt.

ह्री १ P=To go or move, to support, to choose.

त्री १ P=To choose

भी १ U=To cook.

सि १ U=To fasten or ensnare

क्षि १ P=To destroy, to diminish, to kill, to spend time.

यु १ U=To fasten, to worship; to acquire.

सु १ U=To jump, to raise, to cover, to approach

वृ १ U=To choose a boon, to choose in marriage; to solicit; to conceal, to surround, to restrain, to oppose, to love; to adore.

(173 B) व्री १ P To choose.

Present

	S	D	P.
1st Person	{ व्रीणामि त्रिणामि	व्रीणीव त्रिणीव	व्रीणीम त्रिणीम
2nd "	{ व्रीणासि त्रिणासि	व्रीणीथ त्रिणीथ	व्रीणीथ त्रिणीथ
3rd "	{ व्रीणाति त्रिणाति	व्रीणीत. त्रिणीत.	व्रीणान्ति त्रिणान्ति

Imperative.

1st Person	{ व्रीणानि त्रिणानि	व्रीणाव त्रिणाव	व्रीणाम त्रिणाम
2nd "	{ व्रीणीहि त्रिणीहि	व्रीणीतम् त्रिणीतम्	व्रीणीत त्रिणीत
3rd "	{ व्रीणातु त्रिणातु	व्रीणीताम् त्रिणीताम्	व्रीणन्तु त्रिणन्तु

Imperfect.

1st Person	{ अव्रीणाम् अत्रिणाम्	अव्रीणीव अत्रिणीव	अव्रीणीम अत्रिणीम
2nd "	{ अव्रीणा अत्रिणा	अव्रीणीतम् अत्रिणीतम्	अव्रीणीत अत्रिणीत
3rd "	{ अव्रीणात् अत्रिणात्	अव्रीणीताम् अत्रिणीताम्	अव्रीणन् अत्रिणन्

Potential.

1st Person	{ व्रीणीयाम् त्रिणीयाम्	व्रीणीयाव त्रिणीयाव	व्रीणीयाम त्रिणीयाम
2nd	{ व्रीणीया त्रिणीया	व्रीणीयातम् त्रिणीयातम्	व्रीणीयात त्रिणीयात
3rd	{ व्रीणीयात् त्रिणीयात्	व्रीणीयाताम् त्रिणीयाताम्	व्रीणीयु त्रिणीयु

व्री and त्रि are to be similarly conjugated

(174) वृ १ U. To purify, to winnow; to expiate, to discriminate, to devise, to become clear or pure.

पू 9 U.

Present

	S.	D	P
1st	पुनामि	पुनीव	पुनीम
2nd	पुनासि	पुनीथ	पुनीथ
3rd	पुनाति	पुनीत	पुनन्ति

Imperative

1st	पुनानि	पुनाव	पुनाम
2nd	पुनीहि	पुनीतम्	पुनीत
3rd	पुनातु	पुनीताम्	पुनन्तु

Imperfect

1st	अपुनाम्	अपुनीव	अपुनीम
2nd	अपुनाः	अपुनीतम्	अपुनीत
3rd	अपुनात्	अपुनीताम्	अपुनन्

Potential

1st	पुनीयाम्	पुनीयाव	पुनीयाम
2nd	पुनीया	पुनीयातम्	पुनीयात
3rd	पुनीयात्	पुनीयाताम्	पुनीयु

*Atmanepada**Present*

1st	पुने	पुनीवहे	पुनीमहे
2nd	पुनीषे	पुनाथे	पुनीष्वे
3rd	पुनीते	पुनाते	पुनते

Imperative

1st	पुनै	पुनावहै	पुनामहै
2nd	पुनीष्व	पुनाथाम्	पुनीष्वम्
3rd	पुनीताम्	पुनाताम्	पुनताम्

Imperfect

1st	अपुनि	अपुनीवहि	अपुनीमहि
2nd	अपुनीथा	अपुनाथाम्	अपुनीष्वम्
3rd	अपुनीत	अपुनाताम्	अपुनत

Potential.

1st	उनीय	उनीवहि	उनीमहि
2nd	उनीथा.	उनीयाथाम्	उनीध्वम्
3rd	उनीत	उनीयाताम्	उनीरन्

पू is shortened into पु according to (171)

(a) Roots to be similarly conjugated

- छ 9 U=To cut, to lop off, to pluck, to reap, to destroy
 ध्र 9 U=To shake, to blow away, to kindle, to treat roughly, to resist
 गृ 9 P=To go or move
 क 9 U=To hurt, injure or kill
 गृ 9 P=To utter a sound, to invoke, to announce, to speak, to praise
 जृ 9 }
 झृ 9 } To grow old, to wear out, to decay
 वृ 9 P=To burst or break asunder, to split, to open
 पू 9 P=To fill, &c.
 भृ 9 P=To bear or support, to fry, to blame, to bend
 मृ 9 P=To hurt, injure or kill
 वृ 9 U=To choose, &c
 शृ 9 P=To tear asunder, to hurt, injure or kill
 स्तृ 9 U=To cover, to strew, &c
 (175) बन्ध् 9 P=To bind, to wear, to attract, to build, to compose, to produce, to strike as a root

Present

1st	बध्नामि	बध्नीव	बध्नीम
2nd	बध्नासि	बध्नीथ	बध्नीथि
3rd	बध्नाति	बध्नीत	बध्नन्ति

Imperative

1st	बध्नानि	बध्नाव	बध्नाव
2nd	बध्नान	बध्नीतम्	बध्नीत
3rd	बध्नातु	बध्नीताम्	बध्नन्तु

Imperfect.

1st	अबध्नाम्	अबध्नीव	अबध्नीम
2nd	अबध्ना	अबध्नीतम्	अबध्नीत
3rd	अबध्नात्	अबध्नीताम्	अबध्न्

Potential

1st	बध्नीयाम्	बध्नीयाव	बध्नीयाम
2nd	बध्नीया	बध्नीयातम्	बध्नीयात
3rd	बध्नीयात्	बध्नीयाताम्	बध्नीयु

बन्ध् appears as बध् throughout by (170),

बधान by (172)

(a) Roots to be similarly conjugated

कुंथ् १ P = To suffer pain, to cling to, to hurt,

ग्रंथ् १ P } To fasten, to arrange, to write,
To produce, to strew with,

मंथ् १ P To churn, to agitate, to shake, to crush, to oppress, to hurt, to destroy.

अथ् To loosen or liberate, to delight repeatedly.

(176) * The Vikarana ना-नी-न् as appended to the root क्षुम् is not changed to ण

क्षुम् १ P To shake, to be agitated; to stumble

Present

1st Person	क्षुभ्नामि	क्षुभ्नीव	क्षुभ्नीम
2nd „	क्षुभ्नासि	क्षुभ्नीथ	क्षुभ्नीथ
3rd „	क्षुभ्नाति	क्षुभ्नीत	क्षुभ्न्ति

Imperative

1st Person	क्षुभ्नानि	क्षुभ्नाव	क्षुभ्नाम
2nd „	क्षुभ्नात	क्षुभ्नीतम्	क्षुभ्नीत
3rd „	क्षुभ्नातु	क्षुभ्नीताम्	क्षुभ्न्तु

Imperfect

	S	D.	P
1st Person	अक्षुब्नाम्	अक्षुब्नीव	अक्षुब्नीम
2nd	अक्षुब्ना	अक्षुब्नीतम्	अक्षुब्नीत
3rd	अक्षुब्नात्	अक्षुब्नीताम्	अक्षुब्नन्

Potential

1st Person	क्षुब्नीयाम्	क्षुब्नीयाव	क्षुब्नीयाम
2nd	क्षुब्नीया	क्षुब्नीयातम्	क्षुब्नीयात
3rd	क्षुब्नीयात्	क्षुब्नीयाताम्	क्षुब्नीयु

(a) Roots to be similarly conjugated.

तुभ् १ P=To hurt, injure, or kill.

खच् ,, ,, To come forth, to purify, to be born again

चुङ् ,, ,, To be pleased, to trample upon, to dash to pieces
to kill, to pound, to overcome.

गुह् ,, ,, To be angry

अग् ,, ,, To eat or consume, to taste or enjoy

ह्रिग् ,, ,, To torment or afflict, to suffer or feel pain

हृष् ,, ,, To cause to move quickly, to let fly; to cast;
to escape, to smite, to impel or urge.

कुष् ,, ,, To tear or retract, to test, to shine.

पुष् ,, ,, To nourish, to support, to thrive

पुष् ,, ,, To become wet, to pour out, to fill.

पुष् ,, ,, To burn, to singe, to sear.

सुष् ,, ,, To steal, to ravish, to dispel, to captivate;
to surpass.

विष् ,, ,, To separate, to disjoin

ध्रस् or उध्रस् १ P To throw up.

(177) *If a root beginning with a conjunct consonant ends in इ or उ which is a substitute for य् or व् by way of Samprasârana, the short इ or उ is lengthened

(178) The vowel following a Samprasârana is dropped.

(179) The roots ^३ज्या and ग्रह take Samprasârana and ज्ञा takes जा as its substitute in the conjugational tenses

ज्या becomes जि by this rule, आ being dropped by (178) जि then becomes जी by (177) and is again shortened into जि by (171)

ज्या (जि) १ P=To overpower, to oppress, to grow old

ग्रह (ग्रह्) १ U To take, to catch, to capture, to captivate,
to win over, to please, to perceive, to buy

ज्ञा (जा) ,, U To know, to learn, to ascertain, to regard,
to act

(180) Roots Third Person Present Tense

धु or धू	1 U	धवति	धवत	धवन्ति
		धवते	धवेते	धवन्ते
	5 U	धुनोति	धुरुत	धुन्वन्ति
		धुरुते	धुन्वाते	धुन्वते
	6 P	धुवति	धुवत	धुवन्ति
	9 U	धुनाति	धुनीत	धुनन्ति
		धुनीते	धुनाते	धुनते
	10 U	धूनयति	धूनयत	धूनयन्ति
		धूनयते	धूनयेते	धूनयन्ते
पृ	3 P	पिपति	पिपृत	पिप्रति
	6 A	प्रियते	प्रियेते	प्रियन्ते
	5 P	पृणोति	पृणुत	पृण्वन्ति
	9 P	पृणाति	पृणीत	पृणन्ति
	10 U	पारयति	पारयतः	पारयन्ति
जृ		पारयते	पारयेते	पारयन्ते
जृ	1 P	जरति	जरत	जरन्ति
	4 P	जीर्यति	जीर्यत	जीर्यन्ति

* ग्रहज्यावयिव्यधिवष्टिविचतिवृश्चनिभृज्जतीना ङिति च VI. 1 16

† ज्ञाजनोर्जा VII 3 79

Roots		Third Person Present Tense		
ज	9 P	जृणाति	जृणीत	जृणन्ति
	10 U	जारयति	जारयत	जारयन्ति
		जारयते	जारयेते	जारयन्ते
इष्	1 U to go	एषति	एषत	एषन्ति
		एषते	एषेते	एषन्ते
	4 P to move	इष्यति	इष्यत	इष्यन्ति
	6 P to wish	इच्छति	इच्छत	इच्छन्ति
	9 P to let fly	इष्णाति	इष्णीत	इष्णन्ति
क्षि	1 P	क्षयति	क्षयत	क्षयन्ति
	5 P	क्षिणोति	क्षिणुत	क्षिण्वन्ति
	6 P to abide, to go	क्षियति	क्षियत	क्षियन्ति
	9 P	क्षिणाति	क्षिणीत	क्षिणन्ति
यु	2 P	यौति	युत	युवन्ति
	3 P to separate	युयोति	युयुत	युय्यति
	9 U	युनाति	युनीत	युनन्ति
		युनीते	युनाते	युनते
	10 A to censure	यावयते	यावयेते	यावयन्ते
वृ	1 U	वरति	वरत	वरन्ति
		वर्गते	वरेते	वरन्ते
	5 U	वृणोति	वृणुत	वृण्वन्ति
		वृणुते	वृण्वते	वृण्वन्ते
	9 U	वृणाति	वृणीत	वृणन्ति
		वृणीते	वृणाते	वृणते
	10 U	वरयति	वरयत	वरयन्ति
		वरयते	वरयेते	वरयन्ते
क्व	6 P } to scatter	किरति	किरत	किरन्ति
	9 U }	कृणाति	कृणीत	कृणन्ति
		कृणीते	कृणाते	कृणते
	10 A to know, to inform	कारयते	कारयेते	कारयन्ते

Roots	Third Person	Present	Tense
गृ 6 P to spit, to swallow	गिरति गिलति	गिरत गिलत	गिरन्ति गिलन्ति
9 P to speak	गृणाति	गृणीत	गृणन्ति
10 to make known, to teach	गारयते	गारयेते	गारयन्ते
पृ 3 P	पिपति	पिपृत्	पिपुरति
9 P	पृणाति	पृणीत	पृणन्ति
विष् 1 P to sprinkle	वेषति	वेषत	वेषन्ति
3 U	वेवेष्टि वेविष्ट	वेविष्ट	वेविषति वेविषते
9 P to separate	वेष्णाति	विष्णीत	विष्णन्ति
प्री 4 A	प्रीयते	प्रीयेते	प्रीयन्ते
9 U	प्रीणाति प्रीणीते	प्रीणीत प्रीणाते	प्रीणन्ति प्रीणते
10 U	प्रीणयति प्रीणयते	प्रीणयत प्रीणयेते	प्रीणयन्ति प्रीणयन्ते
मी 4 A to die	मीयते	मीयेते	मीयन्ते
9 U	मीनाति मीनीते	मीनीत मीनाते	मीनन्ति मीनते
10 U to go, to understand	माययति माययते	माययत माययेते	माययन्ति माययन्ते
ज्या 9 P	जिनाति	जिनीत	जिनन्ति
ग्रह् 1 P	ग्रहति	ग्रहत	ग्रहन्ति
9 U	ग्रह्णाति ग्रह्णीते	ग्रह्णीत ग्रह्णाते	ग्रह्णन्ति ग्रह्णते
10 U	ग्रहयति ग्रहयते	ग्रहयत ग्रहयेते	ग्रहयन्ति ग्रहयन्ते
ज्ञा 9 U	जानाति जानीते	जानीत जानाते	जानन्ति जानते
स्कृ 5 U	स्कृनोति स्कृद्यते	स्कृद्यत स्कृन्वाते	स्कृन्वन्ति स्कृन्वते

Roots		Third Person	Present	Tense
स्कृ 9 U		स्कृनाति स्कृनीते	स्कृनीत स्कृनाते	स्कृनन्ति स्कृनते
ध्रस् or उध्रस् 9 P		उध्रस्नाति	उध्रस्नीत	उध्रस्नन्ति
10 P		उध्रासयति	उध्रासयत	उध्रासयन्ति
सृङ् 6 P		सृङति	सृङत	सृङन्ति
9 P		सृङ्नाति	सृङ्नीत	सृङ्नन्ति

(181) झ्, री, व्री, तुश् and क्लिञ् belong to the 4th and 9th conjugations, and पू, डू, ली, छृ, ध्रु, घृ, पुष् and मुष् to the 1st, 4th and 9th ones

(182) अंश्, मंश्, कुश्, and पुष् belong to the 1st and 9th and अश्, मंश्, खच्, and ग्रद् to the 1st, 9th and 10th conjugations

(183)* सि, डू, अग् and स्कु, स्तम्, स्तुम्, स्कम्, स्कुम् (the last four roots meaning " to obstruct or stop ") belong to the 5th and 9th conjugations.

(184) Parasmaipada and Atmanepada

† क्री 9 U to buy.

परिक्री to buy, to repay, or return, to hire
(with instr or dat of the price)
विक्री to sell, to barter or exchange
अवक्री to purchase, to hire, to bribe

} Atmanepadi

‡ ज्ञा 9 U to know

ज्ञा by itself and अनुज्ञा " to permit, " take either pada. संज्ञा " to remember, to think of " is Parasmaipadi.

ज्ञा with the following prepositions and in the following senses is always Atmanepadi.

संज्ञा = To know, to live in harmony, to agree to,
to watch; to appoint, to look for.

* स्तन्धुस्तन्धुस्कन्धुस्कन्धुस्कन्धुश्च ॥

† परिव्यवेभ्य क्रिय (1 3 18)

‡ अपह्वे ज्ञ (1 3 44)

अपज्ञा=To deny or conceal.

प्रज्ञा=To know, to find out, to discern

प्रतिज्ञा=To promise, to assert, to adduce, to own, to confirm,
to approve, to observe, to remember with regret

The desiderative of ज्ञा is always Atmanepadi.

PART III

Non-Conjugational Tenses and Moods

(185) Out of the six Tenses and four Moods in Sanskrit, two tenses and two moods have been treated of in Part I with reference to the 1st, 4th, 6th, and 10th conjugations, and in Part II with reference to the 2nd, 3rd, 5th, 7th 8th and 9th ones. This division of verbs into 10 conjugations disappears in the remaining tenses and moods hence the term "Non-conjugational Tenses and Moods ' "

In treating the Non-conjugational Tenses and Moods, roots are, however, divided into three groups, called Set (स इद् + e with इ), Wet (वा इद् + e with or without इ), and Anit (अन् इद् + e. without इ)

† Set roots take the augment इ before all A'rdhadhatuka or non-conjugational terminations which begin with any consonant except य्. Wet roots admit इ optionally, while Anit roots do not take it

Set, Wet, and Anit roots undergo certain modifications in special cases which will be noted down in their proper places

(186)† Monosyllabic roots ending in long ऊ and long ऋ are set

* सप्रतिभ्यामनाध्याने (1 3 46)

† आर्वातु रुस्येद्वलादे ॥ 7 2 35

‡ ऊदुदन्तैर्यौति रुक्षगुरीस्नुनुक्षुश्चिडीद्भिभि ॥

वृड्वृन्त्याचविनैफाचोऽजन्तेषुनिहता स्मृता ॥ सि कौ

Exception — सू 2nd and 4th conj. A 'to give birth to' and
धृ 5th and 9th conj P A 'to shake' are Wet

(a) All other monosyllabic roots ending in a vowel are Anit.

Exception — यु (2nd conj) रु—क्षु—शी—सु—नु—क्षु—धि—
डी—धि—वृ (9th conj A) and वृ (5th conj U) are Set स्तृ
is Wet

(187) Most of the roots ending in a consonant and all
derived roots are Set

(a) The roots enumerated in the following Kârikâs are the
only Anit ones The roots तृप्—दृप्—स्विद्—पद्—सिद्—बुध्—मन्—
पुष्—भ्रिष् when belonging to the 4th conjugation and the roots
वस् 1 P, निज् 3 U, विज् 3 U, शक् 5 P, are Anit, out of these
तृप् when belonging to the 1 5 6 P 10 U and दृप् to 1. 6. P
10 U conjugations are Wet, and the remaining when not of the
4th conjugation are Set विद् 6. P. A 'to get' is Anit according
to चाद्र, दौर्ग and others and is seen in the Bhâshya It is Set in the
opinion of व्याघ्रभूति and others रज्ज्—मस्ज्—अद्—पद्—तुद्—हृध्—
शुष्—पुष् and शिष् are Anit in the opinion of व्याघ्रभूति and others,
but are not said to be so in the Pâtanjali Mahâbhashya.

शक्लृ पच् मुचि रिच् वच् विच् । सिच् प्रच्छि त्यज् निजिर् भज ॥

भज्ज भुज् भ्रज् मस्जि यज् युज् रुज् ।

रज्ज् विजिर् स्वज्जि सज्ज् सृज् ॥ १ ॥

अद् क्षुद् स्विद् छिद् तुदि नुद् । पय् भिद् वियतिर् विनद् ॥

शद् सदी स्विद्यति स्फुन्दि । हदी कुर् क्षुधि बुध्यती ॥ २ ॥

बन्धिर् युधि रुधी राधि । व्यध् शुध् साधि सिध्यती ॥

मन्य हन्नाप् क्षिप् छुपि तप् । तिपस्तृप्यति दृप्यती ॥ ३ ॥

लिप् लुप् वप् शप् स्वप् छपि यम् । रभ् लभ् गम् नम् यमो रभिः ॥

कुशिर दशि दिशी दृश् सृग् । रिश् रुश् लिश् विग् स्पृश कृषि ॥ ४ ॥

विष् तुष् द्विष् दुष् पुष्य पिप् विष् । शिष् शुष् भिष्यतयो घसि ॥

वसतिर् वह् दिहि दुहो । नह् मिह् रुह् लिह् वहिस्तथा ॥ ५ ॥

अनुदात्ता हलन्तेषु धातवो द्वयधिकं शतम् ॥
 तुदादौ मतभेदेन स्थितौ यौ च चुरादिषु ॥ ६ ॥
 तुप् वृषी तौ वारयितुं द्यना निर्देश आकृत ॥
 स्थिद्यपयौ सिध्यबुध्यौ मन्यपुष्यश्लिष द्यना ॥ ७ ॥
 वासि शपा लुका यौतिर्निर्दिष्टोऽन्यनिवृत्तये ॥
 णिजिर् विजिर् शकृ इति सानुबन्धा अमी तथा ॥ ८ ॥
 विन्दविश्वाद्गौर्गदिरिष्टो भाष्येपि कृष्यते ॥
 व्याघ्राभूत्यादयस्त्वेन नेह पेटुरिति स्थितम् ॥ ९ ॥
 रज्जिमस्जी अदिपदी तुङ् शुध् शुषि पुषि शिषि ॥
 भाष्यानुक्ता न वेहोक्ता व्याघ्रभूत्यादिसमते ॥ १० ॥ सि० कौ०

* (b) The following are Wet roots —

अक्षितक्षी त्वक्षि तञ्च् व्रश्चञ्जी तज्जि मार्जति ॥
 मार्ष्टि क्तिदि स्यन्दि सिध् रध् । यप्त्रप्त्रृप्द्रृप् रूप क्लिषि ॥ १ ॥
 क्षाम्यति क्षमते नडयत्यश्नुते गृहि गाहि च ॥
 यद् तुद् वृद् द्रुह्य सुह्य स्तुहि स्निहिस्तथा ॥ २ ॥
 स्नुह्यतिवृहतीत्येते त्रिशब्दावधिकौ स्मृतौ ।
 धातवो हि बधैर्वेङ्कास्तेष्वञ्जिर्लुङि सेद् स्मृत ॥ ३ ॥

CHAPTER XI

The Perfect १. ० लिट् or परोक्षवृत्ति

(188) The Perfect or "The Remote Past Tense" is of two kinds, one is called the Reduplicative Perfect and the other the Periphrastic Perfect. Some roots take exclusively the former and some the latter, while there are others which take either

* This Karika and the others marked with an asterisk for some of the varieties of the Aorist have been composed by the learned Shastri Mr Vithal Dhondadeo Joshi of Palgarh now working as the head corrector in the Gujarathi Press in Bombay. My heart-felt thanks are due to him for the kind help I received at his hands from time to time for this compilation.

(a) The Reduplicative Perfect —All primitive or monosyllabic roots beginning with अ, आ, or short इ, उ, ऋ or with any consonant and the roots कृच्छ्, and ऊर्ण take the Reduplicative Perfect

(b) The Periphrastic Perfect —All primitive roots of more than one syllable except ऊर्ण, all roots beginning with long ई-ऊ ऋ or prosodially long vowel : a short vowel followed by a conjunct consonant except †कृच्छ्, roots beginning with ए and ओ, all derived roots such as those of the 10th conjugation, causals, desideratives and others, and the roots ‡ दय्-अय्-कास् and आस् take the Periphrastic Perfect

(c) § The roots उष्-विद्-जाय्-भी-ही-भृ-हु and दरिद्रा admit of both the perfects

The Reduplicative perfect

(189) Terminations

Parasm			Atm		
S	D	P	S	D.	P.
1** अ	व	म	§§ए	वहे	महे
2 थ	अथुस्	अ	स	आथे	ध्वे
3 अ	अतुस्	उस्	ए	आते	इरे

* ऊर्णोतेराम् नेतिवाच्यम् ॥

† इजादिर्गुणमतोऽनृच्छ ॥ 3 1 36

‡ दयायासश्च ॥ 3 1 37

§ उषविदजायुभ्योऽन्यतरस्याम् ॥ 3 1 53

भी-हीभृहुवाश्नुवच्च ॥ 3. 1 39

** परस्मैपदानां गलतुस्तुल्यलुप्तगत्वमा ॥ 3. 4 82

गल् (अ)—अतुस्—उस्
थल् (थ)—अथुस्—अ
गल् (अ)—व —म } are the Parasmaipada.
terminations of the Perfect.

§§ लिटस्त्वङ्योरोशिरेच ॥ 3 4 81. The Atmanepada terminations are the same as those of the Present Tense of the 2nd class of conjugations with ए and इरे for ते and अते of the third person.

(a) Three terminations थ—व—म in the Parasmaipada, and four वहे—महे—से and ध्वे in the Atmanepada are capable of admitting the augment इ.

Rules regarding the augment इ in the Perfect

- 1 All Set roots admit इ as usual
  - 2 The Wet root सू admits इ necessarily but the roots स्तृ and धृ do it optionally before थ and necessarily before व and म
  3. All other Wet Roots take इ optionally as usual.
  - 4 * Anit roots कृ—सृ—भृ—वृ—स्तु—दु—घृ—and श्रु do not admit इ in the perfect as usual वृ† however takes इ optionally before थ कृ with सम्-परि or उप is also an exception, see 197
  - 5 ‡ Anit roots ending in short क्क admit इ necessarily before व—म or वहे—महे—से and ध्वे but not before थ
- Exception —The root क्क 1 and 3 conj. P. ‘to go’—see (194 and 197)
6. Anit roots with a final vowel except short क्क or having an अ in them take इ optionally before थ and necessarily before व—म or वहे—महे—से and ध्वे
  7. All other Anit roots take इ necessarily in the perfect

(b)§ When the 2nd person plural terminations पीध्वस्—ध्वस् and ध्वे of the Benedictive, Aorist and Perfect follow a vowel except अ or आ or follow य्—वृ—रृ—लृ—or इ, the धृ is changed to इ necessarily in the absence of the intermediate इ and optionally when the intermediate इ is preceded by any vowel except अ or आ or the consonants य्—वृ—रृ—लृ or इ

* कृसृभृस्तृदुस्तृधुवोलिति ॥ 7 2 13

† वभूथानतन्थजगृम्भवर्थेति निगमे । 7 3 64

‡ अजन्तोऽकारवान्वायस्तास्यनिर्द्यलिवेडयम् ।

ऋहृन्दृडृङ्ग्यानिर् कायनो लिति सेड भवेत् ॥

§ इण पीध्वलुङ्गिटायोङ्गात् ॥ 8 3 78 विभाषेऽट् ॥ 8 3 89

(190) The root is * reduplicated according to the rules of reduplication in Chapter VI

(191) The Parasmaipada singulars are strong, all other terminations are weak

(a) The penultimate short of roots takes Guna before the strong terminations and the final vowel and penultimate अ † take Vriddhi necessarily before the अ of the third person singular and optionally before the अ of the first person singular Parasmaipada. Before the अ of the 2nd person singular Parasmaipada, the final vowel of roots takes Guna and the penultimate अ remains the same

(192) Irregularities regarding Guna or Vriddhi.

(1) मृज् [see 85 (a)]

(2) The vowel of विद् is not gunated before the affix आम्, which is strong, see (212).

(3) The क् of जाग् takes Guna before any सार्वधातुक or आर्धधातुक affix except वि, चिन् (इ), णल् (अ 1st and 3rd pers sing Perfect) or one distinguished by a mute ङ् (see 212)

(4) The final vowel of दीधी and वेवी and the intermediate इ do not take Guna or Vriddhi, (see 210 and 211)

मृज् (Wet) 1 2 P 'to cleanse, to purify, to deck'

	S	D	P
1 ममार्ज		ममृजिव-ममृज्व-ममार्जिव	ममृजिम-ममृज्म ममार्जिम
2 ममार्जिथ-ममार्थ		ममृजथु -ममार्ज्थु	ममृज-ममार्ज
3 ममार्ज		ममृजतु -ममार्जतु	ममृजु -ममार्जु

* लिटिधातोरेनभ्यासस्य VI 1 8

† अतउपधायाः ॥ VII 2. 116

णलत्तमेवा ॥ VII 1 91

1 मृजेर्द्वि. ॥ VII. 2 114.

3 जाग्रोऽविचिण्णलुङित्सु VII. 3 85.

4 दीधीवेवीटाम् I I. 6.

- (193) Irregularities regarding reduplication of certain roots in the Perfect
- 1 दिगि (substitute for वे in the perfect) does not admit of reduplication
  - 2 जि is changed to गि, and चि is optionally changed to कि after its reduplicative syllable in the Perfect and Desiderative
  - 3 हि is changed to घि after its reduplicative syllable except in the 3rd variety of the Aorist
  - 4 इ of इन् is changed to घ् after its reduplicative syllable
  - 5 In the case of कृ with सम्, कृ is reduplicated with स्
  - 6 The reduplicative इ of the root इ 2. P. 'to go' is lengthened before vowel weak terminations.
  - 7 The root अद् 5 A 'to pervade' inserts र् after the reduplicative syllable. अद् 9. P 'to eat' is regular
  - 8 The roots भी—द्भी—भृ and हु have their bases reduplicated as in the 3rd conjugation before आम् and the auxiliary verb to be appended
  - 9 The उ of reduplicative भु of the root भू is replaced by अ. For दिगि—see under 195

- 2 सन्लिटोर्ज ॥ VII. 3 57.
विभाषाचे ॥ VII. 3. 58.
- 3 हेरचडि VII. 3. 56.
- 4 अभ्यासाच्च ॥ VII 3. 55
- 5 सस्कृ ॥
- ० दीर्घ इण किति । VII. 4. 69
- 7 अश्नोतेश्च । VII. 4 72.
- 8 भीहीभृद्ववाशुवच्च ॥ III. 3. 39
- 9 भवतेर । VII. 4. 73.

जि (Amt) 1. P. 'to conquer, to win, to excel '

	S	D.	P
1	जिगाय-जिगय	जिग्यिव	जिग्यिम
2	जिगयिथ-जिगंथ	जिग्यथु	जिग्य
3	जिगाय	जिग्यतु	जिग्यु

चि (Amt) 5 P. A 'to collect, '

Parasmaipada

1	{ चिकाय चिकय चिचाय-चिचय	चिक्यिव चिच्यिव	चिक्यिम चिच्यिम
2	{ चिकयिथ-चिकेथ चिचयिथ-चिचंथ	चिक्यथुः चिच्यथु	चिक्य चिच्य
3	{ चिकाय-चिचाय	चिक्यतु चिच्यतु	चिक्यु चिच्यु

Atmanepada.

1	{ चिक्ये चिच्ये	चिक्यिवहे चिच्यिवहे	चिक्यिमहे चिच्यिमहे
2	{ चिक्यिषे चिच्यिषे	चिक्याथे चिच्याथे	चिक्यिष्वे— चिच्यिष्वे—
3	{ चिक्ये चिच्ये	चिक्याते चिच्याते	चिक्यिरे चिच्यिरे

हि (Amt) 5 P. to throw, to grow, to go

1	जिघाय—जिघय	जिघ्यिव	जिघ्यिम
2	जिघयिथ—जिघेथ	जिघ्यथु	जिघ्य
3	जिघाय	जिघ्यतु	जिघ्यु.

For हन्—see under (199).

For कृ with सम्—see under (197)

इ (Amt) 2 P 'to go '

1	इयाय—इयय	ईयिव	ईयिम
2	इययिथ—इयेथ	ईयथु	ईय
3	इयाय	ईयतु	ईयु

2nd Person Sing.

दुद्रोहिथ	सुमोहिथ	सुष्णोहिथ	सिष्णोहिथ
दुद्रोढ	सुमोढ	सुष्णोढ	सिष्णोढ
दुद्रोग्ध	सुमोग्ध	सुष्णोग्ध	सिष्णोग्ध

दुद्रोद् + थ = दुद्रोच् + थ = दुद्रोच् + ध by (100) दुद्रोग्ध by (82)

दुद्रोद् + थ = दुद्रोद् + थ = दुद्रोद् + ध by (100) = दुद्रोद् + द् by (81)
= दुद्रोढ by (101)

5 The roots मस्ज् and नस्ज् take ज् as their penultimate when followed by any consonant except a nasal or a semi-vowel. The second person singular forms are therefore ममञ्जिथ or ममङ्क्थ and नैशिथ or ननंष्ट

6 The roots सद् and वद् substitute ओ for their अ when द् is dropped, hence उवद् + थ = उवद् + थ by 99, = उवद् + ध by (100) = उवद् + द् by 81 = उवद् by (101) and by this rule उवोढ. The other form is उवहिथ

7 The ह् of नह् is changed to ध् before a consonant except a nasal or a semi-vowel ननह् + थ = ननध् + थ = ननध् + ध् by (100) = ननद्ध by (82)

8 Anit roots having क् for their penultimate change it to र optionally before a strong termination beginning with any consonant except a nasal or a semi-vowel

सृज् and दृज् become therefore स्रज् and द्रज् before थ

The roots सृज् and दृज् take इ optionally before थ, when they do not take इ the forms are सस्रष्ट and दद्रष्ट by (93) In the other case they are सस्रिथ and द्र्रिथ

5 मस्जिनशोर्झलि (मस्जेरन्त्यान्पूर्वोत्तुम्वाच्च) 7 1 60

6 सहिवहोरोद्वर्णस्य 16 3. 112

7 नहोष ॥ VIII 2 65

8 अनुदात्तस्यचर्दुपथस्यान्यतरस्याम् ॥ VI 1. 59

विभाषासृजिदृशो ॥ VII 2. 65

सृजिदृशोर्झल्यमकिति ॥ VI 1 58

The Wet roots तृप् and हृप् have the following forms.

तत्तर्पिथ	ददर्पिथ	} 2nd Person sing.
तत्तर्पथ	ददर्पथ	
तत्तर्प्य	ददर्प्य	

9 हृ 5 P takes ह optionally before थ as ववर्थ (वेदे) ववरिथ is used in common speech.

10. The augment इ is optionally weak in the case of ऊर्णु.

ऊर्णुनुविथ or ऊर्णुनविथ

विज् (Anit) 3 P. A. 'to divide, to distinguish'

Parasmaipada.

S.	D.	P.
1 विवेज	विविजिव	विविजिम
2 विवेजिथ	विविजिथु	विविज
3 विवेज	विविजतु	विविज्

Atmanepada.

1 विविजे	विविजिवहे	विविजिमहे
2 विविजिषे	विविजाथे	विविजिध्वे
3 विविजे	विविजाते	विविजिरे

विज् (Set) 7 P 'to tremble, to fear, to be distressed,' has the same forms as those of विज् 3. P विविजिथ being substituted for विवेजिथ 2nd person singular. विज् (set) 6 A 'to tremble' has the same forms as those of विज् 3. A

For कृ with सस्—कृ—अद्—व्ये—see 197, 195 and 200.

कुद् (Set) 6 P. 'to be crooked'

S	D	P.
1 चुकोट	चुकुटिव	चुकुटिम
2 चुकुटिथ	चुकुटथु	चुकुट
3 चुकोट	चुकुटतु	चुकुटः

9 बभूयाततन्यजष्टम्भवर्थेतिनिगमे ॥ VII 2 64.

10 विभाषोर्णो ॥ 1 2. 3.

स्फुट्—सुट्—लुट्—स्फुरि—नू and धू have their 2nd Person singular
 उस्फुटिथि—तुसुटिथि—लुलुटिथि—उस्फुरिथि—नुनुविथि and दुधुविथि.

दुह् (Wet) 4. P ' to hate, to seek, to hurt.'

	S.	D	P.
1	दुद्रोह	दुद्रुहिष-दुद्रुह	दुद्रुहिम-दुद्रुह
2	दुद्रोहिथ दुद्रोह-दुद्रोग्ध	} दुद्रुहथु	दुद्रुह
3	दुद्रोह		
		दुद्रुहतु	दुद्रुहः

सुह् (Wet) 4 P ' to faint, to be foolish '

1	सुमोह	सुसुहिष-सुसुह	सुसुहिम-सुसुह
2	सुमोहिथ सुमोह-सुमोग्ध	} सुसुहथु	सुसुह
3	सुमोह		
		सुसुहतु	सुसुहः

सुह् (Wet) 4 P ' to vomit '

1	सुष्णोह	सुष्णुहिष-सुष्णुह	सुष्णुहिम-सुष्णुह
2	सुष्णोहिथ सुष्णोह-सुष्णोग्ध	} सुष्णुहथु	सुष्णुह
3	सुष्णोह		
		सुष्णुहतुः	सुष्णुहः

सिह् (Wet) 4. P ' to feel affection for '

1	सिष्णोह	सिष्णिहिष-सिष्णिह	सिष्णिहिम-सिष्णिह
2	सिष्णोहिथ सिष्णोह-सिष्णोग्ध	} सिष्णिहथु	सिष्णिह
3	सिष्णोह		
		सिष्णिहतु	सिष्णिहः

सृज् (Anit) 4 A ' to be abandoned '

6. P to leave or create

Parasmaipada.

1	ससर्ज	ससृजिव	ससृजिम
2	ससर्जिथ-ससृष्ट	ससृजथुः	ससृज
3	ससर्ज	ससृजतु	ससृजु

Atmanepada

	S.	D	P.
1	सस्त्रजे	सस्त्रजिवहे	सस्त्रजिमहे
2	सस्त्रजिषे	सस्त्रजाथे	सस्त्रजिध्वे
4	सस्त्रजे	सस्त्रजाते	सस्त्रजिरे

दृश् (Anit) 1 P 'to see'

1	ददर्श	ददृशिव	ददृशिम
2	ददर्शित्थ—ददृष्ट	ददृशथु	ददृश
3	ददर्श	ददृशतु	ददृशु

तृप् (Anit) 4 P 'to be pleased'

1	ततर्प	ततृपिव	ततृपिम
2	ततर्पित्थ—ततृप्थ	ततृपथु	ततृप
3	ततर्प	ततृपतु	ततृपु

दृप् (Anit) 4 P 'to be proud' is to be similarly conjugated. When तृप् and दृप् are Wet, viz when they are not of the 4th conjugation, they have two forms each for the dual and plural of the 1st person and three forms for the 2nd Person singular, these are

ततृपिव or ततृप्व, ततृपिम—ततृप्म, ततर्पित्थ—ततर्पित्थ ततृप्थ.

ददृपिव—ददृप्व, ददृपिम—ददृप्म, ददर्पित्थ—ददर्पित्थ—ददृप्थ

मस्त्र् (Anit) 6 P 'to sink into, to bathe, to despond'

1	ममज्ज	ममज्जिव	ममज्जिम
2	ममज्जित्थ—ममज्ज्थ	ममज्जथु.	ममज्ज
3	ममज्ज	ममज्जतु	ममज्जु

Roots वृ—वह्, नह् and नश् see 197 (b), 200, 201 and 201 (b)

ऊर्ण (Set) 2 P A 'to cover'.

Parasmaipada

1	ऊर्णनाव—ऊर्णनव	ऊर्णनुविव	ऊर्णनुविम
2	ऊर्णनुवित्थ—ऊर्णनवित्थ	ऊर्णनुवथुः	ऊर्णनुव
3	ऊर्णनाव	ऊर्णनुवतु.	ऊर्णनुवुः

Atmanepada.

S	D.	P.
1 ऊर्णुव्वे	ऊर्णुविवहे	ऊर्णुविमहे
2 ऊर्णुविषे	ऊर्णुवाथे	ऊर्णुविध्वे-वे
3 ऊर्णुवे	ऊर्णुवाते	ऊर्णुविरे

(195) Note the following substitutes —

- 1 The roots *गृप्—धुप्—विच्छ्—पण्—पन्* preserve optionally their *आय्*, so do the verbs *कृत्* and *कम्* their *ईय्* and *अय्* respectively before the terminations of the non-conjugational tenses and moods.
- 2 The roots *अस्* and *ब्रू* have no forms for the non conjugational tenses, and *घस्* is wanting in the Perfect and Benedictive *अस्*. and *ब्रू* substitute *भू* and *बच्* respectively. *अस्* forms its reduplicated Perfect regularly when it is an auxiliary verb
- 3 *भू* takes *व्* viz becomes *भूव्* before vowel terminations in the Aorist and Perfect
- 4 The roots *दे* 'to protect,' and *इ* with *अधि* 'to study,' substitute *दिग्* and *गा* necessarily in the perfect, and *वे* 'to weave,' *चक्ष्* 'to speak,' and *अद्* 'to eat' substitute optionally *वय्*, *ख्या* or *क्शा* and *घस्* respectively *ख्या* and *क्शा* take both P and A terminations and are necessary substitutes in the remaining non-conjugational tenses and moods For *घस्* see section 199 and page 192

- 1 आयद्यआर्धधातुके वा ॥ 3 1 31.
- 2 अस्तेर्भू ॥ 2 4. 52
- 3 भुवोभृगुडलितो 6 4 88
- 4 दयतेर्दिग् लिटि ॥ 7 4 9
गाड् लिटि ॥ 2 4 49
वेजोवयि ॥ 2 4 41
चसिड् रव्यान् ॥ वा लिटि ॥ 2 4. 54 —2 6 55.
लिट्यन्यतरस्याम् ॥ 2. 4 49

- 5 व्याय् 'to grow' substitutes पी in the Perfect and Frequentative.
- 6 ही 'to decay' inserts य् viz becomes दीय् before vowel weak terminations.
- 7 अज् 'to go, to throw' substitutes वी before the terminations of the non-conjugational tenses and moods but optionally before consonantal terminations beginning with any consonant except य्
- 8 ग्रन्थ् and ग्रन्थ् 9 P दम् 5 P. and स्वञ्ज् 1 A drop their nasal optionally before the weak terminations of the Perfect
- 9 रध् inserts न् before ध् when a vowel follows.
- For गुप्—धृप्—विच्छ्—पण्—पन्—ऋत् and कम् see 212.
- For वच् see 200

अस् (Set) 'to be' an auxiliary verb

Parasmarpada

S	D.	P
1 आस	आसिव	आसिम
2 आसिथ	आसथु	आस
3 आस	आसतु	आसु

Atmanepada.

1 आसे	आसिवहे	आसिमहे
2 आसिषे	आसाथे	आसिध्वे
3 आसे	आसाते	आसिरे

- 5 लिङ्यडोश्च 6 1. 29
- 6 दीडोयुडाचि ङिति ॥ 6 4 63
- 7 अजेर्न्ययञपो ॥ वलादावार्धधातुकेवेष्यते ॥ 2. 4 56.
- 8 ग्रन्थिग्रन्थिदम्बिस्वजीनालिट् क्तिववेति व्याकरणान्तरम्
- 9 रधिजभोराचि 7 1. 61

भू (Set) 1 P A 'to be, to become'

Parasmaipada.

S	D	P
1 बभूव	बभूविष	बभूविम
2 बभूविथ	बभूवथु.	बभूव
3 बभूव	बभूवतु	बभूवु

Atmanepada

1 बभूवे	बभूविषहे	बभूविमहे
2 बभूविषे	बभूवाथे	बभूविध्वे-व्वे
3 बभूवे	बभूवाते	बभूविरे

भू becomes बभूव by the 3rd of this rule. When reduplicated it becomes भूभूव-भूभूव and भूभूव by १३३ and then बभूव

दे (Amt) 1. A. 'to protect.

1 दिग्ये	दिग्यिवहे	दिग्यिमहे
2 दिग्यिषे	दिग्याथे	दिग्यिध्वे-व्वे
3 दिग्ये	दिग्याते	दिग्यिरे

इ with अधि (Amt) 2. A. 'to study, to think'

1 अधिजगे	अधिजगिवहे	अधिजगिमहे
2 अधिजगिषे	अधिजगाथे	अधिजगिध्वे
3 अधिजगे	अधिजगाते	अधिजगिरे

For दे See 200

चक्ष् (Set) 'to speak'

Parasmaipada

1 †चख्यौ-चक्षौ	चख्यिव-चक्षिव	चख्यिम-चक्षिम
2 चख्यिथ-चख्याथ चक्षिथ-चक्षथ }	चख्यथु-चक्षथु.	चख्य-चक्ष
3 चख्यौ चक्षौ	चख्यतु-चक्षतु	चख्यु-चक्षु

* See १३३

† See 196

Atmanepada.

S	D	P
1 चचक्षे चख्ये-चकशे }	चचक्षिवहे चख्यिवहे-चकिश्वहे }	चचक्षिमहे चख्यिमहे-चकिशमहे }
2 चचक्षिषे चख्यिषे-चकिशिषे }	चचक्ष्वाथे चख्याते-चकशाथे }	चचक्षिध्वे चख्यिध्वे-चकिशिध्वे }
3 चचक्षे चख्ये-चकशे }	चचक्षाते चख्याते-चकशाते }	चचक्षिरे चख्यिरे-चकिशिरे }

अङ् (Amt) 2 P ' to eat '

1 आद्-जघास-जघस	आदिव-जक्षिव	आदिम-जक्षिम
2 आदिथ-जघासिथ	आदथु-जक्षथु	आद्-जक्ष
3 आद्-जघास	आदतु-जक्षतु	आद्-जक्षु

प्याय् (Set 1 A) ' to grow, to increase

1 पिप्ये	पिप्यिवहे	पिप्यिमहे
2 पिप्यिषे	पिप्याथे	पिप्यिध्वे-ह्वे
3 पिप्ये	पिप्याते	पिप्यिरे

दी (Amt) 4 A ' to perish, to decay '

1 दिदीये	दिदीयिवहे	दिदीयिमहे
2 दिदीयिषे	दिदीयाथे	दिदीयिध्वे-ह्वे
3 दिदीये	दिदीयाते	दिदीयिरे

अज् (Set) 1 P ' to go, to drive '

1 विवाय-विवय	विविव-आजिव	विविम-आजिम
2 विवयिथ-विवेथ आजिथ }	विवयथु	विव्य
3 विवाय	विव्यतु	विव्यु

For अन्थ्—ग्रन्थ् and दम्भ् see 20¹

स्वज्ज् (Amt) 1 A ' to embrace, to encircle. '

1 सस्वजे-सस्वजे	सस्वाजिवहे-सस्वजिवहे	सस्वजिमहे-सस्वाजिमहे
2 सस्वाजिषे-सस्वजिषे	सस्वाजाथे-सस्वजाथे	सस्वाजिध्वे-सस्वजिध्वे
3 सस्वजे-सस्वजे	सस्वजाते-सस्वजाते	सस्वाजिरे-सस्वजिरे

For रध्—see 20 (b)

(196) * Roots with a final आ take औ instead of अ as the termination of the first and third person singular Parasmaipada and drop आ before the vowel weak terminations and the intermediate इ

Exception — ह्या is a substitute for चक्ष् and hence it is wanting in the non-conjugational tenses and moods, and the forms derived from it are substitutes for चक्ष्

(a) † The roots मी-मि and दी substitute आ for their final vowel in the gerund in य and before any Guna or Vridhi making termination This change is optional in the case of the root ली For दी see page 192

(b) ‡ Roots ending in ए, ऐ and ओ substitute आ for them in the non-conjugational tenses

Exception — The final ए of ह्ये is not replaced by आ in the perfect For वे, ह्वे and दे see pages 201 and 191

या (Ant) 2 'to go.'

S.	D.	P
1 ययौ	ययिव	ययिम
2 ययिथ-ययाथ	ययथु	यय
ययौ	ययतु	ययुः
	मी (Ant) 9. P A 'to destroy'	
	मि (Ant) 5 P A. 'to scatter'	

Parasmaipada

1 ममौ	मिम्यिव	मिम्यिम
2 ममाथ ममिथ	मिम्यथु	मिम्य
3 ममौ	मिम्यतु	मिम्युः

* आतऔ णल 7 1 34.

आतोलोपइटि च 6. 4 64.

† मीनातिमिनोतिदीडा ल्यपिच 6 1 50.

विभाषा लीयते 6. 1. 51.

‡ अदिच उपदेशेऽशिति ॥ 6 1 45.

न व्यो लिटि 6. 1 46.

Atmanepada

	S.	D.	P
1	मिम्बे	मिम्यिवहे	मिम्यिमहे
2	मिम्यिषे	मिम्याथे	मिम्यिध्वे-द्धे
3	मिम्ये	मिम्याते	मिम्यिरे

ली (Amt) 1 P 'to liquify' 9 P 'to adhere to, to melt'

1	लिलाय-लिलय ललौ	लिल्यिव	लिल्यिम
2	लिलेथ-लिलयिथ ललाथ-ललिथ	} लिल्यथु	लिल्य
3	लिलाय-ललौ		

ली (Amt) 4. A 'to adhere to.'

1	लिल्ये	लिल्यिवहे	लिल्यिमहे
2	लिल्यिषे	लिल्याथे	लिल्यिध्वे-द्धे
3	लिल्ये	लिल्याते	लिल्यिरे

धे (Amt) 1 P 'to drink.'

1	दधौ	दधिव	दधिम
2	दधिथ-दधाथ	दधथु	दध
3	दधौ	दधतु	दधुः

मे (Amt) 1. A 'to exchange' is to be similarly conjugated.

रल्लै (Amt) 1. P 'to be languid, to fade'.

1	जगलौ	जग्लिव	जग्लिम
2	जग्लिथ-जगलाथ	जग्लथु	जग्ल
3	जगलौ	जग्लतु	जग्लु

कै-क्षै गै-त्रै-दै-ध्वै-म्लै-ह्यै-भ्रै and स्त्यै to be similarly conjugated

gated

सो (Amt) 4. P. 'to finish.'

1	ससौ	ससिव	ससिम
2	ससिथ-ससाथ	ससथु	सस
3	ससौ	ससतुः	ससुः

शो, दो and छो are to be similarly conjugated.

(197) * The roots कृच्छ्-कृ and those ending in long कृ, the root जागृ and the roots ending in short कृ preceded by a conjunct consonant change their vowel to अर् before the weak terminations of the perfect झृ, कृ and पू do it optionally and shorten the vowel when they do not take Guna कृच्छ् takes the Reduplicative Perfect, कृ admits इ necessarily before श्, and जागृ takes both Perfects कृ † with सम्-परि and उप meaning 'to decorate or collect, or † with उप in the senses of 'to alter the quality of a thing without destroying it, to prepare or to supply what is implied' has स् prefixed to it, and since कृ is now preceded by a conjunct consonant, it takes Guna and the root becomes an exception.

कृच्छ् (Set) 6 P 'to become hard, to go, to fail in faculties'

	S.	D.	P
1	आनच्छ	आनच्छिव	आनच्छिम
2	आनच्छिथ	आनच्छथु	आनच्छ
3	आनच्छ	आनच्छतु	आनच्छु

कृ (Ant) 1 P 'to go, to get' 3 P. 'to go'

1	आर	आरिव	आरिम
2	आरिथ	आरथु	आर
3	आर	आरतु	आरु

स्तृ (Set) 9 P. A 'to cover, to spread'

Parasmaipada

1	तस्तार—तस्तर	तस्तरिव	तस्तरिम
2	तस्तरिथ	तस्तरथु	तस्तर
3	तस्तार	तस्तरतु	तस्तरु

* कृच्छ्र्युताम् ॥ 7 4 11

कृतश्च सयोगादेर्युण ॥ 7 4. 10

गृह्णामा ह्रस्वो वा ॥ 7. 4 12

† संपर्युपेभ्य करौतौ भूषणे ॥ समवाये च ॥ 6 1 138

‡ उपात्पतियत्नवैकृतवाक्याध्याहरेषु च ॥ 6 1. 139

Atmanepada.

	S.	D.	P.
1	तस्तरे	तस्तरिवहे	तस्तरिमहे
2	तस्तरिषे	तस्तराथे	तस्तरिध्वे-द्वे
3	तस्तरे	तस्तराते	तस्तरिरे
	ञृ (Set) 9 P ' to tear asunder, to kill '		
1	शशार—शशर	शशरिव—शश्रिव	शशरिम—शश्रिम
2	शशरिथ	शशरथु —शश्रथु	शशर—शश्र
3	शशार	शशरतु —शश्रतु	शशरु —शश्रु

क्वृ (Set) 9 P ' to tear, to fear '

1	ददार—ददर	ददरिव—दद्रिव	ददरिम—दद्रिम
2	ददारिथ	ददरथु —दद्रथु	ददर—दद्र
3	ददार	ददरतु —दद्रतु	ददरु —दद्रु

पृ 3 9 P ' to fill '

1	पपार—पपर	पपरिव—पप्रिव	पपरिम—पप्रिम
2	पपरिथ	पपरथु —पप्रथु	पपर—पप्र
3	पपार	पपरतु —पप्रतु	पपरु —पप्रु

For जागृ see (212)

स्मृ (Anit) 1. P. ' to remember, '

1	सस्मार—सस्मर	सस्मारिव	सस्मारिम
2	सस्मर्थ	सस्मरथु	सस्मर
3	सस्मार	सस्मरतु	सस्मरु

(a) सृ (Wet) 1. P. ' to sound, to pain '

1	सस्वार—सस्वर	सस्वारिव ⁴	सस्वारिम [*]
2	सस्वारिथ—सस्वर्थ	सस्वरथु.	सस्वर
3	सस्वार	सस्वरतु	सस्वरु

* See 189 a (2).

(b) कृ-सृ-भृ &c see 189 a (4).

कृ (Anit) 8 P. A. 'to do'

Parasmaipada.

S.	D	P
1 चकार—चकर	चकृव	चकृम
2 चकर्त्त	चकृथु	चकृ
3 चकार	चकृतु	चकृ

Atmanepada

1 चक्रे	चकृवहे	चकृमहे
2 चकृषे	चक्राथे	चकृध्वे
3 चक्रे	चक्राते	चक्रिरे

सृ (Anit) 1. P 'to go'

1 ससार—ससर	ससृव	ससृम
2 ससर्त्त	ससृथु	ससृ
3 ससार	ससृतु	ससृ

श्रु (Anit) 5 P. 'to hear'

1 शृआव-शृअव	शृश्रुव	शृश्रुम
2 शृओथ	शृश्रुवथु.	शृश्रुव
3 शृआव	शृश्रुवतु	शृश्रुव

भृ 1 P A 'to support'

Parasmaipada

1 बभार—बभर	बभृव	बभृम
2 बभर्त्त	बभृथु	बभृ
3 बभार	बभृतु.	बभृ

Atmanepada.

1 बभ्रे	बभृवहे	बभृमहे
2 बभृषे	बभ्राथे	बभृध्वे
3 बभ्रे	बभ्राते	बभ्रिरे

For भृ 3. P. A 'to hold' see Periphrastic Perfect.

वृ (Set) 5 P A 'to choose'

	S	D	P
1	ववार—ववर	ववृव	ववृम
2	ववर्थ (वेदे) ववरिथ	वव्रथु	वव्र
3	ववार		
		वव्रतु	वव्रुः

वृ (Set) 9 A 'to worship'

1	वव्रे	ववृवहे	ववृमहे
2	ववृषे	वव्राथे	ववृद्वे
3	वव्रे	वव्राते	वव्रिरे

वृ is Anit when it belongs to the 1st conjugation

स्तु (Anit) 2 P A 'to praise'

Parasmaipada

1	तुष्टाव—तुष्टव	तुष्टुव	तुष्टुम
2	तुष्टोथ	तुष्टुवथु	तुष्टुव
3	तुष्टाव	तुष्टुवतु	तुष्टुव

Atmanepada

1	तुष्टवे	तुष्टुवहे	तुष्टुमहे
2	तुष्टुषे	तुष्टुवाथे	तुष्टुद्वे
3	तुष्टवे	तुष्टुवाते	तुष्टुविरे

दु (Anit) 1 P 'to melt, to flow'

1	दुद्राव—दुद्रव	दुद्रुव	दुद्रुम
2	दुद्रोथ	दुद्रुवथु	दुद्रुव
3	दुद्राव	दुद्रुवतु	दुद्रुव

सु (Anit) 1 P 'to flow, to ooze'

1	सुस्राव—सुस्रव	सुस्रुव	सुस्रुम
2	सुस्रोथ	सुस्रुवथु	सुस्रुव
3	सुस्राव	सुस्रुवतु	सुस्रुवः

कृ with सम् (Anit) 8 U 'to perform ceremony over a person,
to adorn to refine.'

Parasmaipada

S	D.	P
1 सञ्चस्कार—सञ्चस्कर	सञ्चस्करिव	सञ्चस्करिम
2 सञ्चस्करिथ	सञ्चस्करथु	सञ्चस्कर
3 सञ्चस्कार	सञ्चस्करतु	सञ्चस्कर

Atmanepada

1 सञ्चस्करे	सञ्चस्करिवहे	सञ्चस्करिमहे
2 सञ्चस्करिषे	सञ्चस्कराथे	सञ्चस्करिध्वे-हे
3 सञ्चस्करे	सञ्चस्कराते	सञ्चस्करिरे

198 *The ending स् of roots is changed to न् when followed by स् or इ.

क्षम् (Wet) 1 A 4 P 'to endure, to forgive'

Parasmaipada

1 चक्षाम—चक्षम	चक्षमिव-चक्षण्व	चक्षमिम-चक्षणम्
2 चक्षमिथ—चक्षन्थ	चक्षमथु	चक्षम
3 चक्षाम	चक्षमतु	चक्षसुः

Atmanepada

1 चक्षमे	चक्षमिवहे-चक्षण्वहे	चक्षमिमहे-चक्षणमहे
2 चक्षमिषे-चक्षसे	चक्षमाथे	चक्षमिध्वे-चक्षन्ध्वे
3 चक्षमे	चक्षमाते	चक्षमिरे

(199) The roots गम्—हन्—जन्—खन् and घस् drop the radical vowel before weak terminations beginning with a vowel except before the augment अ in the 2nd variety of the Aorist. गम्—खन्, and घस् are regular. घस् after dropping अ becomes क्ष् by 87 and 83, क्+ष् making क्ष् न् in जन् after dropping अ becomes ज्ञ् by 81, and ज्+ञ् makes ज्ञ्

गम् (Amt) 1 P. 'to go'

1 जगाम—जगम	जग्मिव	जग्मिम
2 जगमिथ—जगन्थ	जग्मथु	जग्म
3 जगाम	जग्मतु	जग्मसु

हन् (Amlt) 2 P 'to kill'

S.	D.	P
1 जघान—जघन	जघ्निव	जघ्निम
2 जघनिथ—जघन्थ	जघ्नुथु	जघ्नु
3 जघान	जघ्नुतु	जघ्नु

जन् (Set) 4 A 'to be born'

1 जज्ञे	जज्ञिवहे	जज्ञिमहे
2 जज्ञिषे	जज्ञाथे	जज्ञिध्वे
3 जज्ञे	जज्ञाते	जज्ञिरे

खन् (Set). P A. 'to dig up.'

Parasmaipada

1 चखान—चखन	चखिव	चखिम
2 चखानिथ	चखन्थु	चखन्
3 चखान	चखन्तु	चखन्तु

Atmanepada

1 चखने	चखिवहे	चखिमहे
2 चखिषे	चखनाथे	चखिध्वे
3 चखने	चखनाते	चखिरे

For घस् see under 195

(200) *When घ्, व्, र्, ल्, are changed to इ, उ, क्, त् respectively, the vowel so substituted is called Samprasârana

When both the members of a conjunct consonant admit of Samprasârana, the second semi-vowel only takes it

If a Samprasârana is followed by another vowel, the Samprâsarana is substituted for both

Before the weak terminations of the Perfect, Samprasârana takes place both in the reduplicative syllable and the semi-vowel of the root, but before the strong ones in the reduplicative syllable only.

* इग्यण सप्रसारणम् । 1 1 45

न सप्रसारणे सप्रसारणम् । 6 1 37

सप्रसारणञ्च । 6 1 108

*The roots वृश्च्-प्रच्छ् and व्रश्च् do not take Samprasârana in the Perfect

† The roots व्यृच् and व्यृश् take Samprasârana in the reduplicative syllable only before the strong as well as the weak terminations of the Perfect द्वि takes Samprasârana optionally in the Perfect and Frequentative

‡ The roots वच्-स्वप्-यज्-वृप्-वह्-वस्-वे-व्ये-वहे-वद् and द्वि take Samprasârana before the weak terminations of the Perfect, Benedictive, Passive forms, Participle and Gerund, while the roots § ग्रह्-ज्या-वृ (substitute for वे)-व्यृच्-वृश्-व्यृच् undergo the same change as above and also before the weak terminations of the conjugational tenses and Frequentative वृश्च्-प्रच्छ् and व्रश्च् do the same except in the Perfect.

वच् (Anit) 1 P (also Atm in non-conj tenses) to speak
(Including the substitute of ब्रू).

Parasmaipada.

	S	D.	P.
1	उवाच-उवच	ऊचिव	ऊचिम
2	उवचिथ-उवकथ	ऊचथु	ऊच
3	उवाच	ऊचतु.	ऊचु

Atmanepada.

1	ऊचे	ऊचिवहे	ऊचिमहे
2	ऊचिषे	ऊचाथे	ऊचिध्वे
3	ऊचे	ऊचाते	ऊचिरे

* लिट्यभ्यासस्योभयेषाम् । 6 1 17

† व्यथोलिटि । 7 4 68

युतिस्वाप्यो सप्रसारणम् । 7 4 97

‡ वचिस्वपियजादीना किति । 6. 1 16.

§ ग्रहज्यावयिव्यधिवष्टिविचिवृश्चतिवृश्चतिभृज्जतीना ङिति च 6 1 16.

स्वप् (Anit) 2 P ' to sleep. '

	S.	D	P.
1	सुष्वाप—सुष्वप	सुषुपिव	सुषुपिम
2	सुष्वपिथ—सुष्वप्य	सुषुपथु	सुषुप
3	सुष्वाप	सुषुपतु	सुषुप

यज् (Anit) 2 P A ' worship, to sacrifice, to consecrate, to bestow '

Parasmaipada

1	इयाज—इयज	ईजिव	ईजिम
2	इयजिथ—इयष्ट	ईजथु	ईज
3	इयाज	ईजतु	ईजु

Ātmanepada

1	ईजे	ईजिवहे	ईजिमहे
2	ईजिषे	ईजाथे	ईजिध्वे
3	ईजे	ईजाते	ईजिरे

वप् (Anit) 1 P. A ' to sow, to throw (as dice), to beget to shave, to weave '

Parasmaipada.

1	उवाप—उवप	ऊपिव	ऊपिम
2	उवपिथ—उवप्य	ऊपथु	ऊप
3	उवाप	ऊपतु.	ऊपु

Ātmanepada

1	ऊपे	ऊपिवहे	ऊपिमहे
2	ऊपिषे	ऊपाथे	ऊपिध्वे
3	ऊपे	ऊपाते	ऊपिरे

वह् (Anit) 1 P A ' to blow, to carry, ' &c.

Parasmaipada

1	उवाह—उवह	ऊहिव	ऊहिम
2	उवहिथ—उवोढ	ऊहथु	ऊह
3	उवाह	ऊहतु	ऊहुः

Ātmanepada

	S	D	P.
1	ऊहे	ऊहिवहे	ऊहिमहे
2	ऊहिषे	ऊहाये	ऊहिध्वे-द्वे
3	ऊहे	ऊहाते	ऊहिरे
	वस् (Anit) 1. P. 'to dwell'		
1	उवास—उवस	ऊषिव	ऊषिम
2	उवासिथ—उवस्थ	ऊषथु	ऊष
3	उवास	ऊषतु	ऊषुः
	वे (Anit) 1 P A. 'to weave, to sew'		

* वे substitutes वय् optionally in the Perfect य् of वय् does not take Sâmpprasana in the Perfect य् of वय् takes व् as its substitute optionally before the weak terminations of the Perfect वय् is Set and it admits इ necessarily before थ

Parasmaipada

1	उवाय-उवय	ऊषिव-ऊषिव	ऊषिम-ऊषिम
2	उवायथ	ऊषथु-ऊषथु	ऊष-ऊष
3	उवाय	ऊषतु-ऊषतुः	ऊषुः-ऊषु

Ātmanepada

1	ऊये-ऊवे	ऊषिवहे-ऊषिवहे	ऊषिमहे-ऊषिमहे
2	ऊयिषे-ऊयिषे	ऊयाथे-ऊयाथे	ऊयिध्वे-द्वे-ऊयिध्वे-द्वे
3	ऊये-ऊवे	ऊयाते-ऊयाते	ऊयिरे-ऊयिरे

According to 196 (b) वे has the following forms

Parasmaipada

1	ववौ	वविव	वविम
2	ववाथ-वविथ	ववथु	वव
3	ववौ	ववतु	ववु

Ātmanepada

1	ववे	वविवहे	वविमहे
2	वविषे	ववाथे	वविध्वे-द्वे
3	ववे	ववाते	वविरे

* वेओवयि ॥ II 4 41

लिटि वयोप ॥ VI 1 38

वश्चास्यान्यतरस्या किति ॥ VI. 1 39

१ व्ये (Anit) 1 P A 'to cover, to sew'

The final ए of व्ये is not replaced by आ in the Perfect व्ये admits of इ necessarily before थ

The modified base of व्ये is विव्य् before the strong, and विवी before the weak terminations, the ई of final वी in the latter case changing to यू by virtue of rule 123

Parasmaipada

S	D.	P
1 विव्याय-विव्यय	विविव	विविम
2 विव्यसिथ	विव्यथु	विव्य
3 विव्याय	विव्यतु	विव्यु

Atmanepada

1 विव्ये	विविवहे	विविमहे
2 विव्यिषे	विव्याथे	विव्यिष्वे-हे
3 विव्ये	विव्याते	विव्यिरे

हे (Anit) 1, P A 'to call'

† हे takes Samprasaraṇa when it is to be reduplicated

Parasmaipada

1 उहाव-उहव	उहुवि	उहुविम
2 उहोथ-उहुविथ	उहुवथु	उहव
3 उहाव	उहुवतु	उहुवु

Atmanepada

1 उहुवे	उहुविह्वे	उहुविमहे
2 उहुविषे	उहुवाथे	उहुविष्वे-हे
3 उहुवे	उहुवाते	उहुविरे

वद् (Set) 1 P. 'to speak'

1 उवाद-उवद्	ऊदिव	ऊदिम
2 उवदिय	ऊदथु	ऊद
3 उवाद	ऊदतु	ऊदु

* न व्यो लिटि VI. 1. 46 ॥ इडत्यतिव्ययतीनाम् VII 1 66.

† अभ्यस्तस्थ च । VI 1 33

* धि takes Samprasaraṇa optionally in the Perfect and Frequentative.

धि (Set) 1 P 'to grow, to swell, to prosper, to approach'

	S	D.	P
1 {	शिक्षाय-शिक्षय	शिक्षियिव	शिक्षियिम
	शुशाव-शुशव	शुशुविव	शुशुविम
2 {	शिक्षयिथ	शिक्षियथु	शिक्षिय
	शुशुविथ	शुशुवथु	शुशुव
3 {	शिक्षाय	शिक्षियतु	शिक्षियु
	शुशाव	शुशुवतु	शुशुवु

ग्रह् (Set) 9 P. A 'to take'

Parasmaipada

1	जग्राह--जग्रह	जग्रहिव	जग्रहिम
2	जग्रहिथ	जग्रहथु	जग्रह
3	जग्राह	जग्रहतु	जग्रह

Atmanepada

1	जग्रहे	जग्रहिवहे	जग्रहिमहे
2	जग्रहिषे	जग्रहाथे	जग्रहिध्वे-ह्वे
3	जग्रहे	जग्रहाते	जग्रहिरे

ज्या (Anit) 9 P 'to become old, to decay'

1	जिज्यौ	जिज्यिव	जिज्यिम
2	जिज्यिथ--जिज्याथ	जिज्यथु	जिज्य
3	जिज्यौ	जिज्यतु	जिज्युः

व्यध् (Anit) 4 P. 'to strike'

1	विव्याध-विव्यध	विविधिव	विविधिम
2	विव्यधिथ-विव्यद्ध	विविधथु	विविध
3	विव्याध	विविधतु-	विविधु

वश् (Set) 2 P 'to wish.'

1	उवाश-उवश	ऊशिव	ऊशिम
2	उवशिथ	ऊशथु	ऊश
3	उवाश	ऊशतु	ऊशु

व्यच् (Set) 6 P. 'to deceive'

S	D	P
1 विव्याच—विव्यच	विविचिव	विविचिम
2 विव्याचिथ	विविचिथु	विविच
3 विव्याच	विविचतु	विविचु

The following roots do not take Samprasarana in the Perfect

त्रश्च् (Wet) 6 P 'to cut, to tear, to wound'

1 वत्रश्च	वत्रश्चिव-वत्रश्चव	वत्रश्चिम-वत्रश्चम
2 वत्रश्चिथ-वत्रश्च	वत्रश्चिथु	वत्रश्च
3 वत्रश्च	वत्रश्चतु	वत्रश्चु

प्रच्छ् (Ant) 6 P 'to ask.'

1 पप्रच्छ	पप्रच्छिव	पप्रच्छिम
2 पप्रच्छिथ—पप्रच्छ	पप्रच्छिथु	पप्रच्छ
3 पप्रच्छ	पप्रच्छतु	पप्रच्छु

भ्रस्ज् (Ant) 6 P A 'to fry'

Parasmaipada

1 बभर्ज—बभ्रज्ज	बभर्जिव—बभ्रज्जिव	बभर्जिम—बभ्रज्जिम
2 बभर्जिथ-बभर्ज } बभ्रज्जिथ-बभ्रज्ज }	बभर्जिथु-बभ्रज्जिथु	बभर्ज—बभ्रज्ज
3 बभर्ज—बभ्रज्ज	बभर्जतु—बभ्रज्जतु	बभर्जु—बभ्रज्जु

Atmanepada

1 बभर्जे—बभ्रज्जे	बभर्जिवहे—बभ्रज्जिवहे	बभर्जिमहे—बभ्रज्जिमहे
2 बभर्जिषे—बभ्रज्जिषे	बभर्जिथि—बभ्रज्जिथि	बभर्जिध्वे—बभ्रज्जिध्वे
3 बभर्जे—बभ्रज्जे	बभर्जति—बभ्रज्जति	बभर्जिरे—बभ्रज्जिरे

*व्यथ् (Set) 1 A. 'to be uneasy, to fear'

1 विव्यथे	विव्यथिवहे	विव्यथिमहे
2 विव्यथिषे	विव्यथिथि	विव्यथिध्वे
3 विव्यथे	विव्यथिते	विव्यथिरे

द्युत् (Set) 1 A. 'to shine'

1 दियुते	दियुतिवहे	दियुतिमहे
2 दियुतिषे	दियुतिथि	दियुतिध्वे
3 दियुते	दियुतिताते	दियुतिरे

(201)* When a root having an अ between two simple consonants does not change its reduplicative syllable, the अ is changed to ए and the reduplicative syllable dropped when followed by the weak terminations of the Perfect When the अ of the 2nd person singular Parasmaipada takes the augment इ optionally, the above change takes place only when it takes इ and not when it does* not The following Anit and Wet roots answer all the conditions in the rule.

(a) *Anit Roots*

शक 5 P. 'to be able'

	S	D	P
1	शशक—शशक	शेकिव	शेकिम
2	शेकिथ—शशकथ	शेकथु	शेक
3	शशक	शेकतु	शेकु

पच् 1. P A 'to cook'

Parasmaipada.

1	पपाच—पपच	पेचिव	पेचिम
2	पेचिथ—पपकथ†	पेचथु.	पेच
3	पपाच	पेचतु	पेचु

Atmanepada

1	पेचे	पेचिवहे	पेचिमहे
2	पेचिषे	पेचाथे	पेचिध्वे
3	पेचे	पेचाते	पेचिरे

शद् 1. 6 P 'to decay, to cut'

1	शशद—शशद	शेदिव	शेदिम
2	शेदिथ—शशत्थ*	शेदथुः	शेद
3	शशद	शेदतु	शेदु

* अतएकहल्मध्येऽनादिशदेर्लिटि ॥ VI 4 121

थलि च सेटि ॥ VI 4 120

† by (84)

पद् 4 A ' to go '

	S	D	P
1	पेदे	पेदिवहे	पेदिमहे
2	पेदिषे	पेदाथे	पेदिध्वे
3	पेदे	पेदाते	पेदिरे
	सङ् 1 6 P. ' to be weary ' ' to wither '		
1	ससाद—ससद	सेदिव	सेदिम
2	सेदिथ—ससत्थ*	सेदथु	सेद
3	ससाद	सेदतु	सेदु

मन् 4 A ' to think '

1	मेने	मेनिवहे	मेनिमहे
2	मेनिषे	मेनाथे	मेनिध्वे
3	मेने	मेनाते	मेनिरे

तप् 1. P. ' to heat ' ' shine, ' 4 A ' to be powerful

Parasmaipada.

1	तताप—ततप	तेपिव	तेपिम
2	तेपिथ—ततप्य	तेपथु	तेप
3	तताप	तेपतु	तेपु

Ātmanepada.

1	तेपे	तेपिवहे	तेपिमहे
2	तेपिषे	तेपाथे	तेपिध्वे
3	तेपे	तेपाते	तेपिरे

शप् 1 4 P A ' to swear or curse '

Parasmaipada

1	शशाप—शशप	शेपिव	शेपिम
2	शेपिथ—शशप्य	शेपथु	शेप
3	शशाप	शेपतु	शेपु

Ātmanepada

1	शेपे	शेपिवहे	शेपिमहे
2	शेपिषे	शेपाथे	शेपिध्वे
3	शेपे	शेपाते	शेपिरे

यञ् 1. P 'to cohabit or copulate.'

	S	D	P
1	ययाभ—ययभ	येभिव	येभिम्
2	येमिथ—ययञ्ध*	येमथु.	येम
3	ययाभ	येमतु	येसु

रभ् 1 A 'to begin'

1	रेभे	रेभिवहे	रेभिम्हे
2	रेभिषे	रेमाथे	रेभिध्वे
3	रेभे	रेमाते	रेभिरे

नस् 1 P 'to bow'

1	ननाम—ननम	नेमिव	नेमिम्
2	नेमिथ—ननन्थ†	नेमथु	नेम
3	ननाम	नेमतु	नेसु

लभ् 1 A 'to get'.

1	लेभे	लेभिवहे	लेभिम्हे
2	लेभिषे	लेमाथे	लेभिध्वे
3	लेभे	लेमाते	लेभिरे

यस् 1 P. 'to restrain.'

1	ययाम—ययम	येमिव	येमिम्
2	येमिथ—ययन्थ*	येमथु	येम
3	ययाम	येमतु	येसु

रस् 1 A 'to play'

1	रेमे	रेमिवहे	रेमिम्हे
2	रेमिषे	रेमाथे	रेमिध्वे
3	रेमे	रेमाते	रेमिरे

वह् 1 P 'to burn'

1	ददाह—ददह	देहिव	देहिम्
2	देहिथ—ददग्ध†	देहथु	देह
3	ददाह	देहतु	देहु.

* ययञ् + थ = ययभ् + घ by (100), = ययञ् + घ by (84) = ययञ्घ

† by (92)

‡ ददह् + थ = ददघ् = थ by (99), = ददघ् + घ, by (100) = ददग् + घ by (82), = ददग्ध

नङ् 4 P A. 'to bind, to dress or arm oneself'

Parasmaipada.

S	D	P.
1 ननाह—ननह	नेहिव	नेहिम
2 नेहिथ—ननद्ध	नेहथु.	नेह
3 ननाह	नेहतु	नेहु

Atmanepada

1 नेहे	नेहिवहे	नेहिमहे
2 नेहिषे	नेहाथे	नेहिध्वे-ङ्वे
3 नेहे	नेहाते	नेहिरे

(b) *Wet Roots*

रध् 4 P 'to kill, to subdue, to cook' inserts न् before a vowel
Hence there are only two forms by the above rule, viz. रेध्व
and रेध्म.

1 ररन्ध	ररन्धिव-रेध्व	ररन्धिम-रेध्म
2 ररन्धिथ—ररद्ध	ररन्धथु	ररन्ध
3 ररन्ध	ररन्धतु	ररन्धु

नञ् 4 P. 'to vanish'.

1 ननाश—ननश्	नेशिव—नेश्व	नेशिम—नेश्म
2 नेशिथ—ननंष्ट	नेशथु	नेश
3 ननाश	नेशतु	नेशु

Exceptions to Rule (201)

* (1) The roots दद् and शस्

दद् (Set) 1 A 'to give, to present'

S.	D.	P.
1 दददे	दददिवहे	दददिमहे
2 दददिषे	दददाथे	दददिध्वे
3 दददे	दददाते	दददिरे

शस् (Set) 1. P 'to kill'

1 शशास—शशस	शशासिव	शशसिम
2 शशसिथ	शशसथु	शशस
3 शशास	शशसतु	शशसु

- (2) The roots जङ् and द्य् for which see 199 and 211 respectively
- (3) The roots of the 10th conjugation take the Periphrastic Perfect and therefore though some of the roots answer the conditions of this rule they do not follow it
- (4) Roots beginning with व and the roots having an अ from a Guna change

वम् (Set) 1 P ' to vomit, to, emit, to reject '

S	D	P
1 ववाम्—ववम	ववमिव	ववमिम
2 ववमिथ	ववमथुः	ववम
3 ववाम	ववमतु	ववमु

Counter-exception—The Anit roots वच्—वप्—वस्—वह् and the Set roots वङ् and वज् for all of which see section 200.

- * (5) The roots तृ—फल्—भज्—वृप् and राध् meaning 'to kill' or अपराध् 'to offend' though not fulfilling the conditions of the rule, drop their reduplicative syllable and change the अ or आ to ए necessarily

तृ (Set) 1 P ' to cross, to swim '

1 ततार—ततर	तेरिव	तेरिम
2 तेरिथ	तेरथु	तेर
3 ततार	तेरतु	तेरु

फल् (Set) 1 P ' to bear or yield fruit, to succeed, to burst open

1 पफाल—पफल	फेलिव	फेलिम
2 फेलिथ	फेलथु	फेल
3 पफाल	फेलतु	फेलु

भज् (Anit) 1 P A. ' worship '

Parasmaipada.

1 बभाज—बभज	भेजिव	भेजिम
2 भेजिथ—बभक्थ	भेजथु	भेज
3 बभाज	भेजतु	भेजु

Atmanepada.

S.	D	P.
1 भेजे	भेजिवहे	भेजिमहे
2 भेजिषे	भेजाथे	भेजिध्वे
3 भेजे	भेजाते	भेजिरे

त्रप् (Wet) 1 A. 'to be ashamed'

1 त्रेपे	त्रेपिवहे—त्रेप्वहे	त्रेपिमहे—त्रेप्महे
2 त्रेपिषे—त्रेप्ते	त्रेपाथे	त्रेपिध्वे—त्रेप्ध्वे
3 त्रेपे	त्रेपाते	त्रेपिरे

अपराध् (Ant) 4 5. P 'to offend'.

1 अपरराध	अपरेधिव	अपरोधिम
2 अपरेधित्थ	अपरेधथु	अपरेध
3 अपरराध	अपरेधतु	अपरेधु

राध् 'to kill' has these same forms dropping the prepositi
अप् all through

But राध् 4 P 'to grow' & 5. P 'to accomplish' has the following forms

1 रराध	रराधिव	रराधिम
2 रराधित्थ	रराधथु	रराध
3 रराध	रराधतु	रराधुः

(6) * The roots जृ—भ्रम्—वृस्—फण्—राज्—प्राज्—प्राश्—
म्लाश्—स्यस् and स्वन् undergo the above changes optionally

जृ (Set) 4 P. 'to become old'.

1 जजार—जजर	जजरिव—जेरिव	जजारिम—जेरिम
2 जजरित्थ—जेरित्थ	जजरथु—जेरथु	जजर—जेर
3 जजार	जजरतु—जेरतु	जजरु—जेरुः

भ्रम् (Set) 1 P 'to roam about,'

4 P 'to be unsteady'

1 बभ्राम—बभ्रम	बभ्रमिव—भ्रमिव	बभ्रमिम—भ्रमिम
2 बभ्रमित्थ—भ्रमित्थ	बभ्रमथु—भ्रमथु	बभ्रम—भ्रम
3 बभ्राम	बभ्रमतु—भ्रमतु	बभ्रमु—भ्रमुः

वा जृभ्रमुव्रसाम् VI. 4 124 फणा च सप्तानाम् ॥ VI 4 125.

व्रस् (Set) 1 4. P 'to fear'

S

D.

P.

1 तत्रास—तत्रस	तत्रसिव—त्रेसिव	तत्रसिम—त्रेसिम
2 तत्रसिथ—त्रेसिथ	तत्रसथु—त्रेसथु	तत्रस—त्रेस
3 तत्रास	तत्रसतु—त्रेसतु	तत्रसु—त्रेसु

फण् (Set) 1 P. 'to go'

1 पफाण—पफण	पफणिव—फेणिव	पफणिम—फेणिम
2 पफाणिथ फेणिथ	पफणथु—फेणथु	पफण—फेण
3 पफाण	पफणतु—फेणतु	पफणु—फेणु

राज् (Set) 1 P A 'to shine'

Parasmaipada

1 रराज	रराजिव—रेजिव	रराजिम—रेजिम
2 रराजिथ—रेजिथ	रराजथु—रेजथु	रराज—रेज
3 रराज	रराजतु—रेजतु	रराजु—रेजु

Atmanepada

1 रराजे—रेजे	रराजिवहे—रेजिवहे	रराजिमहे—रेजिमहे
2 रराजिषे—रेजिषे	रराजाथे—रेजाथे	रराजिध्वे—रेजिध्वे
3 रराजे—रेजे	रराजाते—रेजाते	रराजिरे—रेजिरे

भाज् (Set) 1 A 'to shine'

Parasmaipada

1 बभ्राजे—भ्रेजे	बभ्राजिवहे—भ्रेजिवहे	बभ्राजिमहे—भ्रेजिमहे
2 बभ्राजिषे—भ्रेजिषे	बभ्राजाथे—भ्रेजाथे	बभ्राजिध्वे—भ्रेजिध्वे
3 बभ्राजे—भ्रेजे	बभ्राजाते—भ्रेजाते	बभ्राजिरे—भ्रेजिरे

भाश् (Set) 1 A 'to shine'

Atmanepada

1 बभ्राशे—भ्रेशे	बभ्राशिवहे—भ्रेशिवहे	बभ्राशिमहे—भ्रेशिमहे
2 बभ्राशिषे—भ्रेशिषे	बभ्राशाथे—भ्रेशाथे	बभ्राशिध्वे—भ्रेशिध्वे
3 बभ्राशे—भ्रेशे	बभ्राशाते—भ्रेशाते	बभ्राशिरे—भ्रेशिरे

भ्लाश् (Set) 1. A 'to shine'

1 बभ्लाशे—भ्लेशे	बभ्लाशिवहे—भ्लेशिवहे	बभ्लाशिमहे—भ्लेशिमहे
2 बभ्लाशिषे—भ्लेशिषे	बभ्लाशाथे—भ्लेशाथे	बभ्लाशिध्वे—भ्लेशिध्वे
3 बभ्लाशे—भ्लेशे	बभ्लाशाते—भ्लेशाते	बभ्लाशिरे—भ्लेशिरे

स्यम् (Set) 1. P 'to cry aloud, to shout'

S D P

1	सस्याम—सस्यम	सस्यामिव—स्येमिव	सस्यामिम—स्येमिम
2	सस्यमिथ—स्येमिथ	सस्यमथु—स्येमथु	सस्यम—स्येम
3	सस्याम	सस्यमतु—स्येमतु	सस्यमु—स्येष्टु

स्वन् (Set) 1 P 'to sound, to hum, to sing'

1	सस्वान—सस्वन	सस्वानिव—स्वेनिव	सस्वानिम—स्वेनिम
2	सस्वमिथ—स्वेमिथ	सस्वनथु—स्वेनथु	सस्वन—स्वेन
3	सस्वान	सस्वनतु—स्वेनतु	सस्वतु—स्वेतु

(7) When अन्थ्, ग्रन्थ् and दम्भ् drop their nasal according to 198, they drop their reduplicative syllable and change the अ to ए before the strong as well as the weak terminations of the perfect

अन्थ् (Set) 9 P 'to loosen, to gladden, to lie'

1	शअन्थ—अथ	शअन्थिव—अथिव	शअन्थिम—अथिम
2	शअन्थिथ—अथिथ	शअन्थथु—अथथु	शअन्थ—अथ
3	शअन्थ—अथ	शअन्थतु—अथतु	शअन्थु—अथु

ग्रन्थ् (Set) 9 P 'to fasten, to arrange'

1	जग्रन्थ—ग्रथ	जग्रन्थिव—मेथिव	जग्रन्थिम—मेथिम
2	जग्रन्थिथ—मेथिथ	जग्रन्थथु—ग्रथथु	जग्रन्थ—मेथ
3	जग्रन्थ—ग्रथ	जग्रन्थतु—ग्रथतु	जग्रन्थु—मेथु

दम्भ् (Set) 5 P 'to deceive'

1	ददम्भ—देभ	ददम्भिव—देभिव	ददम्भिम—देभिम
2	ददम्भिथ—देभिथ	ददम्भथु—देभथु	ददम्भ—देभ
3	ददम्भ—देभ	ददम्भतु—देभतु	ददम्भु—देभु

202 The roots छृद् and तृद् insert इ optionally before the non-conjugational termination से of the 2nd person singular Atmanepada in the Perfect. See Chapter on 'Future'

छृद् (Set) 7 U 'to play, to shine'

Parasmaipada

1	चच्छर्द	चच्छृदिव	चच्छृदिम
2	चच्छर्दिथ	चच्छृदथु	चच्छृद
3	चच्छर्द	चच्छृदतु	चच्छृदु

Atmanepada

S.	D.	P.
1 चच्छृदे	चच्छृदिवहे	चच्छृदिमहे
2 चच्छृदिषे-चच्छृत्से	चच्छृदाथे	चच्छृदिध्वे
3 चच्छृदे	चच्छृदाते	चच्छृदिरे

तृ३ = A 2nd person singular तत्तृदिषे or तत्तृत्से

(a) छ् preceded by a short vowel takes च् necessarily

(203) SET ROOTS ENDING IN A VOWEL

For roots ending in long ऊ and ऋ see भू and स्तृ under 195 and 197, and for वृ see वच् Page 201

पू 1. A 6. U 'to purify.'

Parasmaipada

1 पुपाव—पुपव	पुपुविष	पुपुविम
2 पुपविथ	पुपुवथुः	पुपुव
3 पुपाव	पुपुवतु	पुपुवु

Atmanepada

1 पुपुवे	पुपुविष्वहे	पुपुविमहे
2 पुपुविषे	पुपुवाथे	पुपुविध्वे-द्धे
3 पुपुवे	पुपुवाते	पुपुविरे

दृ and कृ to be similarly conjugated

रु (Set) 2 P 'to cry, to sound' 1 A 'to go'

Parasmaipada

1 रुराव—रुव	रुरुविष	रुरुविम
2 रुरविथ	रुरुवथुः	रुरुव
3 रुराव	रुरुवतु	रुरुवु.

Atmanepada

1 रुरुवे	रुरुविष्वहे	रुरुविमहे
2 रुरुविषे	रुरुवाथे	रुरुविध्वे-द्धे
3 रुरुवे	रुरुवाते	रुरुविरे

यु—क्षु—स्तु—नु and क्षु to be similarly conjugated

शी (Set) 2. A ' to sleep '

S.	D.	P.
1 शिदये	शिदियवहे	शिदियमहे
2 शिदियषे	शिदयाथे	शिदियध्वे-हे
3 शिदये	शिदयाते	शिदियरे

डी 1 4 A. ' to fly ' to be similarly conjugated.

श्री (Set) 1. P. A ' to resort to, to serve '

Parasmaipada

1 शिश्राय—शिश्त्रय	शिश्त्रियव	शिश्त्रियम
2 शिश्रियथ	शिश्त्रियथु	शिश्त्रिय
3 शिश्राय	शिश्त्रियतु	शिश्त्रियु

Atmanepada

1 शिश्त्रिये	शिश्त्रियवहे	शिश्त्रियमहे
2 शिश्त्रियिषे	शिश्त्रियाथे	शिश्त्रियिध्वे-हे
3 शिश्त्रिये	शिश्त्रियाते	शिश्त्रियिरे

For श्चि and वृ see pages 205 & 198

204 WET ROOTS ENDING IN A VOWEL

For स्तृ see page 196

सू (Wet) 2 4 A ' to give birth to '

1 सुषुवे	सुषुविवहे	सुषुविमहे
2 सुषुविषे	सुषुवाथे	सुषुविध्वे-हे
3 सुषुवे	सुषुवाते	सुषुविरे

धृ (Wet) 5. 9 P A ' to shake '

Parasmaipada

1 दुधुवाव—दुधव	दुधुविव	दुधुविम
2 दुधुविथ—दुधोथ	दुधुवथु	दुधुव
3 दुधुवाव	दुधुवतु	दुधुवु

Atmanepada.

1 दुधुवे	दुधुविवहे	दुधुविमहे
2 दुधुविषे	दुधुवाथे	दुधुविध्वे-हे
3 दुधुवे	दुधुवाते	दुधुविरे

205 ANIT ROOTS ENDING IN A VOWEL

For roots ending in आ, ऋ, ए-ऐ and ओ see या-स्व-घे-ग्ले and सो, pages-193-194 and 198

इ (Anit) 1 P 'to go'

S.	D.	P.
1 इयाय-इयय	इयिव	इयिम
2 इययिथ-इयेथ	इयथु	इय
3 इयाय	इयतु	इयु

For इ 2 P -हि-चि-जि-see page 183 and इ with अधि and मि see pages 191 & 194

क्षि (Anit) 1. 'P. to decay.'

Parasmaipada

1 चिक्षाय-चिक्षय	चिक्षयिव	चिक्षयिम
2 चिक्षयिथ-चिक्षेथ	चिक्षयथु	चिक्षय
3 चिक्षाय	चिक्षयतु	चिक्षयु

स्मि (Anit) 1 A 'to smile'

Atmanepada

1 सिष्मिये	सिष्मियिवहे	सिष्मियिमहे
2 सिष्मियिषे	सिष्मियाथे	सिष्मियिध्वे-ह्वे
3 सिष्मिये	सिष्मियाते	सिष्मियिरे

सि 5 9 P A 'to tie' is to be similarly conjugated

नी (Anit) 1 P. A 'to lead'

Parasmaipada

1 निनाय-निनय	निनयिव	निनयिम
2 निनयिथ-निनेथ	निनयथु	निनय
3 निनाय	निनयतु	निनयु

Atmanepada.

1 निन्ये	निन्यिवहे	निन्यिमहे
2 निन्यिषे	निन्याथे	निन्यिध्वे-ह्वे
3 निन्ये	निन्याते	निन्यिरे

वी 2 P 'to go, to pervade' to be similarly conjugated

See दी under 195, ली and मी under 196 and दीधी-ही and भी under Periphrastic Perfect

क्री (Amt) 9. P. A. 'to buy'

Parasmaipada

	S.	D.	P.
1	चिक्राय-चिक्रय	चिक्रियिव	चिक्रियिम
2	चिक्रयिथ-चिक्रेथ	चिक्रियथु	चिक्रिय
3	चिक्राय	चिक्रियतु	चिक्रियु.

Atmanepada

1	चिक्रिये	चिक्रियिवहे	चिक्रियिमहे
2	चिक्रियिषे	चिक्रियाथे	चिक्रियिध्वे-हे
3	चिक्रिये	चिक्रियाते	चिक्रियिरे

श्री-प्री-क्षी to be similarly conjugated

कु 1 A 2 P 'to hum,' 6. A 'to moan'

Parasmaipada

1	उकाव-उकव	उकुविव	उकुविम
2	उकविथ-उकोथ	उकुवथु	उकुव
3	उकाव	उकुवतु	उकुवु.

Atmanepada

1	उकुवे	उकुविवहे	उकुविमहे
2	उकुविषे	उकुवाथे	उकुविध्वे-हे
3	उकुवे	उकुवाते	उकुविरे

The roots सु-धु-दु-तु-डु and गु to be similarly conjugated.

For डु-शु-स्तु-बु see 197 (b) and डु under Periphrastic Perfect, and ऊर्ण under (194)

स्कृ (Amt) 9 P. A. 'to leap, to cover, to rise.'

Parasmaipada

1	उस्काव-उस्कव	उस्कुविव	उस्कुविम
2	उस्कविथ-उस्कोथ	उस्कुवथु	उस्कुव
3	उस्काव	उस्कुवतु	उस्कुवु.

Atmanepada

1	उस्कुवे	उस्कुविवहे	उस्कुविमहे
2	उस्कुविषे	उस्कुवाथे	उस्कुविध्वे-हे
3	उस्कुवे	उस्कुवाते	उस्कुविरे

शु P and न्हु-ज्यु-ज्यु-पु and पलु all A. to be similarly conjugated.

(206) SET ROOTS ENDING IN A CONSONANT

Most of the Set roots having certain irregularities in the Perfect have already been conjugated We will now direct our attention to the regular ones

अंक् (Set) 1 A 'to mark '

S.	D.	P.
1 आनंके	आनंकिवहे	आनंकिमहे
2 आनंकिषे	आनंकाथे	आनंकिध्वे
3 आनंके	आनंकाते	आनंकिरे

अर्ह् (Set) 1 P. 'to deserve '

1 आनर्ह	आनर्हिंव	आनर्हिम
2 आनर्हिथ	आनर्हितु	आनर्ह
3 आनर्ह	आनर्हितु	आनर्हु

अट् (Set) 1 P 'to wander '

1 आट	आटिव	आटिम
2 आटिथ	आटिथु	आट
3 आट	आटतु	आटु

अण् (Set) 4 A 'to breathe'

1 आणे	आणिवहे	आणिमहे
2 आणिवे	आणाथे	आणिध्वे
3 आणे	आणाते	आणिरि

इप् (Set) 4 P 'to go' 6 P 'to wish' 9 P 'to repeat'

1 इयेष	ईषिव	ईषिम
2 इयेषिथ	ईषिथु	ईष
3 इयेष	ईषतु	ईषु

उस्त् (Set) 1 P 'to go'

1 उवोस्व	ऊस्विव	ऊस्विम
2 उवोस्विथ	ऊस्वथु	ऊस्व
3 उवोस्व	ऊस्वतु	ऊस्वु

क्कण् (Set) 8 P. A 'to go'

Parasmaipada

1 आनर्ण	आनृणिव	आनृणिम
2 आनर्णिथ	आनृणथु	आनृण
3 आनर्ण	आनृणतु	आनृणु

Atmanepada

S	D	P
1 आनृणे	आनृणिवहे	आनृणिमहे
2 आनृणिषे	आनृणाथे	आनृणिध्वे
3 आनृणे	आनृणाते	आनृणिरे
वेप् (Set) 1 A 'to tremble'		
1 विवपे	विवपिवहे	विवपिमहे
2 विवपिषे	विवपाथे	विवपिध्वे
3 विवपे	विवपाते	विवपिरे
लोक् (Set) 1 A 'to see'		
1 लुलोके	लुलोकिवहे	लुलोकिमहे
2 लुलोकिषे	लुलोकाथे	लुलोकिध्वे
3 लुलोके	लुलोकाते	लुलोकिरे
दौक् (Set) 1 A 'to approach', 'to go'		
1 डुडौके	डुडौकिवहे	डुडौकिमहे
2 डुडौकिषे	डुडौकाथे	डुडौकिध्वे
3 डुडौके	डुडौकाते	डुडौकिरे
वस् (Set) 2 A 'to wear'		
1 ववसे	ववसिवहे	ववसिमहे
2 ववसिषे	ववसाथे	ववसिध्वे
3 ववसे	ववसाते	ववसिरे
लिग् (Set) 6 P 'to write'		
1 लिलेख	लिलिखिव	लिलिखिम
2 लिलेखिथ	लिलिखथु	लिलिख
3 लिलेख	लिलिखतु	लिलिखु
क्लिश् (Set) 4 A 'to be afflicted'		
1 चिक्लिशे	चिक्लिशिवहे	चिक्लिशिमहे
2 चिक्लिशिषे	चिक्लिशाथे	चिक्लिशिध्वे
3 चिक्लिशे	चिक्लिशाते	चिक्लिशिरे
स्फुट् (Set) 6 P 'to burst'		
1 पुस्फोट	पुस्फुटिव	पुस्फुटिम
2 पुस्फोटिथ	पुस्फुटथु-	पुस्फुट
3 पुस्फोट	पुस्फुटतु-	पुस्फुटु-

क्षुभ् (Set) 1 A 'to be agitated'

S.	D	P
1 क्षुभे	क्षुभिवहे	क्षुभिमहे
2 क्षुभिषे	क्षुभाथे	क्षुभिध्वे
3 क्षुभे	क्षुभाते	क्षुभिरे

तृष् (Set) 4 P 'to be thirsty'

1 ततर्ष	ततृषिव	ततृषिम
2 ततर्षिथ	ततृषथु	ततृष
3 ततर्ष	ततृषतु	ततृषु

पृच् (Set) 2 A 'to touch'

1 पपृचे	पपृचिवहे	पपृचिमहे
2 पपृचिषे	पपृचाथे	पपृचिध्वे
3 पपृचे	पपृचाते	पपृचिरे

(207) WET ROOTS ENDING IN A CONSONANT

अक्ष 1 5 P 'to pervade'

1 आनक्ष	आनक्षिव-आनक्ष्व	आनक्षिम-आनक्षम्
2 आनक्षिथ-आनष्ट	आनक्षथु	आनक्ष
3 आनक्ष	आनक्षतु	आनक्षु

तक्ष 1. 5. 'to cut, to make thin'

1 ततक्ष	ततक्षिव-ततक्ष्व	ततक्षिम-ततक्षम्
2 ततक्षिथ-तनष्ट	ततक्षथु	ततक्ष
3 ततक्ष	ततक्षतु	ततक्षु

त्वक्ष to be similarly conjugated with त्व being substituted for त

तश्च् 7 P 'to contract,' 'to shrink'

1 ततश्च	ततश्चिव-ततश्च्व	ततश्चिम-ततश्चम्
2 ततश्चिथ-ततश्चथ	ततश्चथु	ततश्च
3 ततश्च	ततश्चतु	ततश्चु

तञ्ज् to be similarly conjugated

अञ्ज् 7 P 'to anoint, to make clear, to go'

1 आनञ्ज	आनञ्जिव आनञ्ज्व	आनञ्जिम-आनञ्जम्
2 आनञ्जिथ-आनञ्जथ	आनञ्जथु.	आनञ्ज
3 आनञ्ज	आनञ्जतु	आनञ्जु

क्लिच् 4 P ' to become wet '

	S	D.	P
1	चिक्लेद्	चिक्लिदिब-चिक्लिद्	चिक्लिदिम चिक्लिद्
2	चिक्लेदिथ-चिक्लेत्थ	चिक्लिदथु	चिक्लिद्
3	चिक्लेद्	चिक्लिदतु	चिक्लिद्

स्यन्द् 1 A ' to ooze, to run '

1	सस्यन्दे	सस्यन्दिपहे-सस्यन्द्हे	सस्यन्दिमहे-सस्यन्द्गहे
2	सस्यन्दिषे-सस्यन्त्से	सस्यन्दाथे	सस्यन्दिध्वे
3	सस्यन्दे	सस्यन्दाते	सस्यन्दिरे

क्लिच् 9 P 'to torment, to distress' to be similarly conjugated,
2nd person singular चिक्लेशिथ or चिक्लेष्ठ

सिध् 1 P ' to turn out auspiciously, to ordain '

1	सिषेध	सिषिधिव-सिषिध्व	सिषिधिम-सिषिध्म
2	सिषेधिथ-सिषेद्ध	सिषिधथु	सिषिध
3	सिषेध	सिषिधतु	सिषिधु

क्लृप् 1 A 'to be fit for, to be able '

1	चक्लृपे	चक्लृपिवहे-चक्लृप्वहे	चक्लृपिमहे-चक्लृप्महे
2	चक्लृपिषे-चक्लृप्से	चक्लृपाथे	चक्लृपिध्वे-चक्लृप्ध्वे
3	चक्लृपे	चक्लृपाते	चक्लृपिरे

गृह् 1 A ' to take or seize '

1	जगृहे	जगृहिवहे-जगृह्वहे	जगृहिमहे-जगृह्वहे
2	जगृहिषे-जगृह्से	जगृहाथे	जगृहिध्वे-जगृह्वे
3	जगृहे	जगृहाते	जगृहिरे

गाह् 1. A. ' to bathe '

1	जगाहे	जगाहिवहे-जगाह्वहे	जगाहिमहे-जगाह्वहे
2	जगाहिषे-जगाह्से	जगाहाथे	जगाहिध्वे-जगाह्वे
3	जगाहे	जगाहाते	जगाहिरे

जगृक्षे and जगाक्षे by 99-102-80-83

जगृह्वे and जगाह्वे by 99-102-81-101

ग्रह 1 P A. 'to cover, to hide.'

Parasmaipada

S.	D.	P.
1 जुगृह	जुगृहिव-जुगृह	जुगृहिम-जुगृह
2 जुगृहिथ-जुगृढ	जुगृहथु	जुगृह
3 जुगृह	जुगृहतु	जुगृह

Atmanepada

1 जुगृहे	जुगृहिवहे-जुगृहहे	जुगृहिमहे-जुगृहहे
2 जुगृहिषे-जुगृक्षे	जुगृहाथे	जुगृहिभ्वे-हे, जुगृह्वे
3 जुगृहे	जुगृहाते	जुगृहिरे

जुगृढ by 99-100-81 and 101. जुगृह by (11 C.)

जुगृक्षे by 99-102-80-83 जुगृह्वे by 99-102-81-101

तृह 6. P. 'to kill'.

1 तृह	तृहिव-तृह	तृहिम-तृह
2 तृहिथ-तृढ	तृहथु	तृह
3 तृह	तृहतु	तृह

तृह 6. P. 'to kill'

1 ततर्ह	ततर्हिव-ततर्ह	ततर्हिम-ततर्ह
2 ततर्हिथ-ततर्ढ	ततर्हथु	ततर्ह
3 ततर्ह	ततर्हतु	ततर्ह

ततर्ढ-ततर्ढे by 99-100, 81 and 101

स्तृह् to be similarly conjugated with स्तृ being substituted for तृ
वृह् or वृह 6 P 'to work, to labour, to grow' are to be
similarly conjugated

For मृज्-अग्-स्तृ-क्षस्-वृश्च-त्रप् see sections 192-193-197 (a)-
198-200-201 exception 5, for रध् and नश् section 201 (b), for तृप्-
वृह्-मृह्-स्निह् and स्तृह् section 194, for स्तृ and धृ section 204, and
see ग्रप् under Periphrastic Perfect

(208) ANIT ROOTS ENDING IN A CONSONANT.

भुज् 7 P 'to govern, to protect' A 'to eat, to enjoy.'
6. P. 'to bend, to curve.'

Parasmaipada

S	D.	P
1 बुभोज	बुभुजिव	बुभुजिम
2 बुभोजिथ	बुभुजथु	बुभुज
3 बुभोज	बुभुजतु	बुभुजु

Atmanepada

1 बुभुज	बुभुजिवहे	बुभुजिमहे
2 बुभुजिषे	बुभुजाथे	बुभुजिध्वे
3 बुभुजे	बुभुजाते	बुभुजिरे

विच् 7 P A. 'to divide'

Parasmaipada

1 विवेच	विविचिव	विविचिम
2 विवेचिथ	विविचथु	विविच
3 विवेच	विविचतु	विविचु

Atmanepada

1 विविचे	विविचिवहे	विविचिमहे
2 विविचिषे	विविचाथे	विविचिध्वे
3 विविचे	विविचाते	विविचिरे

Anit roots having इ or उ for their penultimate are to similarly conjugated

छिद् 7 P A 'to cut, to split'

Parasmaipada

1 चिच्छेद	चिच्छिदिव	चिच्छिदिम
2 चिच्छेदिथ	चिच्छिदथु	चिच्छिद
3 चिच्छेद	चिच्छिदतु	चिच्छिदु

Atmanepada

1 चिच्छिदे	चिच्छिदिवहे	चिच्छिदिमहे
2 चिच्छिदिषे	चिच्छिदाथे	चिच्छिदिध्वे
3 चिच्छिदे	चिच्छिदाते	चिच्छिदिरे

छुप् 6 P. 'to touch'

1 चुच्छोप	चुच्छुपिव	चुच्छुपिम
2 चुच्छोपिथ	चुच्छुपथु	चुच्छुप
3 चुच्छोप	चुच्छुपतु	चुच्छुपु

त्यज् 1, P 'abandon'

S.	D.	P
1 तत्याज—तत्यज	तत्यजिव	तत्यजिम
2 तत्यजिथ—तत्यक्थ	तत्यजथुः	तत्यज
4 तत्याज	तत्यजतु	तत्यजुः

For चिच्छेद् see 202 (a).

रञ्ज् 1 4 P A 'to dye, to be attached to'

Parasmaipada

1 ररञ्ज	ररञ्जिव	ररञ्जिम
2 ररञ्जिथ-ररङ्क्थ	ररञ्जथु	ररञ्ज
3 ररञ्ज	ररञ्जतु	ररञ्जुः

Atmanspada

1 ररञ्जे	ररञ्जिवहे	ररञ्जिमहे
2 ररञ्जिषे	ररञ्जाथे	ररञ्जिध्वे
3 ररञ्जे	ररञ्जाते	ररञ्जिरे

भञ्ज्-सञ्ज्-स्कन्द्-बन्ध् and दंश् to be similarly conjugate
 स्कन्द् 2 Singular चस्कन्दिथ or चस्कन्थ, बन्ध्-बबन्धिथ् or बबन्धि
 and दंश्-ददंशिथ-ददंश्

हृद् 1. A. 'to excrete'

1 जहदे	जहदिवहे	जहदिमहे
2 जहदिषे	जहदाथे	जहदिध्वे
3 जहदे	जहदाते	जहदिरे

साप् 5 P. 'to finish.'

1 ससाध	ससाधिव	ससाधिम
2 ससाधिथ	ससाधथु.	ससाध
3 ससाध	ससाधतु	ससाधु.

कृष् 1 P 6 U 'to plough, to drag along'

Parasmaipada.

1 चकर्ष	चकृषिव	चकृषिम
2 चकर्षिथ	चकृषथु	चकृष
3 चकर्ष	चकृषतुः	चकृषुः

Atmanepada.

S	D	P
1 चकृषे	चकृषिवहे	चकृषिमहे
2 चकृषिषे	चकृषाथे	चकृषिध्वे
3 चकृषे	चकृषाते	चकृषिरे

सृप्-सृज्-स्पृज् to be similarly conjugated

For बिज्-मरज्-सृज्-दृज्-तृप्-and दृप् see 194.

For स्वञ्ज्-अद्-घस् see 195.

For हन्-गम् see 199.

For वच्-प्रच्छ्-भ्रस्ज्-यज्-व्यध्-वप्-स्वप्-वस् and वह् see 200.

For भज् and राध् see 201 Exception 5.

For शक्-पच्-पठ्-शद्-सस्-मच्-तप्-शप्-यम्-रम्-लभ्-नस्-थस्-रस्-दह् and नह् see 201

THE PERIPHRASTIC PERFECT.

(209) The Periphrastic Perfect is formed by affixing आस् to the root and then appending the Reduplicate Perfect Parasmaipada forms of भू or अस् after both Parasmaipada as well as Atmanepada verbs, or by adding the Reduplicate Perfect Parasmaipada forms of कृ after Parasmaipada verbs and the Reduplicate Perfect Atmanepada forms of कृ after Atmanepada verbs.

(210) The final vowel and the penultimate short of roots take their Guna substitute before the आस् of the Periphrastic Perfect except that of विद्, दीधी and वेवी

इन्ध् (Set) 7 A 'to kindle, to shine'

1	इधांचक्रे इधामास इधाबभूव	}	इधांचकृवहे इधामासिव इधाबभूविव	}	इधांचकृमहे इधामासिम इधाबभूविम	}
2	इधांचकृषे इधामासिथ इधाबभूविथ	}	इधांचक्राथे इधामासथु इधाबभूविथु	}	इधाचकृद्वे इधामास इधाबभूव	}
3	इधांचक्रे इधामास इधाबभूव	}	इधांचक्राते इधामासतु इधाबभूवतु	}	इधाचक्रिरे इधामासु इधाबभूवु	}

1st Person Singular

ईड् Set 2 A to praise			
ईडांचक्रे	or	ईडामास	or ईडाबभूव &c
ईड् Set 10 U to praise			
ईडयांचकार-चकर-चक्रे		ईडयामास	ईडयांबभूव &c
ऊभ् Set 1 P to sprinkle			
उक्षाचकार-चकर		उक्षामास	उक्षांबभूव &c.
ऊह् Set 1 A to reason			
उहाचक्रे		उहामास	उहांबभूव &c
ऊन् Set 10 U to deduct			
ऊनयाचकार-चकर-चक्रे		ऊनयामास	ऊनयांबभूव &c
क् Set 9 P to go.			
अरांचकार-चकर		अरामास	अराबभूव &c
एध् Set 1 A to grow			
एधांचक्रे		एधामास	एधांबभूव &c
ओख् Set 1 P to adorn			
ओखांचकार-चकर		ओखामास	ओखांबभूव &c
चुर Set, 10 U to steal			
चोरयाचकार-चकर-चक्रे		चोरयामास	चोरयांबभूव &c.
(211)		दय् (Set) 1 A to pity	
दयांचक्रे	or	दयामास	or दयाबभूव &c
अय् (Set) 1 A to go			
अयाचक्रे		अयामास	अयांबभूव &c
कास् Set 1 A to cough			
कासाचक्रे		कासामास	कासाबभूव &c
आस् (Set) 2 A to sit			
आसांचक्रे		आसामास	आसाबभूव &c.
दीधी (Anit) 2 A. to shine			
दीध्याचक्रे		दीध्यामास	दीध्याबभूव &c.
वेदी (Anit) 2 A to go			
वेद्यांचक्रे		वेद्यामास	वेद्यांबभूव &c.

(212) उष् (Set) 1 P 'to burn'		
S	D.	P
1 उबोष	ऊषिव	ऊषिम
2 उबोषिथ	ऊषथु	ऊष
3 उबोष	ऊषतु	ऊषु
विद् (Set) 2 P to know		
1 विवेद	विविदिव	विविदिम
2 विवेदिथ	विविदिथु	विविद
3 विवेद	विविदतु	विविदुः
जागृ (Set) 2 P 'to be awake'		
1 जजागार-जजागर	जजागरिव	जजागरिम
2 जजागरिथ	जजागरथु	जजागर
3 जजागार	जजागरतु	जजागरु

दरिद्रा (Set) 2 P 'to be poor'

1 दसरिद्रौ	ददरिद्रिव	ददरिद्रिम
2 ददरिद्रिथ } ददरिद्राथ }	ददरिद्रिथु	ददरिद्र
3 ददरिद्रौ	ददरिद्रितु	ददरिद्रुः

The other forms of उष्-विद्-जागृ and दरिद्रा are as follow —

1st Person Singular

उष्—	ओषांचकार—चकर	or ओषामास	or ओषांबभूव &c.
विद्—	विदांचकार—चकर	विदामास	विदांबभूव &c
जागृ—	जागरांचकार—चकर	जागरामास	जागरांबभूव &c.
दरिद्रा—	दरिद्रांचकार—चकर	दरिद्रामास	दरिद्रांबभूव &c.

(213) शुष् (Set) 1 P. 'to protect.'		
1 जुगोष	जुयपिव	जुयपिम
2 जुगोषिथ } जुगोप्थ }	जुयपथु	जुयप
3 जुगोष	जुयपतु	जुयपुः

धृष् (Set) 1. P 'to heat'

1 दुधृष	दुधृपिव	दुधृपिम
2 दुधृपिथ	दुधृपथु	दुधृप
3 दुधृष	दुधृपतु	दुधृपुः

विच्छ् (Set) 6 P 'to go'

S.	D.	P.
1 विविच्छ	विविच्छिव	विविच्छिम
2 विविच्छिथ	विविच्छिथु	विविच्छ
3 विविच्छ	विविच्छतु	विविच्छु

पण् or पन् (Set) 1 P 'to praise'

A when without आश्

1 पेणे	पेणिबहे	पेणिमहे
2 पेणिषे	पेणाथे	पेणिध्वे
3 पेणे	पेणाते	पेणोरे

पन् has the same forms, न् being put for ण्

ऋत् (Set) 1 A 'to censure'

P when without ईश्

1 आनर्त	आनृतिव	आनृतिम
2 आनर्तिथ	आनृतथु	आनृत
3 आनर्त	आनृततु	आनृतु

कस् (Set) 1 A 'to love, to wish'

1 चक्रमे	चकमिवहे	चकमिमहे
2 चकमिषे	चकमाथे	चकमिध्वे
3 चक्रमे	चकमाते	चकमिरे

The other forms of सुप्—धूप्—विच्छ्—पण्—पन्—ऋत् and कस् are as follow —

1st Person Singular

सुप्—गोपायांचकार—चकर or	गोपायामास or	गोपायाबभूव	&c.
धूप्—धूपायाचकार—चकर	धूपायामास	धूपायाबभूव	&c.
विच्छ्—विच्छायाचकार—चकर	विच्छायामास	विच्छायाबभूव	&c.
पण्—पणायांचकार—चकर	पणायामास	पणायाबभूव	&c.
ऋत्—ऋतीयाचक्रे	ऋतीयामास	ऋतीयाबभूव	&c.
कस्—कामयाचक्रे	कामयामास	कामयाबभूव	&c.

(214)

भी (Anit) 3. P 'to fear'

1 बिभाय—बिभय	बिभिव	बिभिम
2 बिभयिथ—बिभेथ	बिभ्यतुः	बिभ्य
3 बिभाय	बिभ्यतु	बिभ्युः

ही (Amit) 3. P. 'to blush.'

	S	D.	P.
1	जिह्याय—जिहय	जिहियिब	जिहियिम
2	जिहयिथ—जिह्येथ	जिहियथु	जिहिय
3	जिह्याय	जिहियतु	जिहियु

For मृ see 197 (b).

हु (Amit) 3. P 'to sacrifice.'

1	जुहाव—जुहव	जुहुविब	जुहुविम
2	जुहविथ—जुहोथ	जुहुवथु	जुहुव
3	जुहाव	जुहुवतु	जुहुवु

The other forms of भी—ही—भी and हु—are as follow —
1st Person Singular

भी—विभयाचकार—चकर	विभयामास	विभयावभूव &c
ही—जिह्याचकार—चकर	जिह्यामास	जिह्यावभूव &c
भृ—विभराचकार—चकर-चक्रे	विभरामास	विभरावभूव &c
हु—जुहवाचकार—चकर	जुहवामास	जुहवावभूव &c

CHAPTER XII

The Aorist : e लृङ् or अयतनीवृत्ति

215 The personal terminations in the Aorist undergo certain peculiarities and it may, therefore, be classified into the Radical Aorist and the Sibilant Aorist. In the Radical Aorist the terminations are added immediately to the root or to a base prepared by the addition of अ to the root, while in the Sibilant Aorist स् or सिष् or स is prefixed to the terminations before adding them to the root.

There are thus seven varieties in the Aorist out of which the 1st and the 6th ones are Parasmaipadi only.

Parasmaipada

The Parasmaipada Terminations of II and III varieties are the same as those of the Imperfect Tense (लृङ्). For the VII variety they are the same, but स is prefixed to them; for the terminations साव—साम—सम् and सन् see sections 10.(a) and 10(b).

The Parasmaipada Terminations of the remaining varieties viz. for I, IV, V, and VI ones are the same as those of the Imperfect Tense with उस् for अन् as the third person plural termination But in IV variety स्, in V इष् (this इ, it will be remembered, is the same इ which Set roots take, see section 185) and in VI सिष् are prefixed to the terminations The second and third person singular terminations for IV and VI varieties are सी and सीत् and for V variety ई and ईत्

Atmanepada.

The Atmanepada Terminations for II and III Varieties are the same as those applied to the roots of the first class of conjugations but the 4th, 5th and 7th varieties take those for the second class of conjugations with the exception of the third person plural termination for VII variety which has न् prefixed to the final त्

स्-इष् and स are to be prefixed to the terminations in IV, V, and VII varieties सि the first person singular termination for VII variety is irregular

There are thus three varieties of the Radical Aorist viz I, II and III, and four Varieties of the Sibilant Aorist, viz IV, V, VI and VII

(216) The following are the Sets of terminations for the seven varieties

First variety (only Parasmaipadi)

	S	D.	P
1	अस्	व	म
2	स्	तस्	त
3	त्	तास्	उस्

Second and Third Varieties.

Parasmaipada.

Atmanepada.

	S	D.	P		S.	D.	P
1	अस्	व	म	1	इ	बहि	महि
2	स्	तस्	त	2	थास्	इथास्	ध्वस्
3	त्	तास्	अन्	3	त	इतास्	अन्त

Fourth Variety.

*Parasmaipada**Atmanepada*

S.	D.	P.	S	D.	P.
1 सम्	स्व	स्म	1 सि	स्वहि	स्महि
2 सी	स्तम्	स्त	2 स्था	साथाम्	ध्वम्
3 सीत्	स्ताम्	स्तु	3 स्त	साताम्	सत

Fifth Variety.

1 इष्म्	इष्व	इष्म	1 इषि	इष्वहि	इष्महि
2 ई	इष्टम्	इष्ट	2 इष्टा	इषाथाम्	इध्वम्
3 ईत्	इष्टाम्	इष्टु	3 इष्ट	इषाताम्	इषत

Sixth variety.

Only Parasmaipada

1 सिषम्	सिष्व	सिष्म
2 सी	सिष्टम्	सिष्ट
3 सीत्	सिष्टाम्	सिष्टुः

Seventh Variety.

1 सम्	साव	साम	1 सि	सावहि	सामहि
2 स	सतम्	सत	2 सथा	साथाम्	सध्वम्
3 सत्	सताम्	सत्	3 सत	साताम्	सन्त

(217) Some of the Set, Wet, and Anit roots take either of I, II, III, VI, and VII varieties exclusively, some optionally, while, others take certain varieties in the Parasmaipada only. In the Atmanepada, they take the 4th or the 5th variety according as they are Anit or Set, or if they are Wet they take both varieties. These will be noted down further on. But as a general rule Anit roots take the fourth variety, Set roots the fifth, and Wet roots take both viz 4th and 5th varieties.

(218)* The augment अ or आ is prefixed to the roots in this tense as in the Imperfect. See section 14 and 14 (a)

* लङ्-लङ्-लङ्क्ष्वङुदात्त VI 4. 71. आङजादीनाम् VI 4. 102.

FIRST VARIETY

(219) The ending आ of a root is dropped before उस् and the root भू takes अन् instead of उस् in the third person plural as in the Imperfect

(220) The roots enumerated in the following Karikas belong to the First variety.

*गातिरधीगिणादेशो तिष्ठतिर्यतियच्छती ।

ददाति पिबतिभूधौ लुगठाना सिच सदा ॥ १ ॥

जिघ्रतिर्यतियच्छती इयतिच्छती स्यतिस्तथा ।

सिचोलुग्व तु पंचाना परस्मैपदिना लुङि ॥ २ ॥

The roots इ (2. P to go), स्या, दो (4 P to cut), दा (1 P to give), दा (3 P A to give), पा (1 P to drink), भू (1 P to be) and धा (3. P A to hold) take the First Variety necessarily, and the roots घ्रा (3 P to smell), घे (1 P to drink), क्षो, छो, and सो assuming the forms of शा, छा, and सा in virtue of rule 196 (b) belong to this variety optionally. The root ह् substitutes गाङ् in the Aorist. The root दे (1 A to protect) though belonging to the वु † verbs is omitted since it is Atmanepadi, and the root घे (1 P to drink) is excluded from the वु verbs which belong to this variety necessarily, only because it is included among those that belong optionally. भू becomes भूत्, see section 195 (3)

* ल्लि लुङि III 1 43. च्ले सिच् III 1 44

गातिस्थाधुपाभूम्य सिच परस्मैपदेषु II 4 77

विभाषा घ्राधेदशाच्छास II 4 78

§ इणोगालुङि II 4 51

† दा धा ध्वदाप I. 1. 20

दा (3 P A), धा (3 P A), दा (1. P. to give),

दो (4. P to cut), दे (I. A to protect) and

घे (1 P to drink) are called वु verbs.

इ (2 P to go)

S.	D	P.
1 अगाम्	अगाव	अगाम
2 अगा	अगातम्	अगात
3 अगात्	अगाताम्	अगु

The forms of इ with अधि 'to remember' would be अध्यगाम्—अध्यगाव—अध्यगाम, &c

स्था, दा (1st and 3rd conj) पा, धा, घ्रा, and दो, धे, शो, छो, and सो assuming the forms of दा—धा—शा—छा—and सा are to be similarly conjugated.

The forms of छो would be अच्छाम्—अच्छाव—अच्छाम, &c and not अछाम्—अछाव—अछाम See 202 (a)

भू (1 P. to be)

1 अभूवम्	अभूव	अभूम
2 अभू	अभूतम्	अभूत
3 अभूत्	अभूताम्	अभूवन

(221) The roots घ्रा, छा, शो and सो take VI variety also

(222) धे takes III and VI varieties

(223) दा—धा—स्था and इ with अधि take IV variety in the Atmanepada *

(224) भू when Atmanepadi takes V variety.

SECOND VARIETY

(225) In the second variety अ is added on to the roots before the terminations are applied. It is dropped before अम्—अन् and अन्त and lengthened before व—म—वहि and महि, see section 19 (a and b)

(226) This अ is weak and the radical vowels, as a general rule, do not take Guna or Vridhi substitute

* Exception —Roots ending in क् short or long and the क् of कृष् take Guna before the affix अ of the Second Variety.

(227) This Variety is Parasmaipadī but in the case of the roots क् with सम् 3 conj, ख्या (ख्य्) the substitute of चञ्, वच् (वोच्) (substitute of वृ), अस् (अस्थ्) with परि 4 conj and * लिप्, सिच् and ह्वे (ह्व्), it is Atmanepadī also

(228) The following irregularities regarding certain substitutes are to be carefully remembered

- (a) The roots ख्या and ह्वे [which is to be considered as a root ending in आ by virtue of rule 196 (b)] drop the final आ before the weak affix अ of the second variety
- (b) The roots वच् admits the augment उ before the affix अ 1 e becomes वोच्. In the same way पत् takes ए and अस् 'to throw' थ्, and become पट् and अस्थ् respectively
- (c) In the case of the root शास्, इ 1 is substituted for the penultimate आ before the affix अ 1 e it becomes शिस् the स् of which becomes ए as it is preceded by इ. The substitute for शास् is therefore शिष्
- (d) अ is substituted for the final इ of the root ध्वि before the affix अ

(229)† The penultimate nasal of a root is, as a general rule, dropped when the root is followed by a weak termination. Hence in the second Variety the roots अङ्—4 P स्तम्—ग्लञ्च्—बुन्द्—स्कन्द्—स्यन्द्—अङ् 1 A—अस्—ध्वस्—ध्वस् and सम् drop their nasal

आत्मनेपदेष्वन्यतरस्याम् III 1. 54

(a) आतोलोपडटि च VI 4 64.

(b) पत पुम् VI 4 19 अस्यतेस्थुक् VII 4 17

(c) शास् इदङ् हलो VI 4 34

शासिबसिबसीना च VIII 3 60

(d) श्वयेतेर VII 4. 18

अनिदिता हल उपाया कृति VI 4 24

(230) The roots which are conjugated in this Variety are here grouped into three karikas and they are easier to be remembered than long lists. The first karika comprises the roots which take the second Variety necessarily. The second gives the optional ones and the third is the list of roots which are all Atmanepadi but when they take the second Variety, they become Parasmaipadi.

(a) Necessary roots of the Second Variety

पतति सर्पतिश्चैव गच्छतिर्घसतिस्तथा ।
 ह्वयतिश्चोभयपदी धातवो भ्वाद्य स्मृता ॥
 अदादौ वक्तृशास्ती च ख्यातिश्चाथ तृतीयके ।
 इयतिश्च ससर्तिश्च तथोभयपदी विषि ॥
 उच्चलद्स्विद्मिद्मदिक्लिक् क्षिब्दसिष् क्षुब् क्षुब् क्रुधि गृधि ।
 ऋधी रधिडिपी चैव कुप्पुप्पुप्पु लुपिस्तथा ॥
 तुभ्लभूनभक्षुभ्रशमितमी क्लृभ्रभ्रमद्भ्रक्षमिर्नाशि ।
 भृशिभ्रशिर्वृशी कृशृत्षु तृषुदृषुषृहृषृरिषीरुषि ॥
 पुष्व्युषुषुषुत्सदस्यतिश्चास्यतिर्यसृजसृमसिर्हृसि
 विसृकुसृसृसृसृहृमुह्यौ स्निह्यतिस्नुह्यती तथा ।
 चतुर्थके शक्यतिश्च ह्येकोभयपदी स्मृत ॥
 स्वादौ शक्नोतिराभोतिस्तुदादौ मुञ्चति सिञ्चि ।
 विन्वतिर्लिम्पतिश्चैव लुम्पति शङ्सदी तथा ॥
 पिनाष्टिश्च शिनाष्टिश्च रुधादावेव समतौ ।
 एते चतुरशीति स्यु लङ्यङ् विकरणे सदा ॥

*Of these roots लिप्—सिच्—and ह्वे and the roots मुच् and लुप् take the fourth variety in the Atmanepada, the roots शक् and विद् which are said by some to be Set take both the fourth or fifth in the Atmanepada and विष् 3 P A 'to occupy' take the seventh variety in the Atmanepada

पत् 1 P —1st Person	अपसम्	अपसाव	अपसाम
† ह्वे (ह्व) 1 P —	भहम्	अह्वाव	अह्वाम
„ 1 A	अह्वे	अह्वावहि	अह्वामहि

* आत्मनेपदेष्वन्यतरस्याम्

† ह्वे A 3rd per sing Fourth Variety अह्वास्व

वच् (वोच्) 2 P 1st P.	अवोचम्	अवोचाव	अवोचाम
2 A			
(substitute of वृ),	अवोचे	अवोचावहि	अवोचामहि
शास् 2 P „	अशिषम्	अशिषाव	अशिषाम
ख्या (ख्य्) 2 P „	अख्यम्	अख्याव	अख्याम
A „	अख्ये	अख्यावहि	अख्यामहि
ॠ 3 P „	आरम्	आराव	आराम
„ with सम् A „	समारे	समारावहि	समारामहि
स् 3 P „	असरम्	असराव	असराम
अस् 4 P „	आस्थम्	आस्थाव	आस्थाम
„ with परि A „	पर्यास्थे	पर्यास्थावहि	पर्यास्थामहि
॥ सिच् 6 P „	असिचम्	असिचाव	असिचाम
A „	असिचे	असिचावहि	असिचामहि
† लिप् 6 P „	अलिपम्	अलिपाव	अलिपाम
, A „	अलिपे	अलिपावहि	अलिपामहि

Roots 3rd Per sing

1 P

सृप्	असृपत्
गम्	अगमत्
घस्	अघसत्

3 P

§ विष्	अविषत्
--------	--------

4 P

उच्	औचत्
लुट्	अलुटत्
स्विट्	अस्विट्
मिट्	अमिट्
मट्	अमट्
क्लिट्	अक्लिट्

Roots 3rd Pers Sing

4 P

शिविद्	अशिविदत्
सिध्	असिधत्
क्षुध्	अक्षुधत्
शुध्	अशुधत्
कुध्	अकुधत्
गृध्	अगृधत्
ऋध्	आर्धत्
रध्	अरधत्
डिप्	अडिपत्
कुप्	अकुपत्
गुप्	अगुपत्
युप्	अयुपत्

१ सिच् A 3rd per. sing. Fourth Variety असिक्.

† लिप् A 3rd per sing. Fourth Variety अलिप्

§ विष् A 3rd per sing. Seventh Variety-अविक्षत्

Roots	3rd P Sing	Roots	3rd P Sing
4 P		4 P	
रुप्	अरुपत्	रिप्	अरिपत्
*लुप्	अलुपत्	रुष्	अरुषत्
तुभ्	अतुभत्	प्लुष्	अप्लुषत्
लुभ्	अलुभत्	व्युष्	अव्युषत्
नभ्	अनभत्	शुष्	अशुषत्
क्षुभ्	अक्षुभत्	तस्	अतसत्
शम्	अशमत्	दस्	अदसत्
तम्	अतमत्	यस्	अयसत्
कृम्	अकृमत्	जस्	अजसत्
अस्	अअमत्	मस्	अमसत्
दम्	अदमत्	मुस्	अमुसत्
भ्रम्	अभ्रमत्	बिस्	अबिसत्
क्षम्	अक्षमत्	कुस्	अकुसत्
नश्	अनशत्	वुस्	अवुसत्
भृश्	अभृशत्	वस्	अवसत्
भ्रंश्	अभ्रंशत्	द्रुह्	अद्रुहत्
वृश्	अवृशत्	मुह्	अमुहत्
कृश्	अकृशत्	स्निह्	अस्निहत्
तृष्	अतृषत्	स्तुह्	अस्तुहत्
तुष्	अतुषत्	‡शक्	अशकत्
दुष्	अदुषत्		
उष्	अउषत्		
दृष्	अदृषत्		

5 P

शक् अशकत्
आप् आपत्

* लुप् A 3rd per sing Fourth Variety—अलुप्,

‡ शक् 4 A 3rd per sing IV Variety अशक्त. V Variety
अशक्तिट

Roots Variety 3 sing

1 P

च्युत्—II	अच्युतत्
V	अच्योतीत्
श्रुत्—II	अश्रुतत्
V	अश्रोतीत्
घुष्—II	अघुषत्
V	अघोषीत्
वृह्—II	अवृहतत्
V	अवर्हीत्
तुह्—II	अतुहतत्
V	अतोहीत्
उह्—II	औहतत्
V	औहीत्
दुह् to kill II	अदुहतत्
V	अदोहीत्

1 P A

बुन्द्—II P	अबुवत्
V P	अबुन्दीत्
V A	अबुन्दिष्ट
बुध् II P	अबुधत्
V P	अबोधोत्
V A	अबोधिष्ट

2. P

रुद्—II	अरुदत्
V	अरोदीत्

Roots Variety 3 sing.

4. P

जृ—II	अजरत्
V	अजारीत्
द्युच्—II P	अद्युचत्
V P	अशोचीत्
V A	अशोचिष्ट
5 9 P	
स्तम्भ्—II	अस्तभत्
V	अस्तम्भीत्
7 P A	
छृद्—II P	अच्छृदत्
V P	अच्छर्दीत्
V A	अच्छर्दिष्ट
तृद्—II P	अतृदत्
V P	अतर्दीत्
V A	अतर्दिष्ट

Wet Roots

These roots take the second, fourth and fifth varieties,

Roots Variety 3 sing.

4. P.

तृप्—II P	अतृपत्
IV P	अत्राप्सीत् *or अताप्सीत्
V P	अतर्पीत्
दृप्—II P	अदृपत्
IV P	अद्राप्सीत् or अदाप्सीत्
V P	अदर्पीत्

तृप् and दृप् become त्रप् and द्रप् by virtue of 194

Amit Root

These roots take the second and fourth varieties **दिलिष्** in the sense of 'to stick' takes the second, and when it means 'to embrace', it takes the seventh variety

Roots	Variety	3 sing	Roots	Variety	3 sing
	1 P			7 P A	
स्कन्द्—II		अस्कदत्	विच्—II P		अविचत्
IV		अस्कान्सीत्	IV P		अवैक्षीत्
दृश्—II		अदर्शत्	IV A		अविक्त
IV		अद्राक्षीत्	युज्—II P		अयुजत्
3 P			IV P		अयौक्षीत्
निज्—II P		अनिजत्	IV A		अयुक्त
IV P		अनैक्षीत्	भिद्—II P		अभिदत्
IV A		अनिक्त	IV P		अभैत्सीत्
विज्—II P		अविजत्	IV A		अभित्त
IV P		अवैक्षीत्	छिद्—II P		अच्छिदत्
IV A		अविक्त	IV P		अच्छैत्सीत्
4 P			IV A		अच्छित्त
लिष्—II		अलिषत्	क्षुद्—II P		अक्षुदत्
VII		अलिक्षत्	IV P		अक्षौत्सीत्
7. P A			IV A		अक्षुत्त
रिच्—II P		अरिचत्	रुद्—II P		अरुदत्
IV P		अरैक्षीत्	IV P		अरौत्सीत्
IV A		अरिक्त	IV A		अरुद्ध

(c) Roots Parasmaipadi only in the Second Variety.

रुच् बुदरुद्लुद् लुदद्युदधित्वत् मिद्विद्वद्वस्यन्द् स्विद् वृद्धि शृधि' ।

कृष्णभृष्टभृत् भृंशिनभी संसुध्वस् अशिस्तथा ॥

अंसुस्रम्भ् प्रथमके रुचादे पञ्चविंशति ।

आत्मनेपदिनी नित्यं लुडीयन्तु विभाषया ।

यदा परस्मैपदिनी तदाङ्गिकरणा स्मृता ॥

These roots though Atmanepadi are conjugated in the Parasmaipada in the II Variety In the Atmanepada all of these

roots except स्यन्द् and क्लृप् take the fifth variety as they are Set.
The roots स्यन्द् and क्लृप् are Wet and they therefore take both the fourth and fifth varieties.

Set Roots.

Roots Variety 3 sing.
1. A.

रुच्—IIP	अरुचत्
VA	अरोचिष्ट
बुद्— IIP	अबुदत्
VA	अबोदिष्ट
रुद्— IIP	अरुदत्
VA	अरोदिष्ट
लुद्— IIP	अलुदत्
VA	अलोदिष्ट
लुद्— IIP	अलुठत्
VA	अलोठिष्ट
युत्— IIP	अयुतत्
VA	अयोतिष्ट
धित्—IIP	अधितत्
VA	अधेतिष्ट
वृत्— IIP	अवृत्तत्
VA	अवर्तिष्ट
मिद्—IIP	अमिदत्
VA	अमेदिष्ट
क्षिब्— IIP	अक्षिब्दत्
VA	अक्ष्वेदिष्ट
स्विद्—IIP	अस्विदत्
VA	अस्वेदिष्ट
वृध्— IIP	अवृधत्
VA	अवर्धिष्ट
गृध्—IIP	अगृधत्
VA	अशर्धिष्ट

Roots Variety 3 sing
1 A.

शुभ्—IIP	अशुभत्
VA	अशोभिष्ट
क्षुभ्—IIP	अक्षुभत्
VA	अक्षोभिष्ट
तुभ्—IIP	अतुभत्
VA	अतोभिष्ट
भ्रंश्—IIP	अभ्रशत्
VA	अभ्रंशिष्ट
नभ्—IIP	अनभत्
VA	अनभिष्ट
स्रंस्— IIP	अस्रसत्
VA	अस्रंसिष्ट
ध्वस्—IIP	अध्वसत्
VA	अध्वंसिष्ट
भ्रश्—II P	अभ्रशत्
VA	अभ्रशिष्ट
भ्रंस्—II P	अभ्रसत्
VA	अभ्रंसिष्ट
स्रम्भ्—II P	अस्रभत्
VA	अस्रंभिष्ट

Wet Roots.

स्यन्द्—II P	अस्यदत्
IV A	अस्यत्त
VA	अस्यदिष्ट
क्लृप्— II P	अक्लृप्तत्
IV A	अक्लृप्त
VA	अकल्पिष्ट

THIRD VARIETY

(231) The Aorist forms of roots of the tenth conjugation, causals, and certain denominatives are made up in the Third Variety.

Exception —(a)*अि 1. P A ; हु 1 P , लु 1 P (if expressing the agent) and the root कम् † 1 A. when it does not take अय् , take this variety in the primitive form necessarily The ending इ and उ of these roots is changed to इय् and उय् before the augment अ of the third variety, and the root कम्, though Set, does not take V variety

(b) ‡ The roots घे and च्वि 1 P take this variety optionally The root घे assuming the form of घृ by virtue of 196 (b) drops its आ after reduplication and the root च्वि takes Samprasârana optionally in the Aorist of the causal, viz it is to be taken as छु For the other forms of घे see I and VI varieties and for those of च्वि II and V varieties

(232) This variety is both Parasmaipada and Atmanepadi, the terminations are the same as those of II variety, before which अ is added on to the roots as in the second variety

(233) The root is reduplicated in the Third variety

(234) अि 1 P A ‘ to depend upon ’, ‘ to serve ’

Parasmaipada

S	D	P.
1 अशिभियम्	अशिभियाव	अशिभियाम
2 अशिभिय	अशिभियत्	अशिभियत
3 अशिभियत्	अशिभियताम्	अशिभियन्

Atmanepada.

1 अशिभिये	अशिभियावहि	अशिभियामहि
2 अशिभियथा	अशिभियेथाम	अशिभियध्वम्
3 अशिभियत	अशिभियेताम्	अशिभियन्त

* गिभिद्रुमुभ्य कर्तरि चङ् III 1 48

† कमेच्छेन्नङ् वक्तव्य II

‡ विभाषा घेद्वौ III 1. 49.

हु 1 P so run	सु 1 P to drop	धे 1 P	श्वि 1 P to swell
to be wet.	to go	to drink	to go, to grow
1 अहुवस्	1 असुवस्	1 अदधस्	1 अशिन्धियस्
2 अहुव	2 असुव	2 अदध	2 अशिन्धिय
3 अहुवत्	3 असुवत्	3 अदधत्	3 अशिन्धियत्
न्धि 1 P			

Causal (श्वाययति-ते)

कम् 1 A 'to wish'

1 अशिन्धियस् or अशुशवस्	1 अचीकमे or अचकमे
2 अशिन्धिय „ अशुशव.	2 अचीकमथा „ अचकमथा
3 अशिन्धियत् „ अशुशवत्	3 अचीकमत „ अचकमत

(235) To form the Aorist of roots of the tenth conjugation and causals, the following rules are to be attended to —

(a) The Vikarana अय of the tenth conjugation and causals to be added to the primitive root is dropped but the vowel changes are to be retained

(b)* Roots with a penultimate short क् retain it optionally and with a long क् optionally shorten it See (237)

Exception — The roots कृप्—स्पृह्—गृह्—and सृग् There are अदन्त roots and not roots ending in consonants See section (238)

†(c) The penultimate long vowel is shortened (ए, ऐ and ओ, औ are shortened to इ and उ respectively)

§ Exception, (1) Roots called (a) अदन्त viz those written in the Dhātupāṭha as ending in अ, the root (b) शास्, the roots (c) marked with क्, and the roots (d) from which a vowel has been dropped, do not shorten their penultimate vowel in this variety See sections 238, 239, 240 and 241

* (b) उक्तेत् VII 4 7.

उपधायाश्च VII 1 108

† (c) गौ चङ्युपधाया ऋस्व VII 4 1.

§ नाग्लेपिशास्त्रदिताम् VII 4 2

Exception (2)—The roots भ्राज्—भ्रास्—भाष्—दीप्—जीव्—मील् and पीड् shorten their penultimate vowel optionally in this variety See section 242

Exception (3)—The roots कण्—रण्—भण्—अण्—लुप्—हेद्—ह्वे—वण्—लुद्—लुप्—चण् and लुद् do the same in the Aorist of the causal See section 243

(d) Then the root is reduplicated

(e) If the reduplicative syllable be followed by a short or a prosodially short syllable, इ is substituted for अ in the reduplicative syllable.

Exception (1)—In the case of the roots स्मृ—क्—त्वर—प्रथ्—अद्—स्तृ and स्पश्, the अ in the Reduplicative syllable is retained See section 244

Exception (2)—The अ in the reduplicative syllable of वेष्ट् and चेष्ट् is changed to इ optionally See section 245.

Exception (3)—Roots ending in उ short or long substitute उ for इ in the reduplicative syllable if it be not followed by a letter of the labial class or a semi-vowel or ज् followed by अ or आ See section 246

Exception (4)—The roots लु-लृ-लृ-लृ-लृ and लृ do it optionally See section 247

(f) * The vowel of the Reduplicative syllable is lengthened, if it is short and not prosodially long.

(2) भ्राज भास भाष् दीप जीव मील पीडामन्यतरस्याम् VII. 4. 3

(3) काण्यादीना वेति वक्तव्यम्

(d) चङि VI 1. 11.

(e) सन्वल्छुनि चङ् परेऽनग्लोपे VII 4. 93.
सन्वत, VII 4 79

(1) अत्स्मृदृत्वरप्रथमदस्तृस्पशाम् VII 4 95

(2) विभाषा वेष्टिचेष्टयो. VII 4. 96

(3) ओ पुण्यज्यपरे VII. 4. 80

(4) स्म्वति शृणोति द्रवति प्रवति प्लवति च्यवतीना वा VII 4 81

* दीर्घोर्लघौ. VII. 4 94

(236) तुल् 10 P. A to weigh
Parasmaipada

S.	D.	P.
1 अतुलम्	अतुलाव	अतुलाम
2 अतुल	अतुलतम्	अतुलत
3 अतुलत्	अतुलताम्	अतुलत्
<i>Atmanepada.</i>		
1 अतुले	अतुलावहि	अतुलामहि
2 अतुलथा	अतुलेथाम्	अतुलध्वम्
3 अतुलत	अतुलेताम्	अतुलन्त

तुल्—तोल्य् is the base, by (a) we have तोल्, by (c) तुल्, by (d) तुतुल्, by (f) तूतुल्, by adding अ, the termination त् and the temporal augment we have अतुलत्

भू 1 P to be (causal भावयति-ते)

Parasmaipada

1 अबीभवम्	अबीभवाव	अबीभवाम
2 अबीभव	अबीभवतम्	अबीभवत
3 अबीभवत्	अबीभवताम्	अबीभवन्
<i>Atmanepada</i>		
1 अबीभवे	अबीभवावहि	अबीभवामहि
2 अबीभवथा	अबीभवेथाम्	अबीभवध्वम्
3 अबीभवत	अबीभवेताम्	अबीभवन्त

भाव्य् the causal base of भू, by (a) भाव्, by (c) भव्, by (d) बभव्, by (e) बिभव्; and by (f) वीभव्

स्पन्द् 1 A 'to throb' (causal स्पन्दयति-ते)

Parasmaipada

1 अपस्पन्दम्	अपस्पन्दाव	अपस्पन्दाम
2 अपस्पन्द	अपस्पन्दतम्	अपस्पन्दत
3 अपस्पन्दत्	अपस्पन्दाताम्	अपस्पन्दन्
<i>Atmanepada</i>		
1 अपस्पन्दे	अपस्पन्दावहि	अपस्पन्दामहि
2 अपस्पन्दथा	अपस्पन्देथाम्	अपस्पन्दध्वम्
3 अपस्पन्दत	अपस्पन्देताम्	अपस्पन्दन्त

From स्पन्द्य् by (a) स्पन्, and by (d) पस्पन्

स्वल् 1 P ' to stumble ' (causal स्वलयति-ते.)

Parasmaipada.

S	D.	P.
1 अचिस्वल्	अचिस्वलाव	अचिस्वलाम्
अचिस्वल	अचिस्वलतम्	अचिस्वलत
3 अचिस्वलत्	अचिस्वलताम्	अचिस्वलन्
<i>Atmanepada</i>		
1 अचिस्वले	अचिस्वलावहि	अचिस्वलामहि
2 अचिस्वलथा	अचिस्वलथाम्	अचिस्वलध्वम्
3 अचिस्वलत	अचिस्वलताम्	अचिस्वलन्त

From स्वल् by (a) स्वल्. by (d) चस्वल्, by (c) चिस्वल्

(237) Illustration of 235 (b)

वृत् 1. A to be (वर्तयति-ते) 3 sing अवीवृतत् or अववर्तत्
 पृथ् 10 P A (पर्थयति-ते) 3 sing अपीपृथत् or अपपर्थत्
 कृत् 10 P A to celebrate: (कीर्तयति-ते) 3 sing अचीकृतत्
 or अचिकीर्तत्

(238) The Illustration of Exception 1 to 235 (c)

(a)

The following roots of the tenth conjugation are called भदन्त since they are written as ending in अ in the Dhātupāṭha They are therefore such roots as have a consonant for their penultimate They are not roots ending in a consonant as they appear to be and the penultimate long vowel which appears after अय् is dropped, is not shortened Also they do not undergo the vowel changes noted in (235 e and f) viz no इ is substituted for अ in the Reduplicative syllable and its vowel is not lengthened.

धेक्-वल्क्-अक्-विष्क् have their forms as अदिधेकत्-अधवल्कत्-आश्चकत्-अविविष्कत् सुख्-दुख् have असुसुखत्, &c मृग्-अंग् have अममृगत्-आजगत् रच्-सूच् have अररचत्-असूसूचत् लज् has अललजत्. पद्-वद्-पुद्-कृद्-खेद्-खोद्-क्षोद्-have अपपुटत्-अचुकूटत्, &c शद्-श्वद्-have अशशठत्, &c खेङ्-दण्ड्-have आशिखेडत्-अददण्डत्. गण्-गुण्-कुण्-व्रण्-कर्ण्-वर्ण्-पर्ण्-have अजुगणत्-अवव्रणत्-अपपर्णत्, for गण्-see (250 b), पत्-वात्-कर्त्-केत्-

सकेत् have अववातत्-अचिकेतत्-अससकेतत् पत् has अपीपतत्-त
 or अपपतत्-त कथ्-अथ्-अर्थ-तुथ् have अचकथत्-अशथत्
 आर्तथत्-अतुतुथत् गद्-पद्-छद्-छेद् have अपपदत्-अचच्छदत्-
 अचिच्छेदत् अंद्-has आन्दधत् ऊच्-ध्वच्-स्तन्-स्तेच्-have औननत्.
 अतिस्तेनत् &c क्षप्-कृप्-रूप् have अचकृपत्, &c भाम्-साम्-ग्राम्-
 संग्राम्-गोम्-स्तोम्-have अवभामत्-अससामत्-अजग्रामत्-अससंग्रामत्
 अजुगोमत्-अतुस्तोमत् लाभ्-has अललाभत्, व्यग्-has अवव्ययत्;
 वर-स्वर-सार-कुमार-पार-शर-वीर-तीर-कञ्-सञ्-चिञ्-सृञ्-मृञ्
 छिद्-मिञ् have अचुकुमारत्-अससञ्जत्-अपपारत्-अतितीरत्-अछु-
 शरत्-अविवीरत् &c कल्-काल्-आंदोल्-शील्-वेल्-पल्लल्-
 स्थल्-प्रेखोल्-have अचकालत्-अविवेलत्-आन्दुदोलत्-अपिप्रेखोलत्-
 अतुस्थूलत्, &c गर्व् has अजगर्वत् पष्-गवेष्-रुक्ष् have अरुरुक्षत् &c
 अंस-रस्-वस्-भाज्-सभाज्-वास-निवास have आंससत्-अवभाजत् &c
 चङ्-मङ्-रङ्-कुङ्-स्पृङ्-and गृह् have अचुकुहत्-अपस्पृहत्-अजगृहत् &c.

(239) Exception to 1 335 (c)

(b)

शास् 2 P

S	D	P
1 अशशासम्	अशशासाव	अशशासाम
2 अशशास.	अशशासतम्	अशशासत
3 अशशासत्	अशशासताम्	अशशासन्

(240) Exception 1 to 235 (c)

(c)

The following roots are marked with ऋ in the Dhátupátha. These do not shorten their penultimate vowel in the Aorist of the causal, viz. in the Third variety

चकास् 2 P, वाश् 4 A, तुङ् 8 P, लोक्-लोच् 10 U, Parasmai-pada roots of the 1st conjugation, viz कङ्, क्रीड्, निद्, पिस्; हुङ्, हूङ्, खाद्, ब्राह्-भ्राह्-राह्-लाह्-शाह्-श्लाह्, केल्-खेल्-चेल्-पेल्-फेल्-वेल्-शेल्-क्षेल्, मेथ्, मेट्, मेङ्, रेव्, पेस्, ओह्, ओण्-शोण्-भोण्-श्रोण्, तोड्-रोड्-लोड्, धोर, यौद्-रौद्, रौड् and शौद्.

Atmanepadi roots of the 1st conjugation

छृत्-युत्-ढौक्, टिक्-तिक्, विथ्, तिप्-स्तिप्, लोक्-श्लोक्, लोच्
द्राघ्-ध्राघ्-राघ्-लाघ्-श्लाघ्, भाज्, द्राङ् -ध्राङ् -बाङ्, गाघ्-नाघ्-बाघ्,
ताप्, शाल्, काश्-भ्राश्-भ्लाश्, कास्-नास्-भ्रास् (242) राम्,
ब्राह्-बाह्, टीक्-तीक्-शीक्-सीक्, क्लीब्-क्षीब्, चीम्-शीम्, ब्रेक्-
ध्रेक्-रेक्-त्रेक्, भ्रेज्-रेज्, हेङ्; वेथ्, केप्-गेप्-ग्लेप्-तेप्-मेप्-रेप्-
लेप्-वेप्-स्तेप्, रेङ्, रेम्, खेव्-गेव्-ग्लेव्-तेव्-देव्-मेव्-सेव्, गेष्-
ग्लेष्-जेष्-नेष्-पेष्-प्रेष्-येष्-रेष्-हेष्-ह्वेष्, जेह्-वेह् and वेह्

The following are the roots of the 1st conjugation, both the
padas, मिथ्, मिङ्; चीव्, प्रोथ्, होङ्, याच्, राज्, नाथ्, चाथ्, दाश्,
दास्, माह्, सक्, एज्, रेङ्, ग्लेङ्, ग्लेङ्, वेण्, नेङ्, मेध्, वेच, एष्-भेष्-
अेष् and भ्लेष्

(241) Exception 1 to 235 c

(d)

मालयति (from माला)

S	D	P
1 अममालम्	अममालाव	अममालाम
2 अममाल	अममालतम्	अममालत
3 अममालत्	अममालताम्	अममालन्

This is an illustration of the root the vowel of which has
been dropped

(242) Illustration of Exception 2 to 235 c

ब्राज् 1- A (ब्राजयति-ते,) to shine 3 Sing अबिभ्रजत् or अबभ्राजत्
भास् 1 A (भासयति-ते,) to shine 3 अबीभसत् or अबभासत्
भाष् 1 A (भाषयति-ते) to speak 3 अवीभषत् or अबभाषत्
दीप् 4 A (दीपयति-ते) to lighten 3 अहिदीपत् or अदीदिपत्
जीव् 1 P (जीवयति-ते) to live 3 अजीजिवत् or आजिजीवत्
मील् 1 P. (मीलयति-ते) ' to wink, to fade ' 3 अमीमिलत् or अमिमिलत्
पीङ् 10 P A (पीडयति-ते) to give pain 3 अपीपिडत् or अपिपीडत्

(243) Illustration of Exception 3 to 235 c

कण् 1 P (काणयति-ते) to sound 3 अचीकणत् or अचकाणत्
रण् 1 P (राणयति-ते) to sound 3 अरीरणत् or अरराणत्
भण् 1 P (भाणयति-ते) to sound 3 अबीभणत् or अबभाणत्

अण् 10 P A (आणयति-ते) to give 3 अशिञ्जणत् or अशआणत्
 लृप् 6 P A (लोपयति-ते) to cut 3 अल्लुपत् or अल्लोपत्
 हेट् 1 A (हेटयति-ते) to hinder 3 अजीहितत् or अजिहेटत्

† The root ह्वे takes Samprasarana in the Causal, Desiderative and in this variety हु—हुहु—उहु—उहाव्—उहव्—जृहव्, अजृहवत् or अजुहावत्

वण् 1 P (वाणयति-ते) to sound 3 अवीवणत् or अववाणत्
 लृट् 1 4 P 10 U (लोटयति-ते) 3 अल्लुटत् or अल्लोटत्
 लृप् 4 P (लोपयति-ते) to perplex 3 अल्लुपत् or अल्लोपत्
 चण् 1 P (चाणयति-ते) to move, hurt 3 अचीचणत् or अचचाणत्
 लृट् 1 A to resist 6 P to wallow (लोटयति-ते) 3 अल्लुटत् or अल्लोटत्.

(244) Illustration of Exception (1) to 235 (e)

स्मृ 1 P to remember (स्मारयति-ते)—असस्मरत्
 दृ 9 P to tear (दारयति-ते)—अददरत्
 त्वर् 1 A to hasten (त्वरयति-ते)—अतत्वरत्
 प्रथ् 10 P A to publish (प्रा-प्रथयति-ते)—अपप्रथत्
 म्रद् 1 A to grind (म्रदयति-ते)—अमम्रदत्
 स्तृ 9 P A to cover (स्तारयति-ते)—अतस्तरत्
 स्पृ 1 P A to obstruct }
 10 A to take } (स्पाशयति-ते)—अपस्पशत्

(245) Illustration of Exception 4 to 235 (e.)

वेष्ट् 1 A (वेष्टयति-ते) to surround 3 अववेष्टत् or अविवेष्टत्
 चेष्ट् 1 A (चेष्टयति-ते) to act, to be busy 3 अचचेष्टत् or अचिचेष्टत्

(246) Exception 3 to 235 (e)

The roots हु—हु—स्तु—उ—धृ—दृ—वृ—शु—क्षु—क्षण—कु—सु—and स्तु substitute ङ for इ in the Reduplicative ayllable

The forms therefore are —अजृहवत्—त, अजृहवत्—त, अतृष्टवत्
 त, अचूनवत्—त, अदूधवत्—त or अदूधवत्—त, अदूधवत्—त अतूतवत्—त,
 अदुद्यवत्—त, अचुक्षवत्—त, अचुक्षणवत्—त, अचूकवत्—त, असूतवत्—त
 & असुष्णवत्—त.

The Reduplicative syllable of रु—यु—लृ—पृ—भृ and ज्यु 1. A. 'to go' does not change its इ to उ, as it is here followed by a letter of a labial class or a semi-vowel or ज् followed by अ or आ.

The forms therefore are —अरीरवत्—अयीयवत्—अलीलवत्—अपीपवत्—अबीभवत्—and अजिज्यवत्—त

(247) Illustration of Exception 4 to 235 (e)

द्यु 1. P. (द्रावयति—ते) to go 3 असिन्नवत् or अमुन्नवत्

श्रु 1. P. (श्रावयति—ते) to hear 3 अशिभवत् or अशुभवत्

दु 1. P. (द्रावयति—ते) to go 3 अदिद्रवत् or अदुद्रवत्

पु 1. A. (प्रावयति—ते) to go 3 अपिप्रवत् or अपुप्रवत्

पु 1. A. (प्लावयति—ते) to go 3 अपिप्लवत् or अपुप्लवत्

च्यु 1. A. (च्यावयति—ते) to go 3 अचिच्यवत् or अचुच्यवत्

(248) Roots with initial vowels reduplicate the following consonant and add इ to it in the reduplicative syllable आदयति—ते (causal of अद् to eat), आइ—अइ—अदिइ and then आदिदत्—त,

According to article 110 (a) उन्द्, अर्ह् and others form औन्दिदत् and आर्जिहत्

(249) The roots अंक्, अग्, अष् अंस्, ऊन् and अर्थ् have for the Aorist of their causal the forms आश्वकत्—त, आजगत्—त, आन्दधत्—त, आंससत्—त, औननत्—त and आर्तथत् See article 238

(250) The root स्था* substitutes इ necessarily for the penultimate vowel, and घ्रा† does it optionally. स्था (causal स्थापयति—ते) by 235 (a) स्थाप्, by this rule स्थिप्, by 235 (d) तिष्ठिप्—अतिष्ठिप् घ्रा (causal घ्रापयति—ते), by 235 (a) घ्राप्, by this rule as well as by 235 (e) ग्रिप् or ग्रप्, by 235 (d) जिग्रिप् or जग्रप्, by 235 (e) जिग्रप्, and so there are two bases जिग्रिप् and जिग्रप्—अजिग्रिप् or अजिग्रप्

* तिष्ठतेस्ति VII 4 5

† जिग्रतेर्वा VII 4 6

*(a) In the case of पा ' to drink ' the penultimate vowel is dropped, and ई is added to the reduplicative syllable पा (causal पाययति-ते), by 235(a) पाय, by 235(c) पय, by 235(d) पयय्, by this rule पयय् and पीय्य्—अपीय्यत् पा 'to protect' is regular in its causal Aorist form as अपीयलत्

†(b) The root गण् takes इ or अ in the reduplicative syllable गण् (causal गणयति-ते), by 235 (a) गण्, by 235 (d) जगण्, by this rule जीगण् or जगण्, अजीगणत् or अजगणत्

‡(c) The इ of the Reduplicative syllable of हि 5 P ' to go ' is not changed to घ् in this variety The form therefore is—हि (causal हाययति-ते)—हाय्—हय्—जहय्—जिहय्—जीहय्—अजीहयत्

§(d) स्वप् takes Samprasarana in this form necessarily, and श्वि takes it optionally in this variety and the causal Desiderative.

स्वप्—सुप्—सुषुप्—सूषुप्—असूषुपत्

श्वि—शु—शव्—शव्—शशव्—शुशव्—शूशव्—अशूशवत्

श्वि (causal श्वाययति-ते), श्वाय्—श्वय्—शश्वय्—शिश्वय्—अशिश्वयत्

+ (e) The root स्फुर substitutes आ optionally for the penultimate vowel स्फुर (causal स्फोरयति-ते) by 235 (a) स्फोर, by 235 (b) स्फुर, by this rule स्फार् optionally So there are two bases पुस्फुर and पुस्फर्—अपुस्फुरत् or अपुस्फरत्.

* लोप पिवतेरीञ्चाभ्यासस्य VII. 4 4.

† ई चगण VII 4 97

‡ हे रचाडि VII 3 56

§ श्विपेश्रडि VI. 1. 18 णौ च सश्चङ्गो VI 1 31

+ चिस्फुरेणौ VI. 1 54.

(f) The causal Aorist of इ with अधि 'to study' is अध्यपिपत् or अध्यजीगपत्, of इ with अधि 'to remember' is अध्यजीगमत्, of युत् is अद्युतत्, of ऊर्ण is और्णवत्, and of ईर्ष्य is ऐर्ष्यत् or ऐर्ष्यत्

SIXTH VARIETY (only Parasmaipadi)

The 6th and 7th varieties are treated here before the 4th and 5th ones, it being more advantageous to do so

(201) In this Variety terminations are directly applied to the roots.

(252) Necessary and Optional roots of VI variety —

‡ यमादेशोयच्छतिश्च रमि.पर्याङ्ग्युपादिक ।
 नम्मीनातिमिनोतिश्चऽऽदन्तैजन्ताश्च धातव ॥
 नित्यं सक्त्विचिदश्चैषां लुङि ज्ञेया मनीषिभि ॥ १ ॥
 लिनातिर्जिघ्रतिधेद्दो छयतिस्पतीच धातव
 षट्सर्वेदसिचौचान परस्मैपदिन स्मृता ॥ २ ॥

The roots यम्, रम् with परि—आ—वि and उप and the roots नम्, मी 9 P 'to kill,' मि 5 P to throw, and the roots ending in आ, ए, ऐ, and ओ take the sixth variety necessarily in the Parasmaipada The root ली 9 P 'to adhere,' and the roots ब्रा, धे, शो, छो and सो take this variety optionally

(253) The roots रम्, मि 5 A, मी 9 A, take the fourth variety in the Atmanepada, and ली 9 P takes it in the Parasmaipada

(a) For ब्रा, शो, छो and सो see section 221 (page 234)

(b) For धे see section 222 and third variety

(c) For the roots को 4 P to cut, दा 1 P दा 3 P पा 1. P. 'to drink' स्थ्वा and धा 3 P See section 220

* गौ च सश्रद्धो II 4 51 द्युतिस्वाप्यो सप्तसारणम् VII 4. 47.
 द्युद्योछाडि 1 3 91

† यमरमनमाता सक् च VII 2. 73.

विभाषा ब्राधेद्दशाच्छास II 4 78.

(d) The roots दा 3 A स्था 1. A. and घा 3. A take the fourth variety in the Atmanepada

(254) The root वे 1. U ' to weave ' ष्ये 1 U ' to cover, ' हा 3 P to go, हा 3 A to abandon, and ज्ञा 9 U ' to know ' take the sixth variety according to section (252) in the Parasmaipada, but in the Atmanepada they take the fourth variety

(255) The roots गा and इयै 'to go,' त्रै and दे to protect, मे to return or exchange, ज्यै to grow, all of the 1st conjugation, and the roots मा 3 4 to measure, though ending in आ, ए and ऐ, do not belong to this variety, as all of these are Atmanepadi roots They take the fourth variety being Anit

(256) The root ह्ये takes the second variety in both the Padas (see page 235) Besides it takes the fourth variety in the Atmanepada.

(257) For रुधा see exception to section 196. It takes the second variety necessarily See section 228 (a)

(258) The root दरिद्रा drops its आ optionally in the Aorist taking the sixth variety when it retains this आ, and the fifth one when it is dropped

(259) Most of the Parasmaipadi roots ending in vowels that take this variety are given here

The roots ज्या 9 P, द्रा, पा to protect, प्रा, प्सा, भा, मा, बा, रा, ला, वा, आ, स्ना, all of the 2nd conj and the roots ध्मा, स्ना, कै, क्षै, गै, ग्लै, दै ध्ये, ग्ले, श्रै, and स्त्र्यै, all of the 1st conjugation take the sixth variety

यम् 1 P. to restrain.

S.	D.	P.
1 अयंसिषम्	अयसिष्व	अयंसिष्म
2 अयसी	अयंसिष्टम्	अयसिष्ट
3 अयंसीत्	अयंसिष्टाम्	अयसिष्टुः

Roots	Variety	3	sing
आरम्	1 P	—VI	आरंसीत्
रम्	1 A	—IV	अरस्त
नम्	1 P	—VI	अनसीत्
मि	5 P	} —VI	अमासीत्
मी	9 P		
मि	5 A	} —IV	अमास्त
मी	9 A		
ली	9 P	—VI	अलासीत्
ली	9 P	—IV	अलैषीत्
धे	1 P	—II	अधात्
		—VI	अधासीत्
		—III	अदधत्
दा	3 P	—I	अदात्
दा	3 A	—IV	अदित
धा	3 P	—I	अधात्
धा	3 A	—IV	अधित

Roots	Variety	3	sing
स्था	1 P	—I	अस्थात्
स्था	1 A	—IV	अस्थित
वे	1 P	—VI	अवासीत्
वे	1 A	—IV	अवास्त
व्ये	1 P	—VI	अव्यासीत्
व्ये	1 A	—IV	अव्यास्त
ज्ञा	9 P	—VI	अज्ञासीत्
ज्ञा	9 A	—IV	अज्ञास्त
हा	3 P	—VI	अहासीत्
हा	3 A	—IV	अहास्त
कै	1 P	—VI	अकासीत्
दरिद्रा	2 P	—VI	अदरिद्रासीत्
		—V	अदरिद्रीत्
ह्वे (ह्व)	1 P, II		अह्वत्
	1 A	II	अह्वत्
	1 A	IV	अह्वास्त

SEVENTH VARIETY.

(260) The radical vowels do not undergo Guna or Vriddhi substitute in this variety

(261) Necessary and Optional roots of VII variety

* कुशिस्त्वापिदिशिदिही दुहोद्विषमेहती रिशि ।
 रुशोरुहिल्लिष्यतिश्च लिशतिर्विशतिर्लिहि ॥
 एतेवेदाधिकवश लुडिनिष्यक्सयोगिन ॥ १ ॥
 निष्कुपि = रितिकृपी क्लिश्नातिर्विष्यद्विर्गहि ।
 तृहिवृही सृशिवृही श्लिष्यतिश्च सृहिसृशि ॥
 लुडिक्सयोगिनो वैते धातवस्तु चतुर्दश ॥ २ ॥

* शल इयुपधादनिट क्स III. 1 45

न वृश III 1 48

सृशमृशकृषतृपदृपचले सिज्वावाच्य ।

Anit roots ending in झ-ञ-स्-or ह् with a penultimate इ-उ-ऋ or लृ, take the seventh variety दृश् is an exception, it takes II and IV varieties Such of the Wet roots as answer the above rule take this variety optionally Fourteen of the Anit roots take this variety necessarily, and fourteen others including also some of the Wet roots take it optionally

(262) Of the optional roots विष् takes II variety in the Parasmaipada, and VII in the Atmanepada, श्लिष् when it means 'to embrace' takes VII variety, but when meaning 'to cling' it takes II one, the roots कृष्, मृष्, and स्पृष् being Anit take IV variety also, and the remaining roots viz निष्कुष्-क्षिष्-ग्रह्-गृह्-तृह्-बृह् and स्तृह् when they are Set take V variety, and when Anit they take VII variety instead of IV one, as they end in झ-ञ-स् or ह्

(263)* The root दुह्-दिह्-लिह् and ग्रह् when followed by the Atmanepada terminations with an initial consonant of the dental class viz. by the terminations सावहि-सथा-सध्वम् and सत drop optionally the स or स्त and take only वहि-था-ध्वम् and त as their terminations in this variety

Necessary Roots

लिह् 2 'to taste'

Parasmaipada

S	D	P
1 अलिक्षम्	अलिक्षाव	अलिक्षाम
2 अलिक्ष	अलिक्षतम्	अलिक्षत
3 अलिक्षत्	अलिक्षताम्	अलिक्षन्

Atmanepada

1 अलिक्षि	अलिक्षावहि-अलिह्वहि	अलिक्षामहि
2 अलिक्षथा-अलीढा	अलिक्षथाम्	अलिक्षध्वम्-अलीढ्वम्
3 अलिक्षत-अलीढ	अलिक्षताम्	अलिक्षन्त

* छुवा दुहदिहलिहग्रहामात्मनेपदे दन्त्ये VII 3 73

A.	1 Dual.	2 Sing	2 Plural	3 Sing
दुह्—अधुक्षावहि	अदुह्वहि	अधुक्षथा	अधुक्षध्वम्	अधुक्षत
दिह्—अधिक्षावहि	अदिह्वहि	अधिक्षथा	अधिक्षध्वम्	अधिक्षत
गृह्—अधुक्षावहि	अगृह्वहि	अधुक्षथा	अधुक्षध्वम्	अधुक्षत
		अगूढा	अघट्टम्	अगूढ

Roots	Variety	3 sing	Roots	Variety	3 sing
कृष्	1 P—VII	अकृक्षत्	कृष्	6 P—IV	अकाक्षीत्
क्विष्	1 P—	अक्विक्षत्		A—IV	अकृष्ट
	1 A—	अक्विक्षत्	क्लिश्	9 P—VII	अक्लिक्षत्
दिश्	6 P—	अदिक्षत्		—V	अक्लिशीत्
	6 A—	अदिक्षत्	विष्	3 A—VII	अविक्षत्
दिह्	2 P—	अधिक्षत्		3 P—II	अविषत्
	2 A—	अधिक्षत्	गृह्	1 P—VII	अधुक्षत्
		अदिग्ध		1 A—VII	अधुक्षत
दुह्	2 P—	अधुक्षत्		1 P—V	अगूहीत्
	2 A—	अधुक्षत्		1 A—V	अगूहिष्ट
		अदुग्ध	गृह्	1 A—VII	अगृहीत्
द्विष्	2 P—	अद्विक्षत्		V	अगृहिष्ट
	2 A—	अद्विक्षत्	तृह्	6 P—VII	अतृक्षत्
मिह्	1. P—	अमिक्षत्		V	अतृहीत्
रिश्	6 P—	अरिक्षत्	बृह्	6 P—VII	अबृक्षत्
रुश्	6 P—	अरुक्षत्		—V	अबृहीत्
रुह्	1 P—	अरुक्षत्	सृश्	6 P—VII	असृक्षत्
लिश्	4. A—	अलिक्षत्		IV	असृक्षत
लिह्	6. P—	अलिक्षत्	वृह्	6 P—VII	अवृक्षत्
विश्	6 P—	अविक्षत्		V	अवृहीत्

Optional Roots		
निष्कुष्	9 P—VII	निरकुक्षत्
	V	अकोषीत्
कृष्	1 P—VII	अकृक्षत्
कृष्	6. P—VII	अकृक्षत्
	6 A—VII	अकृक्षत्

श्लिष्	4 P—	अश्लिषत्
	to cling—II	अश्लिषत्
श्लिष्	4 P	अश्लिषत्
	to embrace—VII	अश्लिषत्
स्तृह्	6P—VII	अस्तृक्षत्
	V	अस्तृहीत्
स्पृश्	6. P—VII	अस्पृक्षत्
	IV	अस्पाक्षीत्
		अस्पाक्षीत्

FOURTH VARIETY.

(264) Anit roots take IV variety necessarily and Wet ones optionally The exceptional peculiarities are noted further on

(265) The radical vowel takes its Vridhi substitute in the Parasmaipada

(266) * In the Atmanepada the penultimate इ—उ—ऋ—ॠ short or long, and the final ऋ of a root remain the same, while the ending इ or उ short or long takes Guna

(267)† Anit roots change their penultimate ऋ to ॠ optionally.

(268) ‡ स्र is dropped when it is preceded and followed by any consonant except a nasal or a semi-vowel It is also dropped when preceded by a short vowel and followed by any consonant except a nasal or a semi-vowel

(269) § The ending स् of a root when followed by any termination, beginning with स् and belonging to the non-conjugational tenses and moods, takes त् as its substitute

Anit Roots.

(270) Anit roots with the exception of those belonging to I, II, III and VI varieties must take IV variety necessarily Some of the Anit roots that take the other varieties optionally or in the Parasmaipada only have their other or Atmanepada forms made up in this variety

The following Karikas enumerate the necessary and optional roots of the fourth variety

* लिङ्सिचावात्मनेपदेषु 1. 2 11 उञ्च 1 2 12

† अनुदात्तस्य चर्तुपथस्थान्यतरस्याम् VI. 1. 59.

‡ झलोझलि VIII. 2. 26. ऋस्वादङ्गात् VIII 2. 27.

§ सः स्वार्धधातुके VII. 4 49.

पाचिर्भजिभुजीभ्रास्त्रिर्जराजि खिदुदिर्दुदि ।
 क्षिप्तप्वप्ताप् नाहिवही ह्येते द्विपदिन स्मृता ॥ १ ॥
 पृच्छतिस्त्यजतिश्चैव भञ्जमस्जरुञ्ज सञ्जसृजिस्तथा ।
 बध्नाती राध्व्यधि साधिरुक्षुप्स्वप्पम् दश्वसिर्दहि ॥
 एते सप्तदशैव स्यु परस्मैपदि धातव ॥ २ ॥
 स्वञ्ज हृञ्जुध्ययुधिमनी तेपते रभतेलाभि ।
 वयविथौविनञ्चैव ह्यात्मनेपदि धातव ॥
 त्रयश्चत्वारिंशदेते नित्यंसिचिभवन्ति हि ॥ ३ ॥
 रिचुविज्निजिर्युज्जिजिर् शुद्धिद्भिद्रुध्स्कदिर्दृशि ॥
 स्पृश्रसृश्रुषुचुसिचिगमी लिपिर्लुपियमीरमि ॥
 लुङि सिज् यागिनो वै ते एकाविंशति धातव ॥ ४ ॥

Note —The roots मन् 4 A -बुध् 4 A -विद् 4 7 A.-and वस् 1 P. are Anit and take IV variety but विद् 2 P -मन् 8 A -and वस् 2 P are Set and take V variety only बुध् 1 P and वस् 4 P though Set take II variety exclusively बुध् 1st conjugation takes V variety in both the padas, and विद् 6 U being considered by some as a Wet root ought to take IV and V varieties, but it takes II variety in the Parasmaipada and V in the Atmanepada

The root गस्* takes II and IV varieties, and यस् VI and IV ones यस्† meaning “to marry” and गस् drop their nasal optionally in the Atmanepada fourth variety‡ यस्‡ meaning “to make known the faults of others” and हन्§ do the same necessarily वध् §§ is substituted for हन् in the Parasmaipada necessarily and optionally in the Atmanepada The substitute वध्** takes V variety, and its vowel does not take Vriddhi

* वा गम 1 2 13

† विमाषोपयमने 1 2 16 ‡ यमो गन्धने 1 2 15

§ हन मिच् 1 2 14

§§ लुङि च II 4. 43

आत्मनेपदेष्वन्यतरस्याम् II 4. 44

** जनिवध्योश्च VII 3 35

The Optional Roots

रिच्विच्निजिर्युज्विजिर् छुद् छिद् भिद् रुध् स्कन्दिर्दृशि take II and IV varieties, स्पृज्—मृज् and कृष् IV and VII, and रम् IV and VI varieties. The roots लुप् and सुच् 6th conjugation take II variety in the Parasmaipada and IV one in the Atmanepada. The roots सिच् and लिप् 6th conjugation do the same in the Atmanepada but take II variety not only in the Parasmaipada but in the Atmanepada also.

(271) The root पद् substitutes इ necessarily for the termination स्त, the third person singular of the Aorist. It is optionally so substituted in the case of the roots † दीप्—जन्—
य—पूर—ताय् and प्याय्.

मन् 4. A.		गम् 1 A	
S	P.	S	P
1 अमसि	अमस्महि	1 समगसि	समगस्महि
2 अमस्था	अमन्ध्वम्	2 समगथा	समगध्वम्
3 अमस्त	अमसत	3 समगत	समगसत
बुध् 4 A		यम् to make known	
1 अभुत्सि	अभुत्स्महि	1 उदायसि	उदायस्महि
2 अबुद्धा	अभुद्ध्वम्	2 उदायथा	उदायध्वम्
3 अबुद्ध् अबोधि }	अभुत्सत	3 उदायत	उदायसत
वस् 1 P		हन् A	
1 अवात्सम्	अवात्सम्	1 आहसि	आहस्महि
2 अवात्सी	अवात्त	2 आहथा	आहध्वम्
3 अवात्सीत्	अवात्तु	3 आहत	आहसत
विद् 4 7 A		यम् 1 A to marry	
1 अवित्सि	अवित्स्महि	1 उपायसि	उपायस्महि
2 अवित्था	अविद्ध्वम्	2 उपायस्था	उपायध्वम्
3 अवित्त	अवित्सत	3 उपायस्त	उपायसत
गम् 1 A		1 उपायसि	उपायस्महि
1 समगसि	समगस्महि	2 उपायथा	उपायध्वम्
2 समगस्था	समगन्ध्वम्	3 उपायत	उपायसत
3 समगस्त	समगसत		

* चिण्ते पठ III 1, 60

† दीपजनबुधपूरीतायिप्यायिभ्योन्यतरस्याम् III 1 61

नह् 4. U

Parasmaipada

S. D. P.

- 1 अनात्सम् अनात्स्व अनात्सम्
 2 अनात्सी अनाद्धम् अनाद्ध
 3. अनात्सीत् अनाद्धाम् अनाद्ध

Atmanepada

S. D. P.

- 1 अनत्सि अनत्स्वाहि अनत्समाहि
 2 अनद्धा अनत्साथाम् अनद्धम्
 3. अनद्ध अनत्साताम् अनत्सत

बन्ध् 9 P

S.

D.

P

1 अभान्त्सम्

अभान्त्स्व

अभान्त्सम्

2. अभान्त्सी

अवान्द्धम्

अवान्द्ध

3 अभान्त्सीत्

अवान्द्धाम्

अभान्त्सु

Roots Variety 3 Sing

पच् I P—IV अपाक्षीत्

A — „ अपक्त

भज् I P — „ अभाक्षीत्

A — „ अभक्त

भृज् 6 P } — „ अभौक्षीत्

7 P } — „

7 A — „ अभुक्त

भ्रज् 6 P — „ अभार्क्षीत् }

अभ्राक्षीत् }

A — „ अभर्ष्ट }

अभ्रष्ट }

यज् I P — „ अयाक्षीत्

A — „ अयष्ट

रज्ज् 1 P — „ अराद्धक्षीत्

A — „ अरद्धक्त

नह् 4 P — „ अनात्सीत्

A — „ अनद्ध

बह् 1 P — „ अवाक्षीत्

A — „ अवोढ

Roots Variety 3 Sing.

खिद् 6 P—IV अखैत्सीत्

4 A } „ अखित

7. A } „

तुद् 6 P „ अतौत्सीत्

A. „ अतुत्

तुद् 6. P.—„ अनौत्सीत्

A — „ अतुत्

क्षिप् 4 P } „ अक्षैप्सीत्

6 P } „

6 A — „ अक्षिप्त

तप् 1 P — „ अताप्सीत्

4 A — „ अतप्त

वप् 1 P — „ अवाप्सीत्

A — „ अवप्त

शप् 1 P — „ अशाप्सीत्

A — „ अशप्त

वस् 4. P—II अवसत्

दह् 1 P—IV अधाक्षीत्

स्वज्ज् 1 A — „ अस्वद्धक्त

हृद् 1 A.— „ अहत्त

Roots	Variety	8. Sing	Roots	Variety	3. Sing,
प्रच्छ्	6 P—,,	अप्राक्षीत्	बुध्	4 A—IV	अबुद्ध् }
त्यज्	1 P—,,	अत्याक्षीत्			अबोधि }
भञ्ज्	7 P—,,	अभाङ्क्षीत्	बुध्	1 P—II	अबुधत्
मस्ज्	6 P—,,	अमाङ्क्षीत्	1 P—V		अबोधीत्
रुज्	6 P—,,	अरौक्षीत्	1 A—V		अबोधिट्
सञ्ज्	1 P—,,	असाङ्क्षीत्	युध्	4 A—IV	अयुद्ध्
सृज्	6 P—,,	अस्राक्षीत्	मन्	4 A—,,	अमस्त
बन्ध्	9 P—,,	अभान्त्सीत्	मन्	3 A—V	अमनिष्ट
राध्	4 P }	अरात्सीत्	तिप्	I A—IV	अतिष्ठ
	5 P }		रभ्	I A—,,	अरब्ध
व्यध्	4 P—,,	अव्यात्सीत्	लभ्	I A—,,	अलब्ध
साध्	5 P—,,	असात्सीत्	पद्	4 A—,,	अपादि
ह्रुप्	6 P—,,	अच्छौप्सीत्	विद्	4 A }	अवित्त
स्वप्	2 P—,,	अस्वाप्सीत्		7. A }	
यभ्	1. P—,,	अयाप्सीत्	विद्	2. P—V	अवेदीत्
दैर्	1 P—,,	अदाक्षीत्	विद्	6 P—II	अविदत्
वस्	1 P—,,	अवात्सीत्	6 A—IV		अवित्त
वस्	2 P—V	अवासष्ट	6 A.—V		अवेदिष्ट

Most of the Anit roots ending in vowels have been given here with their noteworthy exceptions in each case

(272) Anit roots ending in आ and those in ए—ऐ and ओ according to 196 (b)

● For Parasmaipada roots of this description see VI variety.

ली 9 P assuming the form of ला by virtue of 196 (a) takes IV and VI varieties

Atmanepadi Roots such as ज्यै—त्रै—इयै—मे (all 1st conj) and the root मा 3rd and 4th conj take IV variety only मा -nd Parasmaipada takes VI variety

Roots belonging to both the padas such as वे—व्ये—(1 U), मि 5 U मी, ज्ञा 9 U and हा 3 U take VI variety in the Parasmaipada and IV in the Atmanepada.

Exception (1) —The roots दा 1 U धा and स्था take the first variety in the Parasmaipada, and 4th in the Atmanépada दे 1 A takes IV variety

Exception (2) —The root ह्वे takes II in the Parasmaipada and IV in the Atmanépada

The root ख्या which is a substitute for चक्ष् takes II variety only

(273)⁴ The vowel of the roots स्था and धु verbs viz दा 3-धा-दा 1-दो-दे and धे (See page 233) takes इ as its substitute, and as it is weak, it does not take Guna or Vriddhi.

Roots Variety 3 sing	Roots Variety 3 sing
ली 9 P—VI अलासीत्	वे 1. P—VI अवासीत्
IV * अलैषीत्	1 A—IV अवास्त
प्यै 1 A—IV अप्यास्त	व्ये 1 P—VI अव्यासीत्
त्रै ” —, अत्रास्त	1 A—IV अव्यास्त
इयै ” —, अद्यास्त	मि 5 P } —VI अमासीत्
मे ” —, }	मी 9 P } —VI अमासीत्
मा 3 A—, }	मि 9. A } —IV अमास्त
मा 4 A—, }	मी 9. A } —IV अमास्त
मा 2 P—VI अमासीत्	धा 3 P—I अधात्
ज्ञा 9 P—VI अज्ञासीत्	3 A—IV अधित
{ 9 A—IV अज्ञास्त	स्था 1 P 1 अस्थात्
हा 3 P—VI अहासीत्	1 A IV अस्थित
3 A—IV अहास्त	ह्वे 1 A IV अह्वास्त
दा 1 P—I अदात्	For the other forms of ह्वे and ख्या see the second variety.
1 A—IV } अदित	
द 1 A—, }	

(274) Anst Roots ending in इ.

The roots इ 1 P. to go, क्षि 1. 5 P, धि 6 P. to hold, and हि 5 P, the root स्मि 1 A and the roots चि 5, जि 1, and सि 5 9- to lie, (all both the padas) take IV variety.

Exception —The roots अि and अि are Set, but अि takes III variety exclusively, and अि takes II, III and V varieties. The roots इ 2 P and इ with अि 'to remember' take II variety, but इ with अि 2 A, 'to study' takes IV variety. In the last case गा is * optionally substituted in the Aorist and the Conditional. The terminations to be applied to this † गा and to the verbs of the कृटादि class are weak with the exception of those of the Causal, the अ of the Perfect and the affix जित्. Again the vowel of this गा takes इ as its substitute according to the following rule

(275) † The vowel of the घृ verbs, मा, स्था—गा—पा—हा and सो takes इ as its substitute when followed by the consonantal weak terminations.

इ with अि 'to study.'

2 Atmanepada

S			D.			P		
1	अध्यगीषि		अध्यगीष्वहि			अध्यगीष्महि		
2	अध्यगीष्ठा		अध्यगीषाथाम्			अध्यगीद्वम्		
3	अध्यगीष्ट		अध्यगीषाताम्			अध्यगीषत		
1	अध्यैषि		अध्यैष्वहि			अध्यैष्महि		
2	अध्यैष्ठा		अध्यैषाथाम्			अध्यैद्वम्		
3	अध्यैष्ट		अध्यैषाताम्			अध्यैषत		
Roots	Variety	3 Sing						
इ 1 P—IV		ऐषीत्	जि 1 P—IV		अजैषीत्			
क्षि 1 P }		अक्षैषीत्	„ —A— „		अजेष्ट			
क्षि 5 P }			सि 5 9P— „		अक्षैषीत्			
षि 6 P— „		अषैषीत्	„ A— „		असेष्ट			
हि 5 P— „		अहैषीत्	अि — „		see page 243			
स्मि 1. A— „		अस्मेष्ट	अि— „		see pages 239 and 244			
चि 5 P.— „		अचैषीत्	इ 2 P		} see page 234.			
„ —A.— „		अचेष्ट	इ with अि to remember					

* विभाषा लुङ्लङ्घो II 4. 50

† गाङ्गुटादिभ्योऽङ्गिण्डित् 1. 2 1.

‡ घुमास्थागापाजहातिसा हलि VI. 4 66.

(276) Anit Roots ending in ई

The roots भी—ही (3 conj), क्षी—री—ह्री (9), वी 2, ई 1, 2 and ली 1 (all Parasmaipadi) the roots भी—प्री—पी—धी—दी—री—ली and ई all of the 4th conjugation Atmanepada, and the roots श्री—प्री—क्री (9), and नी 1, both the padas, take IV variety .

Exception —ह्री 2 A and डी 1 4 A are Set and take V variety For मि—मी and ली 9 P see 196 (a) and page 255

Roots	Variety	3 Sing	Roots	Variety	3 Sing
भी 3 P — IV		अभैषीत्	री 4 A — IV		अरेष्ट
ही 3 P — „		अहैषीत्	ली 4 A — „		अलेष्ट
क्षी 9 P — „		अक्षैषीत्			अलास्त
री 9 P — „		अरैषीत्	ई 4 A — „		ऐष्ट
ह्री 9 P — „		अह्रैषीत्	श्री 9 P — „		अश्रैषीत्
वी 2. P — „		अवैषीत्	श्री 9 A — „		अश्रेष्ट
मी 2 P } — „		ऐषीत्	प्री 9 P — „		अप्रैषीत्
ही 1 P } — „		ऐषीत्	प्री 9 A — „		अप्रेष्ट
ली 1 P — „		अलैषीत्	क्री 9 P — „		अकैषीत्
मी 4 A — „		अमेष्ट	क्री 9 A — „		अक्रेष्ट
प्री „ — „		अप्रेष्ट	नी 1 P — „		अनैषीत्
पी „ — „		अपेष्ट	नी 1 A — „		अनेष्ट
धी „ — „		अधेष्ट	शी 2 A — V		अशयिष्ट
दी „ — „		अदास्त	डी 1 A } — „		अडयिष्ट
		see 196 (a)	डी 4 A } — „		

(277) Anit Roots ending in उ

The roots कु—तु—यु (2 conj), हु 3 and दु 5 (all Parasmaipadi), हु 2, प्लु—पु—ज्यु—यु—डु—च्यु and कु all of 1st conj Atmanepadi, and शु—घु (5), यु and स्कु (9) of both the padas take IV variety.

* Exception (1) The Anit Roots हु and सु take III variety exclusively

* Exception (2) The Anit Roots स्तु 2 and सु 5 U take IV variety in the Atmanepada and V variety in the Parasmaipada

† Exception (3). The Anit Root सु 1, 2 Parasmaipada takes IV and V varieties

Exception (4) The roots यु—रु—क्षु—दु—श्रु and स्तु are Set and therefore take V variety The root स्तु and क्रप् † take IV variety in the Atmanepada and V in the Parasmaipada

(277 a) यु 6 P and कु 6 A 'to sound' belong to कृटादि class and the vowel therefore does not take Guna See 274

Roots	Variety	3 Sing.	Roots	Variety	3 Sing.
कु	2 P—IV	अकौषीत्	धु	5 P. —IV	अधौषीत्
तु	2 P—	अतौषीत्	धु	5 A —	अधोष्ट
धु	2 P—	अधौषीत्	यु	9 P. —	अयौषीत्
हु	3 P—	अहौषीत्	यु	9 A —	अयोष्ट
दु	5 P—	अदौषीत्	स्तु	9 P —	अस्कौषीत्
ह्रु	2. A.—	अह्रौष्ट	स्तु	9 A.—	अस्कोष्ट
श्रु	1 A —	अश्रौष्ट	दु	1 P }	, See page 244.
प्रु	" —	अप्रौष्ट	सु	1. P }	
ज्यु	" —	अज्यौष्ट	स्तु	2 P — V	अस्तावीत्
यु	" —	अगौष्ट	स्तु	2 A —IV	अस्तोष्ट
डु	" —	अडौष्ट	सु	5 P — V	असावीत्
च्यु	" —	अच्यौष्ट	सु	5 A —IV	असोष्ट
कु	" —	अकोष्ट	सु	1 P }	IV असौषीत्
श्रु	5 P —	अश्रौषीत्	सु	2 P }	
श्रु	5 A —	अश्रौष्ट			V असावीत्
रु	2 P—V	अरावीत्	यु	2 P. —	अयावीत्
क्षु	2 P —	अक्षणावीत्	स्तु	2. P—V	अस्नावीत्
नु	2 P —	अनावीत्	स्तु	2 A —IV	अस्नोष्ट
श्रु	2 P —	अक्षावीत्	कु	6 A —IV	अकुत
			यु	6 P —IV	अयुषीत्

* स्तुसुधृज्य परस्मैपदेषु VII 2. 72.

† See † page 176.

‡ स्तुक्रमोरनात्मनेपदनिमित्ते VII 2. 36.

(278) Amt Roots ending in क

The roots पृ 3-सृ-स्मृ-हृ (all 1 P), the roots मृ-धृ-कृ (all 6. A), and the roots भृ 1 3, कृ 5 8 हृ-धृ-कृ (all 1 U) take IV variety

Exception (1) The root कृ 3 P takes II variety

Exception (2) ⁴ Roots with a final कृ which is preceded by a conjunct consonant take IV or V variety in the Atmanepada
The root स्तृ 5 U is a root of this kind

Roots	Variety	3	Sing	Roots	Variety	3	Sing
पृ 3	P—IV	अपार्षीत्		भृ 1	A }	IV	अभृत
सृ 1.	P—,,	असार्षीत्		भृ 3	A }		
स्मृ 1.	P—,,	अस्मार्षीत्		कृ 5	P }		अकार्षीत्
हृ 1.	P—,,	अह्वार्षीत्		कृ 8	P }		
मृ 6	A—,,	अमृत		कृ 5	A }		अकृत
धृ ,,	—,,	अधृत		कृ 8	A }		
कृ ,,	—,,	अकृत		हृ 1	P —,,		अह्वार्षीत्
पृ ,,	—,,	अपृत		हृ 1	A —,,		अहृत
भृ 1	P—,, }	अभार्षीत्		धृ 1	P —,,		अधार्षीत्
भृ 3	P—,, }			धृ 1	A —,,		अधृत
				कृ 1	P —,,		आर्षीत्

स्तृ 5 Parasm 4th Variety.

S.	D.	P.
1 अस्तार्षम्	अस्तार्ष्व	अस्तार्ष्म
2 अस्तार्षी.	अस्तार्ष्टम्	अस्तार्ष्ट्व
3 अस्तार्षीत्	अस्तार्ष्टाम्	अस्तार्ष्टु

स्तृ 5 Atm. 4th Variety.

1 अस्तृषि	अस्तृष्वहि	अस्तृष्महि
2 अस्तृथा	अस्तृषाथाम्	अस्तृष्व (ङ्) म्
3 अस्तृत	अस्तृषाताम्	अस्तृषत

⁴ ऋतश्चसयोगादे VII 2. 43

For the Atmanepadi forms of the 5th Variety See section 286

SET ROOTS

(279) ¹ वृ 9 A, वृ 5 U, and roots ending in long कृ take IV or V variety in the Atmanepada

वृ 9 5 A 4th Variety

1	अवृषि	अवृष्वहि	अवृष्महि
2	अवृथा	अवृषाथाम्	अवृद्धम्
3	अवृत	अवृषाताम्	अवृषत

वृ 9 A 4th Variety

	S	P.
1	अवृषि	अवृष्महि
2	अवृष्टा	अवृद्धम्
3	अवृष्ट	अवृषत

स्वृ 9 A 4th Variety

	S	P
1	अस्तीषि	अस्तीष्महि
2	अस्तीष्टा	अस्तीर्द्धम्
3	अस्तीष्ट	अस्तीषत

For वृ and स्तीर् See section 23 (a).

† क्रम् 1 conj is Amt when Atmanepadi.

	S	D	P.
1	अक्रंसि	अक्रस्वहि	अक्रस्महि
2	अक्रंस्था	अक्रंसाथाम्	अक्रन्ध्वम्
3	अक्रस्त	अक्रंसाताम्	अक्रसत

WET ROOTS.

(280) Of Wet roots तञ्च्—तञ्ज्—मुञ्च्—व्रञ्च्—त्रप्—गाह्—
तृह्—अह्—तभ्—त्वह्—सिध् 1 P and अश् 5 A — गुप् 1 P and
क्षम् 1 A take IV or V variety The roots क्लिच्*रध्—नश्—दुह्
—मुह्—खिह्—सुह् and सिध्—गुप्—क्षम् (when these three roots
are of the 4th conjugation) take II variety necessarily. अश्
9 P and गुप् 1 A being Set take only V variety The roots
तृप्—दृप्—स्यन्द् and क्लृप् take II, IV and V, and the roots क्लिह्—
गृह्—यृह्—तृह्—सुह्—वृह् and वृह् take VII and V varieties The
root अञ्ज् † takes V variety only

* लिङ्गसिचिरात्मनेपदेषु VII. 2 42.

† See exception 4 to section 277.

‡ अञे. सिचि VII 2 71

गाङ् 1 A 4th variety

S.	D	P
1 अघाक्षि	अघाक्ष्वहि	अघाक्षमहि
2 अगाढा	अघाक्षाथाम्	अघाक्ष्वम्
3 अगाढ	अघाक्षाथाम्	अघाक्षत

5th variety

1 अगाहिषि	अगाहिष्वहि	अगाहिष्महि
2 अगाहिष्टा	अगाहिषाथाम्	अगाहिष्व-द्व-म्
3 अगाहिष्ट	अगाहिषाताम्	अगाहिषत

Roots	Variety	3	Sing	Roots	Variety	3	Sing
तञ्च्	7 P—IV	अताक्षीत्		त्वश्	1. P—IV	अत्वाक्षीत्	
	V	अतञ्चीत्			V	अत्वक्षीत्	
तञ्ज्	7 P—IV	अतांक्षीत्		अश्	5 A—IV	आष्ट	
	V	अतञ्जीत्			V	आशिष्ट	
मृज्	1 P } IV	अमार्क्षीत्		अश्	9 P—V	आशीत्	
	2 P }	अमार्जीत्		यप्	1. P—IV	अगौप्सीत्	
	V	अमार्जीत्			V	अगोपीत्	
व्रश्च्	6 P—IV	अव्राक्षीत्				अगोपायीत्	
	V	अव्रश्चीत्		यप्	4 P—II	अयुपत्	
व्रप्	1 A—IV	अव्रत्		यप्	1 A—V	अजुयुप्तिष्ट	
	V	अव्रपिष्ट		क्षम्	1 A—IV	अक्षस्त	
तृह्	6 P—IV	अताङ्क्षीत्			V	अक्षमिष्ट	
	V	अतृहीत्		क्षम्	4 P—II	अक्षमत्	
अश्	1 P—IV } IV	आक्षीत्		सिध्	1 P—IV	असैत्सीत्	
	V }				V	असेधीत्	
तश्	1 P } IV	अताक्षीत्		अञ्ज्	7 P—V	आञ्जीत्	
तश्	5 P }	अतक्षीत्					
	V						

For the forms of other roots
see the varieties concerned

(281) The roots रुट् 1 U, * धू 5 9 U, and सू 2 4 A are Wet They therefore take both IV and V varieties, with the exception of धू which does not take IV variety in the Parasmaipada

* See section 186.

Roots	Variety	3	Sing	Roots	Variety	3	Sing
स्वृ	1 P—IV	अम्बार्षीत्		धू	5 A }		
	V	अस्वारीत्		धू	9 A }	— V	अधविष्ट
स्वृ	1 A—IV	अम्बृत				IV	अधोष्ट
	V	अस्वरिष्ट		सू	2 A }		
धू	5 P }			सू	4. A }	IV	असोष्ट
धू	9 P }	V अधावीत्				V	असविष्ट
	IV	no form					

FIFTH VARIETY

(282) Set roots with the exception of those that are restricted to I II, III, IV, VI, and VII varieties take V variety necessarily. The optional roots or the roots taking other varieties in the Parasmaipada only, have their other or Atmanepada forms made up in this variety.

Parasmaipada

(283)* The ending vowel short or long of a root, the penultimate † अ of roots ending in र् or ल्, and the radical ‡ vowel of वद् and व्रज् take Vriddhi necessarily in the Parasmaipada.

(284) सू when 2 conj

S	P
1 अयाविष्म	अयाविष्म
2 अयावी	अयाविष्ट
3 अयावीत्	अयाविषु
Roots	Variety 3 Sing
रु 2 P—V	अरावीत्
क्षु 2 P—,,	अक्षणावीत्
शी 2 A—,,	अशयिष्ट
नु 2 P—,,	अनावीत्
क्षु 2 P—,,	अक्षावीत्
डी 14. A—,,	अडयिष्ट
दरिद्रा 2 P—,,	अदरिद्रीत्

• धू 9 ० P—V अधावीत्
A—,, अधविष्ट

स्तु when Parasmaipada.

	S	P
1	अस्ताविष्म	अस्ताविष्म
2	अस्तावी	अस्ताविष्ट
3	अस्तावीत्	अस्ताविषु

स्तु when Parasmaipadi.

See exception 4 to Section 277

	S	P
1	अस्त्राविष्म	अस्त्राविष्म
2	अस्त्रावी	अस्त्राविष्ट
3	अस्त्रावीत्	अस्त्राविषु

* साचि वृद्धि परस्मैपदेषु VII 2 1

† अतोलाजन्तस्य VII 2 2.

‡ वदव्रजहलन्तस्याच VII 2. 3

सु when Parasmaipadi		न्वि 1. P takes Guna instead of Vriddhi See exception to section 290	
S	P	S	P
1 असाविषम्	असाविष्म	1 अश्वयिषम्	अश्वयिष्म
2 असावी	असाविष्ट	2 अश्वयी	अश्वयिष्ट
3 असावीत्	असाविष्टु	3 अश्वयीत्	अश्वयिष्टु

वृ 5 P and वृ 9 P 5th Variety

S	D	P
1 अवारिषम्	अवारिष्व	अवारिष्म
2 अवारी	अवारिष्टम्	अवारिष्ट
3 अवारीत्	अवारिष्टाम्	अवारिष्टुः

वृ 5 A and वृ 9 A 5th Variety

1 अवरि (री) पि	अवरि (री) ष्वहि	अवरि (री) ष्महि
2 अवरि (री) ष्टा	अवरि (री) षाथाम्	अवरि (री) ध्व-द्वम्
3 अवरि (री) ष्ट	अवरि (री) षाताम्	अवरि (री) षत

(285) *The intermediate वृ is optionally lengthened in the case of वृ and roots ending in long ऋ before the terminations of the non-conjugational tenses and moods except those of the Perfect It is necessarily lengthened in the case of the root वृह् † under the same circumstances But it is not at all lengthened before the Parasmaipada terminations of V variety Hence Parasmaipada forms of वृ are only अवारिषम्, &c

(286) The root स्तु 5th conjugation takes V variety optionally in the Atmanepada. See exception 2 to section 278

स्तु A		
S	D.	P
1 अस्तरिषि	अस्तरिष्वहि	अस्तरिष्महि
2 अस्तरिष्टा	अस्तरिषाथाम्	अस्तरिध्व-द्वम्
3 अस्तरिष्ट	अस्तरिषाताम्	अस्तरिषत

* वृतोवा VII 2 38

† ग्रहोऽलिदिदीर्घ VII 5 37

सिचि च परस्मैपदेषु VII 2. 40.

स्तु 9 U

Parasmaipada

S	D	P.
1 अस्तारिषम्	अस्तारिष्व	अस्तारिष्म
2 अस्तारी	अस्तारिष्टम्	अस्तारिष्ट
3 अस्तारीत्	अस्तारिष्टाम्	अस्तारिषु

Atmanepada

1 अस्तरि-री-षि	अस्तरि-री-ष्वहि	अस्तरि-री-ष्महि
2 अस्तरि-री-ष्टा	अस्तरि-री-षाथाम्	अस्तरि-री-ध्व-द्वम्
3 अस्तरि-री-ष्ट	अस्तरि-री-षाताम्	अस्तरि-री-षत

(287) Vriddhi is optionally substituted for the final of ऊर्णु in the Parasmaipada.

ऊर्णु 2 P.

S.	P.	S.	P
1 और्णाविषम्	और्णाविष्म	1 और्णविषम्	और्णविष्म
2 और्णवी	और्णविष्ट	2 और्णवी*	और्णविष्ट
3 और्णवीत्	और्णविषु	3 और्णवीत्	और्णविषु.

(288) *The intermediate ङ is optionally weak in the case of the root ऊर्णु Hence one base is और्णव when the final उ of ऊर्णु takes Guna and the other base is और्णुव् as उ is changed to उव् before the terminations of V variety in this case specially

ऊर्णु 2 A.

S.	D.	P
1 और्णविषि	और्णविष्वहि	और्णविष्महि
2 और्णवी	और्णविषाथाम्	और्णविध्व(द्व)म्
3 और्णविष्ट	और्णविषाताम्	और्णविषत

* ऊर्णोतिविभाषा VII 3 90

विभाषोर्णो 1. 2. 3

ऊर्ण 2 U

Parasmaipada.

Atmanepada

S.	P.	S	P
1 और्णविषम्	और्णविष्म	1 और्णविषि	और्णविष्महि
2 और्णवी	और्णविष्ट	2 और्णविष्टा	और्णवि-ध्व-ङ्म
3 और्णवीत्	और्णविषु	3 और्णविष्ट	और्णविषत
(289) वद् 1 P A			
1 अवादिषम्	अवादिष्म	1 अवदिषि	अवदिष्महि
2 अवादी	अवादिष्ट	2 अवदिष्टा	अवदिध्वम्
3 अवादीत्	अवादिषु	3 अवदिष्ट	अवदिषत

Note—अ is not lengthened in the Atmanepada.

हल 1 P. to move (ending in ल्)

1 अह्नालिषम्	अह्नालिष्व	अह्नालिष्म
2 अह्नाली	अह्नालिष्टम्	अह्नालिष्ट
3 अह्नालीत्	अह्नालिष्टाम्	अह्नालिषु

The roots क्षल्—गल्—चल्—ज्वल्—दल्—फल्—स्वल्—हृल् are to be similarly conjugated कल् is Atmanepadi and so it has अक-लिष्ट and not अकालिष्ट

क्षर् 1. P to drop.

(ending in र्)

S.	D	P
1 अक्षारिषम्	अक्षारिष्व	अक्षारिष्म
2 अक्षारी	अक्षारिष्टम्	अक्षारिष्ट
3 अक्षारीत्	अक्षारिष्टाम्	अक्षारिषु

The root चर्—ज्वर्—त्सर, &c are to be similarly conjugated त्वर् is A and so it has अत्वरिष्ट.

व्रज् 1. P to go

1 अव्राजिषम्	अव्राजिष्व	अव्राजिष्म
2 अव्राजी	अव्राजिष्टम्	अव्राजिष्ट
3 अव्राजीत्	अव्राजिष्टाम्	अव्राजिषु

(290)* The penultimate अ of roots beginning with a consonant and ending in any simple consonant except र् and ल् take Vriddhi optionally

गद् 1 P to speak

	S	D	P
1	अग-गादिषम्	अग-गादिष्व	अग गादिष्म
2	अग-गादी	अग-गादिष्टम्	अग-गादिष्ट
3	अग-गादीत्	अग-गादिष्टाम्	अग-गादिषु

The roots कण्—कण्—फेण्—भण्, कस्—त्रस्—लस्—शस्, खन्—घन्—सन्—स्तन्—स्वन्, खद्—नद्—मद्—रद्, जप्—लप्, नद्—पद्—पद्, वश्, व्यच् and शश् are to be similarly conjugated. The roots सन्—लप्—छद्—झप् and तन् are to be so conjugated in the Parasmaipada but the अ is not lengthened in the Atmanepada forms

Exception —† Roots ending in ह्—म्—य्, the roots क्षण्—श्वस् जाय्, the roots ऊन्—ध्वन्—इल्—अर्द् to kill (all 10 U) and the roots marked with a mute ए viz कश् 1 P, कग्—रग्—लग्—सग्—स्तग् and हग् (all 1. P), कद्—चद् (1 P), चत् 1 P कश् 1 P. पथ्—मथ् (1 P), चद् 1 U and हस्—हस् (1. P) and the root श्वि do not take Vriddhi, but take Guna

मह् 1 P to revere.

	S	P.
1	अमाहिषम्	अमाहिष्म
2	अमही	अमहिष्ट
3	अमहीत्	अमहिषु

रह् is to be similarly conjugated

मह् 9 P.

1	अग्रहीषम्	अग्रहीष्म
2	अग्रही	अग्रहीष्ट
3	अग्रहीत्	अग्रहीषु

मह् 9 A

1	अमहीषि	अग्रहीष्महि
2	अमहीष्टा	अग्रहीष्टम्
3	अग्रहीष्ट	अमहीषत

For the lengthening of इ see section 285

क्षम् 1 A

	S	P
1	अक्षमिषि	अक्षमिष्महि
2	अक्षमिष्टा	अक्षमिध्वम्
3	अक्षमिष्ट	अक्षमिषत

स्यम् 1 P to sound.

1	अस्यमिषम्	अस्यमिष्म
2	अस्वमी	अस्यमिष्ट
3	अस्यमीत्	अस्यमिषु.

वम् is to be similarly conjugated

व्यप् 1 P to go.

1	अव्ययिषम्	अव्ययिष्म
2	अव्ययी	अव्ययिष्ट
3	अव्ययीत्	अव्ययिषु

* अतोहलर्दिलो VII 2 7

† हयन्तक्षणश्चसजागृणिश्च्येदिताम् VII 2 5.

व्यय 1 A to go

S

P

1 अव्ययिषि

अव्ययिष्महि

2 अव्ययिष्ठा

अव्ययि-ध्व-द्वस्

3 अव्ययिष्ट

अव्ययिषत

Roots Variety 3 sing

वृत् 2 P—V

अवृत्सीत्

जाय् 2 P.—,

अजागरीत्

कव् 1. P—,

अकसीत्

*ऊन् 10 P—,

औनयीत्

10 A—,

औनयिष्ट

ध्वन् 10 P—,

अध्वनयीत्

10 A—,

अध्वनयिष्ट

इल् 10 P—,

ऐलयीत्

10 A—,

ऐलयिष्ट

अर्द् 10 P—,

अर्दयीत्

10 A—,

अर्दयिष्ट

क्रस् is Set when Parasmaipadi,
see Exception 4 to section 277

S.

P

1 अक्रमिषस्

अक्रमिष्म

2 अक्रमी

अक्रमिष्ट

3 अक्रमीत्

अक्रमिष्टु

Roots Variety 3 Sing.

कथ् 1 P—V

अकथीत्

मथ् 1 P—,

अमथीत्

हस् 1 P—,

अहसीत्

These forms are made up from
the Causal base ऊनय्—ध्वनय्—एलय् and अर्दय् which instead of
taking III variety take V one
in the Vedas and are allowed in
common speech also(291) The penultimate radical vowel takes Guna in the
Parasmaipada

कुप् 9. P

S

D.

P

1 अकोषिषस्

अकोषिष्व

अकोषिष्म

2 अकोषी

अकोषिष्टस्

अकोषिष्ट

3 अकोषीत्

अकोषिष्टास्

अकोषिष्टु

Atmanepada

(292) The final vowel and the penultimate short of roots
take their Guna substitute in V variety in the Atmanepada(292a) The root विज् 3 U is Anit and take II and IV va-
rieties विज् 6 A and 7 P is Set and takes V variety only, but
the intermediate इ is weak in this case and the penultimate इ of
विज् does not therefore take Guna

* नोनयति-ध्वनयत्येलयत्यर्दयतिभ्य III 1 51

विज् 6 A. 7 P.

<i>Parasmaipada</i>		<i>Atmanepada.</i>	
S	P.	S.	P
1 अविजिषम्	अविजिष्म	1 अविजिषि	अविजिष्महि
2 अविजी	अविजिष्ट	2 अविजिष्टा	अविजिष्वम्
3 अविजीत्	अविजिष्टु	3 अविजिष्ट	अविजिषत

(293) The roots * तन्-सन्-क्षण्--क्षिण्-क्ण्-तृण्-वृण्-वन् (all 8 U) and मन् 8 A take optionally in the Atmanepada as the 2nd and 3rd person singular termination त and थास् for इष्ट and इष्टा and in this case they drop their nasal

8 U	P. 3 Sing	A. 3 Sing	A. 2 Sing.
तन्—	अता-तनीत्,	अतनिष्ट-अतत,	अतनिष्टा-अतथा
क्षण्—	अक्षणीत्,	अक्षणिष्ट-अक्षत,	अक्षणिष्टा-अक्षथा
क्षिण्—	अक्षेणीत्,	अक्षेणिष्ट-अक्षित,	अक्षणिष्टा-अक्षिथा.
क्ण्—	आर्णीत्,	आर्णिष्ट-आर्त,	आर्णिष्टा-आर्थी
तृण्—	अतर्णीत्,	अतर्णिष्ट-अतर्त,	अतर्णिष्टा-अतर्था
वृण्—	अघर्णीत्,	अघर्णिष्ट-अघर्त,	अघर्णिष्टा-अघर्था
वन्—	अवा-वनीत्,	अवनिष्ट-अवत,	अवनिष्टा-अवथा
मन् 8 A	—अमा-मनीत्,	अमनिष्ट-अमत,	अमनिष्टा-अमथा
सन् 8 U	—असा-सनीत्,	असनिष्ट-असात,	असनिष्टा-असाथा

(294) †The vowel of सन् is lengthened before त and था (the optional substitutes of इष्ट and इष्टा according to 293) after dropping its न् The forms are therefore असाथा and असात instead of असथा and असत

(295) The root युप् is Wet, and as it retains its आय् optionally (see 195) it has three forms —

युप् 1 P 4 th Variety		युप् 1 P 5th Variety	
S	P	S	P
1 अगौप्सम्	अगौप्म	1 अगोपिषम्	अगोपिष्म
2 अगौप्सी	अगौप्त	2 अगोपी	अगोपिष्ट
3 अगौप्सीत्	अगौप्सु	3 अगोपीत्	अगोपिष्टु

* तनादिभ्यस्तथासो II 4 79

† जनसतखनासञ्चलो VI 4 42

गुप् 1 P.

S	D	P.
1 अगोपायिषम्	अगोपायिष्व	अगोपायिष्म
2 अगोपायी	अगोपायिष्टम्	अगोपायिष्ट
3 अगोपायीत्	अगोपायिष्टाम्	अगोपायिष्टु

(296) अञ्ज् is a Wet root but it admits इ necessarily in the Aorist (see section 280)

1 आञ्जिषम्	आञ्जिष्व	आञ्जिष्म
2 आञ्जी	आञ्जिष्टम्	आञ्जिष्ट
3 आञ्जीत्	आञ्जिष्टाम्	आञ्जिष्टु

(297) For इन् see page 2०9

Paras

Atma

S.	P	S	P
1 अवधिषम्	अवधिष्म	1 आवधिषि	आवधिष्महि
2 अवधी	अवधिष्ट	2 आवधिष्टा	आवधिष्वम्
3 अवधीत्	अवधिष्टु	3 आवधिष्ट	आवधिषत

(298) See section 271 regarding the following —

1st sing	2nd sing.	3rd sing
दीप् 4 A —अदीपिषि	अदीपिष्टा	अदीपिष्ट—अदीपि
जत् „ —अजनिषि	अजनिष्टा	अजनिष्ट—अजनि
बुध् „ —being Anit takes the fourth variety, see page 260		
पूर „ —अपूरिषि	अपूरिष्टा	अपूरिष्ट—अपूरि
ताप् „ —अतायिषि	अतायिष्टा	अतायिष्ट—अतायि
प्याप् „ —अप्यायिषि	अप्यायिष्टा	अप्यायिष्ट—अप्यायि

(299) The roots मृज् and क्षम् are Wet and take IV and V varieties (See section 280) These are omitted through oversight in the karikas of the optional roots of the fourth variety.

मृज् 1 2 P

4th variety		5th variety	
S	P	S	P
1 अमार्क्षम्	अमार्क्षम्	1 अमार्जिषम्	अमार्जिष्म
2 अमार्क्षी	अमार्क्षि	2 अमार्जी	अमार्जिष्ट
3 अमार्क्षीत्	अमार्क्षि	3 अमार्जीत्	अमार्जिष्टु

क्षम् 1 A,
4th Variety

S	D	P
1 अक्षंसि	अक्षंस्वहि	अक्षंस्महि
2 अक्षंस्था	अक्षंसाथाम्	अक्षंन्धवम्
3 अक्षंस्त	अक्षंसाताम्	अक्षंसत

For the forms of the 5th variety see exception to section 290.

क्षम् 4. P takes second variety, see page 288 and section 280

CHAPTER XIII.

The Simple and Periphrastic Futures.

(A) The Simple Future 1 e लुट् or श्वस्तनीवृत्ति

(300) The final vowel and the penultimate short of roots take Guna

(301) Terminations

<i>Parasmaipada</i>			<i>Atmanepada</i>		
S	D	P	S	D.	P
1 स्यामि	स्याव	स्याम	1 स्ये	स्यावहे	स्यामहे
2 स्यासि	स्यथ	स्यथ	2 स्यसे	स्येथे	स्यध्वे
3 स्यति	स्यत	स्यन्ति	3 स्यते	स्येते	स्यन्ते

(302) For the change of स् to त् in the case of roots ending in स्, for that of penultimate क् to र् optionally, for lengthening the augment इ in the case of the roots गृह्—वृ, and roots ending in long क् and for the change of अ or आ to ओ in the case of सृह् and वृह् see sections 269—194—285—and 194.

ANIT ROOTS

(303) Anit roots do not take इ

* Exception (1) —Roots with afinal क् and the roots हृक् admit इ in the Future and Conditional

† Exception (2) —गम् in the Parasmaipada takes इ in the Future, Conditional and Desiderative गम् (substitute for इ 2 P.

* ऋद्धनो स्ये VII 2 70.

† गमिदिप्परस्मैपदेषु VII 2 58

to go and इ with अधि 'to remember') does the same in the Desiderative

(304) The root दृश्ना drops its आ before non-conjugational terminations.

* The roots दीधी and वेवी drop their final vowel before य् and इ.

(305) For मि—मी—दी see 196 (a), for दे—दो—दै 196 (b) and for मस्ज् $\frac{194}{8}$

Roots	1st Sing	2nd Sing	3rd Sing
ज्ञा 9 P	ज्ञास्यामि	ज्ञास्यसि	ज्ञास्यति
A	ज्ञास्ये	ज्ञास्यसे	ज्ञास्यते
इ 1 P.	एष्यामि	एष्यसि	एष्यति
इ with अधि	अध्येष्ये	अध्येष्यसे	अध्येष्यते
नी 1 P	नेष्यामि	नेष्यसि	नेष्यति
A	नेष्ये	नेष्यसे	नेष्यते
श्रु 5 P	श्रोष्यामि	श्रोष्यसि	श्रोष्यति
A.	संश्रोष्ये	संश्रोष्यसे	संश्रोष्यते
दे 1 A	दास्ये	दास्यसे	दास्यते
दो 4 P. }	दास्यामि	दास्यसि	दास्यति
दै 1 P }			
मि or मी 5 P	मास्यामि	मास्यसि	मास्यति
A.	मास्ये	मास्यसे	मास्यते
दी 4 A.	दास्ये	दास्यसे	दास्यते
ली 9 P.	लेष्यामि	लेष्यसि	लेष्यति
	लास्यामि	लास्यसि	लास्यति
4 A	लेष्ये	लेष्यसे	लेष्यते
	लास्ये	लास्यसे	लास्यते
दृश्ना 2 P	दृश्यामि	दृश्यसि	दृश्यति
दीधी 2 A	दीधिष्ये	दीधिष्यसे	दीधिष्यते
वेवी 2 A.	वेविष्ये	वेविष्यसे	वेविष्यते

कृ to do

Parasmaipada			Atmanepada		
S	D	P.	S	D	P.
1 करिष्यामि	करिष्याव	करिष्याम	1 करिष्ये	करिष्यावहे	करिष्यामहे
2 करिष्यसि	करिष्यथ	करिष्यथ	2 करिष्यसे	करिष्येथे	करिष्यध्वे
3 करिष्यति	करिष्यत	करिष्यन्ति	3 करिष्यते	करिष्येते	करिष्यन्ते

वृ 9 5 P The same as कृ P with रि lengthened optionally, and व for क, as वरिष्यामि or वरीष्यामि

वृ 9 A The same as कृ A with रि lengthened optionally and व for क, as वरिष्ये or वरीष्ये.

Roots	1st sing	2nd sing	3rd sing
शक् 5 P	शक्ष्यामि	शक्ष्यसि	शक्ष्यति
पच् 1 P	पक्ष्यामि	पक्ष्यसि	पक्ष्यति
A	पक्ष्ये	पक्ष्यसे	पक्ष्यते
मुच् 6 P	मोक्ष्यामि	मोक्ष्यसि	मोक्ष्यति
A	मोक्ष्ये	मोक्ष्यसे	मोक्ष्यते
सिच् 6 P	सेक्ष्यामि	सेक्ष्यसि	सेक्ष्यति
A	सेक्ष्ये	सेक्ष्यसे	सेक्ष्यते
प्रच्छ् 6 P	प्रक्ष्यामि	प्रक्ष्यसि	प्रक्ष्यति
त्यञ् 1 P	त्यक्ष्यामि	त्यक्ष्यसि	त्यक्ष्यति
मस्ञ् 6 P	मडक्ष्यामि	मडक्ष्यसि	मडक्ष्यति
विञ् 3 P	वेक्ष्यामि	वेक्ष्यसि	वेक्ष्यति
A	वेक्ष्ये	वेक्ष्यसे	वेक्ष्यते
विञ् 6 A	विजिष्ये	विजिष्यसे	विजिष्यते
विञ् 7 P	विजिष्यामि	विजिष्यसि	विजिष्यति
सृञ् 6 P.	स्रक्ष्यामि	स्रक्ष्यसि	स्रक्ष्यति
अद् 2 P	अत्स्यामि	अत्स्यसि	अत्स्यति
विद् 4 7 P	वेत्स्ये	वेत्स्यसे	वेत्स्यते
विद् 7 P	वेदिष्यामि	वेदिष्यसि	वेदिष्यति
विद् 6 P. }	वेत्स्यामि	वेत्स्यसि	वेत्स्यति
A }	वेत्स्ये-वेदिष्ये	वेत्स्यसे-वेदिष्यसे	वेत्स्यते-वेदिष्यते
कुप् 4 P	क्रोत्स्यामि	क्रोत्स्यसि	क्रोत्स्यति
बुप् 4 A.	भोत्स्ये	भोत्स्यसे	भोत्स्यते

Roots		1st Sing	2nd Sing	3rd Sing
बुध्	1 P	बोधिष्यामि	बोधिष्यसि	बोधिष्यति
बुध्	1 A	बोधिष्ये	बोधिष्यसे	बोधिष्यते
बन्ध्	9 P	भन्त्स्यामि	भन्त्स्यसि	भन्त्स्यति
मन्	4 A	मस्ये	मस्यसे	मस्यते
मन्	8 A	मनिष्ये	मनिष्यसे	मनिष्यते
हन्	2 P	हनिष्यामि	हनिष्यसि	हनिष्यति
आप्	5 P	आप्स्यामि	आप्स्यसि	आप्स्यति
तृप्	4 P	तर्पिष्यामि	तर्पिष्यसि	तर्पिष्यति
		तप्स्यामि	तप्स्यसि	तप्स्यति
		त्रप्स्यामि	त्रप्स्यसि	त्रप्स्यति
दृप्	4 P	The same as above with द् for त्, and द्र for त्र		
लृप्	6 P	लोप्स्यामि	लोप्स्यसि	लोप्स्यति
	A	लोप्स्ये	लोप्स्यसे	लोप्स्यते
लृप्	4 P	लोपिष्यामि	लोपिष्यसि	लोपिष्यति
सृप्	1 P	सप्स्यामि	सप्स्यसि	सप्स्यति
		स्रप्स्यामि	स्रप्स्यसि	स्रप्स्यति
रभ्	1 A	रप्स्ये	रप्स्यसे	रप्स्यते
गभ्	1 P	गमिष्यामि	गमिष्यसि	गमिष्यति
नभ्	1 P	नस्यामि	नंस्यसि	नस्यति
दृभ्	1 P	द्रक्ष्यामि	द्रक्ष्यसि	द्रक्ष्यति
सृभ्	6 P.	मक्ष्यामि	मक्ष्यसि	मक्ष्यति
		अक्ष्यामि	अक्ष्यसि	अक्ष्यति
स्पृश्	6 P	The same as above with स्प for म् and स्प्र for अ		
ऊष्	16 P	The same as above with क् for म् and क्र for अ		
उष्	4 P.	पोक्ष्यामि	पोक्ष्यसि	पोक्ष्यति
	1 } P	पोषिष्यामि	पोषिष्यसि	पोषिष्यति
	9 }			
वस्	1 P	वत्स्यामि	वत्स्यसि	वत्स्यति
	2 A	वसिष्ये	वसिष्यसे	वसिष्यते
दह्	1 P	धक्ष्यामि	धक्ष्यसि	धक्ष्यति
नह्	4 P	नत्स्यामि	नत्स्यसि	नत्स्यति
	A	नत्स्ये	नत्स्यसे	नत्स्यते

SET ROOTS

(306) Set roots admit इ

Exception (1) —*The roots वृत्, वृध् and शृध् though Atmanepadi become optionally Parasmaipadi in the Future, Conditional and Desiderative, in which case they do not take इ before the Parasmaipada terminations

Exception (2) —† The roots कृत्—चृत्—छृद्—तृद् and वृत् admit इ optionally before any non-conjugational termination beginning with स् except in the Aorist

Roots		1st Sing	2nd Sing	3rd Sing
वृत्	1 A	वर्तिष्ये	वर्तिष्यसे	वर्तिष्यते
	P	वत्स्यामि	वत्स्यसि	वत्स्यति
वृध्	1 P	"	"	"
	A	वर्धिष्ये	वर्धिष्यसे	वर्धिष्यते
शृध्	1 A	शर्धिष्ये	शर्धिष्यसे	शर्धिष्यते
	P	शत्स्यामि	शत्स्यसि	शत्स्यति
कृत्	6 P	कर्त्तिष्यामि	कर्त्तिष्यसि	कर्त्तिष्यति
		कत्स्यामि	कत्स्यसि	कत्स्यति
चृत्	6 P	The same as above with च for क		
छृद्	7 P	छर्दिष्यामि	छर्दिष्यसि	छर्दिष्यति
		छत्स्यामि	छत्स्यसि	छत्स्यति
	A	छर्दिष्ये	छर्दिष्यसे	छर्दिष्यते
		छत्स्ये	छत्स्यसे	छत्स्यते
तृद्	7 P A.	The same as above with त for छ		
वृत्	4 P	The same as कृत् with न for क		
मृद्	9 P	ग्रहीष्यामि	ग्रहीष्यसि	ग्रहीष्यति
	A	ग्रहीष्ये	ग्रहीष्यसे	ग्रहीष्यते

(307) See section 186 (a), (1—2—7), 274, 288, and last portion of 277 regarding the following —

* वृद्ध्य. स्यसन्तो. I 3 92

नवृद्ध्यश्चतुर्थ्य VII 3 59

† सेऽसिचिक्कृतचृतछृदतृदचृत VII 3. 57.

Roots		1st Sing	2nd Sing	3rd Sing
यु	2 P	यविष्यामि	यविष्यसि	यविष्यति
यु	9 P.	योष्यामि	योष्यसि	योष्यति
	A	योष्ये	योष्यसे	योष्यते
रु क्षु स्तु लु लु	} 2 P	The forms are the same as यु 2 P with र—क्षण स्त—न and क्ष for य		
शी	2 A	शयिष्ये	शयिष्यसे	शयिष्यते
ही	1 A	The same as शी with ह for श		
श्रि	1 P	अयिष्यामि	अयिष्यसि	अयिष्यति
	A.	अयिष्ये	अयिष्यसे	अयिष्यते

श्रि 1. P. the same as श्रि with श्व for श्र स्तु with प्र becomes
 Atmanepadi and then it does not admit इ. The forms are प्रस्त्रोष्ये
 प्रस्त्रोष्यसे—प्रस्त्रोष्यते, &c

ऊर्ण	2 P	ऊर्णविष्यामि	ऊर्णविष्यसि	ऊर्णविष्यति
	A	ऊर्णविष्ये	ऊर्णविष्यसे	ऊर्णविष्यते
	2 P	ऊर्णविष्यामि	ऊर्णविष्यसि	ऊर्णविष्यति
		ऊर्णविष्ये	ऊर्णविष्यसे	ऊर्णविष्यते
अज्	1 P	अजिष्यामि	अजिष्यसि	अजिष्यति
		वेष्यामि	वेष्यसि	वेष्यति
कु	6 A	कुष्ये	कुष्यसे	कुष्यते
कुट्	6 P	कुटिष्यामि	कुटिष्यसि	कुटिष्यति
स्फुट्	” ” }	The same as above with स्फुट् and वृ for कु		
वृट्	” ” }			
स्फुर	” ”	स्फुरिष्यामि	स्फुरिष्यसि	स्फुरिष्यति
भृ	1 P	भविष्यामि	भविष्यसि	भविष्यति
	A	भविष्ये	भविष्यसे	भविष्यते
गृ	6 P	गरि-रीष्यामि	गरि-रीष्यसि	गरि-रीष्यति
		गलि-लीष्यामि	गलि-लीष्यसि	गलि-लीष्यति
वृ	2 P	वक्ष्यामि	वक्ष्यसि	वक्ष्यति
	A	वक्ष्ये	वक्ष्यसे	वक्ष्यते

	Roots	1st Sing	2nd Sing	3rd Sing
धृप्	1 P	धूपिष्यामि	धूपिष्यसि	धूपिष्यति
		धूपायिष्यामि	धूपायिष्यसि	धूपायिष्यति
विच्छ्	6 P	विच्छिष्यामि	विच्छिष्यसि	विच्छिष्यति
		विच्छायिष्यामि	विच्छायिष्यसि	विच्छायिष्यति
पण्	1 A	पणिष्ये	पणिष्यसे	पणिष्यते
	P	पणायिष्यामि	पणायिष्यसि	पणायिष्यति
पन्	1 A	The same as above with न for ण		
कृत्	1 A	ऋतीयिष्ये	ऋतीयिष्यसे	ऋतीयिष्यते
		अर्तिष्यामि	अर्तिष्यसि	अर्तिष्यति
कम्	1 A	कमिष्ये	कमिष्यसे	कमिष्यते
		कामयिष्ये	कामयिष्यसे	कामयिष्यते

WET ROOTS.

(308) Wet roots admit इ optionally

' The roots स्यन्द् and कृप् follow exception (1) to 304

(309) For नञ् See 184

सू	2 4 A	सोष्ये	सोष्यसे	सोष्यते
		सविष्ये	सविष्यसे	सविष्यते
धृ	5 9 P	धोष्यामि	धोष्यसि	धोष्यति
		धविष्यामि	धविष्यसि	धविष्यति
	A	धोष्ये	धोष्यसे	धोष्यते
		धविष्ये	धविष्यसे	धविष्यते
तञ्च्	7 P	तङ्क्ष्यामि	तङ्क्ष्यसि	तङ्क्ष्यति
		तञ्चिष्यामि	तञ्चिष्यसि	तञ्चिष्यति
सृज्	2 P	माक्ष्यामि	माक्ष्यसि	माक्ष्यति
		माजिष्यामि	माजिष्यसि	माजिष्यति
क्लिद्	4 P	क्लेत्स्यामि	क्लेत्स्यसि	क्लेत्स्यति
		क्लेदिष्यामि	क्लेदिष्यसि	क्लेदिष्यति
रध्	4 P	रत्स्यामि	रत्स्यसि	रत्स्यति
		रधिष्यामि	रधिष्यसि	रधिष्यति

Roots		1st Sing	2nd Sing	3rd Sing
गृप्	1 P	गोप्स्यामि गोपिष्यामि गोपायिष्यामि	गोप्स्यसि गोपिष्यसि गोपायिष्यसि	गोप्स्यति गोपिष्यति गोपायिष्यति
नश्	4 P	नक्ष्यामि नशिष्यामि	नक्ष्यसि नशिष्यसि	नक्ष्यति नशिष्यति
गृह्	1 A	घर्क्ष्ये गर्हिष्ये	घर्क्ष्यसे गर्हिष्यसे	घर्क्ष्यते गर्हिष्यते
गाह्	1 A	घाक्ष्ये गाहिष्ये	घाक्ष्यसे गाहिष्यसे	घाक्ष्यते गाहिष्यते
द्रुह्	4 P	द्रोक्ष्यामि द्रोहिष्यामि	द्रोक्ष्यसि द्रोहिष्यसि	द्रोक्ष्यति द्रोहिष्यति
स्यन्द्	1 A	स्यन्दिष्ये स्यन्त्स्ये	स्यन्दिष्यसे स्यन्त्स्यसे	स्यन्दिष्यते स्यन्त्स्यते
	P	स्यन्त्स्यामि	स्यन्त्स्यसि	स्यन्त्स्यति
कृप्	1 A	कल्पिष्ये कल्प्स्ये	कल्पिष्यसे कल्प्स्यसे	कल्पिष्यते कल्प्स्यते
	P	कल्प्स्यामि	कल्प्स्यसि	कल्प्स्यति

(B) PERIPHRASTIC FUTURE 1 e. लृट् or भविष्यतीवृत्तिः

(310) Terminations

Parasmaipada.

Atmanepada

S.	D	P	S	D.	P.
1 तास्मि	तास्व	तास्म	1 ताहे	तास्वहे	तास्महे
2 तासि	तास्थ	तास्थ	2 तासे	तासाथे	ताध्वे
3 ता	तारौ	तार	3 ता	तारौ	तारः

(311) Set, Wet, and Anit roots take the augment इ according to the nature of the root

Exception —The roots *इष्—सङ्—लुभ्—रुष् and रिष्, though Set, take इ optionally when followed by any non-conjugational termination beginning with त्

(312) The final vowel and the penultimate short of roots take their Guna substitute before the terminations are applied.

(313) The root † कृप् is optionally Parasmaipadi in the two Futures, Conditional and Desiderative, in which case it does not take इ before the Parasmaipadi terminations

ऊ to do

<i>Parasmaipada</i>			<i>Atmanepada</i>		
S	D	P	S	D.	P.
1 कर्तास्मि	कर्तास्व	कर्तास्म	1 कर्ताहे	कर्तास्वहे	कर्तास्महे
2 कर्तासि	कर्तास्थि	कर्तास्थ	2 कर्तासे	कर्तासाथे	कर्ताभ्वे
3 कर्ता	कर्तारौ	कर्तारि	3 कर्ता	कर्तारौ	कर्तारि
	1st sing		2nd sing	3rd sing	
इष् 6 P.	एषितास्मि	एषितासि	एषिता		
	एष्टास्मि	एष्टासि	एष्टा		
सङ् 1 A	सहिताहे	सहितासे	सहिता		
	सोढाहे	सोढासे	सोढा		
लुभ् 4 6 P	लोभितास्मि	लोभितासि	लोभिता		
	लोब्धास्मि	लोब्धासि	लोब्धा		
रुष् 1 4 P	रोषितास्मि	रोषितासि	रोषिता		
	रोष्टास्मि	रोष्टासि	रोष्टा		
रिष् ,,	The same as above with रे for रो				
कृप् 1 A	कल्पिताहे	कल्पितासे	कल्पिता		
	कल्ताहे	कल्तासे	कल्ता		
	P कल्तास्मि	कल्तासि	कल्ता		

* तीषहलुभरुषरिष VII 2 48

† छटि च कृपा. I 3. 93

CHAPTER XIV.

CONDITIONAL AND BENEDICTIVE MOODS

(A) CONDITIONAL : *e* लङ् or क्रियातिपत्ति

(314) Terminations

*Parasmaipada**Atmanepada*

	S	D	P		S	D	P
1	स्यम्	स्याव	स्याम	1	स्ये	स्यावहि	स्यामहि
2	स्य	स्यतम्	स्यत	2	स्यथा	स्येथाम्	स्यध्वम्
3	स्यत्	स्यताम्	स्यन्	3	स्यत	स्येताम्	स्यन्त

(315) अ is to prefixed to the roots in this Mood.

(316) गा (the optional substitute of इ with अधि 'to study')
is changed to गी here See exception to section 274(317) For वृत्—वृध्—वृध्—स्यन्द्—क्लृप्—कृत—चृत्—चृद्—चृद्
and नृत् see section 306.

कृ to do

Parasmaipada

	S	D	P
1	अकरिष्यम्	अकरिष्याव	अकरिष्याम
2	अकरिष्य	अकरिष्यतम्	अकरिष्यत
3	अकरिष्यत्	अकरिष्यताम्	अकरिष्यन्

Atmanepada

1	अकरिष्ये	अकरिष्यावहि	अकरिष्यामहि
2	अकरिष्यथा	अकरिष्येथाम्	अकरिष्यध्वम्
3	अकरिष्यत	अकरिष्येताम्	अकरिष्यन्त

इ with अधि 'to study'

Atmanepada

1	अध्यगीष्ये	अध्यगीष्यावहि	अध्यगीष्यामहि
2	अध्यगीष्यथा	अध्यगीष्येथाम्	अध्यगीष्यध्वम्
3	अध्यगीष्यत	अध्यगीष्येताम्	अध्यगीष्यन्त

Atmanepada

1	अध्यैष्ये	अध्यैष्यावहि	अध्यैष्यामहि
2	अध्यैष्यथा	अध्यैष्येथाम्	अध्यैष्यध्वम्
3	अध्यैष्यत	अध्यैष्येताम्	अध्यैष्यन्त

Roots	3 Sing		Roots	3 Sing	
वृत्	P — अवत्स्यत् A — अवर्तिष्यत्	}	चृत्	P — अचत्स्यत् — अचर्तिष्यत्	
वृध्	P — अवत्स्यत् A — अवधिष्यत्		}	छृद्	P — अच्छत्स्यत् P — अच्छर्दिष्यत् A — अच्छत्स्यत्
गृध्	P — अशत्स्यत् A — अशधिष्यत्			}	तृद्
स्यन्द्	P — अस्यन्त्स्यत् A — अस्यान्धिष्यत् A — अस्यन्त्स्यत्	}			नृत्
कृप्	P — अकल्प्स्यत् A — अकल्पिष्यत् A — अकल्प्स्यत्		}		
कृत्	P — अकत्स्यत् — अकर्तिष्यत्				

(B) THE BENEDICTIVE MOOD : ० आशीर्लिङ्

(318) Terminations.

<i>Parasmaipada.</i>			<i>Atmanepada.</i>		
S	D.	P	S	D	P
1 यास्म	यास्व	यास्म	1 सीय	सीवहि	सीमहि
2 या	यास्तम्	यास्त	2 सीष्टा	सीयास्थाम्	सीध्वम्
3 यात्	यास्ताम्	यासु	3 सीष्ट	सीयास्ताम्	सीरन्

The ध् of सीध्वम् is to be changed to ह् by 189 (b), page 180.

(319) The Parasmaipada terminations are weak except in the case of roots ending in short क् which is preceded by a conjunct consonant and the roots जागृ and कृ 1 3 P.

(320) The Atmanepada terminations are the strong except in the case of Anit roots and roots ending in क् short or long when the terminations do not take ह्, viz, the ending क् short or long of roots whether Set, Wet or Anit when they admit ह् and the final vowels and the penultimate short of roots of all Set roots except गृ 4 A the penultimate vowel of Wet roots कृप् and गृह्*

when they take इ and the final of सू and घृ with or without इ and the ending इ—ई and उ of Anit roots take Guna in the Atmanepada Benedictive See sections 333 a, 334 and 335.

Parasmaipada.

(321) The Parasmaipada terminations of the Benedictive begin with य् and Set roots do not, therefore, take the augment इ (see section 185) Hence all roots whether Set, Wet or Anit do not take the augment इ in the Benedictive Parasmaipada.

Roots ending in vowels.

(322) Roots ending in आ—ए—ऐ and ओ [see 196 (b)] and not preceded by a conjunct consonant retain the final आ before the terminations

Exception (1) —Roots ending in आ—ए—ऐ and ओ and preceded by a conjunct consonant change the final आ to ए* optionally The root दरिद्रा drops its आ before the terminations ; the forms are दरिद्रासम्—दरिद्रास्व, &c

Exception (2) —the †घृ verbs दा—धा (3 U) दा 1. P.—दो—दे—धे (see page 233) and the roots मा—स्था—गै—पा to drink—हा 3 P to abandon and सो change the ending आ to ए necessarily.

Exception (3) —The roots वे—व्ये—ह्वे and ज्या take Samprasāraṇa and lengthen the vowel in the Benedictive and before the य् of the Passive, viz वे and ह्वे substitute ऊ for वे, while व्ये and ज्या substitute ई for ये and या The base, therefore, in each case becomes ऊह्वी and जी.

(323) ‡The ending इ and उ of roots are lengthened before the weak terminations of the Benedictive Parasmaipada, and the य् of the Passive, as जी and घृ from वि and घृ

* वान्यस्यसयोगादे VI 4 68.

† एलिङि VI 4. 67.

‡ अकृत्सार्वधातुकयोर्दीर्घ VII. 4. 25

Exception (1).—The root 'इ 2 P.' is not lengthened when it takes a preposition.

Exception (2).—The root च्चि takes Samprasârana and lengthens the vowel in the Benedictive, and before the य of the Passive, the base becomes च्चि.

Exception (3).—For मि or मी 5. 9 U. and दी and ली 4. A see 196 (a).

(324) Roots ending in † क change it to रि, but if the क be preceded by a conjunct consonant, it takes Guna before the weak terminations of the Benedictive Parasmaipada and the य of the Passive, as क्रि from कृ, and स्मर् from स्मृ. The roots जाग्र and क 1 3 P take Guna.

(325) Roots ending in long क change it to ईर् but if the क follows a labial or वृ it is changed to ऊर् before the weak terminations of the Benedictive Parasmaipada, and the य of the Passive, as स्तीर् and वूर् from स्तृ and वृ.

Roots ending in Consonants.

(326) The roots वच्—स्वप्—यञ्—वप्—वह्—वस्—वद्—ग्रह्—व्यध्—वग्—व्यच्—व्रश्च्—प्रच्छ् and भ्रस्ज् take Samprasârana in the Parasmaipada only and before the य of the Passive.

(327) The roots दिव्—सिव्—ष्टिव् and स्त्रिव् lengthen their penultimate इ before the terminations of the Benedictive and before the य of the Passive See (246)

(328) †The roots जन्—सन् and खन् optionally substitute आ for the final न् and the root ऊह् § when with a preposition shortens its penultimate before the Parasmaipada terminations of the Benedictive and the य of the Passive.

* एतेलिङि VII 4. 24

† रिदृशयग्लिङ्क्षु । VII. 4 28.

गुणोर्विसयोगयो । VII 4 29.

‡ ये विभाषा VI. 4 43

§ उपसर्गादिभ्रस्व ऊहते VII. 4. 23.

(329) The अच् of the Tenth Conjugation and Causals and the Denominative य् are dropped in the Benedictive Parasmaipada and retained in the Atmanepada. But it is to be remembered that those roots of the tenth conjugation whose final vowels and the penultimate अ take Vridhi and the penultimate short takes Guna in the conjugational tenses and moods undergo the same change in the Benedictive and before the य् of the Passive.

(330) The roots ज्ञा—वा—प्री and धृ (all 10 U) retain their substitutes ज्ञाप्—वाप्—प्रीण and धृन् in the Benedictive and before the य् of the Passive.

(331) The penultimate nasal of the following Parasmaipadi roots is dropped in the Benedictive and before the य् of the Passive --

अञ्च् meaning 'to go'—वञ्च्—कुञ्च्—लुञ्च्—सञ्च्—स्कन्द्—
तुम्प्—दंश् and शंस (all 1. P) रञ्च् 1 4 P —मन्थ् 1 9 P.—
अंश् 4. P —दम् 5. P —स्कम् and स्तम् 5. 9 P —तुंश् 6 7 P —
अञ्ज्—भञ्ज्—उन्द्—तञ्च्—and तञ्ज् (all 7. P) and ग्रन्थ्—भन्थ्—
बन्थ् (all 9 P)

Exceptions —

(a) The root अञ्च् meaning 'to worship' does not drop its nasal.

(b) The penultimate nasal of all Atmanepada roots and that of the following Parasmaipada ones is invariably retained in the Benedictive and before the य् of the Passive —

तक् and काक्ष (1 P) —लिग्—लष् (1 P.)—उंछ् 6 P. and
वाह् 1 P —खञ् and युज् (1 P), लुंद्—कुंद्—लुंद्—मंद्—हंद्—कंद्—
हंद्—ह्रिद्—निंद्—नंद्—मंथ्—and चंद् (all 1 P) रुंफ् 6 P —
चुब्—धिन् (1 P) and हिस् 7 P.

(332) The root जम् 1 A takes a nasal in the Benedictive and in the Passive, as जम्भिणीय—जम्भिणीवहि, जंभ्यते, &c.

Atmanepada.

(333) Set Roots take इ necessarily

Exception —Roots ending in long क् and the root वृ 9 A. 5. U take इ optionally in the Atmanepada Benedictive This intermediate इ is not *lengthened in the Benedictive as in the Perfect, see section 285.

(a) In the case of Set roots, final vowels, penultimate short of roots and the ending long क् of roots, when they take इ, take their Guna substitute in the Atmanepada Benedictive except the root गृ 4 A गृ lengthens its penultimate instead of taking Guna

When roots ending in long क् do not take इ, it is changed to ईर्, or to ऊर् if a labial or वृ precedes

(334) Anit roots do not take इ.

Exception —Roots ending in short क् preceded by a conjunct consonant admit इ optionally.

(a) Final इ—ई—उ and final क् preceded by a conjunct consonant when it admits इ take their Guna substitute, while roots ending आ—ए—ऐ—ओ [observe 196 (b)] roots ending in क् not preceded by a conjunct consonant and also in क् preceded by a conjunct consonant but when it does not take इ remain unchanged कृ and स्तृ are the instances

(335) Wet roots take इ optionally

(a) All Set roots ending in long क् and the root वृ 9 A. 5. U, all Anit roots ending in short क् preceded by a conjunct consonant and the Wet roots कृप्—गृह्—गृह्—स्तृ (all 1 A), सू 2 4 A and धृ 5 9 U take इ optionally in the Atmanepada Benedictive

The roots सू and धृ take Guna with or without इ The roots वृ—कृप्—गृह् and स्तृ take Guna when with इ and remain

unchanged when without इ, while the root युह् lengthens its vowel instead of taking Guna when it takes इ and remains unchanged when without इ

(336) Observe 195 (1—4—7), 11 (c and l), 98, 24 (a), 277 (a), 288 and exception 2 to 306, regarding the following
 युर्-धूप्-विच्छ्-पण्-पन्-कृत्-कम्-चध्-अज्-युह्-कित्-
 बध्-दान्-शान्-मान्-तिज्-यप् (1 A)-शास्-कृत् (कीर्त्त)
 कु 6 A ऊर्णु-छृद्-तृद्-कृ (कृव्)-हन् (बध्)-हा 1 A and पा
 2 P to “protect”

(337) पा 2 P ‘to protect’

S	D	P.
1 पायासम्	पायास्व	पायास्म
2 पाया	पायास्तम्	पायास्त
3 पायात्	पायास्ताम्	पायासु.

Conjugate similarly भा—या—वा—कै—क्षै—शो—छो and दे

हा 3 A ‘to go’

1 हासीय	हासीवहि	हासीमहि
2 हासीष्ठा	हासीयास्थाम्	हासीध्वम्
3 हासीष्ट	हासीयास्ताम्	हासीरन्

Conjugate similarly मा 3. 4 A —दा—धा (3 A)—दे—मे—त्रे
 व्यै—and इयै, also मि or मी 5. 9 A दी and ली 4 A

ध्मा 1 P ‘to blow’

1 ध्मा—ध्मेयासम्	ध्मा—ध्मेयास्व	ध्मा—ध्मेयास्म
2 ध्मा—ध्मेया.	ध्मा—ध्मेयास्तम्	ध्मा—ध्मेयास्त
3 ध्मा—ध्मेयात्	ध्मा—ध्मेयास्ताम्	ध्मा—ध्मेयासु

Conjugate similarly ध्रा—ज्ञा—9 U द्रा—प्रा—प्ता—ज्ञा—आ—
 आ—ग्लै—ध्वै—म्लै—भ्रै and स्त्वै

दा 1 P ‘to give’

1 देयासम्	देयास्व	देयास्म
2 देया	देयास्तम्	देयास्त
3 देयात्	देयास्ताम्	देयासु

Conjugate similarly दा—वा (3 P) दो—दे—धे—मा 2 P.
 स्था—गै—पा to drink—हा 3 P to abandon and सो.

ज्या 9 P.			दरिद्रा 2 P.		
S.	D.	P.	S.	D.	P.
1 जीयास्म	जीयास्व	जीयास्म	1 दरिद्रास्म	दरिद्रास्व	दरिद्रास्म
2 जीया	जीयास्तम्	जीयास्त	2 दरिद्रा	दरिद्रास्तम्	दरिद्रास्त
3 जीयात्	जीयास्ताम्	जीयास्तु	3 दरिद्रात्	दरिद्रास्ताम्	दरिद्रास्तु-

ज्ञा 10 P A.

Parasmaipada.			Atmanepada.	
S.	D.	P.	S.	P.
1 ज्ञाप्यास्म	ज्ञाप्यास्व	ज्ञाप्यास्म	1 ज्ञापयिषीय	ज्ञापयिषीमहि
2 ज्ञाप्या	ज्ञाप्यास्तम्	ज्ञाप्यास्त	2 ज्ञापयिषीष्टा	ज्ञापयिषीध्वम्
3 ज्ञाप्यात्	ज्ञाप्यास्ताम्	ज्ञाप्यास्तु	3 ज्ञापयिषीष्ट	ज्ञापयिषीरन्

वा 10 U to be similarly conjugated.

Roots	3 S	3 D	3 P.
वे 1 P—ऊयात्	ऊयास्ताम्	ऊयास्तु	
A—वासीष्ट	वासीयास्ताम्	वासीरन्	
व्ये 1 P—वीयात्	वीयास्ताम्	वीयास्तुः	
A—व्यासीष्ट	व्यासीयास्ताम्	व्यासीरन्	
ह्वे 1 P—हूयात्	हूयास्ताम्	हूयास्तुः	
P—ह्वासीष्ट	ह्वासीयास्ताम्	ह्वासीरन्	
चि 5 P—चीयात्	चीयास्ताम्	चीयास्तु	
A—चेषीष्ट	चेषीयास्ताम्	चेषीरन्	
इ with उद्—उदियात्	उदियास्ताम्	उदियास्तु	
न्धि 1 P—शूयात्	शूयास्ताम्	शूयास्तु.	
मि } 5.9 P—मीयात्	मीयास्ताम्	मीयास्तु.	
मी }	A—मासीष्ट	मासीयास्ताम्	मासीरन्
दी 4 A—दासीष्ट	दासीयास्ताम्	दासीरन्	
ली 4 „—लेषीष्ट	लेषीयास्ताम्	लेषीरन्	
„—लासीष्ट	लासीयास्ताम्	लासीरन्	
शी 2 „—शयिषीष्ट	शयिषीयास्ताम्	शयिषीरन्	
प्री 10 P—प्रीण्यात्	प्रीण्यास्ताम्	प्रीण्यास्तु	
A—प्रीणयिषीष्ट	प्रीणयिषीयास्ताम्	प्राणयिषीरन्	
इ with अधि } 2 A to study } —अध्यषीष्ट	अध्यषीयास्ताम्	अध्येषीरन्	

Roots	3 S.	3. D.	3 P
इ with अधि 2 P to remember	{-अधीयात्	अधीयास्ताम्	अधीयासु
स्तु 2 P	—स्तुयात्	स्तुयास्ताम्	स्तुयासुः
A	—स्तोषीष्ट	स्तोषीयास्ताम्	स्तोषीरन्
सू 2 4 A	—सविषीष्ट	सविषीयास्ताम्	सविषीरन्
A	—सोषीष्ट	सोषीयास्ताम्	सोषीरन्
धू 5 9 P	—धूयात्	धूयास्ताम्	धूयासु
A	—धविषीष्ट	धविषीयास्ताम्	धविषीरन्
A	—धोषीष्ट	धोषीयास्ताम्	धोषीरन्
भू 10 P	—भाव्यात्	भाव्यास्ताम्	भाव्यासु
A	—भावयिषीष्ट	भावयिषीयास्ताम्	भावयिषीरन्
कु 6 "	—कुषीष्ट	कुषीयास्ताम्	कुषीरन्
कू 6 "	—कुविषीष्ट	कुविषीयास्ताम्	कुविषीरन्
धू 10 P	—धून्यात्	धून्यास्ताम्	धून्यासु
A	—धूनयिषीष्ट	धूनयिषीयास्ताम्	धूनयिषीरन्
ऊर्णु 2 P	—ऊर्णयात्	ऊर्णयास्ताम्	ऊर्णयासुः
A	—ऊर्णुविषीष्ट	ऊर्णुविषीयास्ताम्	ऊर्णुविषीरन्
A	—ऊर्णविषीष्ट	ऊर्णविषीयास्ताम्	ऊर्णविषीरन्
कृ 8 P	—क्रियात्	क्रियास्ताम्	क्रियासु
A	—कृषीष्ट	कृषीयास्ताम्	कृषीरन्
क्र 1 3 P	—अर्यात्	अर्यास्ताम्	अर्यासुः
स्मृ 1 P	—स्मर्यात्	स्मर्यास्ताम्	स्मर्यासुः
जागृ 2 P	—जागर्यात्	जागर्यास्ताम्	जागर्यासुः
क् with सम्	A—समृषीष्ट	समृषीयास्ताम्	समृषीरन्
स्वृ 1 P	—स्वर्यात्	स्वर्यास्ताम्	स्वर्यासु
A	—स्वरिषीष्ट	स्वरिषीयास्ताम्	स्वरिषीरन्
,	—स्वृषीष्ट	स्वृषीयास्ताम्	स्वृषीरन्
धृ 10 P	—धार्यात्	धार्यास्ताम्	धार्यासुः
A	—धारयिषीष्ट	धारयिषीयास्ताम्	धारयिषीरन्
स्तृ 9 P	—स्तीर्यात्	स्तीर्यास्ताम्	स्तीर्यासु
A	—स्तरिषीष्ट	स्तरिषीयास्ताम्	स्तरिषीरन्
,	—स्तीषीष्ट	स्तीषीयास्ताम्	स्तीषीरन्
वृ 9 P	—वूर्यात्	वूर्यास्ताम्	वूर्यासु
A	—वरिषीष्ट	वरिषीयास्ताम्	वरिषीरन्
,	—वूर्षीष्ट	वूर्षीयास्ताम्	वूर्षीरन्

Roots ending in consonant.

Roots.	3rd Person Sing	Roots	3rd Person Sing.
वच् 2	P — उच्मात्,	वद् 1	P — उह्यात्
	A — वक्षीष्ट		A — वक्षीष्ट
स्वप् 2	P — सुप्यात्	वस् 1	P — उप्यात्
यज् 1	P — इज्यात्	वद् 1	P — उद्यात्
	A — यक्षीष्ट		A — वदिषीष्ट
वप् 1	P — वप्यात्	ग्रह् 9	P — गृह्यात्
	A — वप्सीष्ट		A — ग्रहिषीष्ट
व्यध् 4	P — विध्यात्	क्षल् 10	P — क्षाल्यात्
वश् 2	P — उश्यात्		A — क्षालयिषीष्ट
व्यच् 6	P — विच्यात्	धृष् 10	P — धर्ष्यात्
व्रश्च ॥ ॥	— वृश्च्यात्		A — धर्षयिषीष्ट
प्रच्छ् ॥ ॥	— पृच्छ्यात्	अञ्च् 1	P } — अच्यात्
	A — प्रक्षीष्ट	to go	
अस्ज् 6	P — भृज्यात्	अञ्च 1	P } — अञ्च्यात्
	A — भक्षीष्ट	to worship	
	A — भक्षीष्ट	वञ्च् 1	P — वच्यात्
दिक् 4	P — दीव्यात्	कुञ्च् 1	P — कुच्यात्
सिक् ॥ ॥	— सीव्यात्	लुञ्च् 1	P — लुच्यात्
ष्टिक् ॥ ॥	— ष्टीव्यात्	सञ्ज् 1	P — सज्यात्
स्त्रिक् ॥ ॥	— स्त्रीव्यात्	स्कन्द् 1	P — स्कद्यात्
छर् 4	A — गूरिषीष्ट	तुम्प् 1	P — तुप्यात्
सन् 8	A — सनिषीष्ट	दंश् 1	P — दश्यात्
	P — सायात्	शंस् 1	P — शस्यात्
	P — सन्यात्	रञ्ज् 14	P — रज्यात्
खन् 1	A — खनिषीष्ट	मन्थ् 19	P — मथ्यात्
	P — खायात्	भश् 4	P — भ्रद्यात्
	P — खन्यात्	दम्भ् 5	P — दभ्यात्
ऊह् 1	A — ऊहिषीष्ट	स्कम्भ् 59	P — स्कभ्यात्
	P — उह्यात्	तुंह् 67	P — तुह्यात्
	P — समुह्यात्	स्तम्भ् 59	P — स्तभ्यात्
कथ् 10	P — कथ्यात्	अज्ज् 7	P — अज्यात्
	A — कथयिषीष्ट	भज्ज् ॥ ॥	— भज्यात्

Roots	3rd Person Sing.	Roots	3rd Person Sing.
उन्द्	” ” — उद्यात्	शुष् 1 P —	गोपाय्यात्
तञ्च्	” ” — तच्यात्		गृप्यात्
तञ्ज्	” ” — तज्यात्	धूप् , , —	रूपाय्यात्
ग्रन्थ्	9 P — ग्रथ्यात्		धूप्यात्
अन्थ्	” ” — अथ्यात्	विच्छ् 6 P —	विच्छायात्
बन्थ्	” ” — बध्यात्		विच्छद्यात्
जम्	1 A — जम्भिषीष्ट	पण् 1 P —	पणायात्
अज्	1 P — वीयात्		A — पणिषीष्ट
शुह्	1 P — शुह्यात्	पञ् 1 P —	पनाय्यात्
	A — गृहिषीष्ट		A — पनिषीष्ट
	” — युक्षीष्ट	ऋत् 1 ” —	ऋतीयिषीष्ट
हन्	2 P — वध्यात्	1 P —	ऋत्यात्
	A — वधिषीष्ट	कम् 1 A —	कमिषीष्ट
शास्	2 P — शिष्यात्		— कामयिषीष्ट
कृत्	10 P — कीर्त्यात्	कित् 1 P —	चिकित्स्यात्
	A — कीर्तयिषीष्ट		A — चिकित्सिषीष्ट
छृद्	7 P — छृद्यात्	बध् 1 ” —	बिभत्सिषीष्ट
	A — छर्दिषीष्ट	दान् 1 P —	दिदास्यात्
	” — छृत्सीष्ट		A — दिदासिषीष्ट
तृद्	7 P — तृद्यात्	शाच् 1 P —	शीशांस्यात्
	A — तर्दिषीष्ट		A — शीशांसिषीष्ट
	’ — तृत्सीष्ट	मान् 1 ” —	मिमासिषीष्ट
	— ख्यायात्	तिज् ” ” —	तितिक्षिषीष्ट
चक्ष्	2 P — ख्येयात्	उप् ” ” —	जयप्सिषीष्ट
	— कशायात्		
	A — कशेयात्		
	— ख्यासीष्ट		
	— कशासीष्ट		

CHAPTER XV

THE PASSIVE VOICE AND THE IMPERSONAL
CONSTRUCTION

(338) The Passive and Impersonal forms are formed in one and the same manner from all roots of the ten classes without any conjugational distinction. They, however, differ in their formation in the conjugational and non-conjugational Tenses and Moods. The roots also undergo certain peculiarities before they take the terminations

(a) CONJUGATIONAL TENSES AND MOODS

(339) The Passive and Impersonal forms in the Conjugational Tenses and Moods are made up by adding **य** to the original root and then applying the Atmanepada terminations, whether the root is Parasmaipadi or Atmanepadi in the Active.

(340) This **य** is weak, *viz* no Guna or Vriddhi substitute takes place before it

Exception — Roots of the tenth conjugation capable of taking Guna or Vriddhi substitute in the Active Voice, do the same in the Passive. Also the roots **ज्ञा—वा—धू** and **प्री** (all 10th conjugation) retain their substitutes **ज्ञाप्—वाप्—धून्** and **प्रीन्** before the **य** of the Passive

Note the following radical peculiarities.

(341) Of roots ending in **आ**, the **घृ** verbs *viz* **दा—धा** (3. U) **दा 1. P. दो—दे—धे—** (see page 233 and see 196 (b)) and the roots **मा—स्था—गै—पा** to drink—**हा** to abandon and **सो** { see page 264 and see 196 (b) } change the ending **आ** to **ई** before the **य** of the Passive. The ending **आ** of other roots and the **आ** to be substituted in the case of roots ending in **ए—ओ** and **ऐ** [196 (b)] remain unchanged

(342) Observe exception 3 to section 322 regarding **वे** **व्ये—व्वे** and **ज्या** in the Passive also. **दरिद्रा** drops its **आ** before **य**.

(343) Roots ending in short **इ** and **उ**, in **क्** preceded by a simple or conjunct consonant and roots ending in long **क्** take

the same changes which they undergo before the Parasmaipada terminations of the Benedictive See sections 323, 324 and 325

The root **जि** substitutes **अय्** for its vowel before weak terminations beginning with **य** and the roots **कृ** 1 3 P. and **जाय** take Guna.

(344) Of roots ending in consonants, those mentioned in section 326 and 331 take Samprasârana and drop their nasal before the **य** of the Passive also. **तन्** optionally substitutes **आ** for its final

(345) Of Atmanepadi roots having a penultimate nasal only **इन्ध्** 7 Conj—**स्यन्द्**—**स्रस्**—**स्रम्** and **खञ्ज्** all 1 Conj drop their nasal before the **य** of the Passive

(346) Observe Sections 98, 327, 328, 195 (1-4-7) and 11 (e) regarding **शास्**—**दिक्**—**सिक्**—**ष्टिक्**—**स्रिक्**—**जन्**—**सन्**—**खन्** and **ऊन्** with **सम्**, **युप्**—**धृप्**—**विच्छ्**—**पण्**—**पन्**—**कृत्**—**चभ्**—**अज्**—**किद्**—**बध्**—**दान्**—**शान्**—**मान्**—**तिज्** and **युप्** (1 A)

(347) Roots Passive Pre 3 sing

दा	3	U	} — दीयते
दा	1	P	
दा	4	P	
दे	1	A	
धा	3	U	} — धीयते
धे	1	P	
मा	2 3 4		— मीयते
स्था	1	U	— स्थायते
गै	1	P	— गीयते
पा	1	P	— पीयते
पा	2	P	— पायते
हा	3	P	— हीयते
हा	3	A	— हायते
सो	4	P	— सीयते
क्षे	1	P	— क्षायते
धमा	1	P	— धमायते
दरिद्रा	2	P	— दरिद्रायते
ज्या	9	P	— जीयते

Roots	3rd Sing
स्तु	2 U — स्तुयते
सृ	10 U — भाव्यते
धृ	10 U — धृन्यते
कृ	8 U — क्रियते
कृ	13 P — अर्यते
स्मृ	1 P — स्मर्यते
जाय	2 P — जागर्यते
धृ	10 U — धार्यते
स्तृ	9 P — स्तीर्यते
वृ	9 P — वूर्यते
चुर	10 U — चौर्यते
क्षल्	10 U — क्षाल्यते
कथ	10 U — कथ्यते
कृत्	10 U — कीर्यते
धृप्	10 U — धर्ष्यते
वच्	10 U — उच्यते
स्वप्	2 P — सुप्यते

Roots 3rd Person Sing.

वे	1	U	—	ऊयते
व्ये	1	U	—	वीयते
ह्वे	1	U	—	हूयते
ज्ञा	10	U	—	ज्ञाप्यते
वा	10	U	—	वाप्यते
चि	5	U	—	चीयते
श्वि	1	P	—	शूयते
शी	2	A	—	शयते
प्री	10	U	—	प्रीयते
व्रश्च	6	U	—	वृश्च्यते
प्रच्छ	"	"	—	पृच्छयते
भ्रस्ज्	"	"	—	भृज्यते
दिव्	4	P	—	दीव्यते
सिव्	"	"	—	सीव्यते
ठिव्	"	"	—	ठीव्यते
स्रिव्	"	"	—	स्रीव्यते
गुर	"	"	—	गूर्यते
सन्	8	U	—	सन्यते
			—	सायते
खन्	1	U	—	खन्यते
			—	खायते
जन्	4	A	—	जन्यते
			—	जायते
तन्	8	U	—	तन्यते
			—	तायते
ऊह् with सस्			—	समुह्यते
अञ्च्	1	P	—	अच्यते
			—	अञ्च्यते
वञ्च्	"	"	—	वच्यते
कुञ्च्	"	"	—	कुच्यते
लुञ्च्	"	"	—	लुच्यते
सञ्ज्	"	"	—	सज्यते
स्कन्द्	"	"	—	स्कयते
दंश्	"	"	—	दश्यते
शंस्	"	"	—	शस्यते

Roots 3rd Person Sing.

यज्	1	U	—	इज्यते
वप्	"	"	—	उप्यते
वह्	"	"	—	उह्यते
वस्	1	"	—	उष्यते
वद्	1	U	—	उद्यते
ग्रह्	9	U	—	गृह्यते
व्यध्	4	P	—	विध्यते
वक्ष्	2	P	—	उक्ष्यते
व्यच्	6	P	—	विच्यते
रज्ज्	1	4 P	—	रज्यते
दम्भ्	5	P	—	दभ्यते
तृह्	6	7 P	—	तृह्यते
अञ्ज्	7	P	—	अज्यते
भञ्ज्	"	"	—	भज्यते
उन्द्	"	"	—	उद्यते
तञ्च्	"	"	—	तच्यते
तञ्ज्	"	"	—	तज्यते
ग्रन्थ्	9	P	—	ग्रथ्यते
श्रन्थ्	"	"	—	अथ्यते
बन्ध्	"	"	—	बध्यते
स्कम्भ्	5	9 P	—	स्कभ्यते
स्तम्भ्	"	"	—	स्तभ्यते
इन्ध्	7	A	—	इध्यते
स्यन्द्	1	"	—	स्यद्यते
संस्	"	"	—	स्रस्यते
सम्भ्	"	"	—	स्रभ्यते
स्वञ्ज्	"	"	—	स्वज्यते
अज्	1	P	—	वीयते
शास्	2	P	—	शिष्यते
गुप्	1	P	—	गोपाय्यते
			—	गुप्यते
धूप्	"	"	—	धूपाय्यते
			—	धूप्यते
विच्छ्	6	P	—	विच्छाय्यते
			—	विच्छद्यते

Roots	3rd Person Sing	Roots	3rd Person Sing
पण्	1 P — पणायते पण्यते	क्	" " — कृतीर्यते कृत्यते
पन्	1 P — पनायते पन्यते	कम्	" " — कम्ब्यते काम्यते

NON CONJUGATIONAL TENSES AND MOODS.

(1) THE PERFECT.

(348) The Passive of the Reduplicated Perfect is formed by affixing the Atmanepada terminations to every root whether it is Parasmaipadi or Atmanepadi in the Active as गम्—जग्मे यज्—इजे, भिद्—बिभिदे, अञ्ज्—आनजे.

(349) The Periphrastic Perfect of the Passive is formed by affixing आम् to the root, and then appending the Atmanepada forms of three auxiliary verbs अस्-कृ and भू whether the root is Parasmaipadi or Atmanepadi, as कथ्—कथयांचक्रे—बभूवे—कथयामासे

(2) THE AORIST

(350) The first and sixth varieties are exclusively Parasmaipadi. All the roots belonging to them are Anit except the roots भू which is Set. भू therefore takes Atmanepadi forms of the fifth variety in the Passive and Impersonal of the Aorist, and all the rest take those of the fourth variety.

(a) The Atmanepadi forms of the second and third varieties are not used in the Passive and Impersonal of the Aorist. Consequently roots belonging to them take the Atmanepadi forms of the fourth, fifth or seventh varieties in the Passive and Impersonal of the Aorist according as they are Anit or Set,

(b) The Passive and Impersonal forms of the fourth, fifth and seventh varieties of the Aorist are simply formed by appending the Atmanepada terminations to the prepared base

The Third Person Singular.

(351) The third person singular of the Aorist Passive and Impersonal of all roots except तप् 1 P and 4 A is made up by prefixing to the root the augment and adding to it the termination इ instead of स्त or सत्त. The root तप् in the sense of " to repent " and in the reciprocal Passive too does not take इ.

(352) Before the Passive इ of the third person singular of the Aorist, the root takes the following changes —

- (a) The penultimate short of roots takes its Guna before the Passive इ.
- (b) Set roots ending in स् and the roots वध् and जन् do not lengthen the penultimate vowel before the Passive इ.
- (c) The final vowels and the penultimate अ of Anit roots ending in स् viz of गस्—नस्—यस् and रस्, final of root जाय् and the penultimate अ of चस् with आ-कस् and वस् though these roots are Set, take Vriddhi before the Passive इ.
- (d) * Roots ending in आ and in ए-ऐ and ओ [see section 196 (b)] take य् before the Passive इ.
- (e) The roots रभ्—रध्—जम् and the root लभ् when with a preposition insert a nasal necessarily before the Passive इ.
- (f) The root लभ् when without a preposition and the root भञ्ज् insert a nasal optionally and lengthen their अ when no nasal is inserted before the Passive इ.

(353) The Passive and Impersonal forms of the Aorist of roots ending in a vowel, of roots ending in अय् (roots of the tenth class, Denominative, &c) and of roots हन्-ग्रह् and दृष् are optionally formed by adding इ to the root even when it is Anit except in the third person singular, and then appending the Atmanepada terminations of the fifth Aorist, before which the root undergoes the same changes as before the इ of the third

person singular of the Passive and Impersonal Aorist इ 'to go' substitutes ग्.

(354) Roots of the tenth conjugation drop अ् optionally in the Non-conjugational Tenses and Moods except in the Perfect

When अ् is dropped, the penultimate अ of roots of the nature of कश्--गण्--रच्--प्रथ्, &c is optionally lengthened in the Passive of the Non-Conjugational Tenses and Moods

(3) THE TWO FUTURES, THE CONDITIONAL, AND THE BENEDICTIVE

(355) The Passive and the Impersonal forms of the two Futures, the Conditional and the Benedictive are formed simply by appending the Atmanepada terminations to the prepared base, whether the root is Parasmaipadī or Atmanepadī in the Active

(356) The Passive and Impersonal forms of the two Futures, the Conditional, and the Benedictive of roots ending in vowels and of roots गृह्--दृश् and हन् may optionally be formed by adding इ to the root even when it is Anit and then appending the Atmanepada terminations of the corresponding tenses and moods before which the root undergoes the same changes as before the इ of the third person singular of the Passive and Impersonal Aorist

Passive Aorist

(357) Roots	1st Sing	2nd Sing	3rd Sing
इ 2 P	अगायिषि अगीषि	अगायिष्ठा अगीथा	अगायि
स्था 1 U	अस्थायिषि अस्थिषि	अस्थायिष्ठा अस्थिथा.	अस्थायि
दा 1 U	} अदायिषि अदिषि	} अदायिष्ठा. अदिथा.	} अदायि
दा 1 P			
दो 4 P			
दे 4 A			

Roots		1st Sing	2nd Sing	3rd Sing.
धा 3 U	}	अधायिषि	अधायिष्ठा	अधायि
धे 1 P		अधिषि	अधिथा	
भू 1 U		अभाविषि	अभाविष्ठा	अभावि
		अभविषि	अभविष्ठा	
पा 1, 2 P		अपायिषि	अपायिष्ठा.	अपायि
		अपासि	अपाथा	
घ्रा 1 P		अघ्रायिषि	अघ्रायिष्ठा.	अघ्रायि
		अघ्रासि	अघ्राथा	
सो 4 P		असायिषि	असायिष्ठा	असायि
		असासि	असाथा	
नी 1 U		अनायिषि	अनायिष्ठा	अनायि
		अनेषि	अनेष्ठा	
ग्लै 1 P		अग्लायिषि	अग्लायिष्ठा	अग्लायि
		अग्लासि	अग्लाथा.	
स्तु 2 U		अस्ताविषि	अताविष्ठा	अस्तावि
		अस्तोषि	अस्तोष्ठा	
स्तृ 5 U		अस्तारिषि	अस्तारिष्ठा	अस्तारि
		अस्तृषि	अस्तृथा.	
		अस्तरिषि	अस्तरिष्ठा	
भू with अनु 1 P		अन्वभाविषि	अन्वभाविष्ठा	अन्वभावि
		अन्वभविषि	अन्वभविष्ठा	
पच् 1 U		अपक्षि	अपक्था	अपाचि
रिच् 7 U		अरिक्षि	अरिक्था.	अरोचि
मुच् 6 U		अमुक्षि	अमुक्था	अमोचि
सृज् 4 A 6 P		असृक्षि	असृष्ठा	असर्जि
पठ् 1 P		अपठि	अपठिष्ठा	अपाठि
चिच् ॥ ॥		अचेतिषि	अचेतिष्ठा	अचेति
जुष् 6 A		अजोषिषि	अजोषिष्ठा	अजोषि
कृत् 6 P		अकर्तिषि	अकर्तिष्ठा	अकर्ति
दिग् 6 U		अदिक्षि	अदिक्षथा	अदेशि
रुग् 6 P		अरुक्षि	अरुक्षथा	अरोशि
गृह् 1 U		अगृक्षि	अगृक्षथा:	अगृहि
		अगृहिषि	अगृहिष्ठा.	अगृहा.

Roots		1st Sing	2nd Sing	3rd Sing.
कार्	Caus of कृ	अकारयिषि अकारिषि	अकारयिष्ठा अकारिष्ठा	अकारि
भाक्	Caus of भू	अभावयिषि अभाविषि	अभावयिष्ठा अभाविष्ठा	अभावि
चुर्	10	U—अचोरयिषि अचोरिषि	अचोरयिष्ठा. अचोरिष्ठा	अचोरि
हन्	2	P—अघानिषि अहसि अवधिषि	अघानिष्ठा अहथा अवधिष्ठा	अघानि } अवधि
ग्रह्	9	U—अग्राहिषि अग्रहीषि	अग्राहिष्ठा. अग्रहीष्ठा	अग्राहि
दृश्	1	P—अदर्शिषि अदृक्षि	अदर्शिष्ठा अदृष्टा	अदर्शि
आचम्	,,	,,—आचमिषि	आचमिष्ठा	आचामि
कम्	1	A—अकामयिषि अकामिषि अकमिषि	अकामयिष्ठा अकामिष्ठा अकमिष्ठा	अकामि
वम्	1	P—अवमिषि	अवमिष्ठा.	अवामि
गम्	,,	,,—अगंसि अगसि	अगंस्था अगथा	अगामि
* नम्	,,	,,—अनसि	अनंस्था	अनामि
यम्	,,	,,—अयंसि	अयंस्था	अयामि
रम्	1	A—अरंसि	अरस्था	अरामि
जन्	4	A—अजनिषि	अजनिष्ठा	अजनि
जाश्	2	P—अजागरिषि	अजागरिष्ठा	अजागारि
रभ्	1	A—अरप्ति	अरब्धा.	अरम्भि
रध्	4	P—अरधिषि —अरत्ति	अरधिष्ठा अरद्धा	अरंधि
जम्	1	A—अजप्ति	अजब्धा:	अजामि
मज्ज्	7	P—अभक्षि	अभक्ष्वा	अभंजि-अभाजि
लम्	1	A—अलप्ति	अलब्धा	अलंभि-अलाभि

Roots		1st Sing	2nd Sing	3rd Sing.
लभ् with उप or प्रा	}	उपालप्ति	उपालब्धा	उपालभि
		प्रालप्ति	प्रालब्धा	प्रालभि
सृज् 1 2 P		अमार्जिषि अमृक्षि	अमार्जिष्टा अमृष्टा.	अमार्जि
गृप् 1 P		अगोपायिषि अगोपिषि अगृप्ति	अगोपायिष्टा अगोपिष्टा अगृप्था	अगोपायि अगोपि
शम् 4 P		अशमिषि	अशमिष्टा.	अशामि
शम् 10 A		अशामिषि अशामयिषि	अशामिष्टा. अशामयिष्टा	अशामि

Passive Future.

नी 1 U		नायिष्ये नेष्ये नायिताहे नेताहे	नायिष्यसे नेष्यसे नायितासे नेतासे	नायिष्यते नेष्यते नायित ^a नेता
दा 1 3 P U	}	दायिष्ये दास्ये दायिताहे दाताहे	दायिष्यसे दास्यसे दायितासे दातासे	दायिष्यते दास्यते दायिता दाता
भू Causal		भावयिष्ये भाविष्ये भावयिताहे भाविताहे	भावयिष्यसे भाविष्यसे भावयितासे भावितासे	भावयिष्यते भाविष्यते भावयिता भाविता
दिश् 6 U		देक्ष्ये देष्टाहे	देक्ष्यसे देष्टासे	देक्ष्यते देष्टा
शम् Causal		शामिष्ये शमिष्ये शमयिष्ये शामिताहे शमिताहे शमयिताहे	शामिष्यसे शमिष्यसे शमयिष्यसे शामितासे शमितासे शमयितासे	शामिष्यते शमिष्यते शमयिष्यते शामिता शमिता शमयिता

Roots		1st Sing	2nd Sing	3rd Sing.
हन्	2 P	घानिष्ये हनिष्ये घानिताहे हन्ताहे	घानिष्यसे हनिष्यसे घानितासे हन्तासे	घानिष्यते हनिष्यते घानिता हन्ता
ग्रह्	9 U	ग्राहिष्ये ग्रहीष्ये ग्राहिताहे ग्रहीताहे	ग्राहिष्यसे ग्रहीष्यसे ग्राहितासे ग्रहीतासे	ग्राहिष्यते ग्रहीष्यते ग्राहिता ग्रहीता
दृश्	1 P	दर्शिष्ये द्रक्ष्ये दर्शिताहे द्रष्टाहे	दर्शिष्यसे द्रक्ष्यसे दर्शितासे द्रष्टासे	दर्शिष्यते द्रक्ष्यते दर्शिता द्रष्टा

Passive Conditional.

नी	1 U	अनायिष्ये अनेष्ये	अनायिष्यथा अनेष्यथा	अनायिष्यत अनेष्यत
दा	1 P 3 U	अदायिष्ये अदास्ये	अदायिष्यथा अदास्यथा	अदायिष्यत अदास्यत
भू	Causal	अभावयिष्ये अभाव्ये	अभावयिष्यथा अभाव्यथा	अभावयिष्यत अभाव्यत
ज्ञा	Causal	अज्ञामिष्ये अज्ञाम्ये अज्ञामयिष्ये	अज्ञामिष्यथा अज्ञाम्यथा अज्ञामयिष्यथा	अज्ञामिष्यत अज्ञाम्यत अज्ञामयिष्यत
हन्	2 P	अघानिष्ये अहनिष्ये	अघानिष्यथा अहनिष्यथा	अघानिष्यत अहनिष्यत
ग्रह्	9 U	अग्राहिष्ये अग्रहीष्ये	अग्राहिष्यथा अग्रहीष्यथा	अग्राहिष्यत अग्रहीष्यत
दृश्	1 P	अदर्शिष्ये अद्रक्ष्ये	अदर्शिष्यथा अद्रक्ष्यथा	अदर्शिष्यत अद्रक्ष्यत

Passive Benedictive.

नी	1 U	नायिषीष्ट नेषीष्ट	नायिषीष्टा. नेषीष्टा.	नायिषीष्ट नेषीष्ट
----	-----	----------------------	--------------------------	----------------------

Roots	1st Sing.	2nd Sing	3rd Sing.
दा 1 P } 3 U }	दायिषीय दासीय	दायिषीष्टा दासीष्टा	दायिषीष्ट दासीष्ट
भाव Causal	भावयिषीय भाविषीय	भावयिषीष्टा भाविषीष्टा	भावयिषीष्ट भाविषीष्ट
शाम् Causal	शामिषीय शमिषीय शमयिषीय	शामिषीष्टा शमिषीष्टा शमयिषीष्टा	शामिषीष्ट शमिषीष्ट शमयिषीष्ट
वृक्ष 2 P	वृक्षिषीय वधिषीय	वृक्षिषीष्टा वधिषीष्टा	वृक्षिषीष्ट वधिषीष्ट
ग्राह् 9 U	ग्राहिषीय ग्रहीषीय	ग्राहिषीष्टा ग्रहीषीष्टा	ग्राहिषीष्ट ग्रहीषीष्ट
दृश् 1 P	दर्शिषीय दृक्षीय	दर्शिषीष्टा दृक्षीष्टा	दर्शिषीष्ट दृक्षीष्ट

बुध्

Present

S	D.	P.
1 बुध्ये	बुध्यावहे	बुध्यामहे
2 बुध्यसे	बुध्येथे	बुध्यध्वे
3 बुध्यते	बुध्येते	बुध्यन्ते

Imperfect

S.	D	P
1 अबुध्ये	अबुध्यावहि	अबुध्यामहि
2 अबुध्यसे	अबुध्येथा	अबुध्यध्वम्
3 अबुध्यते	अबुध्येताम्	अबुध्यन्त

Imperative

1 बुध्ये	बुध्यावहे	बुध्यामहे
2 बुध्यस्व	बुध्येथास्	बुध्यध्वम्
3 बुध्यताम्	बुध्येताम्	बुध्यन्ताम्

Potential.

1 बुध्ये	बुध्येवहि	बुध्येमहि
2 बुध्यसे	बुध्येथा	बुध्येयाथास् बुध्येध्वम्
3 बुध्यते	बुध्येत	बुध्येयाताम् बुध्येरन्

Perfect.

1 बबुध्ये	बबुधिबहे	बबुधिमहे
2 बबुधिषे	बबुधाथे	बबुधिध्वे
3 बबुध्ये	बबुधाते	बबुधिरे

Aorist

1 अबोधिषि	अबोधिष्वहि	अबोधिष्महि
2 अबोधिषे	अबोधिषाथास्	अबोधिध्वं
3 अबोधिषे	अबोधिषाताम्	अबोधिषत

1st Future.

S.	D.	P
1 बोधितहि	बोधितास्वहे	बोधितास्महे
2 बोधितासे	बोधितासाथे	बोधिताध्वे
3 बोधिता	बोधितारौ	बोधितार

2nd Future

1 बोधिष्ये	बोधिष्यावहे	बोधिष्यामहे
2 बोधिष्यसे	बोधिष्येथे	बोधिष्यध्वे
3 बोधिष्यते	बोधिष्येते	बोधिष्यन्ते

Conditional

1 अबोधिष्ये	अबोधिष्यावहि	अबोधिष्यामहि
2 अबोधिष्यथा.	अबोधिष्येथाम्	अबोधिष्यध्वम्
3 अबोधिष्यत	अबोधिष्येताम्	अबोधिष्यन्त

Benedictive.

1 बोधिषीय	बोधिषीवहि	बोधिषीमहि
2 बोधिषीथा	बोधिषीयास्थाम्	बोधिषीध्वम्
3 बोधिषीष्ट	बोधिषीयास्ताम्	बोधिषीरन्

PART IV.

This part treats of the Derivative verbs [See section 4 b and c] and the Participles, Gerunds, and Infinitives

CHAPTER XVI**(a) Causals (णिजन्ता).**

(358) Any root belonging to the ten Conjugational classes may take a Causal form conjugated in all the tenses and moods of the three voices. This form conveys the sense that a person or thing causes another person or thing to perform the action or to undergo the state denoted by the root

(359) The Causal base is made up by appending अय to the root before the terminations are applied and making the same vowel changes as before the अय of the tenth conjugation. The Causal of roots of the 10th class is the same as the primitive

(360) Roots ending in आ—ए—ऐ and ओ [See 196 (b)] and the roots कृ 1 3 P—ह्री 3 P—ह्री 9 P—री 4 A 9 P—कृत्—
 1. A—क्ष्माय् 1 A—क्री 9 U—जि 1 P—मि 5 U—मी 9 U
 “to destroy”—दी 4 A—इ 2 A “to study,” स्मि in the sense
 of “to astonish” and वी 2 P when meaning “to cause to con-
 ceive,” add on the augment ए before अय

(a) The य् of कृत् and क्ष्माय् is dropped by the rule ‘य् or य्
 is dropped before any consonant except य्’ The root दरिद्रा
 drops its final and does not take the augment ए The roots क्षे
 आ or श्रे ‘to cook’ and ज्ञा shorten their आ necessarily before
 ए and ग्लै and ज्ञा do it optionally when not preceded by a prepo-
 sition. The vowel of चि 5 10 U is optionally changed to आ.
 चि 10 U is मित् viz it requires the penultimate vowel to be
 short, consequently the optional forms are चापयति-ते, चपयति-ते,
 regular ones being चाययति ते, and चययति-ते. The roots स्मि 1
 A, and वी 2 P in usual senses of “to smile” and “to go, to
 pervade,” &c are regular, as स्माययति “he causes a smile by,”
 वाययति “he causes to go.” &c

(361) The roots शो—छो—सो—ह्ये—वे—सै 1 P “to
 waste away” and पा 1 P “to drink” take the augment य् instead
 of ए before अय

(362) The root पा 2 P “to protect” and ला 2 P when
 meaning “to melt” add ल् before अय

(363) The root वा 2 P. and वै 1 P when meaning “to shake
 or tremble” take the augment ज् before अय

The roots ला 2. P—वै 1 P in the senses other than those
 noted above and वा 2 P also form their Causal regularly.

(364) The roots ग्री and ध्रु add न् before अय

The root ली 4 A 9 P as used in different senses and the
 root भी 3 P become लाप्—लाय्—लाङ्—लीन् and भाय्—भाप् and भीष्
 before अय.

(365) The final vowels take Vriddhi substitute before अय, as क्षायय from क्षि 1. 5 P and क्षी 9 P, धावय from धु 5 U. and धृ 6 P, and कारय from कृ 8 U and कृ 6 P

Exception (1) —The roots जाय् 2 P रू 1 P in the sense of 'to cause to long for, to regret' दृ 9 P when meaning 'to fear' नृ 9 P. meaning 'to guide' and जृ 4 P, and the roots ऋ-क्षी-क्षी-री take Guna substitute instead of Vriddhi.

Exception (2) —The roots दीधी and वेवी drop their final before अय The root इ 2 P with प्रति "to understand" is regular, but इ 2 P "to go" and इ 2 P with अधि 'to remember' substitute गम् in the Causal इ 2 P with अधि "to study" substitutes गा optionally in the Causal, Desiderative and in the third person of the Aorist.

Exception (3) —आ is necessarily substituted for the vowels of क्री-इ-जि-मि-मी to destroy-दी-and for those of सिम् if the effect is produced by the agent, सिध् if the import is not a spiritual topic, and नी 4 9 if it means 'to deceive, defeat or worship'. आ is optionally substituted for the vowels of चि and स्फुर and for those of भी if the effect is produced by the agent, and वी if it means 'to cause to conceive'

(366) The penultimate अ is changed to its Vriddhi substitute before अय, as खानय from खन् 1 U, छादय from छद् 1 U

Exception (1) —Roots ending in अम् (except कम् 1 A —अम् 1 P —चम् 1 P —शम् 4 P. 'to see,' and यम् 1 P when it does not mean 'to eat') and the following roots which are marked as मिन् in the Dhatupatha (Catalogue of Sanskrit verbs) do not change their vowel .—

अक्-चक् 1 P 'to be satisfied,'—and स्तक्, कक् 1 P अग्—कग्-रग्—लग्—सग्—स्तग्—हग् and हृग् (all 1 P),—घट् 1 A —बट् and भट् 1 P in the sense of 'to speak'—and नट् 1 P 'to dance',—गड् 1 P. लङ् 1. "to loll the tongue" forms लडयति, in the sense of 'fondle' लाडयति, हेङ् 1 P.

'to surround' forms द्विडयति, हेड् 1 A. 'to disgrace' forms हेडयति, कण्-रण्-फण् (1 P 'to go')—चण्-शण्-अण् (1 P, 'to give')—व्यथ्—प्रथ् (1 A),—अथ्—कनथ्—कथ्—हृथ् (1 P to kill),—मृद् 1 A, स्वद् 1 A, 'to discomfit'—छद् 10 U 'to live, to be strong'—and मद् 4 P 'to rejoice, to be poor' all these form the Causal as स्वदयति—छदयति—मदयति in the limited senses noted here Otherwise they form छादयति—मादयति स्वद् with अव or परि forms as अवस्वादयति, परिस्वादयति, चन् 1 P 'to kill'—वच् with a preposition—ध्वच् 1 P to sound,—स्वच् 1 P. 'to deck' and जच् 4 A, कर्च् 1 A 'to pity,' रम् 1 A क्रस्—गम् (1 P),—त्वर 1 A—ज्वर 1 P—ज्वल्—हृल्—हृल् when with prepositions and चल् meaning 'to quake' retain their vowels, otherwise these lengthen their vowels,—दश्च् 1 A 'to go or kill,' प्रस् 1 A 'to spread' and कनस् 'to be crooked or to shine'

Exception (2) —The roots वच्—वस्—नस्—ज्वल्—हृल्—हृल्—ध्वच् and चल् lengthen their अ optionally when not preceded by a preposition

(367) The roots रम्—लम्—जम् (1 A) and रघ् 4 P insert a nasal before their final, as लम्भयति—ते.

The root हृच् forms its Causal घातयति—ते and शद् if the meaning be not 'to go' forms शातयति—ते, 'he causes to fall' शादयति—ते 'he causes to go'

(368) Penultimate short vowel takes Guna substitute before अय, as तेषय from तिप् 1 A, तोदय from तुद् 6 U, तर्षय from तृष् 4 P and कल्पय from कृप् 1 A

Exceptions —स्फुर 6 P substitutes आ optionally, मृज् takes Vriddhi, रुद् and दृष् 4 P lengthen their उ and सिद् substitutes आ in the Causal if the import be not a spiritual topic, as साधयति 'he accomplishes or prepares,' सेधयति 'he makes perfect' as used of sacred rites only

(369) स्फाय् 1. A. changes its य् to व् in the Causal, and भस्ज् assumes two forms भर्ज् and भ्रज्ज्.

The root रुह optionally substitutes प् for ह् in the Causal.

(370) Observe 195 (1—7) regarding रुप्, धृप्, &c. and अज्
1. P. 'to go'

(371) Causal bases are generally conjugated in both the Padas

Exception (1) —The Causals of roots having the sense of 'to swallow or to move' and of the following roots are conjugated in the Parasmaipada only —ईर्ष्य्—गर्व्—ज्वर्—नन्द्—लल् (all 1 P), क्लिद् 1 U, गल्भ्—जम्—जम्—रम् and व्यथ् (all 1 A), आत्—इ with अधि 'to study' (2 A), क्षु and रुद् (2 P), कुध्—क्षुध् and नग् (all 4 P), सिद्—युध्—बुध् and युज् (all 4 A) कृम्—ठिक् and भ्रम् (all 1 4 P); विज् 6 7. A लज् and लस्ज् (6 A)

The following roots have the sense of 'to swallow or to move':—

क्षर—खाद्—खेल्—गल्—चस्—चल्—हृ—हृ—वेल्—वेप् (all 1 P)
कंप्—ग्रस्—चेष्ट्—पु (1 A), धु 5 U, जक्ष् and प्सा (2 P), लिह् 2 U, गृ 6 P, तृण् 8 U and अग् 9. P

Exception (2) —The Causals of दस् and वृत् (4. P)—यस् 1 4. P. with आ—धे—पा— and वस् (1. P.)—रुच् 1 A and वृद् with अभि are conjugated in the Atmanepada.

372.

Roots.	3rd Person Sing	Roots	3rd Person Sing
दा	— दापयति-ते	जि	— जापयति-ते
धे	— धापयते only.	मि, मी	— मापयति-ते
गै	— गापयति-ते	मी 4 A	— माययति-ते
दो	— दापयति-ते	दी	— दापयति-ते
कृ	— अर्पयति-ते	इ with अधि	
क्षी	— क्षेपयति-ते	to study अध्यापयति only	
वृ	— वृषयति-ते	स्मि P	— स्माययति only
क्नुय्	— क्नापयति-ते	स्मि A—	स्मापयते
क्ष्माय्	— क्ष्मापयति-ते	वी	— वाययति-ते
क्री	— क्रापयति-ते		— बापयति-ते

Roots	3rd Sing	Roots	3rd Sing.
दरिद्रा	— दरिद्रयति-ते	धृ	— धृनयति-ते
क्षै	— क्षपयति-ते	लृ 4. A } 9 P }	— लापयति-ते — लाययति-ते — लालयति-ते — लीनयति-ते
आ, अ्रै	— अपयति-ते	भी	— भाययति only.
ज्ञा	— ज्ञापयति-ते		— भापयते only
ग्लै	— ग्लापयति-ते		— भीषयते only
	— ग्लपयति-ते		— जागरयति-ते
	— प्रग्लापयति-ते only	जायृ	
ज्ञा	— ज्ञापयति-ते	स्मृ 1 P } to regret }	— स्मरयति only.
	— ज्ञपयति-ते	usually	— स्मारयति-ते
	— उपज्ञापयति-ते only	दृ 9 P to } fear }	— दरयति-ते
चि 5 U	चापयति-ते	usually	— दारयति-ते
	— चाययति-ते	नृ 9 P } to guide }	— नरयति-ते
10 U	चपयति-ते	usually	— नारयति-ते
	— चययति-ते	जृ 4 P } जृ 1 9 P }	— जरयति-ते — जारयति-ते
शो	— शाययति-ते	दीधी	— दीधयति-ते
छो	— छाययति-ते	वेवी	— वेवयति-ते
सो	— साययति-ते	इ with प्रति	— प्रत्याययति-ते
हो	— ह्याययति-ते	इ 2 P to go } इ with अधि to }	— गमयति-ते — अधिगमयति
व्ये	— व्याययति-ते	remember	
वे	— वाययति-ते	क्रस्	— क्रमयति-ते
सै	— साययति-ते	क्रस् with } सस् or उत् }	— सक्रामयति-ते — उत्क्रामयति-ते
पा 1 P	— पाययते only	(according to some)	
पा 2 P	— पालयति-ते	कृस्	— कृमयति only.
ला 2 P } 'to melt'	लालयति-ते	दस्	— दमयते only.
वा 2 P } वै 1 P to }	वाजयति-ते	भस्	— भ्रमयति (also
shake			
ला 2 P.	— लापयति-ते		
वा 2 P. }	वापयति-ते		
वै 1 P }			
प्री	— प्रीणयति-ते		

Roots	3rd Sing.	Roots	3rd Sing.
अस्	— आमयति in the opinion of some)	नस्	— नमयति-ते — नामयति-ते — (उन्मयति-ते only)
रस्	— रमयति only	ज्वल्	— ज्वलयति-ते — ज्वालयति-ते — (प्रज्वलयति-ते only)
अस्	— अमयति-ते (also आमयति-ते)	हल्	— हलयति only — ह्वालयति only — (विहलयति) only.
कस्	— कामयति-ते	हल्ल्	— हललयति-ते — ह्वालयति-ते — (प्रहलयति-ते only)
अस्	— आमयति-ते	ध्वच्	— ध्वनयति-ते — ध्वानयति-ते
चस्	— चामयति only.	चल्	— चलयति only — चालयति only.
शस् to see	— निशामयति-ते	रभ्	— रभयति-ते
to be calm	— शमयति-ते	लभ्	— लभयति-ते
यस्	— यामयति-ते	जभ्	— जभयति-ते
यस् with आ	आयामयते only	रध्	— रन्धयति-ते
यस् with नि	नियमयति-ते — in the opinion of some	हच्	— घातयति-ते
हेङ्	— हिङयति-ते	शङ्	— शातयति-ते — शादयति-ते
to surround	— हेङयति-ते	स्फुर	— स्फारयति-ते — स्फोरयति-ते
हेङ् to	— स्खदयति-ते	मृज्	— मार्जयति-ते
to disgrace	— अवस्खादयति-ते परिस्खादयति-ते	गृह्	— गृहयति-ते
स्वद्	— छदयति-ते	दृष्	— दृषयति-ते
स्वद् with अव or परि	— छादयति-ते	सिध् 4 P	— साधयति-ते — सधयति-ते causes to ascertain the truth)
छद् to live, to be strong	— मद् to rejoice, to be poor		
In other senses	— मादयति-ते		
वन्	— वानयति-ते — वनयति-ते		
वस्	— वामयति-ते — वमयति-ते — (उन्मयति-ते only)		

Roots	3rd Sing.	Roots	3rd Sing.
स्फाय् 1 A	—स्फाययति-ते		— गोपयति-ते
भ्रज्	— भ्रजयति-ते	अज्	— वाययति-ते
	— भर्जयति-ते	यस् with आ	— आयासंयते only
रुह्	— रोहयति-ते	रुच्	— रोचयते only
	— रोपयति-ते	वद् }	- अभिवादयते only
गुप् 1 P.	— गोपाययति-ते	with अभि }	

(373) When the causal base is conjugated in the Active Voice, the अय् (with the final अ dropped) is retained in the non-conjugational Tenses and Moods except in the Aorist and Parasmapada Benedictive For the Aorist of Causals see the Third Variety अय् is necessarily dropped in the conjugational Tenses and Moods of the Passive Causal and optionally in the two Futures, the Conditional, the Benedictive and the Aorist of the Passive.

(374) The following are the forms of कोपय्, the Causal base of the verb कृप्, conjugated in the Tenses and Moods of the three voices

ACTIVE VOICE.

Conjugational Tenses and Moods.

Present

Parasmaipada			Atmanepada		
S.	D.	P.	S.	D.	P.
1 कोपयामि	कोपयाव	कोपयाम	1 कोपये	कोपयावहे	कोपयामहे
2 कोपयसि	कोपयथ.	कोपयथ	2 कोपयसे	कोपयेथे	कोपयध्वे
3 कोपयति	कोपयत	कोपयन्ति	3 कोपयते	कोपयेते	कोपयन्ते

Imperfect

Parasmaipada.

S.	D.	P.
1 अकोपयम्	अकोपयाव	अकोपयाम
2 अकोपय	अकोपयतम्	अकोपयत
3 अकोपयत्	अकोपयताम्	अकोपयन्

Atmanepada

S.	D.	P.
1 अकोपये	अकोपयावहि	अकोपयामहि
2 अकोपयथा	अकोपयेथाम्	अकोपयध्वम्
3 अकोपयत	अकोपयेताम्	अकोपयन्त

*Imperative.**Parasmaipada**Atmanepada*

S.	D.	P.	S.	D.	P.
1 कोपयानि कोपयाव कोपयाम			1 कोपयै कोपयावहै कोपयामहै		
2 कोपय कोपयतम् कोपयत			2 कोपयस्व कोपयेथाम् कोपयध्वम्		
3 कोपयतु कोपयताम् कोपयन्तु			3 कोपयताम् कोपयेताम् कोपयन्ताम्		

Potential.

1 कोपयेयम् कोपयेव कोपयेम	1 कोपयेय कोपयेवहि कोपयेमहि
2 कोपये कोपयेतम् कोपयेत	2 कोपयेथा कोपयेयाथाम् कोपयेध्वम्
3 कोपयेत् कोपयेताम् कोपयेयु	3 कोपयेत कोपयेयाताम् कोपयेरन्

Non-Conjugational Tenses and Moods.

*Perfect.**Parasmaipada*

S.	D.	P.
1 *कोपयांचकार-चकर	कोपयाचकृव	कोपयांचकृम
2 कोपयांचकर्थ	कोपयांचक्रथु	कोपयाचक्र
3 कोपयाचकार	कोपयाचक्रतु	कोपयाचक्रु

Atmanepada

1 *कोपयांचक्रे	कोपयाचकृवहे	कोपयाचकृमहे
2 कोपयाचकृषे	कोपयांचक्राथे	कोपयांचकृद्हे
3 कोपयाचक्रे	कोपयाचक्राते	कोपयांचक्रिरे

1st Future

Parasmaipada

1 कोपयितास्मि	कोपयितास्व	कोपयितास्म
2 कोपयितासि	कोपयितास्थ	कोपयितास्थ
3 कोपयिता	कोपयितारौ	कोपयितार

* also कोपयामास, कोपयावभूव, &c

Atmanepada

S	D.	P.
1 कोपयिताहे	कोपयितास्वहे	कोपयितास्महे
2 कोपयितासे	कोपयितासाथे	कोपयिताध्वे
3 कोपयिता	कोपयितारौ	कोपयितार

2nd Future

Parasmaipada

1 कोपयिष्यामि	कोपयिष्याव	कोपयिष्याम
2 कोपयिष्यसि	कोपयिष्यथ	कोपयिष्यथ
3 कोपयिष्यति	कोपयिष्यत	कोपयिष्यन्ति

*

Atmanepada

1 कोपयिष्ये	कोपयिष्यावहे	कोपयिष्यामहे
2 कोपयिष्यसे	कोपयिष्येथे	कोपयिष्यध्वे
3 कोपयिष्यते	कोपयिष्येते	कोपयिष्यन्ते

Conditional.

Parasmaipada

1 अकोपयिष्यम्	अकोपयिष्याव	अकोपयिष्याम
2 अकोपयिष्य	अकोपयिष्यतम्	अकोपयिष्यत
3 अकोपयिष्यत्	अकोपयिष्यताम्	अकोपयिष्यन्

Atmanepada.

1 अकोपयिष्ये	अकोपयिष्यावहि	अकोपयिष्यामहि
2 अकोपयिष्यथा	अकोपयिष्येथाम्	अकोपयिष्यध्वम्
3 अकोपयिष्यत	अकोपयिष्येताम्	अकोपयिष्यन्त

Aorist.

Parasm

Atm.

S	D.	P.	S	D.	P.
1 अचूकुपम्	अचूकुपाव	अचूकुपाम	अचूकुपे	अचूकुपावहि	अचूकुपामहि
2 अचूकुपः	अचूकुपतम्	अचूकुपत	अचूकुपथा	अचूकुपेथाम्	अचूकुपध्वम्
3 अचूकुपत्	अचूकुपताम्	अचूकुपन्	अचूकुपत	अचूकुपेताम्	अचूकुपन्त

Benedictive.

Parasmaipada.

S.	D.	P.
1 कोप्यासम्	कोप्यास्व	कोप्यास्म
2 कोप्याः	कोप्यास्तम्	कोप्यास्त
3 कोप्यात्	कोप्यास्ताम्	कोप्याद्

Atmanepada.

1 कोपयिषीय	कोपयिषीवहि	कोपयिषीमहि
2 कोपयिषीष्टा	कोपयिषीयास्थाम्	कोपयिषी-ध्व-द्भुम्
3 कोपयिषीष्ट	कोपयिषीयास्ताम्	कोपयिषीरन्

Passive Voice.

Conjugational Tenses and Moods.

<i>Present</i>			<i>Imperfect.</i>		
S.	D.	P.	S.	D.	P.
1 कोप्ये	कोप्यावहे	काप्यामहे	अकोप्ये	अकोप्यावहि	अकोप्यामहि
2 कोप्यसे	कोप्येथे	कोप्यध्वे	अकोप्यथा	अकोप्येथाम्	अकोप्यध्वम्
3 कोप्यते	कोप्येते	कोप्यन्ते	अकोप्यत	अकोप्येताम्	अकोप्यन्त

<i>Imperative.</i>			<i>Potential.</i>		
1 कोप्ये	कोप्यावहे	कोप्यामहे	कोप्येय	कोप्येवहि	कोप्येमहि
2 कोप्यस्व	कोप्येथाम्	कोप्यध्वम्	कोप्येथा	कोप्येयाथाम्	कोप्येध्वम्
3 कोप्यताम्	कोप्येताम्	कोप्यन्ताम्	कोप्येत	कोप्येयाताम्	कोप्येरन्

Non-Conjugational Tenses and Moods

Perfect.

S.	D.	P.
1 कोपयाचक्रे	कोपयाचकृवहे	कोपयाचकृमहे
2 कोपयाचकृषे	कोपयाचक्राथे	कोपयाचकृद्भु
3 कोपयाचक्रे	कोपयाचक्राते	कोपयाचक्रिरे

The other forms are कोपयामासे—कोपयांबभूवे, &c.

The forms of the two Futures, the Conditional and the Benedictive of the Passive do not differ from those of the *Atmanepada Active*. Other optional forms are as follow —

1st Future			2nd Future.		
S	D	P	S.	D.	P.
1 कोपिताहे कोपितास्वहे कोपितास्महे			1 कोपिष्ये कोपिष्यावहे कोपिष्यामहे		
2 कोपितासे कोपितासाथे कोपिताध्वे			2 कोपिष्यसे कोपिष्येथे कोपिष्यध्वे		
3 कोपिता कोपितारौ कोपितारः			3 कोपिष्यते कोपिष्येते कोपिष्यन्ते		

Conditional

S	D.	P.
1 अकोपिष्ये	अकोपिष्यावहि	अकोपिष्यामाहे
2 अकोपिष्यथा	अकोपिष्येथाम्	अकोपिष्यध्वम्
3 अकोपिष्यत	अकोपिष्येताम्	अकोपिष्यन्त

Benedictive

1 कोपिषीय	कोपिषीवहि	कोपिषीमाहे
2 कोपिषीष्टा	कोपिषीयास्थाम्	कोपिषीध्वम्
3 कोपिषीष्ट	कोपिषीयास्ताम्	कोपिषीरन्

Aorist.

1 अकोपयिषि	अकोपयिष्वहि	अकोपयिष्वामहि
अकोपिषि	अकोपिष्वहि	अकोपिष्वामहि
2 अकोपयिष्टा	अकोपयिषाथाम्	अकोपयिष्वध्वम्
अकोपिष्टा	अकोपिषाथाम्	अकोपिष्वध्वम्
3 अकोपि	अकोपयिषाताम्	अकोपयिष्वन्त
	अकोपिषाताम्	अकोपिष्वन्त

(b) Desideratives (सन्नन्ता.).

(375) Any root belonging to the ten Conjugational classes as well as any Causal base may have a Desiderative form, conjugated in all the Tenses and Moods of the three voices. This

form conveys the sense that a person or thing wishes to perform the action or is about to undergo the state indicated by the Desiderative form, as बुबोधिषति 'he wishes to know' from बुध्, and कूलं पिपतिषति 'the bank is about to fall down'.

(376) To form a Desiderative base, the root is first reduplicated according to the general rules of reduplication (see Chapter VI) and then the termination स् is added on to it in the Non-conjugational Tenses and Moods. In the Conjugational Tenses and Moods अ is added to स्.

(a) Roots beginning with a vowel reduplicate the following consonant with इ added on to it, or where necessary they first undergo the vowel changes required by section (381) and then take their reduplication, as अटिषति, ईचिषति, अरिषति, अर्चिषति, अर्णिषति, प्रतीषति, अधीषति from the roots अट्, ईच्, क्, अर्च्, कण्, इ 2 P. with आधि, and with प्रति.

(b) The अ of the reduplicative syllable is changed to इ, and the characteristic स् of the Desiderative becomes ष् by rule 83, but the स् of a primitive root remains unchanged when the Desiderative स् is changed to ष्. When the latter remains unchanged the primitive स् becomes ष्, as सिननिषति-ते or सिषासति-ते from सन्. The root स्तु is an exception, it forms तुष्टुषति. Other examples are सिषीषति, सिस्मयिषते, सुसृषति, तिष्ठासति, सिषत्सति from the roots सि, स्मि, सु, स्था and सद्.

(377) The Desiderative base takes the same terminations of Parasmaipada or Atmanepada or both as the primitive root does.

Exception—The roots ज्ञा-श्रु-सृ- and दृश् are conjugated in the Atmanepada in the Desiderative ज्ञा with अनु, श्रु with प्रति or आ and the root सृ 6 A take Parasmaipada terminations. The roots क्लृप्-वृत्-वृध्-शृध् and स्यन्द may optionally form their Desiderative in the Parasmaipada. See exception 3 to section 378 (a and b).

Roots	3rd Sing	Roots	3rd Sing
ज्ञा 9 U—	जिज्ञासति-ते	श्रु with प्रति } प्रतिश्रुश्रूषति	
ज्ञा with अनु—	अनुजिज्ञासति	” आ } आश्रुश्रूषति	
श्रु 5 P—	श्रुश्रूषते	स्मृ 1 P—	स्मृस्मृषते
		दृश् ” ,—	दिदृक्षते
		सृ 6 A—	सृमृषति

(378) Anit, Set, and Wet roots have certain peculiarities in the Desiderative which are as follow —

Anit roots do not take इ before सू

Exception (1) — दृ-धृ (6 A) — स्मि 1 A — प्रच्छ 6 P — कृ 1 3 P — take इ necessarily before सू, as दिदृक्षते-दिधर्षते-सिस्मयिषते,-पिपृच्छिषति and अरिरिषति

Exception (2),—The root भ्रस्ज् 6 U, and भृ takes इ optionally before सू, as विभ्रक्षति-ते, विभर्क्षति-ते, विभ्रज्जिषति-ते, विभर्जिषति-ते, विभरिषति-ते or बुभृषति-ते

Exception (3) —The root गम् takes इ in the Parasmaipada and rejects it in the Atmanepada, as जिगमिषति, संजिगसते

(a) Set Roots take इ before सू

Exception (1)—Roots ending in long ऊ and the following roots do not take इ before सू पू 9 U is regular, and the intermediate इ is not lengthened in the case of कृ and गृ

Root	3rd Sing	Roots	3rd Sing
पू - A—	पिपविषते	क्षृ 2 P—	चुक्षृषति
पू 9 U—	पुपूषति-ते	A	सचुक्षृषते
कृ 6 P—	चिकरिषति	स्तु ” P—	सुस्तृषति
गृ 6 P—	जिगरिषति	उ ” ,—	तुनृषति
	जिगलिषति	A	आनुनृषते
ग्रह 9 U—	जिघृक्षति-ते	क्षु ” P—	चुक्षृषति
रु 2 P—	रुरुषति		

Exception (2) —Roots in long ऊ and the following roots take इ optionally before सू —यु 9 U is regular.

Roots	3rd Sing	Roots	3rd Sing.
गृ 9 P	जिगरिषति जिगरीषति जिगीर्षति	ऊर्ण 2 U	ऊर्णवृषति-ते ऊर्णनविषति-ते
वृ 9 A	} विवरिषति-ते विवरीषति-ते वुवृषति-ते	ऋध् 4 5 P	अदिधिषति ईत्सति
वृ 5 U		सन् 8 U	सिसनिषति-ते सिषासति-ते
यु 2 P	युयषति यियविषति	तन् 8 U	तितंसति तितासति तितनिषति
यु 9 U	युयषति-ते	पत् 1 P	पित्सति पिपतिषति
श्रि 9 U	शिश्रीषति-ते शिश्रियषति-ते	छत् 6 P	चिकर्तिषति चिकृत्सति
दंभ् 5 P	धिप्सति धीप्सति दिदमिषति	चृत् 6 P	चिचर्तिषति चिचृत्सति
ज्ञप् 10 U	जिज्ञपयिषति-ते जीप्सति-ते	छृद् 7 U	चिच्छर्दिषति-ते चिच्छृत्सति-ते
दरिद्रा 2 P	दिवरिद्रासति दिदरिद्रिषति	वृद् 7 U	तितर्दिषति-ते तिवृत्सति-ते
ऊर्ण 2 U	ऊर्णवृषति-ते	वृत् 4 P	निनर्तिषति निवृत्सति

Exception (3) —The roots वृत्—वृध् and गृध् take इ in the Atmanepada and reject it in the Parasmaipada, but the root ऋन् takes it in the Parasmaipada and rejects it in the Atmanepada, as विवर्तिषते or विवृत्सति, विवर्धिषते or विवृत्सति, शिशर्धिषते or शिशृत्सति चिक्रमिषति or चिक्रंसते

(b) Wet roots take इ optionally before स्र

Exception (1) —The roots गृह्—धृ and सु 2 4. A. do not take इ as जुवृक्षति-ते, दुवृषति-ते, सुस्रपते.

Exception (2) —अञ्ज् 7. P and अञ् 5 A take इ necessarily, as अंजिजिषति, अंशिशिषते.

• Exception (3).—The roots स्यन्द् and कृप् take इ optionally in the Atmanepada and altogether reject it in the Parasmaipada, as सिस्सिदिषते or सिस्स्यंस्ते, सिस्स्यंस्सति चिकल्पिषते or चिकृप्सते, चिकृप्सति

(379) Roots ending in इव् take इ optionally before स्, and this final इव् is changed to यू when the स् is unaugmented

Roots	3rd Sing.	Roots	3rd Sing.
दिव् 4	P—दिदेविषति —दुयूषति	सिव् 4	P—सिसेविषति सुस्युषति
क्षिव् 1 4	P चिक्षेविषति चुक्ष्युषति	ष्टिव् 1 4	P तिष्ठेविषति तिष्ठेविषति तुष्ट्युषति दुष्ट्युषति

(380) The Desiderative characteristic स् is considered to be weak when it does not take the augment इ.

(381) Special rules regarding radical vowel changes in the Desiderative.

(a) The ending इ and उ of a root is lengthened and the ending ऋ and ॠ are changed to ईर, or to ऊर if a labial precedes when the स् of the Desiderative is weak or unaugmented, as चिक्षीषति—दुधूषति—ते—चिकीर्षति—ते—पुपूषति—दुधूषति—ते—सुसूषति—तितीर्षति from क्षि 1 5 P, धु 5 U, कृ, 5. 8 U. पृ 3 P, भृ 1 3. U, मृ 6. A. and नृ 1 P

(b) But when the स् of the Desiderative is strong viz. augmented the final इ—उ and ऋ short or long take their Guna substitute,

Roots	3rd sing	Roots	3rd sing.
न्धि 1	P —शिक्षायिषति	यु 2	P.—यियविषति
क्षी 1. 4. A	डिडयिषते	पू 1. A.	—पिपविषते
क्षी 2	A —शिक्षयिषते	दृ 6. A	—दिदरिषते
		नृ 1. P.	—तितरिषति

(c) The penultimate short ऋ and ॠ of roots, and the penultimate short इ and उ of roots beginning with vowels take their Guna substitute before the augmented सू and remain unchanged before the unaugmented one, एषिषति ओषिषति—वित्रिषते—चिकल्पिते from इष् 4 6 9 P उष् 1 P. वृष् 1 A and कृष् 1 A Also विवृत्सति and चिकृत्सति when the सू is unaugmented

(d) But the penultimate short इ and उ of such roots as begin with consonants and end with any except य् or व् take Guna optionally and the penultimate इ of roots in इव् does it necessarily when the सू of the Desiderative is strong, viz augmented and the same vowels remain unchanged when it is unaugmented as विपिषति or पिपेपिषति from पिष् 6 P, चुकोपिषति or चुकुपिषति from कुप् 4 P. but दिदेविषति only, from दिव् 4 P But चिक्षिप्सति-ते and चुक्त्सति from क्षिप् 4 P. 6 U and क्रुध् 4 P. as सू is unaugmented the roots being Anit

Exception —The roots रुद्—विद् 2 P and मुष् 9 P do not take Guna, as रुरुदिषति—वित्रिदिषति and मुमुषिषति

विद् 6 U is also Set but it forms the Desiderative as विविदिषति-ते or विवेदिषति-ते or विवित्सति-ते विद् 4 7 A is Anit and has विवित्सति-ते The root मुष् 4 P has मुमुषिषति or मुमोषिषति.

(e) Roots ending in ए—ऐ and ओ except मे 1 A —दो 4 P.—दे 1 A, धे 1 P (for which see section 382 a) change their final vowel to आ before the सू of the Desiderative, as चिक्षासति and चिच्छासति from क्षै and छो

(f) The penultimate vowel of हन् and गम् (which is a substitute for इ 2 P and इ with अधि 'to remember' or 'to study') is lengthened before the unaugmented सू. गम्, though Anit takes इ in the Parasmaipada and rejects it in the Atmanepada, as Par. जिगमिषति and Atm जिगासते. इ with अधि P. 'to remember' forms अधीषति इ with

अधि A 'to study' has अधिजिगांसते The Passive Present of ३ and ३ with अधि 'to remember' are जिगांस्यते and अधिजिगांस्यते ३ with प्रति 'to understand' is regular, as प्रतीषिषति हन् has जिघासति, (see 1.9.2) The अ of the root गम् 'to go' when it is not a substitute for ३, is not lengthened in the Atmanepada, the forms are जिगमिषति Par and जिगंसते Atm

(382) Irregularities regarding reduplication and vowel changes of certain roots in the Desiderative

The roots आप् 5 P, जप् 10 U and ऋध् 4 5 P do not take reduplication and their vowel is changed to long ई before the unaugmented स्, as ईप्सति, ज्ञीप्सति-ते or जिज्ञपयिषति-ते, ईत्सति or अर्दिषिषति

(a) The following roots too reject reduplication and substitute short इ for their vowel when the स् is unaugmented राध् when it means "to kill" does the same, but otherwise it is regular Such of the following roots as end in a vowel add त् to the Desiderative स्.

Roots	3 Sing	Roots	3rd Sing
मि 5 U } —मिस्सति-ते		दो 4 P } —दिस्सति	
मी 9 U } —मिस्सति-ते		दा 1 P } —दिस्सति	
But मी 4 A has मिमीषते		दे 1 A —दिस्सते	
मा 2 P —मिस्सति		दा 3 U —दिस्सति-ते	
3-4 A —मिस्सते		धे 1 P —धिस्सति	
मे 1 A —मिस्सते		धा 3 U —धिस्सति-ते	
रम् 1 A —रिप्सते		पद् 1 P —पिप्सति	
लम् 1 A —लिप्सते			पिपतिषति
शक् 5 P —शिक्षति		पद् 4 A —पिप्सते	
शक् 4 U —शिक्षति-ते		राध् to kill—रिस्सति	
or शिक्षिषति-ते		otherwise—रिरास्सति	

(b) The root दम् 5 P does not take reduplication and substitutes इ or ई in which case it is considered as दम्. The forms are धिप्सति or धीप्सति or दिदंभिषति

(383) The root **सुच्** 6 U, when intransitive, takes Guna optionally and does not take reduplication when it takes Guna, as **मोक्षते** or **सुसुक्षते** When transitive it forms its Desiderative **सुसुक्षति**.

(384) The roots **ग्रह्—स्वप्—प्रच्छ्—युत्** and **ह्वे** take Samprasârana, as **जिघृक्षति—ते**, **सुषुप्सति**, **पिपृच्छिषति** and **दिव्युतिषते** or **दिद्योतिषते**, **जुहुषति—ते**.

(385) Observe 193 (2—3), 194 (5—7), 195 (1—4—7) and 85 (a) regarding the following —

Roots	3rd Sing	Roots	3rd Sing
जि 1 P —	जिगीषति	विच्छ् 1 P —	विविच्छिषति
चि 5 U —	चिकीषति-ते चिचीषति-ते		विविच्छायिषति
हि 5 P —	जिघीषति	पण् 1 P —	पिपणायिषति
मस्ज् 6 P —	मिमक्षति	A	पिपणिषते
नश् 4 P —	निनंक्षति निनशिषति	पन् 1 P —	पिपनायिषति
नह् 4 P —	निनत्सति-ते	A	पिपनिषते
युप् 1 P —	जुगोपायिषति जुगोपिषति जुयपिषति जुयप्सति	कृत् 1 A	अर्तितिषति कृतितीयिषते
1 A —	जुगोपिषते जुयपिषते	कम् 1 A	चिकमिषते चिकामायिषते
धृप् 6 P —	दुधपिषति दुधपायिषति	अद् 2 P	जिघत्सति
		अज् 1 P	अजिजिषति विवीषति
		मृज् 1 2 P	मिमार्जिषति मिमृक्षति

(386) The roots **चिकित्स्—बीभत्स्**, &c shown in section 11 (1) are only Desiderative in form but they do not convey a Desiderative sense for which new Desiderative bases must be prepared. See the following forms.

Roots	3 Sing.	Roots	3rd Sing.
चिकिस्	—चिकित्सिषति-ते	शीशांस्	—शीशासिषति-ते
दीदांस्	—दीदासिषति-ते	मीमांस्	—मीमांसिषते
बीभत्स्	—बीभत्सिषते	तितिश्व्	—तितिक्षिषते
		जुगप्स्	—जुगप्सिषते

(387) ईर्ष् 1 P forms ईर्ष्ययिषति or ईर्ष्यिषति viz third consonant also is doubled

(388) Roots of the 10th conjugation form their Desiderative according to the general rules, but it is to be remembered that those roots of the 10th conjugation whose final vowels and the penultimate अ take Vridhi and the penultimate short takes Guna in the Conjugational Tenses and Moods, undergo the same change in the Desiderative. The roots ज्ञा, वा, ग्री, and धृ all (10 U) retain their substitutes ज्ञार्, वाप्, ग्रीण् and धृन् in the Desiderative. Also remember exceptions 3 and 4 to section 235 (e), regarding vowels of Reduplication in the case of roots ending in उ short or long

Roots	3 Sing	Roots	3 Sing
ज्ञा 10 U	जिज्ञायिषति-ते	कथ् 10 U	चिकथयिषति-ते
यु 10 A	यियावयिषते	विद् 10 A	विवेदयिषते
भृ 10 U	बिभावयिषति-ते	चुर 10 U	चुचोरयिषति-ते
धृ , "	दुधूनयिषति-ते	मृष् , ,	मिमर्षयिषति-ते
वृ , "	विचारयिषति-ते	स्पृह् , ,	पिस्पृहयिषति-ते
जृ , ,	जिजारयिषति-ते	आंदोल् , ,	आदुदोलयिषति-ते
क्षल् , ,	चिक्षालयिषति-ते		

(389) Causals also may be conjugated in the Desiderative. Observe exception 3 and 4 to section 235 (e) and their illustrations in sections 246 and 247 regarding vowels of reduplication in the case of roots ending in उ short or long. The following are the examples —

Roots	3rd Sing	Roots	3rd Sing
पू Causal	पिपावयिषति-ते	श्रु Caus	शिश्नावयिषति-ते
भू ,	विभावयिषति-ते	शु	शुश्नावयिषति-ते
मु I A	मिमावयिषति-ते	हु	हिद्रावयिषति-ते
यु Caus	यियावयिषति-ते	दु	दुद्रावयिषति-ते
रु ,	रिरावयिषति-ते	पु	पिप्रावयिषति-ते
लू ,	लिलावयिषति-ते	पु	पुप्रावयिषति-ते
जु ,	जिजावयिषति-ते	प्लु	पिप्लावयिषति-ते
तु ,	तुनावयिषति-ते		पुप्लावयिषति-ते
सु ,	सिस्रावयिषति-ते	च्यु	चिच्यावयिषति-ते
	सुस्रावयिषति-ते		चुच्यावयिषति-ते

(390) Note the following Desiderative forms derived from the Causals of the roots —

Roots	3rd Sing	Roots	3rd Sing.
स्वप् Caus	सुप्वापयिषति-ते	श्वि Caus.	शिश्वाययिषति-ते
सिध् ,	सिषेधयिषति-ते		शुशावयिषति-ते
स्विद् ,	सिम्वेदयिषति-ते	ह्वे ,	जुहावयिषति-ते
सह् ,	सिसाहयिषति-ते	स्फुर ,	पुस्फारायिषति-ते
इ with अधि to study }	अधिजिगापयिषति ते		पुस्फोरायिषति-ते
	अध्यापिपयिषति-ते	शु ,	चुक्षावयिषति-ते

Conjugation of the Desiderative Base.

Conjugational Tenses and Moods.

(391) In the Active Voice, the Desiderative base takes अ and then it is conjugated like the base of a root of the 6th class. In the Passive य् is added to the base and it is then conjugated like an ordinary Passive verb.

(3rd Singular.)

Tenses	Parasmaipada	Atmanepada.	Passive
Present—	चुचोरयिषति	चुचोरयिषते	चुचोरयिष्यते
Imperfect—	अचुचोरयिषत्	अचुचोरयिषत	अचुचोरयिष्यत
Imperative—	चुचोरयिषतु	चुचोरयिषताम्	चुचोरयिष्यताम्
Potential—	चुचोरयिषेत्	चुचोरयिषेत	चुचोरयिष्येत

Non-Conjugational Tenses and Moods

(392) The Perfect is formed according to section 209.

The terminations of the Fifth Variety are used for the Aorist. In the two Futures and the Atmanepada Benedictive, the base takes the intermediate इ before the terminations are applied

The Conditional and the Parasmaipada Benedictive are formed from the base in the usual way

In the Passive the forms of all the Tenses and Moods are made up in the usual way with the exception of the Third Person Singular Aorist which is made up by the termination इ.

(3rd Singular).

Tenses	Par	Atm.	Passive
Perfect	चुचोरयिषांचकार चुचोरयिषामास चुचोरयिषाबभूव	चुचोरयिषांचक्रे चुचोरयिषामास चुचोरयिषाबभूव	चुचोरयिषाचक्रे चुचोरयिषामासे चुचोरयिषाबभूवे
Simple Future }	चुचोरयिषिष्यति	चुचोरयिषिष्यते	चुचोरयिषिष्यते
Peri „	चुचोरयिषिता	चुचोरयिषिता	चुचोरयिषिता
Conditional—	अचुचोरयिष्यत्	अचुचोरयिष्यत	अचुचोरयिष्यत
Aorist—	अचुचोरयिषीत्	अचुचोरयिषीष्ट	अचुचोरयिषी
Benedictive—	चुचोरयिष्यात्	चुचोरयिषिषीष्ट	चुचोरयिषिषीष्ट

(c) The Frequentative (यङन्ता)

(393) *The Frequentative is formed from monosyllabic roots of the first nine classes, beginning with any consonant

Exceptions —The roots सूञ्—सूच् and सूञ् (all 10 U.) though belonging to the 10th class, and the roots अङ्—क 1 3 P. अश् 5. A and ऊर्ण् though beginning with a vowel, take Frequentative forms.

(394) The Frequentative imports repetition or intensity of the action or state expressed by the root from which it is derived; as चेक्रीयते ' he does repeatedly or intensely ' from the root कृ

* धातोरेकाचो हलदि क्रियासमभिहारे यङ् III 1 21

सूचिसूत्रिसूत्र्यद्व्यर्थशृणोतिभ्यायेङ् वाच्य ।

Exception (1).—* The Frequentative of roots implying motion does not import the usual sense but shows tortuous motion, as वात्रज्यते 'he walks crookedly' from the roots व्रज् 'to walk'

Exception (2) —† The Frequentative of the roots लुप्—सङ् चर्—जप्—जम्—दह्—दश्—भञ्ज् and गृ does not express the usual sense but imports censure, as लोलुप्यते 'he cuts clumsily' from लुप् to cut

(395) The Frequentative Base is of two kinds. Both follow the same peculiar rules of reduplication. One base is called Atmanepada Frequentative (यङन्त) since it is conjugated in the Atmanepada only, in which case the root takes य before reduplication. The other base is called Parasmaipada Frequentative (यङ् लुगन्त) which rejects य and is conjugated in the Parasmaipada only, as Atm Freq base is बोभूय and Par Freq Base बोभू from the root भू.

(396) The Frequentative Base is reduplicated according to the general rules of reduplication (see Chapter VI) There are, however, certain special rules of reduplication and vowel changes which are equally applicable to both the Atmanepada and Parasmaipada Frequentative. They are as follow —

(a) If a root begins with a vowel the following consonant is reduplicated, as अद्—अद्य—अटद्य,—अर्—अद्य—अशद्य—so also आर्य and ऊर्णौन्य from ऋ and ऊर्ण. Other optional forms of ऋ are अरर्ति or अरियर्ति see (d) below.

(b) The vowel इ or उ in the reduplicative syllable takes Guna substitute, as भू—भूय—भुभूय—बुभूय—बोभूय, नी—नीय—नीनीय—निनीय—नेनीय, भिद्—भिद्य—भिभिद्य—बिभिद्य—बेभिद्य, तुद्—तुद्य—तुतुद्य—तातुद्य,—दा—दीय—दिदीय—देदीय, धे—धीय—धिधीय—दिधीय—देधीय

* नित्य कौटिल्ये गतौ III. 1 23.

† लुपसदचरजपजभदहदशभङ्गभ्योभाषगर्हयाम् III I 24

- (c) The अ in the reduplicative syllable is changed to आ, as अटाव्य and अशाव्य from अट् and अग्, पच्-पंच्य-पपच्य-पापच्य, स्मृ-स्मर्य-सस्मर्य-सास्मर्य,
- (d) The अ of the reduplicative syllable of a root having a penultimate short क्, or क् which is the result of Samprasârana, is not lengthened, but the syllable री is inserted between the vowel अ of the reduplicative syllable and the first radical consonant in the Atmanepada Frequentative Base ली is under the same circumstances inserted in the reduplicative base of the root कृप्. In the case of Parasmaipada Frequentative Base, the letter र् or the syllable रि or री is inserted between the vowel अ of the reduplicative syllable and the first radical consonant, if the root ends in short क् or has a short क् for its penultimate ल् or लि or ली is likewise inserted in the Parasmaipada Frequentative base of the root कृप्. Examples — वृत्-वृत्य-ववृत्य-वरीवृत्य प्रच्छ-पृच्छय-पपृच्छय, परिपृच्छय कृप्-कृप्य-चकृप्य-चलीकृप्य वृत्-वृत्य-नवृत्य-नरीवृत्य Par Freq Bases of the roots कृ-वृत् and कृप् being कृ-चकृ-चकृ or चरिक् or चरीक्, वृत्-ववृत्-ववृत् or वरिवृत् or वरीवृत् कृप्-चकृप्-चलकृप् or चलीकृप्
- (e) The अ of the Reduplicative syllable of a root ending in a nasal and the अ of the roots चर्, फल्, जप्, जश्, दह्, दंश्, भञ्ज् and पञ् 1st conj 'to restrain' is not lengthened and Anusvara or the nasal of that class to which the first radical consonant belongs is inserted between the vowel अ of the reduplicative syllable and the first radical consonant except in the case of roots whose final radical nasal is changed or dropped before the य of the Frequentative Base The roots चर् and फल् after inserting a nasal change the

अ of the following syllable to उ Examples — चर्—
चर्य—चचर्य—चंचर्य—चचुर्य or चञ्चुर्य, चचूर्य or चञ्चूर्य—
फल्—फल्य—फफल्य—पफल्य—पफल्य—पफुल्य or पम्फुल्य,
पफुल्य or पम्फुल्य भ्रम्—भ्रम्य—बभ्रम्य यम्—यम्य—
यंयम्य जप्—जप्य—जजप्य दह्—दह्य—ददह्य जन्—जन्य—
जजन्य but when जन् becomes जाय the Atm Freq.
base is जाजाय

- (f) The अ of the reduplicative syllable of the roots वञ्च्
P '1 to go,' संस्—ध्वस्—भ्रस्—कस्—पत्—पद् and स्कन्द्
is not lengthened and नी is inserted between the
vowel अ of the reduplicative syllable and the first
radical consonant

वञ्च्	—	वच्य	—	वेनीवच्य
संस्	—	स्रस्य	—	स्रनीस्रस्य
ध्वस्	—	ध्वस्य	—	ध्वनीध्वस्य
भ्रस्	—	भ्रस्य	—	भ्रनीभ्रस्य
कस्	—	कस्य	—	कनीकस्य
पत्	—	पत्य	—	पनीपत्य
पद्	—	पद्य	—	पनीपद्य
स्कन्द्	—	स्कथ	—	स्कनास्कथ

The Atmanepada Frequentative.

(397) To form the Atmanepada Frequentative Base, the
syllable य is added to the root, as भू—भूय नी—नीय. भिद्—भिद्य.

(398) Note the following radical vowel changes before य.

- (a) Final इ and उ are lengthened, as भि—भीय दु—दूय.
(b) Final क् preceded by a simple consonant substituted long री
and that preceded by a conjunct consonant takes Guna, as
कृ—क्रीय स्मृ—स्मर्य
(c) Final long क् becomes ईर्, or ऊर् if a labial or व् precedes.
as कृ—कीर्य, पृ—पूर्य

(d) Of roots ending in आ, the वृ verbs viz दा—धा (3 U) दा 1 P दो-दे-धे and the roots मा-स्था-गै-पा to drink, हा to abandon and सो and the roots घ्रा and ध्मा change the final आ to ई. The final आ of other roots remains unchanged and the final ए-ए and ओ except that of the roots व्ये and ह्वे are changed to आ. The root ज्या substitutes long ई, and व्ये and ह्वे substitute ई and ऊ for ये and वे. Examples, दा—दीय धे—धीय गै—गीय सो—सीय but छो-छाय ग्लै-ग्लाय ज्ञा-ज्ञाय, घ्रा-घ्रीय ध्मा-ध्रीय व्ये-वीय ह्वे-ह्वय

(e) The roots व्यच्—व्यध्—स्यम्—स्वप्—ग्रह्—प्रच्छ्—भ्रस्ज् and व्रश्च् take Samprasârana, as व्यच्—विच्य, ग्रह्—गृह्य. The roots यज्—वच्—वप्—वह्—वस्—वद् and वश् do not take Samprasârana यज्—यज्य

(f) The roots शास् and प्याय् become शिष् and पी, as शास्—शिष्य. प्याय्—पीय.

(g) The roots दिव्—सिक्—ष्ठिक् and स्त्रिक् lengthen their penultimate, as दिव्—दीव्य सिक्—सीव्य &c

(h) A penultimate nasal is generally dropped. Observe section 331 (a and b) Examples शंस्—शस्य But नन्द्—नन्द्य.

Conjugation of the Atmanepada Frequentative Base

(399) In the Active Voice the base is conjugated like the base of a root of the 4th class in Atmanepada in the Conjugational Tenses and Moods. In the Non-conjugational Tenses and Moods and in all the tenses of the Passive, the base drops its ending अ when the final य is preceded by a vowel, but when this य is preceded by a consonant, य itself is dropped, as बोधय becomes बोध्य, and बोधुय becomes बोधु. The base thus obtained in each case does not undergo any more changes, and the Non-conjugational Tenses and Moods and all the Tenses of the Passive are formed exactly in the same way as described in section 392

(399a) Forms of 3rd singular of Atmanepada Frequentative Active and Passive of the roots भू and बुध् are given below —

(3rd singular)

Tenses	Atm Freq Active	Atm Freq Passive
Present	बोभूयते	बोभूय्यते
Imperfect	अबोभूयत	अबोभूय्यत
Imperative	बोभूयताम्	बोभूय्यताम्
Potential	बोभूयेत	बोभूय्येत
Perfect	बोभूयामास बोभूयाचकार बोभूयाबभूव	बोभूयामासे बोभूयाचक्रे बोभूयाबभूवे
Aorist 1st sing	अबोभूयिषि	like Atmanepada
„ 3rd „	अबोभूयिष्ट	अबोभूयि
Simple Future	बोभूयिष्यते	} like Atmanepada
Peri „	बोभूयिता	
Conditional	अबोभूयिष्यत	
Benedictive	बोभूयिषीष्ट	
Present	बोबुध्यते	} like Atmanepada
Imperfect	अबोबुध्यत	
Imperative	बोबुध्यताम्	
Potential	बोबुध्येत	
Perfect	बोबुधामास बोबुधाचकार बोबुधाबभूव	बोबुधामासे बोबुधाचक्रे बोबुधाबभूवे
Aorist 1st sing	अबोबुधिषि	like Atmanepada
„ 3rd „	अबोबुधिष्ट	अबोबुधि
Simple Future	बोबुधिष्यते	} like Atmanepada
Peri „	बोबुधिता	
Conditional	अबोबुधिष्यत	
Benedictive	बोबुधिषीष्ट	

Formation and conjugation of the Parasmaipada

Frequentative Base

(400) To form the Parasmaipada Frequentative Base, the root is simply reduplicated according to the general and special

rules or reduplication (see Chapter VI and also section 396 of this Chapter) and the base thus obtained is conjugated like the special base of a root of the 3rd class in the conjugational Tenses and Moods ई is optionally prefixed to the strong terminations beginning with a consonant viz before मि—सिं—ति of the Present, स् and त् of the Imperfect, and तु of the Imperative Before this ई the penultimate short vowel does not take Guna substitute Examples —बोभोति or बोभवीति from भू, वेभेति or वेभिदीति from भिद्, वर्वर्ति or वरिवर्त्ति or वरीवर्त्ति or ववृतीति or वरिवृतीति or वरीवृतीति from वृत् चर्कर्ति or चरिर्कर्ति or चरीकर्ति or चर्करीति or चरिर्करीति or चरीकरीति from कृ to do.

The forms of the root भू are given below, the base is बोभम् before the strong and बोभू before the weak terminations

<i>Present.</i>			<i>Imperfect</i>		
S.	D.	P.	S.	D.	P.
1 बोभोमि बोभवीमि	} बोभूवः	बोभूम	अबोभवम्	अबोभूव	अबोभूम
2 बोभोषि बोभवीषि			बोभूथ	बोभूथ	अबोभो अबोभवी
3 बोभोति बोभवीति	} बोभूत	बोभुवति	अबोभोत् अबोभवीत्	} अबोभूताम् अबोभुव	
<i>Imperative.</i>			<i>Potential.</i>		
1 बोभवानि	बोभवाव	बोभवाम	बोभूयास्	बोभूयाव	बोभूयाम
2 बोभूहि	बोभूतस्	बोभूत	बोभूया	बोभूयातस्	बोभूयात
3 बोभोतु बोभवीतु	} बोभूताम्	बोभुवतु	बोभूयात्	बोभूयाताम्	बोभूयु

In the Non-conjugational tenses and moods, the base takes the Set terminations The augment इ is always prefixed except in the Benedictive, as Perfect बोभवाचकार—बोभाव, Aorist अबोभूवीत् or अबोभोत् or अबोभवीत् or अबोभूत or अबोभावीत्, Simple Future बोभविष्यति, Peri Future बोभविता, Conditional अबोभविष्यत् and Benedictive बोभूयात्.

As this form of the Frequentative is of rare occurrence in literature and is mostly confined to the Veda, only the general formation is indicated here.

(401) Irregular Frequentative Bases

Roots	Atm Freq.	Parasm Fre
चर्	चञ्चूर्यते चञ्चूर्यते	चञ्चुरीति चञ्चूर्ति
फल्	पम्फुल्यते पम्फुल्यते	पम्फुलीति पम्फुल्लि
गृ श्वि	जेगिल्यते शेश्वीयते शेश्वयते	जागर्ति शेश्वयीति शेश्वेति
जन्	जञ्जन्यते जञ्जन्यते	जञ्जनीति जजन्ति
हन्	जेघ्रीयते जंघन्यते जङ्घन्यते	जङ्घनीति जङ्घन्ति
शी	शशय्यते	शेशयीति शेशेति
खन्	चङ्खन्यते चंखन्यते चाखायते	चङ्खनीति चङ्खन्ति
द्युत्	देद्युत्यते	देद्युतीति देद्योत्ति
क्व	अरार्यते	अरर्ति अरियर्ति अरीर्यर्ति
चाय्	चेकीयते	चेकयीति चेकेति
सन्	ससन्यते सासायते	ससनीति संसन्ति

(d) Denominatives (नामधातव)

(402) Verbs derived from nominal bases are called Denominatives. These are formed either by merely adding to nouns the characteristic signs of the tenses and moods and the personal terminations or by deriving a base by means of affixes such as क्यच्-क्यङ्-क्यष्-यक्-काम्यच्-णिङ् or णिच् (see sections from 403 to 407 and from 415 to 418), and then adding to a base thus prepared the characteristic marks and the personal terminations. These verbs are used in various senses but they commonly import that a person or thing behaves or looks upon or wishes for or resembles a person or thing denoted by the noun. Denominatives are rarely used and hence only their general nature is indicated here.

(403) Verbal bases are formed from nouns without the addition of any affix, in which case the nouns are to be taken as Parasmaipadi roots of the 1st class in the conjugational tenses and as ordinary Set roots in the non-conjugational ones. These verbal bases import that a person or thing behaves like that which is denoted by the noun.

(404) The penultimate vowel of a noun ending in a nasal is lengthened

पथिन् ' a road '—पथीनति it serves as a road.

राजन् ' a king '—राजानति he behaves like a king.

The final अ of a noun is dropped before the conjugational sign न्.

क ' Brahmadeo '—कति he behaves like Brahmadeo.

अ ' Vishnu '—अति he acts like Vishnu

Final vowels take the same vowel changes which a root of the 1st class has to undergo

वि ' a bird '—वयति he behaves like a bird

श्री ' Lakshmi '—श्रयति she acts like Lakshmi.

भू ' the earth '—भवति he behaves like the earth.

पितृ ' a father '—पितरति he behaves like a father

माला ' a garland '—मालाति it is like a garland

(405) A nominal verb may be derived by adding the affix य to the noun The base so derived is conjugated in the Parasmaipada only to convey the notion that a person wishes for or looks upon another person or thing as that which is expressed by the noun In some instances this verbal base imports a different meaning See section 409 and 410

(406) When the base so derived is conjugated in the Atmanepada only, it conveys the notion of behaving like that which is expressed by the noun (see section 411) In a few instances, this base conveys a different meaning (see Section 413) In the case of verbal bases from भृश—मन्द—पण्डित—सुमनस्—उन्मनस् &c. the notion of becoming like that which is denoted by the adjective is expressed See section 411 (a)

(407) The affix य is also added to लोहित, श्याम, दुःख, हर्ष, गर्व, सुख, सूच्छा, निद्रा, कृपा, धूम and करुणा and to words ending in the affix आ to convey the idea of ' becoming like that which is denoted by the noun or adjective '

The verbal bases derived from these are conjugated in both the Padas in the opinion of Panini but the Parasmaipadi forms of the words except लोहित are strongly objected to by both the Bhāshyakār and Vārtikkār. लोहित has both the forms of लोहितायति-ते ' becomes red ' पटपटायते ' utters the sound pat-pat. ' For other forms see section 412

(408) The affix य is not added to nouns ending in स् and to indeclinables कमिच्छति or स्वरिच्छति he longs for heaven.

(409) Illustration of section 405.

Final अ or आ is changed to ई.

पुत्र ' a son '—पुत्रीयति he wishes for a son.

—छात्रस् पुत्रीयति he looks upon his pupil as his son.

प्रासाद ' a palace '—प्रासादीयति he looks upon (his hut) as a palace.

कुटी 'a hut'—कुटीरयति he looks upon (his palace) as a hut.
Final इ or उ is lengthened.

कवि 'a poet'—कवीरयति he wishes for a poet.

विष्णु 'Vishnu'—विष्णुयति he looks upon (the Brahmin) as Vishnu

Final कृ is changed to री.

दातृ 'a donor'—दात्रीरयति he wishes to have a donor

Final ओ or औ is changed to अर्*or आव्

गो 'a cow'—गव्यति he wishes for a cow

नौ 'a boat'—नाव्यति he wishes for a boat

Final न् is dropped and the preceding अ is changed to ई

राजर् 'a king'—राजीरयति he wishes for a king

Other final consonants remain unchanged.

वाच् 'a word'—वाच्यति he wishes for words.

समिध् 'fuel'—समिधयति he wishes for holy fuel.

The penultimate इ or उ of nouns ending in र् or व् is generally lengthened.

गिर 'speech'—गीर्यति he wishes for words

पुर 'a town'—पूर्यति he wishes to have a fortress

दिक् 'heaven'—दीव्यति he wishes for heaven.

(410) Illustration of section 406.

Final अ is lengthened

कृष्ण 'Krishna'—कृष्णायते he behaves like Krishna

The अस् of अप्सरस् and ओजस् is changed to आ

अप्सरस् 'an Apsaras'—अप्सरायते she behaves like an Apsaras.

ओजस् 'mighty power'—ओजायते he acts like one who is very powerful

The अस् of other nouns in अस् is changed to आ optionally.

विद्वस् 'a learned man'—विद्वायते } he acts like a learned
विद्वस्यते } man

यज्ञस् 'fame'—यज्ञायते } he behaves like one
यज्ञस्यते } who is famous.

Feminine nouns except those having a penultimate क् substitute a masculine base generally

कुमारी 'a girl'	कुमारायते	he acts like a girl
हरिणी 'a deer'	हरितायते	she behaves like a female deer
युवति 'a maiden'	युवायते	he acts like a maiden
पाचिका 'a female cook'	पाचिकायते	she acts like a female cook
मद्रिका 'a female inhabitant of Madra'	मद्रिकायते	she acts like female inhabitant of Madra
रसिका 'a female possessed of taste'	रसिकायते	she acts like a female possessed of taste
सपत्नी 'a co-wife'	सपत्नायते सपत्नीयते सपतीयते	she acts like a co-wife.

(411) Note the following Denominatives from the adjectives —

भृश 'frequent'	भृशायते	it becomes frequent
मन्द 'slow'	मन्दायते	he becomes slow
पण्डित 'learned'	पण्डितायते	he pretends to be learned.
सुमनस् 'generous minded'	सुमनायते	he becomes well-disposed.
उन्मनस् 'agitated, uneasy'	उन्मनायते	he becomes agitated or uneasy

(412) Observe section 407 regarding the following, but as only their Atmanepada forms are allowed by both the Bhâshyakâr and Vârtikkâr, their Parasmaipada forms are not given here

श्याम 'black'	श्यामायते	it becomes black
दुःख 'pain'	दुःखायते	he suffers pain.
हर्ष 'delight'	हर्षायते	he feels delighted.
गर्व 'pride'	गर्वायते	he becomes proud.
सुख 'happiness'	सुखायते	he feels happy.
मूर्च्छा 'swoon'	मूर्च्छायते	he feels faint.
निद्रा 'sleep'	निद्रायते	he feels sleepy.
कृपा 'kindness'	कृपायते	he feels kind.
धूम 'smoke'	धूमायते	it becomes smoky or foggy
करुणा 'pity'	करुणायते	it becomes pitiable.

(413) The following Denominative forms convey a different meaning —

अभ्र 'a cloud'—अभ्रायते it produces clouds

उष्मन् 'heat'—उष्मायते it produces heat

कण्व 'sin'—कण्वायते he commits sin

कलह 'quarrel'—कलहायते he picks out a quarrel

कष्ट 'hardship'—कष्टायते he intends mischief

कृच्छ्र 'a difficulty'—कृच्छ्रायते he has a wicked design

गहन 'distress'—गहनायते—he becomes distressed

दुर्दिन 'a cloudy day'—दुर्दिनायते the day becomes cloudy.

नीहार 'fog'—नीहारायते the day becomes misty.

फेन 'foam'—फेनायते it becomes frothy

बाष्प 'tears'—बाष्पायते he sheds tears

रोमन्थ 'ruminating' रोमन्थायते he is ruminating

शब्द 'a word' शब्दायते he makes a noise

सत्र 'sin'—सत्रायते he intends fraud

सुदिन 'a fair day' सुदिनायते it becomes a fine day.

सुख 'happiness'—सुखायते he enjoys happiness

मनस् with अभि—अभिमानायते (अभिमनाभवति) he becomes pleased

अलीक—अलीकायते (अलीकं वेदयते) he is deceived

अन्न—अन्नायते (अन्नं वेदयते) he sheds tears

स्वप्न with उत्—उत्स्वप्नायते (स्वप्नोद्दिगं वेदयते) he dreams through uneasiness.

ऊष्म—उष्मायते (उष्माणसुद्वमाति) (the sun) sends forth heat.

ऊषर—ऊषरायते (ऊषर इवाचरति) he acts like a salt-desert viz gives no room for the production of desires.

ओजस्—ओजायते (ओजस्वानिवाचरति) he shows strength or acts like a strong man

कक्ष—कक्षायते (कक्षं पापं चिकीर्षति) he intends to do a wicked action

कृपण—कृपणायते (कृपणं वेदयते) he becomes wretched.

चपल—चपलायते (चपलं भवति) he trembles

मनस् with दुर्—दुर्मनायते (दुर्मनाभवति) he becomes sad or vexed.

दोला—दोलायते (दोलामारोहति) he fluctuates or becomes uneasy
 बृहत्—बृहायते (बृहद् भवति) he becomes great
 मद्र—मद्रायते (मद्रं भवति) he becomes glad
 मेघ—मेघायते (मेघ करोति) it becomes cloudy
 मनस् with वि—विमनायते (विमनाभवति) he becomes sad
 शीघ्र—शीघ्रायते (शीघ्रभवति) he becomes quick
 स्वप्न—स्वप्नायते (स्वप्नं वेदयते) he dreams.

(414) सू or अस् is inserted between any nominal base and the affix य् to express the sense of ' wishing ardently ' for that which is expressed by the noun These Denominatives are conjugated in the Parasmaipada only

मधु 'honey'—मधुस्यति } he wishes ardently for honey.
 —मध्वस्यति }

दधि 'curds'—दधिस्यति } he wishes ardently for curds.
 —दध्यस्यति }

अश्व 'a horse'—अश्वस्यति—(the mare) longs for the horse
 वृष 'an ox'—वृषस्यति—(the cow) longs for the ox.
 क्षीर 'milk'—क्षीरस्यति he wishes to drink milk
 लवण 'salt'—लवणस्यति (the camel) desires for licking salt.

Note also the following —

अश्वीयति he wishes for a horse

वृषीयति he wishes for an ox.

लवणीयति he wishes for salt.

लवणयति he seasons (the mangoes) with salt

क्षीरीयति he wishes for milk

(415) There are 52 roots given in the Dhātupāṭha under the head of कण्डादिगण ' These are really speaking Denominatives, but are considered by some as roots of the 11th conjugation. These take the sign य् (यक्) before which the final अ, if any, is dropped* These roots are given here in an alphabetical order

अगद् P—नीरोगत्वे अगद्यति he is healthy

अंबर P—सम्भरणे अम्बरयति he maintains

अरर P—आराकर्मणि अरर्यति he works with an awl

असु P } उपतापे असूयति-ते he is distressed
असु U }

इरस् P } ईर्ष्यायाम् ईरस्यति } he is jealous
इरज् P } ईरज्यति } or angry
इर A } ईर्यते }

इला P—विलासे इलायति he sports or is merry

इषुध P—शरधारणे इषुध्यति it contains arrows

उरस् P—बलार्थं उरस्यति he is strong

उषस् P—प्रभातीभावे उषस्यति it dawns

एला P—विलासे एलायति he sports or is merry

कण्डू U—गात्रविघर्षणे कण्डूयाति-ते he rubs gently.

कुपुम् P—क्षेपे कुपुम्याति he throws

केला } P—विलासे केलायति } he sports or is
खेला } खेलायति } merry

गद्गद P—वाक्स्खलते गद्गयति he stammers

चरण P—गतौ चरणयति he goes

चुरण P—चौर्ये चुरणयति he steals

तन्तस् P—दु खे तन्तस्यति he is distressed

तरुण P—गतौ तरुणयति he goes

तिरस् P—अन्तर्धौ तिरस्यति he disappears

तुरण P—त्वरायां तुरणयति he is swift

दु ख P—दु खे दु ख्यति he is distressed

द्रवस् P—परिताप- द्रवस्यति he troubles himself,
परिचरणयोः he waits upon.

पम्पस् P—दु खे पम्पस्यति he is distressed

पयस् P—प्रसृतौ पयस्यति it flows or spreads

भिषज् P—चिकित्सायाम् भिषज्यति he cures

भिष्णज् P—उपसेवायाम् भिष्णज्यति he serves or worships

भुरण P—धारणपोषणयोः भुरणयति he supports or nourishes

मगध P—परिवेष्टने, मगधयति he surrounds, or he
नीचदास्येच , becomes a slave.

मन्तु P	} अपराधे, रोषेच	मन्तुयाति	} he offends or becomes
मन्तु A		मन्तुयते	
मही A—पूजायाम्		महीयते	he is highly respected
मेधा P—आशुग्रहणे		मेधायति	he understands quickly.
रेखा P—श्लाघासादनयो		रेखायति	he praises or vexes
लाट P—जीवने		लाट्यति	he lives
लिट P—अल्पकुत्सनयो		लिट्यति	he thinks lightly of or he reproaches
लेख }	P विलासे,	लेख्याति	} he sports or wavers
लेखा }	स्खलनेच	लेखायति	
लेद् }	P-धौत्ये, पूर्वभावे,	लेद्व्यति	} he deceives, is first,
लोद् }	स्वप्ने, दीप्तौच	लोद्व्यति	
लेला P—दीप्तौ		लेलायति	he shines
वरण P—गतौ		वरणयति	he goes
वल्य P—पूजामाधुर्ययो		वल्ययति	he worships or appears lovely
वेद् P—धौत्येस्वप्नेच		वेदयति	he deceives or sleeps
सपर P—पूजायाम्		सपर्यति	he worships
सुख P—सुखे		सुख्यति	he feels happy
संभूयस् P—प्रभूतभावे		संभूयस्यति	it increases or becomes abundant
सवर P—संभरणे		संवर्यति	he maintains
हृणी A—रोषणे,		हृणीयते	he becomes angry or feels
लज्जायांच			ashamed

(416) Denominatives are formed by the affix क्काम्य and they are conjugated in the Parasmaipada only They express the idea of wishing for that which is indicated by the noun.

पुत्र ' a son '—पुत्रक्काम्यति he wishes for a son

यशस् ' fame '—यशस्क्काम्यति he wishes for fame

(417) Some verbal bases are formed by the addition of the affix णिङ् viz by adding इ to the noun and conjugating it in the

Atmanepada only Others are formed by means of the affix णिच् viz by adding इ to the noun and conjugating it in the Parasmaipada only आपि is substituted for इ in this case when Denominatives are formed from the nouns सत्य—अर्थ and वेद. Both of these bases are conjugated like roots of the 10th class When added to a feminine base, the corresponding masculine base is substituted for it These Denominatives convey various meanings

(a) Atmanepada bases

* पुच्छ with उत्-उत्पुच्छयते (पुच्छमुदस्यति) (the dog) lifts up the tail.

पुच्छ with परि—परिपुच्छयते (पुच्छं पर्यस्यति) } the dog moves the
पुच्छ with वि—विपुच्छयते (पुच्छं व्यस्यति) } tail to and fro

भाण्ड with सम्—संभाण्डयते (भाण्डानि समाचिनोति) he heaps together the vessels

चीवर with सम्—सञ्चीवरयते (चीवराण्यर्जयति परिधत्ते वा) (the mendicant) procures or wears bark-garments

(b) Parasmaipada bases

† मुण्ड—मुण्डयति (मुण्डकरोति) he shaves (Manavaka)

मिश्र—मिश्रयति (मिश्रकरोति) he mixes

श्लक्ष्ण—श्लक्ष्णयति (श्लक्ष्णकरोति) वस्त्रम् he prepares cloth of a very thin thread

लवण—लवणयति (लवणं करोति) he seasons (mangoes) with salt.

व्रत—व्रतयति (व्रतं करोति) पय he makes a vow of living upon milk only

* वस्त्र with सम्—सवस्त्रयति (वस्त्रेण समाच्छादयति) he clothes himself with a garment.

* पुच्छभाण्डचीवराणिङ् III 1 20.

† मुण्डमिश्रश्लक्ष्णलवणव्रतवस्त्रहलकलकृततृप्तेभ्योणिच् III 1 21

हल—हलयति (हलिं गृह्णाति) he uses a large plough.

कल—कलयति (कलिं गृह्णाति) he picks a quarrel

कृत—कृतयति (कृतं गृह्णाति) he takes the die called 'krita'

तूस्त—तूस्तयति (तूस्तकरोति) he ties the hair into a braid

* सत्य—सत्यापयति (सत्यमाचष्टेकरोति वा) he declares as true—
ratifies his bargain or contract

§ अर्थ—अर्थापयति (अर्थमाचष्टे) he explains (the meaning)

वेद—वेदापयति (वेदमाचष्टे) he imparts knowledge

(418) The affix णिच् is further added in the following cases —

अनुकूल—अनुकूलयति (अनुकूलं करोति) he conciliates

तुल with अनु—अनुतुलयति (तुलेनानुदुष्णाति) he rubs with cotton

लोम with अनु—अनुलोमयति (लोमान्यनुमार्ष्टि) he rubs with the hair

हस्त with अप—अपहस्तयति (हस्तेनापसारयति) he abandons

सेना with अभि—अभिषेणयति (सेनयाभियाति) he attacks with
an army

चूर्ण with अव—अवचूर्णयति (चूर्णैरवध्वंसते) he reduces to powder

आकुल—आकुलयति (आकुलकरोति) he becomes agitated

आविल—आविलयति (आविलकरोति) it stains

उत्कलाप—उत्कलापयति (उत्कलापकरोति) it causes to spread plumage

उदग्र—उदग्रयति (उदग्रकरोति) he displays prominently

उद्धूल—उद्धूलयति (उद्धूलकरोति) he reduces the thing to powder

वीणा with उप—उपवीणयति (वीणयोपगायति) he sings on a lute

श्लोक with उप—उपश्लोकयति (श्लोकैरुपस्तौति) he praises in
verses.

उल्लल—उल्ललयति (उल्ललकरोति) he shakes up the body

कदर्थ—कदर्थयति (कदर्थकरोति) he teases

युवन् } कनयति { अल्पकरोति } it lessens
अल्प } यवयति { }

* सत्यस्य आपुगर्थम् ।

§ अर्थवेदयोरप्यापुग्वक्तव्य ॥

- कलंक—कलकयति (कलंककरोति) it defames him
 कवल—कवलयति (कवलंकरोति) he devours
 कृश—कृशयति (कृशकरोति) it makes him thin
 गुरु—गुरयति (गुरुकरोति) the pupil honours (his master)
 चिह्न—चिह्नयति (चिह्नकरोति) it makes a mark (on the body)
 छिद्र—छिद्रयति (छिद्रंकरोति) the (drug) perforates the metal
 जड—जडयति (जडंकरोति) the cold benumbs (his hand)
 जर्जर—जर्जरयति (जर्जरकरोति) it makes him disabled
 तपस्—तपस्यति (तपश्चरति) he practises penance
 तिमिर—तिमिरयति (तिमिरंकरोति) it becomes dark
 तिरस्—तिरयति (तिर करोति) he conceals (his objects)
 तुच्छ—तुच्छयति (तुच्छंकरोति) he despises him
 तुला—तुलयति (तुलामारोहति) he becomes like him
 त्वच—त्वचयति (त्वचंगृह्णाति) he peels off the skin
 दूर } दूयति { दूरंकरोति } he removes it,
 } दूरयति { दूरमतति } it goes far off
 दृढ } दृढयति { दृढंकरोति } he makes it firm
 बाढ } साधयति { बाढंकरोति }
 दीर्घ—दीर्घयति (दीर्घकरोति) it lengthens (the period)
 नमस्—नमस्यति (नम पूजाकरोति) he bows down to
 पवित्र—पवित्रयति (पवित्रंकरोति) he purifies
 प्रकट—प्रकटयति (प्रकटंकरोति) he makes it manifest
 प्रयुण—प्रयुणयति (प्रयुणंकरोति) he makes the cane straight
 प्रतिकूल—प्रतिकूलयति (प्रतिकूलंकरोति) he opposes
 पुथु—प्रथयति (पुथुमाचटेकरोतिवा) he declares it publicly
 प्रमाण—प्रमाणयति (प्रमाणकरोति) he regards it as an
 authority.
 मलिन—मलिनयति (मलिनंकरोति) he makes it dirty.
 मुद्रा—मुद्रयति (मुद्राकरोति) he makes an impression with
 a seal

मृदु—मृदयति (मृदुं करोति) he makes it soft

रूप—रूपयति (रूपं पश्यति) he sees the form

वर्ण—वर्णयति (वर्णं गृह्णाति) it is dyed

वितथ—वितथयति (वितथं करोति) he makes it false

तूस्त with वि—विनूस्त्वयति (तूस्तानि विहति) he combs the
matted hair

पाश with वि—विपाशयति (पाशविमुञ्चति) he loosens the snare

(419) Note the following Denominatives —

अधरयति अधर—(अधरं करोति) he excels his competitor

—अधरायते (अधरीभवति) he is defeated

अशनायति अशन—(अशनमिच्छति ब्रुक्षया) he is extremely
hungry.

—अशनीयति (अशनमिच्छति) he wishes to eat (at the
proper time)

उत्क—उत्कयति (उत्कं करोति) it makes him uneasy

—उत्कायते (उत्कीभवति) he longs for success

उत्सुक—उत्सुकयति (उत्सुकं करोति) it makes him anxious

—उत्सुकायते (उत्सुकीभवति) he becomes anxious or uneasy

उदक—उदन्यति (उदकमिच्छति पिपासया) he is extremely
thirsty.

—उदकीयति (उदकमिच्छति) he wishes to drink water.

चित्र—चित्रयति (चित्रं करोति) it makes (the scene) variegated
he regards the scene as wonderful.

—चित्रीयते (चित्रमाश्चर्यं करोति) it becomes an object
of wonder.

चिरम्—चिरयति (चिरं करोति) he delays

—चिरायते (चिर इवाचरति) he delays.

तरल—तरलयति (तरलं करोति) he causes it to shake

—तरलायते (तरलं भवति) it moves to and fro.

तीव्र—तीव्रयति (तीव्रं करोति) it strengthens.

—तीव्रायते (तीव्रवेदयते) he suffers sharp pain.

- धन—धनायति (धनमिच्छतिगर्धेन) he covets wealth
 —धनीयति (धनमिच्छति) he wishes to be wealthy.
 प्रतीप—प्रतीपयति (प्रतीपमाचरति करोतिवा) he becomes hostile
 to me, he reverses
 —प्रतीपायते (प्रतीपवेदयते) he is opposed to me, he dislikes me
 मडल—मडलयति (मडलकरोति) it turns round
 —मडलायते (मडलीभवति) it forms a circle
 मद्—मंदयति (मदकरोति) it makes him weak
 —मंदायते (मदभवति) he delays
 शिथिल—शिथिलयति (शिथिलं करोति) it slackens the speed.
 —शिथिलायते (शिथिल भवति) it becomes loose.

CHAPTER XVII.

THE PARTICIPLES, THE GERUND AND THE INFINITIVE

(420) There are two kinds of affixes in Sanskrit, technically termed Kṛit or Primary, and Taddhita or Secondary affixes by means of which primary or secondary nouns are derived from roots and derivative verbal bases or from the primary nominal bases, as कर्तृ and बोधयितृ are derived from the root कृ to do, by means of the Kṛit affix तृ and कर्तृत्व by the Taddhita affix त्व from the primary nominal base कर्तृ

The Participles, the Gerund, and the Infinitive are the only primary nouns given in this work.

1 PARTICIPLES

(a) Participles of the Present Tense.

(421) To form the Present Active Participle, the affix अन् or त् [see section 10 (b)] is added, when the root takes Parasmaipada terminations, to the base of a primitive or derivative root which it assumes before the third person plural termination of the Present Tense.

(422) When the root takes Atmanepada terminations, the affix मान is added to the base in the case of roots of the 1st, 4th, 6th and 10 classes and all derived roots. In the remaining conjugations आन is added to the weak base instead of मान.

(423) To form the Present Passive Participle the affix मान is added to the Passive base ending in य्.

Roots	Par P P	Atm P P	Passive, P. P
भू 1 U	भवत्	भवमान	भूयमान
क्रस् 4 U	क्राम्यत्	क्रममाण	क्रम्यमाण
तुद् 6 U	तुदत्	तुदमान	तुद्यमान
चुर 10 U	चोरयत्	चोरयमाण	चोर्यमाण
द्विष् 2 U	द्विषत्	द्विषाण	द्विष्यमाण
धा 3 U	दधत्	दधान	धीयमान
सु 5 U	सुन्वत्	सुन्वान	सूयमान
रुध् 7 U	रुन्धत्	रुन्धान	रुध्यमान
तन् 8 U	तन्वत्	तन्वान	तन्यमान } तायमान }
क्री 9 U	क्रीणत्	क्रीणान	क्रीयमाण
बुध् Causal	बोधयत्	बोधयमान	बोध्यमान
बुध् Desid	बुबोधिषत्	बुबोधिषमाण	बुबोधिष्यमाण

(424) Irregular Present Participles

विद् 2 P forms विद्वत् or विद्वस् and आस् 2 A forms आसीन

(425) Note the meanings of the following present participles -

द्विष्—द्विषत् 'an enemy'

सु—सुन्वत् 'a person who extracts Soma juice in a sacrifice'

अर्ह—अर्हन् 'a respectable person'

पृ—पवमान 'wind'

यज्—यजमान 'one who performs a sacrifice'

The declension and formation of the feminine base of the Participles have not been treated of in this work.

(b) Participles of the Future Tense.

(426) The Parasmaipada Future Participle is formed simply by dropping the final इ of the third person singular form of the simple Future and the Atmanepada as well as the Passive one by dropping ते and adding मान to it

Roots	Par F P.	Atm. F. P	Passive F P.
भू 1 U—	भविष्यत्	भविष्यमाण	भविष्यमाण भाविष्यमाण }
क्रम् 4 U—	क्रमिष्यत्	क्रस्यमान	क्रंस्यमान
तुद् 6 U—	तोत्स्यत्	तोत्स्यमान	तोत्स्यमान
चुर 10 U—	चोरयिष्यत्	चोरयिष्यमाण	चोरयिष्यमाण चोरिष्यमाण }
द्विष 2 U—	द्वेक्ष्यत्	द्वेक्ष्यमाण	द्वेक्ष्यमाण
धा 3 U—	धास्यत्	धास्यमान	धास्यमान
हृ 5 U—	सोष्यत्	सोष्यमाण	सोष्यमाण साविष्यमाण }
रुध् 7 U—	रोत्स्यत्	रोत्स्यमान	रोत्स्यमान
तन् 8 U—	तनिष्यत्	तनिष्यमाण	तनिष्यमाण
कृ 8 U—	करिष्यत्	करिष्यमाण	करिष्यमाण कारिष्यमाण }
क्री 9 U	क्रेष्यत्	क्रेष्यमाण	क्रेष्यमाण क्रायिष्यमाण }

(c) Participles of the Perfect

(427) To form the Reduplicated Perfect Participles, Par and Atm., the affixes वस् and आन are respectively added to that form of the root which it assumes before the weak terminations of the Reduplicated Perfect. In the case of Periphrastic Perfect, the Par and Atm Participles are formed by adding to the base in आम् the Reduplicated Perfect Participial forms of the auxiliary verbs अस्—भू and कृ viz आसिवस्, बभूवस्, चकृवस् and चक्राण

(428) When the weak base contains one vowel only or when the root ends in आ, the affix वस् takes इ before it

(429) In the case of the roots जन् and खन्, the affix वस् does not take इ and their participles are formed from that base which they assume before the 2nd person singular termination.

(430) The affix वस् takes इ optionally after the roots गम्, हन्, दृश्, विद् and विद् 6 U The roots गम् and हन् when they do not take इ form their participles like those of जन् and खन्.

(431) Roots ending in long कृ change it to इर, but in the case of the affix आन the root is first reduplicated before the कृ is changed to इर, while with वस्, the root is to be reduplicated after कृ is changed to इर

(432) The roots mentioned in section 331 drop their nasal before both वस् and आन

Roots.	Par. Perf P	Atm Perf. P.
नी 1 U	निनीवस्	निन्यान
स्तु 2 U	तुष्टुवस्	तुष्टुवान
कृ 8 U	चकृवस्	चक्राण
दा 1 U	ददिवस्	ददान
यज् 1 U	ईजिवस्	ईजान
भू 1 U	बभूवस्	बभूवान
क्रम् 4 U	चक्रण्वस्	चक्रमाण
तुद् 6 U	तुतुवस्	तुतुदान
चुर 10 U	चोरयामासिवस्	चोरयामासिवस्
	चोरयाबभूवस्	चोरयाबभूवस्
	चोरयाचकृवस्	चोरयाचक्राण
द्विष् 2 U	दिद्विष्वस्	दिद्विषाण
धा 3 U	दधिवस्	दधान
सृ 5 U	सृष्टुवस्	सृष्टुवाण
रुध् 7 U	रुध्वस्	रुधान
तन् 8 U	तेनिवस्	तेनान
क्री 9 U	चिक्रीवस्	चिक्रियाण
जन् 4 A	जजन्वस्	जज्ञान

Root	Par	Par P	Atm. P. P.
खन् 1 U	चखन्वस्		चखनान
घस् 1 P	जक्षिवस्		—
गम् 1 P	जग्मिवस्		संजग्मान
with सम् A	जगन्वस्		
हन् 2 P	जघन्वस्		आजघ्नान
with आ A	जघ्निवस्		
दृश् 1 P	ददृश्वस्		ददृशान
with सम् A	ददृशिवस्		
विद् 6 P	विविधिवस्		विविधान
with नि A	विविध्वस्		
विद् 6 U	विविदिवस्	}	विविदान
	विविद्वस्		
कृ 6 P	चिकीर्वस्		चकिराण
with अप A			
तृ 1 P	तितीर्वस्		—
शृ 9 P	शिशीर्वस्		—
पृ 3 P	उपूर्वस्		—
जागृ 2 P	जजागृवस्		—
	जजागृवस्		—
	जागराचक्रवस्		—
ऊ with सम्	संचस्कृवस्		संचस्कृाण
कच्छ् 6 P	आनृच्छ्वस्		—
अञ्ज् 7 P	आजिवस्		—
उन्द् 7 P	उन्दासासिवस्		—
	उन्दावभूवस्		
आस् 2 A	—		आसाचक्राण

(d) Past Passive Participles

(433) The Past Passive Participle is generally formed by adding त to the root or to any derivative verbal base

या	—	यात	स्मृ	—	स्मृत
अत्रि	—	अत्रित	त्यज्	—	त्यक्त
क्री	—	क्रीत	कृप्	—	कृत
च्यु	—	च्युत	बोधय् causal of बुध्—बोधित		
भू	—	भूत	चिकीर्ष Desid of कृ—चिकीर्षित		

(434) The affix त is weak, viz no Guna or Vriddhi substitute takes place before it Exceptions —

- (a) The roots शी, जागृ, पू 1 A क्षिब्, धृष्, मिद्, मृष् and स्विद् take Guna when they admit of इ The last 6 roots, though Set, take इ optionally before त

Roots	P P. P	Roots	P P P.
शी 2 A	शयित	धृष् 5 P	धर्षित or धृष्ट
जागृ 2 P	जागरित	मिद् 1 A } 4 P }	मेदित-मिन्न *
पू 1 A	पवित or पूत	मृष् 1 4 U }	मर्षित, in other to endure } senses मृष्ट
but पू 9 U	पूत or पून *	स्विद् 1 A	स्वेदित-स्विदित or स्विन्न *
क्षिब् 4 P } 1 A }	क्ष्वेदित or क्षिबण *	स्विद् 4 P (anit)	स्विन्न

- (b) The penultimate short उ of roots of the 1st class takes Guna optionally when the affix त is added with an intermediate इ and the participle is used impersonally or when it imports the sense of “beginning to perform the action or to undergo the state” expressed by the verb, as मुद्-मुदित ‘delighted’ but in the sense of ‘beginning to delight’ or when used impersonally it forms मुदित or मोदित, other instances are उषित or ओषित, क्षुपित or गोषित or जुगुप्सित, रुचित or रोचित, क्षुभित or शोभित, क्षुचित or शोचित, from the roots उख्—उप्—रुच्—क्षुभ् and क्षुच् The following three roots, though Set, take इ optionally before त —

उष् 1 P to burn—उषित—ओषित or उष्ट

क्षुम् 1 A to be agitated—क्षुभित—क्षोभित or क्षुब्ध

बुष् 1 P to proclaim—बुषित—घोषित or बुष्ट

- (c) Those roots of the tenth conjugation whose final vowels and the penultimate अ take Vriddhi and the penultimate short takes Guna in the conjugational tenses and

See section 442

moods undergo the same change before the affix त when added with the intermediate इ, section 330 holds good in this case also Examples — चोरित—क्षालित—कथित कीर्तित—धर्षित—ज्ञापित—धनित from the roots चुर, क्षल्, कथ्, कृत्, धृष्, ज्ञा, and धृ (all 10 U)

(435) The general rule about the augment इ has many exceptions in this case These have been noted below —

(α) Roots ending in vowels do not generally take इ before त.

Roots	P P P	Roots	P P P
दा 2 P	दात	क्षु 2 P	क्षुत
पा 2 P	पात	क्षु २	क्षुत
का 1 P	कात	क्षु २	क्षुत
भ्रि 1 U	भ्रित	कृ ० A	कृत
ली 1 P	लीत	धू 1 5 9 U } 6 P	धृत
नी 9 U	नीत	भू 1 U	भृत
यु 2 P	युत	सू 2. 6 P	सृत
रु २	रुत	सृ 1 P	सृत
रु २	रुत		

Exceptions —

(1) The roots इी, जाय्, दरिद्रा, दो 4 P. मे 1 A , मा 2 P 3 4. A सो and स्था take इ before त The final vowel of these roots except इी and जाय् is dropped.

Roots.	P P P	Roots.	P P P
दरिद्रा 2 P	दरिद्रित	मा 2 P } 3 4 A	मित
दो 4 P	दित	सो 4 P	सित
मे 1 A	मित	स्था 1 U	स्थित

For इी and जाय् see section 434

(2) The roots पा-धे and नै (all 1 P) also take इ before which the final vowel is dropped, but this इ is lengthened in their case धीत—पीत—गीत—from धे—पा and नै

(3) The roots छो and शो take इ optionally.

Roots	P. P P.
छो 4 P	छात or छित
शो 4 P	शात or शित

(b) All Wet roots except क्लिश् 9 P and all Anit roots except क्षुध् and वस् 1 P do not take इ before त क्लिश् 9 P takes it optionally and क्षुध् and वस् necessarily.

Roots	Past P P.	Roots.	Past P P.
अश् 1 5 P	अष्ट	सुह 4 P	सुग्ध or सूढ
अश् 5 A	अष्ट	रध् "	रद्ध
कृप् 1 A	कृप्त	सिह् "	सिग्ध or सीढ
गाह् 1 A	गाढ	क्षुध् "	क्षुधित
यप् 1 P	युप्त	सृज् 1 2 P	सृष्ट
	गोपायित	सिध् 1 P	सिद्ध
गृह् 1 U	गृढ	स्तृह् 6 P	स्तृढ
गृह् 1 A	गृढ	क्लिश् 9 P	क्लिशित or क्लिष्ट
तक्ष् 1 5 P	तष्ट	वस् 1 P	उषित
त्वक्ष् "	त्वष्ट	दह् ,	दग्ध
त्रप् "	त्रप्त	नह् 4 U	नद्ध
तृप् "	तृप्त	मिह् 1 P	मीढ
दृप् "	दृप्त	रुह् 1 P	रूढ
द्रुह् "	द्रुग्ध or द्रूढ	लिह् 2 U	लीढ
नश् "	नष्ट	विज् 3 U	वित्त
बृह् } 6 P	बृढ	विद् 7 A	वित्त
वृह् }	वृढ	सृज् 4 A }	सृष्ट
		6 P }	

(c) The following Set roots do not take इ before त —

Roots of the 8th conjugation ending in a nasal, most roots ending in अस् and इस्, and the roots धि—पू 9 U—शक् 5 P शुच् 4 U—गलच्—मुच् and पृच्, लज्—विज्—भृज् and वृज्;—यत् चित्—कृत्—चृत्—नृत् and वृत्, उन्—छद्—मद्—ल्हाद्—छृद् and तृद्, इन्ध्—कृध्—गृध् and वृध्, सृत् and जृत्, दीप् and लुभ् :

जम्—दम्—सम्—अम्—लम् and वृम्, ऊय्—कूय्—क्ष्माय्—पूय्—प्या
and स्फाय्, गूर—त्वर—तूर and पूर, फल्—धुर्व—ऊर्ष and अंश;
इष्—ऊष्—लृष्—रिष्—घृष्—वृष्—पृष् and प्लृष्, अस्—गल्स्—त्रस्—
ध्वस्—यस्—शस्—शंस्—शास् 2 A and सस्, and सह 1 A.

Roots Past P P

इष् 6 P	इष्ट
ऊर्ण	ऊर्णत
कृष् 4 U	कृष्ट
वृत् "	वृत्त
यृष् "	यृष्ट
ऊष् "	ऊष्ट
ऊत् "	ऊत्त
अस् } 1 A	अस्त
गल्स् }	गल्स्त
युच् } 1 P	युक्त
ग्लृच् }	ग्लृक्त
घृष् "	घृष्ट
चित् "	चित्त
चृत् 6 P	चृत्त
जम् 1 A	जब्ध
लृष् 6 A	लृष्ट
त्रस् 1 4 P	त्रस्त
दीप् 4 A	दीप्त
वृम् 6 P	वृब्ध

Roots Past. P P.

पृच् 2 A	}	पृक्त
7 P		
पृष् } 1 P	}	पृष्ट
प्लृष् }		
भृज् 1 A	}	भृक्त
यत् "		
यस् 1 4 P	}	यस्त
रिष् + "		
लृप् "	}	लृप्त
लृभ् "		
वृज् 1 7 P	}	वृक्त
2 A		
वृत् 1 A	}	वृत्त
वृष् "		
वृष् 1 P	}	वृष्ट
शक् 5 P		
शस् 5 P	}	शस्त
शास् 2 A		
शृच् 4 U	}	शृक्त
सह 1 A		

(d) The following Set roots take इ optionally before तः—

See also section 434 (a and b)

अव्—अत्—कट्—क्षीब्—ज्ञप्—लृज्—त्वर—लृच्छ् and शक् 4 U
अज्ज्—वृज् 10 U—ध्वज्—स्वज्—क्षुम् 4 9 P—स्तम्, अस्—शस्;
वृक्ष् 4 A कष्—उष्—घृष्—धृष् 5 P—पृष् 1 P.—मिष्—रुष्—and हृष्
लृस् and अम्.

Roots	Par. Past P.	Roots	Atm Past. P.
अत् 1 P	अतित-अत्त	धृष् 5 P	धर्षित, धृष्ट
कट् "	कटित-कट्ट	सृष् 1 P	मर्षित सृष्ट
कप् "	कषित-कष्ट	रुष् 4 P	रुषित-रुष्ट
क्लिश् 4 A	क्लिषित-क्लिष्ट	लस् 1 P	लसित-लस्त
क्षुभ् 4 9 P	क्षुभित-क्षुब्ध	वृज् 10 U	वर्जित-वृक्त
हृष् "	हर्षित-हृष्ट	श्वस् 2 P	श्वसित
ज्ञप् 10 U	ज्ञपित-ज्ञप्त	with वि } or आ }	विश्वस्त आश्वस्त

(436) Section 326 and exceptions 3 and 2 to section 322, and 323 hold good before the affix त also वे forms उत.

Roots.	Past P P.	Roots	Past P P.
वच् 2 P	उक्त	व्यच् 6 P	विचित
स्वप् "	सुप्त	व्रश्च् "	वृक्णा *
यज् 1 U	इष्ट	प्रच्छ् "	पृष्ट
वप् "	उप्त	भ्रस्ज् 6 U	भृष्ट
वह् "	ऊह	वे 1 U	उत
वस् 1 P	उषित	व्ये "	वीत
वद् "	उदित	ह्वे "	हूत
मह् 9 U	गृहीत	ज्या 9 P	जीन *
व्यध् 4 P	विद्ध	न्वि 1 P	गून् *
वञ् 2 P	उशित		

(437) A penultimate radical nasal is generally dropped. The roots मंश्, —मंश् and अंश् take इ before त and शंस and स्तम्श् also take इ but retain the nasal in the Atmanepada

Roots	P. P. P.	Roots	P. P. P.
इन्श् 7 A	इद्ध	भ्रस् 1 A	भ्रस्त
दम्श् 5 P	दब्ध	स्रस् "	स्रस्त
ध्वस् 1 A	ध्वस्त	स्रम् "	स्रब्ध
अंश् 1 A } 4 P }	अंष्ट	दंश् 1 P	दष्ट
		बंश् 9 P	बद्ध

* See section 441.

Roots	Past P. P.	Roots	Past P. P.
रञ्ज् 1 U	रक्त	मन्थ् 1 9 P	मथित
सञ्ज् 1 P	सक्त	श्रन्थ् 9 P	श्रथित
स्वञ्ज् 1 A	स्वक्त	शंस् 1 P	शस्त
अञ्ज् 7 P	अक्त	1 A	शंसित
तञ्च् ”	तक्त	स्तंभ् 1 A	स्तंभित
तृङ् 6 P	तृढ	5 9 P	स्तब्ध
ग्रन्थ् 9 P	ग्रथित		

(438) Most roots ending in अम् except Anit ones lengthen the penultimate अ and change the स् to न् before the affix त The roots अम्, दम्, वम् and शम् take इ optionally before त

Roots	Past. P. P.	Roots	Past P P
कम् 1 A	कान्त	अम् 4 P	आन्त
क्रम् 1 4 P	क्रान्त	क्षम् 1 A } 4 P }	क्षान्त
कुम् ”	कृान्त	अम् 1 P	आन्त, अमित
चम् 1 P	चान्त	वम् 4 P	दान्त, दमित
तम् 4 P	तान्त	वम् 1 P	वान्त, वमित
भ्रम् 1 4 P	भ्रान्त	शम् 4 P	शान्त, शमित

(439) The following roots drop the final nasal before the affix त and the roots जन्—सन्—खन् do the same but lengthen the penultimate अ.

Roots	P. P. P.	Roots.	P. P P.
गम् 1 P	गत	क्षिण् 8 U	क्षित
नम् ”	नत	तन् ”	तत
यम् ”	यत	तृण् ”	तृत
रम् 1 A	रत	घृण् ”	घृत
मन् 4 A	मत	मन् 8 A	मत
हन् 2 P	हत	वन् ”	वत
वन् 1 P	वत	सन् 8 U	सात
कृण् 8 U	कृत	जन् 4 A	जात
क्षण् ”	क्षत	खन् 1 U	खात

(440) Roots ending in इच् change it to यू and roots in यू drop it generally before the affix त स्फाय् changes its vowel to ई.

Roots	P. P P.	Roots	P P P.
क्षिच् 1 4 P	क्षयत्	क्नुय् 1 A	क्नुत
ठिच् "	ठष्टत्	क्षमाय् "	क्षयात्
दिच् 4 P	द्युत् or द्युन	पूय् "	पूत
सिच् "	स्यत्	स्फाय् "	स्फीत
ऊच् 1 A	ऊत		

(441) The affix त is generally changed to न in the case of roots ending in आ [including those in ए—ऐ and ओ by virtue of section 196 (b)] which begin with a conjunct consonant containing a semi-vowel, as well in the case of roots ending in long ऋ or र् or द् The radical द् is also changed to न् Radical व preceding र् is changed to long ऊ and the final ऋ is changed to ईर्, or to ऊर् if a labial or व precedes The affix त is also changed to न in the case of the following roots—हा, धि डी, दी, धी, री, व्ली, दु, यु, गु, लृ, वै, प्याय्, भञ्ज्, मस्ज्, रुज्, लग्, लज्, विज्, व्रश्च्, ह्राद्, &c

The vowel of हा 3 P is changed to ई, ज्या and ध्वि follow exceptions 3 and 2 to section 322 and 323, प्याय् drops its या and substitutes ई optionally before न, and the roots दु and यु lengthen their vowel before न

Exceptions—अद्, मद्, ह्राद्, ख्या, ध्यै, ध्ये, ह्ये, &c are some of the irregularities अद् forms जग्ध, ह्राद् shortens its penultimate vowel, ध्ये and ह्ये take Samprasârana and form वी and ह् as the bases, and the roots मद्, ख्या, ध्यै, ध्ये and ह्ये take त instead of न.

Roots	P P P.	Roots	P P P
ग्लै 1 P	ग्लान	स्त्यै 1 P	स्त्यान
द्रा 2 P	द्राण	क् 1	ईर्ण
प्यै 1 A	प्यान	कृ 6 P } कृ 9 U }	कीर्ण
म्लै 1 P	म्लान	गृ 6 9 P	गीर्ण
ध्वै "	धाण	जृ 1 4 9 P	जीर्ण

Roots	P. P P	Roots.	P P P.
तृ 1 P	तीर्ण	दृ "	दून
दी 9 P	दीर्ण	धी "	धीन
पू 3 9 P	पूर्ण	री 4 A 9 P	रीण
वृ 9 U	वृर्ण	ल्ली 9 P	ल्लीन
शृ 9 P	शीर्ण	हु 1 P	दून
स्तृ 9 U	स्तीर्ण	यु 1 6 P	गून
हृ 3 A	हान्	लृ 9 U	लून
ज्वर 1 P	जूर्ण	वै 1 P	वान
तृ 4 A	तूर्ण	प्याय 1 A	पीन or प्यान
पद् "	पन्न	with आ	आपीन
गृ 9 "	गूर्ण	with प्र	प्रप्यान
क्लिद् 4 P	क्लिन्न	भज्ज् 7 P	भग्ग
क्षुद् 7 U	क्षुण्ण	मस्ज् 6 P	मग्ग
खिद् 4 7 A } 6 P }	खिन्न	रुज् 6 P	रुग्ग
छिद् 7 U	छिन्न	लग् 1 P	लग्ग
हृद् "	हृण्ण	लज् 6 A	लग्ग
तृद् 6 U	तुन्न	विज् 6 A } 7 P }	विग्ग
तृद् 7 U	तृण्ण	व्रश्च 6 P	वृक्कण
शद् 1 P	शन्न	Exceptions	
सद् "	सन्न	अद् 2 P	जग्ग, अन्न
स्कन्द् "	स्कन्न	मद् 4 P	मन्न
स्यन्द 1 A	स्यन्न	ह्राद् 1 A	हृन्न
ज्या 9 P	जीन	ख्या 2 P	ख्यात
हा 3 P	हीन	ध्यै 1 P	ध्यात
प्वि 1 P	शून	व्यै 1 U	वीत
डी 1 4 A	डीन	ह्यै 1 P	हृत
दी 4 A	दीन		

(442) The following roots take त or न optionally They have certain peculiarities regarding vowel changes, &c. which have been noted below

The vowel of आ changes to ऋ before त and that of क्षि is lengthened before न ये of इये is changed optionally to ई before न and necessarily before त.

अञ्च takes इ in the sense of 'to worship' only, but when it means 'to go' it takes त or न

क्षिब्द् and मिद् take Guna necessarily, and स्विद् optionally before त. The roots क्षिब्द्, मिद्, स्विद्, त्वर्, एर 10 U, अर्द्, लस्ज् and छद् 10 U take इ before त and reject it before न

The roots विद्, भुज्, मी, ली and सू take त or न when they belong to the particular conjugations shown below

The root वा 2 P with the preposition निर् takes न, otherwise it is regular.

Roots	P P P.
आ 2 P	आण, शृत
क्षि 1 5 P	क्षित, क्षीण
इये 1 A	इयान, शीन, शीत
घ्रा 1 P	घ्रात, घ्राण
सि 5 9 U	सित, सिन. (a lump of food)
ह्री 3 P	हीत, हीण
पू 9 U	पूत, पून
ऋ 1 3 P	ऋत, ऋणं (debt)
त्रै 1 A	त्रात, त्राण
अञ्च 1 P	to worship अञ्चित
अञ्च 1 U	to go अक्त, अक्न
मिद् 1 A } 4 P }	मेदित, मिन्न
दिब्	द्युत, द्युन
क्षिब्द् " } 4 A }	क्ष्वेदित, क्षिष्ण
पूर "	पूर्ण, पूर्त
पूर 10 U	पूर्ण, पूरित
स्विद् 1 A	स्विदित, स्वेदित स्विन्न
4 P	स्विन्न
अर्द् 1 P	अर्दित

Roots.	P. P. P.
अर्द्	समर्ण asked अभ्यर्ण near
लस्ज् 6 A	लग्न, लाजित
छद् 10 U	छन्न, छादित
1 U	छन्न
विद् 4 P } 6 U }	विन्न
7 A	वित्त
भुज् 6 P	भुज्ज
7 A	भुक्त
सू 2 A	सूत
4 A	सून
मी "	मीन
9 U	मीत
ली 1 P	लीत
ली 9 P 4 A	लीन
वा 2 P	वात
with निर्	निर्वाण
उन्द् 7 P	उत्त, उन्न
नुद् 6 U	नुत्त, नुन्न
भिद् 7 U	भिन्न, भित्त (a fragment)
त्वर 1 A	स्वरित, तूर्ण

(443) The following roots form their past passive participles irregularly —

Root	P P. P.	Roots	P P P.
अद् 2 P	जग्ध	धा 3 U	हित
अज् 1 P	वीत also	ध्वन् 1 P	ध्वान्त also ध्वनित
	अजित	धाव् 1 U to cleanse	धौत
अव् 1 P	उत also	पच् 1 U	पक्क
	अवित	फल् 1 P	फुल्ल
कृष् 4 A	कृश	फल् with सम् }	सकुल्ल
with प्र	प्रकृशित	with इत् }	उत्कुल्ल
क्षीव् 1 A	क्षीब	with प्र	प्रकुल्ल-प्रकुल्ल
with प्र	प्रक्षीबित	मृच्छ् 1 P	मूर्त
क्षे 1 P	क्षाम		मृच्छित
ग्रह् 9 U	ग्रहीत	म्लेच्छ् ,	म्लिष्ट
चक्ष् 2 A	ख्यात, कशात	शाम् 1 P	शिष्ट
दा 1 3 U }	दत्त	शुष् 4 P	शुष्क
दे 1 A }		स्वन् 1 P	स्वान्त
दा with प्र	प्रदत्त or प्रत्त		स्वानित
दा with नि	निदत्त or नित्त		

(444) The past active participle is formed by adding वत् to the past passive participle, as श्रुत—श्रुतवत्, भिद्—भिन्नवत्

GERUNDS

(a) THE GERUND IN त्वा

(445) The Gerund is formed by the addition of the affix त्वा to the root or derivative verbal base Examples, यात्वा, श्रित्वा क्रीत्वा, च्युत्वा, भूत्वा, स्मृत्वा, त्यक्त्वा, बोधित्वा, चिकीर्षित्वा, &c

(446) The affix त्वा is weak Exceptans.—

(a) When the affix त्वा is added with the intermediate इ the final vowels of the roots शी, ध्वि, डी, पू, जायृ, the penultimate short of roots beginning with vowels and the penultimate short

क् of roots beginning with consonants with the exception of roots कृष्, तृष्, सृष् 4 U and तृष् take Guna necessarily सृज् takes Vriddhi and गृह् lengthens its vowel optionally Roots ending in long कृ expect कृ 6 P and जृ 1 4 9 P do not take इ and change their vowel to ईर्, or to ऊर् if a labial or व् precedes The vowel of कृ 6 P and जृ 1 4 9 P takes Guna before त्वा and the augment इ is optionally lengthened

Roots	Gerund	Roots	Gerund
शी 2 A	शयित्वा	नृत् 4 P	नर्तित्वा
श्वि 1 P	श्वयित्वा	पृष् 6 P	परित्वा
डी 1 4 A	डयित्वा	सृष् 1 P	मर्षित्वा, सृष्ट्वा
पू 1 A } 9 U }	पवित्वा	सृज् 1 2 P	मार्जित्वा
जागृ 2 P	जागरित्वा	गृह् 1 U	गृहित्वा गृहित्वा
इष् 4 P	एषित्वा	कृ 6 P	करित्वा, करीत्वा
उग्व् 1 P	ओखित्वा	कृ 9 U	कीर्त्वा
क्च 6 P	अर्चित्वा	जृ 1 4 9 P	जरित्वा, जरीत्वा
ऊद् ,	कतित्वा	क् 9 P	ईर्त्वा
चृद् ,	चर्तित्वा	गृ 6 9 P	गीर्त्वा
धृष् 1 5 P	धर्षित्वा	तृ 1 P	तीर्त्वा

(b) The penultimate short इ or उ of roots beginning with consonant and the vowels of कृष्, तृष्, सृष्, 4 U and ऊर्ण take Guna optionally, when the affix त्वा is added with the intermediate इ

पिष् 6 P	पिशित्वा, पेशित्वा	तृष् 4 P	तृषित्वा, तर्षित्वा
पुष् 1 9 P	पुषित्वा, पोषित्वा	सृष् , U	सृषित्वा, मर्षित्वा
ऊर्ण 4 P	ऊर्णित्वा, कर्षित्वा	ऊर्ण 2 U	ऊर्णवित्वा, ऊर्णवित्वा

Counter exceptions — The vowels of the following roots do not take Guna.

Roots	Gerund.	Roots.	Gerund
कुच् 6 P	कुचित्वा	कुद् 4 6 P	कुटित्वा
बिज् 6 A } 7 P }	विजित्वा	पुद् 6 P	पुटित्वा
कुद् 6 P	कुटित्वा	स्फुद् ,	स्फुटित्वा
		कुद् 1 P	कुटित्वा

Roots	Gerund	Roots.	Gerund
लुट् 6 P	लुटित्वा	विद् "	विदित्वा
तृष् 8 U	तृणित्वा, तृत्वा	छुर 6 P	छुरित्वा
सृट् 9 P	सृदित्वा	क्लिग् 4 9 P	क्लिशित्वा, क्लिष्टा
रुट् 2 P	रुदित्वा	कुष् 9 P	कुपित्वा
		मुष् "	मुपित्वा

(c) Sections 330 and 434 c also hold good here, as चोरयित्वा, क्षालयित्वा, कथयित्वा, कीर्तयित्वा, धर्षयित्वा, ज्ञापयित्वा, धूनयित्वा from the roots चुर, क्षल्, कश्, कृद्, घृष्, ज्ञा and धू, all 10 U.

About the Augment इ.

(447) Roots ending in vowels except those ending in long ऋ do not generally take इ before त्वा Roots ending in ए, ऐ and ओ, are to be taken as roots in आ

दा 2 P	दात्वा	मी 9 U	मीत्वा
पा "	पात्वा	यु 2 P	युत्वा
कै 1 P	कात्वा	स्वृ 1 P	स्वृत्वा
ली "	लीत्वा		

Exceptions —

(a) The roots शी, श्वि, डी, पू, जाय, दरिद्रा, दो 4 P, मे 1 A, मा 2 P 3 4 A सो and स्था take इ before त्वा The final vowel of the last 6 roots is dropped कृ 6 P and जृ 1 4 9 P take इ and optionally lengthen it before त्वा

Roots	Gerund	Roots.	Gerund
दरिद्रा 2 P	दरिद्रित्वा	स्था 1 U	स्थित्वा
दो 4 P	दित्वा	मा 2 P	मित्वा
सो "	सित्वा	3 4 A	
क 6 P	करित्वा-करीत्वा	मे 1 A	
		जृ 1 4 9 P.	जरित्वा जरीत्वा

(b) Exceptions 435 b and c hold good before त्वा also

धे 1 P	धीत्वा	छो 4 P	छात्वा, छित्वा
पा "	पीत्वा	शो "	शात्वा, शित्वा
गै "	गीत्वा		

(448) Ant roots except क्षुध् and वस् 1 P do not take इ before त्वा.

The root स्कन्द् retains its nasal, roots सञ्ज्, बन्ध् and दग् drop it, while रञ्ज्, स्वञ्ज्, and भञ्ज् retain it optionally. मस्ज् inserts a nasal

क्षुध् 4 P	क्षुधित्वा, क्षोधित्वा	दह् 1 P	दग्ध्वा
तुष् ,	तुष्ट्वा	लिह् 2 U	लीढ्वा
वस् 1 P	उषित्वा	नह् 4 U	नध्वा
शक् 5 P	शक्त्वा,	स्कन्द् 1 P	स्कन्त्वा
पच् 1 U	पक्त्वा	सञ्ज् ,	सक्त्वा
त्यज् 1 P	त्यक्त्वा	बन्ध् 9 P	बध्वा
क्षुद् 7 U	क्षुत्वा	दग् 1 P	दग्वा
युध् 4 A	युध्वा	रञ्ज् 1 4 U	रक्त्वा, रंक्त्वा
आप् 5 P	आप्त्वा	स्वञ्ज् 1 A	स्वक्त्वा, स्वंक्त्वा
दिग् 6 U	दिष्ट्वा	भञ्ज् 7 P	भक्त्वा, भंक्त्वा
लभ् 1 A	लब्ध्वा	मस्ज् 6 P	मंक्त्वा

(449) Wet roots take इ optionally as usual

Roots	Gerund		
क्लिद् 4 P	क्लेदित्वा	क्लित्वा	क्लिप्त्वा,
नग् ,		नाशित्वा	नष्टा-नष्ट्वा
मुह् ,	मोहित्वा	मुहित्वा	मुग्ध्वा-मुद्वा
मृज् 1 2 P	मार्जित्वा		मृष्ट्वा
कृप् 1 A	कल्पित्वा		कृप्त्वा
गाह् ,		गाहित्वा	गाढ्वा
स्यन्द्		स्यन्दित्वा	स्यन्त्वा
गृह् 1 U	गृहित्वा	गृहित्वा	गृह्वा
क्लिग् 9 P		क्लिशित्वा only	क्लिष्ट्वा
तञ्च् 7 P		तचित्वा	तक्त्वा
अञ्ज् ,		अंजित्वा	अंक्त्वा-अक्त्वा

(450) The following Set roots take इ optionally before त्वा —

Roots ending in इद्, roots of the 8th conjugation ending in a nasal, most roots ending अस् except Ant ones and the roots

पु 1 A शक् 4 U, खन्, युच्, ग्लुच्, क्लिच् 4 A, अस् 4 P, ग्रस्, ग्लस्, यस्, शस्, लृप्, लृभ्, सह्, वृदे, कथ्, यथ्, वृष्, वृद्ध्, तृद्, सृष्ट् 1 P वृष्, वृष्ट्, इष्ट् 6 P, मुष्, रिष्, रुष्, भञ्च्, वञ्च् दंश्, स्तभ् 5 9 P, भ्रंश्, भ्रस्, भ्वंश्, स्रंश्, स्रस् and शस्.

Roots ending in इच् change it to यू before त्वा without intermediate इ

Roots of the 8th conjugation and the root खन् drop the final nasal before त्वा and सन् and खन् lengthen the penultimate अ.

Regarding roots ending in अम् section 438 holds good before त्वा also, but the roots अम् and दम् take इ necessarily and the roots कम् and क्रम् have a third form कामयित्वा and कृत्वा respectively

The penultimate nasal of the roots noted above is dropped before त्वा without the intermediate इ and retained when they take इ. It is optionally dropped in the case of वञ्च् even when it takes the intermediate इ The roots मथ्, मंथ् and अथ् and लुञ्च् take इ necessarily but drop their nasal optionally.

Roots.	Gerund	Roots	Gerund
क्षिच् 1 4 P	क्ष्यत्वा	क्षेवित्वा,	क्षमिन्त्वा
ष्ठिच् "	ष्ठ्यत्वा	ष्ठेवित्वा,	ष्ठमिन्त्वा
दिच् 4 P	द्यत्वा	देवित्वा,	दमिन्त्वा
मिच् "	स्यत्वा	सेवित्वा,	क्रेत्वा
कृण् 8 U	कृत्वा	अर्णित्वा	तमिन्त्वा
क्षण् "	क्षत्वा	क्षणित्वा	अमिन्त्वा
क्षिण् "	क्षित्वा	क्षिणित्वा	दमिन्त्वा
		क्षेणित्वा	शमिन्त्वा
तन् "	तत्वा	तनित्वा	चमिन्त्वा
तृण् "	तृत्वा	तृणित्वा	अमिन्त्वा
वृण् "	वृत्वा	वृणित्वा	वमिन्त्वा
मन् "	मत्वा	मनित्वा	कमिन्त्वा
सन् "	सात्वा	सानित्वा	कामयित्वा
वन् "	वत्वा	वानित्वा	क्षमिन्त्वा
खन् "	खात्वा	खनित्वा	क्षमिन्त्वा

Roots	Gerund	Roots	Gerund		
अञ्च् 1 P	अक्त्वा	अचित्वा	मस् ”	ग्रस्त्वा	ग्रसित्वा
वञ्च् ”	वक्त्वा	वंचित्वा	सह् ”	सोद्वा	साहित्वा
		वचित्वा	वृत् ”	वृत्त्वा	वर्तित्वा
शंस ”	शस्त्वा	शंसित्वा	वृध् ”	वृध्त्वा	वर्धित्वा
लुञ्च् ”		लुचित्वा	ग्रथ् 9 P		ग्रथित्वा
		लुचित्वा			मथित्वा
युच् ”	युक्त्वा	युचित्वा	मथ् 1 ”		मथित्वा
		ग्रोचित्वा			मथित्वा
यस् ”	यस्त्वा	यसित्वा	अथ् 1 P		अथित्वा
घृष् ”	घृष्ट्वा	घषित्वा			अथित्वा
वृष् ”	वृष्ट्वा	वर्षित्वा	शक् 4 U	शक्त्वा	शकित्वा
पुष् ”	पुष्ट्वा	पुषित्वा	क्लिग् 4 A	क्लिष्ट्वा	क्लिशित्वा
		प्रोषित्वा	अस् 4 P	अस्त्वा	असित्वा
रिप् ”	ग्निष्ट्वा	रिषित्वा	लुप् ”	लुप्त्वा	लुपित्वा
		रेषित्वा			लोपित्वा
मृष् 1 P	मृष्ट्वा	मर्षित्वा	लुभ् ”	लुब्धत्वा	लुभित्वा
दम्भ् 5 P	दब्धत्वा	दभित्वा			लोभित्वा
स्तम्भ् 5 6 P	स्तब्धत्वा	स्तभित्वा	ऋध् ”	ऋध्त्वा	अर्धित्वा
भ्रग् 1 A	भ्रष्ट्वा	भ्रशित्वा	गृध् ”	गृध्त्वा	गर्धित्वा
धवस् ”	धवस्त्वा	धवंसित्वा	छृद् 7 U	छृत्त्वा	छर्दित्वा
स्रम्भ् ”	स्रब्धत्वा	स्रंभित्वा	तद् ”	तृत्त्वा	तर्दित्वा
पू ”	पूत्वा	पवित्वा	इष् 9 P	इष्ट्वा	एषित्वा

(451) The following Amit roots drop their final nasal before त्वा.

गम् 1 P	गत्वा	रम् 1 A	रत्वा
नम् ॥	नत्वा	मन् 4 A	मत्वा
यम् ॥	यत्वा	हन् 2 A	हत्वा

(452) Roots mentioned in Section 326 with the exception of वञ्च्, व्यच्, and व्रश्च् take Samprasârana before त्वा Exception 3rd to section 322 holds good before त्वा also.

Roots	Gerund	Roots	Gerund
वच् 2 P	उक्त्वा	वस् 1 P	उषित्वा
स्वप् ”	सुप्त्वा	वद् ”	उदित्वा
वग् ”	वशित्वा	ग्रह् 9 U	गृहीत्वा
यज् 1 U	इष्ट्वा	व्यध् 4 P	विधत्वा
वप् ”	उप्त्वा	प्रच्छ 6 P	पृष्ट्वा
वह् ”	ऊढ्वा	व्यच् ”	व्यचित्वा
वे ”	उत्वा	व्रश्च ”	व्रश्चित्वा
व्ये ”	वीत्वा	व्रस्ज् 6 U	भृष्ट्वा
ह्वे ”	हूत्वा	ज्या 9 P	जीत्वा

(453) The following roots form their Gerunds irregularly:

Roots	Gerund	Roots	Gerund
अद् 2 P	जग्ध्वा	दा 1 3 U	दत्वा
शास् ”	शिष्ट्वा, शासित्वा	दे 1 A	दित्वा
अज् 1 P	वीत्वा, अजित्वा	धा 3 U	हित्वा
चक्ष् 2 A	ख्यात्वा, कशात्वा	धाह् 1 U	धौत्वा-धावित्वा
		हा 3 P	हित्वा

(b) The Gerund in य्.

(454) When a preposition is prefixed to a root, य् is added instead of त्वा, as आदाय, अपनीय, अनुभूय, प्रमुच्य, &c.

(455) The affix य् does not admit of the intermediate इ. See section 185

(456) त् is prefixed to this य् when a root ends in a short vowel, or when the radical short vowel combines with the vowel of a preposition to form a long one, examples, निश्चित्य, अनुकृत्य, प्रस्तुत्य, अधीत्य प्रेत्य, &c.

(457) Roots ending in इद् lengthen the radical vowel, as प्रक्षीव्य, आदीव्य, निष्ठीव्य, आसीव्य, &c

(458) Roots of the 8th conjugation ending in a nasal, except सन् and the roots हन् and मन् 4 A drop their nasal necessarily before य्. And roots ending in म् and the roots खन् जन् and सन्

do it optionally but the last 3 roots lengthen their vowel before य Examples, सम्प्रत्य—विक्षत्य—प्रक्षित्य—वितत्य—प्रतुत्य—प्रवृत्त्य—अवमत्य—प्रमत्य—प्रवत्य—निहत्य—आगम्य—आगत्य—प्रणम्य—प्रणत्य—नियम्य—नियत्य—विरम्य—विरत्य—उत्त्वाय—उत्त्वम्य—सजाय—सजन्य, &c.

(459) Roots mentioned in section 326 take Samprasârana before य Examples—प्रोच्य—प्रसृप्य—समिज्य—प्रत्युप्य—प्रोह्य—प्रोष्य—अनुद्य—संगृह्य—आविध्य—आपृच्छ्य—प्रभृज्य—आहूय—सविच्य—सवृश्च्य—उच्छ्र्य, &c

(460) The roots वे and ज्या do not take Samprasârana; and ह्ये takes it optionally when preceded by परि and सम्, as प्रवाय, प्रज्याय, प्रव्याय, परिवीय or परिव्याय, and संख्याय or संवीय.

(461) Section 23 (a) holds good before य, as प्रकीर्य, निगीर्य, अनुजीर्य, उच्चीर्य, विदीर्य, प्रपूर्य, सवूर्य, विशीर्य, विस्तीर्य, &c

(462) Penultimate nasal is generally dropped, as प्रशस्य, व्यज्य, निबध्य, विभज्य, उन्मथ्य, &c.

(463) The following roots form their Gerund in य irregularly —

Roots		Gerund	Roots		Gerund
अद्	—	प्रजग्ध्य,	क्षि	—	प्रक्षीय
अज्	—	संवीय	जाय	—	प्रजागर्य
शास्	2 P—	अनुक्षिप्य	शी	—	निशच्य
मे	6 A—	निमाय, निमित्य	मि	5 U—	संमाय
ली	4 A—	विलीय, विलाय	दी	4 A—	प्रदाय
मी	9 U—	प्रमाय			

(464) The Vikarana अय of the 10th conjugation and Causals is dropped before the affix य except in the case of its being immediately preceded by a prosodially short syllable; as उत्तोप्य, विशृप्य, प्रक्षाल्य, but विरच्य, प्रकथ्य, प्रबोध्य, विकार्य, आनाय्य, अपगम्य, &c

(465) अय is optionally retained in the Causal base of the root आप्, as प्राप्य or प्रापय्य.

(466) The final अ of the Desiderative bases is dropped before य, as विजिगीष्य, प्रबुबोधिष्य, &c

(467) Frequentative bases in य drop the य when preceded by a consonant but they drop only the final अ when preceded by a vowel, as प्रबोबुध्य, प्रबोभूय्य, &c.

(c) The Gerund in अस्

(468) The affix अस् is added to a root or to a Derivative verbal base which generally undergoes the same changes as take place before the third person singular termination of the Passive Aorist (see section 351 and 352), Examples — चायस् 'having gathered,' लावस् 'having cut,' गमस् or गामस् 'having caused to go'

The Infinitive.

(469) The Infinitive of purpose is formed by adding लुम् to a root or a Derivative verbal base which undergoes the same changes as take place before the ता of the Periphrastic Future.

Roots	Gerund	Roots	Gerund
ख्या —	ख्यातु	सू 2 4 A —	सोतुं, सवितुं
दरिद्रा —	दरिद्रितुं	हृ —	हृतुं
जि —	जेतुं	कृ 6 P 9 U —	करितुं, करीतुं
मि 5 U —	मातुं	जाग्र —	जागरितुं
चि 10 U —	चपयितुं } चययितुं }	छो —	छातुं
क्री —	क्रेतुं	कथ् 10 U —	कथयितुं
डी —	डयितुं	क्षल् „ —	क्षालयितुं
दी 1A —	दातुं	इष् 6 P —	एषितुं, एष्टुं
मी „ —	मेतुं	कुष् —	कोषितुं
ली 4 A 9 P —	लातुं, लेतुं	कुष् with निस्-निष्कोषितुं	निष्कोष्टुं
यु 9 U —	योतुं	क्वत् —	अतितुं } क्वतीयितुं }
यु 2 P —	यवितुं	कित् —	चिकित्सितुं
ऊर्ण —	ऊर्णवितुं, ऊर्णवितुं	क्वस् —	कमितुं, कामयितुं
ध —	धवितुं	जम् —	जंभितुं
ध 6 P —	धुवितुं		

Root	Gerund	Roots	Gerund
प्रच्छ् —	प्रच्छ	रुह् —	रोहुं
नश् —	नशितु, नष्टुं	सह् —	सहितुं, सोहुं
मस्ज् —	मस्तु	स्निह् —	स्नेहितुं, स्नेग्धुं
अस्ज् —	अष्टु, भट्टुं		स्नेहुं
त्यज् —	त्यक्तुं	अज् —	वेतुं, आजितुं
मृश् —	मृष्टु, मर्तुं	लुभ् —	लोब्धु लोभितुं
ग्रह् —	ग्रहितुं, गोहुं	शक् 4U —	शक्तितुं, शक्तु
सृह् —	मोहितुं, मोग्धु	बुध् Caus —	बोधयितु
	मोहुं	Desi —	बुबोधयितु
वह् —	बोहु	Atm freq —	बोबुधितुं

CHAPTER XVIII

Dhātupāṭha

The list of roots as given by Panini in the order of conjugations is only arranged here alphabetically and certain general forms as well as almost all irregular and noteworthy ones in the conjugational and non-conjugational Tenses and Moods have been given under each root in the series of Active, Passive, Causal Desiderative and Derivative groups

Note the following technical indicatory letters used with each root by Panini to show the peculiarities explained below in each case —

- अ except in the case of the roots of the 10th conjugation is used to avoid the misapprehension of roots resulting from the rules of sandhi, as पठ व्यक्तायां वाचि । अन्यथा पठ् व्यक्तायां वाचित्वेव स्यात् । अ helps here to show whether the root is पठ् or पठ् by avoiding the combination of ट् and ड्.
- अ in the case of the roots of the 10th conjugation shows that the penultimate vowel remains unchanged, as in the case of कथ्, मृग्, सूच्, &c see section 238.

- आ** indicates that the past passive and active participles formed from the root do not take the augment इ and that when the participles are used impersonally or when they import the sense of 'beginning to perform the action or to undergo the state' expressed by them, they take इ optionally, as जि-मिदा स्नेहने, here मिद् 1 A though Set, does not take इ and has-मिन्न, मिन्नवत् as its past participles. In the latter sense, however, मिद् forms as मिन्न or मेदित, मिन्नवत् or मेदितवत्.
- इ** points out that न् (नुम्) is inserted before the final consonant of a root, as वदि अभिवादन—स्तुत्यो here वदि is equal to वन्द्.
- इर** shows that the root takes the second variety of the Aorist optionally, श्रयुतिर् क्षरणे । The root श्रयुत् takes II or V varieties, as अश्रयुतत् or अश्रयोतीत्
- ई** indicates that the root does not take the augment इ in the case of past passive and active participles formed from it, as चिती संज्ञाने । चिद् 1 P though Set, forms its participles, as चित्त, चित्तवत्
- उ** points out that the root takes the augment इ optionally before the termination त्वा of the gerund as शसु उपशमे । The root शस् forms its gerund in त्वा as शमित्वा or शांत्वा
- ऊ** shows that the root is Wet, as गुप् रक्षणे The root गुप् is Wet
- क** indicates that the penultimate vowel of the root is not to be shortened in III variety of the Aorist, as चकास् दीप्तौ । The root चकास् has अचचकासत्, see exception 1 to Section 235 e
- ल** points out that the root takes II Variety of the Aorist, as गम्ल गतौ । The root गम् takes II Variety.

- ए indicates that the radical vowel does not take Vriddhi in V Variety of the Aorist, as कटे वर्षावरणयो । The root क् has अकटीत् । See exception to section 290.
- ओ shows that the root forms its past passive and active participles in न and नवत् instead of in त and तवत्, as भुजो कौटिल्ये । The root भुज् 6 P forms its participles as भुज्, भुजवत् ।
- क
ण्
प् } These letters are used to show that roots belong to different padas or different conjugations as ओ-हा-क् त्यागे; ओ-हा-ङ् गतौ दा-ण् दाने दा-प् लवने हा 3 A, हा 3 P, दा 1 P, दा 2 P, &c
- इ or अनुदात्तस्वर which is indicated by a stroke given at the foot of the last vowel of a root shows that the root is exclusively Atmanepadi, as युङ् अव्यक्ते शङ्गे वङ् अभिवादन-स्तुत्यो । The roots यु I conjugation and वन्द् are Atmanepadi
- उ or स्वरितस्वर which is indicated by a stroke given upwards of the last vowel of a root shows that the root is Ubhaya-padi, as चित्र चयने । दिश् अतिसर्जने । चि and दिग् are Ubhayapadi
- त्रि indicates that the past passive participle ending in त is also used in the sense of the present tense, as त्रि-क्षिप्दा स्नेहन-मोचनयो । क्षिप्ण changed or changing only.
- ट shows that the feminine of the nouns derived from the root is formed by long ई, धेद् पाने । The feminine of स्तनंधय is स्तनंधयी.
- ड indicates that the root forms an abstract noun by the termination अथु (अथुच्) as दु-नादि सद्युद्धौ, आनंदथु is the abstract noun from नन्द्
- डु shows that the root forms an abstract noun by the termination त्रि म is added on to त्रि in the sense of 'being prepared,' as डु-ऊ-ञ् करणे । कृत्रिम from कृ.
- ष shows that the root forms an abstract noun in feminine by the termination अ (अङ्) and then by आ (टाप्), as जूष् बयोद्धानौ । जरा from जृ

- अक् (Set) 1 P कुटिलायागतौ, to move tortuously, Act अकति, आक, अकितास्मि, अकिष्यति, आक्रीत्, अक्यास, Pass अक्यते, अकिष्यते आकि, Caus अकयति-ते आचिकत्-त, Desid अचिकिषति- Deri अकित, अकितुं, अकित्वा, आकिवस्
- अक्ष् (अक्षू-Wet) 1 P व्याप्तौ, to pervade, to reach, to accumulate Act अक्षति, आनक्ष, आनक्षिथ or आनष्ट, अक्षितास्मि, अष्टास्मि, अक्षिष्यति-अक्षयति, आक्षीत्, आक्षिष्टां or आष्टां, अक्ष्यासं, Pass. अक्ष्यते, अक्षिष्यते or अक्ष्यते, आक्षि, आक्षिषातां or आक्षता, Caus. अक्षयति-ते, आचिक्षत्-त, Desid. अचिक्षिषति or अचिक्षति, Deri अष्ट, अक्षितुं or अष्टु, अक्षित्वा or अष्ट्वा, अक्षत् or अक्षण्वत्, अक्षिष्यत् or अक्ष्यत्, आनक्ष्वस्
- अग् (Set) 1 P कुटिलायांगतौ to wind, to go
- अङ्क् (अङ्क्-Set) 1 A लक्षणे to mark अंकते, आनंके, अंकिताहे, अंकिष्यते, आंकिष्ट, आंकिष्यत्, अंकिषीय, Pass अंक्यते, अंकिष्यते, आंकि Desid. अंचिकिषते Deri. अंकित, अंकितुं, अंकित्वा, आनकान
- अङ्ग (अङ्गि-Set) 1 P गतौ to go अंगति, आनग
- अङ्घ्र (अङ्घ्रि-Set) 1 A गत्याक्षेपे । मघिकैतवेच । to go, to hasten, to begin, to blame, to gamble
- अच् (अचु-Set) 1 U गतौ याचनेच to go, to request अचति-ते, आच-चे, अचितास्मि-हे, अचिष्यति-ते, आचीत्—आचिष्ट, अच्यासं, अचिषीय Pass अच्यते, अचिष्यते, आचि, Caus आचयति-ते आचिचत्-त, Desid अचिचिषति-ते, Deri अक्त, अचितुं, अचित्वा अचत्, अचिष्यत्, आचिवस्
- अज् (Set) 1 P गति-क्षेपणयो । to go, to drive, to throw (बी is optionally substituted in non-conjugational tenses). विवाय, विवयिथ or विवेथ, वेतास्मि, वेष्यति, अवेष्यत्, अवेषीत्, वीयासं Pass वीयते, वेष्यते or वायिष्यते, अवायि Caus वाययति-ते अवीययत्-त Desid अनिजिषति or विवीषति, Deri अजित or वीत, अजितुं or वेतुं, अजित्वा or वीत्वा, अजत्, अजिष्यत् or वेष्यत्, विवीवस्, other optional forms are similar to those of अच्.

- अञ् (अचि-अञ्चु, Set) 1 U अव्यक्ते शब्दे । गतौ याचनेच, to speak indistinctly, to go, to request, to bend अञ्चति-ते, आनञ्च-चे, अचितास्मि-हे, अञ्चिष्यति-ते, आचीत्-आचिष्ट, अच्यास-अचिषीव Pass अच्यते-अञ्चिष्यते, आचि Caus अचयति-ते, आचिञ्चत्-त, Desid अचिचिषति Deri अक्त or अन्न, अचितु, अक्त्वा, आचिचस्-
- अच् (अञ्चु-Set) 1 P पूजायाम्, to worship, to honour or to revere. Ben अच्चास Pass अच्यते P P अचित Ger अञ्चित्वा Per P. आनचवस् all other forms are the same as अच् above
- अट् (Set) 1 P गतौ to wander.
- अट्ट (अट्ट) 1 A. अतिक्रम-हिंसयो । to transgress, to kill, अट्टते, आनट्टे, अट्टिताहे, अट्टिष्यते, आट्टिष्ट, अट्टिषीय, Pass अट्टयते, अट्टिष्यते, आट्टि, Caus अट्टयति-ते, Desid अटिट्टिषते, अट्टिट्टिषते, अटिट्टिषते, Deri अट्टित, अट्टितु, अट्टित्वा.
- अद् (Set) 1 P. गतौ to go.
- अट् (अट्टि-Set) 1 A गतौ to go
- अङ् (Set) 1 P उद्यमे to exert, to try
- अङ्ग (Set) 1 P अभियोगे to join, to attack, to explain the sense of, to sue, to exert
- अण् (Set) 1 P शब्दे to utter a voice, to sound
- अत् (Set) 1 P. सातत्यगमने to go constantly, to obtain (mostly Vedic) Deri अतित or अत्त
- अन्त् } अति-Set } 1 P बधने to bind
अद् } अदि—, }
- अञ् (अचि-Set) 1 P गतौ to go
- अञ् } अञ्चि Set } 1 A शब्दे to sound
अञ् } अञ्चि—, }
- अञ् (Set) 1 P गतौ to go, to wander about
- अम् (Set) 1 P गत्यादिषु to go, to sound, to wait upon Deri आंत or अमित
- अय् (अय् Set) 1 A गतौ to go

अर्घ् (Set) 1 P मूढ्ये to be worth, to cost Act अर्घति आनर्घ
अर्घितास्मि अर्घिष्यति आर्घीत् अर्घ्यासं Pass अर्घ्यते अर्घिष्यते.
आर्घि Caus अर्घयति-ते आर्जिघत्-त Desid अर्जिघिषति Deri.
अर्घित अर्घितुं अर्घित्वा आनर्घ्वस्

अर्च (Set) 1 U पूजायाम् to worship, to honour, to shine,
to praise (Vedic) Act अर्चति-ते, आनर्च-चे अर्चिनास्मि-हे,
अर्चिष्यति-ते आर्चीत्-आर्चिष्ट अर्च्यासं-अर्चिष्याय Pass अर्च्यते
अर्चिष्यते आर्चि Caus अर्चयति-ते आर्चिचत्-त Desid अर्चि-
चिषति-ते Deri अर्चित अर्चितु अर्चित्वा आनर्च्वस्.

अर्ज (Set) 1 P अर्जने. to procure, to earn

अर्द् (Set) 1 P गतौ याचनेच to go, to beg or request, Deri*
अर्दित, समर्ण solicited अर्भ्यर्ण near, proximate, close, draw-
ing near (of time)

अर्ह (Set) 1 P गतौ to go, to injure, to kill.

अर्व (Set) 1 P हिंसायाम् to kill

अर्ह (Set) 1 P पूजायाम् योग्यत्वेच. to worship, to deserve Desid,
अर्जिघिषति Deri अर्हत् आनर्ह्वस्

अल् (Set) 1 U भूषण-पर्याप्ति-वारणेषु. to adorn, to be
competent or able, to ward off Act अलति-ते. आल-ले-
अलितास्मि-हे, अलिष्यति-ते आलीत्-आलिष्ट अल्यासं-अलिषीय.
Pass अल्यते अलिष्यते आलि Caus आलयति-ते आलिलत्-त,
Desid अलिषिषति-ते Deri अलित अलितु. अलित्वा अलत्.
अलिष्यत्, आलिवस्

अव् (Set) 1 P. रक्षण-गति-क्राति-प्रीति-तृप्त्यवगम-प्रवेश-अवण-
स्वाभ्यर्थ-याचन -क्रियेच्छा-दीप्त्यवाप्त्यालिन-हिंसा -दान-
भाग-वृद्धिषु । to protect, to move, to be lovely, to please,
to satisfy, to know, to enter, to hear, to own, to beg, to
act, to desire, to shine, to obtain, to embrace, to kill, to
take, to be, to grow Deri अवित or ऊत

अष् } अष्-Set } 1 U गति-दीप्त्यादानेषु, to go, to shine, to
अस् } अस्- , } receive.

अङ् (अङ्-Set) 1 A गतौ, to go.

आङ् (आङ्-Set) 1 P आयामे, to lengthen, to stretch, to make straight Act आङ्गति आङ्ग (according to some आनङ्ग) आङ्गितास्मि आङ्गिष्यति आङ्गीत् आङ्गिष्यत् आङ्ग्यास Caus आङ्गयति-ते Desid आङ्गिष्यति Deri आङ्गित आङ्गितुं आङ्गित्वा.

इ (Anit) 1 P गतौ to go Act अयति, इयाय इययिथ इयेथ एतास्मि एष्यति ऐष्यत् ईयासं Pass ईयते एष्यते or आयिष्यते. आयि, Caus आययति-ते आययित्-त Desid इयीषति Deri-इत एतु, इत्वा, उरित्य अयत् एष्यत्, ईयिषत्

इष् (Set) 1 P गतौ to go, to move Act एष्वति इयेष्व एष्वितास्मि. एष्विष्यति ऐष्वीत् ऐष्विष इष्व्यास Pass इष्वयते एष्विष्यते ऐष्वि. Caus एष्वयति-ते ऐष्वित्-त Desid ऐष्विष्यति, Deri इष्वित. एष्वितु एष्वित्वा ईष्विषत्

इष् (इष्वि Set) 1 P. गतौ to go, to move Act इष्वति, ऐष्वत्. ईष्विचकार-आस-बभूव इष्वितास्मि इष्विष्यति ऐष्वीत् इष्व्यासं. Pass ईष्वयते. इष्विष्यते ऐष्वि. Caus इष्वयति-ते, ऐष्वित्-त, Desid ईष्विष्यति Deri इष्वित इष्वितुं इष्वित्वा

इग् (इग्-Set) 1 P. गतौ to go, to move

इट् (Set) 1 P गतौ to go

ईद् (इदि Set) 1 P. परमैश्वर्ये, to have superhuman faculties, to be powerful.

इन्व् (इवि Set) 1 P व्याप्तौ to pervade, to please, to be satisfied

ई (Anit) 1 P गतौ to go, forms like इ 1 P Perf अयां-चकार-आस-बभूव. Deri ईत ईत्वा अयाचकृवत्

ईक्ष् (ईक्ष्-Set) 1 A दर्शने to see Act ईक्षते ऐक्षत ईक्षांचक्र ईक्षिताहे ईक्षिष्यते ऐक्षिष्यत ऐक्षिष्ट ईक्षिष्याय। Pass ईक्षयते ईक्षिष्यते ऐक्षि Caus ईक्षयति-ते ऐचिक्षत्-त Desid ईचिक्षिषते Deri ईक्षित. ईक्षितुं ईक्षित्वा अपेक्ष्य ईक्षमाण, ईक्षिष्यमाण ईक्षांचक्राण

ईग्व् } ईष्वि (Set) 1 P. गतौ to go
ईष्व् }

ईज् (ईज्-Set) 1 A गति—कुत्सनयो to go, to censure, to blame.

ईर् (Set) 1 P गतौ to go Act ईरति ईराचकार ईरितास्मि—
ईरिष्यति ऐरिष्यत् ऐरीत् ईर्यास Pass ईर्यते ईरिष्यते ऐरि Caus
ईरयति—ते Desid ईरिरिषति Der1 ईरित ईरितु ईरित्वा ईराचकृ-
वस्

ईर्ष्य् } (Set) 1 P ईर्ष्यर्थी to envy
ईर्ष्ये }

ईप् (ईप्-Set) 1 A गति—हिंसा—दर्शनेषु to escape, to kill, to see

ईप् (Set) 1 P उच्छे to glean

ईद् (ईद्-Set) 1 A चेष्टायाम् to endeavour, to obtain, to aim at
to wish Act ईहते ऐहत ईहाचक्रे ईहिताहे ईहिष्यते ऐहिष्यत.
ऐहिष्ट ईहिषीय Pass. ईह्यते ईहिष्यते ऐहि Caus ईहयति—ते.
ऐजिहत्—त Desid ईजिहिषते Der1 ईहित ईहितु ईहित्वा ईहमान.
ईहिष्यमाण. ईहाचक्राण.

उ (उट्-Anit) 1 A शब्दे to utter a voice, to sound अवते. ऊचे,
ओतास्म ओष्यते औष्यत. औष्ट Der1 उत ओतु

उक्ष् (Set) 1 P सेचने to sprinkle, to wet, Act उक्षति औक्षत्.
उक्षाचकार उक्षितास्मि उक्षिष्यति औक्षिष्यत औक्षीत् उक्ष्यास Pass
उक्ष्यते उक्षिष्यते औक्षि Caus उक्षयति—ते औचिक्षत्—त Desid
उचिक्षिषति Der1 उक्षित उक्षितुं उक्षित्वा प्रोक्ष्य उक्षाचकृवस्

उख् (Set) 1 P गतौ to go, Act ओखति औखत् उवोख ओखि-
तास्मि औखिष्यत् औखीत् उख्यास Pass उख्यते ओखिष्यते.
औखि Caus औखयति—ते, औचिखत्—त Desid ओचिखिषति Der1.
उखित or ओखित. ओखितु ओखित्वा ऊखिवस्

उंख् (उंखि-Set) 1 P गतौ to go Act उंखति औंखत् उंखाचकार—
आस—बभूव उंखितास्मि उंखिष्यति औंखिष्यत् औंखीत् उंख्यास—
Pass उंख्यते उंखिष्यते औंखि Caus उंखयति—ते औचिखत्—त
Desid उचिखिषति Der1. उंखिते उंखितुं, उंखित्वा उंखाचकृवस्.

उच्छ् (उच्छो-Set) 1 P विवासे to dwell abroad, to retire Act
उच्छति, उच्छाचकार—आस—बभूव उच्छितास्मि उच्छिष्यति.
औच्छिष्यत् औच्छीत् उच्छ्यास Desid उचिच्छिषति Der1 उष्ट,
उच्छित्वा उच्छितुम्

उञ्छ् (उच्छि-Set) 1 P उञ्छे to glean.

उट् (Set) 1 P उपघाते to knock down.

उर्द् (उर्द्-Set) 1 A माने क्रीडायांच, to measure, to play, to taste, to grant, to be cheerful Act उर्दते उर्दाचक्रे उर्दिताहे उर्दिष्यते और्दिष्यत् और्दिष्ट. उर्दिषीय Pass उर्द्यते और्दि Caus उर्दयति-ते और्दिदत्-त Desid. उर्दिदिषते Deri. उर्दित' उर्दितुं उर्दित्वा उर्दाचक्राण

उर्व् (उर्वी-Set) 1 P हिसायास्, to kill or hurt उर्वति उर्वाचकार—आस्-बभूव उर्वितास्मि उर्विष्यति और्विष्यत् और्वित्. उर्व्यासं

उष् (Set) 1 P दाहे, to burn उवोष ओषाचकार—आस्—बभूव Caus Aor औषिषत्-त Desid आपिषिषति Deri ओषित or उषित or उष्ट ओषाचक्रवस्, ऊषिवस्

उह् (उहिर्-Set) 1 P अर्दने to hurt or kill, Aor औहीत् or औहत्

ऊट् (Set) 1 P उपघाते to knock down

ऊय् (ऊयी-Set) 1 A तनुसताने, to weave, to sew Act ऊयते, औयत ऊयाचक्रे ऊयिताहे ऊयिष्यते औयिष्येत औयिष्ट ऊयिषीय Pass ऊय्यते औयि Caus ऊययति-ते औयियत्-त Desid ऊयिषिषते, Deri ऊत ऊयमान ऊयिष्यमाण ऊयाचक्राण

ऊष् (Set) 1 P रुजायास्, to be ill Act ऊषति औषत् ऊषाचकार—आस्-बभूव ऊषितास्मि ऊषिष्यति औषिष्यत् औषात् ऊष्यास Pass ऊष्यते. ऊविष्यते औषि Caus ऊषयति-ते औषिषत्-त Deri ऊषिषिषति Desid ऊषित ऊषित्वा ऊषितु ऊषाचक्रवस्.

ऊह् (ऊह-set) 1. A. वितर्के to conjecture, to infer, to guess, to note, to expect, to reason (With any preposition U) ऊहते-ति औहत-त् ऊहाचक्रे-चकार. ऊहिताहे-स्मि ऊहिष्यते-ति. औहिष्यत-त् औहिष्ट-औहीत् ऊहिषीय-ऊह्यासं Pass ऊह्यते ऊहिष्यते औहि Caus ऊहयति-ते औजिहत्-त Desid ऊजिहिषते—ति Deri ऊहित ऊहितुं. ऊहित्वा समूह्य ऊहाचक्राण-चक्रवस्

ऊ (Ant) 1 P गतिप्रापणयो to go, to acquire, Act ऊच्छति आच्छत् भार आरिथ अर्तास्मि अरिष्यति, भारिष्यत् आर्षात् अर्षासं

Pass अर्यते आरि Caus अर्ययति-ते भार्षिपत्-त Desid अरिष्यति
Freq अरार्यते Deri कृत (also कृणं debt) अर्तु कृत्वा समृत्य
कच्छत् अरिष्यत्. आरिष्यत्

कृज् (कृज्-Set) 1 A गति-स्थानार्जनोपार्जनेषु to go, to stand, to
gain, to acquire, to be healthy. Act अर्जते आनृजे अर्जिताहे.
अर्जिष्यते आर्जिष्यत आर्जिष्ट आर्जिषीय Pass कर्ज्यते अर्जिष्यते
आर्जि. Caus अर्जयति-ते, आर्जिजत्-त Desid अर्जिजिषते Deri.
कर्जित, अर्जितुं अर्जित्वा आनृजान

कृज् (कृज्-Set) 1 A भर्जने, to fry Act कर्जते कर्जाचक्रे-आस-
बभूव कर्जिताहे कर्जिष्यते आर्जिष्यत आर्जिष्ट, कर्जिषीय Caus.
कर्जयति-ते Deri कर्जित कर्जितु कर्जित्वा

कृत् (Set-a sautra root) 1 A (in the non-conjugational tenses
P when without ईश्) जुष्टसायाकृपायांच, to reproach, to pity,
to go, to rival, to have power Act कृतीयते आर्तीयत.
कृतीयाचक्रे or आनर्त कृतीयिताहे or अर्तिस्तास्मि कृतीयिष्यते or
अर्तिष्यति, आर्तीयिष्यत or आर्तिष्यत्, आर्तीयिष्ट or आर्तीत्-
कृतीयिषीय or कृत्यासं Pass कृत्यते or कृतीयते कृनीष्यते or
अर्तिष्यते आर्ति or आर्तीयि Caus अर्तयति-ते, कृतीययति-ते.
आर्तितत्-त or आर्तितीयत्-त Desid कृतितीयिषते or अर्तितिषति
Deri कृतित or कृतीयित, अर्तितु or कृतीयितु अर्तित्वा or कृतीयित्वा
कृतीयांचक्राण or आनृत्वस्.

कृश् (a sautra root-Set) 1 P हिंसायागतौच to kill, to go, Act
अर्शति आनर्श. अर्शितास्मि अर्शिष्यति आर्शिष्यत् आर्शीत् कृश्यासं
Pass कृश्यते, अर्शिष्यते आर्शि Caus अर्शयति-ते आर्शिषत्-त ।
Desid अर्शिषिषति Deri कर्शित अर्शितुं अर्शित्वा

एज् (एज्-Set) 1 P कंपने to tremble or shake Act, एजति. एजां-
चकार एजितास्मि एजिष्यति ऐजिष्यत् ऐजीत् एज्यास Pass एज्यते
एजिष्यते ऐजि Caus एजयति-ते, ऐजिजत्-त Desid एजिजिषति
Deri एजित एजितु एजित्वा एजांचक्रवम्

एज् (एज्-Set) 1 A दीप्तौ to shine Act एजते ऐजत एजांचक्रे
एजिताहे एजिष्यते. ऐजिष्यत ऐजिष्ट एजिषीय Desid. एजिजिषते
Deri. एजमान एजिष्यमाण एजाचक्राण

एद् (एट्-Set) 1 A विबाधायाद् to annoy, to oppose

एध् (एध्-Set) 1 A दृद्धौ to grow to increase, to prosper, to extend, to swell, to rise.

एष् (एष्-Set) 1 A गतौ to go Caus Aor ऐषिषत्-त

ओस् (ओस्-Set) 1 P शोषणालमर्थयो to be dry, to be able or sufficient, to adorn, to refuse, to prevent Act ओस्वति
ओस्वत् ओस्वाचकार ओस्वितास्मि ओस्विष्यति ओस्विष्यत् ओस्वीत्
ओस्व्यास Pass ओस्व्यते ओस्विष्यते ओस्वि Caus ओस्वयति-ते
ओस्विष्यत्-त Desid ओस्विषिषति Der1 ओस्वित ओस्वितुं ओस्विता,
ओस्वाचरुवस्

ओण् (ओण्-Set) 1 P अपनयने to remove, to, drag along Caus
ओणयति-ते औणिणत्-त Desid ओणिणिषति

ओलज् (ओलजि-Set) 1 P उत्क्षेपे to throw up Act ओलजति,
ओलजत् ओलजाचकार ओलंजितास्मि ओलजिष्यति ओलजिष्यत्
ओलजीत् ओलज्यास

ओलङ् (ओलङि-Set) 1 P क्षेपे to throw up

कक् (कक्-Set) 1 A लौल्ये to wish, to be proud, to be unsteady,
to be thirsty Act कक्ते चकके ककिताहे ककिष्यते अककिष्यत्.
अककिष्ट. ककिषीय Pass कक्वते ककिष्यते अकाकि Caus
काकयति-ते अचीकक्त्-त Desid चिककिषति Der1 ककित ककितुं-
ककित्वा चककान

कख् (Set) 1 P हसने to deride or laugh at, Act कखति चकाख
कखितास्मि कखिष्यति अकखिष्यत् अकखीत् or अकाखीत् कख्यास.
Pass कख्यते. कखिष्यते. अकाखि Caus काखयति-ते अचीकखत्.
-त Desid चिकखिषति Der1 कखित कखितुं कखित्वा

कख् (कखे-Set) 1 P हसने to deride Aor अकखीत् only Caus
कखयति-ते (Pass Aor अकाखि or अकखि the root being
घटादि)

कग् (कगे-Set) 1 P क्रियामात्रे to perform or do anything or
act Aor अकगीत् only Caus कगयति-ते (Pass Aor. अकागि
or अकगि, The root being घटादि)

कक् (काक्—Set) 1 A गतौ to go. Act. ककते अकंकत चकके कंकि-
ताहे ककिष्यते, अककिष्ट, ककिषीय, Pass कक्यते, ककिष्यते, अकं-
कि Caus ककयति—ते, अचककत्—त, Desid चिककिषते, Deri
ककित, ककितु, ककित्वा, ककमान, चककान,

कच् (कच्—Set) 1 A. बधने to bind

कच् (Set) 1 P रवे, to cry

कंच (कचि—Set) 1 A दीप्ति—बंधनयो to shine, to bind

कद् (कटे—Set) 1 P. वर्षावरणयो to rain, to cover or to surround,
Aor. अकटीत् only Caus. कटयति—ते

कद् (कटी—Set) 1 P गतौ to go or approach Aor. अकटीत् or
अकाटीत् Caus काटयति—ते Deri कट्

कद् (Set) 1 P कृच्छ्रजीवने to drag on the days of life, to live
in distress

कड् (Set) 1 P मदे to be confused, to be proud

कड्ड् (Set) 1 P, कर्कश्ये to be harsh or rough, Aor अकड्डीत् Caus
कड्डयति—ते

कण् (Set) 1 P, आर्तस्वरे to cry or bewail

कण् (Set) 1 P, गतौ, to go or approach Caus कणयति—ते, Aor
अचीकणत्—त or अचकाणत्—त

कंट् (कटि Set) 1 P गतौ, to go Act कटति, चकट, कटितास्मि,
कंटिष्यति, अकंटीत्, कट्यासं, Pass कट्यते, कटिष्यते, अकंदि. Caus.
कंटयति—ते, अचकंटत्—त Deri. कंटित, कंटितु, कंटित्वा

कंद् (कटि—Set) 1 A शोके, to grieve for, to miss.

कंड् (कडि—Set) 1 A. मदे, to be proud, to unhusk

कंड् (कडि—Set) 1 P मदे, to be proud

कत्थ् (कत्थ—Set) 1 A श्लाघायाम्, to praise, to boast, to flatter
Caus कथयति—ते, अचकत्थत्—त, Desid. चिकत्थिषते, Deri
विकत्थय, चकत्थान.

कद् (Set) 1 A वैहृव्ये, to be confounded, to grieve. Caus. कद-
यति—ते

कन् (कनी—Set) 1 P दीप्ति—काति—गतिषु, to shine; to love;
to wish, to go Vedic (to be contented), P P कात

कद् (कदि—Set) 1 P आह्वाने—रोदनेच । to call, to shed tears

कद् (कदि—Set) 1 A वैहृव्ये—वैरुल्येच, to be confounded, to
grieve.

कब् (कबु—Set) 1 A वर्णे । to colour, Aor Caus अचकाचत्—त-

कम् (कमु—Set) 1 A. कातौ । to love, to long for, to have
intercourse with to value highly Act कामयते अकामयत्.
चकमे or कामयाचक्रे, कामिताहे or कामयिताहे, कामिष्यते or कामयि-
ष्यते, अकमिष्यत् or अकामयिष्यत्, अचीकमत or अचकमत, कामि-
षीय or कामयिषीय Pass कम्यते or काम्यते, कामिष्यते or कामि-
ष्यते or कामयिष्यते, अकामि अकमिषि or अकामिषि or अकामयिषि.
Caus कामयति—ते, अचीकमत्—त or अचकमत्—त, Desid चिक-
मिषते or चिकामयिषते Deri कात, काम्य, कमितुं or कामयितु,
कात्वा or कमित्वा or कामयित्वा, कामयमान, चकमान or कामया-
चक्राण

कप् (कपि—Set) 1 A चलने । to shake or tremble Caus कंपयति,
Caus Aor अचकंपत्

कङ् (Set) 1 P गतौ । to go

कर्ज् (Set) 1 P व्यथने । to pain Act कर्जति, चकर्ज, कर्जितास्मि.
कर्जिष्यति, अकर्जिष्यत्, अकर्जात्, कर्ज्यास Pass कर्ज्यते, कर्जि-
ष्यते, अकर्जि Caus. कर्जयति—ते Desid चिकर्जिषति. Deri,
कर्जित, कर्जितुं, कर्जित्वा

कर्द् (Set) 1 P कुत्सितेश्चे । to rumble, to caw.

कब् (Set) 1 P. गतौ । to go or approach

कर्व् (Set) 1 P. दर्पे । to be proud, to boast

कल् (कल—Set) 1 A शब्द—संख्यानयो । to sound, to count.

कल् (कलु—Set) 1 A अव्यक्ते शब्दे । to sound indistinctly.

कव् (कव्—Set) 1 A. स्तुतौवर्णनेच । to praise, to describe, to compose a poem, Caus Aor अचकावत्—त.

कश् (Set) 1 P शब्दे । to sound

कृष् (Set) 1 P हिसायाम्, निष्पीडनेवर्षणेच । to kill or injure, to try on a touchstone to rub P P कषित, also कष्ट painful.

कस् (Set) 1 P गतौ । to go

काक्ष् (काक्षि—Set) 1 P (epic Atm. also) काक्षायाम् । to desire or long for Act काक्षति, चकाक्ष, काक्षितास्मि, काक्षिष्यति, अकाक्षीत्, काक्ष्यास Pass काक्ष्यते, कांक्षिष्यते, अर्काक्षि. Caus कांक्षयति—ते, अचकाक्षत्—त Desid चिकाक्षिषति Deri कांक्षित, काक्षितु, काक्षित्वा, चकाक्ष्वस्.

काच् (काचि—Set) 1 A दीप्ति—बंधनयो । to shine, to bind. Act. काचते, चकाचे, काचिताहे, काचिष्यते, अकाचिष्ट, काचिषीय, Pass. काच्यते, काचिष्यते अकाचि Caus काचयति—ते, अचकांचत्—त Desid चिकाचिषते Deri कांचित, काचितुं, काचित्वा.

काश्र् (काशृ—Set) 1 A दीप्तौ । to shine Act काशते, चकाशे, काशिताहे, काशिष्यते, अकाशिष्ट, काशिषीय Pass काश्यते, काशिष्यते, अकाशि Caus काशयति—ते, अचकाशत्—त Desid चिकाशिषते Deri काशित, काशितु, काशित्वा, प्रकाश्य, काशमान, चकाशान

कास् (कास्—Set) 1 A शब्दकुत्सायाम् । to cough Perf. कासाचक्रे. Deri कासमान, कासाचक्राण

किट् (Set) 1 P त्रासे गतौच । to fear, to frighten, to go or approach Act केटति, चिकेट, केटितास्मि, केटिष्यति, अकेटीत्, किट्यास Pass किट्यते, केटिष्यते, अकेटि Caus केटयति—ते, अचीकिटत्—त. Desid चिकेटिषति, Deri किटित, केटितु, केटित्वा

किट् (Set) 1 P or A निवासे—संशये—रोगापनयनेच । to live, to heal or cure, to doubt Act चिकित्साति—ते, चिकित्साचकार—चक्रे, चिकित्सितास्मि—हे, चिकित्सिष्यति—ते, अचिकित्सात्—अचिकित्तिष्ट, चिकित्स्यासं, चिकित्सीय Pass चिकित्स्यते, चिकित्सीष्यते, अचिकित्ति Caus चिकित्सयति—ते, अचिकित्सत्—त Desid चिकित्तिषति—ते Deri चिकित्सित, चिकित्सितुं चिकित्सित्वा, चिकित्सांचकृ-चस्—चक्राण

कित् (Set) 1 P इच्छायाम् । to desire

कील् (Set) 1 P बध्ने । to bind to fit Act कीलति चिकील, की-
लितास्मि, कीलिष्यति, अकीलीत्, कील्यास Pass कील्यते, कीलिष्यते,
अकीलि Caus कीलयति-ते, अचिकीलत्-त Desid चिकीलिषति
Deri कीलित, कीलितुं कीलिष्व चिकील्वस्

कु (कुङ्-Anim) 1 A शब्दे । to sound Act क्वतं, चुकुचे, कोताहे,
कोष्यते, अकोष्ट, कोषीय Pass क्वयते, कोष्यते or काविष्यते, अकावि,
अकोषि or अकाविषि Caus कावयति-ते, अचूक्वत्-त Desid
चूक्वते Freq कोक्वते Deri कुत, कोतु, कुत्वा, कवमान, चुकुवान्.

कुक् (कुक्-Set) 1 A आदाने । to take, to accept, to seize, Act
कोक्ते, चुकुके, कोकितहे, कोकिष्यते, अकोकिष्ट, कोकिष्य. Pass
कुक्वते, कोकिष्यते, अकाकि Caus कोकयति-ते, अचूकुक्वत्-त
Desid, चुकुकिषते Deri कुकित, कुकितु, कुकित्वा, चुकुक्स्

कुच् (Set) 1 P शब्दे तारे । सपर्वन-कौटिल्य-प्रतिष्ठं-विलखनेषु । to
utter a shrill cry (as a bird), to contract, to bend, to be
crooked, to impede, to write or delineate Act कोचाति,
चुकोच, कोचितस्मि, कोचिष्यति, अकोचीत्, कुच्यास Pass क्व्यते,
कुचिष्यते, अकोचि Caus कोचयति-ते, अचूकुचत्-त Desid
चुकुचिषति Deri कुचित, कुचितु, कुचित्वा, चुकुचस्

कुञ् (कुञ् Set) 1 P स्तेयकरणे । to steal Ger कोजित्वा or कुक्त्वा

कुञ्च् (Set) 1 P कौटिल्याल्पी-भावयो । to make crooked, to bend
or curve, to lessen Act कुञ्चति, अकुञ्चत्, चुकुञ्च, कुञ्चितास्मि
कुञ्चिष्यति, अकुञ्चीत्, कुञ्च्यास Pass कुञ्च्यते कुञ्चिष्यते अकुञ्चि
Caus कुञ्चयति-ते, अकुञ्चत्-त Desid चुकुञ्चिषति Deri
कुञ्चित, कुञ्चितु, कुञ्चित्वा

कुट् (a sautra root) 1 P छेदने । to cut

कुंद् (कुट्टि-Set) 1 P वैकल्ये । to be lame

कुंद् (कुट्टि-Set) 1 P प्रतिघाते-मोचने-आलस्येच । to be mutilated or
blunted, to loosen, to be dull or stupid or idle,

कुंङ् (कुट्टि-Set) 1 P वैकल्य । to maim or mutilate

कुङ् (कुङि-Set) 1 A दाहे । to burn Act कुङते, चुकुङे, कुङिताहे,
कुङिष्यते, अकुङिष्ट, कुङिषीय, Pass कुङयते, कुङिष्यते, अकुङि,
Caus कुङयति-ते, अचुकुङत्-त, Desid चुकुङिषते, Deri कुङित,
कुङितुं, कुङित्वा.

कुत् (a santra root) 1 P आस्तरणे । to cover

कुथ् (कुथि-Set) 1 P हिंसा-हेनानयो । to hurt, to suffer pain.

कुम् (Set) 1 P उदने । to wet.

कुप् (कुपि-Set) 1 P आच्छादने to cover, to dress,

कुच् (कुबि-Set) 1 P. आच्छादने । to cover,

कुम् (कुभि-Set) 1 P आच्छादने । to cover,

कुर्द (कुर्द-Set) 1 A क्रीडायाम् । to play Act कर्दते, चुकर्दे, कर्दि-
ताहे, कर्दिष्यते, अकर्दिष्ट, कर्दिषीय, Pass. कर्द्यते कर्दिष्यते, अकर्दि-
Caus कर्दयति-ते, अचुकुर्दत्-त, Desid चुकर्दिषते, Deri कर्दित,
कर्दितुम्, कर्दित्वा, कर्दाचक्राण.

कुल् (Set) 1 P संस्र्याने, बन्धुबुच । to collect, to be related
or to behave as a kinsman, to proceed uninterruptedly,
to reckon

कुस् (कुशि-Set) 1 P दीप्तौ । to shine

कुस् (कुसि-Set) 1 P भाषायाम् । to speak;

कूज् (Set) 1 P अव्यक्ते शब्दे । to make any inarticulate sound,
to hum, to coo, to warble Act. कूजति, चुकूज, कूजितास्मि,
कूजिष्यति, अकूजीत्, कूज्यासं Pass कूज्यते, कूजिष्यते, अकूजि,
Caus कूजयति-ते, अचूकूजत्-त, Desid चुकूजिषति, Deri
कूजित, कूजित्वा, कूजितुं.

कूर्न् (Set) 1 P. आवरणे to cover, to hide, to screen, to protect
to enclose.

कृप् or कृप् (कृप्-Set) 1 A सामर्थ्ये । to be fit for, to be able Act,
कल्पते, अकल्पत, चकृप्ते, चकृप्ते or चकृपिषे, चकृप्ते or चकृपिषे,
कल्पिताहे or कल्पताहे or कल्पतास्मि, कल्पिष्यते or कल्प्यते or

कल्पयति, अकल्पिष्यत् or अकल्पस्यत् or अकल्पस्यत्, अकृपत् or अकल्पिष्यत् or अकृष, अकृष or अकल्पिष्यत् or अकृष्या, कल्पिषीय or कृषीय, Pass कृष्यते, कल्पिष्यते or कल्पस्यते, अकल्पि, अकल्पिषि or अकृप्ति Caus कल्पयति-ते, अचकल्पत्-त or अचीकृपत्-त Desid चिकल्पिषते or चिकृप्सते or चिकृप्सति, Deri कृष, कल्पितु or कल्पु, कल्पित्वा or कृप्त्वा, प्रकल्प्य, कल्पमान, चकृपान्
 कृष् (Anit) 1 P. विलेखने । to draw, to plough, Act कर्षति, अकर्षत्, चकर्ष, कर्षास्मि or ऋषास्मि, कर्षयति or ऋषयति, अकर्षयत्, अकर्षयत्, अर्षास्मि or अर्षास्मि or अर्षयत्, कृष्यासं Pass कृष्यते, कर्षयते or ऋषयते, अकर्षि, अकृष्वत् or अकृष्वत्, Caus कर्षयति-ते, अचीकृषत्-त or अचकृषत्-त, Desid चिकृषति, Deri कृष, कृष्टु or कृष्टु, कृष्टा, आकृष्य, चकृष्वत्

केप् (केप्-Set) 1 A कंपने । to shake or tremble, Act केपते चिकेपे, केपिताहे, केपिष्यते, अकेपिष, केपिषीय, Pass केप्यते, केपिष्यते, अकेपि, Caus केपयति-ते, अचिकेपत्-त, Desid चिकेपिषते, Deri केपित, केपितु, केपित्वा

केल् (केल्-Set) 1 P चलने to shake, to sport, Act केलति, चिकेल, केलितास्मि, केलिष्यति, अकेलीत्, केल्यासं, Pass केल्यते, केलिष्यते, अकेलि, Caus केलयति-ते अचिकेलत्-त Desid चिकेलिषति, Deri केलित, केलितु, केलित्वा

कै (Anit) 1 P शब्दे । to sound Act कायति, अकायत्, चकौ, चकाय or चकिय, कातास्मि, काम्यति, अकासीत्, कायासं Pass कायते, कास्यते or कायिष्यते, अकायि, अकासि or अकायिषि, Caus. काययति-ते, अचीकपत्-त, Desid चिकासति Deri कात, कातु, कात्वा, कायत्, कास्यत्, चकिवस्

कृथ् (Set) 1 P हिंसायाम् to hurt, to injure, to kill

कृथ् (Set) 1 A शब्दे-उन्नेच । to make a creaking sound, to be wet, to sink Act कृथयते, अकृथयत्, चुकृथ्ये, चुकृथ्यिध्वे-हे, कृथयिताहे, कृथयिष्यते, अकृथयिष, कृथयिषीय, Pass कृथयते, कृथयिष्यते, अकृथि, Caus कृथयति-ते, अचुकृथपत्-त Desid चुकृथिषते, Deri कृथत्, कृथितु, कृथित्वा, कृथमान, कृथयिष्यमाण, चुकृथयान्.

कम् (Set) 1 P हूच्छन् । to be crooked

क्रथ् (Set) 1 P हिंसायाम् । to injure, hurt or kill. Act क्रथति,
चक्रथ, क्रथितास्मि, क्रथिष्यति, अक्रथीत् or अक्राथीत्, क्रथ्यास
Pass क्रथते क्रथिष्यते, अक्रथि or अक्राथि, Caus क्रथयति-ते
अचीक्रथत्-त, Desid चिक्रथिषति, Deri क्रथित, क्रथितु, क्रथित्वा.

क्रद् (Set) 1 A वेकल्ये, वैकल्येच । to be confounded, to grieve

क्रद् (क्रदि-Set) 1 A. वेकल्ये-वैकल्येच to lament, to grieve, Act
क्रंदते, अक्रदत्, चक्रदे, क्रंदिताहे, क्रदिष्यते अक्रंदिष्ट, क्रदिषीय Pass
क्रंयते, क्रदिष्यते, अक्रंदि, Caus क्रदयति-ते अचक्रदत्-त, Desid
चिक्रदिषते, Deri क्रदित, क्रदितु, क्रदित्वा, क्रदमान, क्रदिष्यमाण,
चक्रदान

क्रद् (क्रदि-Set) 1 P आवहाने रोदनेच to call out to cry. Act
क्रदति, चक्रंद, क्रंदितास्मि, क्रदिष्यति, अक्रदिष्यत्, अक्रदीत्, क्रयासं-
Desid चिक्रदिषति, Deri क्रदत्, चक्रदस्

क्रप (क्रपु-Set) 1 A. कृपायागतौच । to pity, to go, Act क्रपते,
चक्रपे, क्रपिताहे, क्रपिष्यते, अक्रपिष्ट, क्रपिषीय, Pass क्रप्यते, क्रपि-
ष्यते, अक्रपि, Caus क्रपयति-ते, अचक्रपत्-त Desid चिक्रपिषते,
Deri क्रपित, क्रपितु, क्रपित्वा

क्रम् (क्रमु-Set) but Anit when Atmanepadi) 1 P पाद विक्षेपे,
to walk, to step, to go, to cross, to leap, to ascend Act
क्रामति, क्रमते अक्रामत्, अक्रमत् चक्राम, चक्रमे, चक्रमिथ, चक्रमिषे,
क्रमितास्मि, क्रंताहे क्रमिष्यति, क्रंस्यते अक्रमीत्, अक्रंस्त, अक्रमिष्ट,
अक्रंर्ध्व, अक्रमिषं, अक्रंसि क्रम्यासं, क्रसीय Pass क्रम्यते, क्रंस्यते,
अक्रमि, Caus. क्रमयति-ते (with सम्, उत्, &c सक्रामयति-ते,
उत्क्रामयति ते) अचिक्रमत्-त, Desid चिक्रमिषति, चिक्रसते,
Deri क्रात, क्रमितुं, क्रमित्वा, or क्रात्वा or क्रंत्वा, सक्रम्य-क्रामत्,
क्रममाण, क्रमिष्यत्, क्रम्यमाण, चक्रणवस्, चक्रमाण

क्रीड् (क्रीडु-Set) 1 P विहारे । to amuse oneself, to play, to
gamble (with आ, अनु or परि, Atmanepadi, with सम् A
when it means 'to play' and P when meaning "to make
a noise or to creak or break") Act क्रीडति-ते, अक्रीडत्-त.

चिक्रीड—डे, चिक्रीडिथ—षे, क्रीडितास्मि—हे, क्रीडिष्यति—ते, अक्री-
डीत्—अक्रीडिष्टु क्रीड्यासं—क्रीडिषीय, Pass क्रीड्यते, क्रीडिष्यते,
अक्रीडि Caus क्रीडयति—ते, अचिक्रीडत्—त Desid चिक्रीडिषति—
ते, Deri क्रीडित, क्रीडितु, क्रीडित्वा, क्रीडत्, क्रीडमान, चिक्रीडुस्-
चिक्रीडान.

कुञ्च (Set) 1 P कौटिल्याल्पी भावयो । to make crooked, to bend
or curve, to lessen, Act कुञ्चति, कुञ्च, कुञ्चितास्मि, कुञ्चिष्यति,
अकुञ्चीत्, कुञ्च्यास, Pass कुञ्च्यते, कुञ्चिष्यते, अकुञ्चि Caus कुञ्च-
यति—ते, अयुक्कुञ्चत्—त, Desid कुञ्चिषति, Deri कुञ्चित, कुञ्चितु,
कुञ्चित्वा

कुश्र (Ant) । P. आव्हाने रोदनेच । to call out, to cry Act क्रोशति,
चुक्रोश, चुक्रोशिथ, क्रोष्टामि, क्रोक्ष्यति, अक्रोक्ष्यत्, अक्रुक्षत्, क्रुक्ष्यासं,
Pass क्रुक्ष्यते, क्रोक्ष्यते, अक्रोशि, Caus क्रोशयति—त, अयुक्कुशत्—त,
Desid चुक्रुक्षति, Deri क्रुष्ट, क्रुष्टा, क्रोशत्, क्रोक्ष्यत्, चुक्रुश्वस्.

कृथ (Set) 1 P हिंसायाम् । to hurt or kill Act कलथति, चकलाथ,
कलथितास्मि, कलथिष्यति, अकलथीत्, अकलाथीत्, अचिकलथत्—त,
कलथ्यासम्, Pass कलथ्यते, कलथिष्यते, अकलथि, Caus कलथयति—
ते, अचकलथत्—त, Desid चिकलथिषति, Deri मलथित, कलथितु,
कलथित्वा.

कुंद् (कृदि—Set) 1 P आव्हाने—रोदनेच । to call out, to cry

कुंद् (कृदि—Set) 1 A वैकल्ये—वैकल्येच । to be confounded, to
lament, forms are similar to क्रुद्, कल being substituted
for क्र.

कलम् (Set) 1 P. ग्लानौ । to be fatigued Act कलामति, अकलामत्,
चकलाम, चकलमिथ, कलामितास्मि, कलामिष्यति, अकलमिष्यत्, अकलम-
त्, कलम्यासं, Pass कलम्यते, कलमिष्यते, अकलामि, अकलमिषि, Caus.
कलमयति, अचिकलमत्, Desid चिकलमिषति, Deri कलात्, कलमितुं,
कलमित्वा or कलात्वा, कलामत्, कलमिष्यत्, चकलन्वस्.

क्लिद् (क्लिदि—क्लिदि—Set) 1 U. परिदेवने । to lament Act क्लिदति—ते,
चिक्लिद—डे, क्लिद्वितास्मि—हे, क्लिदिष्यति—ते, अक्लिदीत्—अक्लि-
दिष्ट, क्लिद्यासं—क्लिदिषीय, Pass क्लिद्यते, क्लिदिष्यते, अक्लिदि.

Caus. किलदयति, अचिक्लिदत्, Desid. चिक्लिदिषति-ते, Deri. किलदित, क्लिदितुं, क्लिदित्वा, चिक्लिद्वस्—चिक्लिदान.

क्लीब (क्लीबु—Set) 1 A अधाट्ये । to behave like a eunuch, to be timorous or modest or unassuming Act क्लीबते, चिक्लीबे, क्लीबिताहे, क्लीबिष्यते, अक्लीबिष्ट, क्लीबिषीय, Pass क्लीब्यते, क्लीबिष्यते, अक्लीबि, Caus क्लीबयति-ते, अचिक्लीबत्-त, Desid. चिक्लीबिषते, Deri. क्लीबित, क्लीबितु क्लीबित्वा

क्लृ (क्लृड—Anit) 1 A गतौ, । to go क्लृवते, चुक्लृवे, क्लोताहे, क्लोष्यते, अक्लोष्ट, क्लोषीय, Pass क्लृयते, क्लोष्यते or क्लोषिष्यते अक्लावि, अक्लोषी or अक्लाविषि, Caus क्लोवयति-ते, अचूक्लवत्-त, Desid चुक्लृषते, Deri क्लृत, क्लोतय्य, क्लव्य क्लोतु, क्लत्वा, क्लवमान, क्लोष्यमाण, चुक्लवान

क्लेव् (क्लेवु—Set) 1 A. सेवने । to serve, Act क्लेवते, चिक्लेवे, क्लेवितहे, क्लेविष्यते अक्लेविष्ट, क्लेविषीय, Pass क्लेव्यते, क्लेविष्यते, अक्लेवि, Caus क्लेवयति-ते, अचिक्लेवत्-त, Desid चिक्लेविषते Deri क्लेवित, क्लेवितुं, क्लेवित्वा

क्लेश् (क्लेश्—Set) 1 A अव्यक्तायां वाचि, बाधने इतिदुर्ग । to speak inarticulately, to impede

क्लृ (Set) 1 P. अव्यक्तशब्दे । to jangle, to tinkle, to hum, to warble. Act क्लृति, चक्काण, चक्कणिथ, क्लृतास्मि क्लृष्यति, अक्लृति or अक्काणित्, क्लृयास्, Pass क्लृयते, क्लृष्यते, अक्काणि, अक्कणिषि, Caus क्लृयति-ते, अचिक्लृत्-त, Desid चिक्लृषति, Deri. क्लृति, क्लृति, क्लृत्वा, चक्कणवस्

क्लृ (क्ले—Set) 1 P निष्पाके । to boil, to decoct, to digest, Aor अक्लीत्, Caus क्लयति-ते, Deri उत्कथ्य

क्षज् (क्षज्—Set) 1 A वधे । to kill. Act. क्षजते, अक्षजत, क्षजताम् क्षजेय, चक्षजे, क्षजिताहे, क्षजिष्यते, अक्षजिष्ट, क्षजिषीय, Pass क्षज्यते, क्षजिष्यते, अक्षजिषि, Caus क्षजयति-ते, अचिक्षजत्-त, Desid चिक्षजिषते, Deri क्षजित क्षजितुं, क्षजित्वा.

क्षज् (क्षजि—Set) 1 A गतिदानयो । to go. to give. Act क्षजते, चक्षजे, क्षजिताहे, क्षजिष्यते, अक्षजिष्ट, क्षजिषीय, Pass क्षज्यते,

क्षंजिष्यते, अक्षंजि or अक्षाजि, Caus^० क्षजयति—ते, अचक्षंजत्—त.

Desid चिक्षजिषते, Deri क्षंजित, क्षंजितु, क्षंजित्वा

क्षद् (a sautra root—Set) 1 A सपेपण रक्षणयो । to eat, to protect, to eat

क्षम् (क्षमु—ष् Wet) 1 A. सहने । to forgive, to suffer, to allow, to put up with, to resist, to be able to do anything
Act क्षमते, चक्षमे, चक्षमिषे, or चक्षसे, चक्षमिध्वे or चक्षध्वे, चक्षमिवहे or चक्षण्वहे, चक्षमिमहे or चक्षणमहे, क्षमिताहे or क्षंताहे, क्षमिष्यते or क्षंष्यते, अक्षमिष्यत्—अक्षस्यत्, अक्षमिष्ट or अक्षस्त, अक्षमिष्टा or अक्षंस्था, अक्षमिध्व or अक्षध्व, अक्षमिषि or अक्षसि, क्षमिषीय or क्षसीय, Pass क्षम्यते, क्षमिष्यते or क्षस्यते, अक्षमि, अक्षमिषि or अक्षसि Caus क्षमयति—ते, अचिक्षमत्—त Desid. चिक्षमिषते or चिक्षसते, Deri क्षात, क्षमितु or क्षतु क्षमित्वा or क्षात्वा, सक्षम्य, क्षममाण, क्षमिष्यमाण or क्षस्यमान, चक्षमान.

क्षंप् (Set) 1 P क्षत्यास् । to forgive or endure

क्षर् (Set) 1 P क्षरसंचलने । to flow, to ooze, to wane to become useless, to melt Act क्षरति, चक्षार, चक्षरिथ, क्षरितास्मि, क्षरिष्यति, अक्षारीत्, क्षर्यासं, Pass क्षर्यते, क्षरिष्यते, अक्षारि, Caus. क्षारयति, अचिक्षरत्, Desid चिक्षरिषति, Deri क्षरित, क्षरितु, क्षरित्वा, चक्षर्वस्

क्षि (Anit) 1 P क्षये । to decay, to wane, to waste Act क्षयति—चिक्षाय, चिक्षयिथ or चिक्षेथ, क्षेतास्मि, क्षेप्यति, अक्षेप्यत् अक्षेपीत्, अक्षेष्टु, क्षीयास, Pass क्षीयते, क्षेप्यते or क्षायिष्यते, अक्षायि, अक्षेपत् or अक्षायिषत्—अक्षेष्टु or अक्षायिध्व—द्, Caus क्षाययति—ते, अचिक्षयत्—त, Desid चिक्षीषति Deri क्षित or क्षीण, क्षेय (also क्षय्य), क्षेतुं, क्षित्वा, प्रक्षीय, क्षयत्, क्षेप्यत्, चिक्षिवस्

क्षिद् (Set) 1 P अव्यक्तेशब्दे । to make an inarticulate sound, Act क्षेदति, चिक्षेद, क्षेदितास्मि, क्षेदिष्यति, अक्षेदीत्, क्षियास, Pass क्षियते, क्षेदिष्यते, अक्षेदि, Caus क्षेदयति—ते, अचिक्षिदत्—त, Desid चिक्षेदिषति, Deri क्षिदित, क्षेदितु, क्षिदित्वा

क्षिष् (क्षिबु—Set) 1 P निरसने । to eject from the mouth, to vomit, to spit out Bene क्षीव्यास Pass. क्षीव्यते, Desid. चिक्षेविषति or चुक्ष्यति, Deri क्ष्यत, क्षेवित्वा or क्ष्यत्वा, प्रक्षीव्य, चिक्षिवस् .

क्षीज् (Set) 1 P अव्यक्तेशब्दे । to speak inarticulately Act
क्षीजति, चिक्षीज, क्षीजितास्मि, क्षीजिष्यति, अक्षीजीत्, क्षीज्यासं,
Pass क्षीज्यते, क्षीजिष्यते, अक्षीजि, Caus क्षीजयति-ते, अचिक्षी
जत्-त. Desid चिक्षीजिषति Deri क्षीजित. क्षीजितु, क्षीजित्वा

क्षीब् (क्षीवृ-Set) 1 A मदे । to be drunk or intoxicated, Act.
क्षीबते, चिक्षीबे, क्षीबिताहे, क्षीबिष्यते, अक्षीबिष्ट क्षीबिषीय Pass
क्षीब्यते, क्षीबिष्यते, अक्षीबि Caus क्षीबयति-ते, अचिक्षीबत्-त
Desid चिक्षीबिषते Deri क्षीब, प्रक्षीबित, क्षीबितु, क्षीबित्वा,
चिक्षीबान

क्षीव् (क्षीवृ-Set) 1 A मदे । to be drunk or intoxicated

क्षीव् (क्षीवृ-Set) 1 P निस्सने । to spit out

क्षुद् (छान्दस -Set) 1 P. गतौ । to go Act क्षोदति, चुक्षोद, क्षोदि-
तास्मि, क्षोदिष्यति, अक्षोदीत्, क्षुद्यास Pass. क्षुद्यत, क्षोदिष्यते
अक्षोदि Caus क्षोदयति-ते, अचुक्षुदत्-त Desid चुक्षुदिषति. Deri.
क्षुदित, क्षोदितुं, क्षोदित्वा

क्षुप् (a Sautra root-Set) 1 P. मदे । to be intoxicated

क्षुम् (क्षुभ-Set) 1 A संचलने । to be agitated, to disturb Act
क्षोभते, चुक्षुभे, क्षोभिताहे, क्षोभिष्यते, अक्षोभिष्यत-अक्षोभत् or
अक्षोभिष्ट, क्षोभिषीय, Desid चुक्षुभिषते or चुक्षोभिषते Deri
क्षुब्ध, क्षुभित्वा or क्षोभित्वा, प्रक्षुब्ध, क्षोभमान, चुक्षुभान

क्षुप् (छान्दस.-Set) 1 P. गतौ । to go, Act क्षुपति. चुक्षुप.
क्षुपितास्मि क्षुपिष्यति अक्षुपीत् क्षुप्यास Pass *क्षुप्यते क्षुपिष्यते
अक्षुपि Caus क्षुपयति-क्षुपयते Desid. चुक्षुपिषति Deri. क्षुपित
क्षुपितु क्षुपित्वा.

क्षेव् (क्षेवृ-Set) 1 P निस्सने । to spit out Act क्षेवति चिक्षेव
क्षेवितास्मि क्षेविष्यति अक्षेवीत् क्षेव्यासं Pass क्षेव्यते क्षेविष्यते.
अक्षेवि Caus क्षेवयति-ते Desid चिक्षेविषति Deri क्षेवित.
क्षेवितुं क्षेवित्वा or क्षेव्त्वा

क्षै- (Anit) 1 P क्षये । to wane, to decline, to decay, to waste
away Act क्षायति चक्षौ. चक्षिथ or चक्षाथ क्षातास्मि क्षास्यति

अक्षास्यत् अक्षासीत् क्षायास or क्षेयास Pass क्षायते. क्षास्यते
or क्षायिष्यते, अक्षायि, अक्षासि, अक्षायिषि, Caus क्षपयति-ते, अचि-
क्षपत्-त Desid चिक्षासति, Deri क्षाम, क्षेय, क्षातु, क्षात्वा, चक्षिष्व
क्षमाय् (क्षमायि-Set) 1 A विध्नने । to tremble, to shake Act

क्षमायते, चक्षमाये, चक्षमायिध्वे-द्धे, क्षमायिताहे, क्षमायिष्यते, अक्षमायिष्ट,
अक्षमायिषि, क्षमायिषीय Pass क्षमाय्यते, क्षमायिष्यते, अक्षमायि, Caus.
क्षमापयति-ते, अचिक्षमपत्-त Desid चिक्षमायिषते, Deri क्षमात,
क्षमायितु, क्षमायित्वा, क्षमायमान, चक्षमायान

क्षमील् (Set) 1 P निमेषणे । to wink, Act क्षमीलति, चिक्षमील, क्षमीलि-
तास्मि, क्षमीलिष्यति, अक्षमीलीत्, क्षमील्यासं Pass क्षमाल्यते, क्षमीलि-
ष्यते, अक्षमीलि Caus क्षमीलयति-ते Desid चिक्षमीलिषति Deri
क्षमीलित, क्षमीलितु, क्षमीलित्वा

क्षिबद् (क्षिबिद्वा-Set) 1 A स्नेहनमोचनयो । to be wet or unctuous,
to discharge juice, to emit sap Aor क्ष्वेडते; चिक्षिबडे, क्ष्वेडि-
ताहे, क्ष्वेडिष्यते, अक्ष्वेडिष्ट or अक्षिबडत्, क्ष्वेडिषीय Pass. क्षिबड्यते.
क्ष्वेडिष्यते अक्ष्वेडि Caus क्ष्वेडयति-ते अचिक्षिबडत्-त Desid.
चिक्षिबडिषते or चिक्ष्वेडिषते, Deri. क्ष्वेडित, क्षिबडित्वा or क्ष्वेडित्वा-
क्ष्वेडितुं, चिक्षिबडान

क्षिबद् (क्षिबिद्वा-Set) 1 A स्नेहनमोचनयो । to be wet, &c Deri
क्षिबण or क्ष्वेदित क्ष्वेदितव्य क्ष्वेदितुं क्षिबित्वा or क्ष्वेदित्वा.
क्ष्वेदमान चिक्षिबदान

क्ष्वेल् (क्ष्वेल-Set) 1 P. चलने । to leap, to move, to shake, Act
क्ष्वेलति चिक्ष्वेल क्ष्वेलितास्मि क्ष्वेलिष्यति अक्ष्वेलीत् क्ष्वेल्यासं, Pass
क्ष्वेल्यते क्ष्वेलिष्यते अक्ष्वेलि Caus क्ष्वेलयति-ते अचिक्ष्वेलत्-त.
Desid चिक्ष्वेलिषति Deri क्ष्वेलित क्ष्वेलितुं क्ष्वेलित्वा

खक्स् (Set) 1 P हसने । to laugh at.

खज् (Set) 1 P, मन्थे । to churn, to agitate Aor अखजीत् or
अखाजीत्

खज् (खजि-Set) 1 P गतिवैकल्ये । to limp. Act खंजति, चखंज.
खंजितास्मि, खंजिष्यति, अखंजीत्, खज्यासं Pass खंज्यते, खंजिष्यते
अखजि Caus खजयति-ते अचखजत्-त Desid. चिखजिषति.
Deri. खंजित, खंजितु, खंजित्वा, चखंज्वस्

खट (Set) 1 P कांक्षाया । to desire.

खड् (खडि Set) 1 A भेदने । to break, to cut, to tear to pieces
Act खडते, चखडे, खडिताहे, खडिष्यते, अखाडिष्ट, खडिषीय

खट् (Set) 1 P. स्थैर्ये हिंसायांच । to be firm, to kill.

खन् (खनु—Set) 1 U अवधारणे । to dig up, Act, खनति—ते, चखान-
चखने, चखनिथ, चखिने खनितास्मि—हे, खनिष्यति—ते अखानि-
ष्यत्—त, अखनीत् or अखानीत्, अखनिष्ट खायास or खन्यासं, खनि-
षीय Pass खन्यते or खायते, खनिष्यते, अखानि, Caus खानयति—ते.
अचीखनत्—त Desid चिखनिषति—ते Deri खात, खेय, खनित,
खात्वा or खनित्वा, उत्खाय or उत्खन्य, चखन्वस् or चखनान

खच् } (Set) 1 P गतौ । to go

खर्ज (Set) 1 P दयथने पूजनेच । to pain, to worship.

खर्द् (Set) 1 P दद्यूके । to bite, to sting

खर्च् (Set) 1 P गतौ । to go

खर्च् (Set) 1 P दर्पे । to be proud or haughty

खर्ह (Set) 1 P संचये चलनेच । to gather or collect, to move or
shake Aor अखालीत्

खष् (Set) 1 P हिंसायाम् to injure, hurt or kill

खाद् (खाट्—Set) 1 P. भक्षणे । to eat, to devour. Act खादति,
चखाद, चखादिथ खादितास्मि, खादिष्यति, अखादीत् खाद्यासं Pass.
खाद्यते, खादिष्यते, अखादि, Caus. खादयति, अचखादत्. Desid.
चिखादिषति Deri खादित, खादितुं, खादित्वा, खादत्, चखाद्मस्

खिद् (Set) 1 P. त्रासे । to fear, to frighten Act खेटति, चिखेट,
खेटितास्मि, खेटिष्यति, अखेटीत्, खिख्यास Pass खिख्यते खेटि-
ष्यते, अखेटि Caus खेटयति—ते. अचीखिटत्—त Desid चिखेटि-
षति or चिखिटिषति Deri खेटित, खेटितुं, खेटित्वा

खु (खुड्—Set) 1 A शब्दे । to sound Act खचते चुलुबे. खोताहे.
खोष्यते, अखोष्ट, खोषीय

खुञ् (खुञ्-Set) 1 P. स्तेयकरणे । to rob, to steal Act. खोजति
 खुजोऽज, खोजितास्मि, खोजिष्यति, अखोजीत्, खुज्यासं Pass खुज्यते
 खोजिष्यते, अखोजि Caus खोजयति-ते अचूखुजत्-त. Desid
 खुजिषति Deri खुग्, खोजित्वा, खुक्त्वा, खोजितुं

खुड् (खुडि-Set) 1 A खजे । to lmp, to break into pieces. खुडते,
 चुखुडे, खुडिताहे, खुडिष्यते, अखुडिष्ट खुडिषीय

खुर्द (Set) 1 A to play Act खुर्दते etc

खूर्द (Set) 1 A क्रीडायास् । to play Act खूर्दते, चुखूर्दे, खूर्दिताहे,
 खूर्दिष्यते, अखूर्दिष्ट खूर्दिषीय.

खेल् (खेल्-Set) 1 P चलने । to shake, to tremble, to play
 Act खेलति, चिखेल, खेलितास्मि, खेलिष्यति, अखेलिष्यत्, अखेलीत्
 खेल्यासं Pass खेल्यते, खेलिष्यते अखेलि, Caus खेलयति, अचि-
 खेलत् Desi चिखेलिषति Deri खेलित खेलितुं खेलित्वा, चिखेल्वस्.

खेव् (खेव्-Set) 1 A सेवने । to serve Aor अचिखेवत्-त

खै (Amit) 1 P खदने । to strike to be firm, Act खायति,
 चखो, चखिथ, चखाथ, खातास्मि, खास्यति, अखासीत्, खायास्,
 Pass खायते, खास्यते or खायिष्यते, अखायि. Caus खापयति-ते
 अचीखपत्-त, Desid चिखासति, Deri खात, खातु, खात्वा,
 खायत्, खास्यत्, चखिवस्

खोड् { खोड् }
 खोड् { खोड् }
 खोर् { खोर् }
 खोल् { खोल् }
 } -(Set) 1 P गति प्रतिघाते । to lmp, to be lame

गज् (Set) 2 P शङ्खेमदेच । to sound or roar, to be drunk or
 confused Act गजति, जगाज, गजितास्मि, गजिष्यति, अगजीत्
 or अगाजीत्, गज्यासं Pass गज्यते, गजिष्यते, अगाजि Caus
 गाजयति-ते, अजीगजत्-त Desid जिगजिषति Deri गजित
 गजितुं, गजित्वा, गजत्, जगज्यस्

गज् (गजि-Set) 1 P शङ्खे । to sound, Perf जगंज, Aor अगंजीत्

गड् (Set) 1 P सेचने । to distil, Aor अगडीत्, Caus. गडयति-ते
 अजीगडत्-त. Pass गड्यते Aor अगडि, अगाडि.

गङ् (गङ्—Set) 1 P वदनैकदेशे । to affect the cheek

गङ् (Set) 1 P व्यक्तायावाचि । to speak, to say

गङ् (गङ्—Set) 1 P वदनैकदेशे । to affect the cheek.

गम् (गम्—Set) 1 P with सम् A गतौ । to go Act गच्छति (संगच्छते), जगाम (संजग्मे), जगमिथ or जग्मथ (संजगिमिथे) गतास्मि (संगताहे), गमिष्यति (सगस्यते), अगमिष्यत् (समगस्यत), अगमत् (समगत or समगस्त), अगमन् (समगसत or समगसत), अगम (समगथा or समगस्था), अगमत (समगध्व or समगध्व), अगमं (समगसि or समगसि), गम्यास (सगंसिय or सगसाय) Pass गम्यते, गस्यते, अगामि, अगथा or अगस्था, अगध्वम्, or अगध्व, अगसि or अगंसि Caus गमयति—ते अजीगमत्—त Desid जिगमिषति (सजिगंसते) Der1 गत, गतु, गत्वा, आगम्य or आगत्य, जगिमवस् or जगन्वस् (सजग्मान्)

गर्ज् { Set } 1 P शब्दे । to roar, to growl, to thunder

गर्ज् (Set) 1 P गतौ । to go

गर्व् (Set) 1 P वर्णे । to be roud

गर्ह् (गर्ह्—Set) 1 A (sometimes P also) कुत्साया । to blame
to censure

गल् (Set) 1 P. अदने स्त्रावेच । to eat, to drip.

गल्भ् (गल्भ्—Set) 1 A (generally with प्र) धाट्वे । to be bold
or confident

गल्ह् (गल्ह्—Set) 1 A कुत्साया । to blame, to censure.

गा (गाङ्—Anit) 1 A गतौ, to go Act गाते, जगे, गाताहे, गास्यते, अगास्त, गासीय, गायते, गास्यते अगायि, Caus गापयति ते, अजीगपत्—त Der1 गत, गात्वा, गातु

गाध् (गाध्—Set) 1* A प्रतिष्ठा-लिप्सयोर्धन्वेच । to set out for, to dive, to seek, to compile, to string together, to stay

गाह् (गाह्—Wet) 1 A विलोडने । to dive, to bathe, to penetrate, to agitate or churn, to be absorbed in, to hide oneself in,

to destroy, Act गाहने, जगाहे, जगाहिषे or जघाक्षे, जगाहिध्वे—हे
or जघाद्धि, जगाहिमहे or जगाह्यहे, गाहितहे or गाढाहे गाहिष्यते or
घाक्ष्यते, अगाहिष्यत or अघाक्ष्यत अगाहिष्ट or अगाढ अगाहिषत or
अघाक्षत अगाहिष्टा or अगाढा, अगाहिध्व-द्ध or अघाद्ध, अगाहिषि or
अघाक्षि. गाहिधीय or घाक्षीय Pass गाह्यते गाहिष्यते or घाक्ष्यते.
अगाहि, अगाहाहिषि or अघाक्षि Caus गाहयति—ते, अजीगाहत्—त.
Desid जिगाहिषते or जिघाक्षते Deri. गाढ, गाहितव्य or गाढव्य,
गाह्य, गाहितुं, or गाहुं, गाहित्वा or गाढ्वा, जगाहान

यु (यु-ङ्—Anit) 1 A अव्यक्तेऽशब्दे । to speak inarticulately Act
गवते, जुगुवे, जुगुविषे, गोताहे, गोष्यते, अगोष्ट, गोषीय Pass गूयते,
गोष्यते or गाविष्यते, अगावि, अगोषि or अगाविषि Caus गाव-
यति—ते, अजूगयत्—त Desi. जुगूपते Deri युत, गोतुं, युत्वा,
गवमान, जुगुवान

युज् (Set) 1 P कूजने । to hum or buzz,

युज् (युजि—Set) 1 P अव्यक्तेऽशब्दे । to hum or buzz, to sound
inarticulately, Act युजति, जुयुज, युजितास्मि, युजिष्यति, अयं-
जिष्यत्, अयंजीत्, युज्यास Pass युज्यते युजिष्यते, अयुजि Caus.
युजयति—ते, अयुयुजत्—त. Desid जुयुजिषति Deri युजित, युंजितु,
युंजित्वा, जुयुज्वस्.

युद् (युठि—Set) 1 P वेष्टने । to enclose, to envelope,

युद् (युडि—Set) 1 P. वेष्टने—रक्षणे—चूर्णनेच । to envelope, to protect
to pound.

युद् (युव—Set) 1 A क्रीडायाम् । to play.

युद् (युध—Set) 1 A. क्रीडायाम् । to play

युप् (युप्—Wet) 1 P रक्षणे । to protect, to conceal, Act, गोपा-
यति, जुगोष or गोपायाचकार, &c जुगोषिथ or जुगोष्य, गोपायि-
तास्मि or गोपितास्मि or गोप्तास्मि गोपायिष्यति or गोपिष्यति or
गोप्स्यति अगोपायीत् or अगोपीत् or अगोप्सीत्, गोपाय्यास or गुप्या-
सं, Pass. गोपाय्यते or गुप्यते, गोपायिष्यते or गोपिष्यते or गो-
प्स्यते, अगोपायि or अगोपि Caus गोपाययति—ते or गोपायति—ते
अजुगोपायत्—त or अजूगयत्—त, Desid जुगोपायिषति or जुगोपि-
षति or जुगुपिषति or जुगुप्सति, Deri गोपायित or युप्त गोपायितु

or गोपितु or गोप्तु, गोपायित्वा or गोपित्वा or गुपित्वा or गुप्त्वा,
सगोपाय्य or सगुप्य, गोपायत्, गोपायिष्यत् or गोपिष्यत् or गोप्स्यत्
जुगुप्सत् or गोपायांचकृवत्

गुप् (गुप्—Set) 1 A निंदायास् गोपनेच । to censure, to despise, to
hide Act जुगुप्सते, जुगुप्साचक्रे, जुगुप्सिताहे, जुगुप्सिष्यते, अजुगु-
प्सिष्यत्, अजुगुप्सिष्ट, जुगुप्सिषीय, Pass जुगुप्स्यते, जुगुप्सिष्यते
अजुगुप्सि, Caus जुगुप्सयति—ते, अजुगुप्सत्—त. Desid, जुगुप्सिषते,
Deri जुगुप्सीत, जुगुप्सितु, जुगुप्सित्वा, जुगुप्समान, जुगुप्सांचक्राण.
The following are the regular forms—गोपते, जुगुपे, गोपिताहे
गोपिष्यते अगोपिष्यत्, अगोपिष्ट, गोपिषीय, Pass गुप्यते गोपिष्यते.
अगोपि, Caus गोपयति—ते अजुगुपत्—त Desid जुगोपिषते or
जुगुपिषते, Deri गुपित or गोपित, गोपितु, गोपित्वा or गुपित्वा,
गोपमान, जुगुपान

गुर्द—गूर्द (गुर्द—Set) 1 A क्रीडायास् । to play, गु—गूर्दते, &c

गुर्व् (गुर्वी—Set) 1 P उद्यमने, to endeavour, to elevate, गूर्वति,
P P गूर्ण

गुह् (गुह्—Wet) 1 U सवरणे । to cover, to hide, Act गूहति—ते.
जुगूह—जुगूहे, जुगूहिथ or जुगूढ—जुगूहिषे or जुगूक्षे, गूहितास्मि—
हे or गोढास्मि—हे गूहिष्यति—ते or घोक्ष्यति—ते, अगूहिष्यत्—त or
अघोक्ष्यत्—त अगूहात् or अगुक्षत्—अगूहिष्ट or अगुक्षत् or अगूढ,
गूह्यासं—गूहिषीय or बुक्ष्य, Pass गूह्यते, गूहिष्यते or घोक्ष्यते
अगूहि Caus गूहयति—ते अजुगूहत्—त, Desid जुगुक्षति—ते, Deri
गूढ, गूह्य, गूहितव्य or गोढव्य, गूहितु or गोढु, गूहित्वा or गूहित्वा or
गूढ्वा, उपगूह्य, जुगूह्यस—जुगूहान

गु (Anit) 1 P सेचने । to sprinkle, to wet, Act गरति, जगार
गर्तास्मि, गरिष्यति, अगार्षीत् ग्रायास. Pass ग्रीयते, गरिष्यते or गारि-
ष्यते, अगारि Caus गारयति—ते, अजीगरत्—त. Desid जिगार्षति—
Deri गृत, गर्तु, गृत्वा, जगृवत्

गुञ् { Set } 1 P शब्दे । to sound, to roar, to grumble
गुञ् { गुञ्जि }

ग्रह् (ग्रह्-Web) 1 A ग्रहणे । to take, to seize, Act ग्रहते, जग्रहे, जग्रहिषे,
or जवृक्षे, ग्रहितृहे or गर्हाहे, ग्रहिष्यते or घर्क्ष्यते, अग्रहिष्यत, अघ-
र्क्ष्यत, अग्रहिष्ट or अघृक्षत, ग्रहिषीय or घृक्षीय. Pass गृह्यते, ग्रहिष्यते
or घर्क्ष्यते, अग्रहि Caus ग्रहयति-ते, अजीग्रहत्-त or अजग्रहत्-त.
Desid जिग्रहिषते or जिघृक्षते Deri गृढ, ग्रहितव्य or गर्हव्य, ग्रहितुं
or गर्हु, ग्रहित्वा or गृह्वा, जग्रहाण

गेप् (गेप्-Set) 1 A कपने । to shake, Caus गेपयति-ते. Aor. अजि-
गेपत्-त.

गेव् (गेव्-Set) 1 A सेवने । to serve, Caus Aor अजिगेवत्-त

गेष् (गेष्-Set) 1 A अन्विच्छायाम् । to search, to investigate, Caus.
Aor अजिगेषत्-त

ग (Amt) 1 P शब्दे । to sing, to relate Bene गयासं Pass.
गीयते Deri गीत, गीत्वा.

गोष्ट् (गोष्ट्-Set) 1 P संघाते । to assemble, to collect, to heap
together.

ग्रंथ् (ग्रंथि-Set) 1 A कौटिल्ये । to be crooked or wicked, to bend.

ग्रंथ् (Set) 1 P बंधने-संदर्भेच । to bind, to arrange in a regular
order

ग्रस् { ग्रस् Set } 1 A अदने । to eat, to devour, to swallow;
ग्रस् { ग्लस् Set } to consume, to seize, to eclipse, to
destroy Caus ग्रसयति, अजिग्रसत् Deri ग्रस्त, ग्रसितुं, ग्रसित्वा
or ग्रस्त्वा, जग्रसान

ग्रुच् { ग्रुच् Set } 1 P स्तेयकरणे । to steal Aor अग्रुच्त् or
ग्रुच् { ग्लुच् Set } अग्रोचीत् Desid जुग्रोचिषति or जुग्रुचि-
षति, Deri ग्रुक्त, ग्रोचित्वा or ग्रुचित्वा or ग्रुक्त्वा.

ग्रह् (ग्रह्-Set) 1 A ग्रहणे । to take.

ग्रुच् (ग्रुच्-Set) 1 P गतौ । to go Deri. ग्लुक्त. ग्लुचित्वा or ग्लुक्त्वा

ग्लेप् (ग्लेप्-Set) 1 A दैन्येकंपनेच । to be poor or miserable, to
shake, Caus. Aor. अजिग्लेपत्-त.

ग्लेष् (ग्लेष्-Set) 1 A. सेवने । to serve or worship, Caus. Aor.
अजिग्लेवत्-त्.

ग्लेष् (ग्लेष्-Set) 1 A अन्विच्छायाम् । to seek, Caus Aor. अजिग्लेषत्-त्

ग्लै (Amt) 1 P हर्षक्षये—क्लमेच । to despond to wane; to be
fatigued, Perf जग्लौ Bene. ग्लायस् or ग्लेयास् Caus
ग्लापयति-ते or ग्लपयति-ते. (But प्रग्लापयति-ते) अजिग्लपत्-त्
Deri ग्लान, प्रग्लाय, ग्लेय, जग्लिवस्

घष् (Set) 1 P हसने । to laugh, Aor अघषीत् or अघाषीत् .

घट् (घट्-Set) 1 A चेष्टायाम् । to act, to be intently occupied
with, to happen, to be united with, to come to, to reach
Caus घटयति-ते, अजीघटत्-त्, Pass Aor. अघाटि or अघटि

घट् (घट्-Set) 1 A चलने । to shake.

घट् (घटि-Set) 1 P भाषायाम् । to speak, to shine.

घर्त् (Set) 1 P गतौ । to go

घस् (घस्ल-Amt) 1 P अदने । to eat, to devour (This is a defec-
tive root used only to form certain tenses of अद् viz —
Perfect, Aorist, Desiderative It is not conjugated in the
Perfect, the Benedictive, the Present, Passive, the Causal,
%c Act घसति, अघसत् घसतु, घसेय, घस्तास्मि, घत्स्यति, अघत्स्यत्.
अघसत् Pass घत्स्यते, अघासि, Desid जघत्सति, Deri घस्त, घस्तुं
घस्त्वा

घिण् (घिणि-Set) 1 A ग्रहणे । to take.

घु (घु-ङ-Amt) 1 A शब्दे । to sound

घुट् (घुट्-Set) 1 A परिवर्तने । to return, to exchange

घुण् (घुण्-Set) 1 A भ्रमणे । to stagger, to reel

घुण् (घुणि-Set) 1 A. ग्रहणे । to take

घुष् (घुष्-Set) 1 A कांतिकरणे । to be beautiful or brilliant.
Aor अघोषिष्ट.

घुष् (घुषि-Set) 1 P अविज्ञन्दने । to sound to proclaim, Aor. अघुषत् or अघोषीत्, Desid जुघोषिषति or जुघुषिषति Deri घुष्ट or घुषित or घोषित, घुषित्वा or घोषित्वा, सघुष्य, जुघुष्वस् .

घृष् (घृषि-Set) 1 A कांतौ । to diffuse lustre.

घूर्ण् (घूर्ण-Set) 1 A भ्रमणे । to whirl, to roll, to reel.

घृ (Anit) 1 P सेचने । to sprinkle

*घृण् (घृणि-Set) 1 A ग्रहणे । to take.

घृष् (घृषु-Set) 1 P सघर्षे । to grind, to pound, to strike, to rub, to brush, to polish Caus Aor अजघर्षत्-त or अजीघृषत्-त, Deri घर्षित्वा or घृष्ट्वा

घ्रा (Anit) 1 P गंधोपादाने । to smell, Act जिघ्रति, अजिघ्रत्, जिघ्रतु, जिघ्रेयं, जघ्रौ, जघ्रिथ or जघ्राथ, घ्रातास्मि, घ्रास्यति, अघ्रा-स्यत्, अघ्रात् or अघ्रासीत्, घ्रेयासं, or घ्रायास Pass घ्रायते, घ्रास्यते or घ्रायिष्यते, अघ्रायि, अघ्रासि or अघ्रायिषि Caus घ्रापयति-त, अजिघ्रपत्-त् or अजिघ्रिपत्-त्, Desid जिघ्रासति Deri. घ्रात or घ्राण, घ्रेय, घ्रातुं, घ्रात्वा, विघ्रायं, जघ्रिवस्

डु (डुङ्-Anit) 1 A शब्दे । to sound.

चक् (चक्र-Set) 1 A तृप्तौप्रतिघातेच । to be satisfied, to repel, to resist, to shine Aor अचकिष्ट Caus चाकयति-ते अची-कचत्-त

चक् (घटादि-Set) 1 P तृप्तौ । to be satisfied, Aor अचकीत् or अचाकीत्, Caus चकयति-ते अचीचकत्-त. Pass चक्यते, अचाके, अचाकि.

चङ् (a sautra root) 1 P. भ्रातौ । to reel, to roll

चच् (चचु-Set) 1 P गतौ । to go, to shake, to leap

चट् (चटे-Set) 1 P वर्षावर्णयो । to break, to rain, to cover, Aor अचटीत्

चण (घटादि-Set) 1 P. गतौ शब्देच । to go, to sound Aor अचणीत् or अचाणीत्, Caus चणयति-ते, अचीचणत्-त Pass. चण्यते, अचणि or अचाणि

चड् (चङि-Set) 1 A कोपे । to be angry

चत् { चते¹-Set } 1 U याचने । to beg, to request, Aor अच-
तीत्—अचतिष्ठ, अचदीत्—अचदिष्ट

चन् (घटादि-Set) 1 P हिसायाम् । to kill Aor अचनीत् or
अचानीत् Pass. चन्यते अचनि or अचानि, Caus. चनयति-ते,
अचीचनत्—त.

चद् (चदि-Set) 1 P आल्हादे दीप्तौच to be glad, to shine

चप् (Set) 1 P सान्त्वने । to console, to soothe, Aor अचपीत्
or अचापीत्.

चम् (Set) 1 P अदने । to eat, to drink, (with आ to sip)
चमति (आचामति), अचमत् (आचामत्), चमतु (आचामतु),
चमेयं (आचामेय), चचाम, चेमिथ, चमितास्मि, चमिष्यति, अच-
मिष्यत्, अचमीत्, चम्यास Pass चम्यते, चमिष्यते, अचामि, अचामिषि
Caus चामयति, अचीचमत्, Desid चिचमिषति Deri चात, चम्य,
चमितु, चमित्वा or चात्वा, आचम्य, चमत् (आचामत्), चेमिष्व्.

चप् (चङि-Set) 1 P गतौ । to go

चञ् (Set) 1 P गतौ । to go

चय् (चय्-Set) 1 A गतौ to go,

चर् (Set) 1 P गतौ to go, to walk, to graze, to eat,
Pass Aor अचारि, अचरिषि, Deri चर्य, (also आचार्य
an instructor), चेरिष्व्, चेराण्,

चर्च् (Set) 1 P परिभाषण-हिंसा-तर्जनेषु । to discuss, to condemn,
to censure

चर्च् (Set) 1 P गतौ । to go

चर्च् (Set) 1 P. अदने । to chew, to eat, to browse, to chop, to
bite

चल् (घटादि-Set) 1 P कम्पने । to shake, Pass. Aor अचालि or
अचलिषि. Caus चलयति (also चालयति changes, throws, &c)

चष् (चष¹-Set) 1 U घुक्षणे । to eat, Aor अचषीत् or अचाषीत्.

चह् (Set) 1 P परिकल्कने । to be wicked, to be proud, to cheat

चाय् (चाय्—Set) 1 U वृजा-निशा-मनयो । to worship, to discern,
Caus Aor अचचायत्-त

चिद् (Set) 1 P परिप्रेष्ये । to send out.

चित् (चिती—Set) 1 P सज्जाने । to perceive, to think, to recover
consciousness, Desid चिचेतिषति or चिचितिषति, Der1 चित्त,
चेतितु, चेतित्वा or चितित्वा.

चिद् (चित्ति-Set) 1 P स्मृत्या । to remember

चिल् (Set) 1 P शैथिल्ये-भावकरणेच । to become loose, to act
wantonly, to sport

चीक् (Set) 1 P आमर्षणे । to endure,

चीभ् (चीभू—Set) 1 A कथने । to coax, to boast, Caus Aor.
अचिचीभत् त.

चीव् (चीव्—Set) 1 U आदान-संवरणयो to take, to wear, to
cover, Caus. Aor अचिचीवत्-त

चुच्य् (Set) 1 P अभिषवे । to bathe, to churn, to press. *

चुङ् (Set) 1 P भावकरणे । to sport, to hint one's meaning

चुद् (चुटि—Set) 1 P छेदने । to cut off

चुङ् (चुडि—Set) 1 P. अल्पभावे छेदनेच । to become small, to
cut off

चुप् (Set) 1 P मदायागतौ । to move slowly.

चुक् (चुबि—Set) 1 P वक्त्रसंयोगे । to kiss

चुलप् (Set) 1 P चलने । to swing, to rock, to agitate

चुल् (Set) 1 P भावकरणे । to sport, to make amorous gestures.

चृष् (Set) 1 P पाने । to drink

चृप् (Set) 1 P, संदीपने । to excite, to light.

चेल् (चेल्—Set) 1 P. चलने । to shake, to go, Caus. Aor. अचि-
चेलत्-त.

चेष्ट (चेष्ट-Set) 1 A चेष्टायाम् । to act, Caus चेष्टयति, अचिचेष्टत्
or अचचेष्टत्

च्यु (च्यु-ङ्-Ant) 1 A गतौ । to go, to drop down, to fall, to
swerve Aor अच्योष्ट, अच्योढुं, अच्योषि Pass च्युयते, च्योष्यते
or च्याविष्यते, अच्यावि, अच्योषि or अच्याविषि, Caus च्यावयति-ते.
अच्युच्यवत्-त or अचिच्यवत्-त Desid चुच्युषते Caus Desid
चिच्यावयिषति-ते or चुच्यावयिषति-ते Deri च्युत च्यव्य,
(also च्याव्य)

च्युत् (च्युतिर्-Set) 1 P आसेचने । to flow, to trickle, Aor.
अच्युतत् or अच्योतीत्, Dasid चुच्योतिषति or चुच्यतिषति, Deri
च्युतित or च्योतित, च्योतित्वा, च्युतित्वा

छद् (Set) 1 U आच्छादने । to cover, to veil, to hide, Aor.
अच्छदीत्, अच्छादीत्, अच्छदिष्ट Deri छन्न, आच्छद्य-

छन्द (छदि-Set) 1 P संवरणे । to cover

छम् (छष्ट-Set) 1 P अदने । to eat, to consume Aor अच्छमीत्
Deri छात, छमित्वा or छात्वा

छष् (छष-Set) 1 U हिसायाम् । to hurt, to injure, to kill Aor.
अच्छषीत् or अच्छीषीत्, अच्छषिष्ट

कृद् (Set) 1 P संदीपने । to kindle

कृष् (Set) 1 P याचने । to beg or request

जञ् (Set) 1 P युद्धे । to fight Aor अजजीत् or अजाजीत्.

जंज् (जजि-Set) 1 P युद्धे । to fight.

जद् (Set) 1 P सघाते । to become matted (as hair) Aor. अज-
टीत् or अजाटीत्

जङ् (Set) 1 P सघाते । to heap. Aor. अजङीत् or अजाङीत्,

जप् (Set) 1 P व्यक्ताया-वाचि-मानसेच । to mutter, to mediate,
Aor. अजपीत् or अजापीत् Pass जप्यते, अजापि, अजपिषि. Caus.
जापयति-ते, अजीजपत्-त Deri जेपिबस्.

जम् (जम्भी-Set) 1 A गात्रविताने । to yawn to gape जभते, अजं-
भत, जंभतां, जंभेय, जजभे जजंभिषे, जंभिताहे, जंभिष्यते. अजंभि-
ष्यत, अजंभिष्ट, जभिषीय Pass जभ्यते जभिष्यते, अजंभि Caus.
जंभयति, भजजभत् Desid जिजभिषते Deri जब्ध, जंभितु,
जंभित्वा, जजंभान

जम् (जम्-Set) 1 P. अदने । to eat, Aor अजमीत् Deri जांत,
जमित्वा or जात्वा

जम् (Set) 1 P नाशने । to destroy

जर्च }
जर्छे } (Set) 1 P परिभाषण-हिंसा—तर्जनेषु । to speak, to blame
जर्ज } to kill, to threaten.

जल् (Set) 1 P घातने । to strike, to be rich, to hide, to
encircle, to be sharp, to be cold, stiff, dull, or dumb
Aor. अजालीत्.

जल् (Set) 1 P. व्यक्तायां वाचि । to speak, to prattle, to babble,
to murmur, to chatter, to praise प्रजल्प्य

जष् (Set) 1 P हिंसायाम् । to kill, Aor अजषीत् or अजाषीत्

जस् (जस्-Set) 1 P हिंसायां—ताडनेच । to injure, to strike Aor.
अजसीत् or अजासीत् Deri जस्त, जसित्वा or जस्त्वा

जस् (Set) 1 P रक्षणे—मोक्षणेच । to protect, to release,

जि (Amit) 1 P (but after वि or परा A) जये—अभिभवेच्च ;
to conquer, to overcome, to surpass, to win, to restrain.
जयति—ते अजयत्—त, जयतु—तां, जयेयं—य, जिगाय—जिग्ये, जिगायिथ,
or जिगेथ—जिग्यिषे, जेतास्मि—हे जेष्यति—ते, अजेय्यत्—त अजेषीत्-
अजेष्ट, जीयासं—जेषीय. Pass. जीयते, जेष्यते or जायिष्यते, अजायि.
अजेषत or अजायिषत अजेदुं—अजायिष्वं—दुं, Caus जापयति—ते.
अजीजपत्—त, Desid जिगीषति—ते. Deri जित, जेय (also
जय्य). जेतुं, जित्वा, विजित्य, जयत्—मान, जिगीवस्—जिग्यान

जिन्व् (जिवि—Set) 1 P प्रीणने । to please, to be lively, active
busy, to excite, to animate, to promote, to confer.

जिम् (जिष्—Set) 1 P भक्षणे, । to eat Deri जिन्त, जेमिन्त्वा, or जिन्त्वा.

जिष् (जिष्—Set) 1 P. सेचने । to sprinkle, Deri जिष्ट, जेषित्वा or जिष्ट्वा

जीव् (Set) 1 P. प्राणधारणे । to live, to revive, to live upon.
Perf जिजीव Caus जीवयति—ते अजीजिवत्—त or अजिजीवत्,
—त Desid जिजीविषति

जु (a Sautra root Anit) 1 U गतौवेगेच् । to go, to be quick,
जवति—ते जुजाव—जुजुवे, जोतास्मि—हे जोष्यति—ते, अजौषीत्—
अजोष्ट जूयासं—जोषीय, Pass. जूयते, जूष्यते, अजावि, Caus
जावयति—ते, अजुजवत्—त Desid जुजुषति—ते Deri जुत,
जुत्वा, जोतु

जुग् (जुगि—Set) 1 P वर्जने । to abandon, to exclude,

जुव् (जुव्—Set) 1 A भासने । to shine Caus Aor अजुजोतत्—त.

जुष् (Set) 1 P परितर्कणे—परितर्पणेच् । to reason, to investigate,
to be satisfied, to hurt

जूष् (Set) 1 P हिंसायाम् । to kill, to hurt,

जूम् (जूभि—Set) 1 A गात्रवित्ताने । to gape, to yawn, to expand,
to open, to spread, to increase, appear, to rise, Perf.
जजूम्भे

जू (Set) 1 P वयोहानौ । to grow old, to waste away, to
decay, Act जरति, अजरत्, जरतु, जरेय जजार, जजरिथ, जरि
तास्मि or जरितास्मि, जरिष्यति or जरिष्यति, अजरिष्यत् or अजरी-
ष्यत्, अजारीत्, जीर्यास, Pass. जीर्यते, जरिष्यते, or जरिष्यते, or
जारिष्यते अजारि, अजरिषत् or अजरीषत् or अजीर्षत् or अजी-
रिषत्, Caus जारयति—ते Desid जिजरिषति or जिजरीषति or
जिजीर्षति, Deri जर्णि, जरितुं or जरीतुं, जरित्वा, जरीत्वा, जरत्.

जेष् (जेष्—Set) 1 A. गतौ । to go Perf जिजेषे Caus. जेषयति—ते,
अजिजेषत्—त

जेह् (जेह्-Set) 1 A प्रयत्ने गतावपि । to try, to go Caus जेहयति
—ते. अजिजेहत्-त्.

जै (Anit) 1 P क्षये । to decay.

ज्यु (ज्यु-इ-Anit) 1 A. गतौ । to go

जि (Anit) 1 P. जये अभिभवेच्च । to conquer, to defeat, to grow
old,

ज्वद् (Set) 1 P रोगे । to be hot with fever or passion, to be
ill Aor अज्वारीत् Caus ज्वरयति, अजिज्वरत् Pass ज्वर्यते
अज्वरि, अज्वारि, Deri. जूर्ण

ज्वल् (Set) 1 P दीप्तौ । to blaze, to glow, to shine, Aor.
अज्वालीत्, Caus ज्वलयति—ते, ज्वालयति—ते, (but with प्र
प्रज्वलयति—ते) Pass ज्वल्यते, अज्वलि or अज्वालि Deri
प्रज्वल्य

झद् (Set) 1 P. संचाते । to become matted together (as hair),
to become confused or entangled Aor. अझाटीत् or अझाटीत्

झम् (झम्-Set) 1 P अदने । to eat, to consume Aor अझमीत्
Deri झात, झमित्वा or झात्वा, झमितुं.

झर्झ् (Set) 1 P परिभाषण-हिसा-तर्जनेषु । to speak, to hurt, injure
or kill. to menace, Aor अझर्झात्.

झष् (Set) 1 P हिसायाम् । to hurt, injure or kill

झष् (झष्-Set) I U आदान—संवरणयो । to take, to put on or
wear- Aor अझषीत्, अझाषीत्, अझषिष्ट

टङ्क् (Set) 1 P बधने । to bind

टल् (Set) 1 P वैकल्ये । to be confused Aor अटालीत्

टिक् (टिक्-Set) 1 A गतौ । to go ; टेकते. Caus टेकयति—ते. अटिटे-
कत्-त्.

टीक् (टीक्-Set) 1 A गतौ । to go, to resort to टीकते Caus
टीकयति—ते. अटिटीकत्-त्.

टौक् (टौक्-Set) 1 A. गतौ । to go.

- दृल् (Set) 1 P वैक्लव्ये । to be confused, Aor अद्वालीत्.
- डी (डी-ङ्-Set) 1 A विहायसागतौ । to fly, to pass through the air, Act डयते, डिङचे, डिङचिषे, डयिताहे, डयिष्यते, अडयिष्यत्, अडयिष्यते, डयिषीय Pass डीयते, डयिष्यते or डायिष्यते अडाये Caus डाययति-ते. अडीडयत्-त Desid डिङयिषते Deri डयित डयित्वा डयितु.
- डौक् (डौक्—Set) 1 A गतौ । to go, to approach P डुडौक्, Caus. डौकयति-ते. अडुडौकत्-त Deri उपडौक्य. डुडौकान
- तक् (Set) 1 P हसने-सहनेच । to laugh at, to bear, to fly or rush upon, Aor अतकीत् or अताकीत्.
- तक्ष् (तक्ष्-वैट्) 1 P तच्छकरणे । to cut off, to make thin, to wound, to form, Act तक्षति, ततक्ष, ततक्षिथ or ततष्ट, तक्षितास्मि or तष्टास्मि, तक्षिष्यति or तक्षयति, अतक्षिष्यत् or अतक्ष्यत्, अतक्षीत् or अताक्षीत्, तक्ष्यासं Pass तक्ष्यते, तक्षिष्यते or तक्ष्यते, अतक्षि Caus तक्षयति-ते, अतनक्षत्-त, Desid तितक्षिषति or तितक्षति Deri तष्ट तक्षितव्य or तष्टव्य, तक्षितुं or तष्टुं तक्षित्वा or तष्ट्वा, संतक्ष्य
- तक्ष् (Set) 1 A त्वचने—संवरणेच । to eat, to pare, to cover, Aor. अतक्षीत्,
- तंक् (तकि-Set) 1 P कृच्छ्रजीवने । to live in distress
- तंग् (तगि-Set) 1 P गतौ स्खलने कपनेच । to go, to stumble, to tremble
- तंच् (तंचु-Set) 1 P गतौ । to go Deri तक्त तंचित्वा or तक्त्वा तंचितु
- तद् (Set) 1 P उच्छ्रिये । to be raised, to rise, to groan, Aor अतटीत् or अताटीत्.
- तंड् (तडि-Set) 1 A ताडने । to strike
- तन् (तनु-Set) 1 P अश्लोपकरणयो । to confide in, to assist, to pain with disease, to be harmless, to sound, Aor अतनीत् or अतानीत्. Deri तत, तनित्वा or तत्वा, तनितुं.

तद् (तद्भि a sautra root) 1 P अवसादे—मोहेच । to be exhausted, to be disturbed in mind

तप् (Anit) 1 P संतापे । to shine, to be hot, to make hot, to suffer pain, to injure or hurt, to undergo, to perform penance (A with a limb of the agent's body for its object) Act तपति—ते, तताप—तेपे, तेपिथ, ततप्य, तप्तास्मि—हे, तप्स्यति—ते, अताप्सीत् अतप्त तप्यास Pass तप्यते, तप्स्यते, अतप्त अतापि Caus तापयति—ते, अतीतपत्—त, Desid तितप्सति—ते Deri तप्त, तप्तुं, तप्त्वा सतप्य, तेपिवस्, तेषान्.

तय् (तय—Set) 1 A गतौ । to go

तर्ज् (Set) 1 P भर्त्सने । to threaten, to terrify, to scold to mock

तर्द् (Set) 1 P हिंसायाम् । to injure, to hurt or kill

तस् (तस्ति—Set) 1 P अलंकरणे । to decorate (also A when Vedic) to shake, to pour out, to request

ताय् (तायू—Set) 1 A सतान—पालनयो । to spread, to protect to preserve, Caus ताययति—ते अततायत्—त

तिक् (तिक्रु—Set) 1 A गतौ to go or move, तेकते Caus तेकयति—ते अतितेकत्—त

तिज् (तिज—Set) 1 A निशाने । to whet, Act तेजते, तितिजे, तेजिताहे, तेजिष्यते, अतेजिष्ट, तेजिषीय Pass तिज्यते, तेजिष्यते अतेजि Caus. तेजयति—ते, अतीतिजत्—त Desid तितेजिषते or तितिजिषते, Deri तिजित, तिजित्वा or तेजित्वा, तेजितुं

तिज् (तिज—Set) 1 A क्षमाया । to endure or bear patiently Act तितिक्षते, अतितिक्षत, तितिक्षतां, तितिक्षेय, तितिक्षांचक्रे, तितिक्षिताहे, तितिक्षिष्यते अतितिक्षिष्यत अतितिक्षिष्ट, तितिक्षिषीय, Pass तितिष्यते, तितिक्षिष्यते अतितिक्षि, Caus तितिक्षयति—ते, अतितिक्षत्—त, Desid तितिक्षिषते, Deri तितिक्षित, तितिक्षितुं, तितिक्षित्वा

तिप् (तिपृ—Anit) 1 A क्षरणे । to drop, to ooze, Act तेपते, अतेपत तेपता, तेपेय, तितेपे, तेप्ताहे, तेप्स्यते, अतेप्स्यत, अतित, तिप्स्यति,

Pass तिप्यते, तेप्यते, अतेपि, Caus तेपयति—ते, अतितेपत्—त,
Desid तितिप्सते, Deri तित्, तेप्सु, तिप्त्वा, तेपमान, तितिपान

तिष् (Set) 1 P गतौ । to go तेलति

तिष्ठ (Set) 1 P गतौ । to go तिष्ठति

तीक् (तीकृ-Set) 1 A गतौ । to go. तीकते Caus तीकयति—ते,
अतितीकत्—त

तीव् (Set) 1 P स्थौल्ये । to be strong or fat or corpulent

तुज् (Set) 1 P हिसायाम् । to hurt, injure or kill. तोजति

तुज् (तुजि-Set) 1 P प्रापण-हिता-बलीदान-निकेतन-पालनेषु । to
reach, to kill, to be strong, to take, to dwell, to protect to
clothe, to strike, to push, to emit, to incite, to give

तुड् (तुड्-Set) 1 A तोडने । to split, to push, to injure, to hurt,
Caus. Aor अतुतोडत्—त

तुड् (Set) 1 P अनादरे । to disregard, to condemn

तुड् (तुडि-Set) 1 A तोडने । to press out, to break

तुप् (Set) 1 P हिसायाम् । to injure hurt or kill तोपति

तुप् (Set) 1 P हिसायाम् । to injure, hurt or kill तोफति.

तुम् (तुम्-Set) 1 A हिसायाम् । to injure hurt or kill तुमुमे, Aor
अतुमत् or अतोभिष्ट

तुप् { Set } 1 P हिसायाम् । to injure, hurt or kill Bene,
तुप् { Set } तुप्यात्, तुप्यात् Pass तुप्यते, तुप्यते

तुब् (तुबि-Set) 1 P अर्दने । to distress, to hurt

तुर्व् (तुर्वी-Set) 1 P हिसामाम् । to kill तु-तुर्वति, तुतुर्व-तुतुर्व,
तु-तुर्वितास्मि, तु-तुर्विष्यति, अतुर्वीत्-अतुर्वीत्, तु-तुर्व्यासं

तुस् (Set) 1 P शब्दे । to sound

तुह् (तुहिर-Set) 1 P अर्दने-वधेच । to hurt, to kill, to pain, Aor
अतुहत् or अतोहीत्

तुड् (तुड्-Set) 1 P तोडने—अनादरेच । to split, to disregard
Caus Aor अतुतुडत्—त.

तुल (Set) 1 P. निष्कर्षे । to weigh, to measure

तृष् (Set) 1 P तुष्टौ । to satisfy or to be satisfied,

तृक्ष (Set) 1 P गतौ । to go.

तृ (Set) 1 P पूवन-तरणयो । to swim, to cross over, to float, to surmount, to master completely, to fulfil, to escape from, Act तरति, ततार, तेरिथ, तरितास्मि or तरीतास्मि, तरिष्यति or तरीष्यति, अतरिष्यत् or अतरीष्यत्, अतारीत्, तीर्यास, Pass तीर्यते, तरिष्यते or तरीष्यते or तारिष्यते, अतारि, Caus तारयति—ते, अतीतरत्-त Desid तितीर्यति or तितारिषति or तितरीषति Deri तीर्ण, तरितव्य or तरीतव्य, तरितुं, or तरीतु, तीर्त्वा, उत्तीर्य, तरत्-तरिष्यत् or तरीष्यत्, तततीर्वस्

तेज् (Set) 1 P पालने । to protect

तेष् (तेष्टु-Set) 1 A क्षरणे-कपनेच । to ooze, to shake Caus. Aor अतितेपत्-त

तेव् (तेवृ-Set) 1 A वेवने । to lament, to play, Caus Aor. अतिवेवत्-त

तोड् (तोडृ-Set) 1 P अनादरे । to disregard, Caus Aor अतु-तोडत्-त

त्यज् (Anit) 1 P हानौ । to abandon, to leave, to quit, to let go, to renounce, to except, to distribute, to disregard, Act त्यजति, त्याज, तत्यजिथ, तत्यज्यथ, त्यक्तास्मि, त्यक्ष्यति अत्याक्षीत्, त्यज्यासं, Pass त्यज्यते, त्यक्ष्यते, अत्याजि, Caus. त्याजयति-ते, अतित्यजत्-त, Desid तित्यक्षति, Deri त्यक्त, त्यक्त्वा, त्यक्तुं, संतज्य, तत्यज्वस्

त्रग् (Set) 1 P गतौ । to go Aor. अत्रसीत् or अत्रासीत्

त्रक् (त्रक्ति-Set) 1 A गतौ । to go

त्रंख् } त्रखि } Set 1 P गतौ to go
त्रग् } त्रगि }

त्रंद् (त्रदि-Set) 1 P. चेष्टायाम् । to act, to try, to be busy or active

वृप् (वृप्—Wet) 1 A लज्जायाम् । to be ashamed or abashed; to be embarrassed, Act व्रप्ते, व्रेपे, व्रेपिषे, व्रेप्से, व्रपिताहे—व्रप्ताहे, व्रपिष्यते,—व्रप्स्यते, अव्रपिष्यत or अव्रप्स्यत, अव्रपिष्ट—अव्रप्त, व्रपिषीय—व्रप्सीय, Pass व्रप्यते, व्रपिष्यते or व्रप्स्यते, अव्रापि, Caus व्रपयति—ते, अतिव्रपत्—त, Desid तिब्रपिषते or तिब्रप्सते, Deri व्रप्त, व्रपितव्य or व्रप्तव्य, व्रपितु or व्रप्तु, व्रपित्वा or व्रप्त्वा, व्रेषाण

व्रस् (व्रसि—Set) 1 P भाषायाम्—दीप्तौच । to speak, to shine.
त्रिख् (त्रिखि—Set) 1 P गतौ । to go

वृप् {
वृष् { Set 1 P { हिंसायाम् । to kill, injure or hurt.
वृप् {
वृष् {

व्रै (व्रै—इ—Anit) 1 A पालने । to protect Act व्रायते, तव्रे, तव्रिषे, व्राताहे, व्रास्यते, अव्रास्यत, अव्रास्त, अव्रासत, व्रासीय, Caus व्रापयति—ते, अतिव्रपत्—त, Desid तिब्रासते, Deri व्रात or व्राण, व्रातुं, व्रात्वा परिब्राय

व्रौक् (व्रौक्—Set) 1 A गतौ । to go Caus Aor अनुव्रौकत्—त

त्वक्ष् (त्वक्ष्—Wet) 1 P तनूकरणे । to make thin (forms are similar to तक्ष्—त्व being substituted for त)

त्वग् (त्वग्—Set) 1 P गतौ कपनेच । to go, to tremble

त्वच् (त्वच्—Set) 1 P गतौ । to go, Bene त्वच्यासं Pass त्वच्यते
Deri. त्वक्त, त्वचित्वा or त्वक्त्वा, त्वंचितु

त्वर (त्रि—त्वर—Set) 1 A संभ्रमे । to hurry, to make haste, Caus. त्वरयति—ते, अतत्वरत्—त, Pass त्वर्यते, अत्वारि or अत्वरि Deri. त्वरित, तूर्ण

त्विष् (त्विष्—Anit) 1 U दीप्तौ । to shine, to glitter Act त्वेषति—ते तित्वेष—तित्विषे, त्वेष्टास्मि—हे, त्वेक्षति—ते, अत्वेक्ष्यत्—त, अत्वेक्षत्—त, त्विष्यास—त्वक्षीय, Desid तित्विष्यति—ते, Deri त्विष्ट त्वेष्टुं, त्विष्ट्वा.

त्सर (Set) 1 P छद्मगतौ । to creep, to crawl, to proceed crookedly or fraudulently.

- थुर्व् (थुर्वी—Set) 1 P हिंसायास् । to injure, hurt or kill, थु-थूर्वति
तुथुर्व-तुथुर्व, थु-थूर्वितास्मि, थु-थूर्विष्यति, अथु-थूर्वात्, थूर्वासं
- दक्ष् (दक्ष—Set) 1 A वृद्धौ शीघ्राथेच । to increase, to do or act
quickly
- दक्ष् (दक्ष घटादि—Set) 1 A गतिहिसनयो । to go, to kill, Caus
दक्षयति—ते, अददक्षत्—त, Pass दक्ष्यते, अदक्षि or अदाक्षि
- दद् (दद्—Set) 1 A दाने । to give, to offer, to present Perf दददे,
Caus दादयति—ते, अदीददत्—त
- दध् (दध्—Set) 1 A धारणे । to hold to possess Perf देधे.
- दश् (दशि—Anit) 1 P दशने । to bite, to sting, दशति, अदशत्,
दशतु, दशेयं, दवंश, दवंशिथ or ददंष्ट, दंष्टास्मि, दक्षयति, अदक्ष्यत्,
अदांक्षीत्, दक्ष्यासं, Pass दक्ष्यते, दक्ष्यते अदशि, Desid दिदक्षति,
Deri दष्ट, दष्टु, दष्टा, उपदश्य
- दय् (दय—Set) 1 A दान—गति—रक्षण—हिसादाऽऽदानेषु । to pity
to give, to go, to protect, to kill, to take, दयते, दयाचक्रे
Caus दाययति—ते, अदीदयत्—त.
- दल् (Set) 1 P विशरणे । to break, to split, to expand, to
open, Caus दलयति—ते, or दालयति—ते, अदीदलत्—त
- दह् (Anit) 1 P भस्मीकरणे । to reduce to ashes, to burn, to
scorch, to torment Act दहति, ददाह, देहिथ, ददग्ध, दग्धास्मि,
धक्षयति, अधाक्षीत्, दह्यास Pass दह्यते, धक्ष्यते, अदाहि Caus
दाहयात्—ते, अदीदहत्—त, Desid दिधक्षति, Deri दग्ध-दग्धा,
सदह्य, दग्धुं
- दा (दा-ण्—Anit) 1 P दाने । to give 'with सम् A ' Act
यच्छति—ते, अयच्छत्—त, यच्छतु, यच्छतां, यच्छेय—य, ददौ-दे,
ददिथ, ददाथ, ददिष, दाताभि—हे दास्यति—ते, अदास्यत्—त,
अदात्, अदित, देयासं, दासीय, Pass दीयत, वास्यते or दायिष्यते
अदायि, Caus दापयति—ते, अदीदपत्—त, Desid दिस्सति—ते
Deri दत्त, दातव्य, देय, दातु, दत्वा, संदाय, यच्छत्, यच्छमान,
दास्यत्, दास्यमान, ददिषत्, ददान

दान् (दान्¹—Set) 1 U खंडने—आर्जवेच । to cut off; to straighten, Act.
दीदांसति—ते, दीदांसाचकार—चक्रे, दीदांसितास्मि—हे, दीदांसि-
ष्यति—ते. अदीदांसीत्, अदीदांसिष्ठ, दीदांस्यासं, दीदांसिषीय, Pass
दीदांस्यते, अदीदांसि, Caus दीदांसयति—ते, अदीदांसत—त, Desid.
दीदांसिषति—ते, Deri. दीदांसित, दीदांसितुं, दीदांसित्वा

दाण् (दाण्¹—Set) 1 A दाने । to give, Caus Aor अददायत्—त

दाश्र् (दाश्र्¹—Set) 1 U. दाने । to give, to offer an oblation, Caus,
Aor अददाशत्—त.

दास् (दास्¹—Set) 1 U दाने । to give, Caus Aor अददासत्—त

दिन्श् (दिन्श्¹—Set) 1 P प्रीणने । to be glad or pleased, to gladden,
to please

दिक् (दिक्¹—Set) 1 P. देवने । to lament, देवति Deri देविन्वा or ब्यूत्वा,

दीक्ष् (दीक्ष्¹—Set) 1 A. मौण्डे-ज्योपनयन—नियम—व्रतादेशेषु । to be
shaved, to perform a sacrifice, to invest with a sacred
thread, to practise self-restraint, to teach religious
observances, to prepare oneself for the performance of a
sacred rite, to dedicate oneself to

दु (Amt) 1 P गतौ । to go, Act दवति, दुदाव, दोतास्मि, दोष्यति,
अदौषीत्, दूयात्, Deri दून, दूत्वा, दोतुं.

दुर्व् (दुर्व्¹—Set) 1 P हिंसायाम् । to kill, Act दु-दूर्वति, Deri. दूर्त

दुह् (दुहिर्¹—Set) 1 P अर्दने । to injure, hurt or kill, Aor अदुहत्
or अदोहीत्

दृप् (Set) 1 P संदीपने । to light, to kindle, to inflame, दर्पति.

दृश् (Set) 1 P ग्रंथे । to tie, to string

दृश् (दृशिर्¹—Amt) 1 P. प्रेक्षणे । to see, to behold, to visit, to
learn, to investigate, (with सं A to see well, to behold)
Act. पश्यति—ते, अपश्यत्—त, पश्यतु—तां, पश्येयं—य, ददर्श—
ददृशे, ददर्शिथ or ददृष्ट—ददृशिषे, दृष्टास्मि—हे, द्रक्ष्यति—ते, अद्रक्ष्यत्—त
अदर्शीत् or अद्रक्षीत्—अदृष्ट, दृश्यास—दृक्षीय, Pass दृश्यते, द्रक्ष्यते
or दर्शिष्यते, अदर्शि, Caus दर्शयति—ते, (But दर्शयते only when

reflexively used), अरिदृशत्—त or अददशत्—त Desid दिदृक्षते
 Deri दृष्ट द्रष्टव्य, दृश्य, द्रष्टु दृष्ट्वा, सद्रुश्य, पश्यत्—मान, द्रक्ष्यत्—माण,
 ददृशस् or ददृशिवस्—दृशान्.

वृह् (Set) 1 P वृद्धौ । to increase, to prosper, to fasten, to be firm

वृह् (वृहि-Set) 1 P The same as above

वृ (Set-घटादि) 1 P भये । to fear, दरति, ददार, दरितास्मि-दरी-
 तास्मि, दरिष्यति, दरीष्यति, भदारीत्, दीर्घासं, Caus दरयति-ते, अदी
 दरत्—त Deri दीर्ण

दे (दे-ङ्—Anit) 1 A रक्षणे । to protect, Act दधते, दिग्ये,
 दाताहे, दास्यते, अदित, अदिथा, अदिद्, अदिषि, दासीय, Pass दीयते,
 अदायि, Caus दापयति-ते, अदीपत्, Desid दित्सते, Deri दत्त,
 दातु, दत्वा, दयमान, दास्यमान, दिग्यान.

देव् (देव्-Set) 1 A देवने । to play, to sport, to lament Caus
 Aor अदिदेवत्—त

दै (दै-प्—Anit) 1 P शोधने । to purify, to cleanse, to be
 purified, Act दायति, अदायत्, दायतु, दायेय, Pre P दयत्

द्युत् (द्युत्-Set) 1 A दीप्तौ । to shine, to be bright, द्योतते,
 दिद्युते, अद्युत् or अद्योतिष्ठ, Caus द्योतयति-ते, अद्युत्—त,
 Desid दिद्युतिषते or दिद्योतिषते Deri द्युतित or द्योतित, विद्युत्य,
 दिद्युतान

द्यै (Anit) 1 P न्यक्करणे । to despise, to disfigure, Act Bene,
 द्यायास or द्येयासं

द्रश् (Set) 1 P गतौ । to go, to run.

द्राब् (द्राव्-Set) 1 P शोषणालमर्थयो । to become dry, to be able,
 to prevent, to adorn. Caus. Aor अदद्रावत्—त.

द्राघ् (द्राघ्—Set) 1 A. सामर्थ्ये—आयानेच । to be able, to
 stretch, to exert oneself, to be weary, to vex, to wander
 about, Caus Aor अदद्राघत्—त.

- द्राप् (द्राक्षि-Set) 1 P काक्षायाम्—घोरवासितेच । to desire, to utter a discordant sound.
- द्राड् (द्राड्-Set) 1 A विशङ्गे । to cut, to split. Caus Aor अदद्राडत्—त
- द्राह् (द्राह्-Set) 1 A निद्राक्षये । to wake Caus Aor अदद्राहत्—त
- द्रु (Anit) 1 P गतौ । to go, to flow, to run, to retreat, to melt, to attack, to rush Act द्रवति, द्रुद्राव, द्रुद्रोथ, द्रोतास्मि, द्रोष्यति, अद्रुद्रवत्, द्र्यासं, Caus द्रावयति only अद्रुद्रवत् or अदिद्रवत्, Desid द्रुद्रूषति (दिद्रावयिषति or द्रुद्रावयिषति is the Desid of the Caus form)
- द्रेक् (द्रेक्-Set) 1 A शब्दोत्साहयो । to sound, to show joy, to be exhilarated Caus Aor अदिद्रेकत्—त
- द्रे (Anit) 1 P स्वप्ने । to sleep, (mostly with नि) Bene. द्रायात् or द्रेयात्, Caus द्रापयति—ते, अदिद्रपत्—त Deri द्राण, द्रात्वा, द्रातु, निद्राय
- द्रु (Anit) 1 P. संवरणे अंगीकृतौच । to cover, to appropriate.
- धण् } (Set) 1 P शब्दे । to sound, Aor. अधणीत् or अधाणीत्,
धन् } अधनीत् or अघानीत् .
- धन्व् (धवि-Set) 1 P गतौ । to go.
- धाव् (धावु-Set) I U गति-शुद्धयो । to run; to flow, to cleanse, to wash Caus, Aor अदीधवत् त Deri धावित or धौत, धावितुं, धावित्वा or धौत्वा.
- धिक् (धिक्-Set) 1 A संदीपन-क्लेशन-जीवनेषु । to kindle, to be harassed or weary, to live
- धिन्व् (धिवि-Set) 1 P. प्रीणने । to please, to delight (This root is conjugated as धि of the 5th conjugation) Act धिनोति, धिन्यति. धिनुव—धिन्व अधिनोत, अधिनवे, धिनोतु, धिनु, धिनवाम, धिनुया.
- धुक् (धुक्-Set) I A संदीपन-क्लेशन-जीवनेषु । to kindle, to be harassed or weary, to live

धुर्व् (धुर्वी—Set) 1 P हिंसायाम् । to injure, hurt or kill, धु-धूर्वति,
Deri धूर्त.

धू (Set) 1 U कपने । to shake, to excite, धवति—ते Caus धूनयति,
also धावयति, अदधुनत्, also अदूधवत्.

धूप (Set) 1 P सतापे । to heat, to fumigate, to perfume, to
be heated, Act धूपायति, दुधूप or धूपायाचकार, दुधूपिथ or
धूपायाचकर्थ, धूपितास्मि or धूपायितास्मि, धूपिष्यति or धूपायिष्यति,
अधूपिष्यत् or अधूपयिष्यत्, अधूणीत् or अधूपायीत्, धूप्यासं or
धूपाय्यास Pass 'धूप्यते or धूपाय्यते, धूपिष्यते or धूपायिष्यते,
अधूपि or अधूपायि Caus धूपयति—ते or धूपाययति—ते, अदधुपत्
—त or अदधूपायत्—त Desid दुधूपिषति or दुधूपायिषति Deri
धूपित or धूपायित, धूपितुं or धूपायितुं, धूपित्वा or धूपायित्वा, दुधू-
प्वस् or धूपायाचकवस्

धृ (धृ-ञ्—Ant) 1 U धारणे । to hold, to support, to possess,
to keep, to seize, to place, धरति—ते, Bene. ध्रियास—धृषीय,
Pass ध्रीयते, Caus धारयति—ते, अदीधरत्—त्

धृञ् { Set
धृञ् { धृञि—Set } 1 P गतौ । to go.

धृष् (Set) 1 P प्रसहने । to come together, to hurt or injure,
to offend

धे (धे-ट्—Ant) 1 P. पाने । to suck, to drink, to draw, Act.
धयति—दधौ, दधिथ, दधाथ, धातास्मि, धास्यति, अधात् or अदधत्
or अधासीत्, धेयासं, Pass धीयते, धास्यते or धायिष्यते, अधायि,
Caus धापयते, अदीधपत्, Desid धित्सति, Deri धीत, धातुं,
धीत्वा, संधाय.

धोर (धोर्क—Set) 1 P गतिचातुर्ये । to go quickly, to run, to trot;
to be skilful Caus Aor. अदुधोरत्—त्

ध्मा (Ant) 1 P. श्वाग्निसंयोगयो । to blow, to breathe out, to
produce sound by blowing, to blow a fire, to manufacture
by blowing Act धमति, अधमत, धमतु, धमेर्य, दध्मौ, धमातास्मि,
ध्मास्यति, अध्मास्यत्, अध्मासीत्, ध्मायासं or धमेयासं, Caus.

ध्यापयति-ते, अदिधमपत्-त, Desid. दिध्मासति, Deri आध्माय,
धमत्, ध्मास्यत् दधिमवस्

ध्ये (Anit) 1 P चिन्तायास् to think of, to meditate, to
recollect Act ध्यायति, अध्यायत्, दध्यौ, दध्याथ or दध्यथ, ध्याता-
स्मि, ध्यास्यति, अध्यास्यत्, अध्यासीत्, ध्यायासं or ध्येयासं Pass
ध्यायते, ध्यास्यते or ध्यायिष्यते, अध्यायि, Caus ध्यापयति-ते, अदि-
ध्यपत्-त, Desid दिध्यासति, Deri ध्यात, ध्यातुं, ध्यात्वा, अनुध्या-
य, ध्यायत्, ध्यास्यत्, दध्यवस्.

ध्रज् (Set) 1 P गतौ । to go, Aor. अध्रजीत् or अध्राजीत्.

ध्रञ् (ध्रजि-Set) 1 P गतौ । to go.

ध्रण् (Set) 1 P, शब्दे । to sound as a drum or other instru-
ment Aor अध्रणीत् or अध्राणीत्

ध्रस् (Set) 1 P उज्ज्ते to glean, Aor अध्रसीत् or अध्रासीत्.

ध्राब् (ध्रावृ-Set) 1 P शोषणालमर्थयो । to be dry, to be able.
Caus Aor अदध्रावत्-त

ध्राव् (ध्रावृ-Set) 1 A सामर्थ्ये । to be able or competent.
Caus Aor अदध्रावत्-त

ध्राश् (ध्राक्षि-Set) 1 P काक्षायास् घोरवासितेच । to desire, to caw;
to crow

ध्राड् (ध्रावृ-Set) 1 A विशरणे । to divide, to split, Caus Aor.
अदध्राडत्-त.

ध्रिज् (Set) 1 P गतौ to go.

ध्रु (Anit) 1 P स्थैर्ये 1 to be firm ध्रवति.

ध्रक् (ध्रक्-Set) 1 A श-सोत्साहयो । to sound, to be filled with
joy Caus Aor अदिध्रक्त्-त.

ध्रै (Anit) 1 P वृत्तौ । to be pleased Bene ध्रायात्, ध्रेयात्.

ध्रज् (Set) 1 P गतौ । to go, Aor अध्रजीत्, अध्राजीत्

ध्रञ् (ध्रजि-Set) 1 P. गतौ । to go.

ध्रण् (Set) 1 P शब्दे । to sound, Aor. अध्रणीत् अध्राणीत्.

ध्वञ् (Set) 1 P शब्दे to sound, Caus to ring (a bell) घंटं ध्वनयति—ते to cause, to articulate indistinctly ध्वानयति—ते (अपष्टाक्षरमुच्चारयतीत्यर्थः) P P ध्वनित, ध्वान्तं (darkness)

ध्वंस् (ध्वंसु-Set) 1 A. अवसंसने गतौच । to fall down, to perish; to go, Deri ध्वस्त. ध्वंसित्वा or ध्वस्त्वा विध्वस्य, ध्वंसितुं

ध्वंक्ष् (ध्वंक्षि-Set) 1 P. कांक्षायांघोरवासितेच । to desire, to caw, to crow

ध्वृ (Anit) 1 P. दूच्छने । to bend, to kill.

नक्ष् (णक्ष-Set) 1 P गतौ । to go. Aor अनक्षीत्

नख् (णख-Set) 1 P गतौ । to go Aor अनखीत् or अनाखीत्.

नख् (णखि-Set) 1 P गतौ । to go.

नट् (णट-Set) 1 P नृतौ नाट्येच । to dance, to act (as a dramatic part) Aor अनटीत् or अनटीत् Caus नटयति-ते. also नाटयति-ते in the sense of 'to act' अनीनटत्-त् Pass Aor. अनटि, अनाटि

नद् (णद्-Set) 1 P शब्दे । to sound, to roar, to thunder; Aor अनदीत् or अनादीत्, Caus नादयति—ते Deri नाय, प्रणय.

नद् (टुनदि-Set) 1 P समृद्धौ । to be glad or satisfied

नभ् (णभ-Set) 1 A. हिंसायामभावेपि । to destroy, to perish.

नम् (णम-Anit) 1 P प्रहृत्वे शब्देच । to salute, to sink, to bend; to sound, नमति, ननाम, नेमिथ or ननथ, नतामि, नस्यति, अनस्यत्, अनसीत्, नम्यास Pass नम्यते, नस्यते, अनामि also अनन्त, अनंसि, Caus नमयति-ते or नायति-ते, (but with any preposition नमयति-ते as उन्नमयति-ते), अनीनमद-त्, Desid निनंसति Deri नत, नतव्य, नम्य, नंतु, नत्वा, विनम्य or विनत्य, नमत्, नंस्यत्, नेमिवस्

नय् (णय-Set) 1 A गतौ । to go.

नर्द् (Set) 1 P. शब्दे । to sound, to roar

नल् (णल्-Set) 1 P. गंधेबधनेच । to smell, to bind.

नस् (णस्-Set) 1 A कौटिल्ये । to be crooked

नाथ् { नाथ् } (Set) 1 P यांचोपतापैश्वर्यंशी पु to ask, to harass;
नाथ् { नाथ् } to be master, to bless (always A in the last
sense) Caus Aor अननाथत्-त, अननाथत्-त

नास् (णास्-Set) 1 A शब्दे । to sound, Caus Aor. अननासत्-त.

निक्ष् (णिक्ष-Set) 1 P चुबने । to kiss

निद् (णिद्-Set) 1 U कुत्सा—संनिकर्षयो । to ridicule, to reach,
Caus Aor अनिनेदत्-त

निद् (णिदि-Set) 1 P कुत्साया । to blame, to censure, to condemn.

निब् (णिबि-Set) 1 P सेचने—सेबनेच । to sprinkle, to attend.

निश् (णिश-Set) 1 P समाधौ । to meditate upon,

निष् (णिष-Set) 1 P सेचने । to sprinkle, to moisten,

नी (णी-अ-अन्त) 1 U. प्रापणे । to lead, to carry, to bring; to
pass, to spend, to trace, Act नयाति-ते, निनाय-निन्ये, निनेथ or
निनयिथ निन्यिषे, नेतास्मि-हे, नेष्यति ते, अनेषत्-त, अनेषीष्—अनेष्ट
नीयात्-नेषीष Pass नीयते, नेष्यते or नायिष्यते, अनायि, Caus.
नाययति-ते, अननीयत्, Desid. निनीषति-ते Deri नीत नेतु, नीत्वा.

नील् (णील-Set) 1 P वर्णे । to be of a dark colour, to dye dark.

नीव् (णीव-Set) 1 P स्थौल्ये । to become fat

नु (Set) नये । to carry, नरति.

नेद् (णेद्-Set) 1 U कुत्सासन्निकर्षयो to censure, to be near Caus.
Aor अनिनेदत्-त

नेष् (णेष्-Set) A गतौ । to go, Caus. Aor अनिनेषत्-त.

पक्ष् (Set) 1 P परिग्रहे । to seize, to accept to take aside

पच् (डु-पच-अ-अन्त) 1 U. पाके । to cook, to bake, to burn, to
digest, to ripen, to develop, (A when meanin to cook for
oneself) Act पपाच, पेचे, पेचिथ or परपच, पेचिष पक्तस्मि-हे,
पश्यति-ते अपश्यत्-त, अपाक्षीत् अपच पच्यात्, पक्षीय, Pass.
पच्यते, पश्यत, अपाच, अपक्षि, Caus. पाचयति—ते अपीपचत्-त,

Desid विपक्षति-त, Deri पक्क, पाक्य, पक्तुं, पक्त्वा, पाक्विन्न
(ripened, matured, cooked)

पँच् (पञ्चि-Set) 1 A व्यक्तीकरणे । to make clear

पट् (Set) 1 P गतौ । to go Aor अपटीत् or अपाटीत्

पठ् (Set) 1 P व्यक्तायावाचि, लिखिताक्षरवाचनेच । to declare, to mention, to cite, to study, to read, to recite, Aor अपठीत् or अपाठीत् Caus पाठयति-ते

पण् (पण्-Set) 1 A. व्यवहारे । to transact business, to deal in, to barter, to bet, to stake,

पण् { Set } 1 P (A when without आय्) स्तुतौ । to praise,
पण् { } पणायति, अपणायत् पणायतु, पणायेथं, पणायच्चकार
or पणे, पणायितास्मि or पणिताहे, पणायिष्यति or पणिष्यते अप-
णायिष्यत् or अपणिष्यत्, अपणायीत् or अपणिष्ट, पणाय्यास or
पणिषीय Pass पणाय्यते or पण्यते, अपणायि, अपणि, or Caus.
पणाययति-ते or पणायति-ते, Desid. पिपणायिषति or पिपणिषते.
Deri पणायित or पणित, पणायितुं or पणितु, पणायित्वा or पणित्वा.

पंड् (पण्डि-Set) 1 A गतौ । to go

पत् (पतू-Set) 1 P. गतौ । to fall, to fly, to alight, to sink,
to be degraded, to attack Aor. अपत्तत्, Desid. पिपतिषति or
पित्सति.

पृथ् (पृथे-Set) 1 P. गतौ । to go, Aor अपर्थीत्

षय् (षय्-Set) 1 A. गतौ । to go

पर्द् (पर्द्-Set) 1 A कुत्सिते शब्दे । to break wind.

पृष् { Set } 1 P गतौ । to go.

पर्द् (Set) 1 P पूरणे । to fill.

पल् (Set) 1 P गतौ । to go

पा (Amt) 1 P. पाने । to drink, to feast on, to swallow up, Act
पिबति, अपिबत् पिबतु, पिबेयं, पपौ, पपिथ or पपाथ, पातास्मि,
पास्यति, अपास्यत्, अपात, पेयासं, Pass पीयते, Caus.
पाययते-पाययति (when not conveying a reflective sense, as
वस्तान्पाययतिपय), अपीप्यत् or अपीप्यत् Desid पिपासति Deri.
पीत, पेय, पातुं, पीत्वा, निपाय, पिबत् .

पिद् (Set) 1 P शद्द्रसघातयो । to sound, to assemble, to heap
together

पिट् (Set) 1 P हिसाक्लेशनयो । to injure, to kill, to feel pain
पिङ् (पिङ्—Set) 1 A संघाते । to roll into a lump, to heap,
to unite

पिन्त् (पिबि—Set) 1 P सेचने सेवनेच । to sprinkle, to serve

पिस् (पित्—Set) 1 P गतौ । to go Caus Aor अपिपेसत्-त्.

पील् (Set) 1 P प्रतिष्टंभे । to check, to impede, to obstruct.

पीव् (Set) 1 P स्थौल्ये । to be fat or thick

पुङ् (Set) 1 P मर्दने । to grind.

पुङ् (पुङ्—Set) 1 P खंडने । to grind, to pound

पुंश्च (पुथि—Set) 1 P हिसासक्लेशनयो । to kill, to suffer pain

पुर्व् (Set) 1 P पूरणे । to fill, पुर्वति

पुल् (Set) 1 P महत्वे । to be great or large, to be lofty or high,
to be heaped up

पुष् (Set) 1 P पुष्टौ । to nourish, to develop, to support, to
enhance, to get, Desid पुपुषिषति or पुपोषिषति. Deri पुषित
or पोषित, पोष्य, पोषितुं, पुषित्वा or पोषित्वा

पू (पूङ्—Set) 1 A पवने । to purify to clean from chaff,
पवते, अपवत्, पवता पवेय, पुपुवे, पविताहे, पविष्यते, अपविष्ट,
अपविषि पविषीय, Pass पूयते or पाविष्यते अपावि, अपविषि
or अपाविषि, Caus पावयति—ते, अपीपवत्—त्, Desid पिप-
विषते, Deri पूत or पवित, पव्य or पाव्य, पवितुं, पवित्वा or पूत्वा,
पवमान, पविष्यमान, पुपुवान्.

पूय् (पूयी—Set) 1 A विशरणे, दुर्गन्धेच । to split, to stink,
Deri पून

पूल् (Set) 1 P संचाते । to collect, to gather, to heap up,
to assemble

पूष् (Set) 1 P वृद्धौ । to nourish, to increase, to grow

पृष् (पृषु—Set) 1 P सेचने द्विसासंक्षेपनयोश्च । to sprinkle, to
hurt, to vex, Deri. पर्षित्वा or पृष्ट्वा

पेल् (पेल्ल—Set) 1 P गतौ । to go Caus Aor अपिपेलत्

पेव् (पेवृ—Set) 1 A सेवने । to serve, Caus Aor अपिपेवत्—त .

पेष् (पेष्ट—Set) 1 A निश्चये, प्रयत्नेच । to resolve upon, to strive
deligently for, Caus Aor अपिपेष्टत्—त

पेस् (पेस्त Set) 1 P. गतौ । to go Caus. Aor. अपिपेस्तत्—त.

पै (Ant) 1 P शोषणे । to dry, to wither पायति

पैण् (पैण्—Set) 1 P. गति-प्रेरण-श्लेषणेषु । to go, to send, to
touch, to embrace, Caus Aor अपिपैणत्—त.

प्याय् (ओ—प्यायी—Set) 1 A. वृद्धौ । to grow, to increase, to
swell, Perf. पिप्ये, पिप्यिषे, Deri. पीन or प्यान, प्रप्यान, आपीन.

प्यै (प्यैङ्—Ant) 1 A वृद्धौ । to grow, प्य.यते.

प्रथ् (प्रथ्—Set) 1 A. प्रख्याने । to become famous, to increase, to
spread abroad, to arise, to appear.

प्रस् (प्रस्—Set) 1 A. विस्तारे । to extend, to expand

पु (पुङ्—Ant) 1 A गतौ । to go, to jump. Caus प्रावयति,
अपिप्रवत् or अपुप्रवत्, Desid. पुपूषते, Desid of Caus. पुप्रा-
वयिषति or पिप्रावयिषति.

पुट् (Set) 1 P मर्दने । to rub

पुष् { पुषु } (Set) 1 P. दहि । to burn, to reduce to ashes, Desid.
पुषुषिषति or पुषोषिषति Deri. पुष्ट, प्रोषितु पुष्ट्वा or पुषि
प्लुष् { प्लुषु } त्वा or प्राषित्वा.

प्रेष् (प्रेष्—Set) 1 A. गतौ । to go Caus. Aor. अपिप्रेषत्—त.

प्रोथ् (प्रोथ्—Set) 1 U पर्याप्तौ । to be equal to, to be a match for, to be complete, Caus Aor अपप्रोथत्—त

प्लक्ष् (Set) 1 U अक्ष्णे । to eat.

प्लिह् (प्लिह्—Set) 1 A गतौ । to go.

प्लु (प्लु-ङ्—Anit) 1 A. गतौ । to go, to jump, to fly, to float, to swim, Caus प्लावयति—ते, अपुलवत्—त or अपिप्लवत्—त, Desid पुप्लवते, Desid of the Caus पुप्लावयिषति—ते or पिप्लावयिषति—ते Deri प्लाव्य.

फक्क् (Set) 1 P नीचैर्गतौ । to behave ill, to go softly

फण् (Set) 1 P गतौ । to go, to produce easily Perf पफाण पफाण्ण or फेण्ण, पफणित्थ or फणित्थ Aor अफणीत् or अफाणीत्. Caus फणयति—ते (also फाणयति—ते according to some) Deri फणित, फाण्ट in the second sense फेणिवस् or पफण्वस्.

फल् (Set) 1 P निष्पत्तौ । to bear fruit, to result, to succeed, to be useful or fruitful, Perf पफाल. फेळु, फेलिथ्, Caus फालयति—ते Deri फलित, फलित्वा, फलितु

फल् (त्रि-फला—Set) 1 P विशरणे । to burst open, to split, Deri फुल्ल, उक्कुल्ल, सक्कुल्ल. but प्रकुल्ल

कुल्ल् (Set) 1 P विक्सने । to open, to expand, to blow,

फेल् (फेल्—Set) 1 P गतौ । to go Caus Aor अपिफेलत्—त

बण् (Set) 1 P. शब्दे । to sound, Aor अबणीत् or अब्राणीत्

बद् (Set) 1 P स्थैर्ये । to be steady or firm, Aor अबदीत्. or अब्रादीत्

बध् (Set) 1 P चित्तविरारे । to loathe, to be disgusted with, to shrink from, Act बीभत्सते, अबीभत्सत बीभत्सतां, बीभत्सेय, बीभत्स चरे, बीभत्सिताहे बीभत्सिष्यते अबीभत्सिष्यत अबीभत्सिष्ट, बीभत्सिष्य, Pass बीभत्स्यते बीभत्सिष्यते अबीभत्सि Caus बीभत्सयति—ते, अबीभत्सत्—त Desid बीभत्सिषति. Deri बीभत्सित बीभत्सितु, बीभत्सित्वा

- गेँ (Set) 1 P गेतौ । to go
 बर्ह (बर्ह—Set) 1 A परिभाषण-हिसा-प्रदानेषु । to be pre-eminent,
 to speak to kill, to give,
 बल् (Set) 1 P प्राणने, धान्यावरोधेच । to breathe, to hoard grain.
 बल्ह (बल्ह—Set) 1 A प्राधान्ये । to be pre-eminent
 बंह (बंहि—Set) 1 A वृद्धौ । to grow, to increase.
 बाड् (बाड्—Set) 1 A. आप्लाव्ये । to bathe, to dive, Caus Aor.
 अबवाडत्-त
 बाध् (बाध्—Set) 1 A लोडने । to oppress, to torment, Caus. Aor.
 अबवाधत्-त
 बाह् (बाह्—Set) 1 A प्रयत्ने । to endeavour, Caus Aor
 अबवाहत्-त
 बिद् (Set) 1 P आक्रोशे । to swear, to curse, to shout. .
 बिद् (बिद्—Set) 1 A अवयवे । to split, to cleave, to divide.
 बुक्क् (Set) 1 P भण्णे । to bark, to sound, to yelp, to speak.
 बुध् (बुधिर्—Set) 1 U बोधने । to know, to understand, to think,
 Aor अबुधत् or अबोधीत्, अबोधिष्ट.
 बुध् (Set) 1 P. अवगमने । to make known, to inform, to
 teach.
 बुंद् (उ-बुन्दिर्—Set) 1 U. निगमने । to perceive, to apprehend,
 Aor अबुन्दत् or अबुन्दीत् अबुन्दिष्ट Deri बुद्, बुद्धिवा or बुत्वा.
 बृह् (बृहिर्—Set) 1 P वृद्धौ । to grow, to increase, Aor.
 अबृहत् or अबर्हीत्.
 बृह् (बृहि—Set) 1 P. वृद्धौ शब्देच । to increase, to sound *
 बेह् (बेह्—Set) 1 A. प्रयत्ने । to endeavour
 भञ् (भञ्—Set) 1 U. अदने । to eat
 भञ् (भञ्—Anit) 1 U सेवाया । to worship, to honour, to
 to be attached to, to serve Perf बभाज-भजे बभक्थ ०

भेजिषे भक्तास्मि—हे. भक्षयति—ते अभक्षयत्—त अभक्षीत्—अभक्त.
भज्यास—भक्षीय. Caus. भाजयति—ते Desid बिभक्षति—ते. Deri.
भक्त भाज्य or भाग्य भक्तुं भक्त्वा.

भर् (Set) 1 P. भृतौ । to hire, to nourish, Aor. अभर्तीत् or
अभर्तीत्

भद् (घडादि.) 1 P. परिभाषणे । to speak, Caus भटयति—ते

भण् (Set) 1 P शब्दे । to speak, to call, Aor अभणीत् or
अभाणीत्

भङ् (भट्टि—Set) 1 A परिभाषणे । to speak, to jest, to chide

भद् (भदि—Set) 1 A कल्याणे सुखेच । to be prosperous or glad.

भर्त् (Set) 1 P हिंसायाम् । to kill

भल् { भल } (Set) 1 A. परिभाषण—हिंसा—दानेषु । to speak, to
भल् { भल्ल } kill, to give

भष् (Set) 1 P भर्त्सने । to bark, to revile Aor अभषीत् or
अभाषीत्.

भास् (भाम्—Set) 1 A. क्रोधे । to be angry.

भाष् (भाष—Set) 1 A व्यक्तायांवाचि । to speak, to say, to call,
to describe.

भास् (भासु—Set) 1 A दीप्तौ । to shine, to appear, to become
evident. Caus Aor अब्भासत्—त अब्भासत्—त.

भिक्ष (भिक्ष—Set) 1 A. भिक्षायामलाभे लाभेच । to ask, to beg for
without obtaining, to be weary or distressed, to obtain.

भिद् (भिदि—Set) 1 P अवयवे । to split, to divide.

भू (Set) 1 P सत्तायाम् । to be (A or U. to obtain, to attain).
Perf बभूव—बभूवे Aor अभूत—अभविष्ट Pass भूयते भविष्यते or
भाविष्यते. अभावि अभविषि or अभाविषि Desid भुभूषति—ते. Deri
भूत भाव्य or भव्य.

भूष् (Set) 1 P अलङ्कारे । to adorn, to decorate

भृ (भृ-ञ्-—Amit) 1 U भरणे । to support, to bear, to have,
to fill, Perf बभार-बभूव बभर्य-बभूवे, भर्तास्मि-हे, भरिष्यति-ते
अभरिष्यत्-त अभर्षीत्-अभृत भ्रियात्-भृषीय, Pass भ्रियते, भरि-
ष्यते or भरिष्यते अभारि अभ्रषि or अभारिषि Caus भारयति-ते,
Desid भृष्यति-ते or बिभरिषति-ते Deri भृत भार्य भर्तुं. भृत्वा

भृज् (भृजी-Set) 1 A भर्जते । to parch, to fry, P P भृक्त

भेष् (भेषृ-Set) 1 U भये-गतौच । to fear, to go, Caus Aor अवि-
भेषत्-त.

भ्यस् (भ्यस्-Set) 1 A. भये । to fear

भक्ष् (भक्ष-Set) 1 U अदने । to eat

भ्रण् (Set) 1 P. शब्द । to speak, Aor अभ्रणीत् or अभ्राणीत्.

भ्रम् (भ्रम्-Set) 1 P चलने । to roam about, Deri. भ्रात. भ्रामित्वा
or भ्रात्वा Caus भ्रमयति (also भ्रामयति according to some).

भ्रश् (भ्रश्-Set) 1 A अवस्रंसने । to fall, to drop down

भ्रंश् { (भ्रंश्) } (Set) 1 A अवस्रंसने । to fall, to drop down, Aor
or { (भ्रंश्) }
भ्रंस् { (भ्रंश्) } अभ्रशत् or अभ्रशिष्ट. Deri भ्रष्ट, भ्राशित्वा or भ्रष्टा.

भ्राज् (हु-भ्राज्-Set) 1 A दीप्तौ । to shine, to glitter, Perf बभ्राजे
or भ्रेजे Caus Aor अविभ्रजत्-त or अब्रभ्राजत्-त

भ्राश्र् (हु-भ्राश्र्-Set) 1 A दीप्तौ । to shine, to glitter Caus. Aor
अब्रभ्राशत्-त.

भ्रेज् (भ्रेज्-Set) 1 A दीप्तौ । to shine, to glitter, Caus Aor. अवि-
भ्रेजत्-त

भ्रेष् (भ्रेष्-Set) 1 U. भये गतौच । to fear, to go. Caus. Aor अवि-
भ्रेषत्-त.

भ्लक्ष् (भ्लक्ष-Set) 1 U. अदने । to eat

भ्लाश्र् (हु-भ्लाश्र्-Set) 1 A. दीप्तौ । to shine, to glitter. Caus.
Aor अब्रभ्लाशत्-त.

भ्लेष् (भ्लेषृ-) 1 U. दीप्तौ । to shine, to glitter, Caus Aor. अबि-
भ्लेषत्—त.

मक्ष (Set) 1 P सघाते । to collect.

मख् (Set) 1 P गतौ । to go, Aor अमखीत् or अमाखीत्.

मक् (मक्त्रि-Set) 1 A. मङ्गने । to adorn, to decorate.

मंख् { मखि } (Set) 1 P. गतौ । to go.
मग् { मगि }

मव् (मवि-Set) 1 A. गत्याक्षेपे गत्यारंभे कैतवेच । to go, to blame, to
be moving, to cheat.

मंव् (मवि-Set) 1 P. मङ्गने । to adorn, to decorate

मच् (मच्च-Set) 1 A दंभे-कथने-कलङ्कनेच । to cheat, to boast,
to pound

मज् (Set) 1 P मदने शब्दार्थेच । to be mad, to sound. Aor.
अमजीत् or अमाजीत्.

मंच् (मचि-Set) 1 A धारणोद्धाय—पूजनेषु । to hold, to grow high,
to adore

मंज् (मजि-Set) 1 P शब्दे । to sound

मट् (Set) 1 P मर्दनिवातयो । to grind, to dwell, Aor. अमठीत्
or अमाठीत्.

मण् (Set) 1 P शब्दे । to sound, to murmur, Aor अमणीत् or
अमाणीत्

मंठ् (मठि-Set) 1 A शोके । to remember with regret, to
grieve for

मंङ् (मङ्गि-Set) 1 A. विभाजने । to divide, to clothe, to surround.

मैङ् (मङि-Set) 1 P. भूषायाम् । to adorn oneself

मंथ् (मथे-Set) 1 P. विलोडने । to churn, to stir, Aor अमथीत्.

मंथ् (मथे-Set) 1 P. हिंसा-क्लेशनयो । to kill, to injure; to be
afflicted; to suffer pain

मथ् (Set) 1 P विलोडने । to churn, to stir, to shake, to kill, to crush, to tear off, Bene मथ्यासम्, Pass मथ्यते Der1 मथित.
मथित्वा or मथित्वा मेथिवस्

मद् (मद्-Set) 1 A स्तुति—मोद्—मद्—स्वप्न—जाति—गतिषु । to praise, to be glad, to be proud, to sleep, to shine, to move slowly

मभ् (Set) 1 P गतौ । to go,

मय् (मय्-Set) 1 A गतौ । to go

मर्च् (Set) 1 P गतौ । to go

मर्व् (Set) 1 P पूरणे । to fill

मल् { मल्-(Set) }
मल् { मल्-(Set) } 1 A धारणे । to hold, to possess

मव् (Set) 1 P बन्धने हिंसायाच्च । to bind, to kill Aor अमवीत्
or अमावीत्

मव्य् (Set) 1 P बन्धने । to bind

मश् (Set) 1 P शब्दे—कोपेच्च । to sound, to be angry Aor
अमशीत् or अमाशीत्

मष् (Set) 1 P हिंसायाश्च शब्देच्च । to kill, to sound, Aor अमशीत्
or अमाशीत्

मस्क् (मस्क्-Set) 1 A गतौ । to go

मह् (Set) 1 P पूजायाम् । to worship, to revere

मह् (महि-Set) 1 A वृद्धौ । to grow old

मांश् (मांश्-Set) 1 P. कांक्षायाम् । to desire to wish

माव् (मान्-Set) 1 A जिज्ञासाया । to investigate, to examine,
मीमांसते मीमासाच्चक्रे मीमांसिताहे मीमांसिष्यते अमीमांसिष्यत
अमीमांसिष्ट मीमांसिषीय Pass मीमांस्यते. अमीमांसि Caus.
मीमांसयति—ते, अमीमांसत्—त Desid मीमांसिषते, Der1. मीमांसित
मीमांसितु. मीमांसित्वा

माह् (माह्-Set) 1 U. माने । to measure.

मिथ् (मिथ्-Set) 1 U मेधाहिंसयो । to understand, to hurt

मिद् (मिमिदा-Set) 1 A स्नेहने । to love to melt, Aor अमिदत्
or अमेदिष्ट Caus Aor अमीमिदत्-त Desid मिमिदिषते or
मिमिदिषते Deri मिन्न or मेदेत्, मिदत्वा or मेदित्वा मेदितुं

मिद् (मिद्-Set) 1 U मेधा-हिंसयो । to understand, to kill, Caus
Aor अमिमिदत्-त

मिध् (मिध्-Set) 1 U मेधा-हिंसयो । to understand, to kill, Caus
Aor अभिमिधत्-त

मिन् (मिन्-Set) 1 P. स्नेहने-सेचनेच । to love, to sprinkle

मिञ् (Set) 1 P शब्दे-रोषकृतेच । to make noise, to be angry

मिर् (मिर्-Set) 1 P सेचने । to sprinkle, to wet, to serve, Desid
मिमिषिषति or मिमेषिषति. Deri मिष्ट, मिषित्वा or मेषित्वा or
मिष्ट्वा मेषितु

मिष् (Set) 1 P शब्दे-रोषकृतेच । to make noise, to be angry
Deri मेषित मेषित्वा

मिह् (Anit) 1 P सेचने । to sprinkle, to make water, to wet
मेहति मिमेह मेढाम्भि मेक्षति अमेक्षत् आमिक्षत्. मिह्यास Desid
मिमिक्षति Deri मीढ. मेढव्य मेहुं मीढ्वा

मीम् (मीम्-Set) 1 P गतौ । to go Caus, Aor अमिमिमीत्-त

मील् (Set) 1 P निमेषणे । to close the eyes, to twinkle to fade,
to disappear, Caus Aor अमीमिलत्-त or अमिमिलत्-त

मीव् (Set) 1 P स्थौल्ये । to grow fat or large.

मुञ् (Set) 1 P शब्द । to sound.

मुच् (मुचि-Set) 1 A. कल्कने-कथनेच । to cheat, to be wicked,
to tell

मुञ् (मुञि-Set) 1 P. शब्द । to sound.

मुद् } (Set) 1 P मर्दने । to crush, to grind, to break.
मुद्ध }

मुद्र (मुद्रि-Set) 1 A. पालने-पलायनेवा । to protect, to run away.

- ६ छृ (छृडि—Set) 1 A मार्जने मज्जनेवा । to be pure, to sink.
 छंड (छडि—Set) 1 P खडने । to grind, to shave, to shear
 छद् (छद्—Set) 1 A हर्षे । to be glad, to rejoice, Desid मुमुदिषते
 or मुमोदिषते Deri मुदित or मोदित मुदित्वा or मोदित्वा मोदितुं.
 प्रमुद्य
 छर् (छर्छा—Set) 1 P. मोह-समुच्छ्राययो । to faint, to increase, to
 grow, to become strong, to take effect on. मूर्च्छति. Deri.
 मूर्च्छित or मूर्त
 छर्व (छर्वी—Set) 1 P. बन्धने । to bind, P P. मूर्ण.
 मृ (मृ-ड-Set) 1 A बन्धने । to bind. मवते मुमुवे मविताहे मवि-
 व्यते, अमविष्ट मविषीष्ट, Caus मावयति—ते. अमीमवत्-त Desid
 मुमूषते Desid Caus मिमावयिषति—ते.
 मृल् (Set) 1 P प्रतिष्ठायाम् । to take root, to be firm, to
 accumulate
 मृष् (Set) 1 P स्तेये । to steal, to rob.
 मृक्ष (Set) 1 P सघाते । to collect, to rub
 मृज् (मृजू—Wet) 1 P शौचालंकारयो । to cleanse, to wipe off.
 to adorn, to sharpen. Act मार्जति अमार्जत् मार्जतु मार्जेयं
 ममार्ज ममार्जित्वा or ममार्ष्ट मार्जितास्मि or ममार्ष्टास्मि मार्जिष्यति
 or मार्क्ष्यति अमार्जिष्यत् or अमार्क्ष्यत् अमार्जित्वा or अमार्क्षित्वा.
 मृज्यास Pass मृज्यते. मार्जिष्यते or मार्क्ष्यते. अमार्जि Desid.
 मिमार्जिषति or मिमृक्षति. Deri मृष्ट मृज्य. मार्जितु or मार्ष्टु.
 मार्जित्वा or मृष्ट्वा परिमृज्य
 मृध् (मृधु—Set) 1 U उन्दने हिंसायांच । to moisten, to kill, Deri.
 मृद्ध मधित्वा or मृद्धा मधितु
 मृष्ट (मृष्टु—Set) 1 P. सेचने सहनेच । to sprinkle, to endure, Caus.
 Aor अममर्षत्-त or अमीमृषत्-त Desid. मिमर्षिषति—ते Deri.
 मृष्ट मृष्ट्वा. मृषित्वा or मर्षित्वा. मर्षितुं.

मे (मे-इ—Anit) 1 A. प्रणिदाने । to return, to exchange मयते
ममे माताहे-मास्यते अमास्त मासीष्ट Caus. मापयति—ते अमीम-
पत्—त Desid मित्सते Der1. मित मित्वा निमाय or निमित्य.
अपमित्य अपमाय मातुं.

मेथ् मेथृ—Set 1 U मेधा-हिसयो । to know, to understand,
to kill, to hurt, Caus Aor. अमिमेथत्—त

मेध् (मेधृ—Set) 1 U मेधा-हिसयो संगमेच । to know, to kill, to
meet, Caus. Aor. अमिमेधत्—त.

मेप् (मेपृ—Set) 1 A गतौ । to go, Caus Aor अमिमेपत्—त.

मेव् (मेवृ—Set) 1 A सेवने । to serve, to worship

म्ना (Anit) 1 P अभ्यासे । to study, to repeat, to remember,
to think. Act मनति, अमनत्. मनतु मनेय मन्तौ मन्निथ or
मन्नाथ म्नातास्मि म्नास्यति अम्नास्यत् अम्नासीत् म्नायासं or
म्नेयास Pass म्नायते म्नास्यते or म्नायिष्यते. अम्नायि अम्नासि
or अम्नायिषि Caus म्नापयति—ते अमिम्नपत्—त. Desid मिम्ना
सति. Der1 म्नात म्नेय म्नातुं म्नात्वा

म्रश् (Set) 1 P सघाते । to collect, to rub.

म्रद् (म्रदृ—Set) 1 A मर्दने । to crush, to pound, Pass Aor अम्रदि,
अम्रादि. Caus म्रदयति—ते

मुच् { मुचु } (Set) 1 P गतौ । to go or move Aor अमुचत् or
or { मुचु } अमुचीत् Desid मुमुचिषति or मुमुचिषति Der1
म्लच् { म्लुच् } मुक्त, मुचित्वा or मुचित्वा or मुक्त्वा

मुच् (मुचु—Set) 1 P गतौ । to go, to move. Der1 मुक्त, मुचित्वा
or मुक्त्वा

म्रेद् { म्रेदृ } (Set) 1 P उन्मादे । to be mad Caus. Aor अमिम्रेदत्—
म्रेद् { म्रेदृ } त अमिम्रेदत्—त

म्लुच् (म्लुचु—Set) 1 P. गतौ । to go, to move

म्लेच्छ (Set) 1 P अव्यक्ते शब्दे । to speak indistinctly.

म्लेह् { म्लेह् } (Set) 1 P उन्मादे । to be mad. Caus. Aor
म्लेह् { म्लेह् } अमिम्लेहत्—त अमिम्लेहत्.

म्लेव् (म्लेव्—Set) 1 A. सेवने । to serve, to worship. Caus. Aor.
अमिम्लेवत्—त.

म्लै (Anit) 1 P. हर्षक्षये । to be sad, to become weary, to fade,
to be emaciated म्लायति, मम्लौ, मम्लिथ or मम्लाथ, म्लातास्मि.
म्लास्यति अम्लास्यत् अम्लासीत्, म्लायास, म्लेयासं Pass म्लायते.
म्लास्यते or म्लायिष्यते अम्लायि अम्लासी or अम्लायिषि Caus.
म्लापयति—ते, अमिम्लपत्—त Desid. मिम्लासति, Deri. म्लान.
म्लेय म्लातुं म्लात्वा. प्रम्लाय

यज् (यज्—Anit) 1 U देवपूजा—संगतिकरण—यजन—दानेषु । to
make an oblation to a deity, to associate with, to sacrifice,
to worship, to give Act इयाज्—ईजे, इयजिथ or इयष्ट—ईजिषे.
यष्टास्मि—हे, यक्षयति—ते, अयक्ष्यत्—त अयाक्षीत्—अयष्ट. अयाष्टास्.
अयक्षाताम् इज्यासं—यक्षीय Pass इज्यते यक्षयते अयाजि, अयक्षत.
Caus याजयति—ते, अयीयजत्—त Desid. यियक्षति—ते 'Deri.
इष्ट, यष्टव्य, याज्य, यष्टुं, इष्ट्वा, समिज्य

यत् (यती—Set) 1 A प्रयत्ने । to strive after, to be watchful,
Caus यातयति—ते Deri यत्त, यतितव्य

यभ् (Anit) 1 P मैथुने । to cohabit, Act. यभति, ययाभ, येभिथ,
ययब्ध, यब्धास्मि, यप्स्यति, अयाप्सीत् यभ्यासं Caus. याभयति—ते,
Desid यियप्सते यब्ध, यब्ध्वा, यब्धुं.

यश् (Anit) 1 P उपरमे । to check, to stop, (For³A see page 17).
Act यच्छति—ते. अयच्छत्—त यच्छतु—तां. यच्छेयं—य, ययाम्—
इयमे, इयमिथ or ययन्थ—येमिषे, यंतास्मि—हे यस्याति—ते, अयंस्यत्—त
अयंसीत्—अयंस्त, यम्यासं, यंसीय, Caus. यामयति—ते, but with आ-
आयामते only, with नि-नियमयति—ते According to स्वामी, Deri.
यत, यम्य, यंतु, यत्वा, नियम्य or नियत्य, यच्छत्—मान, येमिवत्—येमान.

यश्च (Set) 1 P. प्रयत्ने । to endeavour, Caus यासयति—ते, but
with आ, आयासयते only. Deri यस्त, यास्य, यसित्वा or यस्त्वा.

याच् (हु, याच्-Set) 1 U (generally A in use) यांचायाम् । to beg, to ask, to solicit, Caus Aor अययाचत्—त.

युग् ((युगि-Set) 1 P वर्जने । to abandon, to desert.

युच्छ् (Set) 1 P प्रमादे । to err, to be negligent.

युज् (Amit) 1 P संयमने । to unite, to bind, to yoke, Act योक्तास्मि, योक्ष्यति, अयोक्ष्यत् अयौक्षीत्, युज्यासं. Desid युयोजिष-ति—ते, युयुक्षति—ते Deri युक्त.

युत् (युत्-Set) 1 A भासने । to shine Caus Aor अयुयोतत्—त.

यूष् (Set) 1 P हिंसायाम् । to injure, hurt or kill

येष् (येष्-Set) 1 A प्रयत्ने । to try, to attempt, Caus Aor. अयि-येषत्—त

यौद् { यौद् } (Set) 1 P बदे । to bind, Caus Aor अयुयौडत्—त.
यौड् { यौड् } अयुयोडत्—त

रक्ष् (Set) 1 P पालने । to protect, to watch, to take care of, Caus रक्षयति—ते.

रख् (Set) 1 P गतौ । to go, Aor. अरखीत् or अराखीत्

रग् (रगे-घटादि—Set) 1 P शंकायां । to doubt, Aor अरगीत् Caus रगयति—ते

रंक् { रंक् } (Set) 1 P गतौ । to go, to move
रंग् { रंग् }

रंघ् (रघि-Set) 1 U. गतो । to go, to hasten

रंज् (Amit) 1 U. रान्ने । to be coloured, to redden, to dye, to be attached to, to be excited, to be pleased with रंजति—ते अरंजत्—त, रंजतु—तां, रंजये-य, रंज-जे, रंजिथ or रंक्थ-रंजिषे, रंक्तास्मि-हे, रंक्ष्यति—ते अरंक्ष्यत्—त, अरंक्षीत्—अरंक्त, रज्यासं—रंक्षीय Pass रज्यते, रंक्ष्यते, अरंजि, अरक्षि, Caus रंजयति—ते, also रजयति—ते (to hunt deer), अररजत्—त, also अरीरजत्—त Desid रिरक्षति—ते Deri रक्त, रंक्तुं, रंक्त्वा, or रक्त्वा, उपरज्य

रट् { (Set) 1 P परिभाषणे । to roar, to yell, to proclaim aloud, to shout, Aor अरटीत् or अराटीत्, Caus राटयति—ते

रण् (Set) 1 P. शब्दे । to sound, to ring, to jangle, Aor अरणीत् or अराणीत्, Caus राणयति—ते.

रण् (घटादि-Set) 1 P. गतौ । to go, Caus रणयति—ते, Pass Aor अराणि, अराणि.

रण्व् (रवि—Set) 1 P. गतौ । to go

रद् (Set) 1 P. विलेखने । to split, to scratch, Aor. अरदीत् or अरादीत्

रप् (Set) 1 P. व्यक्तायावाचि । to talk, to speak, Aor अरपीत् or अरापीत्

रक् (Set) 1 P. हिंसायां गतौच । to kill, to go Aor अरफीत् or अराफीत्.

रभ् (रभ्—Ant) 1 A. राभस्ये । to begin, to desire, to act rashly. Aor रब्धाहे, रप्स्यते, अरप्स्यत्, अरब्ध, अरप्सत्, रप्सीय, Caus रभयति—ते, अररभत्—त, Desid रिप्सते, Deri. रब्ध, रभ्य रब्धु, रब्ध्वा आरभ्य.

रम् (रम्—Ant) 1 A. (For P see page 17) क्रीडायाम् । to sport, to rest, to be pleased, to rejoice at, to have sexual intercourse with, Act रेमे, रेमिषे, ररंथ, रंताहे—स्मि, रंस्यते—ति, अरस्यत्—त्, अरस्त, अरंसीत्, रंसीय, रम्यास, Caus रमयति—ते, अरीरमत, Desid रिरंसते—ति, Deri रत्त, रम्य, रतुं, रत्वा, or रमित्वा, विरम्य or विरत्य.

रंक् (रकि—Set) 1 P. गतौ हिंसायाच । to go, to kill

रंक् { राञ्जि } (Set) 1 A. शब्दे । to sound
रंक् { रञ्जि }

रय् (रय्—Set) 1 A. गतौ । to go, to move

रञ् (a sautra root—Set) 1 P. स्वने । to sound, Aor अरञ्जीत् or अराञ्जीत्.

रस् (Set) 1 P. शब्दे । to roar, to cry, to make noise, to praise, Aor अरसीत् or अरासीत्.

रह् (Set) 1 P त्यागे । to abandon, to quit.

रह् (रहि-Set) 1 P. गतौ । to go, to move.

राख् (राख्-Set) 1 P. शोषणालमर्थयो । to dry, to adorn, to be able,
Caus Aor. अरराखत्-त्

राघ् (राघ्-Set) 1 A सामर्थ्ये । to be able, Caus Aor अरराघत्-त्,

राज् (राज्-Set) 1 U. दीप्तौ । to shine, to glitter, to appear like,
Act रराज-रराजे-रेजे, रराजिथ-रेजिथ, रराजिषे-रेजिषे .

राश् { राश् } Set 1 A. शब्दे । to sound, Caus. Aor अरराशत्-त्,
राश् { राश् } अररासत्-त्

रिख् (Set) 1 P गतौ । to go, to move.

रिख् { रिख् } (Set) 1 P गतौ । to go, to move.
रिग् { रिग् }

रिच् (Anit) 1 P वियोजन-सपर्चनयो । to separate, to divide, to
join, Act रेक्तास्मि, रेक्ष्यति, अरेक्ष्यत्, अरेक्षीत्, रिच्यासं, Deri.
रिक्त, रिक्त्वा, रेक्तु.

रिण्व् (रिणि-Set) 1 P गतौ । to go, to move

रिष् (Set) 1 P हिंसायास् । to kill, to destroy, to injure, रेष्टास्मि
or रेषितास्मि, Desid रिरिषिषति or रिरिषिषति, Deri रिष्ट, रेषितव्य
or रेष्टव्य, रेषितु or रेष्टु, रिषित्वा or रेषित्वा or रिष्ट्वा.

रु (रुङ्—Anit) 1 A. गतिरेषणयो । to go, to kill. रवर्ते, रुरुवे, रवि-
ताहे, रविष्यते, अरविष्ट, रविषीय.

रुच् (रुच्—Set) 1 A दीप्तावभिप्रीतौच । to shine, to please, to like,
to appear good, Aor. अरुचत् or अरोचिष्ट. Caus. रोचयते, अरु-
रुचत्, Desid. रुरुचिषते or रुरोचिषते, Deri रुचित or रोचित,
रुचित्वा or रोचित्वा.

रुद् (रुद्-Set) 1 A. प्रतिघाते । to strike, to oppose, Aor. अरुदत्
or अरोदिष्ट.

रुद् (Set) 1 P. उपघाते । to strike down, to fell.

- रुंढ (रुढि—Set) 1 P. स्तेये । to steal, to rob
 रुंढ (रुढि—Set) 1 P स्तेये गतौच । to steal, to be lame, to go.
 रुंढ (रुढि—Set) 1 P स्तेये । to steal.
 रुंष्ट (Set) 1 P हिसायाम् । to kill, Act रोषितास्मि, रोष्टास्मि, Desid
 रुरुषिषति or रुरोषिषति Deri रुष्ट, रुषित्वा or रोषित्वा or रुष्ट्वा, रोषितुं
 or रोष्टु
 रुह (Anit) 1 P बीजजन्मनिप्रादुर्भाविच । to grow from seed, to
 become manifest, to grow, to rise, to ascend रोढास्मि, रोक्ष्यति,
 अरोक्ष्यत्, अरुक्षत्, रुह्यास, Caus रोहयति—ते or रोपयति—ते, अरुरुह-
 त्—त or अरुरुपत्—त, Desid रुरुक्षति, Deri रूढ, रोह्य, रोहुं,
 रूढ्वा, आरुह्य
 रूप (Set) 1 P भूषाया । to decorate, to smear, to cover.
 रेक् (रेकृ—Set) 1 A शंकायाम् । to doubt, Caus Aor अरिरेकत्—त
 रेद् (रेदृ—Set) 1 P परिभाषणे । to speak, to ask, to request, Caus.
 Aor अरिरेदत्—त.
 रेप् (रेपृ—Set) 1 A गतौ । to go, to move, Caus. Aor अरिरेपत्—त
 रेभ् (रेभृ—Set) 1 A शब्दे । to speak, Caus Aor अरिरेभत्—त
 रेव् (रेवृ—Set) 1 P प्लावगतौ । to leap, to go, to move, Caus.
 Aor अरिरेवत्.
 रेष् (रेष् —Set) 1 A अव्यक्ते शब्दे । to utter an inarticulate
 sound, to neigh, to roar Caus Aor अरिरेषत्—त.
 रे (Anit) 1 P शब्दे । to sound.
 रोड् (रोडृ—Set) 1 P अनादरे उम्मादेच । to despise, to be mad,
 Caus Aor अरुरोडत्—त.
 लग् (Set) 1 P गतौ । to go, to move, Aor अलसीत्, अलासीत्.
 लग् (लगे—घटादि—Set) 1 P संगे । to adhere to, to become united,
 to come in contact, to happen, to approach, to touch, to
 produce an effect Caus लगयति—ते, अलीलगत्—त, Pass Aor.
 अलगि, अलागि, Deri लग्न, rarely लगित.

- लंङ् (लङ्—Set) 1 P गतौ । to go or move
- लङ् (लङ्—Set) 1 P. गतौ । to go, to limp.
- लङ् (लङ्—Set) 1 P शोषणे । to dry up, to diminish, to mount upon.
- लङ् (लङ्—Set) 1 A गत्यर्थे—भोजननिवृत्तौच । to go, to fast, to transgress.
- लङ् (Set) 1 P. लक्षणे । to mark.
- लङ् (Set) 1 P भर्जने । to fry, to roast, Aor अलङीत् or अलाङीत्
- लङ् (लङ्—Set) 1 P भर्जने । to fry, to roast, to blame, to traduce
- लङ् (Set) 1 P बाल्ये । to be a child, to act or talk like a child, to cry. Caus. अलङीत्—अलाङीत्.
- लङ् (Set) 1 P विलासे । to play, Aor अलङीत्, अलाङीत्, Caus लङयति—ते
- लङ् (घटादि—Set) 1 P. जिह्वोन्मथने । to loll the tongue, to churn, to blame, to harass, Aor अलङीत्, अलाङीत्, Caus लङयति—ते Pass Aor अलङि, अलाङि
- लङ् (ओलङि—Set) 1 P उत्क्षेपणे । to throw up, Desid लिलङिष्यति.
- लङ् (लङि—Set) 1 P भाषायाम् दीप्तौच । to speak, to shine
- लङ् (Set) 1 P व्यक्तायां वाचि । to speak, to prate, to whisper, Aor अलपीत् or अलापीत्
- लङ् (ङु-लङ्—Set) 1 A. प्राप्तौ । to get, to obtain, to take, to have to find, to be able, to know लङ्वाहे, लप्स्यते, अलप्स्यत. अलङ्, लप्सीय, Pass लभ्यते, लप्स्यते, अलभि or अलाभि, but with प्र, उप Aor प्रालंभि, उपालंभि, Caus लंभयति—ते, अललभत्—त. Desid लिप्सते, Deri लङ्, लभ्य, with आ—आलभ्य, लङ्, लङ्वा, लङ्गिम (produced by gain), लभा (gain).
- लङ् (लङ्—Set) 1 A शब्देऽवस्रसनेच । to sound, to delay, to fall, to hang down.

लङ् (लय—Set) 1 A. गतौ । to go, to move.

लृट् (Set) 1 P गतौ । to go, to move.

लल् (Set) 1 P विलासे । to play, Caus लालयति

लृष् (लर्ष—Set) 1 U कातौ । to wish, to long for.

लस् (Set) 1 P श्लेषणक्रीडनयो । to embrace, to play, to shine.
Aor अलसीत् or अलासीत् Deri. लासित, also लस्त (embraced),
लास्य.

लाख् (लाख्—Set) 1 P शोषणालमर्थयो । to dry, to adorn, to suffice, Caus Aor अललाखत्—त.

लाघ् (लाघ्—Set) 1 A सामर्थ्ये । to be able, Caus Aor अललाघत्—त.

लाज् { Set } 1 P भर्त्सने भर्त्सनेच । to blame, to fry
लाज् { लाजि }

लाङ् (लाच्छि—Set) 1 P लक्षणे । to mark, to distinguish

लिग् (लिग्—Set) 1 P गतौ । to go, to move, (with आ to embrace)

ली (Anit) 1 P द्रवीकरणे । to melt—लयति, अलयत्, लयतु, लयेयं,
लिलाय, लिलायिथ or लिलेथ, लेतास्मि, लेष्यति, अलेष्यत्, अलैषीत्,
लीयास, Pass लीयते, लेष्यते or लायिष्यते, अलायि, अलेषि or अला-
यिषि, Caus लाययति—ते, अलीलयत्—त Desid .लिलीषति, Deri
लीत, लेय, लेतुं, लेतव्य, लीत्वा, लयत्, लेष्यत्.

लृच् (Set) 1 P. अपनयने । to remove, to pluck, Pass लृच्यते
Deri लृचित्वा or लृचित्वा.

लृज् (लृजि—Set) 1 P हिंसा—बलीदान—निकेतन—भाषायां—दीप्तौ च । to
injure, to be strong, to take, to dwell, to speak, to shine.

लृड् (Set) 1 P विलोडने । to churn, to agitate, to be connected,
to wallow, to roll, Caus Aor अल्लुडत्—त or अल्लुडोटत्—त,
Desid ललुडिषति or लुलोडिषति, Deri लुडित or लोडित, लुडित्वा
or लोडित्वा.

लृड् { Set } 1 A प्रतिघाते । to resist, to oppose, Aor अलुडत् or
or { अलोडिष्ट, अलुडत् or अलोडिष्ट, Desid ललुडिषते or
लृड् { लुलोडिषते, लुलुडिषते or लुलोडिषते

लुट् (Set) 1 P उपधाते । Aor to strike, to knock down, Caus. A
अल्लुटत्-त or अल्लोटत्-त Desid. लुलुटिषति or लुलोटिषति.

लुङ् (Set) 1 P विलोडने । to churn, to stir, to disturb, Desid.
लुलुङिषति or लुलोटिषति, Deri. लुङित or लोटित, लुङित्वा or
लोङित्वा.

लुङ् { लुटि } (Set) 1 P. स्तेये—आलस्ये प्रतिघातेच । to steal, to rob,
or { लुटि } to plunder, to be idle, to resist, to be lame.

लुङ् (लुङि—Set) 1 P स्तेये । to steal or rob.

लुङ् (लुङि—Set) 1 P. हिंसा—क्लेशनयो । to strike, to suffer pain.

लुङ् (लुङि—Set) 1 P अर्दने । to torment

लुक् (Set) 1 P विधूने । to move to and fro, to stir, to make
tremulous

लृप् (Set) 1 P. भूषायाम् । to decorate

लेप् (लेप्—Set) 1 A. गतौ । to go, to move, Caus Aor. अलि
लेपत्-त.

लैण् (लैण्—Set) 1 P. गति—प्रेरण-श्लेषणेषु । to go, to approach, to
embrace, to send.

लोक { लोक् } (Set) 1 A दर्शने । to see, to perceive, Caus. Aor.
or { लोक् }
लोक { लोक् } अल्लोकत्-त, अल्लोचत्-त

लोङ् (लोङ्—Set) 1 P उन्मादे । to be mad, Caus Aor अल्लोङत्-त.

लोङ् (लोङ्—Set) 1 A. संधाते । to heap up.

वङ् (Set) 1 P रोषे संधातेच । to be angry, to collect

वङ् (See) 1 P. गतौ । to go, to move, Aor अवसीत् or अवासीत्

वङ् (वङ्—Set) 1 A. कौटिल्ये गतौच । to be crooked, to go.

वङ् { वङ् } Set 1 P. गतौ । to go, to move.
वङ् { वङ् }

वङ् (वङ्—Set) 1 A. गत्याक्षेपे । to go, to blame.

- वज् (Set) 1 P गतौ । to go, to move, Aor अवजीत् or अवाजीत्
 वञ् (वञ्चु-Set) 1 P गतौ । to go, Pass वच्यते, Der1 वञ्चित्वा or
 वञ्चित्वा or वञ्चत्वा
 वद् (Set) 1 P वेष्टने । to cover, to surround, Aor अवटीत् or
 अवाटीत्, Caus वाटयति-ते
 वट् (घटादि-Set) 1 P परिभाषणे । to speak, Caus वटयति-ते,
 अवीवटत्-त, Pass Aor अवटि or अवाटि
 वट् (Set) 1 P स्थौल्ये । to become fat, Aor अवटीत् or अवाटीत्
 वण् (Set) 1 P शब्दे । to sound Aor. अवणीत् or अवाणीत्, Caus
 Aor अवीवणत्-त, or अववाणत्-त
 वंद् { वाटि } Set) 1 P विभाजने । to divide
 वङ् { वडि }
 वद् (वटि-Set) 1 A एकचर्यायाम् । to go alone
 वद् (Set) 1 P (for A see pages 17 & 18) व्यक्तीयांवाचि । to speak,
 to tell, to describe, to utter, Act उवाद-ऊदे, उवदिथ-ऊदिषे,
 उद्यासं-वदिषीय, Pass उद्यते, Der1 उदित, वाद्य, also अवद्य
 (despicable), अनुद्य (unutterable), वदितु, उदित्वा, अनुद्य,
 वदत्-मान, ऊदिवस्-ऊदान.
 वन (Set) 1 P शब्दे संभक्तौच । to sound, to honour, to ad,
 Aor अवनीत् or अवानीत् Caus वानयति-ते, Der1 वनित, वनितुं,
 वनित्वा.
 वन् (वनु-घटादि-Set) 1 P क्रियासामान्ये । to act, Caus. वनयति-
 ते, Der1 वत, वनित्वा, वत्वा.
 वंद् (वद्-Set) 1 A अभिवादनस्तुत्यो । to salute respectfully, to
 praise.
 वप् (डु-वर्ष- Amt) 1 U बीजसताने छेदनेच । to sow, to plant,
 to procreate, to weave, to shave, to shear, Act उवाप-ऊपे,
 उवपिथ, उवपथ-ऊपिषे वप्तास्मि-हे, वप्स्यति-ते, अवप्स्यत्-त, अवा-
 प्सीत्-अवप्स. उप्यासं-वप्सीय, Pass उप्यते, वप्स्यते, अवापि, अवप्सि,

Desid विवत्सति—ते, Deri उप्त, वत्स्य, वाप्य, वप्तुं, उप्त्वा, प्रत्युप्य,
ऊपिवस् ऊपान, उप्विम

वञ् (Set) 1 P. गतौ । to go, to move.

वम (हु-वम-Set) 1 P उद्धरणेऽ। to vomit, to drop, to emit, to
give out, to reject, Caus वमयति—ते or वामयति—ते, but with
उद्, उद्धामयति—ते, Deri वमित or वामित, वांत

वय (वय—Set) 1 A. गतौ । to go, to move

वर्च (वर्च—Set) 1 A दीप्तौ । to shine

वर्ष (वर्ष—Set) 1 A स्नेहने । to melt, to love.

वर्ह (वर्ह—Set) 1 A परिभाषण—हिंसा—प्रदानेषु । to speak, to kill or
hurt to give

वल् (वल्—Set) 1 A सवरणे सचरणेच । to cover, to move, Caus.
वालयति—ते

वल् (घटादि -Set) 1 P संवरणे सचरणेच । to cover, to move, Caus.
वलयति—त, Pass. Aor. अवलि, अवालि

वल्ग (Set) 1 P गतौ । to go, to move, to jump, to gallop, to be
pleased

वल्भ (वल्भ—Set) 1 A. भोजने । to eat, to devour

वल्ह (वल्ह—Set) 1 A संवरणे । to be covered, to go, to move.

वल्ह (वल्ह—Set) 1 A परिभाषण—हिंसा—प्रदानेषु । to speak, to kill
or hurt, to give

वष् (Set) 1 P हिंसायास् । to hurt, to kill, to injure, Aor अव-
षीत् or अवाषीत्

वस् (Anit) 1 P निवासे । to dwell, to live, Act उवास, उवसिथ
or उवस्थ, वस्तास्मि, वत्स्यति, अवत्स्यत, अवात्सति, उप्यासै, Pass.
उष्यते, वत्स्यते, अवासी, Caus वासयते, Desid विवत्सति, Deri.
उषित, उषित्वा, प्रोष्य, वस्तु.

वस्कृ (वस्कृ-Set) 1 A गतौ । to go, to move.

वह् (Anit) 1 U प्रापणे to bear, to carry, to flow, to marry, to propel, Act उवाह—ऊहे, उवाहिथ or उवोढ—ऊहिषे, वोढास्मि—हे, वक्ष्यति—ते, अवक्ष्यत्—त, अवाक्षीत्, अवोढ, उह्यास—वक्षीय Pass उह्यते, वक्ष्यते, अवाहि, अवाक्षि, Caus वाहयति—ते, अवीवहत्—त, Desid विवक्षति—ते, Deri ऊढ, वाह्य or वह्य, वोढु, ऊढ्वा, प्रोह्य, वहत्—मान, वक्ष्यत्—माण, ऊहिवस्—ऊहान

वाक्ष् (वाक्षि-Set) 1 P कांक्षायां । to wish, to desire

वांछ् (वाञ्छि-Set) 1 P वांछायाम् । to desire, to wish

वाह् (वाहु-Set) 1 A प्रयत्ने । to endeavour, Caus Aor अव-
वाहत्—त

विद् (Set) 1 P आक्रोशेशब्देच । to curse, to sound.

विथ् (विथ्—Set) 1 A याचने । to beg, to ask, Caus Aor अवि-
वेथत्—त

विष् (विषु-Anit) 1 P सेचने । to sprinkle, Act वेषति, विवेष
वेष्टास्मि, वक्ष्यति, विष्यास, Deri विष्ट, विषित्वा or विष्ट्वा, वेष्टुं

वृण् (वृणि-Set) 1 P वर्जने । to abandon, to leave

वृ (वृ-ञ्-Set) 1 U आवरणे । to cover, to conceal, Act, वरति—ते,
ववार—वव्रे, वरितास्मि—वरीतास्मि—हे, वरिष्यति—वरीष्यति—ते, अवी
वरत्—त, अवारीत्, अवरिष्ट, अवरीष्ट, अवृत, त्रियास वरिषीय.

वृक् (वृक-Set) 1 A आदाने । to accept, to seize, वर्कते, Caus Aor
अवीवृकत्—त, अववर्कत्—त

वृक्ष् (वृक्ष-Set) 1 A आवरणे । to cover

वृष् (वृजी-Set) 1 P वर्जने । to avoid, वृषत्

वृत् (वृत्—Set) 1 A वर्तने । to be, to happen, to be present, to
act, to tend to, वर्तते, ववृते, वर्तिताहे, वर्तिष्यते, ववर्त्यति, अवृतत्
अवर्तिष्ट, वर्तिषीय, Caus, Aor अवीवृतत्—त or अववर्तत्—त
Desid. विवर्तिषते or विवृत्सति, Deri वृत्त, वतित, वर्तित्वा, वृत्वा
अनुवृत्त्य, वर्तितुं.

वृध् (वृधु-Set) 1 A (but P also in the second Future, Aorist, Conditional and Desiderative). वृद्धौ । to increase, to grow, to continue, to become joyful वार्धिष्यते or वत्स्यति, अवार्धिष्यत or अवत्स्यत्, अवृधत् or अवार्धिष्ट, वार्धिषीय, Caus. Aor अवीवृधत्—त or अववर्धत्—त, Desid विवार्धिषते or विवृत्सति, Deri वृद्ध, वार्धितुं, वृद्धा or वार्धित्वा.

वृष (वृषु-Set) 1 P खेचन-हिंसा-क्लेशनेषु । to rain, to sprinkle, to kill, to afflict, to give pain, Caus Aor अवीवृषत्—ते or अववर्षत्—त, Deri. वृष्ट, वृष्टु or वर्षित्वा.

वे (वे-ञ्—Anit) 1 U तंतुसंताने । to weave, to sew, to compose वयति—ते उवाय-ऊवे or ऊये, उवायिथ-ऊविषे or ऊयिषे (also ववै-ववे, वविथ or ववाथ—वविषे), वातास्मि—हे, वास्यति—ते, अवास्यत्—त, अवासीत्—अवास्त, ऊयास—वासीय, Pass. ऊयते, वा-ताहे or वायिताहे, अवाहि, अवासि or अवायिषि, Caus वाययति—ते, अवीवयत्—त, Desid विवासति—ते, Deri उत, वेय, वातव्य, वातुं उत्वा, प्रवाय, वयत्—मान, वास्यत्—मान

वेण् { वेणु } —Set 1 U गति—ज्ञान—चिन्ता—निशामन—वादित्र—ग्रह-
or { वेणु } णेषु । to go, to know, to consider, to play on an
वेन् { वेष्ट } instrument, to take, Caus Aor अविवेणत्—त,
अविवेनत्—त.

वेथ् (वेथु-Set) 1 A याचने । to beg, to ask, Caus. Aor. अविवेथत्—त

वेप् (वृ-वेप्—Set) 1 A कपने । to tremble, to shake, Caus. वेपयति, Aor. अविवेपत्.

वेल् { वेल } Set 1 P. चलने । to go, to move, to shake, to
वेल्ल् { वेल्ल } tremble, Caus वेलयति, Aor अविवेलत्

वेष्ट् (वेष्ट-Set) 1 A वेष्टने । to surround, to dress, Caus. Aor. अविवेष्टत्—त or अववेष्टत्—त

वेह् (वेह-Set) 1 A. प्रयत्ने । to endeavour, Caus. Aor. अविवेहत्—त

वै (ओ-वै—Anit) 1 P शोषणे । to be dry, to be languid, Act वायति, Caus वापयति—ते, but when meaning “ to shake, to tremble ” वाजयति—ते, Aor अवीवपत्—त or अविबजत्—त Desid. विवासति, Deri. वान, निर्वाण

व्यथ् (घटादि—Set) 1 A भयचलनयो । to be vexed, to fear, to become dry, Caus व्यथयति only Aor अविव्यथत्—त, Pass. Aor. अव्यथि—अव्याथि.

व्यय् (व्यय¹—Set) 1 U गतौ । to go, to move

व्ये (व्ये-ञ्—Anit) 1 U संवरणे । to cover, to veil, Act व्ययति—ते, विव्याय—विव्ये, विव्यायिथ, विव्यिषे, व्यातास्मि—हे, व्यास्यति—ते, अव्यास्यत्—त, अव्यासीत्—अव्यास्त, वीयासं—व्यासीय, Pass-वीयते, व्यास्यते or व्यायिव्यते, अव्यायि, Caus व्याययति—ते, अविव्यत्—त, Desid विव्यासति—ते Deri वात, व्येय, व्यातुं वीत्वा संव्याय, परिव्याय or परिवीथ

व्रज् (Set) 1 P. गतौ । to go.

व्रण् (Set) 1 P शब्दे । to sound, Aor अत्रणीत् or अत्राणीत्.

शङ्क् (शङ्कि—Set) 1 A शंकायाम् । to fear, to doubt, to suspect.

शच् (शच्—Set) 1 A व्यक्तायाम्वाचि । to speak, to say, to tell

शद् (Set) 1 P रुजाविशारणगत्यवसादेनष्टु । to be sick, to divide, to pierce, to go, to be weary, Aor अशटीत् or अशाटीत्

शद् (Set) 1 P कैतवे । to cheat, to defraud, Aor. अशटीत् or अशाटीत्

शण् (घटादि.—Set) 1 P दानेगतौच । to give, to go, Aor अशणीत् or अशाणीत्, Caus शणयति—ते, Pass Aor अशणि—अशाणि

शङ् (शङ्ङि—Set) 1 A रुजायां संघातेच । to hurt, to cause disease, to collect.

शद् (शद्—Anit) 1 P (A in conjugational tenses) शातने ।

to perish, to fall, to wither, to decay शीयते, अशीयत, शीयतां, शीयेय, शशद्, शोदिथ, or शशत्थ, शत्तास्मि, शत्स्यति, अशत्स्यता

अशदत्, शयास, Caus. शातयति-ते, but शादयति ते, meaning 'to cause to go' अशीशतत्-त, अशीशदत्-त Desid. शिशत्सति, Deri शन्न, शत्तुं, शत्वा, आशय, शीयमान.

शप् (शप'-Anit) 1 U आक्रोशे । to curse, to imprecate, to swear (A to conjure, to promise, to blame) शप्तास्मि—हे, शप्स्यति—ते, अशप्स्यत्—त, अशप्सीत्—अशप्त, शप्यास, शप्सीय, Caus. शापयति-ते, अशीशपत्—त, Desid. शिशप्सति—ते, Deri शप्त, शप्य, शप्नुं, शप्त्वा

शर्त् (Set) 1 P गतौ । to go, to move

शर्व् (Set) 1 P हिसायाम् । to kill

शल् (Set) 1 P गतौ । to go, to move

शल् (शल्—Set) 1 A चलनसवरणयो । to shake, to cover.

शल्भ् (शल्भ—Set) 1 A कथने । to praise, to boast

शव् (Set) 1 P गतौ । to go, to move, Aor अशवीत्—अशावीत्.

शश् (Set) 1 P प्लुतगतौ । to jump, to dance, Aor अशशीत्
अशाशति

शष् (Set) 1 P हिसायाम् । to kill, Aor. अशषीत्, अशाषीत्.

शश् (शश्—Set) 1 P. हिसायाम् । to kill, Aor अशसीत्, अशासीत्,
Deri. शस्त, शस्त्वा, or शसिन्वा

शंस् (शंस—Set) 1 P स्तुनौ दुर्गतौच । to praise, to be in distress, to tell, to indicate, Bene शस्यास, Pass शस्यते, Deri शस्त. शस्य or शंस्य, शंसितुं, शसित्वा or शस्त्वा, प्रशस्य

शस् (आङ्शसि—Set) 1 A always with आ इच्छायाम् । to wish, to expect, to bless, Bene आङ्सिषीथ, Pass आशम्यते, Deri आशसित

शाम् (शाम्—Set) 1 P. व्याप्तौ । to pervade, Caus Aor अशशास्वत्-त.

शाङ् (शाङ्—Set) 1 A श्लाघायाम् । to praise, Caus Aor अश-
शाङत्-त.

शान् (शान—Set) 1 U तेचने । to whet, Act शीशांसति—ते, शीशा-
साचकार—चक्रे, शाशासितास्मि—हे

शाल् (शाल्—Set) 1 A श्लाघायां दीप्तौ च । to praise, to shine, to be endowed with, to tell, Caus Aor अशशालत्—त

शिक्ष् (शिक्ष्—Set) 1 A. विद्योपादाने । to learn, to practise.

शिम् (शिम्—Set) 1 P गतौ । to go, to move.

शिष् (शिष्—Set) 1 P. आघ्राणे । to smell.

शिद् (Set) 1 P. अनादरे । to disregard.

शिष् (considered Anit by Madhav and others but it is Set according to Bopadeo and others) 1 P हिंसायाम् । to kill, to leave as a remainder शेषति, शेषितास्मि—शेषास्मि, शेषिष्यति—शेषयति

शीक् (शीक्—Set) 1 A. सेचने । to sprinkle, to wet, Caus Aor. अशिशीकत्—त

शीक् (Set) 1 P. आमर्षणे । to be angry, to touch, Caus Aor. अशीशीकत्—त

शीम् (शीम्—Set) 1 A कथ्यने । to boast, Caus Aor अशिशीभत्—त

शील् (Set) 1 P. समाधौ । to meditate, to intend.

शुच् (Set) 1 P. शोके । to regret, to grieve for, to bewail, Desid. शुशोचिषति or शुशुचिषति, Caus. Aor अशुशुचत्—त, Deri. शुचित or शोचित, शुचित्वा or शोचित्वा

शुच्य् (Set) 1 P. स्नान-पीडन—सुरा-संधानेषु । to perform ablution, to squeeze out juice, to distil

शुद् { Set } 1 P. प्रतिघाते । to resist, to go lame
शुद् { शुठि }

शुध् (Set) 1 P शुद्धौ । to purify.

शुभ् { Set } 1 P भाषणे भासने हिंसायां च । to speak, to shine, to
शुभ् { } kill, Aor. अशोभीत्, Desid शुशुभिषति or शुशोभिषति,
शुशुभिषति.

शुभ् (शुभ्—Set) 1 A दीप्तौ । to shine, to look beautiful, Aor. अशुभत् or अशोभिष्ट Desid शुशुभिषते or शुशोभिषते, Deri शुभित or शोभित, शुभित्वा or शोभित्वा.

शूल् (Set) 1 P रुजायांसघातेच । to be ill, to collect.

शूष् (Set) 1 P प्रसवे । to bring forth.

शृङ् (शृङ्—Set) 1 A (but P also in the 2nd Future, Aorist and Conditional) शब्दकुत्सायां । to break wind, शार्धिताहे, शार्धिष्यते or शर्त्स्यति, अशार्धिष्यत, अशर्त्स्यत्, अशृधत्, अशार्धिष्ट, Caus Aor अशशार्धत्—त, or अशशृधत्—त Desid शिशार्धिषते, शिशृत्सति, Deri शृद्ध, शृद्धा or शार्धित्वा

शृष् (शृष्—Set) 1 U उन्दने । to moisten, to wet, to cut off.

शैल् (शैल्—Set) 1 P गतौ । to go, to move, Caus, Aor. अशिशैलत्—त.

शेव् (शेव्—Set) 1 A सेवने । to worship, to serve, Caus. Aor. अशिशेवत्—त

शौ (Ant) 1 P पाके । to cook, शायति, शशौ, शशित्थ, शशाथ, शातास्मि, शास्यति, अशासीत्, शायामं

शोण् (शोण्—Set) 1 P. वर्णगत्यो । to be red, to go, Caus Aor. अशुशोणत्—त.

शौट् (शौट्—Set) 1 P गर्वे । to be proud, Caus Aor अशुशौटत्—त.

श्रुत् { श्रुतिर् { (Set) 1 P क्षरणे । to ooze, to diffuse Aor अश्रु-
or { तत् or अश्र्वोतीत्, Desid चुश्रुतिषति, or चुश्र्वोतिषति
श्रुत् { श्रुतिर् { श्रुतित or श्र्वोतित, श्रुतित्वा, or श्र्वोतित्वा

श्मील् (Set) 1 P. निमेषणे । to wink

श्यै (श्यै-ङ्—Ant) 1 A. गतौ । to go, to move, to wither to dry up, Deri श्यान, also शनि or शीत (cold).

अङ् { अकि—Set) 1 A. } गतौ । to go, to move.
अङ् { अग्नि—Set) 1 P }

अण् (घटादि—Set) 1 P दाने । to give, Aor. अअणीत्, अआणीत्, Caus अणयति—ते, Pass. Aor अआणि

अथ् (घटादि—Set) 1 P. हिंसायाम् । to kill

अथ् (अथि—Set) 1 A शैथिल्ये । to loosen.

अंभ् (अंभु—Set) 1 A प्रमादे । to be careless, to err.

अभि (अभि—Set) 1 U सेवायां । to serve, to depend upon अयति—
ते, शिआय—शिआये, अयितास्मि—हे, आयासं—अयिषीय, Pass.
आयते, Caus आथयति—ते, अशिअयत्—त, Desid शिआयिषति—ते
or शिआयिषति—ते.

अभिष् (अभिष्—Set) 1 P दाहे । to burn, Deri अभिष्ट, अभिषित्वा, अभि-
त्वा or अभिष्टा.

अग (अगि—Set) 1 P गतौ । to go, to move

अप (अपि—Set) 1 P. अपणे । to cook, Bene आयासं or अयेयास.

अण् (अण्—Set) 1 P. संघाते । to heap together, to collect

अगृ { अगृ—Set 1 A. } गतौ । to go, to move.
अगृ { अगृ—Set 1 P. }

अहृ (अहृ—Set) 1 P हिंसायाम् । to hurt, Aor अहृथीत्,
अहृथीत् Caus. अहृथयति—ते Pass Aor अहृथि, अहृथि.

आम् (आम्—Set) 1 P. व्याप्तौ । to pervade, to penetrate, Caus.
Aor अशम्भत्—त.

आम् (आम्—Set) 1 A कथने । to praise, to flatter, to boast
Caus Aor अशम्भत्—त

अभिष् (अभिष्—Set) 1 P. दाहे । to burn, Deri. अभिष्ट, अभिषित्वा,
अभिषित्वा or अभिष्टा.

अण् (अण्—Set) 1 A संघाते । to heap together, to collect, to
versify, Caus. Aor अणुणोक्तत्—त

अण् (अण्—Set) 1 P संघाते । to collect, Caus. Aor. अणुणोक्तत्—त,

अगृ { अगृ—Set } (Set) 1 A. गतौ । to go.
अगृ { अगृ—Set }

अहृ (अहृ—Set) 1 P आशुगमने । to run.

अधि (अधि—Set) 1 P गतिवृद्धौ । to move, to increase, to

श्वयितास्मि, अश्वयीत्, अशिन्वियत्, अश्वत्, श्रूयासं, Pass श्रूयते, श्वयिष्यते or श्वायिष्यते, अश्वायि, Caus श्वाययति—ते, Aor अशिन्वयत्—त, or अश्वशवत्—त, Desid शिन्वयिषति, Desid. of the Caus शिन्वाययिषति—ते, or श्रुशाययिषति—ते, Deri. श्रूय, श्वय, श्वयितुं, श्वयित्वा, उच्छ्रूय

श्वित् (श्वित्—Set) 1 A. वर्णे । to be white, Aor. अश्वितत्, अश्वेतिष्ठ, Deri. श्वेदित्, श्वित्

श्विद् (श्विद्—Set) 1 A. श्वेत्ये । to be white

*ष्ठिद् (ठिबु—Set) 1 P. निरसने । to spit, to sputter ठीषति, तिष्ठेव or तिष्ठेव, Cau Aor अतिष्ठिवत् or अतिष्ठिवत्, Desid तिष्ठेविषति, तुष्ठयूषति, तुष्ठयूषति, Deri. ठ्यूत, ठेवित्वा, ठ्यूत्वा

गच्छ् (गच्छ्—Set) 1 A. गतौ । to go

सग् (षगे-घटादि —Set) 1 P. संवरणे । to cover, Caus. सगयति—ते.

सच् (षच्—Set) 1 A. सेचने सेवनेच । to sprinkle, to serve.

सैच् (षच्—Set) 1 U. समवाये । to be associated with, Aor असचीत्, असाचीत्.

संज् (षज्—Ant) 1 P. संगे । to cling to, to fasten, to embrace, Act सजति, असजत्. सजतु, सजेयं, ससंज, ससाजिथ, ससंक्थ, संक्तास्मि, सक्षयति, असंक्षयत्, असांक्षीत्, सज्यासं, Pass सज्यते, संक्षयते, असंजि, Desid सिसंक्षति, (अभिषिपंक्षति.). Deri सक्त, संज, संक्तुं, सक्त्वा, सजत्, सेजिबस्.

सद् (षद्—Set) 1 P. अवयवे । to be a part or portion, Aor असटीत्, असाटीत्.

सद् (षद्—Ant) 1 P. विशरणगत्यवसादनेषु । to divide, to break,

* A number of roots beginning with स् are written in the Dhātupāṭha with ष् to indicate that the स् is changed to ष् after certain prepositions. These roots will be found under स् in their proper order.

to go, to wither, to despond, to be weary, Act सीदति, असीदत्, सीदतु, सीदय; (निषीदति), ससाद, सोदित्, ससत्थ, सत्तास्मि, सत्स्यति, असत्स्यत्, असदत्, सद्यासं, Desid सिष्यत्सति, निषिष्यत्सति, Deri. सन्न, साद्य, सत्तु, सत्त्वा, निषद्य, सीदत्, सेदिवस्.

सञ् (षण्—Set) 1 P. संभक्तौ । to divide, Aor असनीत्, असानीत्, Bene सन्यासं, सायासं, Pass सन्यते, सायते, असानि. Caus. सानयति—ते, असीषनत्—त, Desid सिषनिषति or सिषासति

सप् (षप्—Set) 1 P. समवाये । to connect, Aor. असपीत्, असापीत्

सम् (षम्—Set) 1 P. वैकल्ये । to be composed

सम् (षम्—Set) 1 P. सञ्चने । to go, to creep

सर्त् (षर्त्—Set) 1 P. गतौ । to go, to move

सर्व् (षर्व्—Set) 1 P. गतौ हिसायांच । to go, to kill

सर्त् (षर्त्—Set) 1 P. गतौ । to go, to move

सर्ज् (षर्ज्—Set) 1 U. गतौ । to go, to become ready, Act सज्जति—ते, etc.

सह् (षह्—Set) 1 A. मर्षणे । to suffer, to forbear, to be patient, to wait, to be able to resist, to conquer, to stop, Act सेहि—ताहे or सोढाहे, Deri सोढ, परिस्ोढ, विसोढ, सहितव्य or सोढव्य, सहितु or सोढुं, सहित्वा or सोढ्वा, प्रसह्य, सहमान, सेहान

सिद् (षिद्—Set) 1 P. अनादरे । to disregard.

सिध् (षिधु—Set) 1 P. गतौ । to go, (The initial स् is not changed to ष् after prepositions in this case) Desid सिसिधिषति or सिसिधिषति, Deri. सिद्ध, सिधित्वा, सेधित्वा, सिद्धा

सिध् (षिधु—Wet) 1 P. शास्त्रे मांगल्येच । to ordain, to instruct, to do an auspicious act, to turn out auspiciously, to ward off, to restrain, to interdict, Act सिषेध, सिषेधित्वा or सिषेद्ध, सेधितास्मि, or सेद्धास्मि सेधिष्यति or सेत्स्यति, असेधिष्यत् or असेत्स्यत्, असेत्सीत् or असेधीत्, सिध्यासं, Desid. सिषित्वा or सिसेधिषति or सिसिधिषति, Deri. सिद्ध, सेद्धव्य or सेधितव्य, सेधितुं or सेद्धुं, सिध्वा, or सेधित्वा or सिधित्वा

सिञ्च् (णिञि—Set) 1 P सेचने । to sprinkle

सिञ् (णिञु—Set) 1 P हिंसायां । to kill, Der1 सिञ्च, सिञ्चित्वा, सेभि-
त्वा, सिञ्चद्वा, सेभिर्तु.

सिञ् (णिञु—Set) 1 P हिंसाया । to kill, Der1 सिञ्च, सिञ्चित्वा, सिञ्चद्वा-

सीक् (सीकृ—Set) 1 A सेचने । to sprinkle, Caus Aor. असिसीकत्—त.

सु (णु—Anit) 1 P प्रसवैश्वर्ययो । to bring forth, to possess
power or supremacy, to permit Act सवति, सुवाव, सुषविथ,
सुषोथ, सोतास्मि, सोष्यति, असावीत्, असौषीत्, सूयासं, Pass सूयते
असावि, Caus सावयति—ते, असूषीवत्—त, Desid सुसूषति, Der1
सुत, सुत्वा, प्रसृत्य, सोतुं

सुभ् { सुभ् }
सुभ् { सुभ् } (Set) 1 P भाषाहिसयो । to speak, to kill

सृद् (षृद्—Set) 1 A क्षरणे । to distil, to strike, to hurt, to de-
stroy, to leak, to deposit

सृक्ष् (षृक्ष्—Set) 1 P आदरे । to respect

सृक्ष् (षृक्ष्—Set) 1 P ईर्ष्यायां । to envy, to despise.

सृ (Anit) 1 P गतौ । to go, to move, to approach, to slip,
to blow, to flow, Act सरति, ससार, सर्तास्मि, सरिष्यति, अस-
रिष्यत्, असार्षीत्, स्त्रियासं, Pass स्त्रियते, सरिष्यते or सारिष्यते,
असारि, Caus सारयति—ते, असीसरत्—त, Desid सिसीरति, Der1
सृत, सर्तव्य, सार्य, सर्तु, सृत्वा, अपसृत्य, सरत्, सरिष्यत्, ससृवत् .

सृ (Anit) 1 P आशुगमने । to run, Act धावति, अधावत्, धावतु,
धावेयं

सृप् (सृष्टु—Anit) 1 P गतौ । to go, to creep, Act सर्पति, ससर्प,
सप्तास्मि or स्रप्तास्मि, सप्स्यति or स्रप्स्यति असप्स्यत् or अस्रप्स्यत्,
असृपत्, सृप्यासं, Pass सृप्यते, सप्स्यते, or स्रप्स्यते, असर्पि,
Caus. सर्पयति—ते, अससर्पत्—त or असीसृपत्—त Desid.
सिसृप्सति, Der1 सृप्त, सर्पितव्य or स्रप्तव्य, सृप्य, सप्तुं. or स्रप्तुं.

हृत् { हृत् } (Set) 1 P, हिंसायां । to kill, to slay, Der1 हृत् ।
हृत् { हृत् } हृत्वा or हृत्वा.

सेक् (सेक्—Set) 1 A गतौ । to go, to move, Caus Aor असिसेकत्-त

सेल (सेल—Set) 1 P गतौ । to go, to move, Caus Aor असिसेलत्-त.

सेव् (सेव्—Set) 1 A सेवने । to serve, to honour, to follow, to
use, to enjoy, to cultivate, to practise, to devote oneself to,
to inhabit, to frequent, to guard, to protect, Caus Aor.
असिसेवत्-त.

सै (सै—Anit) 1 P क्षये । to waste away, to decline

स्कद् (स्कद्—Anit) 1 P गतिशोषणयो । to go, to be dry, Act
स्कन्तास्मि, स्कन्त्यति, अस्कन्त्यत्, अस्कदत्, or अस्कांत्सीत्, स्कद्यास
Pass स्कयते, Der1 स्कन्, विस्कन्, परिस्कन्, or, परिष्कण्ण,
स्कन्तुं, स्कत्वा

स्कम् (स्कम्—Set) 1 A प्रतिबन्धने । to obstruct.

स्कुद् (स्कुद्—Set) 1 A आप्रवणे । to jump, to raise, to lift

स्वद् (घटादि—Set) 1 A विद्वावणे । to destroy, to cut, Caus.
स्वदयति—ते

स्वल् (घटादि—Set) 1 P संचलने । to stumble, to totter, to
deviate, to blunder, to err, to stammer, to drop, Caus.
स्वलयति—ते

स्तक् (षक्-घटादि—Set) 1 P. प्रतिघाते । to resist, to repel, Aor.
अस्तकीत्, अस्ताकीत्, Caus स्तकयति—ते

स्तक्ष् (षक्—Set) 1 P. गतौ । to go, to move

स्तग् (षगे-घटादि—Set) 1 P संवरणे । to cover, Caus स्तगयति—ते,
अतिष्टगत्-त,

स्तन् (घटादि—Set) 1 P शब्दे । to sound, to thunder.

स्तम् (षम्—Set) 1 P. वैक्लव्ये अवैक्लव्येच । to be confused, not
to be confused.

स्तम् (षम्—Set) 1 A प्रतिबन्धने । to stop, to hinder, to become
stiff or naughty, to paralyze, to fix firmly.

- स्तिप् (ष्टिप्-Set) 1 A. शरणे । to ooze, Caus Aor. अतिष्टेपत्-त.
- स्तुच् (ष्टुच्-Set) 1 A. प्रसादे । to be pleased
- स्तुभ (ष्टुभ-Set) 1 A. स्तम्भे । to stop, Deri स्तुब्ध, स्तुभित्वा,
स्तोभित्वा, स्तुब्ध्वा
- स्तृक्ष् (ष्टृक्ष्-Set) 1 P गतौ । to go, to move.
- स्तेप् (ष्टेप्-Set) 1 A. शरणे । to ooze, Caus Aor अतिष्टेपत्-त
- स्तै (ष्टै-Anim) 1 P वेष्टने । to cover, to adorn
- स्त्यै (ष्ट्यै-Anim) 1 P शब्दसंघातयो ॥ to sound, to collect into a
heap, to spread about, to crowd, Caus स्त्यापयति—ते आतस्त्य-
पत्—त or अतिष्ट्यपत्—त Desid तिस्त्यासति, तिष्ट्यासति
- स्थग् (ष्ठग्—घटादि -Set) 1 P संवरणे । to cover, to conceal, Caus
स्थगयति—ते, अतिष्ठगत्—त
- स्थल् (ष्ठल्—Set) 1 P स्थाने to stand firm
- स्था (ष्ठा-Anim) 1 P (for A see page 18). गतिनिवृत्तौ । to stand,
to stay, to be, तिष्ठति—ते, तस्थौ-स्थे, तस्थिथ or तस्थाथ-स्थिषे.
स्थातास्मि-हे अस्थात्-अस्थित स्थेयास-स्थासीय. Pass स्थीयते
स्थास्यते or स्थायिष्यते अस्थायि Caus स्थापयति—ते अतिष्ठिपत्-
त Desid तिष्ठासति—ते Deri स्थित-स्थेय. स्थातुं. स्थित्वा. तिष्ठाय,
तिष्ठत्-मान. स्थास्यत्-मान तस्थिवस्-तस्थान
- स्त्रै (ष्णै-Anim) 1 P. वेष्टनेशोभायाच्च । to cover, to wrap, to adorn
- स्पंद् (स्पदि-Set) 1 A. किञ्चिच्चलने । to throb, to quiver, Caus.
स्पंदयति, अपस्पंदत्.
- स्पर्ध् (स्पर्ध्—Set) 1 A. संघर्षे । to contend with, to vie with, to emu-
late, to challenge
- स्पश् (स्पश्—Set) 1 U बाधन स्पर्शनयो । to obstruct, to touch, to
perceive clearly, to undertake, to string together, Aor
अस्पशीत्, अस्पाशीत्.

स्फाय् (स्फायी—Set) 1 A वृद्धौ । to grow fat, to increase, to expand, Caus स्फावयति—ते, अपिस्फवत्—त. Deri स्फीत.

स्फुट् (स्फुट्—Set) 1 A. विकसने । to burst, to blossom, to blow, Desid पुस्फुटिषते, पुस्फोटिषते, Deri स्फुटित or स्फोटित.

स्फुट् (स्फुटिर्—Set) 1 P. विशरणे । to split open, Aor अस्फुटत् or अस्फोटीत्, Desid पुस्फुटिषति or पुस्फोटिषति.

स्फुट् { स्फुटि—Set 1 P }
स्फुट् { स्फुटि—Set 1 A } विकसने । to open, to expand

स्फूर्च्छ् (स्फूर्च्छा—Set) 1 P विस्तृतौ । to spread, to extend, to forget, Act स्फूर्च्छति, Deri स्फूर्च्छित, स्फूर्ण.

स्फूर्ज् (हु-ओ—स्फूर्जा—Set) 1 P वज्रनिर्घोषे । to thunder, to explode, to glitter, to burst, Deri स्फूर्जित, स्फूर्ण स्फूर्जथु (a clap of thunder)

स्मि (स्मि—ङ्—Anit) 1 A ईषद्धसने । to smile, to expand, to bloom, Act. स्मयते, सिष्मिये, स्मेताहे, स्मेष्यते, अस्मेष्यत, अस्मेष्ट, स्मेषीय, Pass स्मीयते, स्मेष्यते or स्माषिष्यते, अस्मायि, अस्मेषि or अस्मायिषि, Caus स्माययति or स्मापयते, असिष्मयत् or असिष्मपत्, Desid सिस्मयिषते

स्मील् (Set) 1 P. निमेषणे । to wink

स्मृ (Anit) 1 P चिन्तायाम् । to remember, to recollect, to think upon, to recite mentally, to record in a "Smriti", Act स्मरति, सस्मार, सस्मर्थ, स्मर्तास्मि, स्मरिष्यति, अस्मरिष्यत्, अस्मार्षीत् स्मर्षास, Pass स्मर्यते, अस्मारि, स्मरिष्यते or स्मारिष्यते, Caus स्मरयति—ते, Desid स्मस्मर्यते, Deri. स्मृत, स्मर्तु स्मृत्वा

स्व (घटादि—Anit) 1 P आध्याने । to long for, to regret, Caus स्मरयति—ते.

स्यद् (स्यद्—Wet) 1 A प्रस्रवणे । to ooze, to feel, Act सस्यंदे, सस्यंदिषे or सस्यंस्ते, स्यंदिताहे—स्यंताहे, स्यंदिष्यते or संस्यते—ति, अस्यंदत्, अस्यंद्विष्ट, अस्यंत, स्यंदिषीय or स्यंत्सीय, Pass. स्यंयते,

स्यंदिष्यते, or स्यत्स्यते, अस्यादि, Desid सिस्यंदिष्यते or सिस्यत्स्यते-
ति, Deri स्यन्न, स्यदितव्य or स्यंचव्य, स्यदितुं or स्यंचुं, स्यंदित्वा,
स्यत्त्वा

स्यद् (स्यद्—Set) 1 P शब्दे । to sound, to shout, Deri. स्यात्,
स्यमित्वा, स्यान्त्वा

स्रक् (स्रक्—Set) 1 A गतौ । to go, to move

स्रम् (स्रम्—Set) 1 A प्रमादे विश्वासेच । to err, to entrust Aor
अस्रभत्, अस्रभिष्ट, Deri. स्रब्ध, स्रंभित्वा, स्रब्ध्वा

स्रंस्र् (स्रंस्र्—Set) 1 A अवस्रसने । to fall down, to drop, to slip off,
to hang down Aor अस्रंसत् or अस्रंसिष्ट

स्रु (स्रु—Set) 1 P गतौ । to go, to flow, Aor, अस्रोष्यत् or
अस्रुषुवत्

स्रेक् (स्रेक्—Set) 1 A गतौ । to go, to move, Caus Aor
असिस्रेकत्—त

स्वञ्ज् (स्वञ्ज्—Aor) 1 A परिष्वगे । to embrace, to clasp, to encircle,
Act स्वजते, अस्वजत, स्वजतां, स्वजेय, सस्वजे, or सस्वजे, स्वंकाहे,
स्वक्ष्यते, अस्वक्ष्यत, अस्वंक्त, स्वक्षीय, Pass स्वज्यते, स्वक्ष्यते, अस्वंजि,
Desid सिस्वक्षते, Deri स्वक्त, स्वंकुं, स्वंकत्वा or स्वक्त्वा,
परिष्वज्य.

स्वद् (स्वद्—Set) 1 A आस्वादने । to be pleasant to the taste,
to be liked, to taste, to eat, to please, Caus. Aor.
असिष्वदत्—त.

स्वन् (स्वन्—Set) 1 P शब्दे । to sound, to sing, Aor. अस्वनीत् or
अस्वानीत्, Caus स्वानयति—ते, Deri स्वनित्, आस्वांत or आस्व-
नित् स्वानं (the mind).

स्वच् (घटादि—Set) 1 P अवतसने । to deck, to adorn, Caus.
स्वनयति—ते

स्वर्द् (स्वर्द्—Set) 1 A आस्वादने । to taste, to be pleasing

६ स्वाद् (स्वाद्-Set) 1 A. आस्वादने । to taste, to be pleasing, Caus
Aor असिस्वादत्-त

स्विद् (जि-ष्विद्-Set) 1 A स्नेहनमोचनयो । to be greasy, to
perspire, to be disturbed, to quit, Aor अस्विदत् or अस्वे-
दिष्ट, Caus, Aor असिष्विदत्-त, Desid सिस्वेदिषते or सिस्वि-
दिषते, Deri स्विन्न or स्विदित or स्वेदित, स्वेदित्वा or स्विदित्वा.

स्वृ (Wet) 1 P (but A after स) शब्दोपतापयो । to sound,
to praise, to pain, to go, Act स्वरितास्मि-हे or स्वर्तास्मि-
हे, स्वरिष्यति-ते, अस्वरिष्यत्-त, अस्वारीत् or अस्वार्पात्, स्वर्यास,
स्वरिषीय or स्वर्षीय, Pass स्वर्यते, स्वरिष्यते or स्वारिष्यते, अस्वारि,
Derid सिस्वरिषति-ते or सुस्वूर्षति-ते, Deri. स्मृत, स्वरितव्य or
स्वर्तव्य, स्वरितुं or स्वरुं

हृद् (Set) 1 P दीप्तौ । to shine, Aor अहृटीत्, अहाटीत्

७ हृद् (Set) 1 P प्लुतिषठवयो । to leap, to be wicked, to treat
with violence, Aor अहृटीत्, अहाटीत्

हृद् (Anit) 1 A पुरीषोत्सर्गे । to void or discharge excrement,
Act हृदते, जहृदे, हृत्ताहे, हृत्स्यते, अहृत्त, हृत्सीय, Caus हृदयति,
अजिहृद्वत् Desid जिहृत्सते, Deri. हृन्न, हृत्वा, हृत्तुं

हम् १ Set १ P गनौ । to go, to move

हर्ष (Set) 1 P गतिकांत्यो । to go, to shine

हल् (Set) 1 P विलेखनेगतौच । to plough, to make fur-
rows, to go

हस्त् (Set) 1 P हसने । to laugh, to smile, to joke, to open,
to resemble, to ridicule

हिक् (हिक्-Set) 1 U अव्यक्तेशब्दे । to make any indistinct
sound

हिद् (Set) 1 P आक्रोशे । to curse, to swear, to shout

हिड् (हिडि-Set) 1 A गत्यनादरयो । to go, to wander, to
disregard

हिन् (हिन्—Set) 1 P. प्रीणने । to please, to satisfy.

हिस् (Set) 1 P. हिसायास् । to kill

इद् (हुद्—Set) 1 P. गतौ । to go, Caus Aor अजुहोडत्—त.

हुंद् (हुडि—Set) 1 A. संचाते-वरणे-हरणेच । to collect, to select, to take away.

हुर्द् (हुर्छा—Set) 1 P. कौटिल्ये । to be crooked, to deceive, हुर्छति, Deri हुर्छित, हूर्ण

इल् (Set) 1 P. गतौ । to go

हृद् (हृद्—Set) 1 P. गतौ । to go, Caus Aor अजुहृडत्—त

ह् (ह-ञ्—Anit) 1 U. हरणे । to carry, to bring, to take, to steal, to acquire, to captivate, to charm, Act हरति—ते, जहार, जहे, जहर्थ, जहिषे, हर्तास्मि-हे, हरिष्यति—ते, अहरिष्यत्—त, अहारिष्यत्, अहत, हियासं, हृषीय, Pass हियते, हरिष्यते or हारिष्यते, अहारि, Caus हारयति—ते, अजिहरत्—त, Desid जिहीर्षति—ते, Deri हृत हर्तव्य, हार्य, हर्तु, हत्वा.

हृष् (हृष्—Set) 1 P. अलीके । to tell a lie Caus Aor अजहर्षत्—त or अजीहृषत्—त, Deri हृष्ट, हृषित्वा or हृष्ट्वा, हर्षितु.

हेद् { हेट् } Set 1 A. विबाधायां । to be wicked, to vex, Caus Aor. हेट् { हेठ् } अजीहिठत्—त, अजिहेठत्—त

हेड् (घटादि—Set) 1 P. वेष्टने । to surround, to clothe, Caus. हिडयति—ते, Pass हेड्यते, Aor अहिडि or अहीडि.

हेड् (हेड्—Set) 1 A. अनादरे । to disregard, Caus Aor अजिहेडत्—त

हेष् (हेष्—Set) 1 A. अव्यक्ते शब्दे । to bray, to roar, (in general) to neigh (as a horse)

होद् (Set) 1 P. चलने । to go, to move

होड् (होड्—Set) 1 A. अनादरे । to disregard, Caus Aor अजुहोडत्—त

ह्यल् (घटादि.—Set) 1 P. चलने । to shake, to go, Caus ह्यलयति—ते or ह्यलयति—ते, when with a preposition, ह्यलयति—ते only.

- हृग् (हृगे घटादि -Set) 1 P. संवरणे । to cover, to conceal, Aor
अहृगीत्, Caus हृगयति—ते
- हृस् (Set) 1 P शब्देलाघवेच । to sound, to become small, Aor.
अहृसीत् or अह्रासीत्
- ह्राद् (ह्राद्—Set) 1 A. अव्यक्तेशब्दे । to sound, to row.
- ह्रीच् (Set) 1 P लज्जायाम् ।* to be ashamed or modest, to
blush,—ह्रीच्छति
- ह्रेष् (ह्रेष्—Set) 1 A. अव्यक्तेशब्दे । to neigh (as a horse), to go,
to creep, Caus, Aor अजिह्रेषत्—त
- हृग् (हृगे-घटादि -Set) 1 P. संवरणे । to cover, to conceal, Caus.
हृगयति—ते, Aor. अहृगीत्
- हृस् (Set) 1 P शब्दे । to sound, Aor अहृसीत्, अह्रासीत्
- ह्राद् (ह्रादी—Set) 1 A अव्यक्तेशब्देसुखेच । to sound, to be glad,
Deri हृन्
- हृल् (Set) 1 P चलने वैक्लव्येच । to move, to shake, to be confused,
to be afflicted, Caus हृलयति—ते, ह्रालयति—ते but with a
preposition हृलयति—ते only.
- हृ (Ant) 1 P. कौटिल्ये । to be crooked, to deceive, हृतास्मि,
हृरिष्यति, अहृर्षात्, हृर्षासं, Pass हृर्यते, Desid जुहृष्यति.
- ह्वे (ह्वे—अ—Ant) 1 U स्पर्धायांशब्देच । to vie with, to challenge,
to call, to ask, to invoke, Act ह्वयति—ते, अह्वयत्—त ह्वयतु—तां,
ह्वयेयं—य, जुह्वाव, जुहुवे, ह्वातास्मि—हे, ह्वास्यति—ते, अह्वास्यत्—त,
अह्वत्—त or अह्वास्त, ह्व्यासं, ह्वासीय, Pass ह्वयते, ह्वास्यते
or ह्वायिष्यते, अह्वायि, Caus ह्वाययति—ते, अजुह्ववत्—त or अजुह्वा-
वत्—त, Desid जुहृषति—ते, Desid of the Caus जुह्वावयिषति—ते,
Deri हूत, ह्वेय, ह्वातुं हूष्वा, आहूय, ह्वयत्—मान, जुहुवस्—वान

॥ इति शङ्खिकरणोभ्वादिवर्णः प्रथमः ॥

॥ अथलुग्विकरणोऽदादिगणोद्धितयः ॥

अद् (Anit) 2 P भक्षणे । to eat, Act. अत्ति, आदत्, अचु, अद्धि, अद्या, आद or जघास, आदिथ or जघसिथ, अत्तास्मि, भत्स्यति, 'आत्स्यत्, अघसत्—अवासं, Desid जिघत्सति, Deri जग्ध or अन्नं (food), अन्तु, जग्ध्वा, प्रजग्ध्य, आदिवस् or जक्षिवस्

अन् (Set) 2 P प्राणने । to breathe अनिति, आनीत् or आनत्, अनितु, अनिहि, अन्या, आन, आनीत्

अस् (Set) 2 P भुवि । to be अस्ति, आसीत्, अस्तु, or स्तात् स्यां, आस् (आस-Set) 2 A उपवेशने । to sit, to be आस्ते, आस्ता, आस्त, आसीत्, आसांचक्रे, आसिताहे, आसिष्ट, आसिषीय, Desid आसिषिषते, Deri आसीन, उपास्य.

इ (इ-ण् Anit) 2 P. गतौ । to go एति, ऐत्, एतु, इयात्, इयाय, एतास्मि, एष्यति, ऐष्यत्, अगात्, ईयास, Pass ईयते, एष्यते or आधिष्यते, अगायि, Caus गमयति—ते, (with प्रति—प्रत्याययति—ते) Aor अजीगमत्—त, Desid जिगमिषति (with प्रति—प्रतीषिषति) Deri इत, एतु, इत्वा, उपेत्य, यत्, एष्यत्, ईयिवस्.

इ with अधि (इ-क्-Anit) 2 P स्मरणे । to think of, to remember अध्येति, अधीयाय, अध्येतास्मि अध्येष्यति, अध्यैष्यत्, अध्वगात्, अधीयासं Pass अधीयते, Aor अध्यगायि, Caus. अधिगमयति—ते, Aor अध्यजीगमत्—त Desid अधिजिगमिषति, Deri अधीत, अधीत्य, अध्येतु

इ with अधि (इ-ङ्-Anit) 2 A अध्ययने । to study, अधीते, अध्यैत, अधीतां, अधीयीत, अधिजगे, अध्येताहे, अध्येष्यते, अध्यैष्ट, or अध्यगीष्ट, अध्येषीय, Pass अधीयते, अध्येषते or अध्यायिष्यते, अध्यगायि or अध्यायि Caus अध्यापयति, अध्यापिपत्, or अध्यजीगपत्, Desid. अधिजीगासते, Desid of the Caus अधिजिगापयिषति or अध्यापिपयिषति.

ई (Anit) 2 P गति—व्याप्ति—प्रजन—कांत्पसन—खादनेषु । to go, to pervade, to conceive, to desire, to throw, to eat एति, अयां-

चकार, एतास्मि—एष्यति, ऐष्यत्, ऐषीत्, ईयासं, Deri ईत, एतु,
ईत्वा, अयत्, अयाचकृवस्

ईड् (ईड्—Set) 2 A स्तुतौ । to praise, ईहे, ईडांचक्रे, ऐडिष्यत्, ऐडिष्ट

ईर् (ईर्—Set) 2 A गतौ कपनेच । to go, to shake ईर्ते, ईरांचक्रे,
ऐरिष्यत्, ऐरिष्ट

ईश् (ईश्—Set) 2 A. ऐश्वर्ये । to rule, to command, to possess
power ईष्टे, ईशाचक्रे, ऐशिष्यत्, ऐशिष्ट.

ऊर्ण (ऊर्ण—अ—Set) 2 U आच्छादने । to cover, (for conjuga-
tional forms see pages 73 and 74) ऊर्णनाव—ऊर्णनुवे,
ऊर्णनुविथ or ऊर्णनविथ, ऊर्णनुविषे, ऊर्णवितास्मि—हे or ऊर्ण-
वितास्मि—हे, और्णविष्यत्—त or और्णविष्यत्—त, Perf और्णवीत् or
और्णवीत् or और्णवीत् ऊर्णूयासं—ऊर्णविषीय or ऊर्णविषीय,
Pass ऊर्णयते, और्णवि, Caus ऊर्णविष्यति—ते, और्णवत्—त,
Desid ऊर्णनुषति—ते or ऊर्णनुविषति—ते or ऊर्णनविषति—ते, Deri
ऊर्णत्, ऊर्णवितव्य or ऊर्णवितव्य, ऊर्णवितुं or ऊर्णवितुं, ऊर्णवित्वा
or ऊर्णवित्वा, ऊर्णनुवस्—ऊर्णनुवान

कश् { कश् } Set 2 A गतिशासनयो । to go, to punish कष्टे, चकशे,
कस् { कस् }

कंस् (कस्—Set) 2' A गतिशासनयो । to go, to destroy कंस्ते,
चकंसे.

कु (Anit) 2 P शब्दे । to hum, Act कौति, अकौत्, कौतु, कुहि,
कुर्यां, चुकाव, चुकोथ or चुकविथ, कोतास्मि, कोष्यति, अकोषीत्,
कुर्यासं

क्षु (दुक्षु—Set) 2 P शब्दे । to sneeze, Act क्षवितास्मि, क्षविष्यति,
अक्षविष्यत्—अक्षवीत्

क्षु (Set) 2 P तेजने । to whet, (with सं A)

ख्या (Anit) 2 P प्रकथने । to relate, to tell, Act ख्याति, अख्यात्,
अख्यान् or अख्यु ख्यातु, ख्याहि, ख्यायां, चख्यौ—ख्ये, ख्यातास्मि—
हे, ख्यास्यति—ते, अख्यास्यत्—त, अख्यत्—त, ख्यायासं or ख्येयास,
ख्यासीय Caus १ यापयति—ते, अचिख्यपत्—त, Desid. चिख्यासति—ते.

चकास् (चकाह-Set) 2 P दीप्तौ । to shine, to be bright or prosperous
चकास्ति, चकासति, अचकात्—इ, चकाधि or चकाद्धि, Caus.
Aor अचचकासत्—त or अचीचकासत्—त.

चक्ष् (चाक्षि-ङ्—Set) 2 A व्यक्तायांवाचि । दर्शनेऽपि । to speak, to
tell, to see (This root is defective in all non-conjugational
'tenses and substitutes ख्या or क्शा (U) except when it
means 'to shun') चष्टे, चक्षते, चचक्षे or चख्यौ—ख्ये or चक्षौ-
क्शे, ख्यातास्मि—हे or क्शातास्मि—हे, अख्यत्—त or अक्शासीत्—
अक्शास्त, ख्यायास or ख्येयासं or क्शायास or क्शेयास, ख्यासीथ or
क्शासीथ, Pass ख्यायते or क्शायते, Caus ख्यापयति—ते or क्शा-
पयति—ते, Desid चिख्यासति—ते, Deri ख्यात or क्शात, ख्यातुं or
क्शातुं, ख्यात्वा or क्शात्वा

जक्ष् (Set) 2 P भक्ष—इसनयो. । to eat, to consume, to laugh
जक्षति, जक्षति, अजक्षत् or अजक्षीत्, अजक्ष् or अजक्षीः, जाक्षितुः,
जक्ष्यां, जजक्ष, जजाक्षिथ, अजक्षीत्.

जाग्र् (Set) 2 P. निद्राक्षये । to be awake or watchful जागर्ति, जा-
ग्रति, अजाग, अजागर, जागर्तु, जाग्रतु, जाग्रहि, जाग्र्यां, जजागार
or जागराचकार, जागरितास्मि, जागरिष्यति, अजागरिष्यत्, अजाग-
रीत्, जागर्यासं, Pass जागर्यते, अजागारि, Caus जागरयति—ते;
अजजागरत्—त, Desid जिजागरिषति, Deri. जागरित, जागरितुं,
जागरित्वा; जजाग्रवस् or जजागर्वस् or जागरांचकवस्.

तृ (a santra root—Anit) 2 P गति—वृद्धि—हिसासु । to go, to
grow, to kill, Act तौति or तवीति, असौत् or अतवीत्, तौतु or
तवीतु, त्र्यां or त्रवीयां, तृताव, तृतोथ or तृतविथ, तोतास्मि—तोष्यति,
अतोष्यत्, अतोषीत्, त्र्यासं, Pass त्र्यते, अतावि, Caus तावयति—ते,
अतृतवत्—त, Desid. तृत्षति, Deri तृत, तोतुं, तृत्वा, तृवत् तृतवस्

दरिद्रा (Set) 2 P. दुर्गतौ । to be poor, to be distressed दरिद्रान्ति,
दरिद्रति; अदरिद्रात्, अदरिद्रु दरिद्रात्, दरिद्रिहि, दरिद्रियात् ददरिद्रौ
or दरिद्रांचकार, दरिद्रितास्मि, अदरिद्रीत् or अदरिद्रासीत्, दरिद्र्यासं,
Pass दरिद्र्यते, अदरिद्रायि, Caus दरिद्रयति—ते Desid विदरिद्रासति
or विदरिद्रिषति, Deri दरिद्रित, दरिद्रित्वा, दरिद्रितुं, दरिद्रत्,
ददरिद्रिवस् or दरिद्रांचकवस्

दा (दा—प्—Anit) 2 P लवने । to cut दाति, अदात् or द्, अहु or अदान्, दातु, दाहि, दायां, ददौ, ददित् or ददाथ, दातास्मि, दास्यति; अदास्यत्, अदासीत्, दायासं, Pass दायते, अदायि, Caus दापयति-ते, अदीदपत्-त, Desid दिदासति, Deri दात, दात्वा, अवदायः दातुं, दात्, ददिवस्

दिह् (दिह्—Anit) 2 U उपचये । to increase, to anoint, smear, to soil देग्धि-दिग्धे, दिहन्ति-दिहते, धेक्षि-धिक्से, दिग्ध-धिग्ध्वे, अधेक्-अदिग्ध, देग्धु-दिग्धा, दिग्धि-धिक्ध्व, दिह्या-दिहीय, दिदेह-दिदिहे, दिदेहिथ-दिदिहिषे, देग्धास्मि-हे, धेक्ष्यति-ते, अधेक्ष्यत्-त अधिक्षत्-अधिक्षत or अदिग्ध, दिह्यासं-धिक्षीय, Pass दिह्यते अदेहि, Caus देहयति-ते, अदिदिहत्-त, Desid दिधिक्षासि-ते, Deri दिग्ध, दिग्धुं, दिग्ध्वा, धेक्ष्यत्-माण, दिदिह्वस्-दिदिहान

दीधी (दीधी—ङ—छान्दस—Set) 2 P दीप्ति—देवनयो । to shine, to appear, दीधीते, दीध्यांचक्रे, दीधिताहे, दीधिष्यते, अदीधिष्ट, दीधिषीय

दुह् (दुह्—Anit) 2 U प्रपूरणे । to milk, to extract, to yield दोग्धि-दुग्धे, दुहन्ति—दुहते, धोक्षि-धुक्षे, दुग्ध-धुग्ध्वे, अधोक्-अदुग्ध, दोग्धु-दुग्धा, दुग्धि-धुक्ध्व, दुह्या-दुहीय, दुदोह-दुदुहे, दुदोहिय-दुदुहिषे, दोग्धास्मि-हे, धोक्ष्यति-ते, अधोक्ष्यत्-त, अधुक्षत्-त, or अदुग्ध, दुह्यासं-धुक्षीय, Pass दुह्यते, also दुग्धे, अदोहि also अधुक्षत् or अदुग्ध, Caus दोहयति-ते, अदुदुहत्-त, Desid दुधुक्षति-ते, Deri दुग्ध, दुह्य, or दोह्य, दोग्धु, दुग्ध्वा, धोक्ष्यत्-माण, दुदुह्वस्-दुदुहान

द्यु (Anit) 2 P अभिगमने । to assail, to advance towards द्यौति, अद्यौत्, द्यौत्, द्युहि; द्युयां, द्युयाव, द्युयविथ, द्युयोथ, द्योतास्मि द्योष्यति, अद्योष्यत्-अद्योषीत्, द्यूयासं, Pass द्यूयते, द्योष्यते; or द्याविष्यते, अद्यावि, Caus द्यावयति-ते, अदुयवत्-त, Desid द्यूषति, Deri द्युत, द्यव्य or द्यान्य, द्यौत्, द्युत्वा, द्युवस्

द्रा (Anit) 2 P कुत्सायां गतौ स्वप्नेच । to run, to fly, to be spoiled, to sleep, Bene. द्रायासं or द्रेयास; Deri द्राण, निद्राय

द्विष् (द्विष्—Anit) 2 U अप्रीतौ । to hate, to dislike. द्वेष्टि—द्विष्टे. अद्वेद्—अद्वेड्, अद्विष्ट, अद्विषन्—अद्विषु, अद्विषत, द्वेष्टु-द्विष्टां, द्विष्या-

द्विषीय, दिद्वेष-दिद्विषे, द्वेष्टास्मि—हे, द्वेक्ष्यति—ते, अद्वेक्ष्यत्—त, आद्वि-
क्षत्—त, द्विष्यासं—द्विषीय, Pass द्विष्यते, द्वेक्ष्यते, अद्वेषि, Desid.
दिद्विक्षति—ते, Derl. द्विष्ट, द्वेष्टु, द्विष्ट्वा

निञ् (णिजि—Set) 2 A. चुञ्चौ । to wash, निंक्ते, अनिंक्त, निंक्तां,
निजीय, निनिजे, निजिताहे, अनिजिष्ट, निजिषीय

निंत् (णिसि—Set) 2 A चुबने । to kiss निस्ते, निनिंसे, निसिताहे,
अनिंसिष्ट, निसिषीय

नु (णु—Set) 2 P स्तुतौ । to praise. (A. with आ) नौति—नुते,
अनौत्—अनुत, नौतु—नुता, नुहि—नुष्व, नुया—नुवीयां, नुनाव—नुनुवे,
नुनाविथ—नुनुविषे, नवितास्मि—हे, नविष्यति—ते, अनावीत्—अनविष्ट,
नूयास—नविषीय, Pass नूयते, नविष्यते, or नाविष्यते, अनावि, Caus.
नावयति—ते, Desid नुनूषति—ते, Derl नुत, नव्य or नाव्य or
नवितव्य, नवितु, नुत्वा

पा (Anit) 2 P रक्षणे । to protect, to govern, to preserve पाति,
अपात्, अपान्—अपु, अपासीत्, पायास Caus. पालयति—ते
अपीपलत्—त, Desid पिपासति, Derl पात, पात्वा, पातु

पिञ् (पिजि—Set) 2 A वर्णे—सपर्चने—अवयवे—अव्यक्ते शब्देच । to
tinge, to colour, to join, to divide, to speak inarticulately.
पिंक्ते, पिपिजे, पिजिताहे, पिजिष्यते, अपिजिष्ट, पिजिषीय

पृच् (पृची—Set) 2 A संपर्चने । to come in contact with, to
touch पृक्ते, पृचते, पृक्षे, पृग्ध्वे, अपृक्त, पृक्तां, पृचीय, पपृचे, पपृ-
चिषे, पचिताहे, पचिष्यते, अपचिष्यत्, अपचिष्ट, पचिषीय, Caus
Aor अपपर्चत्—त or अपीपृचत्—त, Desid पिपर्चिषते, Derl.
पृक्त, पचित्वा, पचितु, पृचान.

पृञ् (पृजि Set) 2 A. वर्णे । to dye. पृक्ते, पपृजे, पृजिताहे, अपृजिष्ट,
पृजिषीय

प्रा (Anit) 2 P पूरणे । to fill, Bene. प्रायात् or प्रेयात्.

प्ता (Anit) 2 P भक्षणे । to devour, to eat, Bene. प्तायासं or
प्तेयासं.

- ब्रू (ब्रू—Set) 2 U व्यक्तायांवाचि । to speak, to say, to tell
ब्रवीति (आह)-ब्रूते, अब्रवीत्-अब्रूत, ब्रवीतु-ब्रूतां, ब्रूहि-ब्रूष्व, ब्रूयां-
ब्रूवीय, Pre P ब्रुवत्, ब्रुवाण. This is a defective root and has
no forms in the non-Conjugational tenses, Passive,
Causal, Desiderative, etc for which the forms of वच् are sub-
stituted उवाच, ऊचे, वक्तास्मि-हे, वक्ष्यति-ते, अवोचत्-त,
उच्यसं, वक्षीय, Pass उच्यते, अवाचि, Caus वाचयति-ते, अभी-
वचत्-त, Desid विवक्षति-ते, Deri उक्त, उक्त्वा, वक्तुं
- भा (Anit) 2 P दीप्तौ । to shine, to appear, to be
- मा (Anit) 2 P. माने । to measure, to limit, Bene मेयास, Pass
मीयते, मास्यते, or मायिष्यते, Desid मित्सति, Deri मित, मातव्य,
मेय, मातुं, मित्वा, उन्माय
- सृज् (सृज्—Wet) 2 P शुद्धौ । to cleanse, to purify, to wipe off.
मार्ष्टि, सृजन्ति or मार्जन्ति, अमार्ष्टि, मार्ष्टु, सृष्टि, सृजंतु or मार्जंतु,
सृज्या, Pre P मार्जत् or सृजत् The remaining forms are like
those of सृज् 1 P
- या (Anit) 2 P प्रापणे । to go, to attend to, to go or pass away,
to attempt, to perceive
- यु (Set) 2 P मिश्रणेऽमिश्रणेच । to mix, to join, to separate,
Desid युयषति or यियविषति, Desid of the Caus यियावविषति-
ते, Deri युत, यव्य or याव्य, यवितव्य, यवितुं, युत्वा, युयुवस्.
- रा (Anit) 2 P दाने । to give, to grant
- रु (Set) 2 P शब्दे । to cry, to roar, to shout, to sound रौति
or रवीति, अरौत् or अरवीत्, रौतु or रवीतु, रुहि or रुवीहि, रुया or
रुवीयां, रुराव, रवितास्मि, रविष्यति, अरविष्यत्, अरावीत्, रुयासं,
Pass रूयते, रविष्यते or राविष्यते अरावि, Caus रावयति-ते,
अरीरवत्-त, Desid रूरूपति, Desid. of Caus. रिरावयिषति-ते,
Deri रुत, रव्य or राव्य, रवितुं, रुत्वा
- रुद् (रुदिर्—Set) 4 P अश्रुविमोचने । to shed tears, to cry, to
weep, to lament रोदिति, अरोदीत् or अरोदत्, रोदितु, रुदिहि, रुया,
रुोद, रुरोदिथ, रोदितास्मि, रोदिष्यति, अरोदिष्यत्, अरुदत् or
अरोदीत्, रुयासं.

ला (Anit) 2 P आदाने दानेच । to take, to give, to melt, Caus-
लापयति—ते In the last sense, लालयति—ते, Deri लात, लास्यत्,
ललिवस्

लिह् (लिह्—Anit) 2 U आस्वादाने । to lick, to taste लेहि—लीहे,
लेक्षि—लिक्षे, अलेद्—अलिढ, लेढु—लीढां, लीढि—लिक्ष्व, लिह्यां—लिहीय,
लिलेह—लिलिहे, लेढास्मि—हे, लेक्षयति—ते, अलेक्षयत्—त, अलिक्षत्—त
or अलीढ, लिह्यासं—लिक्षीय, Desid लिलिक्षति—ते, Deri लीढ, लेढव्य,
लेह्य, लेढुं, लीढ्वा

वच् (Anit) 2 P (but U in the non—Conjugational tenses).
परिभाषणे । to speak, to read, to name, to call, to announce,
वक्ति, वक्षि, वक्तु, वग्धि, वच्या (For other forms see ब्रू)

वश् (Set) 2 P कान्तौ । to wish, to long for वाष्टि, अवद्, वष्टु उड्डि,
उश्यां, उवाश, वशितास्मि. अवशीत् or अवाशीत्, उश्यासं, Pass.
उश्यते, Deri उशित, वशितु—वशित्वा, उशिवस्

वस् (वस्—Set) 2 A आच्छादाने । to wear, to dress वस्ते, अवस्त,
वस्ता, वसीय, ववसे, वसिताहे, Deri वसित, वसितुं, वसित्वा

वा (Anit) 2 P. गतिगंधनयो । to go, to blow, to hurt, to injure, to
kill, to move, Caus वापयति—ते In the last sense, वाजयति—ते

विद् (Set) 2 P ज्ञाने । to know, to learn, to find out, to consider,
(A with सं to recognize) वेत्ति, विन्ते, वेदं, वेत्तु—विदां करोतु,
विवेद, विदाचकार, वेदितास्मि—हे, वेदिष्यति—ते, अवेदीत्, अवेदिष्ट,
विद्यासं, वेदिषीय.

वी (Anit) 2 P गति—व्याप्ति—प्रजनन—कात्यसन—खादानेषु । to go;
to pervade, to be born, to be impregnate, to desire, to
throw, to eat, to conceive वेति, अवेत्, अवियत् or अय्यत्, वेतु,
वीहि, वीयां, विवाय, वेतास्मि, अवेषीत्, वीयासं, Pass वीयते, Caus
वाययति—ते In the last sense, वापयति—ते

वृज् (वृज्—Set) 2 A वर्जने । to avoid, to abandon वृक्ते, वृजते,
वृक्षे, वृग्ध्वे, अवृक्त, वृक्ता, वृजीय, ववृजे, वर्जिताहे, वर्जिष्यते, अव-
जिष्ट, वर्जिषीय, Caus Aor अवीवृजत्—त or अववर्जत् त Desid.
विवर्जिषेत

वृज् (वृजि—Set) 2 A वर्जने । to avoid, to abandon वृक्ते, ववृजे
वृजिताहे, अवृजिष्ट, वृजिषीय

वेवी (वेवी—ङ्—a Vedic root—Set) 2 A. गति-व्याप्ति-प्रजनन—
कांत्यसन-खादनेषु । to go, to pervade, to be born, to impre-
gnate, to desire, to throw, to eat वेविते, वेव्याचक्र, वेवितारे,
वेविष्यते, अवेविष्ट, वेविषीय

शास् (शास्—Set) 2 P अनुशिष्टौ । to teach, to inform, to rule,
to command, to punish, to advise शास्ति, अशात्-अशाद्, शास्तु
शासतु, शाधि, शिष्या, शशास, शासितास्मि, शासिष्यति, अशासिष्यत्
अशिषत्, शिष्यास, Pass शिष्यते, शासिष्यते, अशासि, Caus Aor
अशशासत्-त, Desid शिशासिषति, Deri शिष्ट, शिष्य, शासित्वा,
or शिष्टा; अनुशिष्य

शास् (आङ् शास्—Set) 2 A इच्छायाम् । to desire, to seek, to bless,
to praise, (generally with आ) आशास्ते आशशासे, आशासि-
ताहे, आशासिष्ट, आशासिषीय, Pass शास्यते

शिञ् (शिजि—Set) 2 A अव्यक्ते शब्दे । to tinkle, to rattle, to
whisper शिजते, शिशिजे शिजिताहे, शिजिष्यते, अशिजिष्ट
शिजिषीय

शी (शी ङ्—Set) 2 A स्वप्ने । to sleep, to lie down शेते, शेरेते,
अशेत, अशेरत, शेता, शेरतां, शयीय, शिष्ये, शयिताहे, शायिष्यते
अशायिष्ट, शायिषीय Pass शय्यते, शयिष्यते, or शायिष्यते, अशायि
Caus शाययति—ते, अशीशयत्-त Desid शिशायिषते Deri शयित,
शेय, शयितुं, शयित्वा

श्रा (घटादि—Amit) 2 P पाके । to cook, to boil, Bene श्रेयासं or
आयासं, Caus. श्रपयति—ते, अशिश्रपत्-त, Deri श्राण, शृत, श्रातुं,
श्रात्वा, शश्रिबस्

श्वस् (Set) 2 P प्राणने । to breathe, to sigh, to hiss. श्वसिति, अश्व-
सीत्, अश्वसत्, श्वसितु, श्वसिहि, श्वस्यां, शश्वास, श्वसितास्मि, अश्व-
सीत्, श्वस्यासं, Caus. श्वासयति—ते अशिश्वासत्-त, Deri. श्वसित,
आश्वस्त, विश्वस्त, श्वसित्वा, आश्वस्य, विश्वस्य, श्वसितु

Pass सुप्यते, स्वप्स्यते, अस्वापि, Caus स्वापयति-ते, असिष्वपत्-त,
Desid सुषुप्सति, Deri सुप्त, सुषुप्त, विषुप्त, सुप्त्वा, प्रसुप्य, स्वप्नुं

हन् (Ant) 2 P (but A after आ) हिंसागत्यो । to kill, to go,
हन्ति—हते, अहन्—अहत, हन्तु—हतां, जहि, हस्व, हन्या, ह्रीय, जघान,
जघनिथ, जघंथ, हतास्मि—हे, हनिष्यति—ते, अहनिष्यत्—त, अवधीत्,
अहत or अवधिष्ट, वध्यास, वधिषीय, Pass हन्यते, हनिष्यते or घानि-
ष्यते, अघानि or अवाधि, Caus. घातयति—ते, अजीघनत्—त, Desid
जिघांसति—ते Deri हत, हंतव्य, घान्य or वध्य, हंतु, हत्वा, निहत्य
घत्, घनानं, हनिष्यत्, जघन्वस् or जघनिवस्—जघनान

ह्नु (ह्नु-ङ्—Ant) 2 A अपनयने । to conceal, to take away, to
deny ह्नुते, अह्नुत, ह्नुता, ह्नुवीय, जुह्नुवे, ह्नुताहे, ह्नुष्यते, अह्नुष्ट, ह्नुषीय.

॥ अथश्लु-विकरणोजुहोत्यादिगणस्तृतीयः ॥

क् (Ant) 3 P गतौ । to go (A with सं to join) इयति, इयर्तुः,
ऐय, इय्यात्, आरत्, (other forms are like those of क् 1 P)

कि (a Vedic root—Ant) 3 P ज्ञाने । to know चिकेति, चिकेतुः,
अचिकेत, चिकियात् चिकाय, अकैषीत्

गा (a Vedic root—Ant) 3 P स्तुतौजन्मनिच । to praise, to be
born जिगाति, जिगातु, अजिगात्, जिगीयात्, जगौ, गातास्मि, गा-
स्यति, अगासीत्, गायाम्

घृ (a Vedic root—Ant) 3 P क्षरणदीप्त्यो । sprinkle, to shine
जिघर्ति, जिघर्तुं अजिघ, जिघृयात्, जघार, घर्तास्मि, घरिष्यति, अघा-
र्षीत्, ग्रियासं.

जन् (a Vedic root—Set) 3 P जनने । to be born जजंति; जजात ।
जज्ञति, जजंतु, अजजन्, जजन्यात्, जजायात्, जजान, जन्यास,
जायासं

तृ (a Vedic root—Set) 3 P. त्वरणे । to make haste. तुतोर्ति,
तुतोर्तु, अतुतो, तृत्त्यति, तृतेर, अतोरीत्

दा (ङु-दा-ञ्—Anit) 3 U दाने to give ददाति, दत्ते, ददति-ददते
अददात्—अदत्त, ददातु, दत्तां—देहि, दत्स्व, दद्यां—ददीय (othe-
forms are like those of दा 1 P.)

धन् (a Vedic root—Set) 3 P धान्ये । to bear fruit, to produce
crops of grain. दधन्ति, दधन्तु, अदधत्, दधन्यात्, दधान, धनिता-
स्मि, धनिष्यति, अधनीत् or अधानीत्, धन्यास

धा (ङु-धा-ञ्—Anit) 3 U धारण-पोषणयो । दानेच । to hold, to
put, to maintain, to give, to grant, to bear, to assume, to
have दधाति-धत्ते, दधातु-धत्ता, अदधात्-अधत्त, दध्यात्-दधीत,
दधौ-दधे, दधिथ or दधाथ-दधिषे, धातास्मि—हे, धास्यति-ते, अधा-
स्यत्-त, अधात्-अधित, धेयासं—धासीय, Prss धीयते, धास्यते, or
धापयिष्यते, अधायि Caus धापयति—ते, अदीधपत्-त, Desid
धित्सति-ते, Deri हित, धेय, धातुं, हित्वा, दधत्, दधान, दधिवस्
—दधान

धिष् (a Vedic root—Set) 3 P. शब्दे । to sound दिधोष्टि, दिधेष्टु;
दिधिषाणि, दिधिषाव, दिधिषाम, अदिधेद्—ङ्, दिधिष्यात्, दिधिष;
धेषितास्मि, धेषिष्यति, अधेषीत्, धिष्यास

निज् (णिजिर्—Anit) 3 U शौच—पोषणयो । to wash, to purify,
to nourish नेनेक्ति-नेनिक्ते, नेनेक्तु-नेनिक्ता, अनेनेक् or गू—
अनेनिक्त, नेनिज्यात्—नेनिजीत, निनेज—निनिजे, निनेजिथ, निनि-
जिषे, नेक्तास्मि—हे; नेक्ष्यति-ते, अनेक्ष्यत्—त, अनिजत् or अनेक्षीत्
—अनिक्त, निज्यास—निक्षीय, Deri निक्त, निज्य, नेक्तुं, निक्त्वा

पृ (Anit) 3 P पालनपूरणयो । to protect, to fill, to promote, to
deliver पिपार्ति पिपर्तु अपिप, पिपृयात्, पपार पपर्थ, पर्तास्मि परि-
ष्यति अपार्शीत् प्रियास Pass प्रियते परिष्यते or पारिष्यते अपारि
Caus पारयति—ते अपीपरत्-त Desid पुपुर्षति Deri. पृत पार्थ
or पृत्य पर्तु पृत्वा.

पृ (Set) 3 P पालनपूरणयो । to protect, to fill, to gratify (as
hopes), to blow (as conch or flute) पिपार्ति. पिपृर्त पिपृर्त.
पिपृर्ता. अपिप, अपिपृर्ता. पिपृर्यात् पपार पपरु or पपु, परि(री)-
तास्मि परि(री)ष्यति. अपरि(री)ष्यत् अपारीत्. पूर्यासं Pass

पूर्यते. परि(री)ष्यते or पारिष्यते अपारि. Desid पिपरि(री)
षति or पुपुर्षति Deri पूर्ण परि(री)तुं, पृत्वा, प्रपूर्य पुपुर्षस् c
पप्रुवस्

अस् (a Vedic root—Set) 3 P भर्त्सन—दीप्त्यो । to censure, to
blame, to shine बभस्ति बभस्तु अबभ, बप्स्यात्, बभास भसितास्मि
भसिष्यति अभसीत् or अभसीत् भस्यासं

भी (जि-भी—Amit) 3 P भये । to fear, to be afraid of, to be
anxious about बिभेति बिभीत or बिभित, बिभ्यति. बिभेत्. बिभी
ता or बिभिता बिभ्यतु अबिभेत् अबिभी(भि)ताम् अबिभयुः
बिभी(भि)यात् बिभाय or बिभयाचकार बिभेथ बिभयिथ or
बिभयाचकर्त्त भेतास्मि भेष्यति अभेष्यत् अभैषीत् भीयासं Caus
भाययति or भाषयते or भीषयते अबीभयत् अबीभयत अबीभयत
Desid बिभीषति Deri भीत भीत्वा भेतु

भृ (डु-भृ-ञ्—Amit) 3 U धारणपोषणयो । to rear to support,
to nourish, to protect, to produce, to bestow, to hire
बिभर्ति—बिभृते, बिभर्तु—बिभृता अबिभ—अबिभृत. बिभृयात्—बिभ्रीत
बभार बभ्रे or बिभ्राचकार—चक्रे. (Other forms are like भृ 1 P
the Desid being भुभृषति—ते only)

मा (मा-ङ्—Amit) 3 A माने । to measure, to weigh, to limit,
to compare in size मिमीते मिमीतां अमिमीत ममे ममिषे.
माताहे. मास्यते. अमास्यत अमास्त मासीय Desid मित्सते

विज् (विजिर्—Amit) 3 U पृथग्भावे । to separate, to divide, to
distinguish, to discern वेवेक्ति—वेवेक्ते वेवेक्तु—वेवेक्ता अवे-
वेक् or ग्—अवेवेक्ति वेवेज्यात्—वेवेजीत विवेज—विविजे वेक्ता-
स्मि-हे वेक्ष्यति—ते अविजत् or अवैक्षीत्—अविक्त विज्यासं विक्षीय.
Desid विविक्षति—ते. Deri विक्त वेक्तु विक्त्वा

विष् (विष्—Amit) 3 U. व्याप्तौ to pervade वेवेष्टि—वेवेष्टे. वेवेष्टु—
वेवेष्टा. अवेवेष्ट्—अवेविष्ट वेवेष्ट्यत—वेवेष्टीत विविष—विविषे. वेष्टा-
स्मि-हे वेक्ष्यति—ते अविषत्—अविक्षत विष्यासं—विक्षीय Deri. विष्ट.
वेष्टुं. विष्ट्वा

- त् (a Vedic root-Anit) 3 P गतौ । to go ससर्ति असस , ससर्तु-
ससृयात्. ससार ससर्थ सर्तास्म सरिष्यति असरत् स्त्रियासं
(Other forms are like those of त् 1 P)
- हा (ओ-हा-क्-Anit) 3 P त्यागे । to abandon, to leave, to
desert, to omit, to neglect जहाति जही(हि)त जहति अज-
हात् अजही(हि)ताम्, अजहु जहातु जही(हि)तां जहाहि जही-
(हि)हि, जहतु जहात्. जहौ जहिथ हातास्म हास्यति, अहासीत्.
हेयास Pass हीयते Caus हापयति-ते अजीहपत्-त Desid.
जिहासति. Deri हीन. हातुं हित्वा.
- हा (ओ-हा-ङ्-Anit) 3 A गतौ । to go, to attain जिहीते अ-
जिहीत. जिहीता जिहीत जहे जहिषे हाताहे हास्यते अहास्त Deri.
हान हेय हातुं हात्वा
- हु (Anit) 3 P दानादनयो । प्रीणनेपि । to sacrifice, to eat, to
please जुहोति जुह्वति अजुहोत् अजुहवु , जुहोतु जुह्वतु. जुह्वि
जुहुया जुहाव जुह्वांचकार जुह्विथ or जुहोथ or जुहुवांचकर्त्त-
होतास्म होष्यति अहोष्यत् अहोषीत् हूयासं Caus हावयति-ते.
अजुहवत्-त. Desid जुह्वति Deri हुत हुत्वा. होतुं
- ह् (a Vedic root-Anit) 3 P प्रसह्यकरणे । to take forcibly.
जिहर्ति, अजिह , जिहर्तु , जिह्यात्, (other forms are like those
of ह् 1 P)
- ही (Anit) 3 P लज्जायाम् । to blush, to be ashamed जिहेति,
जिहियति, अजिहेत्, अजिहयु , जिहेतु, जिहियतु , जिहीयात्, जिहीय,
जिह्यांचकार, हेतास्म, हेष्यति, अहैषीत्, Caus हेपयति-ते,
अजिहिपत्-त, Desid. जिहीषति, Deri हीत or हीण, हेतुं, हित्वा

॥ अथ श्यन् विकरणोदिवादिगणश्चतुर्थः ॥

- अण् (अण्—Set) 4 A प्राणने । to breathe, अण्यते, आणे, आणि-
ताहे, अणिष्यते, आणिष्यत, आणिष्ट, अणिषीय, Pass अण्यते, अणि-
ष्यते, आणि Caus आणयति-ते. आणिणत्-त, Desid अणिणि-
षते, Deri अणित, अणितुं, अणित्वा

अन् (अन—Set) 4 A प्राणने । to breathe

अस् (असु—Set) 4 P क्षेपणे । to throw, (U with any preposition) अस्याति—ते, आस-आसे, असितास्मि—हे, असिष्यति—ते आस्यत्—त, अस्यां, असिषीय, Pass अस्यते, असिष्यते, आसि. Caus आसयति—ते, आसिसत्—त, Desid असिषिषति—ते, Deri अस्त, असितु, असित्वा or अस्त्वा, आसिवस्—आसान

इष् (Set) 4 P गतौ । to go, इष्यति, इयेष, एषितास्मि, एषिष्यति, एषिष्यत्, एषीत, इष्यासं.

ई (ई-इ—Anit) 4 A गतौ । to go, ईयते, ऐयत, ईयता, अयाचक्रे, एताहे, ऐष्यते, ऐष्यत, ऐष्ट, ऐषीय, Caus आययति—ते, आयियत्—त, Desid इयीषते, Deri ईत, एतु, ईत्वा

उच् (Set) 4 P समवाये । to be gathered together

ऋध् (ऋधु—Set) 4 P. वृद्धौ । to increase, to prosper, ऋध्यति, आर्ध्यत्, ऋध्यत, आनर्ध, अर्धितास्मि, अर्धिष्यति, अर्धिष्यत्, आर्धीत्, ऋध्यासं, Desid अर्दिषिषति, ईर्त्सति, Deri ऋद्ध, अर्धित्वा, ऋध्वा, अर्धितुं

काश् (काशृ—Set) 4 A दीप्तौ । to shine, काश्यते (Other forms are like those of काश् 1 A)

कुट् (Set) 4 P कुट्टने । to break into pieces.

कुथ् (Set) 4 P पूतीभावे । to become putrid

कुप् (Set) 4. P क्रोधे । to be angry, Desid चुकोपिषति or चुकुपिषति, Deri कुपित्वा or कोपित्वा

कुस् (Set) 4 P सश्लेषणे । to embrace, to surround Desid चुकुसिषति or चुकोसिषति, Deri कुसित्वा or कोसित्वा, कुसितुं or कोसितु

कृश् (Set) 4 P तनूकरणे । to make or become emaciated, Caus. Aor अचकृशत्—त or अचीकृशत्—त, Deri कृश, प्रकृशित, कर्शितुं, कृशित्वा or कर्शित्वा.

क्रस् (क्रस्—घटादि—Set) 4 P ह्रणदीप्त्यो । to be crooked in mind or body, to shine, Aor अक्रसीत् or अक्रासीत्, Deri क्रस्त, क्रसित्वा or क्रस्त्वा, क्रसितुं

क्रु (Anit) 4 P क्रोधे । to be angry, F क्रोद्धास्मि, क्रोत्स्यति, अक्रोत्स्यत्, अक्रुधत्, क्रुध्यासं, Desid चुक्रुसति, Deri क्रुद्ध, क्रुद्धा, क्रोद्धु.

कृद् (कृद्-घटादि —Set) 4 A. वैकल्ये । to make defective.

कृम् (कृम्—Set) 4 P ग्लानौ । to be fatigued, क्लाम्यति, अक्लाम्यत्, क्लाम्यतु, Deri क्लान्त, क्लमितुं, क्लमिवा or क्लत्वा

क्लिद् (क्लिद्—Wet) 4 P आर्द्रिभावे । to become wet, क्लेत्तास्मि or क्लेदितास्मि, क्लेत्स्यति or क्लेदिष्यति, अक्लेत्स्यत् or अक्लेदिष्यत् ; अक्लिदत्, क्लियास, Desid चिक्लित्सति or चिक्लिदिषति or चिक्लेदिषति, Deri क्लिन्न, क्लेत्तव्य or क्लेदितव्य, क्लेत्तु or क्लेदितु, क्लित्वा or क्लिदि-त्वा or क्लेदिवा

क्लिश् (क्लिश्—Set) 4 A (also P according to some) उपतापे । to be afflicted, to torment, Desid चिक्लिशिषते or चिक्लेशिषते, Deri क्लिशित or क्लिष्ट, क्लिशित्वा or क्लिष्ट्वा, क्लेशितु

क्षम् (क्षम्—Wet) 4 P सहने । to endure, to forgive, क्षाम्यति; अक्षाम्यत्, क्षाम्यतु, क्षाम्येयं, क्षमितास्मि or क्षतास्मि, क्षमिष्यति or क्षस्यति, अक्षमिष्यत् or अक्षस्यत्, अक्षमत्, क्षम्यास Desid चिक्षमिषति or चिक्षंसति, (other forms are like those of क्षम् 1 A)

क्षिप् (Anit) 4 P प्रेरणे । to throw क्षिप्यति, चिक्षेप, क्षेप्तास्मि, क्षेप्स्यति, अक्षेप्सीत्, क्षिप्यास, Deri क्षिप्त, क्षिप्त्वा, क्षेप्तुं

क्षिब् (क्षिब्—Set) 4 P निरसने । to spit, क्षीव्यति, अक्षीव्यत्, क्षीव्यतु, क्षीव्यास Desid चुक्ष्युषति, चिक्षेविषति, Deri क्ष्युत, क्ष्यत्वा, क्षेवित्वा, क्षेवितुं.

क्षी (Anit) 4 A हिंसायाम् । to kill, क्षीयते, चिक्षिये, क्षेप्तास्मि, क्षेप्स्यते, अक्षेष्ट, क्षेपीय, Caus क्षाययति-ते अचिक्षयत्-त Desid चिक्षीषते

क्षुध्र (Anit) 4 P बुभुक्षायाम् । to be hungry, क्षोद्धास्मि, क्षोत्स्यति, अक्षोत्स्यत्, अक्षुधत्, क्षुध्यास, Desid चुक्षुत्सति, Deri क्षुधित, क्षुधि-त्वा or क्षोधित्वा, क्षोद्धु

क्षुम् (Set) 4 P. संचलने । to be agitated, to shake, Desid चुक्षुभिषति or चुक्षोभिषति, Deri क्षुभित or क्षुब्ध

क्षिब्द् { जि-क्षिब्डा } (Set) 4 P स्नेहनमोचनयो । to melt, to discharge, क्षिब्द्यति, चिक्षेद्, क्ष्वेदितास्मि, क्ष्वेदिष्यति क्षिब्द्यासं, Desid. चिक्षिब्दिषति-ते or चिक्षेदिषति-ते, Deri क्षिब्ण १० क्ष्वेदित, क्ष्वेदितु, क्षिब्दित्वा or क्ष्वेदित्वा

खिद् (खिद्-Anit) 4 A दैन्ये । to be distressed, खेत्ताहे खेत्स्यते, अखेत्स्यत, अखित्त, खित्सीय, Deri खिन्न, खेत्तु, खित्त्वा

गुध् (Set) 4 P परिवेष्टने । to cover

गुप् (Set) 4 P व्याकुलत्वे । to be confused or disturbed, Desid. जुगुपिषति or जुगोपिषति, Deri गुपित, गुपित्वा, or गोपित्वा

गूर (गूरी-Set) 4 A हिसागत्यो । to kill, to go, Deri गूर्ण. गूरित्वा, गूरितु

गृध् (गृधु-Set) 4 P अभिकांक्षायां । to covet, to long for, Caus Aor अजीगृधत्-त or अजगर्धत्-त Deri गृद्ध, गर्धितुं, गर्धित्वा or गृद्ध्वा

घूर (घूरी-Set) 4 A हिसा-वयोहान्यो । to kill, to become old, P P घूर्ण

चूर (चूरी-Set) 4 A दाहे । to burn, P P चूर्ण

छो (Anit) 4 P छेदने । to cut, to mow, छ्यति, अछ्यत्, छ्यतु, छ्येयं, चच्छौ, चच्छिथ, or चच्छाथ, छातास्मि, छास्यति, अच्छास्यत् अच्छात् or अच्छासीत्, छायासं, Pass छायते, अच्छायि, Caus छाययति-ते, अचिच्छयत्-त, Desid चिच्छासति Deri छात or छित, छातु, छात्वा or छित्वा

जन् (जनी-Set) 4 A प्रादुर्भावे । to be born, to grow, to become जायते, अजायत, जायतां, जायेय, जज्ञे, जज्ञिषे, जनिताहे, जनिष्यते अजनिष्यत, अजनि अजनिष्ट, जनिषीय, Pass जन्यते, or जायते अजनि, Caus जनयति, अजीजनत्, Desid जिजनिषते, Deri जात, जनितु, जनित्वा

जस् (जञु-Set) 4 P. मोक्षणे । to set free, Deri जस्त, जसित्वा, or जस्त्वा, जसितु.

- जूर (जूरी-Set) 4 A हिसावयोहान्यो । कोपेच । to kill, to grow old, to be angry with P P जूर्ण
- जू (जू-ष्-Set) 4 P वयोहानौ । to grow old, to decay, to perish, to be digested जीर्यति, अजीर्यत्, जीर्यतु, जीर्येय, जजार, जजरु or जेरु. जजरिथ, or जेरिथ, जरि(री)तास्मि, जरि(री)ष्यति अजरि(री)ष्यत्, अजरत्, or अजारीत्, जीर्यासं, Pass जीर्यते, जरि(री)ष्यते, अजारि, Caus जरयति-ते, अजीजरत्-त, Desid जिजरि(री)षति or जिजीर्षति, Deri जीर्ण, जरि(री)तव्य, जार्य, जर्य, जरि(री)तु जरि(री)त्वा, अनुजीर्य, जीर्यत्, जिजीर्वस्
- झृ (झृ-ष्-Set) 4 P वयोहानौ । to grow old
- डिप् (Set) 4 P क्षेपे । to throw
- डी (डी-ङ-Set) 4 A विहायसागतौ । to fly डीयते, अडीयत, डीयता, डिडेय, Deri डीन, डीयमान (Other forms are like those of डी 1 A)
- तप् (तप्-अन्त) 4 A. ऐश्वर्ये । to be powerful, to injure, to perform penance तेपे, तप्ताहे, तप्स्यते, अतप्त, तप्सीय, Caus तापयति-ते, अतीतपत्-त, Desid तितप्सते, Deri तप्त, तप्त्वा, तप्तुं तेषान
- तम् (तम्-Set) 4 P काक्षायाम्-खेदेच । to desire, to be fatigued. ताम्यति, अताम्यत्, ताम्यतु, तताम, तेमिथ, तमितास्मि, अतमत्, तम्यासं, Caus तमयति-ते, अतीतमत्-त, Deri तांत, तमित्वा or तांत्वा, तमितुं
- तस् (तस्-Set) 4 P उपक्षये । to fade away, to become exhausted, Deri तस्त, तसित्वा or तस्त्वा, तसितुं
- तिम् (Set) 4 P आर्द्राभावे । to be wet, to be moist, Desid. तितिमिषति or तितेमिषति, Deri तिमित, तिमित्वा or तेमित्वा, तेमितुं
- तीम् (Set) 4 P क्लेदने । to be wet or moist.
- तुभ् (Set) 4 P हिंसायाम् । to kill
- तुष् (अन्त) 4 P. तुष्टौ । to be pleased or delighted तुतोष, तोष्टास्मि, तोक्ष्यति, अतोक्ष्यत्, अतुपत्, तुष्यासं, Deri. तुष्ट, तुष्टा, परितुष्य, तोष्टु

१. **तुर** (तुरी-Set) 4 P गतिस्वरणर्हिसयो । to go quickly, to make haste, to hurt or kill, P P तूर्ण.
- तृप्** (Wet) 4 P तृप्तौ । to be satisfied or pleased, to please or satisfy. ततर्प, ततर्पिथ or ततर्प्य or तत्रप्य, तपितास्मि, तर्प्तास्मि or त्रप्तास्मि, अतृपत्, अताप्सीत्, अत्राप्सीत्, अतर्पीत्, हृष्यासं Caus Aor अततर्पत्—त, अतीतृपत्—त, Desid तितृप्सति, तितर्पिषति, Deri तृप्त, तर्पित्वा, तृप्त्वा, तर्पितु, तर्प्नु, त्रप्नु.
- तृष्** (त्रि-तृषा-Set) 4 P पिपासायां । to be thirsty, to wish, Caus Aor अतीतृषत्—त, अततर्पत्—त Deri तृषित, तर्पितु, तृषित्वा or तर्पित्वा.
- त्रस्** (त्रसी-Set) 4 P. उद्वेगे । to fear, to tremble, Aor. अत्रसीत्, अत्रासीत्, Deri त्रस्त, त्रसित्वा, त्रसितुं.
- दस्** (दम्भ-Set) 4 P उपशमे । to be quiet, to restrain, to tame, to subdue दाम्यति, अदाम्यत्, दाम्यतु, दाम्येयं, Caus दमयते only अदीदमत्, Deri दामित, दात, दमित्वा, दात्वा, दमितुं, दमथु
- दस्** (दस्र-Set) 4 P उपक्षये । to perish, Deri दस्त, दासित्वा, दस्त्वा, दासितुं
- दिव्** (दिव-Set) 4 P. क्रीडा-विजिगीषा-व्यवहार-द्युति-स्तुति-मोद-मद-स्वप्न-काति-गतिषु । to play with dice or gamble, to desire, to overcome, to traffic, to shine, to praise, to be glad, to be mad or drunk, to be sleepy, to wish for, to go दीव्यति, अदीव्यत्, दीव्यतु, दीव्येयं, दीव्यास, Pass दीव्यते, Desid दिदेविषति or दृष्टुषति, Deri द्यून or द्यूत, देवितुं, देवित्वा or द्यूत्वा, दीव्यत्, देविष्यत्, दिद्विषत्.
- दी** (दी-इ-Anit) 4 A. क्षये । to perish, to decay दाताहे, दास्यते अदास्यत, अदास्त, अदास्था, दासीय, Caus दापयति-ते, अदीदपत्-त, Desid दिदीषते; Deri दीन, दातव्य, दातुं, दीत्वा, प्रदाय, दिदीयान
- दीप्** (दीपी-Set) 4 A. दीप्तौ । to shine, to burn, to be illustrious, Caus. Aor. अदीदिपत्-त or अदिदीपत्-त, Deri दीप्त, दीपित्वा, दीपितुं.*

- दुष् (Ant) 4 P वैक्लव्ये । to be soiled, to be impure, to sin.—
दोषास्मि, दोषयति, अदोषयत्—अदुषत्, दुष्यासं, Caus. दूषयति—ते,
also दोषयति—ते, to make depraved, to corrupt, Desid
दुदुक्षति, Deri दुष्ट, दोष्टुं, दुष्ट्वा.
- दू (दू-ङ्—Set) 4 A. परितापे । to suffer pain, to be sorry, to
inflict pain, Caus दावयति—ते, Deri दून, दाव्य, or दव्य, दवितुं,
दूत्वा
- दृप् (Wet) 4 P हर्षमोहनयोः । to be glad, to be proud ददर्प, दद-
र्पिथ, or ददर्प्य or दद्रप्य, दर्पितास्मि or दर्पास्मि or द्रप्तास्मि, अदृपत्,
अदर्पात्—अदाप्सीत्, अद्राप्सीत्, Caus Aor अदीदृपत्—त or अदद-
र्पत्—त, Desid दिदर्पिषति or दिदृप्सति, Deri दृप्त, दर्पित्वा or
दृप्त्वा, दर्पितु or दर्पु or द्रप्तुं
- दो (Adit) 4 P अवखंडने । to cut, to mow द्यति, अद्यत्, द्यतु, धेयं,
Deri दिन, दित्वा, दातु, other forms are like those of दा 1 P.
to give.
- दुह् (Wet) 4 P जिघांसाया । to bear hatred, to seek to hurt.
दुद्रोह, दुद्रोहिथ or दुद्रोघ or दुद्रोढ, द्रोहितास्मि, द्रोघास्मि, द्रोढा-
स्मि, द्रोहिष्यति or द्रोक्षयति, अदुहत्, Desid दुद्रोहिषति or दुद्रुहिषति
or दुधुक्षति, Deri दुग्ध or दृढ, द्रोग्धव्य or द्रोढव्य or द्रोहितव्य, द्रोर्धुं
or द्रोहुं or द्रोहितुं, दुग्ध्वा or दृढ्वा or द्रुहित्वा or द्रोहित्वा
- धी (धी-ङ्—Ant) 4 A आधारे । to support, to hold, to de-
spise धेताहे, धेष्यते, अधेष्ट, धेपीय, Caus धाययति—ते, Deri. धीन,
धेतु, धीत्वा
- ध्र (ध्री-Set) 4 A. हिंसागत्यो । to kill, to go, P. P धृत्
- नभ् (णभ्—Set) 4 P हिंसायाम् । to kill
- नञ् (णञ्—Wet) 4 P अदर्शने । to disappear, to perish, to run
away, to be unsuccessful ननाश, नेशिथ, or ननंष्ट, नशितास्मि
or नष्टास्मि, नशिष्यति or नक्षयति, अनशिष्यत् or अनक्षयत्, नश्यासं,
Caus नाशयति only Desid निनशिषति or निनक्षति, Deri. नष्ट,
नष्टुं or नशितुं, नष्ट्वा or नष्ट्वा or नशित्वा.

- बद्ध् (बद्ध्—Anit) 4 U. बंधने । to tie, to arm or to put on oneself (mostly A in the last sense) नद्धास्मि—हे, नत्स्यति—ते, अनात्सीत्—अनद्ध, नद्धासं, नत्सीय, Deri नद्ध, नद्धुं, नद्ध्वा.
- नृत् (नृत्—Set) 4 P गात्रविक्षेपे । to dance, to jesticulate. नर्तितास्मि, नर्तिष्यति or नत्स्यति, अनर्तिष्यत् or अनत्स्यत्, Caus नर्तयते only Caus Aor अननर्तत्, or अननीचुतत्, Desid. निनर्तिषति or निनृत्सति, Deri. नृत्त, नृत्य or नर्त्य, नर्तितुं, नर्तित्वा.
- पत् (पत्—a Vedic root—Set) 4 A. ऐश्वर्ये । to be master of, to rule, to possess, to be fit for
- पद् (पद्—Anit) 4 A गतौ । to go, to attain, to observe पत्ताहे, पत्स्यते, अपत्स्यत्, अपादि, अपत्सत्, पत्सीय, Desid. पित्सते, Deri. पत्न, पत्त्वा, पत्तु, प्रपद्य
- पी (पी—ङ्—Anit) 4 A पाने । to drink. Caus पाययति—ते
- पृथ् (Set) 4 P हिंसायाम् । to kill
- पुष् (Anit) 4 P पुष्टौ । to nourish, to support, to develop, to increase, to possess पोष्टास्मि, पोक्ष्यति, अपोक्ष्यत्, अपुक्षत्, Deri. पुष्ट, पोष्टुं, पुष्ट्वा, पोष्य.
- पुष् (Set) 4 P. विकसने । to blow, to flower.
- पूर (पूर—Set) 4 A आप्यायने । to fill, to satisfy, to be full, to be satisfied, Aor अपूरिष्ट or अपूरि, Deri पूर्ण or पूर्त.
- प्री (प्री—ङ्—Anit) 4 A. प्रीतौ । to please, to be satisfied, to feel affection for प्रेताहे, प्रेष्यते, अप्रेष्ट, Caus प्राययति—ते
- प्लुष् (Set) 4 P दाहे । to burn, to scorch, Desid. पुष्टुषिषति or पुष्टोषिषति, Deri प्लोषित्वा or प्लुषित्वा.
- बस् (बस्—Set) 4 P स्तम्भे । to stop.
- विस्र (Set) 4 P क्षेपे—प्रेरणेच । to throw, to instigate, to go, to split, to grow.
- बुध् (बुध्—Anit) 4 A बोधने । to know, to understand, to awake, to be restored to one's senses. बोद्धाहे, भोत्स्यते, अभो

त्यत, अबुद्ध or अबोधि, भुत्सीय, Caus. बोधयति, अबुद्धत्, Deri.
बुद्ध, बोद्ध, बुद्ध्वा, प्रबुध्य

बुस् (Set) 4 P उत्सर्गे । to discharge, to emit.

ब्युस् (Set) 4 P विभागे । to divide

भृश् (भृशु—Set) 4 P. अध पतने । to fall down, Deri. भृष्ट, भ्रशित्वा
or भृष्टा, भ्रशितुं.

भ्रस् (भ्रम्—Set) 4 P अनवस्थाने । to be unsteady, to wander, to
totter भ्राम्यति, अभ्राम्यत्, भ्राम्यतु, भ्राम्येय, Aor अभ्रमत् Pre P.
भ्राम्यत्, (other forms like those of भ्रम् 1 P)

भ्रंश् (भ्रंशु—Set) 4 P अध पतने । to fall down, to decrease, to
escape भ्रश्यति, अभ्रश्यत्, भ्रश्यतु, भ्रश्येय, अभ्रशत्, भ्रश्यासं, Deri
भ्रश्यत्, भ्रष्ट, भ्रंशित्वा or भ्रष्टा, भ्रंशितुं.

मद् (मदी-घटादि—Set) 4 P. हर्षल्लेपनयो । to rejoice, to be poor
or distressed, to be intoxicated or mad माद्यति, अमाद्यत्,
माद्यतु, माद्येय, Caus. मदयति—ते, also मादयति—ते, (to madden,
to inebriate). Deri. मत्त, मदित्वा, मदितु

मर् (मन्—Amt) 4 A ज्ञाने । to think, to suppose, to regard as,
to esteem, to honour, to know. मंताहे, मंस्यते, अमंस्यत, अमंस्त,
मंसीय, Caus मानयति—ते, Deri मत, मंतु, मत्वा, मान्य.

मश् (मसी—Set) 4 P परिमाणे । to measure, to charge for, Deri.
मस्त, मसित्वा, मसितुं.

मा (मा—ङ्—Amt) 4 A माने । to measure

मिद् (त्रि-मिदा—Set) 4 P. स्नेहने । to be greasy, to be soft, to melt,
Desid. मिमिदिषति or मिमेदिषति

मी (मी—ङ्—Amt) 4 A. हिंसायाम् प्राणवियोगेच । to die, to
perish, to kill, to hurt, Caus माययति—ते Deri मीन, मेतुं, मीत्वा.

सृष { Set } 4 P खंडने । to destroy, to break, to steal, Desid
मस्र { Set } 4 P मृषिषति or मृमोषिषति, Deri. मोषित, मोषितुं, मोषित्वा
or मृषित्वा

- स्रग् (Wet) 4 P वेचित्ये । to loose seine, to faint, to be bewildered, to err, to be foolish सुमोह, सुमोहिथ or सुमोढ or सुमोग्ध; मोहितास्मि or मोग्धास्मि or मोढास्मि, मोहिष्यति or मोक्ष्यति, अमोहिष्यत् or अमोक्ष्यत्, अमुहत्, मुह्यासं Caus मोहयति-ते but परिमोहयते only. Desid सुमुहिषति or सुमोहिषति or सुमुक्षति, Deri. मुग्ध or मुढ, मोहितव्य or मोग्धव्य or मोढव्य, मोहितु or मोग्धुं or मोहुं, मोहित्वा or मुहित्वा or मुग्ध्वा or मुढ्वा
- सृग् (Set) 4 P. अन्वेषणे । to seek, to hunt.
- सृष् (सृष्-Set) 4 U तितिक्षायाम् । to bear, to endure, to suffer; to allow Desid, मर्षित, सृषित्वा or मर्षित्वा.
- यस् (यसु-Set) 4 P प्रयत्ने । to strive, to endeavour, to labour, Caus यासयति-ते, but आयासते only Deri यस्त, यसितुं, यस्तिता or यस्त्वा.
- युज् (युज्-Anit) 4 A. समाधौ चित्तवृत्तिनिरोधे । to meditate, to curb one's mind, to concentrate the mind योक्ताहे, योक्ष्यते, अयुक्त, Caus योजयति Deri. युक्त, योग्य or योज्य, योक्तुं, युक्त्वा.
- युध् (युध्-Anit) 4 A. संप्रहारे । to fight, to contend with. योद्धाहे, योत्स्यते, अयोत्स्यत, अयुद्ध, युत्सीय, Caus. योधयति only Deri. युद्ध, योद्धुं, युद्ध्वा.
- युप् (युप्-Set) 4 P विमोहने । to confuse, Deri. युप्त, युपित्वा or योपित्वा or युप्त्वा, योपितुं.
- रंज् (रंज्-Anit) 4 U. रज्जति-ते, अरज्जत्-त, रज्जतु-तां, रज्येयं-य.
- रध् (Wet) 4 P. हिंसा-सराधयो. । to kill, to injure, to cook, to finish ररंध; रधितास्मि or रद्धास्मि, रधिष्यति or रत्स्याति, अरधिष्यत् or अरत्स्यत्, अरधत्, रध्यासं; Caus रंधयति-ते, अररंधत्-त; Desid. रिरधिषति or रिरत्सति, Deri रद्ध, रधितुं or रद्धुं, रधित्वा or रद्ध्वा.
- राध् (Anit) 4 P वृद्धौ । to grow, to be ready, to be favourable, to look to the welfare of. राद्धास्मि, रात्स्यति, अरात्स्यत्; अरात्सीत्, Deri. राद्ध, राद्धु, राद्ध्वा.

रिष् (Set) 4 P. हिंसायाम् । to kill, to destroy.

री (री-ङ्-Anit) 4 A. स्रवणे । to ooze, to flow, Caus. रेपयति-
ते, Deri. रीण, रेतुं, रीत्वा.

रुष् (with अनु. रुध्-Anit) 4 A. कामे । to desire, to love, to
comply with, to obey रोद्धाहे, रोत्स्यते, अरुद्ध, रुत्सीय, Deri.
रुद्ध, रोद्धुं.

रुप् (रुपु-Set) 4 P. विमोहने । to violate, to confound, to dis-
turb, Desid. रुरुपिषति or रुरोपिषति, Deri. रुप्त, रुपित्वा or रोपि-
त्वा or रुपत्वा.

रुष् (Set) 4 P. हिंसायाम् । to kill.

लिश् (लिश्-Anit) 4 A. अल्पीभावे । to decrease, to become small.
लेष्टाहे, लेक्ष्यते, अलेक्ष्यत, अलिक्षत.

ली (ली-ङ्-Anit) 4 A. श्लेषणे । to adhere to, to be absorbed, to
be dissolved, to hide in, to rest on, to disappear लेताहे
or लाताहे, लेष्यते or लास्यते, अलेष्यत or अलास्यत, अलेष्ट or
अलास्त, लेषीय or लासीय, Caus. लाययति-ते or लापयति-ते but
विलाययति-ते or विलीनयति-ते or विलापयति-ते or विलालयति-
ते, Deri. लीन, लेतु or लातुं, लीत्वा, विलाय or विलीय.

*लुद् (Set) 4 P. विलोडने । to churn, to agitate, to roll, to wallow,
to be connected with

लुप् (लुपु-Set) 4 P. विमोहने । to be confused to vanish. Desid.
लुलुपिषति or लुलोपिषति Deri. लुप्त, लोपितुं, लुप्त्वा or लुपित्वा or
लोपित्वा.

लुभ् (Set) 4 P. ग्राध्ये । to covet, to long for, to allure लोभितास्मि
or लोब्धास्मि, Desid. लुलुभिषति or लुलोभिषति, Deri. लुब्ध,
लोभितुं or लोब्धुं, लुब्ध्वा or लुभित्वा or लोभित्वा.

वस् (वसु-Set) 4 P. स्तम्भे । to fix, to be straight, Deri. वस्त
वसित्वा or वस्त्वा, वसितुं.

वाचत् (वाचु-Set) 4 A. वरणे । to choose. Deri. वाचत्त, वावर्तित्वा
or वावृत्त्वा, वावर्तितुं

हाश्र (बाश्र—Set) 4 A. शब्दे । to howl, to growl, to roar, Caus.

Aor अववाशत्—त

विद् (विद्—Anit) 4 A सत्ताया । to be, to exist वेत्ताहे, वेत्स्यते,
अविक्त, वित्सीय, Desid विवित्सते, Der1 विन्न, विस्वा, वेचुं.

विस् (Set) 4 P प्रेरणे । to send

वुस् (Set) 4 P विभागे । to divide

वृत् (वृत्—Set) 4 A वरणे । to choose, to like

वृश् (Set) 4 P वरणे । to choose, to like

व्यध् (Anit) 4 P ताडने । to strike to hurt, to stab, to pierce,
विध्यति, अविध्यत्, विध्यतु, विध्येयं, विव्याध, विव्यधिथ or विव्यद्ध,
व्यद्धास्मि, व्यस्स्यति, अव्यस्स्यत्, अव्यात्सीत्, विध्यासं, Pass विध्यते,
Desid विव्यत्सति, Der1 विद्ध, विद्धा

व्युष् (Set) 4 P विभागेदाहेच । to divide, to burn, Aor अव्युषत्,
In the last sense अव्योषीत्

व्री (व्री-ङ्—Anit) 4 A वरणे । to choose, P P व्रीण

व्रीड् (Set) 4 P चोदनेलज्जायांच । to throw, to be ashamed

शक् (शक्—Set) 4 U मर्षणे । to endure, to be able शकितास्मि-हे,
or शक्तास्मि-हे, शकिष्यति—ते or शक्ष्यति—ते, अशकिष्यत्—त or
अशक्ष्यत्—त, अशकत्, अशकिष्ट or अशक्त, शक्यासं—शकिषीय, or
शक्षीय,, Desid शिशकिषति—ते or शिक्षति—ते, Der1 शकित or
शक्त, शकितु or शक्तु, शकित्वा or शक्त्वा, शकिवस्—शेकान

शप् (शप्—Anit) 4 U आक्रोशे । to curse, to swear

शम् (शम्—घटादि—Set) 4 P उपशमे । to be calm, शाम्यति, अशाम्यत्,
शाम्यतु, शाम्येयं, Caus शमयति—ते or शामयति—ते, (but with
नि—निशामयति—ते only) Der1 शात, शम्य or शाम्य, शात्वा or
शमित्वा, शमितुं.

शुच् (शुचिर्—Set) 4 U पृतिभावे (क्लेदे) । to be wet, to be clean,
Aor. अशुचत् or अशोचीत्, अशोचिष्ट, Desid शुशुचिषति—ते or
शुशोचिषति—ते, Der1 शुक्त, शुचित्वा or शोचित्वा, शोचितुं.

- शुष् (Ant) 4 P शौचे । to become pure, to be made clear, शौद्धास्मि, शौत्स्यति, अशौत्स्यत्, अशुधत्, शुध्यासं, Desid शुशुत्सति, Deri शुद्ध.
- शुष् (Ant) 4 P शोषणे । to become dry, to be withered, शोष्टास्मि, शोक्ष्यति, अशोक्ष्यत्, अशुषत्, शुष्यासं, Desid. शुशुक्षति, Deri. शुष्क, शोष्टुं, शुष्ठा
- श्रू (श्री—Set) 4 A. हिसा-स्तभनयो । to strike, to be firm, P. P. शूर्ण.
- शो (Ant) 4 P तनूकरणे । to whet, to make thin, श्यति, अश्यत्, श्यतु, श्येय, शशिथ or शशाथ, शातास्मि, शास्यति, अशास्यत्, अशात् or अशासीत्, शायसं, Pass शायते, Desid शिशासति, Deri शित or शात, शंसित (well finished), शातुं, शात्वा or शित्वा.
- अम् (अमु—Set) 4 P तपसिखेदेच । to perform acts of penance, to be fatigued, आम्यति, अत्राम्यत्, आम्यतु, आम्येयं, Caus अमयति—ते or आमयति—ते, Deri आत, अमित्वा or आत्वा, अमितुं
- श्लीष् (Ant) 4 P आलिंगने । to embrace, to adhere to, to unite, श्लेष्टामि, श्लेक्ष्यति, अश्लेक्ष्यत्, अश्लिषत् In the first sense, अश्लिषत्
- * शिब् (शिबु—Set) 4 P निरसने । to spit, शीव्यति, अशीव्यत्, शीव्यतु, शीव्येय, (other forms are like those of शिब् 1 P).
- सम् (षमी—Set) 4 P परिणामे । to change form, P P सांत
- सह् (षह्—Set) 4 P. तृप्तौ । to satisfy, to be pleased, सहितास्मि, सहिष्यति, असहिष्यत्, असहीत्, Deri सहित, सहितु, सहित्वा
- सिध् (षिधु—Ant) 4 P संराद्धौ । to be accomplished, to succeed, to be thoroughly prepared सेद्धास्मि, सेत्स्यति, असेत्स्यत्, असिधत्, Caus साधयति—ते, also सेधयति—ते, to cause to ascertain the truth, Desid सिषित्सति, Deri सिद्ध, सेद्धु, सिद्धा.
- सिब् (षिबु—Set) 4 P तंतुसंताने । to sew, to sow (as seed) सीव्यति, असीव्यत्, सीव्यतु, सीव्येयं, Desid सिसेविषति or सुसृषति, Deri. स्यत, सेवित्वा or स्यत्वा, सेवितुं

सुह् (सुह्—Set) 4 P. तृप्तौ । to be satisfied.

सू (सू-ङ्—Wet) 4 A. प्राणिगर्भविमोचने । to bring forth as a child, P P सून.

सृज् (सृज्—Anit) 4 A विसर्गे । to be abandoned, to drop, सृष्टाद्दे, स्रक्ष्यते, असृष्ट, स्रक्षीय, Caus Aor अससर्जत्—त or असीसृजत्—त, Desid सिसृक्षते, Deri सृष्ट, स्रष्टुं, सृष्ट्वा.

सो (सो—Anit) 4 P अतकर्मणि । to put an end to, to kill, to finish, स्यति, अस्यत्, स्यतु, स्येय, असात् or असासीत्, सेयासं, Pass. सीयते, Caus साययति—ते, Desid सिषासति, Deri. सित, साहुं, सित्वा.

स्तिम् {ष्टिम्} (Set) 4 P. आर्द्रिभावे to become wet, to moist

स्तृप् (स्तृप्—Set) 4 P. सपुच्छ्राये । to pale, to collect, to erect.

स्तस् (स्तस्—Set) 4 P निरसने । to reject, to eject, Aor अस्सीत् or अस्नासीत् Caus स्रसयति—ते or स्नासयति—ते (according to some) Deri स्रस्त, स्रसित्वा, or स्रस्त्वा, स्रसितुं

स्निह् (स्निह्—Wet) 4 P स्नेहे । to feel affection for, to love, to be kind to, सिष्णेह, सिष्णेहिथ, or सिष्णेह or सिष्णेग्ध, स्नेहितास्मि or स्नेदास्मि or स्नेग्धास्मि, स्नेहिष्यति or स्नेक्ष्यति, अस्निहत्, Desid. सिस्त्रिक्षाति or सिस्त्रिहिषति or सिस्त्रेहिषति, Deri स्निग्ध or स्नीद, स्निहित्वा or स्नेहित्वा or स्निग्ध्वा or स्नीद्वा, स्नेहितुं, स्नेदुं, or स्नेग्धुं.

स्तुस् (स्तुस्—Set) 4 P. अदने । आदान इत्येके । अदर्शन इत्यपरे । to eat, to take, to disappear, Deri. स्तुस्त, स्तुसित्वा or स्तुस्त्वा, स्तोसितुं

स्तुह् (स्तुह्—Wet) 4 P उद्धिरणे । to vomit.

स्निव् (स्निव्—Set) 4 P गतिशोषणयो । to go, to dry, स्नीव्यति, अस्नीव्यत्, स्नीव्यतु, स्नीव्येयं, Desid. सिस्त्रेविषति or सुस्त्र्यषति, Deri. रुयत् स्नेवित्वा or स्निवित्वा or रुयत्वा, स्नेवितुं.

स्विद् (स्विद्—Anit) 4 P गात्रप्रक्षरणे । to perspire, स्वेत्तास्मि, स्वेत्स्यति, अस्वेत्स्यत्, अस्विदत् Desid. सिष्वित्सति, Deri स्विन्न, स्विन्त्वा, स्वेचुं.

हृष (Set) 4 P तुष्टौ । to rejoice, to exult, to stand erect as hair—
Caus Aor अजहर्षत्—त or अजीहृषत्—त, Der1 हृष्ट or हृषित,
हर्षितुं, हर्षित्वा.

॥ अथ शु-विकरणः स्वादिगणः पञ्चमः ॥

अश् (अश्—Wet) 5 A. व्याप्तौसंघातेच । to pervade, to heap, to obtain, to go to, अश्नुते, अश्नुवते, आश्नुत, अश्नुतां अश्नुवीय, आनशे, आनशिषे or आनक्षे, अशिताहे or अष्टाहे, अशिष्यते or अश्यते, आशिष्यत or आक्ष्यत, आशिष्ट or आष्ट, अशिषीय or अक्षीय, Der1 अष्ट, अशितुं or अष्टु, अशि-वा or अष्ट्वा

अह् (a Vedic root—Set) 5 P व्याप्तौ । to pervade, अह्नोति

आप् (आप्—Anit) 5 P व्याप्तौ । to pervade, to obtain, to occupy, to reach, आप्नोति, आप्नुवंति, आप्नोत्, आप्नोतु, आप्नुया, आप आपिथ, आमास्मि, आप्स्यति, आप्स्यत्, आपत् Desid ईप्सति, Der1 आप्, आप्तुं, आप्त्वा.

क् (a Vedic root—Anit) 5 P हिंसायाम् । to kill, कृणोति

कैक्षि (a Vedic root—Set) 5 P हिंसाया । to kill, कक्षिणोति

क्ध् (क्धु—Set) 5 P वृद्धौ । to increase, to prosper, to please, कध्नोति, आध्नोत्, कध्नोतु, आर्धीत्, non-conjugational forms are like those of क्ध 4 P.

क्षि (a Vedic root—Anit) हिंसायां । to kill, क्षिणोति, क्षिण्व-क्षिण्व, अक्षिणोत्, क्षिणोतु, क्षिणुया, non-conjugational forms are like those of क्षि 1 P

कृ (कृ—अ—Anit) 5 U हिंसायां । to kill, कृणोति—कृणुते, कृण्वन्ति—कृण्वते, कृणुव—कृण्व, अकृणोत्—अकृणुत, कृणोतु—कृणुतां, कृणु—कृणुष्व, कृणुया—कृणुवीय, चकार—चक्रे, कर्तास्मि—हे, करिष्यति—ते, अकरिष्यत्—त, अकार्षीत्, अकृत, क्रीयासं—कृषीय, Pass क्रीयते, Caus कारयति—ते, Desid चिकीर्षति—ते, Der1 कृत, कर्तुं, कृत्वा.

ज्ञश् (चम्—a Vedic root—Set) 5 P. भक्षणे , to eat, चम्नोति.

चि (चि—ञ—Anit) 5 U. चयने । to collect, to cover, चिनोति—चिनुते, चिनुव—चिन्व , चिनुवहे—चिन्वहे, अचिनव, अचिन्वि, अचिनोत् , अचिनुत, चिनोतु, चिनुतां, चिनुयां, चिन्वीय, चेतास्मि—हे, चेष्यति—ते, अचेष्यत्—त, अचेषीत्, अचेष्ट, चीयास, चेषीय, Pass चीयते, Caus चाययति—ते or चापयति—ते, Desid चिचीषति—ते or चिकीषति—ते, Deri चित, चेतुं, चित्वा.

चिरि { Vedic roots—Set } 5 P हिंसायास् । to kill, चिरिणोति, जिरिणोति.

तिक् { Set } 5 P आस्कदन—गति—वधेषु । to assail, to go, to seek, to injure or kill, to challenge, तिक्नोति, तिग्मोति.

तिष् (Set) 5 P हिंसायास् । to kill, to challenge, तिष्णोति

तृप् (Set) 5 P प्रीणने । to please or to be pleased, तृप्नोति, Caus Aor अततर्पत्—त or असीतृपत्—त

दघ् (a Vedic root—Set) 5 P घातनेपालनेच । to destroy, to protect, दघ्नोति, Aor अदघीत् or अदाघीत्

दभ् (दंभु—Set) 5 P दम्ने । to deceive, to injure, दभ्नोति, अदभ्नात्, दभ्नोतु, दभ्नुयास्, ददंभ, दभितास्मि, दभिष्यति, अदभीत्, दभ्यासं. Pass दभ्यते, Desid धिप्सति or धीप्सति or दिदभिषति, Deri दब्ध, दंभितुं, दब्ध्वा, or दंभिस्वा

दाश् (a Vedic root—Set) 5 P हिंसायां । to kill, दाश्नोति

दु (दु—दु—Anit) 5 P उपतापे । to give pain, to burn, to be distressed, दुनोति, दुदाव, दुदविथ—दुदोथ, दोतास्मि, दोष्यति, अदौषीत्—दूयासं, Pass दूयते, Deri दुत, दौतुं, दुत्वा.

दृ (a Vedic root—Anit) 5 P हिंसायास् to kill, दृणोति, दद्वार, दर्तास्मि, दरिष्यति, अदार्षीत्, द्वियासं

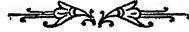
धु (धु—ञ—Anit) 5 U. कंपने । to shake, to tremble, धुनोति, धुनुते, दुधाव, दुधुवे, धोतास्मि—हे, धोष्यति—ते; अधौषीत्—अधोष्ट; ध्यासं—धोषीय, Caus धावयति only

- ध्रु (ध्रु-ञ्—Wet) 5 U कंपने । to shake, to excite, to kindle, to treat roughly, ध्रुनोति, ध्रुनुते, ध्रोवास्मि—हे or धवित्तास्मि—हे, Deri. धृत, धोतुं, धवितुं, धृत्वा.
- धृष् (जि-धृषा—Set) 5 P प्रागल्भे । to be bold, confident, impudent or impatient, to challenge, धृष्णोति Caus. Aor. अदीधृषत्—त or अदधर्षत्—त, Deri धर्षित or धृष्ट, धर्षितुं—धर्षित्वा
- पृ (a Vedic root—Ant) 5 P प्रीतौ । to please, पृणोति.
- मि (डु-मि-ञ्—Ant) 5 U प्रक्षेपणे । to throw, to scatter, Deri. मित, मिक्त्वा, मातुं, मित्रिम (मयनेननिवृत्तम्).
- राध् (Ant) 5 P संसिद्धौहिंसायांच । to accomplish, to kill, to propitiate राध्नोति
- रि (a Vedic root—Ant) 5 P हिंसायां । to kill रिणोति.
- वृ (वृ-ञ्—Set) 5 U वरणे । to choose, to solicit, to cover, to surround, to restrain वरि(री)तास्मि—हे, अवारीत्, अवरि(री)ष्ट, Desid विवरि(री)षति—ते or वृवृषति—ते, Deri वृत, वरि(री)-तु, वृत्वा.
- शक् (शक्ल—Ant) 5 P शक्तौ । to be able, to be powerful, to bear, शक्नोति, शशाक, शेकु शक्तास्मि, शक्ष्यति, अशक्त् Desid शिक्षति, Deri शक्त, शक्तुं, शक्त्वा
- शि (शि-ञ्—Ant) 5 U निशाने । to whet, to excite.
- सध् (षध्—Set) 5 P हिंसाया । to kill, Aor असधीत्, असाधीत्
- साध् (षध्—Ant) 5 P संसिद्धौ । to accomplish साध्नोति, साद्धास्मि, सात्थ्यति Desid सिषात्सति.
- सि (षि-ञ्—Ant) 5 U बंधने । to tie, P P सित, सिन (mouthful), सिक्त्वा, सेतुं
- स्र (सु-ञ्—Ant) 5 U स्नपन—पीडन—स्नान—सुरा—सधानेषु । to cause to bathe to churn, to pour out, to bathe, to press out juice, to distil
- स्तिष् (टिष्—Set) 5 A आस्कंदने । to ascend, to assail

- सु (सु-अ-⁴) 5 U. आच्छादने । to cover.
 स्तु* (a Vedic root—Anit) 5 P. प्रीति—पालनयो—प्रीतिचलनयो-
 रित्यन्ये । to gratify, to defend, to shake.
 स्मृ (a Vedic root—Anit) 5 P. चिताया । to remember, to
 recollect.
 हि (Anit) 5 P. गतौ वृद्धौच । to go, to grow.

॥ अथ श-विकरणस्तुदादिगणः षष्ठः ॥

इल (Set) 6 P. स्वप्नक्षेपणयो । to sleep, to throw इलति, इयेत्,
 एलितास्मि, एलिष्यति, ऐलिष्यत्, ऐलीत्, इल्यास, इलित, एलिन्वा,
 एलितु.

इष्ट (Set) 6 P. इच्छायाम् । to wish इच्छति, इयेष, एषितास्मि, or
 एष्टास्मि Deri. इष्ट, एषितु or एष्टु, एषित्वा or इष्ट्वा, इच्छत्, ईषिवस्.

उज्झ् (Set) 6 P. उत्सर्गे । to abandon, to leave

उंछ् (उच्छि-Set) 6 P. उंछे । to glean.

उब्ज् (Set) 6 P. आर्जवे । to make straight

उभ् { Set } 6 P. पूरणे । to fill with.

क्वच् (Set) 6 P. स्तुतौ । to praise, क्वचति, आनर्च, अर्चितास्मि, अर्चि-
 ष्यति, आर्चिष्यत्, आर्चीत्, क्वच्यासं, Desid. अर्चिचिषति, Deri.
 * क्वचित्, अर्चित्, अर्चित्वा.

क्वच्छ् (Set) 6 P. गतीन्द्रियप्रलयमूर्तिभावेषु । to go, to fail in facul-
 ties, to become hard or congeal, (A with सं) क्वच्छति, (with
 प्र or सं प्राच्छति समृच्छते) आनर्छ, क्वच्छितास्मि, क्वच्छिष्यति,
 आर्च्छिष्यत्, आर्च्छीत्, क्वच्छ्यासं, (समृच्छिताहे, समृच्छिष्यते,
 समार्च्छिष्ट, समृच्छिषीय) Pass क्वच्छते

कृष् { Set } 6 P हिंसायां । to kill

कृष् (कृषी—Set) 6 P. गतौ । to go or approach. कृषति, (with प्र, प्रार्पति)

कङ् (Set) 6 P मदे । to be proud

किल् (Set) 6 P. श्वेत्यक्रीडनयो । to become white, to sport किलति.

कु (कु-ङ्-कुटादि—Anit) 6 A आर्तस्वरे । to moan, कुवते, अकुवत्, कुवता, चुकुवे, कुताहे, कुष्यते, अकुष्यत्, अकुत, कुषीय, Pass कृष्यते.

कुच् (कुटादि—Set) 6 P सकोचने । to contract, to shrink, to be crooked, (generally with स)

कुद् (कुटादि—Set) 6 P कौटिल्ये । to be crooked, to bend

कुङ् (कुटादि—Set) 6 P बाल्यसंघातेच । to act as a child, to heap

कुण् (Set) 6 P शब्दोपकरणयो । to sound, to support with gifts

कुर (Set) 6 P शब्दे । to sound, कुरति, Bene कुर्यात्

कृ (कृ-ङ्-कुटादि—Set) शब्दे । 6 A to sound, to groan, कुवते, अकुवत्, कुवतां, चुकुवे, कुविताहे, कुविष्यते, अकुविष्ट, कुविषीय, Pass कृष्यते.

कृङ् (Set) 6 P दाढ्येभक्षणेच । to become firm, to eat

कृड् (कुटादि—Set) 6 P घनत्वे । to become thick, कृडति

कृत् (कृती—Set) 6 P छेदने । to cut, कृतति, अकृतत्, कृततु, कृतेय, चकर्त्त, कर्तितास्मि, कर्तिष्यति or कर्त्स्यति, अकर्तिष्यत् or अकर्त्स्यत्, अकर्तीत्, कृत्यासं, Caus Aor अचीकृतत्-त्, अचकर्त्तत्-त्, Desid चिकर्तिषाति or चिकृत्सति, Der1 कृत्त, कर्तितुं, कर्तित्वा

कृष् (कृष—Anit) 6 U. विलेखने । to draw, to plough कृषति—ते, कर्षास्मि—हे or कृष्टास्मि—हे, कर्षयति—ते or कृषयति—ते, अकर्षात् or अकर्षीत्, अकृषत् or अकृष्ट.

कृ (Set) 6 P विक्षेपे । to scatter, to throw, (A with अप to scratch the ground for food or abode), किरति, अकिरत्,

कितु, चकार, करि(री)तास्मि, करि(री)ष्यति, अकरि(री)ष्यत्,
अकारीत्, कीर्यास, Pass कीर्यते, Caus कारयति—ते, Desid. चिक-
रिषति only, Deri कीर्ण, करि(री)तुं, करि(री)त्वा.

कुङ् (कुटादि—Set) 6 P निमज्जनेघनिभावेच । to sink, to become
thick, कुङति

क्षि (Anit) 6 P निवासगत्योः to dwell, to go.

क्षिप् (क्षिप—Anit) 6 U प्रेरणे । to throw.

क्षुर (Set) 6 P विलेखने । to scratch.

खिद् (Anit) 6 P परिघाते परितापेच । to strike, to afflict, to be
displeased खिदति, अखिदत्, खिदतु, चिखेद, खेत्तास्मि, खेत्यति,
अखेत्यत्, अखेत्सीत्, खिद्यास, Deri खिन्न.

खिल् (Set) 6 P उँछे । to glean.

खुङ् (कुटादि—Set) 6 P सवरणे । to cover

खुर (Set) 6 P छेदने । to cut

य (कुटादि—Anit) 6 P पुरीषोत्सर्गे । to void or discharge excre-
ment यवति, Deri. यून.

यज् (कुटादि—Set) 6 P शब्दे । to sound. यजति

यद् (कुटादि—Set) 6 P रक्षणे । to protect. यदति

युष् { Set } 6 P ग्रंथे । to string together

यर् (यरी-कुटादि—Set) 6 A उद्यमने । to make an effort, Pass
गर्यते, Desid. जुयुरिषते or जुगोरिषते, Deri गूर्ण.

गृ (Set) 6 P निगरणे । to swallow, गिरति or गिलति, अगिरत्—
अगिलत्, गिरतु-गिलतु, गिरेयं or गिलेयं, जगार-जगाल, गरि(री)-
तास्मि—गलि(ली)तास्मि, गरि(री)ष्यति, गलि(ली)ष्यति,
अगारीत्, अगालीत्, गीर्यास, Pass गीर्यते, Caus गारयति—गालयति
only, Deri गीर्ण, गीर्त्वा, गरि(री)तुं, गलि(ली)तुं

युट् { कुटादि—Set } 6 P. प्रतिघाते । to strike against

घुण् (Set) 6 P भ्रमणे । to roll

घुर (Set) 6 P भीमार्थशब्दयो । to frighten, to sound.

घूर्ण् (Set) 6 P भ्रमणे । to roll, to whirl.

चल् (Set) 6 P विलसने । to play, to amuse oneself

चिल् (Set) 6 P वस्त्रे । to dress. चिलति.

चुट् (कुटादि—Set) 6 P छेदने । to cut चुटाति

चुड् (कुटादि—Set) 6 P संवरणे । to conceal चुडाति.

चृत् (चृती—Set) 6 P हिसामंथनयो । to kill, to hurt, to connect together, चृतनि, अचृतत्, चृततु, चृतेयं, चचर्त, चर्तितास्मि, चर्तिष्यति or चर्त्स्यति, अचर्तिष्यत् or अचर्त्स्यत्, अचर्त्तात्—चृत्यासं, Caus. *Aor अचीचृतत्—त or अचचर्तत्—त, Desid चिचर्तिषति or चिचृत्सति Deri चृत, चर्तिषु, चर्तिष्व.

छुट् (कुटादि—Set) 6 P भेदने । to cut, छुटाति

छुड् (कुटादि—Set) 6 P. संवरणे । to cover, छुडाति.

छुप् (Set) 6 P स्पर्शे । to touch, छुपाति

छुर (कुटादि—Set) 6 P भेदने । to cut, to engrave, to envelop.

जर्ज् (Set) 6 P परिभाषण—हिंसा—तर्जनेषु । to say, to blame, to kill, to reprove

जुट् (कुटादि—Set) 6 P बंधने । to bind, जुटाति

जुड् { Set } 6 P गतौ । to go, जुडाति, जुनति

जुष् (जुषी—Set) 6 A प्रीतिसेवनयोः । to please, to like, to take delight in, to suffer, to enter, जुषते, Desid जुजोषिषते or जुजुषिषते, Deri जुष्ट, जोषितुं, जोषित्वा or जुषित्वा.

झर्झ् (Set) 6 P परिभाषणभर्त्सनयोः । to speak, to blame, to menace.

तिल् (Set) 6 P स्नेहे । to oil, to anoint तिलाति.

तुट् (कुटादि—Set) 6 P कलहकर्मणि । to quarrel, to cut, तुटाति.

तुड् (कुटादि—Set) 6 P. तोडने । to tear, to kill, तुडाति.

तुण् (Set) 6 P कौटिल्ये । to curve.

तृद् (तृद्—Ant) 6 U व्यथने । to wound, to strike, to pain, to vex, तोत्तास्मि—हे, तोत्स्यति—ते, अतोत्स्यत्—त, अतोत्सीत्—अतुत्त, तुत्थासं, तुत्सीय, Deri. तुत्त्र, तुत्त्वा, तोत्तुं.

तृप्-तृप् { Set } 6 P हिंसायां । to kill
तृप्-तृप् { Set } 6 P हिंसायां । to kill

तृप्-तृप् { Set } 6 P प्रीणने । to please or to be pleased.
तृप्-तृप् { Set } 6 P प्रीणने । to please or to be pleased.

तृह { तृह } Wet 6 P हिंसायां । to kill, तर्हितास्मि—तर्हिास्मि, तृहि-
तृह { तृह } तास्मि—तृहास्मि, Caus Aor अततर्हत्—त अतीहहत्-त,
अततृहत्-त, Deri. तृह, तर्हित्वा, तृहित्वा, तृहा, तर्हितुं, तर्हुं, तृहितुं,
तृहुं.

तृद् (कुटादि—Set) 6 P छेदने । to cut, to break.

त्वच् (Set) 6 P संवरणे । to cover

थुद् (कुटादि—Set) 6 P संवरणे । to cover.

दिञ् (विंश—Ant) 6 U अतिसर्जनेआज्ञापनेकथनेच । to give, to order, to tell to show, to grant, देष्टास्मि—हे, देक्ष्यति—ते, अदि-
क्ष्यत्—त, अदिक्षत्—त, दिक्षीय, Deri. दिष्ट, दिष्टा, देष्टुं.

दृ (दृ—Ant) 6 A आदरे । to honour, to care for, (mostly with आ), आद्रियते, आद्रियत, आद्रियतां, आद्रियेय, आद्रे, आद-
र्ताहे, आदरिष्यते, आदरिष्यत, आद्रित, आद्रिषीय, Pass आद्रियते,
Caus. आदरयति—ते, आदीदरत्—त, Desid आदीदरिष्यते, Deri. आदृत.
आदेर्तु, आदृत्य.

दृप् (Set) 6 P बल्लशे । to give pain

दृप् (Set) 6 P. बल्लशे । to give pain.

दृम् (दृमी—Set) 6 P. ग्रथे । to string, to connect, (mostly with सं), Caus. Aor अदीदृम्-त or अददृम्-त, Deri. दृच्च,
दृभिर्तुं, दृभित्वा

- दृष् (Set) 6 P उच्छेसे । to give pain
- दुष् (Set) 6 P. गतिर्हिंसाकौटिल्येषु । to go, to kill, to make crooked.
- धि (Anit) 6 P. धारणे । to hold, to possess. धेतास्मि, धेयति, अधे-
षीत्, धीयासं, Pass धीयते .
- धू (कुटादि-Set) 6 P विधूनने । to shake, to cause to tremble.
धुवति, अधुवत्-धुवतु, धुवेयं, दुधाव, धुवितास्मि, धुविष्यति, अधु-
विष्यत्, अधुवीत्.
- धृ (धृ-ङ्—Anit) 6 A अवस्थाने । to be, to exist, ध्रियते, अ-
ध्रियत, ध्रियता, ध्रियेय, दध्रे, धर्ताहे, धरिष्यते, अधरिष्यत, अधृत.
- धु (कुटादि—Anit) 6 P. गतिस्थैर्ययो । to go, to be fixed धुवति.
- धुव् (Set) 6 P गतिस्थैर्ययो । to go, to stand firm.
- निल् (णिल्-Set) 6 P गहने । to understand with difficulty, to
become thick
- नुद् (णुद्—Anit) 6 U प्रेरणे । to throw, to push, to urge on, to
drive, to remove, to direct, नोत्तास्मि—हे, नोत्स्यति—ते, अनो-
त्स्यत्-त, अनौत्सीत्—अनुत्त, नुदासं—नुत्सीय, Deri नुत्त or नुत्त,
नुत्त्वा, नोत्तुं
- नुद् (णुद्—Anit) 6 P. प्रेरणे । to throw, कर्त्रभिप्रायेऽपिफले परस्मै-
पदार्थं पुन पाठ (सिद्धांत कौमुदी). This root should be Paras-
maipadi even when the fruit of the action refers to the
agent
- नू (णू—कुटादि—Set) 6 P स्तुतौ । to praise, नुवति, अनुवत्, नुव-
तु, नुनाव, नुवितास्मि, नुविष्यति, अनुवीत्, नूयासं.
- पि (Anit) 6 P गतौ । to go.
- पिश् (Set) 6 P अवयवे—समूहस्याशभावे—दीपनायांच । to form, to be
reduced to constituent part, to light पिशति, अपिशत्—पिश-
तु, Pass पिश्यते, Desid पिपिशिषति, or पिपेशिषति, Deri पिशित,
पेशितुं, पिशिवा or पेशित्वा.
- पुद् (कुटादि—Set) 6 P संश्लेषणे । to embrace, to intertwine.
- पुद् (कुटादि—Set) 6 P. उत्सर्गे । to quit, to dismiss.

शुण् (Set) 6 P. शुभकर्मणि । to be^s pure or virtuous, to do a holy work.

पुर् (Set) 6 P अग्रगमने । to precede; to lead.

पुल् (Set) 6 P. महत्त्वे । to be great or large

पृ (पृ-ङ्—Anit) 6 A (always with व्या) व्यायामेव्यापारेच । to be busy or active, व्याप्रियते, व्यापताहे, व्यापृत, व्यापृषीय, Pass. व्याप्रियते, Desid व्यापृषते

पृङ् (Set) १ P सुखने । to gladden

पृष्ण् (Set) 6 P प्रीणने । to please, to propitiate, Caus Aor अप-
पर्णत्-त or अपीपृणत्-त

प्रच्छ् (Anit) 6 P ज्ञीप्साया । to ask, to seek, to desire, to know,
(A with आ) पृच्छति-ते, अपृच्छत्-त, पृच्छतु-तां, पृच्छेयं-य,
पप्रच्छ-पप्रच्छे, प्रष्टास्मि-हे, प्रक्षयति-ते, अप्रक्षयत्-त, अप्राक्षीत्—
अप्रष्ट, पृच्छ्यास-प्रक्षीय, Pass पृच्छयते, Deri पृष्ट, पृष्ट्वा, प्रष्टुं

बिल् (Set) 6 P भेदने । to break

बुङ् (कुटादि—Set) 6 P त्यागेस्वरणेच । to discharge, to cover

बृह् (बृह्—Wet) 6 P उद्यमने । to work, to labour बर्हितास्मि or
बर्हास्मि, बर्हिष्यति or भर्ष्यति, अबर्हिष्यत् or अभर्ष्यत्, अबर्हीत् or
अभृक्षत्, Caus Aor अबबर्हत् or अबीबृहत्, Desid बिबर्हिषति or
बिभृक्षति, Deri बृह, बर्हितुं or बर्हु, बर्हित्वा or बृद्धा

भुज् (भुजो—Anit) 6 P कौटिल्ये । to bend, to curve, to be crook-
ed भोक्तास्मि, भोक्ष्यति, अभोक्ष्यत्, अभोक्षीत्, Deri भुग्,
भोक्तु, भुक्त्वा

भ्रस्ज् (भ्रस्ज—Anit) 6 U पाके । to fry, to roast, to parch भृज्जाति
—ते, अभृज्जत्-त, भृज्जतु-तां, भृज्जेयं-य, बभ्रज्ज-बभर्ज, or बभ्रज्जे
or बभर्जे, भ्रष्टास्मि-हे or भर्ष्टास्मि-हे, भ्रक्षयति-ते or भर्ष्यति-ते,
अभ्रक्षयत्-त, or अभर्ष्यत्-त, अभ्राक्षीत् or अभार्क्षीत्-अभ्रष्ट, अभर्ष्ट,
भृज्ज्यास-भ्रक्षीय or भर्क्षीय, Pass भृज्जयते, Caus भ्रज्जयति-ते or
भर्जयति-ते, Aor अबभ्रज्जत्-त or अबभर्जत्-त, Desid बिभ्रक्षति
—ते or बिभर्क्षति-ते or बिभ्रज्जिषति-ते or बिभार्जिषति-ते Deri
भृष्ट, भ्रष्टु or भर्ष्ट, भृष्ट्वा.

भुङ् (कुटादि -Set) 6 P आच्छादने-संचये-निमज्जन इत्येके । to cover, to collect, to plunge.

मज्ज् (हु-मस्जो—Anit) 6 P. शुद्धौ । to sink down, to be immersed in water, to be disheartened, मज्जति, अमज्जत्, मज्जतु, मज्जेय, ममज्ज, ममज्जिथ or ममंक्थ, मंक्तास्मि, मक्ष्यति अमंक्ष्यत्, अमांक्षीत्, मज्ज्यास, Pass मज्ज्यते, Caus मज्जयति—ते, अममज्जत्—त, Desid मिमक्षति, Deri मग्न, मंक्तुं, मंक्त्वा, मज्जथु

मिच्छ् (Set) 6 P उत्क्रेशे । to annoy, to hurt, to obstruct.

मिल् (मिल्—Set) 6 U. संगमे । to be united with, to meet, to join, to clash, to happen Desid मिमिलिषति—ते or मिमेलिषति—ते, Deri मिलित, मेलितु, मिलित्वा or मेलित्वा

मिष् (Set) 6 P स्पर्धायां । to rival, to contend with, to look on or at

मुच् (मुच्—Anit) 6 U मोक्षणे । to free, to liberate, to release, to loosen, to abandon, to grant, to except, to shed, to discharge to dismiss, to utter, to void, मुचति—ते, अमुचत्—त, मुंचतु—ता, मुंचेयं—य, मुमोच—मुमुचे, मुक्तास्मि—हे, मोक्ष्यति—ते, अमोक्ष्यत्—त, अमुचत्—अमुक्त, मुच्यास—मुक्षीय, Pass मुच्यते, Desid मुमुक्षति—ते or मोक्ष्यते, Deri मुक्त, मुक्त्तुं, मुक्त्वा

मुद् (Set) 6 P. आक्षेप-मर्दन-बंधनेषु । to blame, to crush, to bind.

मुण् (Set) 6 P प्रतिज्ञाने । to promise

मुर् (Set) 6 P सवेष्टने । to surround, to bind together, Bene मूर्यासं

मृ (मृ-ङ्—Anit) 6 A. (but P in all non-conjugational tenses except the Aorist and the Bene) प्राणत्यागे । to die, म्रियते, अम्रियत्, म्रियतां, म्रियेय, ममार, मर्तास्मि, मरिष्यति, अमरिष्यत्, अमृत, मृषीय, Pass म्रियते Caus मारयति—ते, अमीमरत्—त, Desid. ममूर्षति Deri मृत, मर्तुं, मृत्वा

मुङ् (Set) 6 P. सुखने । to make happy, to rejoice.

मुण् (Set) 6 P. हिंसायां । to kill

सृञ् (Anit) 6 P आमर्शनेपणिधानेच । to touch, to consider, to reflect, Act मर्शस्मि or मर्शस्मि, मर्शयति or मर्शयति, अमर्शयत् or अमर्शयत्, अमर्शयत् or अमर्शयत्, Caus Aor. अमर्शयत् -त or अमर्शयत्-त, Desid मर्शयति, Deri मृष्ट, मर्ष्टुं or मर्ष्टुं, मृष्टा.

रि (Anit) 6 P गतौ । to go, to move

रिष् { Set } 6 P कथने कथनेवा । युद्ध-निंदा-हिंसा-दानेषु । to boast, to speak, to fight, to censure, to kill, to give.

रिञ् (Anit) 6 P हिंसाया । to kill, रोष्टास्मि, रोक्षयति, अरोक्षयत्, अरोक्षयत्, Deri रिष्ट, रोष्टुं, रिष्टा

रुञ् (रुजो—Anit) 6 P भगे । to break, to destroy, to bend, to pain, to injure, रोक्तास्मि, रोक्षयति, अरोक्षयत्, अरोक्षयत्, Deri रुण्ण, रोक्तुं, रुक्त्वा.

रुश्र (Anit) हिंसाया । to kill, रोष्टास्मि, रोक्षयति, अरोक्षयत्, Deri. रुष्ट, रुष्टा, रोष्टु

लञ् (ओलजी—Set) 6 A व्रीडने । to be ashamed, to be bashful
Deri लग्न, लजितु, लजित्वा

लस्ज् (ओलस्जी—Set) 6 A व्रीडने । to be ashamed, to be bashful,
लज्जते, अलज्जत, लज्जता, लज्जेय, ललज्जे, लज्जिताहे, लज्जिष्यते, अल-
ज्जिष्ट, लज्जिषीय, Pass लज्ज्यते, Caus लज्जयति, Desid लिलज्जि-
षते, Deri लग्न or लजित, लजितुं, लजित्वा.

लिख् (Set) 6 P अक्षराविन्यासे । to write, to scratch, to draw, to touch, to peck Desid लिलिखिषति or लिलेखिषति. Deri. लिखित, लिखित्वा or लेखित्वा.

लिप् (लिप—Anit) 6 U उपदेहे । to anoint, to besmear, to cover, to spread over, to stain, to pollute, लिपति—ते, अलिपत्—त, लिपितु—ता, लिपेयं—य, लिलेप—लिलिपे, लेप्तास्मि—हे, लेप्स्यति—ते, अले-
प्स्यत्—त, अलिपत्—त or अलिप्त, Deri लिप्त, लेप्त्तु, लिप्त्वा.

लिश्र (Anit) 6 P गतौ । to go, to move, लेष्टास्मि, लेक्षयति, अलेक्षयत्, अलिक्षत्, Deri. लिष्ट, लेष्टुं, लिष्टा

लुङ् { कुटादि—Set } 6 P. संश्लेषणे । to wallow, to roll about, to join

लुप् (लुप्—Anit) 6 U. छेदने । to cut, to break, to rob, to plunder, to seize, to suppress, लुपति—ते, अलुपत्—त, लुपतु—तां, लुपेय—य, लुलोप—लुलोपे, लोप्तास्मि—हे, लोप्स्यति—ते, अलोप्स्यत्—त, अलुपत्—अलुप्त, Deri लुप्त, लोपुं, लुप्त्वा.

लुभ् (Set) 6 P. विमोहने । to confound, to disturb, Deri लुभित, लुभित्वा or लोभित्वा, लुब्ध्वा

विच्छ् (Set) 6 P. गतौ । to go, to move, विच्छायाति, अविच्छायात्; विच्छायतु, विच्छायेय, विविच्छ or विच्छायाचकार, विच्छितास्मि or विच्छायितास्मि, विच्छिष्यति or विच्छायिष्यति, अविच्छायिष्यत् or अविच्छिष्यत्, अविच्छीत् or अविच्छायीत्, विच्छ्यासं or विच्छाय्यासं, Pass विच्छयते or विच्छाय्यते, Caus विच्छयति—ते or विच्छाययति—ते, Desid विविच्छिषति or विविच्छायिषति, Deri विच्छित or विच्छायित, विच्छितुं or विच्छायितु, विच्छित्वा or विच्छायित्वा.

विज् (ओविजी—Set) 6 A. भयचलनयो । to fear, to tremble (generally with उद्) P. P. उद्दिग्.

विद् (विद्—Anit but Set according to some) 6 U. लाभे । to get, to obtain, to find, to take in marriage, विदति—ते, अविदत्—त, विदतु—तां, विदेयं—य, विवेद—विवेदे, वेत्तास्मि—हे or वेदितास्मि—हे, वेत्स्यति—ते or वेदिष्यति—ते, अवेत्स्यत्—त or अवेदिष्यत्—त, अविदत्—अवित् or अवेदिष्ट, विद्यास—विस्तीय or वेदिषीय, Desid विविदित्सति—ते or विविदिषति—ते or विवेदिषति—ते, Deri वित्त or विद्म, वेत्तुं or वेदितुं, विदित्वा, विच्चा or वेदित्वा

विध् (Set) 6 P. विधाने । to pierce, Desid विविधिषति or विवेधिषति.

विल् (Set) 6 P. संवरणे । to cover, to conceal

विष् (Anit) 6 P. प्रवेशने । to enter, (A after नि) वेष्टास्मि—हे, वेक्ष्यति—ते, अवेक्ष्यत्—त, अविक्षत्—त, Deri विष्ट, वेष्टुं, विष्ट्वा.

वृण् (Set) 6 P. प्रीणने । to please, to gratify

वृह् (वृह—Wet) 6 P. उद्यमने । to work, to labour, (see बृह्).

व्यच् (Set) 6 P याजीकरणे । to deceive, to defraud, विचषि,
अविचत्, विचतु, विचेयं, विव्याच, अव्यचीत् or अव्याचीत्

वृश्च् (ओत्रश्चू—Wet) 6 P छेदने । to cut, to tear, to wound,
वृश्चति, अवृश्चत्, वृश्चतु, वृश्चेयं, ववृश्च, वृश्चितास्मि or वृष्टास्मि,
वृश्चिष्यति or वृक्ष्यति, अवृश्चिष्यत् or अवृक्ष्यत्, अवृश्चीत् or अव्रा-
क्षीत्, Deri वृक्ण, वृश्चितुं or वृष्टुं, वृश्चिवा.

वृङ् (कुटादि—Set) 6 P संवरणे । to cover, to heap

शिल् (Set) 6 P उँछे । to glean

शद् (शट्—Anit) 6 P शातने । to perish gradually (Forms are
like those of शद् 1, P)

शृन् (Set) 6 P गतौ । to go

शुभ् { Set } 6 P शोभाया । to shine.

सद् (षट्—Anit) 6 P विज्ञरणगत्यवसादनेषु । to divide, to break,
to go, to wither, to despond, to be weary, (forms are like
those of सद् 1 P)

सिच् (षिच्—Anit) 6 U क्षरणे । to sprinkle to moisten, to scat-
ter, सिचति—ते, असिचत्—त, सिचतु—तां, सिचेयं—य, सिषिच—
सिषिचे, सेक्तास्मि—हे, सेक्ष्यति—ते, असेक्ष्यत्—त, असिचत्—त or
असिक्त, Deri सिक्त, सेक्तुं, सिक्त्वा.

सिल् (षिल्—Set) 6 P उँछे । to glean.

सुभ् (षुभ्—Set) 6 P भाषाहिसृयो । to speak, to kill

सुर (षुर—Set) 6 P ऐश्वर्यदीप्त्यो । to rule, to shine

सृ (षृ—Set) 6 P प्रेरणे । to impel, to drive, to discharge, to
remit, सृवति, असृवत्, सृवतु, सृषाव, सृवितास्मि—सविष्यति, असावीत्,
Deri सृत, सवितु, सृत्वा

सृज् (Anit) 6 P विसर्गे । to leave, to create, to let loose, to let
off, to throw, to produce, to put on, सृष्टास्मि, सृक्ष्यति, असृक्ष्यत्,
असृक्षाक्षीत्, Deri. सृष्ट, सृष्टुं, सृष्ट्वा

स्तृह् (षृह्—Wet) 6 P हिंसायां । to kill, to hurt, to strike, स्तर्हि-
तास्मि or स्तर्हास्मि, स्तर्हिष्यति or स्तर्क्ष्यति, अस्तर्हीत् or अस्तृक्षत्,
Desid तिस्तर्हिषति or तिस्तृक्षति, Deri. स्तृढ, स्तर्हितु or स्तर्हु-
स्तर्हित्वा or स्तृढ्वा.

स्थुङ् (कुटादि—Set) 6 P संवरणे । to cover, to hide.

स्पृश् (Anit) 6 P^e सस्पर्शने । to touch, to cling to, to act upon,
to affect, to accept, to reach, to wash, स्पृष्टास्मि or स्पर्ष्टास्मि,
स्पृक्ष्यति or स्पर्क्ष्यति, अस्पृक्षत् or अस्पर्क्षत्, अस्पृक्षत् or अस्प्राक्षीत्
or अस्पर्क्षीत्, Caus Aor अपिस्पृशत्—त or अपस्पर्शत्—त, Desid.
पिस्पृक्षति, Deri. स्पृष्ट, स्पृष्टुं or स्पर्ष्टुं, स्पृष्ट्वा

स्फर् (कुटादि—Set) 6 P संचलने । to tremble, to move

स्फुट् (कुटादि—Set) 6 P विकसने । to blow, to blossom, to break.

स्फुङ् (कुटादि—Set) 6 P संवरणे । to cover

स्फुर (कुटादि—Set) 6 P स्फुरणे । to throb, to palpitate, to be-
come agitated, to start, to appear clearly, to flash, Caus
स्फारयति—ते or स्फोरयति—ते, Aor अपुस्फरत्—त or अपुस्फुरत्—त.

स्फुळ् (कुटादि—Set) 6.P. संचलने । to tremble, to throb.

हल् { Set } 6 P भावकरणे । to express amorous inclinations.

हुङ् (Set) 6 P सघाते । to collect

॥ अथ श्रम्—विकरणो रुधादिगणः सप्तमः ॥

अञ्ज् (अञ्ज्—Wet) 7 P व्यक्ति—म्रक्षण—कांति—गतिषु । to make
clear, to anoint, to be beautiful, to go, अनक्ति, आनक्—ग्,
अनक्तु, अज्यां, आनज, अजितास्मि or अक्तास्मि, अंजिष्यति or
अंक्ष्यति, आजिष्यत् or आंक्ष्यत्, आंजीत्, अज्यासं, Pass अज्यते,
Deri अक्त, अजितुं or अंक्तुं, अंजित्वा or अंक्त्वा or अक्त्वा.

इष्ट (त्रि—इन्धी—Set) 7 A दीप्तौ । to shine, to kindle, इष्टे, ऐष्ट, इष्टाम्, इष्टीय, इष्टाचक्रे, इष्टिताहे, इष्टिष्यते, ऐधिष्यत, ऐधिष्ट Pass-इध्यते, P P. इष्ट.

उन्द् (उन्दी—Set) 7 P. क्लेदने । to moisten, उनत्ति, औनत्, उनत्तु, उंथा, उदांचकार, उंदितास्मि, उदिष्यति, औदीत्, उथासं Pass. उद्यते, P P उत्त or उन्न

कृत् (कृती—Set) 7 P वेष्टने । to surround, कृणत्ति

क्षुद् (क्षुद्दिर्—Amt) 7 U सपेषणे । to pound to crush, क्षुणत्ति—क्षुंत्, अक्षुणत्—अक्षुत्त, क्षुणत्तु—क्षुंत्तां, क्षुथां—क्षुदीय, क्षुक्षोद—क्षुक्षुदे, क्षोत्तास्मि—हे, क्षोत्स्यति—ते, अक्षोत्स्यत्—त, अक्षुदत्—अक्षोत्सीत्—अक्षुत्त, Deri क्षुण्ण, क्षोत्तु, क्षुत्त्वा

खिद् (खिद्—Amt) 7 A दैन्ये । to be displeased or distressed, खिंत्ते, अखिदि, खित्ता, खिदीय.

छिद् (छिदिर्—Amt) 7 U द्वेधीकरणे । to cut, to interrupt, to destroy, छिनत्ति—छिंत्ते, अच्छिनत्—अच्छित्त, छिनत्तु—छिंत्तां, छिथां—छिदीय, चिच्छेद—चिच्छिदे, छेत्तास्मि—हे, छेत्स्यति—ते, अच्छेत्स्यत्—त, अच्छिदत् or अच्छैत्सीत्—अच्छित्त, Deri छिन्न, छेत्तु, छित्त्वा

छृद् (उ—छृदिर्—Set) 7 U दीप्तिदेवनयो । to shine, to play, छृणत्ति, छृंत्ते, छृदिष्यति—ते or छृत्स्यति—ते, छृथासं, छृदिपीय or छृत्सीय, Caus Aor अचिच्छृदत् or अचच्छृदत्—त, Desid चिच्छृदिष्यति—ते or चिच्छृत्सति—ते, Deri छृन्न, छृदितुं, छृदित्वा or छृत्त्वा.

तञ्च् { तंचू—Wet } 7 P संकोचने । to contract, to shrink, तनक्ति, तञ्च् { तंजु—Wet } तञ्जितास्मि, तंजितास्मि, तंक्तास्मि, तञ्चासं, तज्यासं, Pass तच्यते, तज्यते, Deri तक्त, तंजित्वा, तंचित्वा, तक्त्वा, तंक्त्वा.

तृद् (उ—तृदिर्—Set) 7 U. हिसानादरयो । to kill, to disregard, तृणत्ति—तृत्ते, तर्दितास्मि—हे, तर्दिष्यति—ते, तत्स्यति—ते, अतर्दीत्—अतृदत्, अतर्दिष्ट, तृथासं—तर्दिपीय, तृत्सीय, Caus Aor अततर्दत्—त or अतीतृदत्—त, Desid तितर्दिषति—ते or तितृत्सति—ते Deri. तृण्ण, तर्दितुं, तर्दित्वा or तृत्त्वा.

तृह् (Set) 7 P हिंसायां । to kill, तृणेढि

पिष् (पिष्ट—Anit) 7 P सच्चूर्णने । to grind, to pound, to crush
पिनाष्टि, अपिनाष्टि, पिनाष्टु, पिष्टि, पिष्ट्या, पेष्टास्मि, पेष्ट्याति, अपेक्ष्यत्,
अपिषत्, Der1 पिष्ट, पेष्टुं, पिष्ट्वा.

पृच् (पृची—Set) 7 P संपर्के । to touch, to bring into contact
with, to unite, to satiate, to increase, पृणक्ति, अपृणक्, पृण-
क्तु, पृच्यां, पपर्च. Der1 पृक्त, पर्चितु, पर्चित्वा

भञ्ज् (भजो—Anit) 7 P. आमर्दने । to break, to split, to inter-
rupt, to frustrate, to disappoint, भनक्ति, अभनक्, भनक्तुं, भञ्ज्या,
बभञ्ज, भञ्जतास्मि, भञ्ज्याति, अभञ्ज्यत्, अभञ्क्षीत्, भञ्ज्यात्, Pass.
भञ्ज्यते, Desid बिभञ्क्षति, Der1 भञ्ज, भञ्क्तुं, भञ्क्त्वा or भञ्क्त्वा

भिद् (भिदिर्—Anit) 7 U विद्धारणे । to break, to cut asunder, to
transgress, to divide, to open, to cause to expand, to change,
to perplex, to distinguish, to disturb, to betray, to set at
variance, भिनत्ति—भित्ते, अभिनत्—अभित्त, भिनत्तु—भित्ता, भिद्या—
भिदीय, बिभेद्—बिभिदे, भेत्तास्मि—हे, भेत्स्याति—ते, अभेत्स्यत्—त, अभि-
दत् or अभेत्सीत्—अभित्त, Der1 भिन्न or भित्त (a fragment), भेत्तुं,
भित्त्वा.

भुज् (Anit) 7 P पालने । to protect, to govern, to rule, [A अन-
वने । to eat, to enjoy, to endure, to pass (as time)]
भुनक्ति—भुक्ते, अभुनक्—अभुक्त, भुनक्तु—भुक्ता, भुज्या—भुजीय, भुभोज-
—भुभुजे, भोक्तास्मि—हे, भोक्ष्याति—ते, अभोक्ष्यत्—त, अभोक्षीत्—अभुक्त,
Caus. भोजयति—ते, (but भोजयति only in the sense of eating),
Der1 भुक्त, भोज्य or भोग्य, भोक्तु, भुक्त्वा.

युज् (युजिर्—Anit) 7 U योगे । to join, to unite, to apply, to use,
to meditate, to concentrate the mind, to prepare, to grant,
to intend, (A after a preposition ending in a vowel),
युनक्ति—युंक्ते, अयुनक्—अयुक्त, युनक्तु—युंक्तां, युज्यां—युंजीय, युयोज-
युयुजे, योक्तास्मि—हे, योक्ष्याति—ते, अयोक्ष्यत्—त, अयुजत् or अयो-
क्षीत्—अयुक्त.

रिच् (रिचिर्—Ant) 7 U विरेचने । to purge, to empty, to evacuate, रिणक्ति—रिक्ते, अरिणक्—अरिक्त्, रिणक्तु—रिक्तां, रिच्यां—रिचीय विरेच—रिरिचे, रेक्तास्मि—हे, रेक्ष्यति—ते, अरेक्ष्यत्—त, अरिचत् or अरैक्षीत्—अरिक्त्, Deri रिक्त्, रेक्त्, रिक्त्वा

रुध् (रुधिर—Ant) 7 U आवरणे । to oppose, to obstruct, to be siege, to enclose, to obscure, to harass, रुणद्धि—रुद्धे, अरुणत्—अरुद्ध, रुणद्धु—रुद्धा, रुध्या—रुधीय, रुरोध—रुरुधे, रोद्धास्मि—हे रोत्स्यति—ते, अरोत्स्यत्—त, अरुधत् or अरौत्सीत्—अरुद्ध, Desid रुरुत्स्यति—ते, Deri रुद्ध, रोद्धुं, रुद्धा

विच् (विचिर्—Ant) 7 U पृथग्भावे । to divide, to separate, to discern, to remove from, विनक्ति—विक्ते, अविनक्—अविक्त्, विनक्तु—विक्तां, विच्छा—विचीय, विवेच—विविचे, वेक्तास्मि—हे, वेक्ष्यति—ते, अवेक्ष्यत्—त, अविचत् or अवैक्षीत्—अविक्त्, Desid विविक्षति—ते, Deri विक्त्, वेक्त्, विक्त्वा

विज् (ओ—विजी—Set) 7 P भय-चलनयो । to fear, to tremble, to be disgusted, विनक्ति, अविनक्, विनक्तु, विंज्या, विवेज, विजितास्मि, P P. विज्

विद् (विद्—Ant) 7 A विचारणे । to discuss, to reason upon, to consider, to understand, विंक्ते, अविंदत्, विंक्ता, विदीय, Deri विन्न or विन्त्, वेत्तु, विक्त्वा, (other forms are like those of विद् 4 A)

वृच् (वृची—Set) 7 P वर्जने । to abandon, to exclude, वृणक्ति, P P वृक्त.

वृज् (वृजी—Set) 7 P वर्जने । to avoid, P P वृक्त

*शिष् (शिष्—Ant) 7 P विशेषणे । to distinguish, to leave as a remainder, शिनद्धि, अशिनद्, शिनष्टु, शिष्यां, शिशोष, शेष्टास्मि शेक्ष्यति, अशेक्ष्यत्, अशिषत्, Desid शिशिक्षति, Deri शिष्ट, शेष्टु शिष्टा.

हिस् (हिंसि—Set) 7 P हिंसायाम् । to kill हिनस्ति, अहिनत्, हिनस्तु हिंस्यां, जिहिंस, Pass. हिंस्यते

॥ अथ उ-विकरणस्तनादिगणोऽष्टमः ॥

ऋण् (ऋणु—Set) 8 U गतौ । to go, ऋणोति—ऋणुते or *अणोति; अर्णुते, आर्णोत्—आर्णुत, ऋणोतु—ऋणुता or अर्णोतु—अर्णुता; ऋणुयां—ऋणवीय or अर्णुयां—अर्णवीय आनर्ण—आनृणे, अर्णितास्मि—हे, अर्णिष्यति—ते, आर्णीत्—आर्णिष्ट or आर्त, ऋण्यासं—अर्णिषीय, Pass ऋण्यते, Caus अर्णयति—ते, Desid. अर्णिनिषति—ते, Deri ऋत, अर्णितु, अर्णित्वा or ऋत्वा

कृ (कृ—कृ—अन्त) 8 U करणे । to do, to make, करोति—कुरुते, अकरोत्—अकुरुत, करोतु—कुरुता, कुर्या—कुर्याय, चकार—चक्रे, कर्ता—स्मि—हे, करिष्यति—ते, अकरिष्यत्—त, अकार्षीत्—अकृत, क्रियास—कृषीय, Pass क्रियते, Caus कारयति—ते, Aor अचीकरत्—त, Desid. चिकीर्षति—ते, Deri कृत, कर्तु, कृत्वा

क्षण् (क्षणु—Set) 8 U हिंसायाम् । to wound, to hurt, to kill, क्षणोति—क्षणुते, अक्षणोत्—अक्षणुत, क्षणोतु—क्षणुता, क्षणुयां—क्षणवीय, चक्षान—चक्षणे, क्षणितास्मि—हे, क्षणिष्यति—ते, अक्षणिष्यत्—त, अक्षणीत्—अक्षणिष्ट or अक्षत, क्षण्यासं—क्षणिषीय, Pass. क्षण्यते, Caus क्षणयति—ते, अचिक्षणत्—त, Desid. चिक्षणिषति—ते, Deri. क्षण, क्षणितु, क्षणित्वा or क्षत्वा

क्षिण् (क्षिण्—Set) 8 U हिंसायाम् । to kill, to hurt, क्षिणोति or क्षेणोति—क्षिणुते or क्षेणुते, अक्षिणोत् or अक्षेणोत्—अक्षिणुत or अक्षेणुत, क्षिणोतु or क्षेणोतु—क्षिणुतां or क्षेणुतां, क्षिणुयां or क्षेणुयां—क्षिणवीय or क्षेणवीय, चिक्षेण—चिक्षिणे, अक्षेणीत्—अक्षेणिष्ट or अक्षित, क्षिण्यासं—क्षेणिषीय, Pass क्षिण्यते, Desid. चिक्षिणिषति—ते or चिक्षेणिषति—ते, Deri क्षित, क्षेणितुं, क्षणित्वा or क्षेणित्वा * or क्षित्वा

घृण् (घृणु—Set) 8 U दीप्तौ । to shine, to burn

* The roots ऋण्, क्षिण्, घृण्, तृण्, etc (all of the 8th conjugation) have their penultimate vowels gunated optionally before the conjugational sign

त्न (तनु—Set) 8 U विस्तारे । to spread, to stretch, to do, to spin out

तृण् (तृण्—Set) 8 U. अदने । to eat, to graze

मन् (मनु—Set) 8 A. अवबोधने । to know, to think मेने, अमनिष्ट or अमत, Desid मिमनिषते, Deri. मत, मनिहुं, मनित्वा or मत्वा

वन् (वनु—Set) 8 A. याचने । to beg, to request, to seek, Deri वत् वनितु, वनित्वा or वत्वा.

सन् (षण्—Set) 8 U दाने । to give, to honour, to obtain, to worship, Aor असनीत् or असानीत्-असनिष्ट or असात् Bene सन्यास or सायासं, सनिषीय, Pass सन्यते or सायते, Desid. सिसनिषति-ते or सिषासति-ते, Deri सात, सनितु, सनित्वा or सात्वा

॥ अथ श्रा-विकरणः क्रयादिगणो नवमः ॥

अञ् (Set) 9 P भोजने । to eat, (with प्र to drink) अश्नाति, आदनात्, अदनात्, अदनीयां, आश, अशितास्मि, अशिष्यति, आशिष्यत्, आशीत्, अद्यास, Caus आशयति, Desid अशिशिषति, Deri अशित, अशितु, अशित्वा

इष् (Set) 9 P आभीक्ष्ये । to repeat, इष्णाति, ऐष्णात्, इष्णात्, इष्णीयां, (other forms are like those of इष् 4 P)

उध्रस् (Set) 9 P उच्छे । to glean, उध्रस्नाति, उध्रसाचकार, उध्रसितास्मि, उध्रसिष्यति, औध्रसिष्यत्, औध्रासीत्, उध्रस्या.

क्व (Set) 9 P गतौ । to go, क्वाति—आर्णात्, क्वात्, क्वाणीहि क्वाणीयां, अरांचकार, अरि(री)तास्मि, अरि(री)ष्यति, अरि(री)-ष्यत्, आरीत्, ईर्यासं, Pass ईर्यते, Caus आरयति-ते, Desid इयीर्षति, Deri ईर्ष, अरि(री)त्, ईर्त्वा

कुथ् { Set } 9 P सश्लेषणे संक्लेशेच । to cling to, to hurt
कुथ् { कुथ्नाति

कुष् (Set, but Wet when preceded by निस्) 9 P निष्कर्षे । to draw out, to extract, to tear, to expel, कुष्णाति, अकुष्णात्, कुष्णातु, कुष्णीयां, चुकोष, कोषितास्मि, (निष्कोषितास्मि or निष्कोष्टास्मि), कोषिष्यति, (निष्कोषिष्यति or निष्कोक्ष्यति), अकोषिष्यत् (निरकोषिष्यत् or निरकोक्ष्यत्), अकौषीत् (निरकोषीत् or निरकुक्षत्), कुष्यासं, Desid चुकोषिषति or चुकुषिषति, (निश्चुकोषिषति or निश्चुकुषिषति or निश्चुकुक्षति), Deri कुषित but निष्कुषित only, कोषितु (निष्कोषितुं or निष्कोष्टुं), कुषित्वा only

कू (कू-ञ्—Set) 9 U शब्दे । to sound कुनाति-कुनीते, चुकाव—चुकुवे, कवितास्मि—हे, कविष्यति—ते, अकावीत्—अकविष्ट, कूयासं—कविषीय

कृ (कृ-ञ्—Set) 9 U हिंसायाम् । to kill, to hurt, कृणाति-कृणीते, अकृणात्—अकृणीत्, कृणातु—कृणीतां, कृणीया-कृणीय, चकार-चकरे, करि(री)तास्मि—हे, करि(री)ष्यति—ते, अकारीत्—अकरि(री)-ष्ट or अकीर्ष्ट, कीर्यासं—करिषीय or कीर्षीय, Pass कीर्यते, Deri कीर्ण, करि(री)तुं, कीर्त्वा

क्नु (क्नु-ञ्—Set) 9 U शब्दे । to sound; कनूनाति—कनूनीते

क्री (दु-क्री-ञ्—Ant) 9 U द्रव्यविनिमये । to buy, क्रीणाति-क्रीणीते, अक्रीणात्—अक्रीणीत्, क्रीणातु—क्रीणीतां, क्रीणीया-क्रीणीय, क्रेतास्मि—हे, क्रेष्यति—ते, अक्रेषीत्—अक्रेष्ट, क्रीयासं—क्रेषीय Caus क्रापयति—ते, अचिक्रपत्—त, Deri क्रीत, क्रेतु, क्रीत्वा.

कृथ् (Set) 9 P हिंसने । to kill, कृथ्नाति

क्लिञ् (क्लिञ्—Wet) 9 P विबाधने । to torment, to distress, क्लिङ्नाति, अक्लिङ्नात्, क्लिङ्नातु, क्लिङ्नीयां, चिक्लेश, क्लेशितास्मि or क्लेष्टास्मि, क्लेशिष्यति or क्लेक्ष्यति, अक्लेशिष्यत् or अक्लेक्ष्यत्, अक्लेशीत् or अक्लिक्षत्, क्लिङ्यासं, Desid चिक्लिशिषति or चिक्लेशिषति or चिक्लिक्षति, Deri क्लिशित or क्लिष्ट, क्लेशितु or क्लेष्टुं, क्लिशित्वा or क्लिष्ट्वा.

क्षी (क्षीप्—Ant) 9 P हिंसायाम् । to kill, क्षि(क्षी)णाति, अक्षि(क्षी)णात्, क्षि(क्षी)णातु क्षि(क्षी)णीया (Other forms are like those of क्षि 1 P.) Deri क्षीत, क्षेतु, क्षीत्वा

भ्रम् (Set) 9 P सचलने । to tremble, to agitate, भ्रुञ्जाति. अक्षुञ्जात्, भ्रुञ्जातु, भ्रुञ्जीया, Aor अक्षोभीत्, Pre, P भ्रुभ्न्त् (Other forms are like those of भ्रम् 4 A)

खच् (Set) 9 P भूतप्रादुर्भावे । to be born again, to come forth

युध् (Set) 9 P रोषे । to be angry.

गृ (Set) 9 P शब्दे । to sound, to speak, to praise, जगार, Desid जिगरि(री)षति or जिगीषति (Other forms are like those of कृ 9 P. with ग् for क्)

ग्रथ् (Set) 9 P. सद्भे । to put together, to compose, to arrange, to fasten ग्रथ्नाति, अग्रथ्नात्, ग्रथ्नातु, ग्रथ्नीया, जमथ or ग्रेथ, अमथीत्, ग्रथ्यासं, Pass ग्रथ्यते, Deri ग्रथित, ग्रंथितुं, ग्रथित्वा or ग्रथित्वा

ग्रह् (ग्रह—Set) 9 U उपादाने । to take, to captivate, to buy, to understand, गृह्णाति—गृह्णीते, अगृह्णात्—अगृह्णीत, गृह्णातु—गृह्णीतां, गृह्णीया—गृह्णीय जग्राह—जगृहे, ग्रहीतास्मि—हे, ग्रहीष्यति—ते, अग्रहीष्यत्—त, अग्रहीत्—अग्रहीष्ट, गृह्यास—ग्रहीषीय, Desid जिगृक्षति—ते, Deri ग्रहीत, ग्रहीतु, ग्रहीत्वा

जृ (Set) 9 P वयोहानौ । to grow old, to waste away, to decay, जृणाति, Aor अजारीत् (Other forms are like those of कृ 9 P with ज् for क्)

ज्ञा (Ant) 9 U अवबोधने । to know, to ascertain, to recognize; to consider, जानाति—जानीते, अजानात्—अजानीत, जानातु—जानीतां, जानीयां—जानीय, जज्ञौ—जज्ञे, ज्ञातास्मि—हे, ज्ञास्यति—ते, अज्ञास्यत्—त, अज्ञासीत्—अज्ञास्त, ज्ञेयास or ज्ञायास—ज्ञासीय, Pass ज्ञायते, Caus ज्ञापयति—ते, also ज्ञपयति—ते (to cause to see, to exhibit, to gratify, to slay) Desid जिज्ञासते, Deri ज्ञात, ज्ञेय, ज्ञातुं, ज्ञात्वा.

ज्या (Ant) 9 P वयोदानौ । to become old, to decay, जिनाति, अजिनात्, जिनातु, जिनीहि, जिनीया, जिज्यौ, ज्यातास्मि, ज्यास्यति, अज्यास्यत्, अज्यासीत्, जीयास, Pass. जीयते, Caus ज्यापयति—ते, Desid जिज्यासति, Deri जीन, ज्यातुं, जीत्वा

- मृ (Set) 9 P. वयोहानौ । to become old, to decay, (forms are like those of कृ 9 P with मृ for क्).
- तुभ्र (Set) 9 P हिंसायाम् । to kill, तुभ्नाति
- वृ (Set) 9 P विदारणे । to tear, to split open, to fear, Caus दारयति-ते, also दरयति-ते in the last sense, (other forms are like those of कृ 9 P with वृ for क्)
- दृ (दृ-ञ्-Set) 9 U हिंसायाम् । to kill, दृणाति-दृणीते, दृदाव-दृद्वे. द्रवितास्मि-हे, द्रविष्यति-ते, अद्रावीत्-अद्रविष्ट, द्र्यासं-द्रविषीय
- ध्र (ध्र-ञ्-Wet) 9 U कंपने । to shake, to tremble, धुनाति-धुनीते; अधुनात्-अधुनीत्, धुनातु-धुनीतां, धुनीयां-धुनीय, P P धुन, Pre P धुनत्-धुनान (Other forms are like those of ध्रू 5 U)
- वृ (Set 9 P) वयोहानौ । to grow old (Forms are like those of कृ 9 P. with ध्रू for क्)
- ध्रस् (उध्रस्-Set) 9 P. उछे । to glean, ध्रस्नाति, Der1 ध्रस्त, ध्रसित्वा or ध्रस्वा, ध्रसितु.
- नभ्र (णभ्र-Set) 9 P हिंसायां । to kill नभ्नाति
- नृ (घटादि-Set) 9 P नये । to lead, Caus. नरयति-ते (नये), नारयति-ते (नयादन्त्यत्र) (Other forms are like those of कृ 9 P with नृ for क्).
- पुष् (Set) 9 P. पुष्टौ । to nourish, to bring up, to develop, to support, to augment, to show, to have, पुष्णाति, अपुष्णात्, पुष्णातु, पुष्णान, पुष्णीया, P P पुषित Pre P. पुष्णत्. (Other forms are like those of पुष् 1 P)
- पृ (पृ-ञ्-Set) 9 U पवने । to purify, to discern, to contrive, पुनाति-पुनीते, अपुनात्-अपुनीत्, पुनातु-पुनीतां, पुनीया-पुनीय, पुपाव-पुपवे, पवितास्मि-हे, पविष्यति-ते, अपविष्यत्-त, अपावीत्-अपविष्ट, पूयासं-पविषीय, Der1. पूत, पून (destroyed), पवितुं, पूत्वा
- पृ (Set) 9 P पालनपूरणयो । to protect, to nourish, to fill, to blow, to satisfy, पृणाति, अपृणात्, पृणातु, पृणीयां, Pre. P पृणत्. (Other forms are like those of पृ 3 P.)

प्री (प्री-ञ्-Anit) 9 U तर्पणेकांतौच । to please, to delight, to show kindness to, to love, to desire, to take delight in. (Forms are like those of क्री 9 U with प् for क्)

मुष् { Set } 9 P. स्नेहन—सेचन—पूरणेष् । to become wet, to sprinkle, to fill, पुष्णाति, P P मुषित, Ger प्रोषित्वा, ण्णुष् (Other forms are like those of मुष्, and ण्णुष् 1 P)

प्ली (Anit) 9 P गतौ । to go, प्लीनाति, पिप्लाय, प्लेतास्मि, प्लेयति, अप्लेपीत्, प्लीयास

बंध् (Anit) 9 P बंधने । to bind, to attract, to catch, to imprison, to wear, to form, to compose, to fix on, to bear fruit, बध्नाति, अबध्नात्, बध्नातु, बध्नीया, बबंध, बंध्वास्मि, भत्स्यति, अभंत्यत्, अभत्सीत्, बध्यासं, Pass बध्यते, Desid बिभंसति, Deri बद्ध, बद्धं, बद्धा.

भृ (Set) 9 P भर्त्सने । भरणेऽप्येके । to blame, to censure, to nourish to maintain, Bene भूर्यास, Pass भूर्यते, Desid बुभर्षति, Deri. भूर्ण, भूर्वा (Other Forms are like those of कृ 9 P with भ् for क्)

भ्री (Anit) 9 P भये । भरइत्येके । to fear, to support (Forms are like those of क्री 9 P with भ् for क्)

मथ् (Set) 9 P विलोडने । to churn, to shake, to destroy, to afflict, मथ्नाति, मथ्नात्, मथ्नातु, मथ्नीया, Pre P मथन्त्. (Other forms are like those of मथ् 1 P)

मी (मी-ञ्-Anit) 9 U हिंसायाम् । to kill, to destroy, to hurt, to lessen, मीनाति—मीनीते, अमीनात्—अमीनीत, मीनातु—मीनीतां, मीनीयां—मीनीय, Deri मीत, मातुं, मीत्वा (Other forms are like those of मि 5 U.).

मुष् (Set) 9 P स्तेये । to steal, to carry off, to excel, to cover; to captivate, मुष्णाति, अमुष्णात्, मुष्णातु, मुष्णाय, मुष्णीयां, Aor अमुषीत्, Desid मुमुषिषति. (Other forms are like those of मुष् 4 P)

सृङ् (Set) 9 P. क्षोदे सुखेच । to pound, to be happy, सृङ्गाति-
(Other form are like those of सृङ् 6 P).

सृद् (Set) 9 P क्षोदे । to grind, to crush, to bruise, to squeeze, to
press, to pound, to rule, to overcome, सृद्गाति, असृद्गात्,
सृद्गातु, सृदान, सृद्गीयां

मृ (Set) 9 P हिंसायाम् । to kill, to injure, Bene. मूर्यासं, Pass.
मूर्यते, Desid मुमूर्षति Deri मूर्ण, मूर्त्वा. (Other forms are like
those of कृ 9 P).

यु (यु-ञ्—Anit) 9 U बध्ने । to bind, युनाति—युनीते, अयुनात्—
अयुनीत, युनातु—युनीता, युनीया—युनीय, युयाव—युयुवे, योतास्मि—
हे, योष्यति—ते, अयोष्यत्—त, अयोषीत्—अयोष्ट, युयासं—योषीय,
Pass ययते, Desid युयषति—ते, Deri युत, योतु, युत्वा.

री (Anit) 9 P गतिरेषणयो । to go, to move, to howl, रिङ्गाति,
अरिणात्, रिणातु, रिणीयां, रिराय, रेतास्मि, रेव्यति, अरेव्यत्, अरै-
षीत्, रीयास, Caus रेपयति—ते, Desid. रिरिषति, Deri रीण, रेतुं,
रीत्वा.

ली (Anit) 9 P श्लेषणे । to adhere to, to melt, to be absorbed in,
लिनाति, लिनाय, ललौ, लिलिथि or लिलेथ or ललिथ or ललाथ,
लातास्मि or लेतास्मि, लास्यति or लेष्यति, अलास्यत् or अलेष्यत्,
लीयासं, Desid लिलिषति, Pre P लिनत् (Other forms are
like those of ली 4 A)

लृ (लृ-ञ्—Set) 9 U (but generally A after व्यति) छेदने । to
cut, to pluck, to divide, to destroy, लृनाति—लृनीते, लृलाव—
लृलुवे, लृवितास्मि—हे, लृविष्यति—ते, अलावीत्—अलविष्ट, लृयासं—
लृविषीय, Pass लृत्यते, Caus लावयति—ते, Desid लृलूषति—ते, Deri.
लृन-लव्य or लाव्य, लृत्वा, लृवितुं

विष् (Anit) 9 P विप्रयोगे । to separate, to disjoin, विष्णाति

वृ (वृ-ङ्—Set) 9 A संभक्तौ । to serve, to worship, वृणीते, अवृ-
णीत, वृणीतां, वृणीय, वव्रे, वरि(री)ताहे, वरि(री)ष्यते, अवरि-
(री)ष्यत्, अवरि(री)ष्ट or अवृत, वरिषीय or वृषीय, Desid.

- विवरि(री)षते or वुवृषते (Other forms are like those of वृ 5 U.).
- वृ (वृ—ञ—Set) 9 U वरणे । to choose, to select, (but A only in the sense of “ to support, to bear ”) ववार-ववरे, अवारीत्-अवरि(री)ष्ट or अवृष्ट Bene वृषासं—वरिषीय or वृषीय Pass. वृष्यते, Deri वृणं, वृत्वा (Other forms are like those of कृ 9 U with वृ for कृ).
- व्री (Amt) 9 U वरणे । to choose, to select, to hold, to go व्रीणाति, विव्राय, व्रेतास्मि, व्रेष्यति, अत्रैषीत्, व्रीयास, Caus व्रेपयति—ते, Desid विव्रीषति Deri व्रीण, व्रेतुं, व्रीत्वा.
- व्ली (Amt) 9 P वरणे । to choose, to select, to hold, to go. (Forms are like those of व्री 9 P with व्ल for वृ)
- वृ (Set) 9 P हिसायाम् । to tear asunder, to split in pieces, to hurt, to kill, शशार (Other forms are like those of कृ 9 P with वृ for कृ)
- अवृ (Set) 9 P विमोचन-प्रतिद्वर्ष-सदर्भेण । to loosen, to liberate, to gladden, to bind, to arrange अवृणाति, शश्रंथ, अवृयात्, Pass. अवृयते, Deri अवृथित, अवृथित्वा or अवृथित्वा
- व्री (श्री—ञ—Amt) 9 U पाके । to cook, to dress, Caus आय-यति—ते, अशिवयत्—त (Other forms are like those of क्री with वृ for कृ).
- सि (षि—ञ—Amt) 9 U बधने । to tie, to bind, सिनाति-सिनीते, असिनात्—असिनीत्, सिनातु—सिनीतां, सिनीयां—सिनीय, Pre. P. सिनत्—सिनान. (Other forms are like those of सि 5 U).
- स्कम् (स्कंभु—a santra root—Set) 9 P रोधन—स्तंभनयो । to obstruct, to stop, स्कम्नाति, चस्कंभ, स्कंभितास्मि, स्कंभिष्यति, अस्कम्भत् or अस्कम्भीत्, स्कम्भासं, Deri स्कम्भ, स्कंभित्वा, स्कम्भवा, स्कंभितुं
- सकु (स्कु—ञ—Amt) 9 U. आप्रवरणे । to go by leaps, to cover, to raise, स्कुनाति—स्कुनीति, (स्कुनोति—स्कुनुते), चुस्काव-

चुस्कुवे, स्कोतोस्मि—हे, स्कोष्यति—ते, अस्कौषीत्—अस्कोष्ट, स्कु-
यासं—स्कोषीय, Caus. स्कावयति—ते, Deri स्कुत, स्कोतुं, स्कुत्वा.

स्कृ (Set—a sautra root) 9 P रोधने—धारणेच । to hinder, to
hold, स्कुभ्नाति, चुस्कुभ, स्कुभ्यासं, Pass स्कुभ्यते, Deri स्कुब्ध,
स्तुंभित्वा or स्कुब्ध्वा

स्तम् { Set } 9 P रोधने—धारणेच । to stop, to support, स्तम्भो-
स्तम् { ति, तस्तम्, अस्तम्भ् or अस्तम्भीत्, स्तम्भ्यास, Pass.
स्तम्भ्यते, Deri. स्तब्ध, स्तंभितुं, स्तंभित्वा or स्तब्ध्वा

स्तृ (स्तृ—ञ—Set) 9 U आस्तरणे । to cover, to spread, तस्तार—
तस्तरे (Other forms are like those of कृ 9 U. with स्त
for कृ).

हिठ { Set } 9 P. भूतप्रादुर्भवि । to be born again, to come
हेठ { forth

हेट्ट (Set) 9 P विद्याधायाम् । to be wicked, to vex, to hinder.

॥ अथ णिजन्तश्चुरादिगणो दशमः ॥

अघ् (Set) 10 U पापकरणे । to sin, अघयति—ते, अघयांचकार—चक्रे-
बभूव—आस, अघयितास्मि—हे, अघयिष्यति—ते, आजिघत्—त,
अघयासं—अघयिषीय.

अङ् (Set) 10 U पदेलक्षणेच । to go, to mark, अकयति—ते, (also
अंकापयति—ते), आचकत्—त, Pass अंक्यते, also अंकाप्यते.

अंग् (Set) 10 U. पदेलक्षणेच । to go, to mark, अंगयति—ते,
(अंगापयति—ते).

अञ्च (अचु—Set) 10 U. विशेषणे । to distinguish, to particularise

अञ्ज (अजि—Set) 10 U. भाषायां । to speak.

अट्ट (Set) 10 U. अनादरे । to despise.

अंध (Set) 10 U. दृष्ट्युपघाते दृष्ट्युपसंहारे । to become blind, to shut eyes.

अम् (Set) 10 U. रोगे । to be ill, to afflict with sickness.

अम्बर (Set) 10 P सभरणे । to bring together.

अर्क (Set) 10 U स्तवनेतपनेच । to praise, to heat.

अर्घ (Set) 10 U मूल्ये । to be worth

अर्च (Set) 10 U पूजायां । to worship.

अर्ज (Set) 10 U प्रतियत्नेसंपादनेच । to procure.

अर्थ (अर्थ—Set) 10 A उपयाचाया । to request, to beg, अर्थयते
also अर्थापयते, Pass अर्थयते, also अर्थाप्यते

अर्ह (Set) 10 U हिसायाम् । to kill, to hurt

अर्ह (Set) 10 U पूजायाम् । to worship.

अवधीर् { Set { 10 U अवधीरणे । to despise, to disregard Desid.
or { अविवधीरयिषति—ते or अवदिधीरयिषति—ते.

अंश (Set) 10 U. विभाजने । to distribute, अंशयति—ते, also
अंशापयति—ते

अस् (असि—Set) 10 U भाषायाम् । to speak.

अस् (Set) 10 U. समाधाते । to distribute.

अंह (अहि—Set) 10 U भासने । to shine

आंदोल (Set) 10 U आंदोलने । to swing, Desid आंदुदोलयिषति—ते.

आप् (आप्—Set) 10 U लभने । to obtain.

इल् (Set) 10 U प्रेरणे । to send, to cast, एलयति—ते

ईड् (Set) 10 U स्तुतौ । to praise.

ईर् (Set) 10 U क्षेपे । to throw, to pronounce.

उधस् (Set) 10 U उंछे । to glean.

उलंङ् (उलङि—Set) 10 U उत्क्षेपणे । to throw up.

कृञ् (Set) 10 U. परिहाणे । to lessen, to deduct

कृञ् (Set) 10 U बलप्राणनयो. । to be strong, to live.

ओलङ् (ओलङि-Set) 10 U. क्षेपे । to throw.

कण् (Set) 10 P. निमीलने । to wink.

कंद् (कडि-Set) 10 U. आध्याने । to be anxious, to remember with regret.

कंड् (काडि-Set) 10 U. भेदने । (वितुषीकरणे) रक्षणेच । to separate the chaff from the grain, to protect.

कञ् (Set) 10 U शैथिल्ये । to slacken, कञ्जयति-ते; (also कञ्जापयति-ते)

कथ् (Set) 10 U वाक्यप्रबधे । to tell, कथयति-ते, (also कथापयति-ते), Pass कथ्यते, also कथाप्यते.

कर्ण् (Set) 10 U भेदने । to bore, (with आ, to hear).

कर्त् (Set) 10 U शैथिल्ये । to slacken.

कल् (Set) 10 U क्षेपे । to throw, कालयति-ते, Aor. अचीकलत्-त.

कल् (Set) 10 U. गतौसंख्यानेच । to go, to count, to hold, to know, to regard, कलयति-ते, Aor अचकलत्-त.

काल् (Set) 10 U. कालोपदेशे । to count the time, Aor. अचकालत्-त.

किट् (Set) 10 P निवासे । to dwell, केत्तयति.

किल् (Set) 10 U. प्रेरणे । to send.

किष्क् (किष्क-Set) 10 A वधे । to kill.

कीट् (Set) 10 U वर्णे । to tinge, to colour

कुट् (कुट-Set) 10 A छेदने । to break to pieces, कोटयते.

कुडुब् (कुडुब्-Set) 10 A धारणे । to support, कुडुंबयते.

कुट् (Set) 10 U. छेदन-भर्त्सनयो । to cut, to censure.

कुट् (कुट्-Set) 10 A. प्रतापने । to boil.

कुण् (Set) 10 U. आमंत्रणे । to invite, कुणयति-ते.

कुंद् (कुटि—Set) 10 U वेष्टने । to cover

कुंङ् (कुङि—Set) 10 U रक्षणे । to protect.

कुत्स (कुत्स—Set) 10 A अवक्षेपणे । to despise, to blame.

कुइ (Set) 10 U मिथ्योक्तौ । to tell a lie.

कुँइ (कुद्रि—Set) 10 U अतृप्तभाषणे । to tell a lie.

कुप् (Set) 10 U भाषायाद्युतौच । to speak, to shine.

कुमार (Set) 10 U क्रीडायाम् । to play.

कुंप् { कुपि
कुंङ् { कुङि
कुम् { कुभि } (Set) 10 U आच्छादने । to cover, to dress.

कुंग् (कुशि—Set) 10 U दीप्तौ । to shine.

कुंस (कुसि—Set) 10 U भाषायाम् । to speak

कुस्म (कुस्म—Set) 10 A कुस्मितस्मयने । to smile improperly.

कुह (कुह—Set) 10 A विस्मापने । to surprise, to deceive कुहयते-

कृद् (Set) 10 U परितपिपरिदाहेच । to burn, to give pain.

कृद (कृट—Set) 10 A आप्रवणे अवसादनेच । to avoid giving, to render indistinct or unintelligible.

कृण् (कृण—Set) 10 A संकोचने । to contract.

कृण् (Set) 10 U आभाषेमन्त्रणेच । to speak, to hold a consultation.

कृप् (Set) 10 U दौर्बल्ये । to be weak, कृपयति-ते.

कृप् (कृप्—Set) 10 U सामर्थ्ये । to be able, कल्पयति-ते.

कृत् (Set) 10 U संशब्दने । to mention, to celebrate कीर्तयति-ते

केव (केत—Set) 10 U श्रावणे-निमन्त्रणे-आमन्त्रणेच । to make hear, to call, to advise.

क्रथ् (घटादि—Set) 10 U हिंसायाम् । to kill, क्रथयति-ते.

क्रंद् (Set) 10 U क्रदसातत्ये । to cry out continually, (generally with आ)

हृथ् (घटादि -Set) 10 U वधे । to kill, हृथयति-ते

हृप् (घटादि —Set) 10 U अव्यक्ते शब्दे । to whisper, हृपयति-ते

शंज् (क्षजि—Set) 10 U. कृच्छ्रजीवने । to live in distress

क्षप् (Set) 10 U. क्षेपेप्रेरणेच । to throw, to cast, क्षपयति-ते.

क्षंप् (क्षपि—Set) 10 U क्षत्या । to endure, to forgive.

क्षल् (Set) 10 U. शौचकर्मणि । to wash, to cleanse, क्षालयति-ते, अक्षालयत्-त, क्षालयतु—ता, क्षालयाचकार—चक्रे, क्षालयितास्मि-हे, क्षालयिष्यति—ते, अचिक्षलत्—त, क्षाल्यास-क्षालयिषीय, Pass. क्षाल्यते, क्षालिष्यते or क्षालयिष्यते, अक्षालि, Desid चिक्षालयिषति-ते Derl. क्षालित, क्षालयितुं, क्षालयित्वा. प्रक्षाल्य.

क्षेड् (Set) 10 U भक्षणे । to eat

क्षोद् (Set) 10 U क्षेपे । to throw, to cast

खच् (Set) 10 U बंधने । to fasten, to set खचयति—ते

खट् (Set) 10 U संवरणे । to cover, to screen

खड् (Set) 10 U भेदने । to break in pieces.

खंड् { खडि—Set }
 खुड् { खुडि— } 10 U भेदने । to break in pieces.

खेद् { Set } 10 U भक्षणे । to eat

खोद् { Set } 10 U. क्षेपेभक्षणेच । to throw, to eat.

गज् (Set) 10 U शब्दे । to sound, गजयति—ते.

गण् (Set) 10 U सख्याने । to count, गणयति-ते, also गणापयति, Pass गण्यते, also गणाप्यते

गद् (गदी -Set) 10 U. देवशब्दे । to thunder, गदयति-ते.

गैघ्र (गघ-Set) 10 A अर्दने । to injure, to ask, गर्धयते

गर्ज (Set) 10 U शब्दे । to roar

गर्द् (Set) 10 U. शब्दे । to sound.

गर्ध् (Set) 10 U अभिकाक्षायास् । to desire.

गर्व् (गर्व-Set) 10 A. माने । to be proud, गर्वयते.

गर्ह (Set) 10 U विनिन्दने । to censure, to blame.

गल् (गल-Set) 10 A लयणे । to flow, to dissolve, गालयते.

गवेष् (Set) 10 U मार्गणे । to seek, to hunt after

गह् (Set) 10 U गहने । to be thick, to enter deeply into, गहयति-ते.

गुण् (Set) 10 U आमन्त्रणे-आन्नेडने-आवृत्तौच । to invite, to advise, to multiply गुणयति-ते

गुद् (गुठि -Set) 10 U (generally with अच्) वेष्टने । to enclose, to envelop.

गुङ् (गुडि -Set) 10 U वेष्टने-रक्षणे-चूर्णनेच । to enclose, to protect, to pound

गुद् (गुट्रि -Set) 10 U मिथ्याकथने । to tell a lie

गुप् (Set) 10 U. भाषायांभासनेच । to speak, to conceal, to shine.

गुर्द् (Set) 10 U. निवृत्तने । to dwell, गूर्दयति-ते.

गुर (गूर-Set) 10 A उद्यमने । to make an effort

गूर्द् (Set) 10 U स्तुतौ । to praise

गृ (Set) 10 A. विज्ञाने । to know, गारयते.

ग्रह् (ग्रह-Set) 10 A ग्रहणे । to take, to seize, ग्रहयते.

गोस् (Set) 10 U. उपलेपने । to smear, to anoint

ग्रंथ (Set) 10 U बंधनेसंदर्भेच । to bind, to arrange

ग्रस् (Set) 10 U ग्रहणे । to take, to devour.

- ग्राम् (Set) 10 U आमन्त्रणे । to invite, to conceal.
- घद् (Set) 10 U. चलने—सघाते—भाषायांच । to move, to collect, to speak.
- घट् (Set) 10 U चलने । to shake, to stir.
- घेद् (घटि' —Set) 10 U. भाषायाम् । to speak, to shine
- घुष् (घुषिद्—Set) 10 U विशब्दने । to proclaim, to announce.
- घृ (Set) 10 U प्रस्रवणेछादनेच । to sprinkle, to cover, घारयति-ते.
- चक्लू (Set) 10 U. व्यर्थेने । to suffer, to give pain.
- चद् (Set) 10 U. भेदने । to kill, to injure, to break
- चंङ् (चडि —Set) 10 U. कोपने । to be angry.
- चन् (Set) 10 U अद्धोपहनयो । to believe, to kill.
- चप् (Set) 10 U परिकल्कने । to grind, चपयति—ते.
- चंप् (चपि' —Set) 10 U गतौ । to go.
- चर् (Set) 10 U. संशये । to doubt, (with वि, असंशये to think)
- चर्च् (Set) 10 U अध्ययने । to peruse, to study.
- चर्च् (Set) 10 U भक्षणे । to eat, to chew.
- चल् (Set) 10 U भृतौ । to foster, to cherish.
- चह् (Set) 10 U. दंभेक्षाठयेच । to be wicked, to be proud, to cheat, चहयति-ते.
- चि (चिं-ञ्-Set) 10 U. चयने । to collect, चययति—ते or चपयति-ते, Pass चय्यते or चप्यते.
- चिक्ल (Set) 10 U न्यथने । to give pain
- चिद् (Set) 10 U परप्रेष्ये । to send out.
- चित् (चित्-Set) 10 A संचेतने । to think, to perceive, to see, to regain consciousness, चेतयते.
- चित्र् (Set) 10 U चित्रकरणे अद्भुतदर्शनेच । to paint, to make variegated, to see or regard anything as wonderful.

चिन्त (चिन्ति-Set) 10 U. स्मृत्यां । to contemplate, to think to discuss.

चिह् (a santra root—Set) 10 U. लक्षणे । to mark.

चीक् (Set) 10 U. आमर्षणे । to suffer.

चीव् (Set) 10 U. भाषायां दीप्तौ च । to speak, to shine

चुक्क् (Set) 10 U व्यथने । to suffer pain.

चुद् { —Set }
चुदि { चुदि } 10 U छेदने । to cut
चुडि { चुडि }

चुद् (Set) 10 U अल्पीभावे । to become small.

चुद् (Set) 10 U संचोदने । to drive, to put forward, to press, to push on

चुब् (चुबि-Set) 10 U. हिसायाम् । to kill

चुर (Set) 10 U स्तेये । to steal, to assume

चुल् (Set) 10 U समुच्छ्राये । to raise, to elevate

चूर्ण (Set) 10 U प्रेरणे सकोचने च । to pulverize, to crush, to drive, to contract.

चृप् (Set) 10 U संदीपने । to excite, to light

च्यु (Set) 10 U. सहनेहसने च । to endure, to laugh, च्यावयति-ते.

च्युस् (Set) 10 U सहनेहसने च । to endure, to laugh

छद् (Set) 10 U आच्छादने । to close, to conceal, to cover, P. P. छन्न or छादित.

छद् (Set) 10 U अपवारणे । to conceal, to cover, छदयति-ते.

छद् (छदि-Set) 10 U संवरणे । to cover, to please, to persuade

छर्द् (Set) 10 U वमने । to vomit

छिद् (Set) 10 U भेदने । (कर्णभेदने, करणभेदने) to perforate, to bore.

छृद् (छृदी-Set) 10 U. संदीपने । to kindle, छर्दयति-ते

- दृष्ट् (Set) 10 U. सदीपनेयाचनेच । to kindle, to beg.
 छेद् (Set) 10 U. द्वैधीकरणे । to divide, to cut.
 जम् (जभि—Set) 10 U. नाशने । to destroy.
 जल् (Set) 10 U. अपवारणे । to cover.
 जस् (जसु—Set) 10 U. हिसायाताडनेच । to hurt, to strike.
 जस् (जसि—Set) 10 U. रक्षणेमोक्षणेच । to protect, to release.
 जित् (जिदि—Set) 10 U. भाषायाम् । to speak.
 जुङ् (Set) 10 U. प्रेरणे । to send, to direct.
 जुष (Set) 10 U. परितर्कणेपरितर्पणेच । to think, to examine,
 to be satisfied.
 जृ (Set) 10 U. वयोहानौ । to grow old, to decay, जायति—ते.
 ज्ञप् (Set) 10 U. ज्ञानेज्ञापनेच । to know, to cause to know, to
 see, to please, ज्ञपयति—ते, Desid जिज्ञपयिषति—ते or ज्ञीप्सति—
 ते, P. P. ज्ञप्त or ज्ञपित.
 ज्ञा (Set) 10 U. नियोगे । (generally with आ) to command, to
 direct, आज्ञापयति—ते.
 ज्जि (Set) 10 U. वयोहानौ । to grow old, to decay, जायति—ते.
 टङ् (टकि—Set) 10 U. बंधने । to build.
 टिप् (Set) 10 U. क्षेपे । to throw, to send.
 डप् (डप—Set) 10 A. संचाते । to collect, डापयते
 डब् (Set) 10 U. क्षेपे । to throw, to send.
 डिप् (डिप—Set) 10 A. संचाते । to collect, to heap together.
 डिप् (Set) 10 U. क्षेपे । to throw, to send.
 तङ् (Set) 10 U. आघातेभाषायांच । to strike, to beat, to play
 upon a musical instrument, to speak.
 तत्र (तनु—Set) 10 U. श्रद्धोपकरणयो । to confide in, to assist.
 तन्त्र (तन्त्रि—Set) 10 A. कुटुंबधारणे । to support, to maintain, to
 govern, तंत्रयते.

तप् (Set) 10 U संतापे । to heat, to burn, to afflict

तर्के (Set) 10 U दीप्तायांकाक्षायामितर्केच । to shine, to intend, to suppose, to guess, to think of.

तर्ज (तर्ज—Set) 10 A. भर्त्सने । to menace, to censure, तर्जयते.

तल् (Set) 10 U. प्रतिष्ठापयाम् । to be full or complete, to fix, to establish.

तंस (तसि—Set) 10 U. अलंकरणे । to adorn, to deck

तिच् (Set) 10 U निशाने । to whet, to sharpen, (with उद् to excite)

तिल् (Set) 10 U. स्नेहे । to oil, to be greasy

तीर् (Set) 10 U पारगतौकर्मसमाप्तौच । to finish, to get through.

तुञ्ज { —Set } 10 U हिंसा—बलादान—निकेतनेषु । to strike, to
तुञ्ज { तुजि } be strong, to take, to live

तुथ् (Set) 10 U आवरणे । to cover.

तुब् (Set) 10 U अदर्शने अर्दनेच । to be invisible, to trouble.

तुल् (Set) 10 U. उन्माने । to weigh, to measure.

तृण् (तृण—Set) 10 A. पूरणे । to fill up

तृप् (Set) 10 U तृप्तौसंदीपनेच । to be satisfied, to light

त्रस् (Set) 10 U. ग्रहणेधारणेवारणेच । to take, to hold, to oppose.

त्रस् (त्रसि—Set) 10 U भाषायाम् । to speak

त्रुद् (त्रुट्—Set) 10 A छेदने । to cut

दंङ् (Set) 10 U दंडनिपातनेदमनेच । to punish, to fine, to be subdued

दंभ् (Set) 10 U प्रेरणे । to send, to propel

दल् (Set) 10 U विदारणे । to cut, to tear

दंश् (दशि—Set) 10 A. दंशने । to bite, to sting

दंश् (दशि—Set) 10 U. भाषायाम् । to speak.

- वस् (वस्—Set) 10 A दर्शनदंशनयो । to see, to bite, दासयरे
 दंस् (दसि—Set) 10 A दर्शनदंशनयो । to see, to bite
 दस् (दसि—Set) 10 U भाषायाम् । to speak.
 दात् (Set) 10 U छेदने । to cut, to divide
 दिव् (दिवु—Set) 10 U मर्दने । to rub
 दिव् (दिवु—Set) 10 A परिक्रुजने । to cause to lament.
 दुख् (Set) 10 U. दुःखक्रियायाम् । to give pain, दुःखयति—ते, also
 दुःखापयति—ते, Pass दुःख्यते, also दुःखाप्यते
 दुल् (Set) 10 U. उत्क्षेपे । to shake to and fro.
 दृप् (Set) 10 U. सदीपने । to light, to kindle
 दृभ् (दृभी—Set) 10 U. भये । to fear.
 दृभ् (Set) 10 U. संदर्भे । to string, to connect
 धक्क् (Set) 10 U. नाशने । to kill, to destroy.
 ध् (ध्—अ—Set) 10 U. कंपने । to shake, to agitate, ध्वनयति—ते,
 Pass. ध्वन्यते.
 धूप् (Set) 10 U. भाषायां दीप्तौ च । to speak, to shine.
 धृश्
 धृष्
 धृस् { Set } 10 U. कांतिकरणे । to make splendid.
 धृ (Set) 10 U. धारणे । to hold, to owe, धारयति—ते.
 धृष् (Set) 10 U. प्रसहने । to offend, to overcome.
 धेक् (Set) 10 U. दर्शने । to see
 ध्रस् (उध्रस्—Set) 10 U. उछे । to glean
 ध्वन् (Set) 10 U. अव्यक्ते शब्दे । to sound, ध्वनयति—ते.
 नक्क् (Set) 10 U. नाशने । to perish
 नद् (णट्—Set) 10 U. भाषायाम् । to speak.

नैद् { णद् } (Set) 10 U भाषायाम् । to speak, to shine.

निवास् (णिवास्—Set) 10 U आच्छादने । to cover.

निष्क (णिष्क—Set) 10 A परिमाणे । to measure, to weigh.

पक्ष (Set) 10 U परिग्रहे । to seize, to accept, to take aside.

पच् (पच्—Set) 10 U. विस्तारवचने । to spread, to make clear.

पद् (Set) 10 U भाषायावेष्टनेच । to speak, to cover.

पद् (Set) 10 U ग्रथे । to string, to envelop, to clothe, पटयति—ते.

पङ् (पङ्—Set) 10 U. नाशनेसह्यौच । to destroy, to collect,

पत् (Set) 10 U देवशब्देगतौवा । to thunder, to go, पतयति—ते

पथ् (Set) 10 U. प्रक्षेपे । to throw

पद् (पद्—Set) 10 A गतौ । to go, to move, पदयते

पंथ् (पंथि—Set) 10 U. गतौ । to go

वर्ण् (Set) 10 U हरितभावे । to make green.

प्लुल् (Set) 10 U लवनपवनयो । to cut, to wash in water impregnated with alkaline salt.

पश् (Set) 10 U बधने । to bind, to fetter

पष् (Set) 10 U गतौ । to go, to move, पषयति—ते.

पस् (पस्—Set) 10 U नाशने । to destroy.

पार् (Set) 10 U. कर्मसमाप्तौ । to bring to a conclusion, to accomplish.

पाल् (Set) 10 U रक्षणे । to protect, to govern.

पिच्छ् (Set) 10 U कुट्टने । to split, to cut, to divide

पिच् (Set) 10 U हिंसा—बलादान—निकेतनेषु । to kill, to be strong, to take, to dwell.

पिञ् (पिञि—Set) 10 U. भाषायादीप्तौच । to speak, to shine.

पिड् (Set) 10 U संघाते । to roll into a lump, to heap.

पिस् (Set) 10 U गतौ । to go.

पिस् (पिस्ति -Set) 10 U भाषायादीसौच । to speak, to shine

पीड् (Set) 10 U अवगाहने । to afflict, to harass, to annoy, to squeeze, to press, to oppose, to give pain

पुद् (Set) 10 U भाषायादीसौच । to speak, to shine

पुद् (अदत् -Set) 10 U संसर्गे । to be in contact, to bind together, पुटयति-ते.

पुट् (Set) 10 U अल्पीभावे । to decrease, to diminish.

पुण् (Set) 10 U संघाते । to collect.

पुंद् } पुटिं } (Set) 10 U भाषायादीसौच । to speak, to shine.

पुर्व् (Set) 10 U निकेतने । to dwell, to invite, पूर्वयति-ते.

पुल् (Set) 10 U संघातेमहत्वेच । to heap, to be great or large.

पुष् (Set) 10 U धारणे । to maintain, to promote.

पुंस् (Set) 10 U अभिवर्धने । to increase, to crash, to pain, to punish.

पुस्त (Set) 10 U आदरानादरयो । to honour, to dishonour, to respect, to disrespect.

पूज् (Set) 10 U पूजायां । to worship, to honour.

पूर (पूरीं -Set) 10 U आप्यायने । to kill, to cover, to intensify

पूर्ण } Set } 10 U. संघाते । to collect

पृच् (Set) 10 U. संयमने । to hinder, to oppose, to join

पृथ् (Set) 10 U प्रक्षेपे । to throw, to send, to direct.

पृ (Set) 10 U पालनपूरणे । to protect, to fill, पारयति-ते

प्रथ् (Set) 10 U प्रख्याने । to proclaim, to manifest, to increase, to throw, to publish, प्रथयति-ते.

प्री (Set) 10 U. तर्पणे । to please, to gratify, प्रीणयति—ते also (प्राययति—ते), प्रीणयांचकार—चक्रे, प्रीणयितास्मि—हे, प्रीणयिष्यति—ते, अपिप्रीणत्—त, प्रीण्यासं—प्रीणयिषीय, Pass प्रीणयते, Desid. पिप्रीणयिषति—ते, Deri प्रीणित, प्रीणयितुं, प्रीणयित्वा

प्रेखोल् (Set) 10 U आंदोलने । to swing, to shake.

बध् { Set } 10 U सयमने । to mind, to restrain
बंध्

बर्ह् (Set) 10 U. हिसायां । भाषायांदीप्तौच । to kill, to speak, to shine.

बल् (घटादि—Set) 10 U प्राणने । to breathe, बलयति—ते

बल्ह् (Set) 10 U. भाषायांदीप्तौच । to speak, to shine.

बस्त् (बस्त—Set) 10 A अर्दने । to injure, to ask, to go

बिल् (Set) 10 U. भेदने । to break, to split, to divide.

बुक् (Set) 10 U भषणे । to bark, to speak.

बुस्त् (Set) 10 U. आदरानादरयो । to respect, to disrespect.

ब्रुस् (Set) 10 U. हिसायाम् । to kill, to hurt

भक्ष् (Set) 10 U अदने । to eat, to devour, भक्षयति—ते.

भज् (Set) 10 U विभाणने । to give, to cook.

भंज् (भजि—Set) 10 U भाषायांदीप्तौच । to speak, to shine.

भङ् (भङि—Set) 10 U कल्याणे—सुखे—प्रतारणेच । to be fortunate, to be happy, to cheat.

भर्त्स् (भर्त्स्—Set) 10 A तर्जने । to menace, to reprove, to beride

भल् (भल्—Set) 10 A आमंडने । to see, to behold.

भाज् (Set) 10 U. पृथक्करणे । to divide, to distribute.

भास् (Set) 10 U क्रोधे । to be angry

भू (Set) 10 U. अवकल्कने । to be purified, to consider, to mix, भावयति—ते.

भू (भू—Set) 10 A. प्राप्तौ । to obtain, to attend, भावयते.

- अ॒ण् (Set) 10 U. अल॒करे । to adorn.
 भृ॒ञ् (भृ॒ञि—Set) 10 U. भाषायां॑दीप्तौच । to speak, to shine.
 भृ॒ण् (भृ॒ण्—Set) 10 U. आशावि॒शकनयो । to hope to fear.
 म॒ण्ड् (म॒ण्डि—Set) 10 U. शृ॒षायां । to adorn.
 म॒द् (म॒द्—Set) 10 A. तृ॒प्तीयोगे । to gratify, to please.
 म॒न् (म॒न्—Set) 10 A. स्त॒म्भे । to be proud, to stop.
 म॒न् (म॒न्नि—Set) 10 A. यु॒क्तप॒रिभाषणे । to consult, to advise, to
 ponder over म॒न्त्रयते
 म॒र्च् (Set) 10 U. शब्द॒ग्रहणे॑च । to sound, to take.
 म॒ह् (Set) 10 U. पू॒जाया । to worship, म॒हयति—ते.
 म॒ह् (म॒हि—Set) 10 U. भाषायां॑दीप्तौच । to speak, shine.
 मा॒न् (मा॒न्—Set) 10 A. स्त॒म्भे । to stop, to be proud.
 मा॒न् (Set) 10 U. पू॒जाया । to worship
 मा॒र्ग (Set) 10 U. अन्व॒ेषणे । to seek, to strive after, to obtain.
 मा॒र्च् (Set) 10 U. शब्द॒शुद्धौ॑च । to sound, to cleanse, to purify.
 मि॒ञ् (मि॒ञि—Set) 10 U. भाषाया॑दीप्तौच । to speak, to shine
 मि॒द् (मि॒दि—Set) 10 U. स्ने॒हने । to love, to melt, to become far.
 मि॒त्र (Set) 10 A. स॒पर्के । to mix, to add, to combine.
 मी॒ (Set) 10 U. ग॒तौ । to go, to move मा॒ययति—ते.
 मु॒च् (Set) 10 U. प्र॒मोच॒ने मोद॒नेच । to loosen, to liberate, to
 rejoice.
 मु॒द् (Set) 10 U. स॒चूर्ण॒ने । to crush, to grind, to break.
 मु॒द् (Set) 10 U. सं॒सर्गे । to mix, to unite
 मु॒स्त् (Set) 10 U. सं॒घाते । to collect
 मू॒त्र् (Set) 10 U. प्र॒स्रव॒णे । to discharge urine.
 मृ॒ल् (Set) 10 U. रो॒पणे । to cause to grow, to rear

सृग् (सृग्—Set) 10 A. अन्वेषणे । to seek, to examine, to investi-
gate, to beg, सृगयते

सृज् (सृज्—Set) 10 U. शौचालंकारयो । to wipe off, to adorn.
मार्जयति—ते.

शृष् (Set) 10 U तितिक्षायां । to forgive.

श्रृज् (Set) 10 U संयोजने—स्नेहने—श्लेच्छनेच । to combine, to smear,
to speak indistinctly.

श्लेच्छ् (Set) 10 U अव्यक्तेशब्दे । to speak indistinctly.

यक्ष् (यक्ष्—Set) 10 A पूजायां । to honour.

यत् (Set) 10 U निकारोपस्कारयो । to torture, to encourage

यञ् (यञि—Set) 10 U संकोचे । to restrain, to bind.

यम् (घटादि—Set) 10 U परिवेषणे । to cover, to surround
यमयति—ते

यु (यु—Set) 10 A जुयुप्साया । to censure, to despise, याचयते

युज् (Set) 10 U सयमने । to bind, to restrain.

युष् (a sautra root) 10 U. सेवने । to serve.

रक् { Set } 10 U आस्वादनेप्राप्तौच । to taste, to obtain
रग् { }
रष् { }

रंघ् (रंघि—Set) 10 U भाषायां दीप्तौच । to speak, to shine

रच् (Set) 10 U. प्रतियत्ने । to arrange, to compose, to effect,
रचयति—ते.

रस् (Set) 10 U आस्वादनस्नेहनयो । to taste, to relish, to love
रसयति—ते.

रह् (Set) 10 U त्यागे । to abandon, रहयति—ते, Aor. अररहत्—त्,
Pass Aor. अरहि.

रह् (घटादि—Set) 10 U त्यागे । to abandon, Aor अरीरहत्—त्,
Pass Aor अरहि or अराहि

रह् (रहि—Set) 10 U. भाषायां दीप्तौ च । to speak, to shine.

रिच् (Set) 10 U. वियोजनसपर्चनयो । to separate, to join, to mix.

रुज् (Set) 10 U. हिंसायां । to kill.

रुद् (Set) 10 U. रोषे । to be angry.

रुह् (Set) 10 U. भाषायां दीप्तौ च । to speak, to shine.

रुग् रुस् } रुशिं } Set) 10 U. भाषायां दीप्तौ च । to speak, to shine
रुस् } रुसिं }

रुष् (Set) 10 U. रोषे । to be angry.

रुक्ष् (Set) 10 U. पारुष्ये । to be harsh or rough, to make dry.

रुप् (Set) 10 U. रूपक्रियायां । to form, to represent on the stage,
to see, to consider.

लक्ष् (Set) 10 U. दर्शनांकनयो । to observe, to mark.

लक्ष् (लक्ष—Set) 10 U. आलोचने । to see, to look at.

लग् (Set) 10 U. आस्वादाने प्राप्तौ च । to taste, to obtain.

लब् (लधि—Set) 10 U. भाषायां दीप्तौ सीमातिक्रमे च । to speak, to shine, to transgress.

लज् (Set) 10 U. अपवारणे । to cover.

लज् (Set) 10 U. प्रकाशने । to appear, to seem, to shine,
लजयति—ते.

लंज् (Set) 10 U. हिंसा—बलादान—निकेतनेषु । भाषायां दीप्तौ प्रकाशने-
च । to injure, to be strong, to take, to dwell, to speak, to shine, to be manifest.

लड् (Set) 10 U. उपसेवायां । to fondle, to caress.

लंड् (ओलंडि—Set) 10 U. उत्क्षेपणे । to throw up.

लंड् (लडि—Set) 10 U. भाषायां दीप्तौ च । to speak, to shine.

लन् (लल्—Set) 10 A ईप्सायां । to desire, to seek, लालयते.

लब् { Set } 10 U शिल्पयोगे । to exercise an art, to do any-
लप् thing scientifically.

लोभ् (Set) 10 U, प्रेरणे । to throw, to direct

लिंग् (लिंगि—Set) 10 U चित्रीकरणे । to paint, to variegate

ली (Set) 10 U द्रवीकरणे । to melt, लाययति—ते

लुञ् (लुजि—Set) 10 U हिसा—बलादान—निकेतनेषु । भाषायादीसौच ।
to injure, to be strong, to take, to dwell, to speak, to shine.

लुङ् (Set) 10 U. भाषायादीसौच । to speak, to shine

लुट् (Set) 10 U स्तेये । to steal, to plunder

लुंक् (लुंक्—Set) 10 U अदृशनेऽर्दनेच । to be invisible, to torment.

लुष् (Set) 10 U. हिंसाया । to injure, to hurt

लोक् (लोक्—Set) 10 U भाषायादीसौच । to speak, to shine. Desid.
लुलोकयिषति—ते

लोच् (लोच्—Set) 10 U. दर्शने । to see, to perceive, Desid. लुलो-
चयिषति—ते

वच् (Set) 10 U परिभाषणे । to speak, to tell, to read.

वज् (Set) 10 U. मार्ग-सस्कार-गत्यो । to prepare the way, to
feather an arrow.

वञ् (वञ्—Set) 10 A प्रलभने । to deceive.

वट् (Set) 10 U ग्रंथविभाजनेच । to tie, to string, to connect, to
divide, वटयति—ते

वट् (Set) 10 U. ग्रंथे । to tie.

वंद् { वटि } (Set) 10 U. विभाजने । to divide.
वंड् { वटि }

वट् (Set) 10 U. सदेशवचने । to inform, to communicate.

वट् (Set) 10 U ईप्सायां । to wish, to obtain, to desire, वरयति—ते.

वर्ण् (अदंत—Set) 10 U. वर्ण—क्रिया—विस्तार—गुण—वचनेषु । प्रेरणे
वर्णन इत्येके । to paint, to delineate, to extend, to praise, to
describe, to drive.

वर्ध् (Set) 0 U छेदनपूरणयो । to cut, to fill.

वल्क् (Set) 10 U परिभाषणे । to speak.

वस् (Set) 10 U स्नेह—छेदापहारणेषु । to love, to cut, to take away.

वस् (Set) 10 U निवासे । to dwell, वसयाति—ते.

वस्त (वस्त—Set) 10 A. अर्दने । to hurt, to torment, to go, to ask.

वात् (Set) 10 U सुखसेवनयो । to make happy, to serve, to fan.

वास् (Set) 10 U उपसेवाया । to perfume, to incense

विच्छ् (Set) 10 U भाषायां दीप्तौ च । to speak, to shine.

विडब् (Set) 10 U. विडंबने । to mock, to imitate, to ridicule

विद् (विद्—Set) 10 A. चेतनाख्याननिवासेषु । to feel, to experience, to tell, to dwell, वेदयते.

विल् (Set) 10 U क्षेपे । to throw, to cast

विष्क् (विष्क्—Set) 10 A. हिंसायाम् । to kill.

विष्क् (Set) 10 U दर्शने । to see, to perceive

वीज् (Set) 10 U व्यजने । to fan

वीर (वीर—Set) 10 A. विक्त्रांतौ । to display heroism, to be powerful.

वुद् { वुटि' }
वुध् { वुधि' } (Set) 10 U. हिंसाया । to kill.

वृ (वृ—ञ्—Set) 10 U. आवरणे । to cover, to conceal

वृज् (वृजी'—Set) 10 U. वर्जने । to avoid.

वृत् { वृत्' }
वृध् { वृधु' } (Set) 10 U भाषायां दीप्तौ च । to speak, to shine.

वृष् (वृष्—Set) 10 A शक्तिबंधने । to have the power of production.

वृह् (वृहि'—Set) 10 U भाषायां दीप्तौ च । to speak, to shine.

- वेल् (Set) 10 U. कालोपदेशे । to count the time.
- व्यय् (Set) 10 U. वित्तसमुत्सर्गे । to expend.
- व्रज् (Set) 10 U. मार्गसंस्कारगत्योः । to clear the way, to go.
- व्रण् (Set) 10 U. गात्रविचूर्णने । to wound, to hurt, व्रणयति-ते.
- शट् (Set) 10 U. असंस्कारगत्योः । to leave unfinished.
- गद् (शठ—Set) 10 A. श्लाघायाम् । to praise.
- शद् (अदंत—Set) 10 U. सम्यगवभाषणे । to speak ill or well, शठयति-ते.
- शब्द् (Set) 10 U. आविष्कारे । (अनुपसर्गात्) आविष्कार भाषणयोः (उपसर्गात्) to make manifest (when without preposition); to make any sound, to utter (when with a preposition).
- शम् (शम—Set) 10 A. आलोचने । to look at, to inspect, to show.
- शब् (Set) 10 U. संबंधने । to accumulate.
- शिष् (Set) 10 U. असवोपयोगे । to leave a residue.
- शीक् (Set) 10 U. भाषायादीनौ आमर्षणे च । to speak, to shine, to be angry, to touch
- शील् (अदत—Set) 10 U. उपधारणे । to practise repeatedly, to exercise, to visit, to honour.
- शुद् (Set) 10 U. आलस्ये । to be lazy.
- शुद् (शुठि—Set) 10 U. शोषणे । to dry, to become dry.
- शुध् (Set) 10 U. शौचकर्मणि । to purify, to make clean.
- शुल्क् (Set) 10 U. अतिस्पर्शने । to leave, to forsake, to pay, to give, to gain.
- शुल् (Set) 10 U. माने । to measure
- शूर् (शूर—Set) 10 A. विकांतौ । to be powerful, to be valiant
- शूप् (Set) 10 U. माने । to measure.
- शृध् (शृधु—Set) 10 U. प्रहसने । to insult, to mock at
- अण् (Set) 10 U. दाने । (generally with चि) to give

- अथ् (Set) 10 U प्रयत्नेप्रस्थान इत्येके । to make effort, to set out
 अथ् (अदत् —Set) 10 U दौर्बल्ये । to be weak, अथयति—ते
 अथ् (Set) 10 U मोक्षणेहिसायाच्च । to liberate, to kill.
 अथ् (Set) 10 U ग्रथसदर्भे । to arrange
 श्लिष् (Set) 10 U श्लेषणे । to embrace, to collect.
 श्वद् { श्वठि' } (Set) 10 U असस्कारगत्यो । to leave unfinished,
 श्वद् { } to go
 श्वद् (अदत्.—Set) 10 U सम्यगवभाषणे । to speak ill or well.
 श्वम् { Set } 10 U गतौ to go, to move.
 श्वर्त् { }
 श्वल्क् (Set) 10 U परिभाषणे । to tell, to narrate
 संकेत् (Set) 10 U आमन्त्रणे । to invite, to counsel.
 संग्राम् (संग्राम्—Set) 10 A. युद्धे । to fight.
 सट् (षट्—Set) 10 U हिसाया । to hurt, to kill
 सत् (सत्—Set) 10 A. सतानक्रियायां । to extend, to spread.
 सद् (षट्—Set) 10 U गतौ । to go, to approach
 सभाज् (Set) 10 U प्रीतिदर्शनयो । to please, to serve, to salute,
 to honour.
 संब् (Set) 10 U संबंधने । to collect.
 सह् (षट्—Set) 10 U. मर्षणे । to forbear, to be able
 सांत् (Set) 10 U. सामप्रयोगे । to appease, to console
 साम् (Set) 10 U सास्वप्रयोगे । to conciliate, to console
 सांब् (Set) 10 U संबंधने । to collect.
 सार् (Set) 10 U दौर्बल्ये । to be weak.
 सुब् (Set) 10 U सुखक्रियायाम् । to make happy.
 सुट् (षट्—Set) 10 U. अनादरे । to disrespect
 सूच् (अदन्त —Set) 10 U. पैशून्ये । to betray, to reveal, to show,
 to ascertain
 सूच् (Set) 10 U. वेष्टने । to try, to bind.

सृद् (षृद्—Set) 10 U. क्षरणे । to strike, to wound, to distil, to deposit

स्तव् (Set) 10 U. दैवशब्दे । to thunder, स्तनयति—ते

सृप् (षृप्—Set) 10 U. समुच्छ्राये । to collect

स्तेव् (Set) 10 U. चौर्ये । to steal.

स्तौम् (Set) 10 U. आघायाम् । to praise.

स्थल् (स्थल्—अदन्त —Set) 10 A. परिवृंहणे । to become stout, to grow fat.

स्निह् (Set) 10 U. स्नेहे । to love, to account, to dissolve.

स्पश् (स्पश्—Set) 10 A. ग्रहण—संश्लेषणयोः । to take, to embrace.

स्पृह् (Set) 10 U. ईप्सायां । to wish, to envy स्पृहयति—ते.

स्फिद् (Set) 10 U. स्नेहने । to feel affection for.

स्फिद्र् (Set) 10 U. हिसायां । to kill.

स्फुद् (Set) 10 U. भेदने । to burst, to break open.

स्फुद् { स्फुटि } (Set) 10 U. परिहासे । to laugh at, to joke
स्फुद् { स्फुटि }

स्मिद् (Set) 10 U. अनादरे । to disrespect, to slight, to despise.

स्यम् (स्यम्—Set) 10 A. वितर्के । to consider, to think

स्वद् (Set) 10 U. आस्वादने । to make sweet.

स्वर् (Set) 10 U. आक्षेपे । to blame, to find fault with, स्वरयति—ते

स्वाद् (Set) 10 U. आस्वादने । to taste.

हिक्क् (हिक्क्—Set) 10 A. हिसायां । to injure, to kill

हिक्क् { हिक्क् } (Set) 10 A. हिंसायां । to injure, to kill.
हिक्क् { हिक्क् }

हृप् { Set } 10 U. व्यक्तायांवाचि । to speak, to sound
हृप् { Set }